Ба 53162

Крымінальны кодэкс Беларускай ССР

Ба 53 162

Пролетарыі ўсіх краін, еднайцеся!

МІНІСТЭРСТВА ЮСТЫЦЫІ БССР

КРЫМІНАЛЬНЫ КОДЭКС
БЕЛАРУСКАЙ ССР

Афіцыяльны тэкст
са зменамі на 1 мая 1957 года
і з дадаткамі
сістэматызаваных матэрыялаў

(На беларускай і рускай мовах)

Б 3/53162

Бел. аддзел 1994 г.

ДЗЯРЖАЎНАЕ ВЫДАВЕЦТВА БССР
Рэдакцыя навукова-тэхнічнай літаратуры
МІНСК 1957

Дзяржаўная бібліятэка БССР імені Леніна

25.04.2009

КРЫМІНАЛЬНЫ КОДЭКС БЕЛАРУСКАЙ СОВЕЦКАЙ СОЦЫЯЛІСТЫЧНАЙ РЭСПУБЛІКІ [1])

У рэдакцыі 1928 года

Зацверджан ЦВК БССР на 3-й сесіі VIII склікання 23 верасня 1928 г. і ўведзен у дзеянне з 15 лістапада 1928 г. (ЗЗ БССР 1928 г. № 30, арт. 287).

I. АГУЛЬНЫЯ ПАЛАЖЭННІ

1. Крымінальны кодэкс Беларускай Совецкай Соцыялістычнай Рэспублікі мае сваёй задачай судова-прававу́ю ахову соцыялістычнай дзяржавы дыктатуры пролетарыяту ад грамадска-небяспечных дзеянняў (злачынстваў) шляхам прымянення да правапарушальнікаў (злачынцаў) указаных у Кодэксе мер соцыяльнай аховы.

2. Грамадзяне БССР і іншых саюзных рэспублік адказваюць на падставе гэтага Кодэкса за ўсе злачынствы, зробленыя імі на тэрыторыі БССР, а таксама за злачынствы, зробленыя за граніцай, калі злачынцы затрыманы або адданы пад суд ці следства ў БССР.

За злачынствы, зробленыя за межамі БССР, але на тэрыторыі Саюза ССР, грамадзяне БССР і іншых саюзных рэспублік адказваюць па законах рэспублікі, на тэрыторыі якой зроблена злачынства.

3. Замежныя грамадзяне адказваюць на падставе гэтага Кодэкса за злачынствы, зробленыя імі на тэрыторыі БССР.

Гэты артыкул не распаўсюджваецца на замежных грамадзян, якія карыстаюцца правам экстэрытарыяльнасці. Пытанне аб крымінальнай адказнасці гэтых грамадзян вырашаецца дыпламатычным шляхам.

4. Грамадска-небяспечным дзеяннем (злачынствам) прызнаецца ўсякае дзеянне або бяздзеянне, накіраваныя супроць асноў совецкага ладу або правапарадку, устаноўленых рабоча-сялянскай уладай на пераходны да комунізма перыяд.

5. Злачынствы падзяляюцца на дзве катэгорыі:

а) накіраваныя супроць асноў совецкага ладу і

б) усе астатнія.

За злачынствы першай катэгорыі ў гэтым Кодэксе ўстанаўліваецца толькі ніжэйшая (мінімальная) мяжа, ніжэй якой суд не можа назначаць меру соцыяльнай аховы. За злачынствы другой катэгорыі ў Кодэксе ўстанаўліваецца толькі вышэйшая (максімальная) мяжа.

6. Калі злачынства не прадугледжана гэтым Кодэксам, то падставы і межы адказнасці, а таксама меры соцыяльнай аховы вызначаюцца судом на падставе тых артыкулаў Кодэкса, якія праду-

---

[1]) Знак * перад нумарам артыкула ўказвае, што да яго ёсць паартыкульны матэрыял.

1*

гледжваюць найбольш падобныя па роду і важнасці злачынствы (аналогія).

* 7. Меры сацыяльнай аховы прымяняюцца з мэтай:

а) папярэджання злачынстваў;

б) пазбаўлення грамадска-небяспечных элементаў магчымасці зноў рабіць злачынствы;

в) прыстасавання зрабіўшых злачынствы да ўмоў свабоднага агульнажыцця працоўных.

Меры сацыяльнай аховы не павінны прыносіць фізічных пакут і прыніжаць чалавечую годнасць.

Мэт адплаты і кары гэты Кодэкс не мае.

8. Да асоб, якія зрабілі грамадска-небяспечныя дзеянні (злачынствы) або з'яўляюцца небяспечнымі па сваёй сувязі са злачынным асяроддзем або па сваёй мінулай дзейнасці, прымяняюцца меры сацыяльнай аховы судова-папраўчага, медыцынскага і медыка-педагагічнага характару.

9. Меры сацыяльнай аховы судова-папраўчага характару прымяняюцца толькі да асоб, якія:

а) дзейнічаючы наўмысна, прадбачылі грамадска-небяспечныя вынікі сваіх дзеянняў, жадалі гэтых вынікаў або свядома дапускалі іх надыход, або,

б) дзейнічаючы неасцярожна, не прадбачылі вынікаў сваіх дзеянняў, хоць і павінны былі іх прадбачыць, або лёгкадумна спадзяваліся папярэдзіць гэтыя вынікі.

* 10. Меры сацыяльнай аховы не прымяняюцца, калі суд прызнае, што дзеянні, якія пры звычайных умовах складаюць злачынства, зроблены ў стане неабходнай абароны супроць пасяганняў на савецкую ўладу або на асобу і правы таго, хто абараняецца, або іншай асобы і што пры ажыццяўленні гэтых дзеянняў не было дапушчана перавышэння межаў неабходнай абароны.

11. Меры сацыяльнай аховы не прымяняюцца, калі суд прызнае, што дзеянні, пры звычайных умовах складаючыя злачынства, зроблены для ўстаранення небяспекі, якую пры даных акалічнасцях нельга было ўстараніць іншымі сродкамі, і што шкода ад гэтых дзеянняў з'яўляецца менш важнай, чым шкода, якую яны папярэдзілі.

12. Меры сацыяльнай аховы не прымяняюцца, калі суд прызнае, што данае дзеянне, фармальна падпадаючае пад адзнакі таго ці іншага артыкула гэтага Кодэкса, не мае грамадска-небяспечнага характару па сваёй малазначнасці і адсутнасці шкодных вынікаў або што асоба, якая зрабіла данае дзеянне, не з'яўляецца грамадска-небяспечнай.

13. Меры сацыяльнай аховы судова-папраўчага характару не прымяняюцца да асоб, якія зрабілі злачынства ў стане хранічнай псіхічнай хваробы ці часовага расстройства псіхічнай дзейнасці або ў такім хваравітым стане, калі яны не маглі разумець сваіх дзеянняў або кіраваць імі, а таксама да асоб, якія зрабілі злачынства, будучы псіхічна здаровымі, але да вынясення прыгавору псіхічна захварэлі.

Да гэтых асоб прымяняюцца толькі меры сацыяльнай аховы медыцынскага характару.

Заўвага. Гэты артыкул не распаўсюджваецца на асоб, якія зрабілі злачынства ў стане ап'янення.

* 14. Меры крымінальнага пакарання не прымяняюцца да ня-

поўналетніх да 12 год. Да няпоўналетніх ад 12 да 16 год меры крымінальнага пакарання прымяняюцца толькі па злачынствах, указаных у арт. 15 гэтага Кодэкса[1]) [8 верасня 1935 г. (ЗЗ № 34, п. 180)].

15. Няпоўналетнія, пачынаючы з дванаццацігадовага ўзросту, выкрытыя ва ўчыненні дзеянняў (развінчванні рэек, падкладванні на рэйкі розных прадметаў і да т. п.), якія могуць выклікаць крушэнне паяздоў, а таксама ва ўчыненні пакраж, у прычыненні насілля, цялесных пашкоджанняў, калецтваў, у забойстве або ў спробах да забойства, прыцягваюцца да крымінальнага суда з прымяненнем усіх мер крымінальнага пакарання (Указ Прэзідыума Вярхоўнага Совета БССР ад 26 студзеня 1945 года).

16. Крымінальнае праследаванне не можа ўзбуджацца за даўнасцю:

а) калі мінула дзесяць год з часу зробленага злачынства, за якое суд мае права назначыць пазбаўленне волі больш чым на пяць год;

б) калі мінула пяць год з часу зробленага злачынства, за якое суд мае права назначыць пазбаўленне волі не больш чым на пяць год;

в) калі мінула тры гады з часу зробленага злачынства, за якое суд мае права назначыць пазбаўленне волі не больш чым на адзін год, або ў законе вызначана за злачынства больш мяккая, чым пазбаўленне волі, мера сацыяльнай аховы, за выключэннем злачынстваў, указаных у п. «г» гэтага артыкула;

г) калі мінула шэсць месяцаў з часу ўчынення злачынстваў, прадугледжаных артыкулам 213 гэтага Кодэкса.

* **17.** Даўнасць прымяняецца, калі на працягу вызначаных у артыкуле 16 тэрмінаў не было ніякага судавядзення па гэтай справе аб данай асобе. Даўнасць перарываецца, калі зрабіўшая злачынства асоба зробіць на працягу вызначаных у артыкуле 16 тэрмінаў іншае аднароднае або не менш цяжкае злачынства або скрыецца ад следства ці суда. Вылічэнне тэрмінаў даўнасці ў гэтых выпадках пачынаецца з дня, калі зроблена другое злачынства або з дня аднаўлення прыпыненага судавядзення.

18. Па справах аб контррэвалюцыйных злачынствах даўнасць можа судом не прымяняцца. Аднак, калі суд, не прымяніўшы даўнасці, прыгаворыць за такое злачынства да расстрэлу[2]), то ён абавязкова павінен замяніць расстрэл[2]) аб'яўленнем ворагам працоўных з пазбаўленнем грамадзянства БССР або іншай саюзнай рэспублікі і тым самым грамадзянства Саюза ССР і з выгнаннем з Саюза ССР назаўсёды або пазбаўленнем волі не менш як на два гады.

19. У адносінах асоб, прыцягнутых да крымінальнай адказнасці за актыўныя дзеянні і актыўную барацьбу супроць рабочага класа і рэвалюцыйнага руху, праяўленыя на адказных або сакрэтных пасадах пры царскім ладзе або пры контррэвалюцыйных урадах у перыяд грамадзянскай вайны, суд у кожным асобным выпадку, па

---

[1]) Указам Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР ад 31 мая 1941 г. устаноўлена адказнасць няпоўналетніх, пачынаючы з 14-гадовага ўзросту, за ўсе зробленыя імі злачынствы, апрача прадугледжаных Указам выпадкаў.

[2]) Гл. зноску 3 да заўвагі артыкула 27, стар. 7.

свайму меркаванню, прымяняе даўнасць і вырашае пытанне аб замене вышэйшай меры сацыяльнай аховы — расстрэлу[1]) іншай мерай.

20. Абвінаваўчы прыгавор не прыводзіцца зусім у выкананне, калі ён не быў прыведзен у выкананне на працягу дзесяці год з дня яго вынясення.

* 21. Не маючымі судзімасці прызнаюцца:

а) асобы, апраўданыя судом;

б) асобы, умоўна асуджаныя, калі яны на працягу вызначанага судом выпрабавальнага тэрміну не зрабілі злачынства;

в) асобы, прыгавораныя да пазбаўлення волі не больш як на шэсць месяцаў або да іншай больш мяккай меры сацыяльнай аховы, калі яны на працягу трох год з дня адбыцця меры сацыяльнай аховы не зрабілі злачынства;

г) асобы, прыгавораныя да пазбаўлення волі больш чым на шэсць месяцаў, але не больш як на тры гады, калі яны на працягу шасці год з дня адбыцця меры сацыяльнай аховы не зрабілі злачынства.

22. Калі пачатае злачынства не было даведзена да канца, г. зн. калі злачынны вынік па якіх-небудзь прычынах не настаў, то суд выбірае меру сацыяльнай аховы з ліку ўказаных у гэтым Кодэксе за дадзены від злачынства мер у залежнасці ад небяспекі злачынца і ад ступені ажыццяўлення ім злачыннага намеру [15 ліпеня 1930 г. (ЗЗ № 29, п. 184)].

23. Пачатае злачынства не праследуецца, калі яно не было даведзена да канца па ўласнаму пабуджэнню асобы, якая зрабіла або падрыхтавала яго.

У гэтым выпадку суд вызначае меру сацыяльнай аховы толькі за фактычна зробленае дзеянне, калі яно само па сабе з'яўляецца злачынствам.

24. Удзельнікамі злачынства, апрача выканаўцаў, могуць быць:

а) падбухторшчыкі, г. зн. асобы, якія схіляюць іншых да злачынства;

б) пасобнікі, г. зн. асобы, якія садзейнічаюць выкананню злачынства парадамі, ліквідацыяй перашкод, прадастаўленнем прылад або сродкаў, скрываннем злачынца або слядоў злачынства.

25. Меры сацыяльнай аховы ў адносінах падбухторшчыкаў і пасобнікаў вызначаюцца судом у залежнасці ад іх сацыяльнай небяспекі, а таксама ад ступені ўдзелу іх у даным злачынстве.

26. Неданясенне аб зробленым або рыхтуючымся злачынстве праследуецца толькі ў выпадках, указаных у гэтым Кодэксе.

* 27. Мерамі сацыяльнай аховы[2]) судова-папраўчага характару з'яўляюцца:

а) аб'яўленне ворагам працоўных з пазбаўленнем грамадзянства БССР або іншай саюзнай рэспублікі і тым самым грамадзянства Саюза ССР і з выгнаннем з Саюза ССР назаўсёды;

б) пазбаўленне волі ў папраўча-працоўных лагерах у аддаленых мясцовасцях Саюза ССР;

в) пазбаўленне волі ў агульных месцах зняволення;

---

[1]) Гл. зноску 3 да заўвагі артыкула 27, стар. 7.

[2]) У агульнасаюзным заканадаўстве з 1934 года замест тэрміна «мера сацыяльнай аховы» ўжываецца тэрмін «пакаранне».

г) папраўча-працоўныя работы без пазбаўлення волі [1]);
д) паражэнне правоў поўнае або частковае;
е) выдаленне з Саюза ССР на пэўны тэрмін;
ж) выдаленне на пэўны тэрмін з БССР або з асобнай яе мясцовасці з назначэннем або без назначэння месца жыхарства, а таксама з забаронай пражываць у тых ці іншых мясцовасцях або без такой забароны;
з) звальненне ад пасады з забаронай займання той ці іншай пасады або без такой забароны;
і) забарона займання той ці іншай дзейнасцю або промыслам;
к) грамадскае ганьбаванне;
л) канфіскацыя ўсёй або часткі маёмасці;
м) штраф;
н) перасцярога.

Заўвага. Для барацьбы з найбольш цяжкімі злачынствамі, якія пагражаюць асновам совецкай улады або совецкага ладу, часова, да адмены Цэнтральным Выканаўчым Камітэтам [2]) Саюза ССР, у выпадках, указаных у гэтым Кодэксе, дапускаецца ў якасці вышэйшай меры социяльнай аховы расстрэл [3]).

Суд не можа прымяняць расстрэлу да асоб, якія не дасягнулі ў момант выканання злачынства 18 год, а таксама да жанчын, якія знаходзяцца ў час вынясення прыгавору ў стане цяжарнасці. Вышэйшай мерай социяльнай аховы для злачынцаў гэтых катэгорый з'яўляецца пазбаўленне волі ў папраўча-працоўных лагерах у аддаленых мясцовасцях Саюза ССР на дзесяць год [17 студзеня 1930 г. (ЗЗ № 6, п. 41)].

28. Аб'яўленне ворагам працоўных з пазбаўленнем грамадзянства БССР або іншай саюзнай рэспублікі і тым самым грамадзянства Саюза ССР і з выгнаннем з Саюза ССР назаўсёды, пазбаўленне волі ў папраўча-працоўных лагерах аддаленых мясцовасцей Саюза ССР або ў агульных месцах зняволення, папраўча-працоўныя работы без пазбаўлення волі і перасцярога прымяняюцца толькі як асноўныя меры социяльнай аховы. Усе іншыя меры социяльнай аховы судова-папраўчага характару могуць прымяняцца як асноўныя і як дадатковыя меры [17 студзеня 1930 г. (ЗЗ № 6, п. 41)].

* **29.** Аб'яўленне ворагам працоўных з пазбаўленнем грамадзянства БССР або іншай саюзнай рэспублікі і тым самым грамадзянства Саюза ССР і з выгнаннем з Саюза ССР назаўсёды прымяняецца толькі да асоб, асуджаных за злачынствы, якія пагражаюць асновам совецкага ладу.

У выпадку самавольнага звароту асобы, выгнанай па прыгавору суда з Саюза ССР, а таксама ў выпадку немагчымасці пры-

---

1) Зменена назва меры социяльнай аховы згодна з пазнейшым заканадаўствам.

2) Вярхоўным Советам.

3) Гл. Указы Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР: ад 26 мая 1947 г. «Аб адмене пакарання смерцю», стар. 58; ад 12 студзеня 1950 г. «Аб прымяненні пакарання смерцю да здраднікаў радзімы, шпіёнаў, падрыўнікоў-дыверсантаў», стар. 59; ад 30 красавіка 1954 г. «Аб узмацненні крымінальнай адказнасці за наўмыснае забойства», стар. 59.

весці ў выкананне прыгавор аб выгнанні суд прымяняе да асуджанага іншую меру сацыяльнай аховы не ніжэй пазбаўлення волі ў папраўча-працоўных лагерах у аддаленых мясцовасцях Саюза ССР на пяць год [17 студзеня 1930 г. (ЗЗ № 6, п. 41)].

* **30.** Пазбаўленне волі ў папраўча-працоўных лагерах у аддаленых мясцовасцях Саюза ССР прымяняецца на тэрмін ад трох да дзесяці год [1]).

Пазбаўленне волі ў агульных месцах зняволення прымяняецца на тэрмін да трох год, прычым асобы, асуджаныя да пазбаўлення волі ў агульных месцах зняволення, адбываюць гэтую меру сацыяльнай аховы па агульнаму правілу ў папраўча-працоўных калоніях.

У выключных выпадках, прызнаўшы, што асуджаны па ступені сваёй сацыяльнай небяспекі не патрабуе накіравання ў папраўча-працоўны лагер або яўна не прыгодны для фізічнай працы, суд мае права замяніць утрыманне ў лагеры пазбаўленнем волі ў агульных месцах зняволення на той-жа тэрмін, указаўшы матывы замены ў прыгаворы [17 студзеня 1930 г. (ЗЗ № 6, п. 41)].

31. Адменен [27 ліпеня 1934 г. (ЗЗ № 31, п. 150)].

32. Ваеннаслужачаму, асуджанаму ў ваенны час да пазбаўлення волі без паражэння правоў, выкананне прыгавору можа быць адтэрмінавана да сканчэння ваенных дзеянняў па вызначэнню суда, які вынес прыгавор, з накіраваннем ваеннаслужачага ў штрафную часць.

Калі гэты ваеннаслужачы праявіць сябе стойкім абаронцам Саюза ССР, то па хадайніцтву адпаведнага ваеннага камандавання вызначэннем суда ён можа быць вызвален ад назначанага раней пакарання або падвергнут іншаму, больш мяккаму пакаранню (Указ Прэзідыума Вярхоўнага Совета БССР ад 8 красавіка 1957 г.).

32[1]. Прыгавор, які прысуджае ў ваенны час работнікаў чыгуначнага і воднага транспарту да пазбаўлення волі без паражэння правоў, можа быць па вызначэнню суда, вынесшага прыгавор, адтэрмінаван выкананнем да сканчэння ваенных дзеянняў з тым, што асуджаныя накіроўваюцца: у дзеючую армію — асобы прызыўнога ўзросту, прыгодныя да нясення ваеннай службы, а астатнія на прадпрыемствы чыгуначнага і воднага транспарту з выкарыстаннем іх на пасадах па меркаванню кіраўнікоў прадпрыемстваў.

У адносінах асоб, якія асуджаны з прымяненнем гэтага артыкула і паказалі сябе добра ў рабоце на транспарце, дапускаецца па хадайніцтву адпаведнага кіраўніка прадпрыемства — вызваленне ад назначанай па прыгавору суда меры пакарання або замена яе больш мяккай мерай па вызначэнню суда, вынесшага прыгавор (Указ Прэзідыума Вярхоўнага Совета БССР ад 11 студзеня 1945 г.).

---

[1]) Гл. Указы Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР: ад 4 чэрвеня 1947 г. «Аб крымінальнай адказнасці за крадзеж дзяржаўнай і грамадскай маёмасці», стар. 63; ад 4 чэрвеня 1947 г. «Аб узмацненні аховы асабістай уласнасці грамадзян», стар. 64; ад 9 чэрвеня 1947 г. «Аб адказнасці за разгалашэнне дзяржаўнай тайны і за страту дакументаў, якія змяшчаюць дзяржаўную тайну», стар. 60; ад 4 студзеня 1949 г. «Аб узмацненні крымінальнай адказнасці за згвалтаванне», стар. 62.

* 33. Папраўча-працоўныя работы без пазбаўлення волі прымяняюцца не менш як на тры дні і не больш як на адзін год.

У выпадку ўпартага або паўторнага ўхілення ад выканання папраўча-працоўных работ без пазбаўлення волі суд замяняе гэтую меру сацыяльнай аховы пазбаўленнем волі на тэрмін, роўны $^1/_3$ часткі вызначанага ў прыгаворы тэрміну папраўча-працоўных работ.

Да ваеннаслужачых вышэйшага, сярэдняга, старшага і малодшага звыштэрміновай службы кадравага начальніцкага саставу Рабоча-Сялянскай Чырвонай Арміі, а таксама да ваеннаслужачых кадравага радавога і малодшага тэрміновай службы саставу Рабоча-Сялянскай Чырвонай Арміі, прыгавораных да папраўча-працоўных работ на тэрмін да аднаго года, замест гэтых работ прымяняецца пазбаўленне волі на тэрмін да двух месяцаў, якое адбываецца ў парадку, устаноўленым для адбывання ваеннаслужачымі дысцыплінарнага арышту [15 ліпеня 1930 г. (ЗЗ № 28, п. 179) і 27 ліпеня 1934 г. (ЗЗ № 31, п. 150)].

33[1]. Час адбывання папраўча-працоўных работ, у тым ліку і па месцу работы асуджанага, не залічваецца ў агульны працоўны стаж і ў стаж для вызначэння кваліфікацыі, а таксама стаж работы, які дае права па законадаўству Саюза ССР і БССР на атрыманне пенсій і іншых ільгот і пераваг (надбавак да ставак заработнай платы за выслугу год і да т. п.).

Выплата надбавак да ставак заработнай платы за выслугу год за час адбывання папраўча-працоўных работ прыпыняецца [6 ліпеня 1935 г. (ЗЗ № 25, п. 135)].

34. Пад поўным паражэннем правоў разумеецца пазбаўленне:

а) права выбіраць і быць выбранымі ў Советы;

б) права займаць выбарныя пасады ў грамадскіх арганізацыях і права выконваць грамадскія абавязкі (як: народнага засядацеля, апекуна, сельскага выканаўцы і інш.);

в) права займаць тыя ці іншыя дзяржаўныя пасады;

г) права на ганаровыя званні;

д) бацькоўскіх правоў;

е) права на пенсіі, якія выдаюцца ў парадку сацыяльнага страхавання і дзяржаўнага забеспячэння, і на дапамогу па беспрацоўю, якая выдаецца ў парадку сацыяльнага страхавання [1]).

Пад частковым паражэннем правоў разумеецца пазбаўленне аднаго або некалькіх, але не ўсіх пералічаных правоў.

Пазбаўленне бацькоўскіх правоў можа прымяняцца толькі пры ўстанаўленні судом злоўжывання асуджаным гэтымі правамі.

Пазбаўленне права на пенсіі і дапамогу можа прымяняцца толькі за злачынствы, якія асобна прадугледжаны законам [15 мая 1930 г. (ЗЗ № 21, п. 139)].

* 35. Пры паражэнні правоў поўным, а таксама пры паражэнні правоў частковым, калі асуджаны пазбаўляецца права выбіраць і быць выбраным у Советы, суд абавязан увайсці з хадайніцтвам у Цэнтральны Выканаўчы Камітэт [2]) Саюза ССР, БССР

---

[1]) У сувязі з ліквідацыяй беспрацоўя п. «е» ў адпаведнай частцы страціў сілу.

[2]) У Вярхоўны Совет.

БССР ... ЛЕНІНА

або іншай саюзнай рэспубліці, па прыналежнасці, аб пазбаўленні асуджанага даных імі знакаў узнагароды[1]).

Пазбаўленне іншых знакаў узнагароды і ганаровых званняў робіцца судом.

Заўвага. Калі асуджаны пазбаўлен бацькоўскіх правоў без паражэння правоў поўнага або частковага, то ганаровых званняў і знакаў узнагароды ён не пазбаўляецца.

36. Суд абавязан абмеркаваць пытанне аб паражэнні правоў поўным або частковым кожны раз, калі ён прымяняе да асуджанага пазбаўленне волі больш чым на адзін год. Пры прымяненні больш мяккай меры соцыяльнай аховы паражэнне правоў поўнае або частковае не дапускаецца.

37. Паражэнне правоў поўнае або частковае прымяняецца не менш як на адзін год і не больш як на пяць год.

Паражэнне правоў поўнае або частковае, як дадатковая да пазбаўлення волі мера соцыяльнай аховы, распаўсюджваецца на ўвесь час зняволення асуджанага і, звыш таго, на тэрмін, вызначаны прыгаворам.

Пазбаўленне правоў на пенсіі, якія выдаюцца ў парадку соцыяльнага страхавання і дзяржаўнага забеспячэння, можа прымяняцца толькі як дадатковая мера соцыяльнай аховы на тэрмін, установлены судом, за злачынствы, прадугледжаныя: а) артыкуламі 64—76, 79—91, 93, 94, 94[1], 95, 103, пп. «б» і «в» арт. 106, 106[2], п. «б» арт. 107, п. «б» арт. 116, 117, п. «б» арт. 121[1], 155, 166, 167, 170, 172, 175, 176, 180, 183, 184—191, 198, 199, 204, 205, 207, 208, 214, 217, 219, 225, 227, 228, п. «б» арт. 231, 233, 234, 235, 236, п. «б» арт. 240, 241, 242, 243, пп. «б» і «в» арт. 245, 246, 247, 250 і 262 Крымінальнага кодэкса і б) Пастановай ЦВК і СНК Саюза ССР ад 7 жніўня 1932 г. «Аб ахове маёмасці дзяржаўных прадпрыемстваў, калгасаў і кааперацыі і ўмацаванні грамадскай (соцыялістычнай) уласнасці» (ЗЗ СССР 1932 г. № 62, арт. 360).

У ваенны час суд можа пазбавіць права на пенсію і за злачынствы, прадугледжаныя артыкуламі 165, 168, 169, 171, 173, 174, 177, 178, 179, 181, 182, 192, 193 і 194 Крымінальнага кодэкса.

Пазбаўляюцца права на ўсе віды пенсій і дапамог у парадку дзяржаўнага забеспячэння асобы сярэдняга, старшага і вышэйшага начальніцкага саставу, асобы малодшага начальніцкага і радавога саставу звыштэрміновай службы і курсанты школ Ваеннапаветраных сіл РСЧА, а таксама члены сем'яў гэтых асоб, прыгавораныя да пазбаўлення волі з паражэннем або без паражэння права выбіраць у Советы або да высялення з назначэннем або без назначэння месца жыхарства за злачынствы, прадугледжаныя артыкуламі: 64—76, 79, 80, 80[1], 80[2], 80[3], 82, 84, 85, 87, 88, 91, 93, 94, 94[1], 95, 103, пп. «б» і «в» арт. 106, 106[2], п. «б» арт. 116, 117, п. «б» арт. 121[1], 155, пп. «в» і «г» арт. 165, 166, пп. «б» і «в» арт. 167, п. «д» арт. 170, п. «б» арт. 171, п. «а» арт. 172, 173, п. «б» арт. 175, п. «б» арт. 180, 183, 184, 185, 186, 187, пп. «а» і «б» арт. 188, 190, 191, 198, 199, 204, 205, 207, 208, 214, 219, 241, 242, 243, пп. «б» і «в» арт. 245, 246, 247, п. «б» арт. 250, 262 Крымінальнага кодэкса і Пастановай ЦВК і СНК Саюза ССР ад 7 жніўня 1932 г. «Аб ахове маёмасці дзяржаўных

---

[1]) Пазбаўленне ордэнаў СССР робіцца Указам Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР.

прадпрыемстваў, калгасаў і кааперацыі і ўмацаванні грамадскай (социялістычнай) уласнасці» (ЗЗ 1932 г. № 62, арт. 360). [3 сакавіка 1933 г. (ЗЗ № 7, п. 40)].

38. Выдаленне з БССР або з яе асобнай мясцовасці з забаронай пражываць у тых ці іншых мясцовасцях або без такой забароны можа прымяняцца судом на тэрмін ад аднаго да пяці год да асоб, пражыванне якіх у данай мясцовасці па іх злачыннай дзейнасці або па сувязі іх са злачынным асяроддзем суд прызнае социяльна-небяспечным.

Выдаленне з БССР або з асобнай яе мясцовасці з абавязковым пасяленнем у другой мясцовасці ў злучэнні з папраўча-працоўнымі работамі або без папраўча-працоўных работ прымяняецца судом на тэрмін ад трох да дзесяці год у выпадках, калі суд прызнае, што социяльная небяспека злачынца можа быць устаронена пасяленнем яго ў пэўнай мясцовасці.

Выдаленне з БССР або з асобнай яе мясцовасці з абавязковым пасяленнем у другой мясцовасці ў злучэнні з папраўча-працоўнымі работамі можа прымяняцца толькі ў якасці асноўнай меры социяльнай аховы. Прычым папраўча-працоўныя работы могуць назначацца як на ўвесь тэрмін, так і на частку яго.

Выдаленне з БССР або з асобнай яе мясцовасці з абавязковым пасяленнем у іншай мясцовасці ў якасці дадатковай меры социяльнай аховы можа прымяняцца на тэрмін толькі да пяці год.

Прысуджаныя да выдалення з абавязковым пасяленнем у іншай мясцовасці, як дадатковай меры да пазбаўлення волі ў папраўча-працоўных лагерах у аддаленых мясцовасцях Саюза ССР, пасля адбыцця зняволення пасяляюцца на тэрмін, указаны ў прыгаворы, у раёне лагера з надзяленнем зямлёй або з прадастаўленнем аплачваемай работы [19 снежня 1933 г. (ЗЗ № 52, п. 341)].

* 39. Выдаленне з БССР або з асобнай мясцовасці яе з назначэннем або без назначэння месца жыхарства, а таксама з забаронай пражывання ў тых або іншых мясцовасцях або без такой забароны можа прымяняцца па прыгавору суда не менш як на адзін год і не больш як на пяць год да асоб, прыцягнутых да крымінальнай адказнасці, хоць-бы прад'яўленае ім абвінавачанне і не было на судзе даказана, калі суд прызнае пражыванне гэтых асоб у данай мясцовасці па іх злачыннай дзейнасці або па сувязі іх са злачынным асяроддзем социяльна-небяспечным.

Тыя-ж меры социяльнай аховы і на той-жа тэрмін могуць прымяняцца па прыгавору суда таксама да асоб, не прыцягнутых да крымінальнай адказнасці за злачынствы, калі суд прызнае пражыванне гэтых асоб у данай мясцовасці па іх злачыннай дзейнасці або па сувязі іх са злачынным асяроддзем социяльна-небяспечным. Пытанне аб выдаленні такіх асоб можа быць узбуджана пракурорам па ўласнай ініцыятыве або па ініцыятыве мясцовага Совета.

40. Звальненне ад пасады прымяняецца, калі суд прызнае немагчымым пакінуць асуджанага на пасадзе, якую ён займаў у час учынення злачынства або ў час асуджэння. Адначасова са звальненнем суд можа забараніць асуджанаму займаць тую ці іншую пасаду на працягу не менш аднаго года і не больш пяці год.

41. Забарона займацца той ці іншай дзейнасцю або промыслам прымяняецца не менш як на адзін год і не больш як на пяць год, калі суд прызнае, што асуджаны пры займанні сваёй дзейнасцю або промыслам рабіў злоўжыванні і што далейшае займанне асуджанага гэтай дзейнасцю або промыслам недапушчальна.

У прыватнасці, суд можа забараніць асуджанаму прымаць на сябе абавязацельства па дзяржаўных падрадах і пастаўках, заключаць здзелкі з дзяржаўнымі, грамадскімі і кааператыўнымі прадпрыемствамі і ўстановамі, кіраваць ад свайго імя або па даручэнню іншых асоб гандлёвымі і камісійнымі прадпрыемствамі.

42. Грамадскае ганьбаванне абавязкова аб'яўляецца ў друку.

* 43. Канфіскацыя маёмасці заключаецца ў прымусовым бязвыплатным адчужэнні ў карысць дзяржавы ўсёй або дакладна вызначанай судом маёмасці, належачай асабіста асуджанаму.

Поўная або частковая канфіскацыя ў якасці асноўнай або дадатковай меры сацыяльнай аховы можа прымяняцца толькі ў выпадку, калі яна прадугледжана ў тым артыкуле гэтага Кодэкса, пад які падпадае данае злачынства. Не можа быць канфіскавана маёмасць, пералічаная ў спецыяльным законе.

44. Пры канфіскацыі ўсёй або часткі маёмасці дзяржава не адказвае па даўгах і абавязацельствах, якія падаюць на маёмасць, калі яны ўзніклі пасля прыняцця следчай або судовай уладай мер аховы маёмасці і без згоды ахоўваючага гэтую маёмасць органа.

Па іншых прэтэнзіях, якія падлягаюць задавальненню за кошт канфіскуемай маёмасці, дзяржава адказвае толькі гэтай маёмасцю, прычым прэтэнзіі гэтыя задавальняюцца ў парадку чарговасці, прадугледжанай Грамадзянскім і Грамадзянскім працэсуальным кодэксамі [17 снежня 1929 г. (ЗЗ № 45, п. 271)].

45. Штраф заключаецца ў прымусовым спагнанні ў карысць дзяржавы грашовай сумы, дакладна вызначанай судом у адпаведнасці з маёмасным становішчам асуджанага.

Штраф у якасці асноўнай меры сацыяльнай аховы прымяняецца ў выпадках, прадугледжаных тымі артыкуламі гэтага Кодэкса, пад якія падпадае данае злачынства.

Штраф у якасці дадатковай меры сацыяльнай аховы прымяняецца ў тых выпадках, калі суд знойдзе гэта неабходным, і ў тым размеры, які ён вызначыць для данага выпадку.

Заўвага 1. Штраф не можа быць спагнан шляхам продажу маёмасці, якая не падлягае канфіскацыі на падставе спецыяльнага закона.

Заўвага 2. Калі прысуджаны да штрафу не выплаціць яго і штраф не можа быць спагнан у прымусовым парадку, то суд замяняе штраф папраўча-працоўнымі работамі без пазбаўлення волі не больш як на адзін год з разліку адзін дзень папраўча-працоўных работ за аднадзённы сярэдні заработак у данай мясцовасці. Замена штрафу пазбаўленнем волі не дапускаецца.

46. Перасцярога можа быць аб'яўлена ў апраўдальным прыгаворы, калі прад'яўленае падсуднаму абвінавачанне не будзе даказана, але паводзіны падсуднага дадуць суду падставу лічыць, што ён можа зрабіць злачынства ў будучым.

47. Час зняволення да ўступлення прыгавору ў законную сілу

абавязкова поўнасцю залічваецца ў вызначаны прыгаворам тэрмін пазбаўлення волі.

Калі асоба, падвергнутая зняволенню да суда, прысуджана да папраўча-працоўных работ без пазбаўлення волі, то час зняволення да суда абавязкова залічваецца ў вызначаны прыгаворам тэрмін папраўча-працоўных работ без пазбаўлення волі, лічачы адзін дзень зняволення за тры дні папраўча-працоўных работ без пазбаўлення волі.

Пры прымяненні да асуджанага ўсіх іншых мер сацыяльнай аховы судова-папраўчага характару, апрача ўказаных у пп. «а», «м» і «н» арт. 27 гэтага Кодэкса, суд абавязкова прымае пад увагу час зняволення да суда і адпаведна змякчае выбраную ім меру сацыяльнай аховы або зусім не прымяняе да асуджанага гэтай меры.

48. Пры вызначэнні мер сацыяльнай аховы суд прымае пад увагу ступень і характар небяспекі злачынца і зробленага ім злачынства, асобу злачынца, матывы злачынства, а таксама наколькі само злачынства ў даных умовах месца і часу з'яўляецца грамадска-небяспечным.

49. Больш строгая мера сацыяльнай аховы вызначаецца судом:

а) калі злачынства зроблена ў мэтах аднаўлення ўлады буржуазіі;

б) калі злачынства хоць і не накіравана непасрэдна супроць інтарэсаў Савецкай дзяржавы або інтарэсаў працоўных, але па сваіх аб'ектыўных выніках можа прынесці шкоду гэтым інтарэсам;

в) калі злачынства зроблена групай або бандай;

г) калі злачынства зроблена асобай, якая ўжо судзілася за якое-небудзь злачынства, за выключэннем выпадкаў, калі даная асоба прызнаецца несудзіўшайся (арт. 21), або калі з часу ўчынення першага злачынства ці вынясення па ім прыгавору прайшлі тэрміны даўнасці (арт. 16), пры гэтым, аднак, суд мае права ў залежнасці ад характару першага злачынства не прызнаць за ім абцяжваючага значэння;

д) калі злачынства зроблена з карысных або іншых нізкіх пабуджэнняў або ў адносінах асоб, падпарадкаваных зрабіўшаму злачынства, або знаходзіўшыхся на яго апекаванні, або ў асабліва бездапаможным па ўзросту ці іншых умовах стане;

е) калі злачынства зроблена з асаблівай жорсткасцю, насіллем або хітрасцю [17 снежня 1929 г. (ЗЗ № 45, п. 271)].

50. Больш мяккая мера сацыяльнай аховы вызначаецца судом, калі злачынства зроблена:

а) хоць і з перавышэннем мер неабходнай абароны, але для аховы ад пасягання на савецкую ўладу, на рэвалюцыйны правапарадак або на асобу і правы таго, хто абараняўся, ці іншай асобы;

б) першы раз;

в) без карыслівых і якіх-бы там ні было нізкіх пабуджэнняў;

г) пад уплывам службовай або эканамічнай залежнасці, пагрозы або прымусу;

д) пад уплывам моцнага нервовага хвалявання;

е) у стане голаду, галечы і наогул пад уплывам цяжкіх асабістых або сямейных умоў;

ж) па несвядомасці;
з) няпоўналетняй асобай або цяжарнай жанчынай.

51. Калі суд прызнае мэтазгодным назначыць меру соцыяльнай аховы ніжэй ніжэйшай мяжы размеру, устаноўленага адпаведным артыкулам гэтага Кодэкса, або выбраць іншую менш цяжкую меру, не ўказаную ў гэтым артыкуле, то суд можа гэта зрабіць, але не інакш, як дакладна выклаўшы ў прыгаворы матывы змякчэння.

Калі суд лічыць, што абвінавачваемы к часу разгляду справы не з'яўляецца соцыяльна-небяспечным, то суд мае права, указаўшы ў прыгаворы адпаведныя матывы, зусім не прымяняць да яго мер соцыяльнай аховы [17 снежня 1929 г. (ЗЗ № 45, п. 271)].

52. Права вызваляць асуджаных ад прымянення мер соцыяльнай аховы і паніжаць устаноўленую законам меру соцыяльнай аховы належыць у адносінах прыгавораў народных і акруговых судоў і Вярхоўнага суда БССР Цэнтральнаму Выканаўчаму Камітэту БССР [1]) [17 снежня 1929 г. (ЗЗ № 45, п. 271)].

* **53.** Калі ў дзеянні, якое зроблена абвінавачваемым, ёсць адзнакі некалькіх злачынстваў, прадугледжаных рознымі артыкуламі гэтага Кодэкса, то мера соцыяльнай аховы вызначаецца судом на падставе артыкула, які выклікае больш строгую меру.

* **54.** Калі абвінавачваемы зробіць да прыгавору два або больш злачынстваў, то меры соцыяльнай аховы вызначаюцца за кожнае злачынства ў паасобку, але прымяняецца больш цяжкая з вызначаных судом мер.

55. Калі асуджаны зробіць адно або больш злачынстваў пасля прыгавору па раней зробленаму злачынству, але да адбыцця назначанай у ім меры соцыяльнай аховы, то мера соцыяльнай аховы за новае злачынства вызначаецца самастойна, аднак з такім разлікам, каб мера соцыяльнай аховы за ўсе гэтыя злачынствы разам не перавышала найвышэйшай мяжы, устаноўленай гэтым Кодэксам для данага віду меры соцыяльнай аховы.

56. Калі пры вынясенні прыгавору, які прысуджае да папраўча-працоўных работ або да пазбаўлення волі, выявіцца, што ступень грамадскай небяспекі асуджанага не патрабуе ізаляцыі яго або назначэння яму папраўча-працоўных работ, то суд мае права пастанавіць аб непрывядзенні прыгавору ў выкананне пад умовай, што асуджаны не зробіць новага не менш цяжкага злачынства на працягу назначанага судом выпрабавальнага тэрміну. Пры гэтым, пры назначэнні ў прыгаворы папраўча-працоўных работ або пазбаўлення волі да аднаго года, выпрабавальны тэрмін назначаецца ад аднаго года да трох год, а пры назначэнні пазбаўлення волі больш аднаго года — выпрабавальны тэрмін назначаецца ад трох да дзесяці год.

57. Калі ўмоўна асуджаны на працягу выпрабавальнага тэрміну зробіць новае злачынства, то суд мае права або далучыць умоўна адтэрмінаваную меру соцыяльнай аховы поўнасцю ці часткова да меры соцыяльнай аховы, назначанай па новай справе, або прымяніць да асуджанага толькі меру соцыяльнай аховы, на-

---

[1]) Права памілавання асуджаных судовымі органамі БССР (народнымі, абласнымі судамі і Вярхоўным судом БССР) належыць Прэзідыуму Вярхоўнага Совета БССР (п. «ж» арт. 31 Канстытуцыі БССР).

значаную па другому прыгавору. Аднак увесь тэрмін пазбаўлення волі не можа перавышаць дзесяці год, а ўвесь тэрмін папраўча-працоўных работ — аднаго года [17 снежня 1929 г. (ЗЗ № 45. п. 271)].

58. Мерамі соцыяльнай аховы медыцынскага характару з'яўляюцца:

а) прымусовае лячэнне;

б) змяшчэнне ў медыка-ізаляцыйныя ўстановы.

59. Мерамі соцыяльнай аховы медыка-педагагічнага характару з'яўляюцца:

а) аддача няпоўналетняга на апеку бацькам, усынаўляльнікам, апекунам, папячыцелям, сваякам, калі яны могуць яго ўтрымліваць, або іншым асобам і ўстановам;

б) змяшчэнне ў спецыяльныя ўстановы.

60. Меры соцыяльнай аховы медыцынскага і медыка-педагагічнага характару, калі яны не былі прыменены адпаведнымі органамі да судовага разбору, могуць быць прыменены судом у выпадку, калі ён прызнае нямэтазгодным прымяненне мер соцыяльнай аховы судова-папраўчага характару.

61. Да асоб, якія асуджаны да адбыцця пакарання ў месцах зняволення і даказалі сваё выпраўленне сумленнымі адносінамі да працы і прыкладнымі паводзінамі, пасля адбыцця імі не менш двух трэцей тэрміну пакарання можа быць прыменена ўмоўна-датэрміновае вызваленне.

Умоўна-датэрміновае вызваленне выражаецца або ў вызваленні ад далейшага адбыцця меры пакарання, або ў замене яе больш мяккай мерай пакарання і вырашаецца судом па месцу ўтрымання асуджанага, на падставе прадстаўлення адміністрацыі месц зняволення (Указ Прэзідыума Вярхоўнага Совета БССР ад 18 студзеня 1955 г.).

62. Калі ўмоўна-датэрмінова вызвалены зробіць на працягу неадбытага тэрміну пакарання новае злачынства, за якое можа быць назначана пазбаўленне волі, то суду прадастаўляецца права далучэння неадбытай ім часткі тэрміну да той меры пакарання, якая будзе назначана судом за новае злачынства.

У гэтым выпадку агульны тэрмін пазбаўлення волі павінен устанаўлівацца ў адпаведнасці з дзеючым законадаўствам (Указ Прэзідыума Вярхоўнага Совета БССР ад 18 студзеня 1955 г.).

II. КОНТРРЭВОЛЮЦЫЙНЫЯ ЗЛАЧЫНСТВЫ

63. Контррэволюцыйным прызнаецца ўсякае дзеянне, накіраванае да звяржэння, падрыву або аслаблення ўлады рабоча-сялянскіх Советаў і выбраных імі, на падставе Канстытуцыі Саюза ССР і канстытуцый саюзных рэспублік рабоча-сялянскіх урадаў Саюза ССР, саюзных і аўтаномных рэспублік, або да падрыву ці аслаблення знешняй бяспекі Саюза ССР і асноўных гаспадарчых, палітычных і нацыянальных заваёў пролетарскай рэволюцыі.

У сілу міжнароднай салідарнасці інтарэсаў усіх працоўных такія-ж дзеянні прызнаюцца контррэволюцыйнымі і тады, калі яны накіраваны на ўсякую іншую дзяржаву працоўных, хоць-бы і не ўваходзячую ў Саюз ССР.

63[1]. Здрада радзіме, г. зн. дзеянні, зробленыя грамадзянамі Саюза ССР у шкоду ваеннай магутнасці Саюза ССР, яго дзяржаўнай незалежнасці або недатыкальнасці яго тэрыторыі, як: шпіянаж, выдача ваеннай або дзяржаўнай тайны, пераход на бок ворага, бегства або пералёт за граніцу, караецца —

вышэйшай мерай крымінальнага пакарання — расстрэлам [1]) з канфіскацыяй усёй маёмасці, а пры змякчаючых акалічнасцях — пазбаўленнем волі на тэрмін дзесяць год з канфіскацыяй усёй маёмасці [29 чэрвеня 1934 г. (ЗЗ № 29, п. 141)].

63[2]. Тыя-ж злачынствы (арт. 63 [1]), зробленыя ваеннаслужачымі, караюцца —

вышэйшай мерай крымінальнага пакарання — расстрэлам [1]) з канфіскацыяй усёй маёмасці [29 чэрвеня 1934 г. (ЗЗ № 29, п. 141)].

63[3]. У выпадку пабегу або пералёту за граніцу ваенна-служачага поўналетнія члены яго сям'і, калі яны чым-небудзь садзейнічалі рыхтуемай або зробленай здрадзе або хоць-бы ведалі аб ёй, але не давялі аб гэтым да ведама ўлад, караюцца —

пазбаўленнем волі на тэрмін ад пяці да дзесяці год з канфіскацыяй усёй маёмасці.

Астатнія поўналетнія члены сям'і здрадніка, якія сумесна з ім пражывалі або знаходзіліся на яго ўтрыманні к моманту ўчынення злачынства, падлягаюць пазбаўленню выбарчых правоў і ссылцы ў аддаленыя раёны Сібіры на пяць год [29 чэрвеня 1934 г. (ЗЗ № 29, п. 141)].

63[4]. Неданясенне ваеннаслужачым аб рыхтуемай або зробленай здрадзе выклікае —

пазбаўленне волі на дзесяць год.

Неданясенне астатнімі грамадзянамі (не ваеннаслужачымі) праследуецца згодна з арт. 73 гэтага Кодэкса [29 чэрвеня 1934 г. (ЗЗ № 29, п. 141)].

64. Узброенае паўстанне або ўварванне ў контррэвалюцыйных мэтах на совецкую тэрыторыю ўзброеных банд, захоп улады ў цэнтры або на месцах у тых-жа мэтах і, у прыватнасці, з мэтай насільна адарваць ад Саюза ССР і асобнай саюзнай рэспублікі якую-небудзь частку яе тэрыторыі або скасаваць заключаныя Саюзам ССР з замежнымі дзяржавамі дагаворы выклікаюць —

вышэйшую меру соцыяльнай аховы — расстрэл або аб'яўленне ворагам працоўных з канфіскацыяй маёмасці і з пазбаўленнем грамадзянства БССР або іншай саюзнай рэспублікі і тым самым грамадзянства Саюза ССР і з выгнаннем з межаў Саюза ССР назаўсёды, з дапушчэннем пры змякчаючых акалічнасцях паніжэння да пазбаўлення волі на тэрмін не ніжэй трох год з канфіскацыяй усёй або часткі маёмасці.

65. Зносіны ў контррэвалюцыйных мэтах з замежнай дзяржавай або асобнымі яе прадстаўнікамі, а таксама садзейнічанне якім-бы там ні было спосабам замежнай дзяржаве, якая знаходзіцца з Саюзам ССР у стане вайны або вядзе з ім барацьбу шляхам інтэрвенцыі або блакады, выклікаюць —

меры соцыяльнай аховы, указаныя ў арт. 64 гэтага Кодэкса.

---

[1]) Гл. зноску 3 да заўвагі артыкула 27, стар. 7.

66. Аказанне якім-бы там ні было спосабам дапамогі той часткі міжнароднай буржуазіі, якая, не прызнаючы роўнапраўя камуністычнай сістэмы, прыходзячай на змену капіталістычнай сістэме, імкнецца да яе звяржэння, а таксама знаходзячымся пад уплывам або непасрэдна арганізаваным гэтай буржуазіяй грамадскім групам і арганізацыям у ажыццяўленні варожай супроць Саюза ССР дзейнасці выклікае —

пазбаўленне волі на тэрмін не ніжэй трох год з канфіскацыяй усёй або часткі маёмасці, з павышэннем пры асабліва абцяжваючых акалічнасцях аж да вышэйшай меры соцыяльнай аховы — расстрэлу [1]) або аб'яўлення ворагам працоўных з канфіскацыяй маёмасці і з пазбаўленнем грамадзянства БССР або іншай саюзнай рэспублікі і тым самым грамадзянства Саюза ССР і з выгнаннем з межаў Саюза ССР назаўсёды.

67. Схіленне замежнай дзяржавы або якіх-небудзь у ёй грамадскіх груп шляхам зносін з іх прадстаўнікамі, выкарыстання фальшывых дакументаў або іншымі сродкамі да аб'яўлення вайны, узброенага ўмяшання ў справы Саюза ССР або іншых варожых дзеянняў, у прыватнасці да блакады, да захопу дзяржаўнай маёмасці Саюза ССР або саюзных рэспублік, разрыву дыпламатычных зносін, разрыву заключаных з Саюзам ССР дагавораў і да т. п. выклікае —

меры соцыяльнай аховы, указаныя ў арт. 64 гэтага Кодэкса.

68. а) Шпіянаж, г. зн. перадача, выкраданне або збіранне з мэтай перадачы звестак, якія з'яўляюцца па свайму зместу спецыяльна ахоўваемай дзяржаўнай тайнай, замежным дзяржавам, контррэволюцыйным арганізацыям або прыватным асобам, выклікае —

пазбаўленне волі на тэрмін не ніжэй трох год з канфіскацыяй усёй або часткі маёмасці, а ў тых выпадках, калі шпіянаж выклікаў або мог выклікаць асабліва цяжкія вынікі для інтарэсаў Саюза ССР,— вышэйшую меру соцыяльнай аховы — расстрэл [1]) або аб'яўленне ворагам працоўных з канфіскацыяй маёмасці і з пазбаўленнем грамадзянства БССР або іншай саюзнай рэспублікі і тым самым грамадзянства Саюза ССР і з выгнаннем з межаў Саюза ССР назаўсёды.

б) Перадача, выкраданне або збіранне з мэтай перадачы эканамічных звестак, якія не складаюць па свайму зместу спецыяльна ахоўваемай дзяржаўнай тайны, але не падлягаюць агалашэнню па прамой забароне закону або распараджэнню кіраўнікоў ведамстваў, устаноў і прадпрыемстваў, за ўзнагароджанне або дармова, арганізацыям і асобам, указаным вышэй, выклікаюць —

пазбаўленне волі на тэрмін да трох год.

Заўвага 1. Спецыяльна ахоўваемай дзяржаўнай тайнай лічацца звесткі, названыя ў асобым пераліку, які зацвярджаецца Советам Народных Камісараў Саюза ССР па ўзгадненню з Советамі народных камісараў саюзных рэспублік і апублікоўваецца да ўсеагульнага ведама.

Заўвага 2. У адносінах шпіянажу асоб, упамянутых у арт. 164 гэтага Кодэкса, прымяняецца арт. 187 Кодэкса.

---

[1]) Гл. зноску 3 да заўвагі артыкула 27, стар. 7.

* **69.** Падрыў дзяржаўнай прамысловасці, транспарту, гандлю, грашовага абароту або крэдытнай сістэмы, а таксама каапера-цыі, зроблены ў контррэволюцыйных мэтах шляхам адпаведнага выкарыстання дзяржаўных устаноў і прадпрыемстваў або процідзеянне іх нармальнай дзейнасці, а таксама выкарыстанне дзяржаўных устаноў і прадпрыемстваў або процідзеянне іх дзейнасці, якое робіцца ў інтарэсах былых уласнікаў або зацікаўленых капіталістычных арганізацый, выклікаюць —

меры соцыяльнай аховы, указаныя ў арт. 64 гэтага Кодэкса.

70. Выкананне тэрарыстычных актаў, накіраваных супроць прадстаўнікоў совецкай улады або дзеячоў рэволюцыйных рабочых і сялянскіх арганізацый, і ўдзел у выкананні такіх актаў, хоць-бы і асобамі, якія не належаць да контррэволюцыйнай арганізацыі, выклікаюць —

меры соцыяльнай аховы, указаныя ў арт. 64 гэтага Кодэкса.

* **71.** Разбурэнне або пашкоджанне з контррэволюцыйнай мэтай узрывам, падпалам або іншымі спосабамі чыгуначных ці іншых шляхоў і сродкаў зносін, сродкаў народнай сувязі, водаправода, грамадскіх складаў і іншых збудаванняў або дзяржаўнай ці грамадскай маёмасці выклікае —

меры соцыяльнай аховы, указаныя ў арт. 64 гэтага Кодэкса.

72. а) Прапаганда або агітацыя, якія змяшчаюць заклік да звяржэння, падрыву або аслаблення совецкай улады, або да ўчынення асобных контррэволюцыйных злачынстваў (арт. арт. 64—71), а таксама распаўсюджванне або выраб ці захоўванне літаратуры таго-ж зместу выклікаюць —

пазбаўленне волі на тэрмін не ніжэй шасці месяцаў.

б) Тыя-ж дзеянні пры масавых хваляваннях або з выкарыстаннем рэлігійных ці нацыянальных забабонаў мас, або ў ваеннай абстаноўцы, або ў мясцовасцях, аб'яўленых на ваенным становішчы, выклікаюць —

меры соцыяльнай аховы, указаныя ў арт. 64 гэтага Кодэкса.

73. Неданясенне аб дакладна вядомым рыхтуючымся або зробленым контррэволюцыйным злачынстве выклікае —

пазбаўленне волі на тэрмін не ніжэй шасці месяцаў.

74. Актыўныя дзеянні або актыўная барацьба супроць рабочага класа і рэволюцыйнага руху, праяўленыя на адказнай або сакрэтнай (агентура) пасадзе пры царскім ладзе або ў контррэволюцыйных урадаў у перыяд грамадзянскай вайны, выклікаюць —

меры соцыяльнай аховы, указаныя ў арт. 64 гэтага Кодэкса.

* **75.** Контррэволюцыйны сабатаж, г. зн. свядомае невыкананне кім-небудзь пэўных абавязкаў або наўмысна неахайнае іх выкананне са спецыяльнай мэтай аслаблення ўлады ўрада і дзейнасці дзяржаўнага апарата, выклікае —

пазбаўленне волі на тэрмін не ніжэй аднаго года з канфіскацыяй усёй або часткі маёмасці, з павышэннем пры асабліва абцяжваючых акалічнасцях аж да вышэйшай меры соцыяльнай аховы — расстрэлу [1]) з канфіскацыяй маёмасці.

76. Усякага роду арганізацыйная дзейнасць, накіраваная да падрыхтоўкі або ўчынення прадугледжаных у арт. арт. 63—75 гэтага Кодэкса злачынстваў, а таксама ўдзел у арганізацыі, утворанай

---

[1]) Гл. зноску 3 да заўвагі артыкула 27, стар. 7.

для падрыхтоўкі або ўчынення аднаго з гэтых злачынстваў, выклікаюць —

меры социяльнай аховы, указаныя ў артыкуле, які прадугледжвае гэтае злачынства.

III. ЗЛАЧЫНСТВЫ СУПРОЦЬ ПАРАДКУ ДЗЯРЖАЎНАГА КІРАВАННЯ

77. Злачынствам супроць парадку дзяржаўнага кіравання прызнаецца ўсякае зробленае без контррэволюцыйнай мэты дзеянне, якое парушае правільную дзейнасць органаў дзяржаўнага кіравання або народнай гаспадаркі альбо аслабляе сілу і аўтарытэт улады і злучана з супраціўленнем органам улады, перашкоджаннем іх дзейнасці або непадпарадкаваннем законам.

А. Злачынствы супроць парадку дзяржаўнага кіравання, асабліва небяспечныя для Саюза ССР

78. Асабліва небяспечнымі для Саюза ССР злачынствамі супроць парадку дзяржаўнага кіравання прызнаюцца тыя, зробленыя без контррэволюцыйных мэт, злачынствы супроць парадку дзяржаўнага кіравання, якія хістаюць асновы дзяржаўнага кіравання і гаспадарчай магутнасці Саюза ССР і саюзных рэспублік.

79. а) Масавыя беспарадкі, якія суправаджаюцца пагромамі, разбурэннем чыгуначных пуцей або іншых сродкаў зносін і сувязі, забойствамі, падпаламі і іншымі падобнымі дзеяннямі, выклікаюць—

1) у адносінах арганізатараў і кіраўнікоў масавых беспарадкаў, а таксама ўсіх удзельнікаў, якія зрабілі ўказаныя вышэй злачынствы або аказалі ўзброенае супраціўленне ўладзе, —

пазбаўленне волі на тэрмін не ніжэй двух год з канфіскацыяй усёй або часткі маёмасці, з павышэннем пры асабліва абцяжваючых акалічнасцях аж да вышэйшай меры социяльнай аховы— расстрэлу[1]) з канфіскацыяй маёмасці;

2) у адносінах іншых удзельнікаў —

пазбаўленне волі на тэрмін да трох год.

б) Масавыя беспарадкі, не абцяжаныя злачынствамі, указанымі вышэй, але злучаныя з яўным непадпарадкаваннем законным патрабаванням улады або з процідзеяннем выкананню апошнімі ўскладзеных на іх абавязкаў або прымушэннем іх да выканання яўна незаконных патрабаванняў, выклікаюць —

пазбаўленне волі на тэрмін да аднаго года.

80. Бандытызм, г. зн. арганізацыя ўзброеных банд і ўдзел у іх і ў арганізуемых імі нападах на савецкія і прыватныя ўстановы або асобных грамадзян, спыненне паяздоў і разбурэнне чыгуначных пуцей і іншых сродкаў зносін і сувязі, выклікае —

пазбаўленне волі на тэрмін не ніжэй трох год з канфіскацыяй часткі або ўсёй маёмасці, з павышэннем у асабліва абцяжваючых акалічнасцях аж да вышэйшай меры социяльнай аховы — расстрэлу[1]) з канфіскацыяй маёмасці.

---

[1]) Гл. зноску 3 да заўвагі артыкула 27, стар. 7.

D 53462

80[1]. Тайнае або адкрытае выкраданне вогнестрэльнай зброі, частак да яе і агнявых прыпасаў: 1) са складаў і сховішчаў Рабоча-Сялянскай Чырвонай Арміі, ваенізаванай аховы і ваенізаванай пажарнай аховы прадпрыемстваў і збудаванняў, якія маюць асаблівае дзяржаўнае значэнне, Рабоча-Сялянскай Міліцыі, Экспедыцыі падводных работ (ЭПРОН), папраўча-працоўных устаноў, а таксама тылавога апалчэння і працоўных часцей з асоб, вызваленых ад ваеннай службы па рэлігійных перакананнях, альбо 2) з месц пастаяннага або часовага размяшчэння часцей Рабоча-Сялянскай Чырвонай арміі, ваенізаванай аховы і ваенізаванай пажарнай аховы, Рабоча-Сялянскай Міліцыі, Экспедыцыі падводных работ (ЭПРОН), тылавога апалчэння і працоўных часцей і з папраўча-працоўных устаноў у тых выпадках, калі вогнестрэльная зброя, часткі да яе і агнявыя прыпасы знаходзіліся пад аховай або асобым наглядам, выклікае —

пазбаўленне волі на тэрмін не ніжэй аднаго года.

б) Такія-ж дзеянні, у выпадку прымянення злачынцамі насілля, небяспечнага для жыцця і здароўя асоб, якія нясуць ахову або нагляд, —

пазбаўленне волі на тэрмін не ніжэй трох год з павышэннем пры асабліва абцяжваючых акалічнасцях аж да вышэйшай меры социяльнай аховы — расстрэлу[1]) з канфіскацыяй маёмасці [30 красавіка 1934 г. (ЗЗ № 17, п. 89)][2]).

80[2]. Разбурэнне або пашкоджанне чыгуначных і іншых шляхоў зносін, збудаванняў на іх, засцерагальных знакаў рухомага саставу і суднаў з мэтай выклікаць крушэнне поезда або судна выклікае —

пазбаўленне волі на тэрмін не ніжэй трох год з канфіскацыяй усёй або часткі маёмасці, з павышэннем пры асабліва абцяжваючых акалічнасцях аж да вышэйшай меры социяльнай аховы — расстрэлу[1]) з канфіскацыяй маёмасці [18 мая 1929 г. (ЗЗ № 18, п. 109)].

* 80[3]. Парушэнне работнікамі транспарту працоўнай дысцыпліны (парушэнне правіл руху, нядобраякасны рамонт рухомага саставу і пуці і да т. п.), калі гэтае парушэнне пацягнула або магло пацягнуць пашкоджанне або знішчэнне рухомага саставу, пуці і пуцявых збудаванняў альбо няшчасныя выпадкі з людзьмі, нясвоечасовую адпраўку паяздоў і суднаў, скапленне на месцах выгрузкі паражняка, прастой вагонаў і суднаў і іншыя дзеянні, якія цягнуць за сабой зрыў (невыкананне) намечаных урадам планаў перавозак або пагрозу правільнасці і бяспекі руху, выклікае —

пазбаўленне волі на тэрмін да дзесяці год.

У тых выпадках, калі гэтыя злачынныя дзеянні носяць яўна злосны характар, прымяняецца вышэйшая мера социяльнай аховы — расстрэл[1]) з канфіскацыяй маёмасці [5 лютага 1931 г. (ЗЗ № 6, п. 45)].

80[4]. Парушэнне работнікамі грамадзянскай авіяцыі і грамадзянскага паветраплавання службовых абавязкаў (парушэнне начальнікам аэрапорта правіл аб выпуску паветраных суднаў у палёт,

---

[1]) Гл. зноску 3 да заўвагі артыкула 27, стар. 7.

[2]) Арт. 80[1] не прымяняецца. Гл. Пастанову Пленума Вярхоўнага Суда СССР ад 22 жніўня 1947 г. «Аб парадку прымянення Указаў Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР ад 4 чэрвеня 1947 г.», стар. 65.

вылет з аэрадрома без распараджэння начальніка аэрапорта, парушэнне правіл аб палётах і да т. п.), калі гэтае парушэнне пацягнула або магло пацягнуць пашкоджанне або знішчэнне паветранага судна або зямнога абсталявання для палётаў, альбо няшчасны выпадак з людзьмі, выклікае —

пазбаўленне волі на тэрмін да дзесяці год, а пры асабліва абцяжваючых акалічнасцях — вышэйшую меру пакарання [1]) [13 лістапада 1935 г. (ЗЗ № 36, п. 191)].

80[5]. Парушэнне правіл аб міжнародных палётах (улёт у Саюз ССР і вылет з Саюза ССР без дазволу, незахаванне ўказаных у дазволе маршрутаў, месц пасадкі, паветраных варот, вышыні палётаў і г. д.), пры адсутнасці прызнакаў здрады радзіме або іншых контррэвалюцыйных злачынстваў выклікае —

пазбаўленне волі на тэрмін не ніжэй аднаго года або штраф у размеры да 10 тысяч рублёў з канфіскацыяй або без канфіскацыі паветранага судна [13 лістапада 1935 г. (ЗЗ № 36, п. 191)].

81. а) Ухіленне ад чарговага прызыву на сапраўдную ваенную службу выклікае —

папраўча-працоўныя работы на тэрмін да аднаго года.

б) Ухіленне ад чарговага прызыву на сапраўдную ваенную службу пры абцяжваючых акалічнасцях, у прыватнасці пры дапамозе нанясення сабе цялеснага пашкоджання, сімуляцыі хваробы, падлогу дакументаў, подкупу службовай асобы і да т. п. або пад выглядам рэлігійных перакананняў [2]), выклікае —

пазбаўленне волі на тэрмін да пяці год [30 кастрычніка 1930 г. (ЗЗ № 39, п. 260)].

82. Ухіленне асоб, залічаных у тылавое апалчэнне, і асоб, вызваленых ад ваеннай службы па рэлігійных перакананнях [2]) ад прызыву ў ваенны час у часці тылавога апалчэння і працоўныя часці, выклікае —

пазбаўленне волі на тэрмін не ніжэй аднаго года [30 красавіка 1934 г. (ЗЗ № 17, п. 89)].

82[1]. Ухіленне асоб, вызваленых ад абавязковай ваеннай службы па рэлігійных перакананнях [2]), і асоб, залічаных у тылавое апалчэнне, ад выканання ў мірны час агульнакарысных работ шляхам няяўкі на прызыўныя пункты, злоснага парушэння правіл работы і сімуляцыі хваробы выклікае —

пазбаўленне волі на тэрмін да пяці год [25 сакавіка 1931 г. (ЗЗ № 14, п. 123)].

83. Адмаўленне або ўхіленне ва ўмовах ваеннага часу ад унясення падаткаў або ад выканання павіннасцей (у прыватнасці, ваенна-аўтатранспартнай, ваенна-конскай, ваенна-павозачнай і ваеннасуднавай) выклікаюць —

пазбаўленне волі на тэрмін не ніжэй шасці месяцаў, з павышэннем пры асабліва абцяжваючых акалічнасцях аж да вышэйшай меры сацыяльнай аховы — расстрэлу [1]) з канфіскацыяй маёмасці.

---

[1]) Гл. зноску 3 да заўвагі артыкула 27, стар. 7.

[2]) Законам аб усеагульным воінскім абавязку ад 1 верасня 1939 г. вызваленне ад ваеннай службы па рэлігійных перакананнях і тылавое апалчэнне не прадугледжаны. У сувязі з гэтым арт. арт. 82 і 82[1] фактычна страцілі сілу.

84. а) Прапаганда або агітацыя, накіраваныя да ўзбуджэння нацыянальнай або рэлігійнай варожасці або розні, а таксама распаўсюджванне або выраб і захоўванне літаратуры таго-ж характару выклікаюць —

пазбаўленне волі на тэрмін да двух год.

б) Тыя-ж дзеянні ў ваеннай абстаноўцы або пры масавых хваляваннях выклікаюць —

пазбаўленне волі на тэрмін не ніжэй як на два гады з канфіскацыяй усёй або часткі маёмасці, з павышэннем пры асабліва абцяжваючых акалічнасцях аж да вышэйшай меры соцыяльнай аховы — расстрэлу [1]) з канфіскацыяй маёмасці.

85. а) Падробліванне або збыт у выглядзе промысла падробленай металічнай манеты, дзяржаўных казначэйскіх білетаў, білетаў Дзяржаўнага банка, дзяржаўных каштоўных папер і падробленай замежнай манеты выклікаюць —

вышэйшую меру соцыяльнай аховы — расстрэл [1]) з канфіскацыяй маёмасці, з дапушчэннем пры змякчаючых акалічнасцях паніжэння да пазбаўлення волі на тэрмін не ніжэй двух год з канфіскацыяй усёй або часткі маёмасці.

б) Падробліванне ў выглядзе промысла чэкаў, дакументаў на грашовыя ўклады і ўклады ў каштоўных паперах, а таксама пасведчанняў па грашовых акрэдытывах выклікае —

пазбаўленне волі на тэрмін не ніжэй двух год з канфіскацыяй усёй або часткі маёмасці.

в) Падробліванне або збыт у выглядзе промысла падробленых знакаў паштовай аплаты, білетаў чыгуначнага і воднага транспарту і іншых праязных або на правоз грузаў дакументаў выклікаюць —

пазбаўленне волі на тэрмін да трох год [11 студзеня 1930 г. (ЗЗ № 4, п. 21); 17 чэрвеня 1935 г. (ЗЗ № 25, п. 134)].

85¹. а) Пераплаўка дзяржаўнай разменнай металічнай манеты (сярэбранай, нікелевай, меднай, бронзавай) у злiткі, а таксама выкарыстанне гэтай манеты для вырабу розных рэчаў караецца —

пазбаўленнем волі на тэрмін да трох год з канфіскацыяй адпаведных зліткаў і рэчаў з разменнай манеты;

б) тыя-ж дзеянні, зробленыя ў выглядзе промысла, караюцца —

пазбаўленнем волі на тэрмін не ніжэй трох год з канфіскацыяй усёй маёмасці асуджанага [2 чэрвеня 1935 г. (ЗЗ № 22, п. 124)].

85². а) За незаконны выпуск усякага роду пазык, аблігацый і іншых відаў каштоўных папер, а таксама бон і ўсіх іншых відаў грашовых сурагатаў кіраўнікі ўстаноў, прадпрыемстваў і арганізацый караюцца —

пазбаўленнем волі на тэрмін да пяці год.

б) За выраб указаных у п. «а» гэтага артыкула каштоўных папер і грашовых сурагатаў кіраўнікі друкарняў, гравёрных майстэрань, літаграфій, шклаграфій і да т. п. караюцца—

пазбаўленнем волі на тэрмін да трох год.

в) За прыём ва ўплату ўказаных у п. «а» гэтага артыкула каштоўных папер або грашовых сурагатаў замест грошай загадчыкі магазінаў, крам, ларкоў і іншых рознічных гандлёвых прадпрыемстваў, а таксама касіры гэтых прадпрыемстваў караюцца—

пазбаўленнем волі на тэрмін да трох год [17 чэрвеня 1935 г. (ЗЗ № 25, п. 134)].

---

[1]) Гл. зноску 3 да заўвагі артыкула 27, стар. 7.

86. Неданясенне аб дакладна вядомых рыхтуемых або зробленых злачынствах, прадугледжаных артыкуламі 79, 80 і 85 гэтага Кодэкса, выклікае —

пазбаўленне волі на тэрмін да аднаго года.

* **87.** Кваліфікаваная кантрабанда цягне звыш зробленых таможным упраўленнем канфіскацый тавараў і накладання штрафаў —

пазбаўленне волі на тэрмін не ніжэй аднаго года з канфіскацыяй усёй або часткі маёмасці, а пры асабліва абцяжваючых акалічнасцях — павышэнне аж да вышэйшай меры соцыяльнай аховы — расстрэлу [1]) з канфіскацыяй маёмасці.

Заўвага. Адменена. [18 мая 1929 г. (ЗЗ №18, п. 109)].

88. Садзейнічанне незаконнаму пераходу дзяржаўных граніц, зробленае ў выглядзе промысла або службовымі асобамі, выклікае—

пазбаўленне волі на тэрмін не ніжэй аднаго года.

89. Парушэнне палажэнняў аб манаполіі знешняга гандлю выклікае —

пазбаўленне волі на тэрмін да дзесяці год з канфіскацыяй усёй або часткі маёмасці.

* **90.** Парушэнне правіл аб валютных аперацыях выклікае —

пазбаўленне волі на тэрмін да трох год з канфіскацыяй усёй або часткі маёмасці.

91. Усякага роду арганізацыйная дзейнасць, накіраваная на падрыхтоўку або ўчыненне прадугледжаных у артыкулах 78—90 гэтага Кодэкса злачынстваў, а таксама ўдзел у арганізацыі, утворанай для падрыхтоўкі або ўчынення аднаго з гэтых злачынстваў, выклікаюць —

меры соцыяльнай аховы, указаныя ў артыкуле, які прадугледжвае гэтае злачынства.

Б. Іншыя злачынствы супроць парадку дзяржаўнага кіравання

92. а) Скрыццё або няправільнае паказанне колькасці падлягаючых абкладанню або ўліку прадметаў, у прыватнасці вядзенне гандлю або промысла ад імя асобы ці арганізацыі, якія карыстаюцца ільготамі, утварэнне фіктыўных кааператываў або кампаній, заведама ілжывыя паказанні ў справаздачах або дэкларацыях, вядзенне ў прамысловых і гандлёвых прадпрыемствах двайных кніг выклікае—

штраф да дзесяцікратнага размеру падатку са скрытай маёмасці або пазбаўленне волі да двух год.

б) Тыя-ж дзеянні, зробленыя па ўзаемнаму ўзгадненню, —

пазбаўленне волі да трох год і штраф да дзесяцікратнага размеру падатку са скрытай маёмасці.

* **93.** а) Неплацеж асобнымі грамадзянамі ва ўстаноўлены тэрмін падаткаў [2]) або збораў па абавязковаму акладному страхаван-

---

[1]) Гл. зноску 3 да заўвагі артыкула 27, стар. 7.

[2]) Гл. пункт «в» артыкула 24 Закону «Аб сельскагаспадарчым падатку», прынятага пятай сесіяй Вярхоўнага Совета СССР ад 8 жніўня 1953 г. («Ведамасці Вярхоўнага Совета СССР» 1953 г. № 7) і пункт «в» артыкула 37 Указа Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР ад 30 красавіка 1943 г. («Ведамасці Вярхоўнага Совета СССР» 1943 г. № 17), стар. 105.

ню, нягледзячы на наяўную магчымасць выплаціць іх, і прымяненне ў адміністрацыйным парадку прымусовых мер спагнання, калі гэтае дзеянне робіцца не ў першы раз, —

штраф да дзесяцікратнага размеру нявыплачанага падатку ці збору або папраўча-працоўныя работы да аднаго года ці пазбаўленне волі да трох год.

б) Злосны неплацеж падаткаў, у тым ліку і скрыццё маёмасці шляхам пераводу яе на чужое імя або выдача фіктыўных абавязацельстваў, хоць-бы і ў першы раз, —

штраф да дзесяцікратнага размеру нявыплачанага падатку або пазбаўленне волі не менш як на адзін год без высялення або з высяленнем да пяці год.

Тыя-ж дзеянні, зробленыя кулакамі, апрача ўказаных мер сацыяльнай аховы, выклікаюць —

канфіскацыю маёмасці.

Заўвага. Неплацяжом не ў першы раз прызнаецца пратэрміноўка плацяжу хоць-бы ў першы раз у бягучым акладным перыядзе, калі даны неплацельшчык у папярэднім акладным перыядзе пратэрмінаваў выплату, а таксама пратэрміноўка двух тэрмінаў плацяжу ў бягучым акладным перыядзе [17 лістапада 1929 г. (ЗЗ № 41, п. 242); 25 сакавіка 1931 г. (ЗЗ № 12, п. 96)].

94. Адмаўленне асобных грамадзян ад выканання павіннасцей і работ, якія маюць агульнадзяржаўнае значэнне, выклікае —

штраф, які накладаецца адпаведным органам улады ў межах да пяцікратнага размеру кошту павіннасці або работы.

Тыя-ж дзеянні, калі яны зроблены ў другі раз, або злоснае адмаўленне ад выканання ўказаных павіннасцей і работы, хоць-бы ў першы раз, —

папраўча-працоўныя работы да аднаго года або пазбаўленне волі да трох год.

Тыя-ж дзеянні, калі яны зроблены кулакамі, хоць-бы і ў першы раз, —

пазбаўленне волі на тэрмін не менш чым на тры гады з канфіскацыяй маёмасці [9 кастрычніка 1933 г. (ЗЗ № 44, п. 208)].

94¹. Злоснае невыкананне пастаноў і правіл, якія забяспечваюць паспяховую калектывізацыю сельскай гаспадаркі, у тым ліку злосны забой і распродаж жывёлы (рагатай і асабліва коней) з мэтай перашкоджання правядзенню мерапрыемстваў па абагульненню жывёлы выклікае —

пазбаўленне волі да трох год з высяленнем з данай мясцовасці або без высялення.

Тыя-ж дзеянні, зробленыя кулакамі, апрача ўказаных мер сацыяльнай аховы, выклікаюць —

канфіскацыю маёмасці [27 студзеня 1930 г. (ЗЗ № 9, п. 59); 25 сакавіка 1931 г. (ЗЗ № 12, п. 96)].

94². Забой коней без дазволу ветэрынарнага нагляду кулакамі і прыватнымі скупшчыкамі або падбухторванне імі да незаконнага забою коней іншых асоб, а таксама наўмыснае скалечанне коней і іншыя злосныя дзеянні, якія пацягнулі за сабой падзеж каня або прывялі каня ў непрыгодны стан, выклікаюць —

пазбаўленне волі да двух год з высяленнем або без высялення з данай мясцовасці [9 лютага 1932 г. (ЗЗ № 9, п. 38)].

95. Адмаўленне або ўхіленне ад унясення падаткаў або ад выканання павіннасцей, арганізаваныя па ўзаемнаму ўзгадненню, выклікаюць —

1) У адносінах падбухторшчыкаў, кіраўнікоў і арганізатараў — пазбаўленне волі не менш аднаго года з высяленнем з дадзенай мясцовасці або без высялення, з канфіскацыяй маёмасці або без канфіскацыі.

2) У адносінах іншых удзельнікаў —

штраф да дзесяцікратнага размеру належачых з іх падаткаў або павіннасцей або пазбаўленне волі да трох год, а калі ўдзельнікі — кулакі, то, апрача таго, і канфіскацыю маёмасці [27 студзеня 1930 г. (ЗЗ № 9, п. 59); 25 сакавіка 1931 г. (ЗЗ № 12, п. 96)].

96. Скрыццё ў цэлым або часткі спадчыннай маёмасці або маёмасці, якая пераходзіць па актах дарэння, а таксама штучнае памяншэнне кошту маёмасці, у мэтах абходу закону аб падатку са спадчын і маёмасцей, што пераходзяць па актах дарэння, выклікаюць —

штраф да дзесяцікратнага размеру падатку са скрытай маёмасці або са скрытага кошту маёмасці [1]).

* 97. Парушэнне правіл, устаноўленых для ўліку ваеннаабавязаных радавога і сержанцкага саставу, зробленае ў першы раз ваеннаабавязаным радавога і сержанцкага саставу, — штраф да пяцідзесяці рублёў, які накладаецца ў адміністрацыйным парадку начальнікамі аддзяленняў міліцыі або старшынямі выканкомаў сельскіх (пасялковых) Саветаў.

Парушэнне правіл, устаноўленых для ўліку ваеннаабавязаных афіцэрскага саставу, зробленае ў першы раз ваеннаабавязанымі афіцэрскага саставу, — штраф да ста рублёў, які накладаецца ў адміністрацыйным парадку раённымі (гарадскімі) ваеннымі камісарамі.

Незахаванне кіраўніком дома, камендантам дома або домаўладальнікам устаноўленых арт. арт. 63 і 64 Закону «Аб усеагульным воінскім абавязку» правіл уліку ваеннаабавязаных,— штраф да ста рублёў, які накладаецца ў адміністрацыйным парадку начальнікамі аддзяленняў міліцыі.

Паўторнае парушэнне правіл воінскага ўліку, зробленае:

а) асобамі радавога або сержанцкага саставу, — прымусовыя работы на тэрмін да аднаго месяца або штраф да двухсот рублёў;

б) асобамі афіцэрскага саставу, — прымусовыя работы на тэрмін да двух месяцаў або штраф да чатырохсот рублёў (Указ Прэзідыума Вярхоўнага Совета БССР ад 26 студзеня 1945 г.).

98. а) Ухіленне ад допрызыўнай падрыхтоўкі і паверачных збораў выклікае —

штраф да двухсот рублёў або папраўча-працоўныя работы да двух месяцаў.

б) Ухіленне сярэдняга, старшага і вышэйшага начальніцкага саставу запасу Рабоча-Сялянскай Чырвонай Арміі ад вучэбных і

---

[1]) Артыкул 96 страціў сілу, таму што ўказаны ў ім падатак адменен Указам Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР ад 9 студзеня 1943 г.

рухомых збораў, манеўраў і іншых вучэбных заняткаў, а таксама ад удзелу ў якасці інструктараў для пазавайсковай падрыхтоўкі ваеннаслужачых і для навучання дапрызыўнікаў —

штраф да трохсот рублёў або папраўча-працоўныя работы да трох месяцаў.

99. Ухіленне ад паверачных або вопытных мабілізацый выклікае —

пазбаўленне волі да трох месяцаў або штраф да пяцісот рублёў.

100. а) Парушэнне правіл аб ваенным уліку рабочых жывёл (коней, валоў), павозак, вупражы, аўтамабіляў, матацыклаў, веласіпедаў і іншых транспартных сродкаў, якія падлягаюць ваеннаму ўліку, таксама аб ваенным уліку прыналежнасцей і запасных частак да іх і непрадстаўленне іх без уважлівых прычын на пераўчот, перапіс і пры вопытных або паверачных мабілізацыях выклікаюць —

штраф да двухсот рублёў або папраўча-працоўныя работы да аднаго месяца [5 кастрычніка 1931 г. (ЗЗ № 41, п. 261)].

б) Ухіленне ад пастаўкі коней, павозак і вупражы на ўкамплектаванне тэрытарыяльных частак Рабоча-Сялянскай Чырвонай Арміі ў час навучання, а таксама ў час вучэбных і кароткатэрміновых збораў —

папраўча-працоўныя работы да шасці месяцаў або канфіскацыя падлягаючых пастаўцы жывёл і прадметаў.

101. Адменен [15 верасня 1932 г. (ЗЗ № 63, п. 305)].

102. Ухіленне ад устаноўленага законам персанальнага ўліку інжынераў, тэхнікаў, аграномаў і іншых спецыялістаў народнай гаспадаркі выклікае —

штраф да трохсот рублёў або папраўча-працоўныя работы да трох месяцаў або пазбаўленне волі на той-жа тэрмін.

102[1]. Адмаўленне або ўхіленне інжынерна-тэхнічных работнікаў ад пераходу на іншую работу па сваёй спецыяльнасці па патрабаваннях органаў працы[1]) выклікае —

штраф да пяцісот рублёў або папраўча-працоўныя работы да аднаго года [6 сакавіка 1931 г. (ЗЗ № 9, п. 76)].

103. Адменен [6 снежня 1937 г. (ЗЗ 1938 г., № 6, п. 49)].

104. Выдумка і распаўсюджванне ілжывых чутак або неправераных звестак, якія могуць выклікаць грамадскую паніку або недавер'е да ўлады ці дыскрэдытаваць яе, выклікаюць —

папраўча-працоўныя работы да аднаго года або пазбаўленне волі на той-жа тэрмін.

105. а) Падробліванне пасведчанняў і іншых выдаваемых дзяржаўнымі і грамадскімі ўстановамі дакументаў, прадастаўляючых правы або вызваляючых ад павіннасцей, а таксама збыт такіх дакументаў выклікаюць —

пазбаўленне волі да двух год.

б) Калі абвінавачваемы судзіцца за такія дзеянні ў другі раз або рабіў іх сістэматычна —

пазбаўленне волі да пяці год.

в) Выкарыстанне ўказаных вышэй заведама падложных дакументаў, не злучанае з іншымі злачыннымі дзеяннямі, —

папраўча-працоўныя работы да шасці месяцаў або пазбаўленне волі на той-жа тэрмін.

---

[1]) Артыкул фактычна страціў сілу.

106. а) Супраціўленне асобных грамадзян прадстаўнікам улады пры выкананні імі ўскладзеных на іх законам абавязкаў выклікае —

пазбаўленне волі да шасці месяцаў або папраўча-працоўныя работы на той-жа тэрмін.

б) Тое-ж дзеянне, злучанае з насіллем над прадстаўніком улады або з прымушэннем яго да выканання незаконных патрабаванняў, —

пазбаўленне волі не менш як на адзін год.

в) Тое-ж дзеянне, злучанае з забойствам прадстаўніка ўлады або з нанясеннем яму цяжкіх цялесных пашкоджанняў, —

пазбаўленне волі не менш як на восем год.

106[1]. Пагроза забойствам, насіллем або знішчэннем маёмасці, зробленая ў сувязі са службовай або грамадскай дзейнасцю асобы, якой пагражаюць, караецца —

пазбаўленнем волі да трох год або папраўча-працоўнымі работамі да аднаго года [2 чэрвеня 1935 г. (ЗЗ № 22, п. 124)].

106[2]. Нанясенне пабояў або ўчыненне іншых насільных дзеянняў у адносінах грамадскіх актывістаў, ударнікаў на вытворчасці, а таксама калгаснікаў у сувязі з іх грамадскай або вытворчай дзейнасцю, калі гэтыя дзеянні па характару, абстаноўцы іх учынення або выніках не могуць разглядацца, як тэрарыстычны акт, выклікаюць —

пазбаўленне волі да пяці год з высяленнем або без высялення з данай мясцовасці [15 чэрвеня 1932 г. (ЗЗ № 45, п. 202)].

107. а) Хуліганскія дзеянні на прадпрыемствах, ва ўстановах і ў грамадскіх месцах караюцца —

турэмным зняволеннем тэрмінам на адзін год, калі гэтыя дзеянні па свайму характару не цягнуць за сабой больш цяжкага пакарання (Указ Прэзідыума Вярхоўнага Совета БССР ад 22 жніўня 1940 г.).

б) Тыя-ж дзеянні, калі яны заключаліся ў буйстве або бясчынстве, або зроблены не ўпершыню, або ўпарта не спыняліся, нягледзячы на папярэджанне органаў міліцыі ці іншага органа, на які ўскладзены абавязкі аховы грамадскага парадку, або адрозніваліся асаблівым бясчынствам ці грубіянствам, або зроблены групай асоб, або ў адносінах малалетніх, —

пазбаўленне волі да пяці год[1]) [10 красавіка 1935 г. (ЗЗ № 17, п. 91)].

108. Невыкананне законнага распараджэння або патрабавання міліцыянера, які знаходзіцца на пасту, ваеннай варты або іншых органаў улады, ахоўваючых грамадскі парадак і бяспеку, выклікае —

штраф да ста рублёў або папраўча-працоўныя работы да аднаго месяца.

108[1]. Парушэнне ўстаноўленых абавязковымі пастановамі Народнага камісарыята шляхоў зносін, Народнага камісарыята воднага транспарту, Усесаюзнага цэнтральнага ўпраўлення шасэйных і грунтавых дарог і аўтамабільнага транспарту і іх органаў правіл аб ахове парадку і бяспекі руху, ахове маёмасці транспарту, папярэджанні і спыненні незаконнага выкарыстання транспарту, а таксама правядзенні санітарных і процілажарных мерапрыем-

---

[1]) Гл. Указ Прэзідыума Вярхоўнага Совета БССР ад 30 снежня 1956 г. «Аб адказнасці за дробнае хуліганства», стар. 79.

ству, калі парушэнне пацягнула за сабой цяжкія вынікі, выклікае —

пазбаўленне волі да трох год або штраф да трох тысяч рублёў [27 мая 1937 г. (ЗЗ № 41, п. 180)].

108². Парушэнне пазапартовых вод, устаноўленых законам або распараджэннем належных органаў правіл аб папярэджанні сутыкнення суднаў на моры, аб мерах аховы падводных тэлеграфных кабеляў і іншых правіл, якія рэгулююць марское суднаходства, калі парушэнне не з'яўляецца для выканаўцы службовым злачынствам, выклікае —

штраф да трохсот рублёў, а ў тых выпадках, калі парушэнне пацягнула за сабой цяжкія вынікі,— пазбаўленне волі да трох год або штраф да трох тысяч рублёў [18 мая 1939 г. (ЗЗ № 18, п. 109)].

108³. Парушэнне ўстаноўленых правіл аб правядзенні фатаграфічных, кінематаграфічных і іншых здымак выклікае —

штраф да тысячы рублёў або папраўча-працоўныя работы да аднаго года [27 кастрычніка 1929 г. (ЗЗ № 38, п. 218)].

108⁴. Парушэнне ўстаноўленых Паветраным кодэксам Саюза ССР і выдаваемых Галоўным упраўленнем грамадзянскага паветранага флоту правіл аб ахове парадку і бяспекі паветраных перамяшчэнняў і аб ахове маёмасці грамадзянскага паветранага флоту, а таксама санітарных і процілажарных правіл грамадзянскага паветранага флоту, калі парушэнне пацягнула або магло пацягнуць за сабой цяжкія вынікі і не з'яўляецца для парушальніка службовым злачынствам, выклікае —

пазбаўленне волі да трох год або штраф да трох тысяч рублёў [13 лістапада 1935 г. (ЗЗ № 36, п. 191)].

108⁵. Выключан (Указ Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР ад 12 красавіка 1955 г.).

* 108⁶. Самавольнае без патрэбы спыненне поезда стоп-кранам, калі гэтае дзеянне па свайму характару не цягне за сабой па закону больш цяжкага пакарання, караецца турэмным зняволеннем тэрмінам ад аднаго да трох год (Указ Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР ад 11 студзеня 1945 г.).

109. Публічная знявага прадстаўнікоў улады ў сувязі з выкананнем імі службовых абавязкаў выклікае —

папраўча-працоўныя работы да аднаго года або пазбаўленне волі на той-жа тэрмін.

110. а) Самавольнае прысваенне ўлады або звання службовай асобы з учыненнем на гэтай падставе тых ці іншых дзеянняў выклікае —

пазбаўленне волі да аднаго года або папраўча-працоўныя работы на той-жа тэрмін.

б) Тое-ж дзеянне, злучанае з дыскрэдытаваннем савецкай улады або з учыненнем якіх-небудзь грамадска-небяспечных дзеянняў,—

пазбаўленне волі да трох год.

111. Займанне ўрачаваннем, як прафесіяй, асобай, якая не мае належна пасведчанай медыцынскай асветы, а таксама займанне медыцынскім работнікам такога роду медыцынскай практыкай, на якую ён не мае права, выклікае —

штраф да пяцісот рублёў або папраўча-працоўныя работы да шасці месяцаў.

112. Парушэнне ў час эпідэміі устаноўленых правіл аб ахове народнага здароўя або ў мясцовасцях, аб'яўленых паграважальнымі па эпідэміі, або калі парушэнне мела цяжкія вынікі, выклікае —

пазбаўленне волі да трох месяцаў або штраф да трохсот рублёў.

113. Нашэнне ордэна Саюза ССР — ордэна Леніна, Чырвонага Сцяга, Працоўнага Чырвонага Сцяга і Чырвонай Зоркі — асобамі, якія не маюць на гэта права, выклікае —

штраф да трохсот рублёў або папраўча-працоўныя работы да трох месяцаў з канфіскацыяй гэтых ордэнаў [5 верасня 1930 г. (ЗЗ № 33, п. 212)].

114. Нашэнне знакаў Чырвонага Крыжа або Чырвонага Поўмесяца асобамі, якія не маюць на гэта права, выклікае —

штраф да трохсот рублёў або папраўча-працоўныя работы да трох месяцаў з канфіскацыяй гэтых знакаў.

115. Выкарыстанне асобамі, якія не маюць на гэта права, устаноўленых міжнароднай канвенцыяй 1906 года ў Жэневе эмблемы і распазнавальных знакаў санітарнай службы арміі («Чырвоны Крыж» і «Чырвоны Поўмесяц»), а таксама назвы «Чырвонага Крыжа» і «Чырвонага Поўмесяца» ў камерцыйных мэтах пры дапамозе фабрычных і гандлёвых знакаў або, наогул, для атрымання ад гэтага тых ці іншых асабістых выгад выклікае —

пазбаўленне волі да аднаго года або штраф да пяці тысяч рублёў з забаронай займання гандлем на тэрмін да пяці год.

116. а) Выкраданне, пашкоджанне, скрыццё або знішчэнне афіцыяльных ці прыватных дакументаў, якія знаходзяцца ў дзяржаўных, грамадскіх і кааператыўных установах, у мэтах перашкоджання правільнаму вырашэнню спраў або, наогул, дзейнасці ўстаноў выклікае —

пазбаўленне волі да аднаго года.

б) Тыя-ж дзеянні, зробленыя ў адносінах асабліва сакрэтных або асаблівай важнасці дзяржаўных дакументаў,—

пазбаўленне волі да трох год.

117. а) Садзейнічанне пабегу арыштаванага з-пад варты або з месца зняволення шляхам падману, узлому, падкопу або іншымі сродкамі выклікае—

пазбаўленне волі да двух год.

б) Вызваленне арыштаванага, злучанае з насіллем над вартай,—

пазбаўленне волі да пяці год.

в) Вызваленне арыштаванага, злучанае з узброеным нападам на варту або з насіллем над вартай, небяспечным для жыцця,—

пазбаўленне волі да дзесяці год.

118. а) Пабег з месца абавязковага пасялення або са шляху следавання да яго, а таксама паяўленне ў мясцовасці, дзе пражыванне данай асобе забаронена, выклікае —

пазбаўленне волі да аднаго года.

б) Пабег арыштаванага з-пад варты або з месца зняволення выклікае —

пазбаўленне волі да двух год [15 жніўня 1931 г. (ЗЗ № 44, п. 255)].

119. Скрыццё перад органамі, якія вядуць рэгістрацыю актаў грамадзянскага стану, акалічнасцей, што перашкаджаюць уступ-

ленню ў шлюб, а таксама паведамленне гэтым органам заведама ілжывых звестак, выклікае —

штраф да адной тысячы рублёў або папраўча-працоўныя работы да шасці месяцаў або пазбаўленне волі на той-жа тэрмін.

120. Выезд за граніцу або ўезд у СССР без устаноўленага пашпарта або дазволу належных органаў улады выклікае —

зняволенне ў лагер ад аднаго года да трох год [13 снежня 1936 г. (ЗЗ № 34, п. 187)].

120[1]. а) Паўторнае парушэнне ўстаноўленых правіл прапіскі пашпартаў або часовых пасведчанняў асобамі, якія прыязджаюць у мясцовасці, дзе ўведзена пашпартная сістэма, і маюць устаноўленыя дакументы, выклікае —

папраўча-працоўныя работы да аднаго года.

б) Пражыванне ў мясцовасцях, дзе ўведзена пашпартная сістэма, асоб, якія не маюць пашпарта або часовага пасведчання і ўжо падвяргаліся адміністрацыйнаму спагнанню за ўказанае парушэнне,—

пазбаўленне волі да двух год [15 жніўня 1934 г. (ЗЗ № 34, п. 166)].

121. Парушэнне законаў і правіл аб дзяржаўных манаполіях, за выключэннем прадугледжаных артыкулам 89 гэтага Кодэкса, выклікае —

штраф да пяці тысяч рублёў або пазбаўленне волі да трох год.

121[1]. С т р а ц і ў с і л у (Указ Прэзідыума Вярхоўнага Совета БССР ад 22 кастрычніка 1947 г.).

121[2]. Парушэнне правіл, устаноўленых для выпуску і размнажэння твораў друку, а таксама правіл фотакіноцэнзуры выклікае—

пазбаўленне волі да трох год або папраўча-працоўныя работы да аднаго года [14 красавіка 1935 г. (ЗЗ № 17, п. 92)].

121[3]. Выраб, распаўсюджванне і рэкламаванне парнаграфічных твораў, друкаваных выданняў, малюнкаў і іншых прадметаў, а таксама гандаль імі або захоўванне з мэтай продажу ці распаўсюджвання іх выклікае —

пазбаўленне волі да пяці год з абавязковай канфіскацыяй парнаграфічных прадметаў і сродкаў іх вытворчасці [5 снежня 1935 г. (ЗЗ № 38, п. 199)].

* **122.** Купля, продаж, запродаж, завяшчанне, дарэнне, залог або самавольная мена зямлі або іншая недазволеная законам пераўступка права карыстання зямлёй выклікаюць—

пазбаўленне волі да аднаго года або штраф да пяцісот рублёў.

123. а) Самавольная парубка ў лясах агульнадзяржаўнага або мясцовага значэння, а таксама парушэнне пастаноў, выданых у мэтах аховы лясоў ад раскрадання і знішчэння, калі страта ад гэтых дзеянняў перавышае сто рублёў па цэнах, устаноўленых для водпуску лесу, выклікае —

штраф да трохкратнага кошту незаконна здабытага ці знішчанага, або папраўча-працоўныя работы да аднаго года, або пазбаўленне волі да трох год з канфіскацыяй ва ўсіх выпадках незаконна здабытага лесу.

б) Калі-ж абвінавачваемы судзіцца за такія-ж дзеянні ў другі раз або зрабіў іх не ўпершыню, незалежна ад кошту незаконна здабытага або знішчанага,—

пазбаўленне волі да пяці год з канфіскацыяй незаконна здабытага лесу [5 красавіка 1934 г. (ЗЗ № 14, п. 68)].

124. а) Купля або збыт заведама самавольна высечанага лесу (арт. 123) выклікае —

пазбаўленне волі да шасці месяцаў або папраўча-працоўныя работы на той-жа тэрмін з канфіскацыяй ва ўсіх выпадках гэтага лесу.

б) Тыя-ж дзеянні, зробленыя ў выглядзе промысла, —

пазбаўленне волі да трох год з канфіскацыяй лесу і з выдаленнем з данай мясцовасці на тэрмін да трох год або без выдалення.

125. Паляванне на асабліва каштоўных звяроў, як: бабра, зубра, лася і іншых, калі яно забаронена, або паляванне і рыбная лоўля ў заказніках і запаведніках, а таксама сістэматычнае паляванне і рыбная лоўля без належнага на гэта дазволу, альбо ў забаронены час, альбо недазволенымі прыладамі і спосабамі выклікаюць —

штраф да пяцісот рублёў або папраўча-працоўныя работы да аднаго года або пазбаўленне волі на той-жа тэрмін з канфіскацыяй ва ўсіх выпадках незаконна здабытага.

126. Купля, збыт, захоўванне або правоз пушніны, заведама здабытай шляхам незаконнага палявання (арт. 125), выклікае —

штраф да пяцісот рублёў або пазбаўленне волі да аднаго года з канфіскацыяй ва ўсіх выпадках незаконна здабытага.

127. Распрацоўка нетраў зямлі з парушэннем правіл аб ахове нетраў і аб тэхнічным наглядзе выклікае —

штраф да пяцісот рублёў або папраўча-працоўныя работы да аднаго года або пазбаўленне волі на той-жа тэрмін з канфіскацыяй ва ўсіх выпадках незаконна здабытага.

128. Увоз або вываз шкурак марскіх коцікаў або марскіх баброў у кавалках або ў цэлым выглядзе, вырабленых або нявырабленых, без асобых пломбаў або клеймаў або без дазваляючых на іх вываз дакументаў ад належных органаў улады Саюза ССР або замежных, якія пацвярджаюць, што шкуркі здабыты законным шляхам, выклікаюць —

штраф да дзесяці тысяч рублёў або пазбаўленне волі да аднаго года з канфіскацыяй ва ўсіх выпадках гэтых шкурак.

129. а) Сарванне або пашкоджанне пячаці або іншых знакаў, якія накладваюцца па распараджэнню органаў улады з мэтай ахоўвання пэўных прадметаў, сховішчаў або іншых памяшканняў, выклікае —

штраф да трохсот рублёў або папраўча-працоўныя работы да трох месяцаў.

б) Знішчэнне, псаванне, знос або перамяшчэнне пастаўленых пры землеўпарадкаванні і лесаўпарадкаванні межавых часовых або пастаянных знакаў, а таксама пастаноўка новых, у месцах, дзе іх не павінна быць,—

штраф да пяцідзесяці рублёў або папраўча-працоўныя работы да аднаго месяца.

в) Наўмыснае пашкоджанне, знішчэнне і выкраданне пастаянных геадэзічных знакаў (сігналы, цэнтры трыангуляцый, астрапунктаў і базісаў, нівелірныя маркі і рэперы), якія ўзводзяцца або закладваюцца пры правядзенні геадэзічных работ (асноўных, тапаграфічных, нівелірных), а таксама перабудова і перамяшчэнне

іх без узгаднення з органамі, у веданні якіх яны знаходзяцца, выклікае —

штраф да пяцісот рублёў або папраўча-працоўныя работы да аднаго года [15 верасня 1932 г. (ЗЗ № 60, п. 285)].

130. Скрыццё калекцый або помнікаў старадаўнасці і мастацтва або архіўных матэрыялаў, якія падлягаюць рэгістрацыі, уліку ці перадачы ў дзяржаўныя сховішчы, выклікае —

штраф да трохсот рублёў з канфіскацыяй скрытай маёмасці.

* **131.** Самавольнае ажыццяўленне кім-небудзь свайго сапраўднага або мяркуемага права з парушэннем такога-ж права другой асобы (самаўпраўства) выклікае —

штраф да трохсот рублёў або папраўча-працоўныя работы да трох месяцаў.

* **132.** Удзел у выбарах дэпутатаў у Советы асоб, пазбаўленых выбарчых правоў у адпаведнасці з арт. 110 Канстытуцыі БССР, выклікае —

папраўча-працоўныя работы да шасці месяцаў або штраф да пяцісот рублёў [21 кастрычніка 1937 г. (Пастанова Прэзідыума ЦВК БССР)].

132[1]. а) Перашкоджанне асобам наёмнай працы з боку наймальніка ў сельскіх мясцовасцях ажыццяўляць іх выбарчыя правы выклікае —

штраф да пяцісот рублёў або папраўча-працоўныя работы да шасці месяцаў.

б) Тое-ж дзеянне, калі яно накіравана супроць групы рабочых з трох і больш асоб або хоць і зроблена ў адносінах да меншага ліку рабочых, але не ўпершыню,—

штраф да тысячы рублёў або папраўча-працоўныя работы да аднаго года.

Тыя-ж дзеянні, зробленыя кулакамі, апрача ўказаных мер сацыяльнай аховы, выклікаюць —

канфіскацыю маёмасці [9 сакавіка 1929 г. (ЗЗ № 10, п. 52); 25 сакавіка 1931 г. (ЗЗ № 12, п. 96)].

133. Адначасовы ўдзел у якасці члена ў двух або больш таварыствах узаемнага крэдыту[1]) выклікае —

штраф да адной тысячы рублёў.

134. Няяўка сведкі, эксперта, перакладчыка або панятога па выкліку судовага або следчага органа або органа дазнання ці адмаўленне ад выканання ўскладзеных на іх абавязкаў, а таксама перашкоджанне яўцы сведкі, эксперта, перакладчыка або панятога з боку асобы, ад якой нез'явіўшыйся залежыць матэрыяльна, выклікае—

штраф да ста рублёў або папраўча-працоўныя работы да аднаго месяца.

135. Заведама ілжывы данос органу судовай або следчай улады, або службовай асобе, якая мае права ўзбуджаць праследаванне аб зробленым пэўнай асобай злачынстве, выклікае —

папраўча-працоўныя работы да аднаго года або пазбаўленне волі на той-жа тэрмін.

136. Заведама ілжывае паказанне сведкі, эксперта або перакладчыка на дазнанні, следстве або на судзе выклікае —

пазбаўленне волі да аднаго года.

---

[1]) Гэтыя таварыствы цяпер не існуюць, у сувязі з чым артыкул страціў значэнне.

137. Заведама ілжывы данос або паказанне, злучаныя з абвінавачваннем у цяжкім злачынстве, або з карыслівымі матывамі, або са штучнымі доказамі абвінавачвання, выклікае —

пазбаўленне волі да трох год.

138. Агалашэнне даных папярэдняга следства, дазнання або рэвізійнага абследавання без дазволу пракурора, следчага або адказнага за вядзенне дазнання або рэвізіі службовай асобы выклікае —

папраўча-працоўныя работы да шасці месяцаў або пазбаўленне волі на той-жа тэрмін або штраф да пяцісот рублёў.

139. а) Парушэнне наймальнікам законадаўства аб працы і соцыяльным страхаванні, а таксама выданых у развіццё гэтага законадаўства пастаноў і інструкцый, калі яно не падлягае праследаванню ў адміністрацыйным парадку, выклікае—

штраф да трохсот рублёў або папраўча-працоўныя работы да шасці месяцаў.

б) Тое-ж дзеянне, калі яно накіравана супроць групы рабочых з трох асоб і больш, аднародна па свайму складу ў адносінах усіх рабочых данай групы і зроблена ў адносінах усіх іх адначасова,—

пазбаўленне волі да аднаго года або штраф да дзесяці тысяч рублёў.

в) Такое парушэнне правіл аб ахове працы, пры якім работнік страціў або мог страціць сваю працаздольнасць,—

пазбаўленне волі да двух год або штраф да адной тысячы рублёў.

139[1]. Адмаўленне ў прыёме жанчын на работу і зніжэнне ім заработнай платы па матывах цяжарнасці, а таксама адмаўленне ў прыёме на работу мацярэй, якія кормяць груддзю, і зніжэнне ім заработнай платы па гэтых матывах, выклікае —

папраўча-працоўныя работы да шасці месяцаў або штраф да тысячы рублёў.

Пры паўторнасці ўказаных парушэнняў пакаранне можа быць павышана да двух год пазбаўлення волі (Указ Прэзідыума Вярхоўнага Совета БССР ад 4 чэрвеня 1949 г.).

140. а) Парушэнне наймальнікам заключаных ім з прафесіянальным саюзам калектыўных дагавораў, тарыфных пагадненняў і пагадненняў, дасягнутых у прымірэнчых камерах і прымірэнчых камісіях, выклікае —

штраф да трохсот рублёў або папраўча-працоўныя работы да шасці месяцаў.

б) Тое-ж парушэнне, калі яно накіравана супроць групы рабочых з трох асоб і больш, аднародна па свайму складу ў адносінах усіх рабочых данай групы і зроблена ў адносінах усіх іх адначасова,—

пазбаўленне волі да аднаго года або штраф да дзесяці тысяч рублёў [27 снежня 1929 г. (ЗЗ 1930 г. № 2, п. 8)].

141. Перашкоджанне законнай дзейнасці фабрычна-заводскіх і мясцовых камітэтаў, прафесіянальных саюзаў і іх упаўнаважаных выклікае —

пазбаўленне волі да аднаго года або штраф да адной тысячы рублёў.

141[1]. Парушэнне кіраўнікамі органаў працы і кіраўнікамі прадпрыемстваў, установ і гаспадарак законаў аб найме і планавым размеркаванні рабочай сілы [1]) выклікае —

штраф да трохсот рублёў або папраўча-працоўныя работы да шасці месяцаў [6 сакавіка 1931 г. (ЗЗ № 9, п. 76)].

141[2]. а) Парушэнне тэхнічнага рэжыму, вытворча-тэхнічнай дысцыпліны або ўмоў працы, якія забяспечваюць бяспеку вытворчасці, а таксама курэнне, паяўленне ў п'яным выглядзе або сон на вытворчасці ў выбухованебяспечных цэхах караюцца —

пазбаўленнем волі да трох год.

б) Тыя-ж дзеянні, якія пацягнулі за сабой выбух або пажар, караюцца —

пазбаўленнем волі не ніжэй трох год [29 верасня 1935 г. (ЗЗ № 32, п. 170)].

141[3]. а) Парушэнне тэхнічнага рэжыму або ўмоў працы ў выбухованебяспечных цэхах асобамі, якія адказваюць за ўстаноўленую вытворча-тэхнічную дысцыпліну, караецца —

пазбаўленнем волі да пяці год.

б) Тыя-ж дзеянні, якія пацягнулі за сабой выбух або пажар, караюцца —

пазбаўленнем волі не ніжэй пяці год [29 верасня 1935 г. (ЗЗ № 32, п. 170)].

142. Спагнанне кватэрнай платы вышэй устаноўленага органамі ўлады размеру з рабочых і служачых і з іншых прыроўненых да іх па закону асоб выклікае —

штраф да пяцісот рублёў.

* **143.** Выраб, захоўванне, купля з мэтай збыту або збыт прадуктаў, матэрыялаў і вырабаў, адносна якіх ёсць спецыяльная забарона або абмежаванне, калі гэтыя дзеянні маюць характар промысла, выклікаюць —

пазбаўленне волі да двух год з забаронай займання гандлем на тэрмін да пяці год або без такой забароны або штраф да двух тысяч рублёў з канфіскацыяй ва ўсіх выпадках такіх прадуктаў, матэрыялаў і вырабаў.

144. а) Выраб, захоўванне, набыццё і збыт моцнадзеючых ядавітых рэчываў без спецыяльнага на гэта дазволу, а таксама парушэнне ўстаноўленых правіл вытворчасці, захоўвання, водпуску, уліку і перавозкі моцнадзеючых ядавітых рэчываў караецца—

пазбаўленнем волі да пяці год з канфіскацыяй названых рэчываў.

б) Пасеў опійнага маку і індыйскіх канапель без адпаведнага на гэта дазволу зямельных органаў выклікае —

штраф да адной тысячы рублёў або пазбаўленне волі да аднаго года з канфіскацыяй ва ўсіх выпадках гэтых пасеваў [3 студзеня 1935 г. (ЗЗ № 1, п. 1); 9 мая 1936 г. (ЗЗ № 16, п. 79)].

144[1]. Тайнае або адкрытае выкраданне вогнестрэльнай зброі (апрача зброі паляўнічага ўзору і мелкакаліберной) і агнявых прыпасаў да яе, не прадугледжанае артыкулам 80[1] гэтага Кодэкса, выклікае —

---

[1]) Артыкул фактычна страціў значэнне.

пазбаўленне волі на тэрмін да пяці год [13 красавіка 1929 г. (ЗЗ № 14, п. 74)][1]).

145. а) Выраб, захоўванне, купля і збыт выбуховых рэчываў або снарадаў і вогнестрэльнай (апрача паляўнічай) зброі без належнага дазволу, а таксама выраб, захоўванне, збыт і нашэнне кінжалаў, фінскіх нажоў і да т. п. халоднай зброі без дазволу Народнага камісарыята ўнутраных спраў ва ўстаноўленым парадку выклікае —

пазбаўленне волі да пяці год з канфіскацыяй названых рэчываў, снарадаў і зброі [10 красавіка 1935 г. (ЗЗ № 17, п. 91)].

б) Перасылка па пошце і іншымі спосабамі вогнестрэльнай зброі (непаляўнічай), выбуховых і лёгкіх на загаранне рэчываў, як: порах, патроны і да т. п., выклікае —

пазбаўленне волі да пяці год з канфіскацыяй адпраўлення [7 красавіка 1933 г. (ЗЗ № 15, п. 96)].

в) Купля, захоўванне і продаж заведама выкрадзенай вогнестрэльнай зброі (апрача зброі паляўнічага ўзору і мелкакалібернай) і агнявых прыпасаў да яе выклікае —

пазбаўленне волі да пяці год [30 красавіка 1934 г. (ЗЗ № 17, п. 89)].

146. Парушэнне акцызных правіл[2]), калі яно не падлягае праследаванню, згодна з законам у адміністрацыйным парадку, выклікае —

штраф да адной тысячы рублёў і папраўча-працоўныя работы або пазбаўленне волі да аднаго года з канфіскацыяй прадметаў і прадуктаў, не аплачаных акцызам або аплачаных не ў належным размеры, а таксама сыравіны і прылад вытворчасці, якія служаць для вырабу падлягаючых акцызу прадметаў [11 студзеня 1930 г. (ЗЗ № 3, п. 15)].

147. Збыт, калі ён мае характар промысла, або хаванне для такога збыту без належнага дазволу хлебнага віна (гарэлкі), гарэлачных вырабаў, налівак і настоек выклікаюць —

пазбаўленне волі да двух год і штраф да адной тысячы рублёў з высяленнем з данай мясцовасці на тры гады або без высялення [17 студзеня 1930 г. (ЗЗ № 8, п. 54)].

148. Выраб з мэтай збыту він, гарэлак і наогул спіртных напіткаў і спіртаўтрымліваючых рэчываў (палітура, лак і да т. п.) без належнага дазволу або звыш устаноўленай законам моцнасці, а таксама збыт або незаконнае хаванне з мэтай збыту такіх напіткаў і рэчываў выклікае —

пазбаўленне волі да двух год і штраф да адной тысячы рублёў.

149. Выраб і захоўванне самагону для збыту і гандлю ім, калі яны маюць характар промысла, выклікаюць —

пазбаўленне волі да двух год і штраф да пяцісот рублёў з канфіскацыяй самагону і прылад для яго вырабу[3]).

---

[1] Арт. 144[1] не прымяняецца. Гл. пастанову Пленума Вярхоўнага Суда СССР ад 22 жніўня 1947 г. «Аб парадку прымянення Указаў Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР ад 4 чэрвеня 1947 г.», стар. 65.

[2]) Артыкул фактычна страціў значэнне з адменай акцызнага збору.

[3]) Гл. Указ Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР ад 7 красавіка 1948 г. «Аб крымінальнай адказнасці за выраб і продаж самагону», стар. 61.

150. Выраб, захоўванне, рамонт і збыт апаратаў, якія спецыяльна служаць для вырабу самагону, калі гэтыя дзеянні маюць характар промысла, выклікаюць —

пазбаўленне волі да двух год і штраф да пяцісот рублёў [1]).

151. а) Выраб, захоўванне або купля з мэтай збыту або збыт без належнага дазволу какаіну, опію, морфію, эфіру і іншых адурманьваючых рэчываў выклікае —

пазбаўленне волі да аднаго года і штраф да пяцісот рублёў.

б) Тыя-ж дзеянні, калі яны маюць характар промысла, а таксама ўтрыманне прытонаў, у якіх праводзіцца збыт або спажыванне пералічаных у гэтым артыкуле рэчываў, —

пазбаўленне волі да трох год і штраф да трох тысяч рублёў.

* **152.** Парушэнне законаў, пастаноў і правіл, якія рэгулююць гандаль і прамысловасць, у тых выпадках, калі ў іх спецыяльна не ўказана праследаванне ў адміністрацыйным парадку, выклікае —

пазбаўленне волі да аднаго года або штраф да двух тысяч рублёў з забаронай займання гандлем або промыслам на тэрмін да пяці год або без такой забароны.

* **152[1].** а) За выпуск нядобраякаснай або некамплектнай прадукцыі і за выпуск прадукцыі з парушэннем абавязковых стандартаў — дырэктары, галоўныя інжынеры і начальнікі аддзелаў тэхнічнага кантролю прамысловых прадпрыемстваў караюцца як за працідзяржаўнае злачынства, роўназначнае шкодніцтву, турэмным зняволеннем тэрмінам ад пяці да васьмі год.

б) Масавы або сістэматычны выпуск з гандлёвых прадпрыемстваў нядобраякаснай прадукцыі выклікае —

пазбаўленне волі да пяці год або папраўча-працоўныя работы да аднаго года (Указ Прэзідыума Вярхоўнага Совета БССР ад 26 студзеня 1945 г.).

152[2]. Выключан (Указ Прэзідыума Вярхоўнага Совета БССР ад 31 снежня 1955 г.).

153. Гандаль шкуркамі марскіх коцікаў і марскіх баброў у кавалках або ў цэлым выглядзе, вырабленымі або нявырабленымі, без асобых пломбаў або клеймаў ці сведчанняў ад належных органаў улады Саюза ССР або замежных, якія пацвярджаюць, што шкуркі здабыты законным шляхам, выклікае —

штраф да дзесяці тысяч рублёў або пазбаўленне волі да аднаго года з канфіскацыяй ва ўсіх выпадках такіх шкурак і з забаронай займацца гандлем на тэрмін да пяці год.

154. а) Захоўванне ў гандлёвым або прамысловым прадпрыемстве мер і вагаў няправільных або забароненых да ўжывання, або з падробленым, або неўстаноўленым кляймом, або без належнага кляйма выклікае —

пазбаўленне волі да шасці месяцаў або штраф да адной тысячы рублёў.

б) Ужыванне ў гандлі або прамысловасці, захоўванне для збыту і збыт указаных вышэй мер і вагаў, а таксама выраб або накладанне падробленых або неўстаноўленых клеймаў —

пазбаўленне волі да двух год або штраф да двух тысяч рублёў

---

[1]) Гл. Указ Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР ад 7 красавіка 1948 г. «Аб крымінальнай адказнасці за выраб і продаж самагону», стар. 61.

з забаронай займацца гандлем ці промыслам на тэрмін да пяці год або без такой забароны.

* 155. Скупка для перапродажу, а таксама перапродаж прыватнымі асобамі ў мэтах нажывы (спекуляцыі) прадуктаў сельскай гаспадаркі і прадметаў масавага ўжытку караецца —

пазбаўленнем волі не менш як на пяць год з поўнай або частковай канфіскацыяй маёмасці (Указ Прэзідыума Вярхоўнага Совета БССР ад 25 лістапада 1940 г.).

156. Штучнае паніжэнне цэн на публічных таргах шляхам распаўсюджвання ілжывых звестак, якія ганьбуюць прадметы і ўмовы таргоў, або шляхам змовы спаборнікаў, або іншымі спосабамі выклікае —

пазбаўленне волі да двух год.

157. Невыкананне або парушэнне пры выкананні будаўнічых работ устаноўленых законам або распараджэннем органаў улады будаўнічых, санітарных або проціпажарных правіл, калі яно мела цяжкія вынікі, выклікае —

пазбаўленне волі да трох год або штраф да трох тысяч рублёў.

158. Парушэнне правіл аб устаноўцы механічных рухавікоў выклікае —

штраф да пяцісот рублёў або папраўча-працоўныя работы да шасці месяцаў.

159. Навучанне малалетніх або няпоўналетніх рэлігіі ў дзяржаўных або прыватных школах і, наогул, навучанне рэлігіі з парушэннем устаноўленых для гэтага правіл выклікае —

штраф да трохсот рублёў або папраўча-працоўныя работы да аднаго года.

160. Учыненне падманных дзеянняў з мэтай узбуджэння забабонаў у масах насельніцтва і атрымання такім спосабам якіх-небудзь выгад выклікае —

штраф да адной тысячы рублёў або папраўча-працоўныя работы да аднаго года.

161. Прымусовы збор у карысць царкоўных або рэлігійных груп выклікае —

папраўча-працоўныя работы да шасці месяцаў або штраф да трохсот рублёў.

162. Прысваенне царкоўнымі або рэлігійнымі групамі адміністрацыйных, судовых або іншых публічна-прававых функцый або правоў юрыдычных асоб выклікае ў адносінах зрабіўшых і дапусціўшых азначанае парушэнне асоб —

папраўча-працоўныя работы да шасці месяцаў або штраф да пяцісот рублёў.

163. Перашкоджанне выкананню рэлігійных абрадаў, паколькі гэтае выкананне не парушае грамадскага парадку, выклікае —

папраўча-працоўныя работы да шасці месяцаў.

IV. ВОІНСКІЯ ЗЛАЧЫНСТВЫ

164. Воінскімі злачынствамі прызнаюцца накіраваныя супроць устаноўленага парадку нясення ваеннай службы злачынствы, зробленыя ваеннаслужачымі і ваеннаабавязанымі запасу Рабоча-Сялянскай Чырвонай Арміі ў час знаходжання тых і другіх у радах Рабоча-Сялянскай Чырвонай Арміі.

Заўвага 1. Паводле адпаведных артыкулаў гэтага палажэння нясуць адказнасць за злачынствы, накіраваныя супроць устаноўленага для іх парадку нясення службы, таксама асобы страявога і адміністрацыйна-гаспадарчага саставу Рабоча-Сялянскай Міліцыі[1]) і апаратыўнага саставу органаў Упраўлення дзяржаўнай бяспекі НКУС (Указ Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР ад 13 снежня 1940 г.).

Заўвага 2. Саўдзел у воінскіх злачынствах асоб, не ўпамянутых у гэтым артыкуле, выклікае адказнасць паводле адпаведных артыкулаў гэтага раздзела Крымінальнага кодэкса [13 лістапада 1935 г. (ЗЗ № 36, п. 191)].

165. а) Невыкананне адданага ў парадку службы загаду караецца —

пазбаўленнем волі на тэрмін да пяці год.

б) Тое-ж злачынства пры наяўнасці змякчаючых акалічнасцей выклікае —

прымяненне правіл дысцыплінарнага статута Рабоча-Сялянскай Чырвонай Арміі.

в) Тое-ж злачынства, калі яно зроблена групай асоб або асобай начальніцкага саставу або калі яно мела ці магло мець асабліва цяжкія вынікі, караецца —

пазбаўленнем волі на тэрмін не ніжэй трох год.

г) Тое-ж злачынства, зробленае ў ваенны час, караецца —

пазбаўленнем волі на тэрмін не ніжэй пяці год, а пры наяўнасці абцяжваючых акалічнасцей — вышэйшай мерай крымінальнага пакарання — расстрэлам (Указ Прэзідыума Вярхоўнага Совета БССР ад 8 красавіка 1957 г.).

д) Тое-ж злачынства, зробленае ў баявой абстаноўцы, караецца —

вышэйшай мерай крымінальнага пакарання — расстрэлам [22 кастрычніка 1934 г. (ЗЗ № 43, п. 205) і Указ Прэзідыума Вярхоўнага Совета БССР ад 8 красавіка 1957 г.].

166. а) Аказанне супраціўлення асобе, якая выконвае ўскладзеныя на яе абавязкі па ваеннай службе, выклікае —

пазбаўленне волі на тэрмін да трох год.

б) Тое-ж дзеянне, зробленае групай асоб, або звязанае з насіллем, або прымяненнем зброі, або зробленае ў баявой абстаноўцы, выклікае —

пазбаўленне волі на тэрмін не ніжэй трох год.

в) Дзеянне, прадугледжанае пунктам «б» гэтага артыкула, пры наяўнасці абцяжваючых акалічнасцей, выклікае —

вышэйшую меру сацыяльнай аховы.

166[1]. а) Пагроза забойствам, прычыненнем цялесных пашкоджанняў або нанясеннем пабояў начальніку ў сувязі з яго службовай дзейнасцю выклікае —

пазбаўленне волі на тэрмін ад аднаго года да трох год.

б) Тое-ж дзеянне, зробленае ў ваенны час, выклікае —

---

[1]) Асобы страявога і адміністрацыйна-гаспадарчага саставу міліцыі не нясуць адказнасці па артыкулах Палажэння аб воінскіх злачынствах (Указ Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР ад 11 верасня 1953 г.).

пазбаўленне волі на тэрмін не ніжэй трох год (Указ Прэзідыума Вярхоўнага Совета БССР ад 8 красавіка 1957 г.).

167. а) Прымушэнне асобы, якая знаходзіцца пры выкананні абавязкаў па ваеннай службе, да парушэння гэтых абавязкаў выклікае —

пазбаўленне волі на тэрмін не ніжэй аднаго года.

б) Тое-ж дзеянне, зробленае групай асоб, або звязанае з насіллем, або прымяненнем зброі, або зробленае ў баявой абстаноўцы, выклікае —

пазбаўленне волі на тэрмін не ніжэй пяці год.

в) Дзеянне, прадугледжанае пунктам «б» гэтага артыкула, пры наяўнасці абцяжваючых акалічнасцей, выклікае —
вышэйшую меру соцыяльнай ахоны.

168. а) Знявага насільным дзеяннем падпарадкаваным начальніка або малодшым старшага пры выкананні, хоць-бы адным з іх, абавязкаў па ваеннай службе выклікае —

пазбаўленне волі на тэрмін не ніжэй шасці месяцаў.

б) Знявага, нанесеная пры тых-жа ўмовах на словах або немасільным дзеяннем, выклікае —

пазбаўленне волі на тэрмін да шасці месяцаў.

в) Дзеянне, прадугледжанае пунктам «б» гэтага артыкула, пры наяўнасці змякчаючых акалічнасцей, выклікае —

прымяненне правіл дысцыплінарнага статута Рабоча-Сялянскай Чырвонай Арміі.

г) Тыя-ж дзеянні, зробленыя пры тых-жа ўмовах начальнікам у адносінах падпарадкаванага або старшым у адносінах да малодшага, выклікаюць за сабой адказнасць на тых-жа падставах.

169. а) Знявага ў выпадку, калі зневажальнік і зняважаны належаць да ліку асоб, упамянутых у артыкуле 164, але не знаходзяцца паміж сабой у адносінах падпарадкаванасці або старшынства, і калі прытым хоць-бы адзін з іх знаходзіўся пры выкананні абавязкаў па ваеннай службе, выклікае —

пазбаўленне волі на тэрмін да аднаго года.

б) Тое-ж дзеянне, пры наяўнасці змякчаючых акалічнасцей, выклікае —

прымяненне правіл дысцыплінарнага статута Рабоча-Сялянскай Чырвонай Арміі.

170. а) Дэзерцірства, гэта значыць пакіданне воінскай часці або месца службы з мэтай ухіліцца ад ваеннай службы, а таксама няяўка з той-жа мэтай у часць або да месца службы пры назначэнні, пераводзе, з камандзіроўкі, з водпуску або з лячэбнай установы, зробленае асобай радавога або сержанцкага саставу тэрміновай службы, выклікае —

пазбаўленне волі на тэрмін ад трох да пяці год.

б) Тое-ж дзеянне, зробленае ў ваенны час, выклікае —

вышэйшую меру пакарання — расстрэл, а пры наяўнасці змякчаючых акалічнасцей — пазбаўленне волі на тэрмін не ніжэй пяці год.

в) Дэзерцірства, зробленае асобай афіцэрскага саставу або ваеннаслужачым звыштэрміновай службы, выклікае —

пазбаўленне волі на тэрмін ад пяці да сямі год.

г) Тое-ж дзеянне, зробленае ў ваенны час, выклікае —

вышэйшую меру пакарання — расстрэл, а пры наяўнасці змякчаючых акалічнасцей — пазбаўленне волі на тэрмін не ніжэй сямі год (Указ Прэзідыума Вярхоўнага Совета БССР ад 8 красавіка 1957 г.).

171. а) Самавольнае пакіданне часці асобай радавога або сержанцкага саставу тэрміновай службы, а таксама няяўка яе ў тэрмін без уважлівых прычын у часць або да месца службы пры звальненні з часці, пры назначэнні, пераводзе, з камандзіроўкі, з водпуску або з лячэбнай установы працягласцю звыш трох сутак выклікае —

пазбаўленне волі на тэрмін ад аднаго года да пяці год.

б) Тое-ж дзеянне, зробленае ў ваенны час, выклікае —

пазбаўленне волі на тэрмін не ніжэй пяці год.

в) Самавольнае пакіданне часці або месца службы асобай афіцэрскага саставу або ваеннаслужачым звыштэрміновай службы, а таксама няяўка яе ў часць або да месца службы без уважлівых прычын працягласцю звыш дзесяці сутак выклікае —

пазбаўленне волі на тэрмін ад аднаго года да пяці год.

г) Тое-ж дзеянне, зробленае ў ваенны час, калі самавольная адсутнасць працягвалася звыш адных сутак, выклікае —

пазбаўленне волі на тэрмін не ніжэй пяці год (Указ Прэзідыума Вярхоўнага Совета БССР ад 8 красавіка 1957 г.).

172. а) Самавольнае пакіданне часці або месца службы ў баявой абстаноўцы выклікае —

вышэйшую меру соцыяльнай аховы (Указ Прэзідыума Вярхоўнага Совета БССР ад 8 красавіка 1957 г.).

б) Тое-ж дзеянне, пры наяўнасці змякчаючых акалічнасцей, выклікае —

пазбаўленне волі на тэрмін не ніжэй трох год (Указ Прэзідыума Вярхоўнага Совета БССР ад 8 красавіка 1957 г.).

173. а) Самавольная адлучка з часці або з месца службы ваеннаслужачага тэрміновай службы, а таксама няяўка яго ў тэрмін без уважлівых прычын на службу пры звальненні з часці, пры назначэнні, пераводзе, з камандзіроўкі, з водпуску або з лячэбнай установы працягласцю звыш адных сутак, але не больш трох сутак, або хоць і менш сутак, але зробленае паўторна на працягу трох месяцаў, выклікае —

накіраванне ў дысцыплінарны батальён на тэрмін ад трох месяцаў да двух год.

б) Тое-ж дзеянне, зробленае ў ваенны час, выклікае —

пазбаўленне волі на тэрмін не ніжэй двух год.

в) Дзеянне, прадугледжанае пунктам «а» гэтага артыкула, зробленае ваеннаслужачым, які адбывае пакаранне ў дысцыплінарным батальёне, выклікае —

пазбаўленне волі на тэрмін да трох год (Указ Прэзідыума Вярхоўнага Совета БССР ад 8 красавіка 1957 г.).

173[1]. Ухіленне ад прызыву па мабілізацыі ў рады Рабоча-Сялянскай Чырвонай Арміі і ад далейшых прызываў для ўкамплектавання Рабоча-Сялянскай Чырвонай Арміі ў саставе ваеннага часу выклікае —

пазбаўленне волі на тэрмін не ніжэй аднаго года, а для асоб начальніцкага саставу — не ніжэй двух год з павышэннем, пры асабліва абцяжваючых акалічнасцях, да вышэйшай меры со-

цыяльнай аховы — расстрэлу [30 кастрычніка 1930 г. (ЗЗ № 39, п. 260) і Указ Прэзідыума Вярхоўнага Совета БССР ад 8 красавіка 1957 г.].

174. Выключан (Указ Прэзідыума Вярхоўнага Совета БССР ад 8 красавіка 1957 г.).

175. а) Ухіленне ваеннаслужачага ад нясення абавязкаў ваеннай службы шляхам прычынення сабе якога-небудзь пашкоджання або шляхам сімуляцыі хваробы, падлогу дакументаў або іншага падману караецца —

пазбаўленнем волі на тэрмін да пяці год.

б) Тое-ж злачынства, пры наяўнасці абцяжваючых акалічнасцей, караецца —

пазбаўленнем волі на тэрмін не ніжэй трох год.

в) Тое-ж злачынства, зробленае ў ваенны час або ў баявой абстаноўцы, караецца —

вышэйшай мерай крымінальнага пакарання — расстрэлам [22 кастрычніка 1934 г. (ЗЗ № 43, п. 205) і Указ Прэзідыума Вярхоўнага Совета БССР ад 8 красавіка 1957 г.].

176. Ухіленне ад нясення абавязкаў ваеннай службы, у прыватнасці пад выглядам рэлігійных або іншых перакананняў, пры адсутнасці прызнакаў злачынстваў, прадугледжаных іншымі артыкуламі гэтага раздзела Крымінальнага кодэкса, выклікае —

меры соцыяльнай аховы, прадугледжаныя арт. 165.

177. а) Процізаконнае адчужэнне, залог або перадача ў карыстанне выданых для часовага або пастаяннага карыстання прадметаў казённага абмундзіравання і снаражэння (праматанне), наўмыснае знішчэнне або пашкоджанне гэтых прадметаў, а таксама парушэнне правіл іх захоўвання выклікае —

пазбаўленне волі на тэрмін да аднаго года.

б) Тыя-ж дзеянні, пры наяўнасці змякчаючых акалічнасцей, выклікаюць —

прымяненне правіл дысцыплінарнага статута Рабоча-Сялянскай Чырвонай Арміі.

в) Тыя-ж дзеянні, зробленыя ў адносінах выданых для службовага карыстання халоднай або вогнестрэльнай зброі, патронаў і сродкаў перамяшчэння, выклікаюць —

пазбаўленне волі на тэрмін да трох год.

г) Дзеянні, прадугледжаныя п. «а» гэтага артыкула, зробленыя ў ваенны час або ў баявой абстаноўцы, выклікаюць —

пазбаўленне волі на тэрмін не ніжэй аднаго года.

д) Дзеянні, прадугледжаныя п. «в» гэтага артыкула, зробленыя ў ваенны час або ў баявой абстаноўцы, выклікаюць —

пазбаўленне волі на тэрмін не ніжэй трох год, а пры абцяжваючых акалічнасцях — вышэйшую меру соцыяльнай аховы.

Заўвага. Асобы, якія прынялі ўпамянутыя ў гэтым артыкуле прадметы, заведама для іх незаконна адчужаемыя, закладваемыя або перадаваемыя ў карыстанне ці на захоўванне, падлягаюць адказнасці як саўдзельнікі.

177[1]. Парушэнне правіл ваджэння або эксплуатацыі баявой або транспартнай машыны, якое выклікала няшчасныя выпадкі з людзьмі або іншыя цяжкія вынікі, выклікае —

пазбаўленне волі на тэрмін ад трох да дзесяці год (Указ Прэзідыума Вярхоўнага Совета БССР ад 8 красавіка 1957 г.).

177². Парушэнне правіл палётаў або падрыхтоўкі да іх, якое выклікала катастрофу або іншыя цяжкія вынікі, выклікае —

пазбаўленне волі на тэрмін ад трох да дзесяці год (Указ Прэзідыума Вярхоўнага Совета БССР ад 8 красавіка 1957 г.).

177³. Парушэнне правіл караблеваджэння, якое выклікала гібель або сур'ёзныя пашкоджанні карабля, чалавечыя ахвяры або іншыя цяжкія вынікі, выклікае —

пазбаўленне волі на тэрмін ад трох да дзесяці год (Указ Прэзідыума Вярхоўнага Совета БССР ад 8 красавіка 1957 г.).

178. а) Парушэнне статутных правіл вартавой або канвойнай службы і выданых у развіццё гэтых правіл распараджэнняў выклікае —

пазбаўленне волі на тэрмін да шасці месяцаў.

б) Тыя-ж дзеянні, пры наяўнасці змякчаючых акалічнасцей, выклікаюць —

прымяненне правіл дысцыплінарнага статута Рабоча-Сялянскай Чырвонай Арміі [19 студзеня 1928 г. (ЗЗ № 30, п. 288)].

в) Парушэнне статутных правіл вартавой службы, зробленае на варце пры складах зброі, вогнестрэльных прыпасаў і выбуховых рэчываў, а таксама на іншых вартах, якія маюць асабліва важнае дзяржаўнае або ваеннае значэнне, выклікае —

пазбаўленне волі на тэрмін да трох год [7 сакавіка 1935 г. (ЗЗ № 9, п. 46)].

г) Парушэнне статутных правіл вартавой або канвойнай службы, якое суправаджалася наступленнем шкодных вынікаў, у папярэджанне якіх устаноўлена гэтая варта або канвой, выклікае —

пазбаўленне волі на тэрмін не ніжэй аднаго года.

д) Дзеянні, прадугледжаныя пунктамі «в» і «г» гэтага артыкула, зробленыя ў баявой абстаноўцы, выклікаюць —

пазбаўленне волі на тэрмін не ніжэй трох год, а пры наяўнасці абцяжваючых акалічнасцей — вышэйшую меру соцыяльнай аховы [19 студзеня 1928 г. (ЗЗ № 30, п. 288)].

178¹. а) Парушэнне правіл нясення пагранічнай службы асобай, якая ўваходзіць у састаў нарада па ахове дзяржаўнай граніцы СССР, выклікае —

пазбаўленне волі на тэрмін ад аднаго года да трох год.

б) Тое-ж дзеянне, якое выклікала цяжкія вынікі, выклікае —

пазбаўленне волі на тэрмін не ніжэй трох год.

в) Дзеянне, прадугледжанае пунктам «а» гэтага артыкула, пры наяўнасці змякчаючых акалічнасцей —

караецца ў дысцыплінарным парадку (Указ Прэзідыума Вярхоўнага Совета БССР ад 8 красавіка 1957 г.).

178². а) Невыкананне правіл нясення службы на радыётэхнічных пастах, у дзяжурных падраздзяленнях і іншых аб'ектах, прызначаных для прадухілення парушэнняў паветранай або марской прасторы СССР, выклікае —

пазбаўленне волі на тэрмін ад аднаго года да трох год.

б) Тое-ж дзеянне, якое выклікала цяжкія вынікі або зробленае ў ваенны час, выклікае —

пазбаўленне волі на тэрмін не ніжэй трох год.

в) Дзеянне, прадугледжанае пунктам «а» гэтага артыкула, пры наяўнасці змякчаючых акалічнасцей —

караецца ў дысцыплінарным парадку (Указ Прэзідыума Вярхоўнага Совета БССР ад 8 красавіка 1957 г.).

179. а) Парушэнне асобай, якая ўваходзіць у сутачны нарад часці (апрача варты), статутных правіл унутранай (вартавой) службы выклікае —

пазбаўленне волі на тэрмін да шасці месяцаў.

б) Тое-ж дзеянне, пры наяўнасці змякчаючых акалічнасцей, выклікае —

прымяненне правіл дысцыплінарнага статута Рабоча-Сялянскай Чырвонай Арміі.

в) Тое-ж дзеянне, калі яно суправаджалася шкоднымі вынікамі, папярэджанне якіх уваходзіла ў абавязак данай асобы, выклікае —

пазбаўленне волі на тэрмін да двух год.

г) Тое-ж дзеянне, зробленае ў ваенны час або ў баявой абстаноўцы, выклікае —

пазбаўленне волі на тэрмін не ніжэй аднаго года.

д) Дзеянне, прадугледжанае пунктам «г» гэтага артыкула, пры наяўнасці змякчаючых акалічнасцей, выклікае —

пазбаўленне волі на тэрмін да трох год.

* **180.** а) Злоўжыванне ўладай, перавышэнне ўлады, бяздзеянне ўлады, а таксама нядбайныя адносіны да службы асобы начальніцкага саставу Рабоча-Сялянскай Чырвонай Арміі, калі дзеянні гэтыя рабіліся сістэматычна, або з карыслівых меркаванняў, або іншай асабістай зацікаўленасці, а таксама калі яны мелі сваім вынікам дэзарганізацыю давераных яму сіл, або даручанай яму справы, або разгалашэнне ваенных тайн, або іншыя цяжкія вынікі, або хоць-бы і не мелі азначаных вынікаў, але заведама маглі іх мець, або былі зроблены ў ваенны час ці ў баявой абстаноўцы, выклікаюць —

пазбаўленне волі на тэрмін не ніжэй шасці месяцаў.

б) Тыя-ж дзеянні, пры наяўнасці асабліва абцяжваючых акалічнасцей, выклікаюць —

вышэйшую меру соцыяльнай аховы.

в) Тыя-ж дзеянні, пры адсутнасці прызнакаў, прадугледжаных пунктамі «а» і «б» гэтага артыкула, выклікаюць —

прымяненне правіл дысцыплінарнага статута Рабоча-Сялянскай Чырвонай Арміі.

181. а) Дзеянні і распараджэнні начальніка, якія перашкаджаюць выкарыстанню падпарадкаванымі яму ваеннаслужачымі (або іх сем'ямі) ільгот і пераваг, устаноўленых для ваеннаслужачых Рабоча-Сялянскай Чырвонай Арміі і іх сем'яў, выклікаюць —

пазбаўленне волі на тэрмін да аднаго года.

б) Тыя-ж дзеянні, пры наяўнасці змякчаючых акалічнасцей, выклікаюць —

прымянне правіл дысцыплінарнага статута Рабоча-Сялянскай Чырвонай Арміі.

в) Тыя-ж дзеянні, якія робяцца сістэматычна або з карыслівых меркаванняў ці іншай асабістай зацікаўленасці, выклікаюць —

пазбаўленне волі на тэрмін не ніжэй аднаго года.

182. Процізаконнае выкарыстанне начальнікам свайго падпа-

радкаванага для асабістых паслуг самому начальніку, яго сям'і або іншым асобам выклікае —

пазбаўленне волі на тэрмін да шасці месяцаў.

183. Здача непрыяцелю начальнікам давераных яму ваенных сіл, пакіданне непрыяцелю, знішчэнне або прывядзенне ў непрыгоднасць начальнікам давераных яму ўмацаванняў, ваенных караблёў, ваенналятальных апаратаў, артылерыі, ваенных складаў і іншых сродкаў вядзення вайны, а таксама непрыняцце начальнікам належных мер да знішчэння або прывядзення ў непрыгоднасць пералічаных сродкаў вядзення вайны, калі ім пагражае непасрэдная небяспека захопу непрыяцелем і ўжо выкарыстаны ўсе спосабы захаваць іх, калі ўказаныя ў гэтым артыкуле дзеянні зроблены не ў мэтах садзейнічання непрыяцелю, але насуперак ваенным правілам, выклікаюць —

пазбаўленне волі на тэрмін не ніжэй трох год, а пры наяўнасці абцяжваючых акалічнасцей — вышэйшую меру пакарання — расстрэл (Указ Прэзідыума Вярхоўнага Совета БССР ад 8 красавіка 1957 г.).

184. Самавольнае адступленне начальніка ад дадзеных яму для бою распараджэнняў, зробленае не ў мэтах садзейнічання непрыяцелю, але насуперак ваенным правілам, выклікае —

пазбаўленне волі на тэрмін не ніжэй трох год, а пры наяўнасці асабліва абцяжваючых акалічнасцей — вышэйшую меру пакарання — расстрэл (Указ Прэзідыума Вярхоўнага Совета БССР ад 8 красавіка 1957 г.).

185. Самавольнае пакіданне поля бітвы ў час бою або адмаўленне ў час бою дзейнічаць зброяй выклікаюць —

вышэйшую меру пакарання — расстрэл (Указ Прэзідыума Вярхоўнага Совета БССР ад 8 красавіка 1957 г.).

185¹. Добраахвотная здача ў палон з прычыны баязлівасці або маладушнасці выклікае —

вышэйшую меру пакарання — расстрэл, а пры наяўнасці змякчаючых акалічнасцей — пазбаўленне волі на тэрмін ад сямі да дзесяці год (Указ Прэзідыума Вярхоўнага Совета БССР ад 8 красавіка 1957 г.).

185². а) Добраахвотны ўдзел ваеннаслужачага, які знаходзіцца ў палоне, у работах, маючых ваеннае значэнне, або ў іншых мерапрыемствах, якія заведама могуць нанесці шкоду Совецкаму Саюзу або саюзным з ім дзяржавам, пры адсутнасці прызнакаў здрады радзіме, выклікае —

пазбаўленне волі на тэрмін ад трох да дзесяці год.

б) Насілле над іншымі ваеннапалоннымі або жорсткае абыходжанне з імі з боку ваеннапалоннага, які з'яўляецца старшым, выклікае —

пазбаўленне волі на тэрмін ад трох да дзесяці год.

в) Учыненне ваеннаслужачым, які знаходзіцца ў палоне, дзеянняў, накіраваных у шкоду правам і законным інтарэсам іншых ваеннапалонных любой нацыянальнасці, з карыслівых матываў або з мэтай забеспячэння паблажлівых да сябе адносін з боку праціўніка, выклікае —

пазбаўленне волі на тэрмін ад аднаго года да трох год (Указ Прэзідыума Вярхоўнага Совета БССР ад 8 красавіка 1957 г.).

186. Пакіданне гінучага ваеннага карабля камандзірам, які не выканаў да канца сваіх службовых абавязкаў, а таксама асобамі каманды карабля без належнага на тое распараджэння камандзіра выклікае —

вышэйшую меру соцыяльнай аховы.

187. Выключан (Указ Прэзідыума Вярхоўнага Совета БССР ад 8 красавіка 1957 г.).

188. а) Разгалашэнне звестак аб узброеных сілах і аб абароназдольнасці Саюза ССР, якія з'яўляюцца спецыяльна ахоўваемай тайнай [Пастанова Совета Народных Камісараў Саюза ССР ад 27 красавіка 1926 г., арт. арт. 1—6 (ЗЗ СССР 1926 г. № 32, арт. 213)], выклікае —

пазбаўленне волі на тэрмін не ніжэй аднаго года[1]).

б) Тое-ж дзеянне, калі яно пацягнула або заведама магло пацягнуць асабліва цяжкія вынікі, выклікае —

вышэйшую меру соцыяльнай аховы (Указ Прэзідыума Вярхоўнага Совета БССР ад 8 красавіка 1957 г.)

в) Разгалашэнне ваенных звестак, якія не падлягаюць агалашэнню, але не з'яўляюцца спецыяльна ахоўваемай тайнай, выклікае —

пазбаўленне волі на тэрмін да аднаго года.

г) Дзеянне, прадугледжанае п. «в» гэтага артыкула, пры наяўнасці змякчаючых акалічнасцей, выклікае —

прымяненне правіл дысцыплінарнага статута Рабоча-Сялянскай Чырвонай Арміі.

189. Зносіны шляхам перапіскі або іншымі спосабамі ў час вайны з асобамі, якія належаць да саставу непрыяцельскай арміі або пражываюць на непрыяцельскай тэрыторыі або ў мясцовасцях, занятых войскамі непрыяцеля, выклікаюць —

пазбаўленне волі на тэрмін да трох год.

190. а) Выкраданне на полі бітвы рэчаў, якія знаходзяцца пры забітых і раненых (марадзёрства), выклікае —

пазбаўленне волі на тэрмін не ніжэй трох год.

б) Тое-ж дзеянне, пры наяўнасці абцяжваючых акалічнасцей, выклікае —

вышэйшую меру соцыяльнай аховы (Указ Прэзідыума Вярхоўнага Совета БССР ад 8 красавіка 1957 г.).

191. Разбой, грабеж, процізаконнае знішчэнне маёмасці і насілле, а таксама процізаконнае адабранне маёмасці пад выглядам ваеннай неабходнасці, учыняемыя ў адносінах да насельніцтва ў раёне ваенных дзеянняў, выклікаюць —

пазбаўленне волі на тэрмін не ніжэй трох год, а пры наяўнасці абцяжваючых акалічнасцей — вышэйшую меру соцыяльнай аховы (Указ Прэзідыума Вярхоўнага Совета БССР ад 8 красавіка 1957 г.).

192. а) Дрэннае абыходжанне з палоннымі, якое мела месца неаднаразова, або звязанае з асаблівай жорсткасцю, або накіраванае супраць хворых і раненых, а таксама нядбайнае выкананне абавязкаў у адносінах указаных хворых і раненых асобамі, на якіх ускладзены іх лячэнне і апекаванне іх, выклікае —

пазбаўленне волі на тэрмін да трох год.

---

[1]) П. «а» арт. 188 страціў сілу (Указ Прэзідыума Вярхоўнага Совета БССР ад 22 кастрычніка 1947 г.).

б) Дрэннае абыходжанне з палоннымі без указаных абцяжваючых акалічнасцей выклікае —

прымяненне правіл дысцыплінарнага статута Рабоча-Сялянскай Чырвонай Арміі.

193. Нашэнне ў раёне ваенных дзеянняў знакаў Чырвонага Крыжа і Чырвонага Поўмесяца асобамі, якія не маюць на тое права, а таксама аддача начальнікам распараджэнняў аб нашэнні іх упамянутымі асобамі выклікае —

пазбаўленне волі на тэрмін да аднаго года.

194. Злоўжыванне ў ваенны час флагамі або знакамі Чырвонага Крыжа і Чырвонага Поўмесяца або афарбоўкай, прысвоенай транспартным сродкам санітарнай эвакуацыі, выклікае —

пазбаўленне волі на тэрмін да аднаго года.

V. СЛУЖБОВЫЯ ЗЛАЧЫНСТВЫ

195. Усякае дзеянне або бяздзеянне службовай асобы, якое, не выклікаючыся меркаваннямі службовай неабходнасці, мела сваім вынікам парушэнне правільнай работы ўстановы або прадпрыемства, або нанесла яму маёмасную шкоду, або пацягнула за сабой парушэнне грамадскага парадку ці ахоўваемых законам правоў і інтарэсаў асобных грамадзян, або хоць і не было непасрэдна звязана са службовымі функцыямі данай службовай асобы, але падарвала аўтарытэт органаў улады ў вачах працоўных, прызнаецца службовай правіннасцю.

Тыя-ж дзеянні службовай асобы, калі яны мелі сістэматычны характар або рабіліся ёй з карыслівых або іншых асабістых матываў, або мелі асабліва цяжкія вынікі, або заведама для службовай асобы пагражалі цяжкімі вынікамі, прызнаюцца службовым злачынствам.

Службовыя злачынствы праследуюцца ў судовым парадку на падставе арт. арт. 196—212 гэтага Кодэкса, а службовыя правіннасці праследуюцца ў судовым або дысцыплінарным парадку на падставе арт. 213 гэтага Кодэкса.

Заўвага. Пад службовымі асобамі разумеюцца асобы, якія займаюць пастаянныя або часовыя пасады ў дзяржаўнай, грамадскай або кааператыўнай установе ці прадпрыемстве.

196. Нядбайныя або нядобрасумленныя адносіны службовай асобы да сваіх службовых абавязкаў, валакіта і пратэкцыянізм, а таксама невыкананне службовай асобай дзеянняў, якія яна па абавязку сваёй службы павінна была выканаць, пры наяўнасці прызнакаў, прадугледжаных 2 ч. арт. 195, выклікаюць —

пазбаўленне волі да трох год або папраўча-працоўныя работы да аднаго года.

196[1]. Злоўжыванне ўладай або службовым становішчам, г. зн. такія дзеянні службовай асобы, якія яна магла зрабіць толькі дзякуючы свайму службоваму становішчу і якія не выклікаліся меркаваннямі службовай неабходнасці, мелі сваім вынікам яўнае парушэнне правільнай работы ўстановы або прадпрыемства, або нанеслі яму маёмасную шкоду, або парушылі грамадскі парадак ці ахоўваемыя законам правы і інтарэсы асобных грамадзян, калі маюцца прызнакі, прадугледжаныя 2 ч. арт. 195, выклікае —

пазбаўленне волі не ніжэй аднаго года [11снежня 1933 г. (ЗЗ № 51, п. 332)].

196^{2}. а) Абважванне, абмерванне пакупнікоў, карыстанне пры продажы няправільнымі вагамі, гірамі і іншымі няправільнымі вымяральнымі прыборамі;

б) парушэнне ўстаноўленых рознічных цэн на тавары шырокага ўжытку ў магазінах, крамах, ларках, сталовых, буфетах і да т. п., продаж тавараў ніжэйшага гатунку па цэнах вышэйшага, скрыццё ад пакупнікоў прэйскурантных цэн тавараў караюцца —

як абкрадванне спажыўца і ашуканства совецкай дзяржавы пазбаўленнем волі на тэрмін да дзесяці год [23 жніўня 1934 г. (ЗЗ № 35, п. 173)].

197. а) Учыненне службовай асобай дзеянняў, якія выходзяць за межы прадастаўленых ёй па закону правоў або поўнамоцтваў (перавышэнне ўлады), пры наяўнасці прызнакаў, прадугледжаных 2 ч. арт. 195, выклікае —

пазбаўленне волі не менш як на шэсць месяцаў.

б) Тое-ж дзеянне, калі яно злучалася са зневажаючымі асобу пацярпеўшага дзеяннямі або з насіллем, не небяспечным для жыцця або здароўя,—

пазбаўленне волі не менш як на адзін год.

в) Тое-ж дзеянне, калі яно злучалася з насіллем, небяспечным для жыцця або здароўя пацярпеўшага,—

пазбаўленне волі не менш як на тры гады.

198. Незаконнае затрыманне, прывод або ўзяцце пад варту ў якасці меры стрымання, а таксама прымушэнне да дачы паказання пры допыце шляхам прымянення незаконных мер асобай, якая вядзе дазнанне або следства, пры наяўнасці прызнакаў, прадугледжаных 2 ч. арт. 195, выклікае —

пазбаўленне волі не менш як на адзін год.

199. Вынясенне суддзямі з карыслівых або іншых асабістых матываў неправасуднага рашэння, прыгавору або іншых пастаноў выклікае —

пазбаўленне волі не менш як на пяць год.

200. а) Парушэнне службовай асобай, як наймальнікам, заканадаўства аб працы і соцыяльным страхаванні, а таксама выданых у развіццё гэтага заканадаўства пастаноў і інструкцый, пры наяўнасці прызнакаў, прадугледжаных 2 ч. арт. 195, выклікае —

папраўча-працоўныя работы да аднаго года або пазбаўленне волі да шасці месяцаў.

б) Тое-ж парушэнне службовай асобы, калі яно накіравана супроць групы рабочых з трох асоб і больш, аднародна ў адносінах усіх рабочых данай групы і зроблена ў адносінах усіх іх адначасова, а таксама такое парушэнне службовай асобай правіл аб ахове працы, пры якім работнік страціў або мог страціць сваю працаздольнасць,—

пазбаўленне волі да двух год.

201. а) Парушэнне службовай асобай, як наймальнікам, калектыўных дагавораў, тарыфных пагадненняў і пагадненняў, дасягнутых у прымірэнчых камерах і прымірэнчых камісіях, калі прытым ёсць прызнакі, прадугледжаныя 2 ч. арт. 195, выклікае —

папраўча-працоўныя работы да аднаго года або пазбаўленне волі да шасці месяцаў.

б) Тое-ж парушэнне службовай асобы, калі яно накіравана

супроць групы рабочых з трох асоб і больш, аднародна ў адносінах усіх рабочых данай групы і зроблена ў адносінах усіх іх адначасова,—

пазбаўленне волі да двух год [27 снежня 1929 г. (ЗЗ 1930 г. № 2, п. 8)].

202. Парушэнне службовай асобай правіл аб гандлі і прамысловасці пры наяўнасці прызнакаў, прадугледжаных 2 ч. арт. 195, выклікае —

пазбаўленне волі да аднаго года.

203. а) Прымушэнне службовай асобай да палавой сувязі з ёй асобы, якая залежыць ад яе па службе, выклікае —

пазбаўленне волі да пяці год.

б) Тое-ж дзеянне, калі вынікам яго было самагубства або цяжкая хвароба пацярпеўшай асобы, —

пазбаўленне волі да дзесяці год.

204. а) Прысваенне або растрата службовай асобай грошай, каштоўнасцей або іншай маёмасці, якая знаходзіцца па яе службе ў яе веданні, выклікае —

пазбаўленне волі да пяці год.

б) Тое-ж дзеянне, калі яно зроблена адказнай службовай асобай, або мела для ўстановы ці прадпрыемства цяжкія вынікі, або калі прысвоенае ці растрачанае мелі асабліва буйныя размеры,—

пазбаўленне волі не менш як на тры гады з канфіскацыяй усёй або часткі маёмасці або без канфіскацыі[1]) [17 сакавіка 1935 г. (ЗЗ № 9, п. 46)].

205. а) Крадзеж з дзяржаўных, грамадскіх або кааператыўных устаноў, складаў, вагонаў, суднаў і іншых сховішчаў, зроблены службовай асобай, якая мела доступ да іх або якой даверана была іх ахова, выклікае —

пазбаўленне волі не менш як на шэсць месяцаў.

б) Тое-ж дзеянне, калі яно рабілася сістэматычна шляхам пакраж, падлогаў, складання няправільных актаў і да таго падобных злачынстваў, або зроблена адказнай службовай асобай, або ў асабліва буйных размерах выкрадзенага, —

пазбаўленне волі не менш як на тры гады[1]).

205[1]. а) Псаванне або паломка трактараў і сельскагаспадарчых машын соўгасаў, машынна-трактарных станцый і калгасаў, калі псаванне або паломка выкліканы злачынна-нядбайнымі адносінамі да гэтай маёмасці, выклікаюць —

папраўча-працоўныя работы да шасці месяцаў.

б) Тыя-ж дзеянні, якія зроблены не ў першы раз або нанеслі буйную шкоду, выклікаюць —

пазбаўленне волі да трох год [25 сакавіка 1931 г. (ЗЗ № 11, п. 87)].

205[2]. а) Забой коней без дазволу ветэрынарнага нагляду ў калгасах, соўгасах, машынна-конных станцыях, установах і прадпрыемствах, а таксама наўмыснае скалечанне коней і іншыя злос-

---

[1]) Артыкулы 204 і 205 не прымяняюцца. Гл. пастанову Пленума Вярхоўнага Суда СССР ад 22 жніўня 1947 г. «Аб парадку прымянення Указаў Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР ад 4 чэрвеня 1947 г.», стар. 65.

ныя дзеянні, якія пацягнулі за сабой падзеж каня або прывялі каня ў непрыгодны стан, выклікаюць —

пазбаўленне волі да аднаго года.

б) Злачынна-нядбайнае абыходжанне з коньмі і асабліва жарэбнымі маткамі ў калгасах, соўгасах, машынна-конных станцыях, установах і прадпрыемствах, калі такое абыходжанне пацягнула за сабой падзеж каня або прывяло каня ў непрыгодны стан,—

папраўча-працоўныя работы да шасці месяцаў.

в) Тыя-ж дзеянні, калі яны мелі сістэматычны характар або пацягнулі за сабой страту значнай колькасці коней,—

пазбаўленне волі да трох год [9 лютага 1932 г. (ЗЗ № 9, п. 38)].

206. Заключэнне асобай, упаўнаважанай дзейнічаць ад імя дзяржаўнай, грамадскай або кааператыўнай установы, прадпрыемства, заведама нявыгадных дагавораў або здзелак, а таксама калі пры заключэнні іх асоба дзейнічала ў стачцы з контрагентамі гэтых установ або прадпрыемстваў ці намерана палічыла за лепшае іх выгаду выгадзе той установы або прадпрыемства, ад імя якога яна дзейнічала, выклікае —

пазбаўленне волі не менш як на тры гады.

* **207.** а) Атрыманне службовай асобай асабіста або праз пасрэднікаў хабару за выкананне або невыкананне ў інтарэсах даючага хабар дзеяння, якое службовая асоба магла або павінна была зрабіць выключна ў выніку свайго службовага становішча, выклікае —

пазбаўленне волі не менш як на шэсць месяцаў.

б) Атрыманне хабару, зробленае пры абцяжваючых акалічнасцях, як: 1) адказнай службовай асобай; 2) асобай, якая раней была асуджана за атрыманне хабару або неаднаразова атрымлівала хабар; 3) калі асоба, якая атрымала хабар, вымагала яго,—

пазбаўленне волі не менш як на пяць год з канфіскацыяй усёй або часткі маёмасці або без канфіскацыі.

* **208.** а) Дача хабару або пасрэдніцтва пры дачы хабару выклікае —

пазбаўленне волі не менш як на шэсць месяцаў.

б) Тое-ж дзеянне, калі асоба была раней асуджана за дачу хабару або давала хабар неаднаразова,—

пазбаўленне волі не менш як на пяць год з канфіскацыяй усёй або часткі маёмасці або без канфіскацыі.

З а ў в а г а. Асобы, якія далі хабар або былі пасрэднікамі пры дачы хабару, не прыцягваюцца да адказнасці: 1) калі даказана, што ад іх вымагалі хабар, або 2) калі яны раней узбуджэння праследавання добраахвотна заявяць аб дачы хабару.

209. Наўмыснае стварэнне службовай асобай абстаноўкі і ўмоў, якія выклікаюць прапанову або атрыманне хабару, у мэтах далейшага выкрыцця даўшага або прыняўшага хабар (правакацыя хабару), выклікае —

пазбаўленне волі не менш як на шэсць месяцаў.

210. Унясенне службовай асобай у афіцыяльныя дакументы або кнігі заведама ілжывых звестак, складанне і выдача ім заведама ілжывых дакументаў, падробка, падчыстка, а таксама ўказанне ў дакуменце няправільнай даты (службовы падлог), пры наяўнасці прызнакаў, прадугледжаных 2 ч. арт. 195, выклікаюць —

64

пазбаўленне волі да трох год.

210-а. Паведамленне службовай асобай Дзяржаўнаму банку або іншым крэдытным установам заведама няправільных звестак аб выкананні фінансавага плана, аб таварнай наяўнасці або іншых даных, прадстаўленне якіх абавязкова згодна з правіламі крэдытнай установы, выклікае —

пазбаўленне волі да трох год [5 верасня 1930 г. (ЗЗ № 34, п. 217)].

211. Паведамленне або перадача службовай асобай звестак, якія не падлягаюць агалашэнню, пры наяўнасці прызнакаў, прадугледжаных 2 ч. арт. 195, выклікае —

пазбаўленне волі да трох год.

212. Выкананне службовай асобай дзеянняў, хоць-бы і не звязаных з яе службовымі абавязкамі, але падрываючых у вачах працоўных аўтарытэт органаў улады, прадстаўніком якіх гэтая службовая асоба з'яўляецца (дыскрэдытаванне ўлады), пры наяўнасці прызнакаў, прадугледжаных 2 ч. арт. 195, выклікае —

пазбаўленне волі да трох год.

213. Дзеянні, прадугледжаныя арт. арт. 196, 196[1], 197, 198, 200, 201, 202, 210, 211 і 212, калі яны змяшчаюць у сабе толькі прызнакі, прадугледжаныя 1 ч. арт. 195, і не злучаны з абцяжваючымі акалічнасцямі, прадугледжанымі 2 ч. арт. 195 (службовыя правіннасці), выклікаюць —

папраўча-працоўныя работы да аднаго месяца або звальненне ад пасады з забаронай займання адказных пасад у дзяржаўных, грамадскіх і кааператыўных установах і прадпрыемствах на тэрмін да двух год, або без такой забароны, або забарона займання адказных пасад у дзяржаўных, грамадскіх і кааператыўных установах і прадпрыемствах на тэрмін да двух год, або грамадскае ганьбаванне [11 снежня 1933 г. (ЗЗ № 51, п. 332)].

Тыя-ж дзеянні выклікаюць адказнасць у дысцыплінарным парадку ў выпадках, калі асобы і органы, якія маюць па закону права накладання дысцыплінарных спагнанняў, судова-следчыя органы, пракурорскі нагляд або Рабоча-Сялянская Інспекцыя[1]) па акалічнасцях справы прызнаюць, што трэба ўзбудзіць праследаванне не ў судовым, а ў дысцыплінарным парадку.

VI. ЗЛАЧЫНСТВЫ СУПРОЦЬ АСОБЫ

214. Наўмыснае забойства выклікае —

пазбаўленне волі да дзесяці год.

Забойства, зробленае ваеннаслужачымі, пры наяўнасці асабліва абцяжваючых акалічнасцей, выклікае —

вышэйшую меру крымінальнага пакарання — расстрэл[2]) [17 лістапада 1934 г. (ЗЗ № 47, п. 230)].

215. Наўмыснае забойства, зробленае ў стане раптоўнага моц-

---

[1]) Органы Міністэрства дзяржаўнага кантролю.

[2]) Гл. Указ Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР ад 30 красавіка 1954 г. «Аб узмацненні крымінальнай адказнасці за наўмыснае забойства», стар. 59.

нага нервовага хвалявання, выкліканага цяжкай знявагай з боку забітага, выклікае —

пазбаўленне волі да пяці год.

216. Перавышэнне межаў неабходнай абароны, якое пацягнула за сабой смерць нападаўшага, выклікае —

пазбаўленне волі да трох год.

217. а) Выкананне ўрачамі абортаў па-за бальніцамі або іншымі лячэбнымі ўстановамі выклікае —

турэмнае зняволенне ад аднаго года да двух год (Указ Прэзідыума Вярхоўнага Совета БССР ад 26 сакавіка 1956 г.).

б) Выкананне абортаў у антысанітарнай абстаноўцы або асобамі, якія не маюць спецыяльнай медыцынскай адукацыі,—

турэмнае зняволенне не ніжэй трох год [29 кастрычніка 1936 г. (ЗЗ № 30, п. 160)].

217[1]. Прымушэнне жанчын да аборту выклікае —

турэмнае зняволенне да двух год [29 кастрычніка 1936 г. (ЗЗ № 30, п. 160)].

217[2]. Выключан (Указ Прэзідыума Вярхоўнага Совета БССР ад 30 верасня 1954 г.).

218. Забойства па неасцярожнасці выклікае —

пазбаўленне волі да трох год.

219. а) Наўмыснае цяжкае цялеснае пашкоджанне, якое пацягнула за сабой поўнае парушэнне функцый якога-небудзь органа, непапраўнае знявечанне твару, псіхічную хваробу або іншае цяжкае расстройства здароўя, выклікае —

пазбаўленне волі да васьмі год.

б) Калі ад такога пашкоджання паследавала смерць, або калі яно прычынена спосабам, які мае характар пакут або катавання, або з'явілася вынікам сістэматычных, хоць-бы і лёгкіх, пашкоджанняў,—

пазбаўленне волі да дзесяці год.

220. Наўмыснае менш цяжкае цялеснае пашкоджанне, не небяспечнае для жыцця, але нанесшае працяглае парушэнне функцыі якога-небудзь органа або працяглае расстройства здароўя менш цяжкага характару, выклікае —

пазбаўленне волі да трох год.

221. Наўмыснае цяжкае або менш цяжкае цялеснае пашкоджанне, нанесенае ў стане раптоўнага моцнага нервовага хвалявання, выкліканага цяжкай знявагай з боку пацярпеўшага, выклікае —

пазбаўленне волі да аднаго года або папраўча-працоўныя работы на той-жа тэрмін.

222. Перавышэнне межаў неабходнай абароны, якое пацягнула за сабой цялеснае пашкоджанне нападаўшага, выклікае —

пазбаўленне волі да аднаго года або папраўча-працоўныя работы на той-жа тэрмін.

223. а) Наўмысныя пабоі або іншыя дзеянні, якія нанеслі фізічны боль, а таксама наўмыснае лёгкае цялеснае пашкоджанне выклікаюць —

штраф да трохсот рублёў, або папраўча-працоўныя работы да аднаго года, або пазбаўленне волі на той-жа тэрмін.

б) Тыя-ж дзеянні, калі яны насілі характар катаванняў,—

пазбаўленне волі да трох год.

224. Неасцярожнае цялеснае пашкоджанне выклікае —

пазбаўленне волі да шасці месяцаў або папраўча-працоўныя работы на той-жа тэрмін.

225. Заражэнне венерычнай хваробай асобай, якая ведала аб наяўнасці ў яе гэтай хваробы, выклікае —

пазбаўленне волі да трох год.

226. а) Незаконнае пазбаўленне волі выклікае —

пазбаўленне волі да аднаго года або папраўча-працоўныя работы на той-жа тэрмін.

б) Тыя-ж дзеянні, калі яны зроблены спосабам, небяспечным для жыцця і здароўя пацярпеўшага, або былі злучаны з прычыненнем яму фізічных пакут, —

пазбаўленне волі да трох год.

227. Змяшчэнне ў бальніцу для псіхічных хворых заведама здаровай асобы з карыслівых або іншых асабістых матываў выклікае —

пазбаўленне волі да трох год.

228. Выкраданне, скрыццё або падмен чужога дзіцяці з карыслівых або іншых асабістых матываў выклікае —

пазбаўленне волі да трох год.

229. Пакіданне без дапамогі асобы, якая знаходзіцца ў небяспечным для жыцця становішчы і пазбаўлена магчымасці самазахавання па малалецтву, старасці, хваробе і да т. п., калі пакінуўшы без дапамогі абавязан быў мець клопаты аб пакінутым і меў магчымасць аказаць дапамогу, выклікае —

пазбаўленне волі да аднаго года або папраўча-працоўныя работы на той-жа тэрмін.

229[1]. Выкарыстанне апекі ў карыслівых мэтах (заняцце жылой плошчы, выкарыстанне маёмасці, якое засталося пасля смерці бацькоў, і г. д.) і пакіданне апякуемых дзяцей без нагляду і неабходнай матэрыяльнай дапамогі караецца —

пазбаўленнем волі на тэрмін да трох год [8 верасня 1935 г. (ЗЗ № 34, п. 180)].

230. Непаведамленне належным установам або асобам аб небяспечным для жыцця становішчы іншай асобы, неаказанне ёй дапамогі, якую можна было аказаць, калі вынікам гэтага была смерць або цяжкае цялеснае пашкоджанне, выклікае —

папраўча-працоўныя работы да шасці месяцаў.

230[1]. Неаказанне капітанам судна асобам, якія гінуць на моры або на іншым водным шляху, дапамогі, якую можна было аказаць без сур'ёзнай небяспекі для судна, экіпажа і пасажыраў, выклікае—

пазбаўленне волі да двух год [18 мая 1929 г. (ЗЗ № 18, п. 109)].

231. а) Неаказанне дапамогі хвораму без уважлівых прычын з боку асобы, якая абавязана яе аказваць у сілу закону або спецыяльных правіл, выклікае —

папраўча-працоўныя работы да аднаго года або штраф да трохсот рублёў.

б) Адмаўленне асобы, якая займаецца медыцынскай практыкай, ад аказання медычнай дапамогі, калі гэтае адмаўленне заведама магло мець небяспечныя для хворага вынікі,—

пазбаўленне волі да трох год.

232. а) Неплацеж прысуджаных судом сродкаў на ўтрыманне дзяцей выклікае —

турэмнае зняволенне да двух год з аднясеннем расходаў па

пошуках асобы, якая ўхіляецца ад плацяжу аліментаў, за яе кошт.

б) Пакіданне бацькамі дзяцей без неабходнай падтрымкі — меры крымінальнага пакарання, указаныя ў п. «а» гэтага артыкула [17 красавіка 1935 г. (ЗЗ № 17, п. 93); 29 кастрычніка 1936 г. (ЗЗ № 30, п. 160)].

232[1]. Падбухторванне або прыцягненне няпоўналетніх да ўдзелу ў розных злачынствах, а таксама прымушэнне няпоўналетніх да займання спекуляцыяй, прастытуцыяй, жабрацтвам і да т. п. караюцца —

турэмным зняволеннем не ніжэй пяці год [17 красавіка 1935 г. (ЗЗ № 17, п. 93)].

233. а) Палавыя зносіны з асобамі, якія не дасягнулі палавой спеласці, выклікаюць —

пазбаўленне волі да трох год.

б) Тыя-ж дзеянні, злучаныя з растленнем або задавальненнем палавой страсці ў разбэшчаных формах,—

пазбаўленне волі да васьмі год.

234. Разбэшчванне малалетніх або няпоўналетніх, зробленае шляхам распусных дзеянняў у адносінах да іх, выклікае —

пазбаўленне волі да пяці год.

235. а) Палавыя зносіны з прымяненнем фізічнага насілля, пагроз, запалохвання або з выкарыстаннем, шляхам падману, безпапаможнага становішча пацярпеўшай асобы (згвалтаванне), а таксама прымушэнне кім-небудзь да палавой сувязі з ім асобы, матэрыяльна ад яго залежачай, выклікае —

пазбаўленне волі да пяці год.

б) Тыя-ж дзеянні, калі вынікам іх было самагубства або цяжкая хвароба пацярпеўшай асобы, або калі яны зроблены групай з трох асоб і больш, або над асобай, якая не дасягнула палавой спеласці,—

пазбаўленне волі да дзесяці год [1]).

235[1]. Палавыя зносіны мужчыны з мужчынам (мужаложства) выклікае —

пазбаўленне волі на тэрмін ад трох да пяці год.

Мужаложства, зробленае з прымяненнем насілля або з выкарыстаннем залежнага становішча пацярпеўшага, выклікае —

пазбаўленне волі на тэрмін ад пяці да васьмі год [30 красавіка 1934 г. (ЗЗ № 17, п. 88)].

236. а) Прымушэнне да займання прастытуцыяй, зводніцтва, утрыманне прытонаў распусты, а таксама ўцягненне жанчын у прастытуцыю выклікае —

пазбаўленне волі да пяці год.

б) Тыя-ж дзеянні, калі ўцягнутыя ў прастытуцыю былі на ўтрыманні або ў залежнасці ад уцягнуўшага іх,—

пазбаўленне волі да васьмі год [17 красавіка 1935 г. (ЗЗ № 17, п. 93)].

237. Зневага дзеяннем, словамі або на пісьме выклікае —

папраўча-працоўныя работы да трох месяцаў або штраф да двухсот рублёў або грамадскае ганьбаванне.

---

[1]) Гл. Указ Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР ад 4 студзеня 1949 г. «Аб узмацненні крымінальнай адказнасці за згвалтаванне», стар. 62.

238. Знявага ў распаўсюджаных або публічна выстаўленых творах друку або малюнках выклікае —

штраф да трохсот рублёў або папраўча-працоўныя работы да шасці месяцаў.

239. а) Распаўсюджванне заведама ілжывых, ганьбуючых іншую асобу звестак (паклёп) выклікае —

штраф да трохсот рублёў або папраўча-працоўныя работы да шасці месяцаў.

б) Распаўсюджванне такіх звестак у друкаваным або іншым спосабам размножаным творы —

штраф да пяцісот рублёў або пазбаўленне волі да аднаго года.

VII. МАЁМАСНЫЯ ЗЛАЧЫНСТВЫ

240. а) Пакража маёмасці з прыватных сховішчаў выклікае —

пазбаўленне волі да шасці месяцаў або папраўча-працоўныя работы на той-жа тэрмін.

б) Тое-ж дзеянне, калі яно зроблена пасля адбыцця меры сацыяльнай аховы за аднароднае маёмаснае злачынства, або з прымяненнем тэхнічных сродкаў, або групай з трох асоб і больш, альбо ў час пажару, паводкі або іншага грамадскага бедства, —

пазбаўленне волі да двух год [1]).

241. а) Крадзеж маёмасці з дзяржаўных, грамадскіх або кааператыўных устаноў ці складаў выклікае —

пазбаўленне волі да двух год.

б) Тое-ж дзеянне, пры наяўнасці прызнакаў, указаных у п. «б» арт. 240, —

пазбаўленне волі да пяці год [1]).

З а ў в а г а. А д м е н е н а [7 сакавіка 1930 г. (ЗЗ № 15, п. 100)].

241[1]. Дробная пакража, незалежна ад яе размераў, зробленая на прадпрыемстве або ўстанове,—

караецца турэмным зняволеннем тэрмінам на адзін год, калі яна па свайму характару не цягне за сабой па закону больш цяжкага пакарання (Указ Прэзідыума Вярхоўнага Совета БССР ад 22 жніўня 1940 г.) [1]).

242. а) Пакража буйной жывёлы, апрача коней (арт. 243), выклікае —

пазбаўленне волі да трох год [1]).

б) Тое-ж дзеянне, зробленае не ў першы раз або групай з трох асоб і больш,—

пазбаўленне волі да васьмі год [1]).

243. Пакража коней выклікае —

пазбаўленне волі да васьмі год [1]).

---

[1]) Артыкулы 240, 241, 241[1], 242, 243, 245, 246, 247 не прымяняюцца. Гл. пастанову Пленума Вярхоўнага Суда СССР ад 22 жніўня 1947 г. «Аб парадку прымянення Указаў Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР ад 4 чэрвеня 1947 г.».

Да арт. 241[1] гл. Указ Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР ад 10 студзеня 1955 г. «Аб крымінальнай адказнасці за дробны крадзеж дзяржаўнай і грамадскай маёмасці», стар. 63.

244. Пакража электрычнай энергіі выклікае —
штраф да трохсот рублёў або папраўча-працоўныя работы да трох месяцаў або пазбаўленне волі на той-жа тэрмін.

245. а) Адкрытае завалоданне чужой маёмасцю ў прысутнасці асобы, якая валодае, карыстаецца або ведае ёю (грабеж), выклікае —
пазбаўленне волі да аднаго года.

б) Тое-ж дзеянне, злучанае з насіллем,—
пазбаўленне волі да трох год.

в) Тое-ж дзеянне, зробленае групай з трох асоб і больш або хоць-бы адной асобай, але пасля адбыцця меры соцыяльнай аховы за такое-ж злачынства,—
пазбаўленне волі да пяці год [1]).

246. а) Грабеж коней, валоў або іншай буйной жывёлы выклікае —
пазбаўленне волі да васьмі год.

б) Тое-ж дзеянне, зробленае групай з трох асоб і больш або хоць-бы адной асобай, але з насіллем ці пасля адбыцця меры соцыяльнай аховы за такое-ж злачынства,—
пазбаўленне волі да дзесяці год [1]).

247. а) Адкрыты з мэтай завалодання чужой маёмасцю напад, злучаны з насіллем, якое пагражае жыццю або здароўю пацярпеўшага (разбой) [1]), выклікае —
пазбаўленне волі не менш як на тры гады.

б) Тое-ж дзеянне, зробленае групай з трох асоб і больш або хоць-бы і адной асобай, але пасля адбыцця меры соцыяльнай аховы за такое-ж злачынства,—
пазбаўленне волі не менш як на пяць год.

в) Тое-ж дзеянне, зробленае з прымяненнем зброі,—
пазбаўленне волі не менш як на восем год, з павышэннем пры абцяжваючых акалічнасцях аж да вышэйшай меры соцыяльнай аховы — расстрэл [2]).

248. а) Прысваенне або растрата прыватнай асобай грошай або іншай маёмасці, даверанай ёй для пэўнай мэты, выклікае—
пазбаўленне волі да аднаго года або папраўча-працоўныя работы на той-жа тэрмін.

б) Тыя-ж дзеянні, калі прысвоеная або растрачаная маёмасць належала дзяржаўнай, грамадскай або кааператыўнай установе,—
пазбаўленне волі да пяці год.

249. Утойванне знойдзенай маёмасці выклікае —
пазбаўленне волі да двух месяцаў або папраўча-працоўныя работы да трох месяцаў.

250. а) Злоўжыванне давер'ем або падман у мэтах атрымання маёмасці або права на маёмасць ці іншых асабістых выгад (машэнніцтва) выклікае —
пазбаўленне волі да двух год.

б) Машэнніцтва, вынікам якога было прычыненне страты дзяржаўнай, грамадскай або кааператыўнай установе,—
пазбаўленне волі да пяці год.

---

[1]) Гл. зноску на стар. 54.
[2]) Гл. зноску 3 да заўвагі артыкула 27, стар. 7.

250[1]. Выдача чэкадавальнікам чэка, заведама для яго не падлягаючага аплаце плацельшчыкам, адмена чэка без уважлівых прычын або прымяненне якіх-небудзь іншых мер з мэтай перашкодзіць чэкатрымальніку атрымаць суму чэка, а таксама перадача чэкатрымальніку чэка, заведама для яго не падлягаючага аплаце плацельшчыкам, выклікаюць —

пазбаўленне волі да двух год [17 студзеня 1930 г. (ЗЗ № 7, п. 42)].

251. а) Купля маёмасці, заведама здабытай шляхам пакражы, грабяжу, разбою, прысваення, растраты або машэнніцтва, выклікае —

штраф да пяцісот рублёў або папраўча-працоўныя работы да шасці месяцаў або пазбаўленне волі да аднаго года.

б) Тое-ж дзеянне, зробленае ў выглядзе промысла,—

пазбаўленне волі да трох год.

252. а) Невыкананне дагавору з дзяржаўнай, грамадскай або кааператыўнай установай або прадпрыемствам, калі пры разглядзе справы ў парадку грамадзянскага судавядзення ўстаноўлен зламысны характар невыканання, выклікае —

пазбаўленне волі да пяці год з канфіскацыяй часткі маёмасці або без канфіскацыі.

б) Тое-ж дзеянне, калі яно зроблена ў баявой абстаноўцы або звязана з пастаўкай прадметаў забеспячэння Чырвонай Арміі і Флоту і магло шкодна адбіцца на іх боездольнасці,—

пазбаўленне волі не менш як на тры гады з канфіскацыяй усёй маёмасці.

253. Растрачванне арандатарам прадастаўленай яму па дагавору дзяржаўнай, грамадскай або кааператыўнай маёмасці выклікае —

пазбаўленне волі да пяці год з канфіскацыяй усёй або часткі маёмасці або без канфіскацыі.

254. Падраблiванне ў карыслівых мэтах дакументаў і распісак, якія ўстанаўліваюць маёмасныя правы або выгады, выклікае —

штраф да адной тысячы рублёў або пазбаўленне волі да аднаго года.

255. а) Падманнае змяненне з карыслівай мэтай віду або ўласцівасці прадметаў, прызначаных для збыту або грамадскага спажывання (фальсіфікацыя), а таксама збыт такіх прадметаў выклікае —

штраф да пяцісот рублёў або папраўча-працоўныя работы да аднаго года з канфіскацыяй фальсіфікаваных прадметаў.

б) Тыя-ж дзеянні, калі яны мелі або маглі мець сваім вынікам шкоду здароўю,—

пазбаўленне волі да аднаго года з канфіскацыяй фальсіфікаваных прадметаў і з забаронай займання гандлем на тэрмін да пяці год.

256. Збыт заведама непрыгоднага насеннага матэрыялу выклікае —

штраф да трох тысяч рублёў або пазбаўленне волі да трох год з забаронай займання гандлем на тэрмін да пяці год.

257. Выраб, захоўванне з мэтай збыту або збыт падробленага прабірнага кляйма, клеймаванне такім кляймом вырабаў і зліткаў з золата, серабра і плаціны, накладанне на вырабе з іншых металаў

клеймаў і марак, якія маюць падабенства з прабірным кляймом, а таксама збыт вырабаў з такімі клеймамі і маркамі выклікае —

пазбаўленне волі да двух год з канфіскацыяй падробленых вырабаў.

258. Захоўванне ў гандлёвым прадпрыемстве неклеймаваных вырабаў з золата, серабра і плаціны і збыт такіх вырабаў выклікае —

штраф у размеры не менш дзесяцікратнай прабірнай платы за выпрабаванне і клеймаванне выяўленых вырабаў і канфіскацыю гэтых вырабаў.

259. а) Спагнанне працэнтаў па пазыцы звыш размеру, устаноўленага для данай мясцовасці Советам Народных Камісараў БССР, а таксама спагнанне за прадастаўленыя ў карыстанне прылады вытворчасці, жывёлу, палявое або гароднае насенне платы, якая значна перавышае звычайную для данай мясцовасці норму (ліхвярства), выклікае—

пазбаўленне волі да аднаго года.

б) Тыя-ж дзеянні, зробленыя ў выглядзе промысла або з выкарыстаннем цяжкага матэрыяльнага становішча другога боку (кваліфікаванае ліхвярства)—

пазбаўленне волі да трох год.

260. Патрабаванне перадачы якой-небудзь маёмасці або маёмасных выгад, або правоў на маёмасць, або выкананне якіх-небудзь дзеянняў маёмаснага характару пад пагрозай учынення насілля над асобай пацярпеўшага, або знішчэння яго маёмасці, або агалашэння аб ім ганьбуючых яго звестак (вымаганне) выклікае —

пазбаўленне волі да трох год.

261. Наўмыснае знішчэнне або пашкоджанне чужой маёмасці або хоць-бы і ўласнай маёмасці, але з мэтай нанесці шкоду іншай асобе, выклікае—

штраф да пяцісот рублёў або папраўча-працоўныя работы да аднаго года або пазбаўленне волі на той-жа тэрмін.

262. а) Наўмыснае знішчэнне або пашкоджанне якой-небудзь маёмасці шляхам падпалу, затаплення або якім-небудзь іншым агульнанебяспечным спосабам выклікае—

пазбаўленне волі да пяці год.

б) Тыя-ж дзеянні, калі яны выклікалі смерць, цяжкае цялеснае пашкоджанне або грамадскае бедства, —

пазбаўленне волі да дзесяці год.

263. Самавольнае карыстанне вынаходствам з парушэннем правіл, устаноўленых у законах аб патэнтах на вынаходствы, а таксама самавольнае выкарыстанне літаратурных, музычных і іншых мастацкіх або навуковых твораў з парушэннем закону аб аўтарскім праве выклікае —

штраф да адной тысячы рублёў.

264. Самавольнае карыстанне ў мэтах нядобрасумленнай канкурэнцыі чужым таварным, фабрычным або рамесным знакам, рысункам, мадэллю, а таксама чужой фірмай або чужой назвай выклікае —

штраф да трох тысяч рублёў.

ЗАКОН АБ АХОВЕ МІРУ

12 сакавіка 1951 года

(«Ведамасці Вярхоўнага Совета СССР» 1951 г. № 5)

Вярхоўны Совет Саюза Совецкіх Соцыялістычных Рэспублік, кіруючыся высокімі прынцыпамі совецкай міралюбівай палітыкі, якая ставіць мэты ўмацавання міру і дружалюбных адносін паміж народамі,—

прызнае, што сумленне і праваўсведамленне народаў, якія перанеслі на працягу жыцця аднаго пакалення бедствы двух сусветных войн, не могуць мірыцца з беспакаранасцю праводзімай агрэсіўнымі коламі некаторых дзяржаў прапаганды вайны і салідарызуецца з заклікам Другога Сусветнага Кангрэса прыхільнікаў міру, які выказаў волю ўсяго перадавога чалавецтва ў адносінах забароны і асуджэння злачыннай ваеннай прапаганды.

Вярхоўны Совет Саюза Совецкіх Соцыялістычных Рэспублік пастанаўляе:

1. Лічыць, што прапаганда вайны, у якой-бы форме яна ні вялася, падрывае справу міру, стварае пагрозу новай вайны і з'яўляецца з прычыны гэтага найцяжэйшым злачынствам супроць чалавецтва.

2. Асоб, вінаватых у прапагандзе вайны, аддаваць пад суд і судзіць як цяжкіх крымінальных злачынцаў.

АБ АДМЕНЕ ПАКАРАННЯ СМЕРЦЮ [1]

Указ Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР ад 26 мая 1947 г.

(«Ведамасці Вярхоўнага Совета СССР» 1947 г. № 17)

Гістарычная перамога совецкага народа над ворагам паказала не толькі ўзросшую магутнасць Совецкай дзяржавы, але і перш за ўсё выключную адданасць Совецкай радзіме і Совецкаму ўраду ўсяго насельніцтва Совецкага Саюза.

---

[1]) Гл. ніжэй Указы Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР: ад 12 студзеня 1950 г. «Аб прымяненні пакарання смерцю да здраднікаў радзімы, шпіёнаў, падрыўнікоў-дыверсантаў» і ад 30 красавіка 1954 г. «Аб узмацненні крымінальнай адказнасці за наўмыснае забойства».

Разам з тым міжнародная абстаноўка за прайшоўшы перыяд пасля капітуляцыі Германіі і Японіі паказвае, што справу міру можна лічыць забяспечанай на працяглы час, нягледзячы на спробы агрэсіўных элементаў справакаваць вайну.

Улічваючы гэтыя акалічнасці і ідучы насустрач пажаданням прафесіянальных саюзаў рабочых і служачых і іншых аўтарытэтных арганізацый, якія выказваюць думку шырокіх грамадскіх колаў, — Прэзідыум Вярхоўнага Совета СССР лічыць, што прымяненне пакарання смерцю больш не выклікаецца неабходнасцю ва ўмовах мірнага часу.

Прэзідыум Вярхоўнага Совета СССР пастанаўляе:

1. Адмяніць у мірны час пакаранне смерцю, устаноўленае за злачынствы дзеючымі ў СССР законамі.

2. За злачынствы, якія караюцца па дзеючых законах пакараннем смерцю, прымяняць у мірны час зняволенне ў папраўча-працоўныя лагеры тэрмінам на 25 год.

3. Па прыгаворах да пакарання смерцю, не прыведзеных у выкананне да выдання гэтага Указа, замяніць пакаранне смерцю, па вызначэнню вышэйстаячага суда, пакараннем, прадугледжаным у артыкуле 2 гэтага Указа.

АБ ПРЫМЯНЕННІ ПАКАРАННЯ СМЕРЦЮ ДА ЗДРАДНІКАЎ РАДЗІМЫ, ШПІЁНАЎ, ПАДРЫЎНІКОЎ-ДЫВЕРСАНТАЎ

Указ Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР ад 12 студзеня 1950 г.

(«Ведамасці Вярхоўнага Совета СССР» 1950 г. № 3)

З прычыны паступіўшых заяў ад нацыянальных рэспублік, ад прафсаюзаў, сялянскіх арганізацый, а таксама ад дзеячоў культуры аб неабходнасці ўнесці змяненні ва Указ аб адмене пакарання смерцю з тым, каб гэты Указ не распаўсюджваўся на здраднікаў радзімы, шпіёнаў і падрыўнікоў-дыверсантаў, Прэзідыум Вярхоўнага Совета СССР пастанаўляе:

1. Як выключэнне з Указа Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР ад 26 мая 1947 г. аб адмене пакарання смерцю, дапусціць прымяненне да здраднікаў радзімы, шпіёнаў, падрыўнікоў-дыверсантаў пакаранне смерцю як вышэйшай меры пакарання.

2. Гэты Указ увесці ў дзеянне з дня яго апублікавання.

АБ УЗМАЦНЕННІ КРЫМІНАЛЬНАЙ АДКАЗНАСЦІ ЗА НАЎМЫСНАЕ ЗАБОЙСТВА

Указ Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР ад 30 красавіка 1954 г.

(«Ведамасці Вярхоўнага Совета СССР» 1954 г. № 11)

У сувязі з хадайніцтвамі грамадзян і грамадскіх арганізацый аб прымяненні пакарання смерцю да забойцаў, у мэтах узмацнення аховы жыцця грамадзян, Прэзідыум Вярхоўнага Совета СССР пастанаўляе:

Распаўсюдзіць дзеянне Указа Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР ад 12 студзеня 1950 г. «Аб прымяненні пакарання смерцю да здраднікаў радзімы, шпіёнаў, падрыўнікоў-дыверсантаў» на асоб, якія зрабілі наўмыснае забойства пры абцяжваючых акалічнасцях.

АБ АБ'ЯЎЛЕННІ ПА-ЗА ЗАКОНАМ СЛУЖБОВЫХ АСОБ — ГРАМАДЗЯН САЮЗА ССР ЗА ГРАНІЦАЙ, ЯКІЯ ПЕРАБЕГЛІ Ў ЛАГЕР ВОРАГАЎ РАБОЧАГА КЛАСА І СЯЛЯНСТВА І АДМАЎЛЯЮЦЦА ВЯРНУЦЦА Ў САЮЗ ССР

Пастанова Прэзідыума ЦВК СССР ад 21 лістапада 1929 г.

1. Адмаўленне грамадзяніна Саюза ССР — службовай асобы дзяржаўнай установы або прадпрыемства Саюза ССР, дзейнічаючага за граніцай, на прапанову органаў дзяржаўнай улады вярнуцца ў межы Саюза ССР разглядаць як перабежку ў лагер ворагаў рабочага класа і сялянства і кваліфікаваць як здраду.

2. Асобы, якія адмовіліся вярнуцца ў Саюз ССР, аб'яўляюцца па-за законам.

3. Аб'яўленне па-за законам цягне за сабой: а) канфіскацыю ўсёй маёмасці асуджанага; б) расстрэл [1]) асуджанага праз 24 гадзіны пасля пасведчання яго асобы.

4. Усе падобныя справы разглядаюцца Вярхоўным Судом Саюза ССР.

5. Імёны аб'яўленых па-за законам падлягаюць паведамленню ўсім выканаўчым камітэтам Советаў і органам Дзяржаўнага палітычнага ўпраўлення.

6. Гэты закон мае зваротную сілу.

АБ АДКАЗНАСЦІ ЗА РАЗГАЛАШЭННЕ ДЗЯРЖАЎНАЙ ТАЙНЫ І ЗА СТРАТУ ДАКУМЕНТАЎ, ЯКІЯ ЗМЯШЧАЮЦЬ ДЗЯРЖАЎНУЮ ТАЙНУ

Указ Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР ад 9 чэрвеня 1947 г.

(«Ведамасці Вярхоўнага Совета СССР» 1947 г. № 20)

У мэтах устанаўлення адзінства ў заканадаўстве і ўзмацнення адказнасці за разгалашэнне звестак, якія з'яўляюцца дзяржаўнай тайнай, пералік якіх устаноўлен Советам Міністраў СССР у яго Пастанове ад 8 чэрвеня гэтага года,— Прэзідыум Вярхоўнага Совета СССР пастанаўляе:

1. Разгалашэнне звестак, што складаюць дзяржаўную тайну, зробленае асобамі, якім былі давераны гэтыя звесткі або якія маглі атрымаць гэтыя звесткі ў сілу свайго службовага становішча, паколькі гэтыя дзеянні не могуць быць кваліфікаваны як здрада радзіме або шпіянаж,— караецца зняволеннем у папраўча-працоўны лагер на тэрмін ад васьмі да дванаццаці год.

2. Разгалашэнне ваеннаслужачымі звестак ваеннага характару, якія складаюць дзяржаўную тайну, паколькі гэтыя дзеянні не мо-

---

[1]) Гл. зноску 3 да заўвагі артыкула 27, стар. 7.

гуць быць кваліфікаваны як здрада радзіме або шпіянаж, — караецца зняволеннем у папраўча-працоўны лагер на тэрмін ад дзесяці да дваццаці год.

3. Разгалашэнне прыватнымі асобамі звестак, якія складаюць дзяржаўную тайну, паколькі гэтыя дзеянні не могуць быць кваліфікаваны як здрада радзіме або шпіянаж, — караецца зняволеннем у папраўча-працоўны лагер на тэрмін ад пяці да дзесяці год.

4. Страта службовымі асобамі матэрыялаў, дакументаў і выданняў, якія змяшчаюць звесткі, што складаюць дзяржаўную тайну, калі гэтыя дзеянні па свайму характару не цягнуць за сабой па закону больш цяжкага пакарання, — караецца зняволеннем у папраўча-працоўны лагер на тэрмін ад чатырох да шасці год.

Тое-ж злачынства, калі яно пацягнула за сабой цяжкія вынікі,— караецца зняволеннем у папраўча-працоўны лагер на тэрмін ад шасці да дзесяці год.

5. Страта ваеннаслужачымі дакументаў, якія змяшчаюць звесткі, што складаюць дзяржаўную тайну, калі гэтыя дзеянні па свайму характару не цягнуць за сабой па закону больш цяжкага пакарання,— караецца зняволеннем у папраўча-працоўны лагер на тэрмін ад пяці да васьмі год.

Тое-ж злачынства, калі яно пацягнула за сабой асабліва цяжкія вынікі,— караецца зняволеннем у папраўча-працоўны лагер на тэрмін ад васьмі да дванаццаці год.

6. Заяўка або перадача за граніцу вынаходстваў, адкрыццяў і тэхнічных удасканаленняў, складаючых дзяржаўную тайну, зробленых у межах СССР, а таксама зробленых за граніцай грамадзянамі СССР, камандзіраванымі дзяржавай, калі гэтыя злачынствы не могуць быць кваліфікаваны як здрада радзіме або шпіянаж,— караецца зняволеннем у папраўча-працоўны лагер на тэрмін ад дзесяці да пятнаццаці год.

7. Страціў сілу (Указ Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР ад 11 верасня 1953 г.).

8. У сувязі з выданнем гэтага Указа прызнаць страціўшымі сілу:

а) Указ Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР ад 15 лістапада 1943 г. «Аб адказнасці за разгалашэнне дзяржаўнай тайны і за страту дакументаў, якія змяшчаюць дзяржаўную тайну».

б) Пункт «а» арт. 25 «Палажэння аб воінскіх злачынствах».

Прапанаваць Вярхоўным Советам саюзных рэспублік у адпаведнасці з гэтым Указам унесці неабходныя змены ў заканадаўства саюзных рэспублік.

АБ КРЫМІНАЛЬНАЙ АДКАЗНАСЦІ ЗА ВЫРАБ І ПРОДАЖ САМАГОНУ

Указ Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР ад 7 красавіка 1948 г.

(«Ведамасці Вярхоўнага Совета СССР» 1948 г. № 14)

У мэтах устанаўлення адзінства заканадаўства аб крымінальнай адказнасці за выраб і продаж самагону і ўзмацнення барацьбы з гэтымі злачынствамі Прэзідыум Вярхоўнага Совета СССР пастанаўляе:

1. Выраб і захоўванне самагону з мэтай збыту, збыт самагону,

а таксама выраб і збыт у выглядзе промысла апаратаў, якія спецыяльна служаць для вырабу самагону, —

караецца зняволеннем у папраўча-працоўным лагеры на тэрмін ад шасці да сямі год з канфіскацыяй усёй маёмасці або часткі маёмасці.

2. Выраб самагону без мэты збыту —

караецца пазбаўленнем волі на тэрмін ад аднаго да двух год з канфіскацыяй самагону і прылад яго вырабу.

§ 1. У мэтах ліквідацыі недахопаў у рабоце судоў па барацьбе з самагонаварэннем Пленум Вярхоўнага Суда СССР пастанаўляе даць судам наступныя ўказанні:

1. Указаць судам на неабходнасць рашучай барацьбы з самагонаварэннем шляхам дакладнага прымянення да вінаватых адпаведных артыкулаў Указа ад 7 красавіка 1948 г. і няўхільнага назначэння мер пакарання, устаноўленых гэтым Указам.

Прымяненне па гэтых справах арт. арт. 51 і 53 КК РСФСР [1]) і адпаведных артыкулаў КК іншых саюзных рэспублік можа мець месца толькі пры асабліва змякчаючых акалічнасцях.

2. Растлумачыць судам, што ў адпаведнасці з патрабаваннямі Указа ад 7 красавіка 1948 г. па арт. 1 гэтага Указа падлягаюць адказнасці не толькі асобы, вінаватыя ў вырабе і збыце самагону, але таксама вінаватыя ў вырабе самагону з мэтай збыту або ў яго захоўванні з той-жа мэтай.

3. Скупка і перапродаж самагону з мэтай нажывы павінна кваліфікавацца, як спекуляцыя, па арт. 107 КК РСФСР [2]) і адпаведных артыкулах КК іншых саюзных рэспублік.

4. Выраб для збыту хмяльных напіткаў з прадуктаў уласнай гаспадаркі ці з пакупной сыравіны або выраб іх з давальчаскай сыравіны належыць кваліфікаваць па арт. 99 КК РСФСР [3]) і адпаведных артыкулах КК іншых саюзных рэспублік.

5. Указаць судам, што эфектыўнасць барацьбы з самагонаварэннем патрабуе своечасовага разгляду гэтых спраў ва ўстаноўлены законам тэрмін з тым, каб вінаватыя неадкладна панеслі пакаранне за зробленае злачынства, з прычыны чаго валакіта, недапушчальная па любой справе, з'яўляецца асабліва нецярпімай па гэтай катэгорыі спраў (з пастановы Пленума Вярхоўнага Суда СССР ад 5 студзеня 1951 г. № 1/1/у са зменамі, унесенымі пратакольнай пастановай Пленума Вярхоўнага Суда СССР ад 17 верасня 1954 г.).

АБ УЗМАЦНЕННІ КРЫМІНАЛЬНАЙ АДКАЗНАСЦІ ЗА ЗГВАЛТАВАННЕ

Указ Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР ад 4 студзеня 1949 г.

(«Зборнік дакументаў па гісторыі крымінальнага заканадаўства СССР і РСФСР 1917—1952 гг.», стар. 434)

У мэтах узмацнення крымінальнай адказнасці за згвалтаванне Прэзідыум Вярхоўнага Савета СССР пастанаўляе:

Устанавіць, што згвалтаванне караецца зняволеннем у папраўча-працоўным лагеры на тэрмін ад дзесяці да пятнаццаці год.

---

[1]) Артыкулы 51 і 56 КК БССР.

[2]) Артыкул 155 КК БССР.

[3]) Артыкул 143 КК БССР.

Згвалтаванне няпоўналетняй, а таксама згвалтаванне, зробленае групай асоб або пацягнуўшае за сабой асабліва цяжкія вынікі,— караецца зняволеннем у папраўча-працоўным лагеры на тэрмін ад пятнаццаці да дваццаці год.

АБ КРЫМІНАЛЬНАЙ АДКАЗНАСЦІ ЗА КРАДЗЕЖ ДЗЯРЖАЎНАЙ І ГРАМАДСКАЙ МАЁМАСЦІ [1])

Указ Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР ад 4 чэрвеня 1947 г.

(«Ведамасці Вярхоўнага Совета СССР» 1947 г. № 19)

У мэтах устанаўлення адзінства законадаўства аб крымінальнай адказнасці за крадзеж дзяржаўнай і грамадскай маёмасці і ўзмацнення барацьбы з гэтымі злачынствамі Прэзідыум Вярхоўнага Совета СССР пастанаўляе:

1. Пакража, прысваенне, растрата або іншы крадзеж дзяржаўнай маёмасці —

караецца зняволеннем у папраўча-працоўным лагеры на тэрмін ад сямі да дзесяці год з канфіскацыяй маёмасці або без канфіскацыі.

2. Крадзеж дзяржаўнай маёмасці, зроблены паўторна, а таксама зроблены арганізаванай групай (шайкай) або ў буйных размерах —

караецца зняволеннем у папраўча-працоўным лагеры на тэрмін ад дзесяці да дваццаці пяці год з канфіскацыяй маёмасці.

3. Пакража, прысваенне, растрата або іншы крадзеж калгаснай, кааператыўнай або іншай грамадскай маёмасці —

караецца зняволеннем у папраўча-працоўным лагеры на тэрмін ад пяці да васьмі год з канфіскацыяй маёмасці або без канфіскацыі.

4. Крадзеж калгаснай, кааператыўнай або іншай грамадскай маёмасці, зроблены паўторна, а таксама зроблены арганізаванай групай (шайкай) або ў буйных размерах —

караецца зняволеннем у папраўча-працоўным лагеры на тэрмін ад васьмі да дваццаці год з канфіскацыяй маёмасці.

5. Неданясенне органам улады аб дакладна вядомым рыхтуемым або зробленым крадзяжы дзяржаўнай або грамадскай маёмасці, прадугледжаным артыкуламі 2 і 4 гэтага Указа, —

караецца пазбаўленнем волі на тэрмін ад двух да трох год або ссылкай на тэрмін ад пяці да сямі год.

АБ КРЫМІНАЛЬНАЙ АДКАЗНАСЦІ ЗА ДРОБНЫ КРАДЗЕЖ ДЗЯРЖАЎНАЙ І ГРАМАДСКАЙ МАЁМАСЦІ

Указ Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР ад 10 студзеня 1955 г.

Устанавіць, што дробны крадзеж дзяржаўнай або грамадскай маёмасці, зроблены ўпершыню,—

караецца папраўча-працоўнымі работамі на тэрмін ад шасці месяцаў да аднаго года або пазбаўленнем волі тэрмінам на тры месяцы.

Тыя-ж дзеянні, зробленыя паўторна,—

караюцца пазбаўленнем волі на тэрмін ад аднаго года да двух год.

---

[1]) Гл. ніжэй Указ Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР ад 10 студзеня 1955 г. «Аб крымінальнай адказнасці за дробны крадзеж дзяржаўнай і грамадскай маёмасці».

АБ ПРЫМЯНЕННІ УКАЗА ПРЭЗІДЫУМА ВЯРХОЎНАГА СОВЕТА СССР «АБ КРЫМІНАЛЬНАЙ АДКАЗНАСЦІ ЗА ДРОБНЫ КРАДЗЕЖ ДЗЯРЖАЎНАЙ І ГРАМАДСКАЙ МАЁМАСЦІ» ДА АСОБ, ЯКІЯ ЗРАБІЛІ ГЭТЫЯ ЗЛАЧЫНСТВЫ ДА 10 СТУДЗЕНЯ 1955 ГОДА

Пастанова Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР ад 24 мая 1955 г.

Растлумачыць, што ў адпаведнасці з артыкулам 3 Асноў крымінальнага судаводства СССР і саюзных рэспублік Указ Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР ад 10 студзеня 1955 года падлягае прымяненню і да асоб, якія зрабілі дробны крадзеж дзяржаўнай або грамадскай маёмасці да 10 студзеня 1955 года.

Пытанне аб прымяненні Указа Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР ад 10 студзеня 1955 г. да асоб, якія адбываюць пакаранне за дробны крадзеж дзяржаўнай або грамадскай маёмасці, зроблены да 10 студзеня 1955 года, разглядаецца Вярхоўным судом саюзнай, аўтаномнай рэспублікі, краявым, абласным судом, судом аўтаномнай вобласці па месцу ўтрымання асуджанага, а пры значнай аддаленасці гэтых судоў — бліжэйшым народным судом па прадстаўленню адпаведнага пракурора або суддзі.

Калі справа ў адносінах асобы, якая зрабіла дробны крадзеж дзяржаўнай або грамадскай маёмасці да 10 студзеня 1955 года, запатрабавана для праверкі ў парадку нагляду, пытанне аб прымяненні Указа Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР ад 10 студзеня 1955 года вырашаецца судом, які разглядае справу ў парадку нагляду.

АБ УЗМАЦНЕННІ АХОВЫ АСАБІСТАЙ УЛАСНАСЦІ ГРАМАДЗЯН

Указ Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР ад 4 чэрвеня 1947 г.

(*«Ведамасці Вярхоўнага Совета СССР» 1947 г. № 19*)

У мэтах узмацнення аховы асабістай уласнасці грамадзян Прэзідыум Вярхоўнага Совета СССР пастанаўляе:

1. Пакража, гэта значыць тайнае або адкрытае выкраданне асабістай маёмасці грамадзян,—

караецца зняволеннем у папраўча-працоўным лагеры на тэрмін ад пяці да шасці год.

Пакража, зробленая зладзейскай шайкай або паўторна,—

караецца зняволеннем у папраўча-працоўным лагеры на тэрмін ад шасці да дзесяці год.

2. Разбой, гэта значыць напад з мэтай завалодання чужой маёмасцю, злучаны з насіллем або з пагрозай прымянення насілля, —

караецца зняволеннем у папраўча-працоўным лагеры на тэрмін ад дзесяці да пятнаццаці год з канфіскацыяй маёмасці.

Разбой, злучаны з насіллем, небяспечным для жыцця і здароўя пацярпеўшага, або з пагрозай смерцю або цяжкім цялесным пашкоджаннем, а таксама зроблены шайкай або паўторна,—

караецца зняволеннем у папраўча-працоўным лагеры на тэрмін ад пятнаццаці да дваццаці год з канфіскацыяй маёмасці.

3. Неданясенне органам улады аб дакладна вядомым рыхтуемым або зробленым разбоі —

караецца пазбаўленнем волі на тэрмін ад аднаго года да двух год або ссылкай на тэрмін ад чатырох да пяці год.

§ 1. З прычыны пытанняў, якія ўзніклі ў судовай практыцы ў сувязі з выданнем Указаў Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР ад 4 чэрвеня 1947 г. «Аб узмацненні аховы асабістай уласнасці грамадзян» і «Аб крымінальнай адказнасці за крадзеж дзяржаўнай і грамадскай маёмасці»,— Міністр юстыцыі Саюза ССР, у парадку п. «в» арт. 7 Палажэння аб НКЮ СССР, увайшоў у Пленум Вярхоўнага Суда Саюза ССР з прапановай даць судам па гэтых пытаннях кіруючыя ўказанні.

Пленум Вярхоўнага Суда СССР пастанаўляе даць судам наступныя ўказанні:

1. Злачынствы, прадугледжаныя ўпамянутымі Указамі, зробленыя пасля іх выдання, падлягаюць кваліфікацыі па адпаведных артыкулах гэтых Указаў. У сувязі з гэтым не падлягаюць прымяненню Закон ад 7 жніўня 1932 года, артыкул 1 Указа Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР ад 10 жніўня 1940 года «Аб крымінальнай адказнасці за дробныя пакражы на вытворчасці і хуліганства», а таксама артыкулы $59^{3а}$, 116, 162, 165, 166, 166-а, 167 і 169 ч. 2 Крымінальнага кодэкса РСФСР і адпаведныя артыкулы крымінальных кодэксаў іншых саюзных рэспублік [1]).

2. Справы аб злачынствах, прадугледжаных артыкуламі 2 і 4 Указа «Аб крымінальнай адказнасці за крадзеж дзяржаўнай і грамадскай маёмасці» пры буйных размерах пакрадзенага — падсудны краявым, абласным, акруговым судам і вярхоўным судам саюзных і аўтаномных рэспублік. Усе астатнія справы аб злачынствах, прадугледжаных Указамі ад 4 чэрвеня 1947 года, — падсудны народным судам.

3. Па ўсіх справах аб злачынствах, прадугледжаных Указамі ад 4 чэрвеня 1947 года, абавязкова папярэдняе расследаванне.

Накіраванне гэтых спраў у суды павінна рабіцца пракурорам (пастанова Пленума Вярхоўнага Суда СССР ад 22 жніўня 1947 г. № 12/6).

§ 2. У мэтах далейшага ўмацавання сацыялістычнай законнасці і ўстанаўлення адзінства ў судовай практыцы па прымяненню Указа Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР ад 4 чэрвеня 1947 года «Аб крымінальнай адказнасці за крадзеж дзяржаўнай і грамадскай маёмасці» Пленум Вярхоўнага Суда СССР пастанаўляе даць судам наступныя ўказанні:

1. Выходзячы з таго, што барацьба з крадзяжамі сацыялістычнай уласнасці з'яўляецца адной з асноўных задач савецкага правасуддзя, суды павінны і ў далейшым строга праводзіць у жыццё Указ Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР ад 4 чэрвеня 1947 года «Аб крымінальнай адказнасці за крадзеж дзяржаўнай і грамадскай маёмасці».

---

[1]) Артыкулы 80^1, 204, 240, 241, 241^1, 245, 242, 243, 246, 144^1, 247, 250 п. «б» КК БССР. Гл. п. 9 пастановы Пленума Вярхоўнага Суда СССР ад 28 мая 1954 г. № 5 (стар. 67).

2. Пры разглядзе спраў аб крадзяжах соцыялістычнай уласнасці суды, як і па іншых справах, абавязаны індывідуальна падыходзіць да назначэння пакарання, улічваючы, згодна з арт. 45 КК РСФСР [1]) і адпаведнымі артыкуламі КК іншых саюзных рэспублік, ступень грамадскай небяспекі зробленага злачынства, канкрэтныя акалічнасці справы і асобу вінаватага.

Разам з тым па справах аб дробных крадзяжах, зробленых упершыню, пры наяўнасці змякчаючых акалічнасцей суды павінны ўлічваць указанні арт. 51 КК РСФСР [2]) і адпаведных артыкулаў КК іншых саюзных рэспублік, якія даюць права суду з прывядзеннем адпаведных матываў у прыгаворы назначыць пакаранне ніжэй ніжэйшай мяжы, указанай у законе [3]).

3. Звярнуць увагу судоў, што пры вырашэнні пытання аб кваліфікацыі злачынства па справах аб крадзяжах яны павінны зыходзіць з таго, што па сэнсу Указа ад 4 чэрвеня 1947 года наўмыснае незаконнае ператварэнне ў сваю ўласнасць дзяржаўнай і грамадскай маёмасці, незалежна ад форм і спосабаў яго выканання, павінна разглядацца як крадзеж.

4. Злоўжыванне службовым становішчам павінна кваліфікавацца па Указу ад 4 чэрвеня 1947 года толькі ў тых выпадках, калі службовая асоба скарыстоўвае сваё службовае становішча для незаконнага ператварэння дзяржаўнай і грамадскай маёмасці ў сваю ўласнасць або для незаконнай перадачы яе з карыслівай мэтай ва ўласнасць іншых асоб.

5. Як крадзеж павінна кваліфікавацца наўмыснае незаконнае атрыманне ад дзяржаўных або грамадскіх арганізацый прэмій, надбавак да заработнай платы і іншых выплат пры дапамозе прадстаўленых з гэтай мэтай заведама фіктыўных дакументаў.

6. Прадстаўленне падложных квітанцый або іншых фіктыўных дакументаў з мэтай вызвалення ад падаткаў, абавязковых паставак і іншых павіннасцей павінна кваліфікавацца па арт. 72 КК РСФСР [4]) і адпаведных артыкулах КК іншых саюзных рэспублік.

7. Крадзеж дзяржаўнай або грамадскай маёмасці, злучаны з разбойным нападам на асоб, у веданні або пад аховай якіх знаходзіцца гэтая маёмасць, павінен кваліфікавацца, як крадзеж пры абцяжваючых акалічнасцях, па арт. 2 або арт. 4 Указа ад 4 чэрвеня 1947 года, а калі ён суправаджаўся забойствам або зроблен пры акалічнасцях, якія маюць адзнакі бандытызму,— то па сукупнасці адпаведных злачынстваў.

8. Самавольнае кашэнне сена на сенакосных угоддзях соўгасаў, калгасаў або іншых дзяржаўных ці грамадскіх арганізацый, калі гэтыя дзеянні павінны выклікаць крымінальную адказнасць, падлягаюць кваліфікацыі па арт. 90 КК РСФСР [5]) і адпаведных артыкулах КК іншых саюзных рэспублік.

9. У частковае змяненне пастановы Пленума Вярхоўнага Суда СССР ад 22 жніўня 1947 года ўказаць судам, што машэн-

---

[1]) Артыкул 48 КК БССР.

[2]) Артыкул 51 КК БССР.

[3]) Гл. Указ Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР ад 10 студзеня 1955 года «Аб крымінальнай адказнасці за дробны крадзеж дзяржаўнай і грамадскай маёмасці», стар. 63.

[4]) Артыкул 105 КК БССР.

[5]) Артыкул 131 КК БССР.

ніцкія дзеянні, якія нанеслі шкоду дзяржаўным або грамадскім установам, прадпрыемствам або арганізацыям, падлягаюць кваліфікацыі па ч. 2 арт. 169 КК РСФСР[1]) і адпаведных артыкулах КК іншых саюзных рэспублік, калі яны не злучаны з крадзяжом дзяржаўнай або грамадскай маёмасці.

10. Растлумачыць, што не ўсякі крадзеж, зроблены сумесна дзвюма або больш асобамі, можа разглядацца як крадзеж, зроблены арганізаванай групай (шайкай), і што арт. арт. 2 або 4 Указа ад 4 чэрвеня 1947 года па гэтаму прызнаку могуць прымяняцца толькі ў тых выпадках, калі па акалічнасцях справы ўстанаўліваецца, што крадзеж зроблен па папярэдняй змове групай асоб, якая сарганізавалася для гэтай мэты.

11. Крадзеж дзяржаўнай або грамадскай маёмасці павінен разглядацца як паўторны, калі раней быў таксама зроблен крадзеж дзяржаўнай або грамадскай маёмасці. Роўным чынам, пакража асабістай маёмасці павінна разглядацца як паўторная, калі ёй папярэднічала пакража такой-жа маёмасці.

У выпадку ўчынення некалькіх неаднародных крадзяжоў, па якіх не было вынесена прыгавору, кожны з гэтых крадзяжоў павінен кваліфікавацца самастойна па адпаведнаму закону, і пакаранне павінна вызначацца па сукупнасці згодна з арт. 49 КК РСФСР[2]) і адпаведнымі артыкуламі КК іншых саюзных рэспублік.

12. Па справах аб крадзяжах дзяржаўнай і грамадскай маёмасці суд пры вынясенні абвінаваўчага прыгавору абавязан вырашыць пытанне аб спагнанні з вінаватага нанесенай страты.

У тых выпадках, калі да паступлення справы ў суд іск прад'яўлен не быў, суд да разгляду справы павінен своечасова папярэдзіць зацікаўленыя ўстановы, прадпрыемствы і арганізацыі аб прад'яўленні адпаведнага іску падсудным.

13. Пры разглядзе спраў аб крадзяжах соцыялістычнай уласнасці суды павінны, на падставе стараннага даследавання акалічнасцей справы, высвятляць прычыны, якія садзейнічалі крадзяжам, і даводзіць прыватнымі вызначэннямі да ведама адпаведных органаў аб выяўленых недахопах (дрэнная пастаноўка ўліку, аховы маёмасці і да т. п.) для іх ліквідацыі, а ў неабходных выпадках выносіць прыватныя вызначэнні аб прыцягненні вінаватых да дысцыплінарнай або крымінальнай адказнасці.

14. Звярнуць увагу судоў, што пры разглядзе ў касацыйным парадку або ў парадку нагляду спраў аб крадзяжах дзяржаўнай і грамадскай маёмасці яны павінны з асаблівай стараннасцю правяраць паўнату і ўсебаковасць даследавання справы, а таксама правільнасць кваліфікацыі злачынства і назначанага судом пакарання (пастанова Пленума Вярхоўнага Суда СССР ад 28 мая 1954 г. № 5).

§ 3. У мэтах ліквідацыі недахопаў у судовай практыцы па справах аб няпоўналетніх ва ўзросце ад 12 да 16 год, якія прыцягваюцца да крымінальнай адказнасці па Указах ад 4 чэрвеня 1947 г., Пленум Вярхоўнага Суда СССР пастанаўляе даць судам наступнае кіруючае ўказанне:

---

[1]) Пункт «б» артыкула 250 КК БССР.
[2]) Артыкулы 53, 54, 55 КК БССР.

1. Указаць судовым органам, што з выданнем Указаў ад 4 чэрвеня 1947 г. не страціла сілы Пастанова Соўнаркома СССР ад 15 чэрвеня 1943 г. № 659 «Аб узмацненні мер барацьбы з дзіцячай беспрытульнасцю, безнагляднасцю і хуліганствам». У адпаведнасці з гэтай Пастановай і выданай, па даручэнню Соўнаркома СССР, інструкцыяй НКУС, НКЮ і Пракуратуры СССР ад 21 чэрвеня 1943 г., суды ў выпадку ўчынення крадзяжоў нязначных размераў няпоўналетнімі ва ўзросце ад 12 да 16 год павінны ставіць на сваё абмеркаванне пытанне аб спыненні справы ў крымінальным парадку за нямэтазгоднасцю прымянення мер крымінальнага пакарання і накіраванні абвінавачваемых у працоўныя выхаваўчыя калоніі МУС.

Калі, зыходзячы з канкрэтных акалічнасцей справы, суд па справах аб дробных крадзяжах прыйдзе да вываду аб нямэтазгоднасці накіравання абвінавачваемага ў працоўную выхаваўчую калонію, ён мае права, спыняючы сваім вызначэннем справу ў крымінальным парадку, пастанавіць аб перадачы абвінавачваемага на папячэнне бацькоў або апекуноў з ускладаннем на бацькоў або на органы народнай асветы або апекі абавязкі ажыццяўляць штодзённы нагляд за паводзінамі і выхаваннем абвінавачваемага.

2. Указаць судовым органам, што ў тых выпадках, калі справа ў адносінах няпоўналетняга ва ўзросце ад 12 да 16 год не падлягае спыненню, суд можа ў неабходных выпадках, пры наяўнасці змякчаючых акалічнасцей, назначыць паніжанае пакаранне ў парадку арт. 51 КК РСФСР і адпаведных артыкулаў КК іншых саюзных рэспублік[1]) або прымяніць умоўнае асуджэнне з прывядзеннем у абодвух выпадках у прыгаворах абгрунтаваных матываў змякчэння пакарання.

Прымяняючы ўмоўнае асуджэнне, суды не павінны дапускаць, каб у няпоўналетняга засталося пачуццё беспакаранасці за зробленае ім злачынства. З прычыны гэтага суд павінен растлумачыць падсуднаму значэнне выпрабавальнага тэрміну і папярэдзіць, што ў выпадку ўчынення новага злачынства ён панясе пакаранне і за першае злачынства. Адначасова суд абавязан у прыгаворы або асобным вызначэннем ускласці на органы народнай асветы, апекі або на бацькоў абавязак ажыццяўлення штодзённага нагляду за паводзінамі і выхаваннем асуджанага.

3. Звярнуць увагу судовых органаў на недапушчальнасць асуджэння няпоўналетніх за асобныя дробныя крадзяжы, якія носяць характар дзіцячага свавольства (напрыклад, дробная пакража яблыкаў у садзе або гародніны ў агародзе і г. д.).

Роўным чынам не дапускаць асуджэння няпоўналетніх за пакражу ў бацькоў або іншых сумесна пражываючых з імі членаў сям'і, за выключэннем выпадкаў, калі самі пацярпеўшыя звернуцца ў адпаведныя органы з просьбай аб узбуджэнні супроць няпоўналетняга справы ў крымінальным парадку.

Гэтая пастанова не распаўсюджваецца на выпадкі разбою і крадзяжоў у буйных размерах, а таксама на асоб, раней асуджаных за крадзяжы, а таксама на арганізатараў і актыўных удзельнікаў арганізаваных груп (шаек) (пастанова Пленума Вярхоўнага Суда СССР ад 17 лютага 1948 г. № 4/2/у).

---

[1]) Артыкул 51 КК БССР.

§ 4. У мэтах ліквідацыі недахопаў у судовай практыцы па спагнанню страты, нанесенай злачынствам, Пленум Вярхоўнага Суда СССР пастанаўляе даць судам наступныя ўказанні:

1. Пры разглядзе крымінальных спраў суды павінны ўдзяляць сур'ёзную ўвагу грамадзянскаму іску, улічваючы яго важнае значэнне, як сродку аховы маёмасных інтарэсаў дзяржаўных і грамадскіх устаноў, прадпрыемстваў і арганізацый, пацярпеўшых ад злачынства, а таксама маёмасных правоў асобных грамадзян.

Прыняты да сумеснага разгляду з крымінальнай справай грамадзянскі іск павінен быць, як правіла, канчаткова вырашан адначасова з крымінальнай справай.

Улічваючы, што ад размеру нанесенай матэрыяльнай страты залежаць нярэдка кваліфікацыя злачынства і вызначэнне размеру пакарання,— перадача грамадзянскага іску ў парадку арт. 329 КПК РСФСР[1]) і адпаведных артыкулаў КПК іншых саюзных рэспублік у адпаведны суд для вызначэння ў парадку грамадзянскага судавядзення размераў задавальнення можа мець месца толькі як асобае выключэнне.

2. Пры разглядзе справы ў падрыхтоўчым пасяджэнні суд павінен высветліць, ці нанесена злачынствам матэрыяльная страта, ці прад'яўлен пацярпеўшым грамадзянскі іск, ці прадстаўлены доказы ў пацвярджэнне іску, ці прыняты меры да яго забеспячэння і ці ўказан грамадзянскі істец у ліку асоб, якія падлягаюць выкліку ў судовае пасяджэнне. Калі, нягледзячы на даныя, якія ёсць у справе, аб нанясенні злачынствам страты, следчыя органы не прынялі адпаведных мер да забеспячэння заяўленага грамадзянскага іску, суд па ўласнай ініцыятыве павінен пастанавіць аб прыняцці гэтых мер.

Па справах аб крадзяжах і недастачах дзяржаўнай і грамадскай маёмасці, па якіх грамадзянскі іск у працэсе папярэдняга следства не быў заяўлен, суд абавязан паведаміць зацікаўленым установам, прадпрыемствам і арганізацыям аб прыняцці справы да вядзення, з тым, каб яны мелі магчымасць прад'явіць грамадзянскі іск. У выпадку непрыняцця следчымі органамі мер забеспячэння заяўленага грамадзянскага іску па такога роду справах у працэсе папярэдняга следства, суд або вяртае справу пракурору, або сам прымае меры забеспячэння, калі яны не звязаны з вядзеннем следчых дзеянняў.

3. Калі матэрыяльная страта нанесена злачынным дзеяннем рабочага або служачага, які знаходзіцца з пацярпеўшай дзяржаўнай або грамадскай установай, прадпрыемствам або арганізацыяй у працоўных адносінах, то маёмасная адказнасць вінаватага павінна вызначацца на падставе пастановы ЦВК і СНК СССР ад 12 чэрвеня 1929 г. «Аб маёмаснай адказнасці рабочых і служачых перад наймальнікам» (арт. 83^1 [2]), 83^6 КЗаП РСФСР і адпаведныя артыкулы КЗаП іншых саюзных рэспублік).

Размер падлягаючай у гэтых выпадках пакрыццю страты павінен устанаўлівацца судом з улікам канкрэтных акалічнасцей справы, ступені віны работніка і яго матэрыяльнага становішча.

Пытанне аб матэрыяльнай адказнасці службовых асоб, якія не адносяцца да катэгорыі матэрыяльна-адказных работнікаў, ві-

---

[1]) Артыкул 329 КПК БССР.

[2]) Артыкул 83 КЗаП БССР.

наватых у некарыслівых злачынствах, павінна, як правіла, вырашацца ў парадку п. «н» арт. 20 КК РСФСР і адпаведных артыкулаў КК іншых саюзных рэспублік, калі суд наогул па акалічнасцях справы, апрача асноўнага пакарання, прызнае мэтазгодным ускласці на асуджанага абавязак загладзіць шкоду. Пры гэтым суд павінен улічыць, што гэтае дадатковае пакаранне па сваёй цяжкасці не павінна перавышаць назначанага па прыгавору асноўнага пакарання (арт. 44 КК РСФСР і адпаведныя артыкулы КК іншых саюзных рэспублік). У гэтым выпадку выключаецца адказнасць падсуднага па грамадзянскаму іску [1]).

Калі матэрыяльная страта нанесена злачыннымі дзеяннямі асобы, якая не знаходзіцца з пацярпеўшым у працоўных адносінах, то пры ўстанаўленні размеру пакрыцця страты суд павінен абмеркаваць пытанне аб прымяненні арт. 411 ГК РСФСР [2]) і адпаведных артыкулаў ГК іншых саюзных рэспублік.

4. Салідарную адказнасць павінны несці асобы, якія нанеслі страту сумеснымі дзеяннямі. Недапушчальна ўскладаць салідарную адказнасць на асоб, якія асуджаны па адной справе, але за самастойныя злачынствы, не звязаныя агульным намерам, або на асоб, з якіх адны, напрыклад, асуджаны за крадзеж, а другія — за нядбайнасць або некарыслівыя злоўжыванні, хоць-бы дзеянні апошніх у нейкай меры аб'ектыўна і садзейнічалі першым зрабіць крадзеж.

Пры групавых злачынствах кожны асуджаны нясе салідарную адказнасць толькі ў частцы тых фактаў (эпізодаў) злачынства, у якіх устаноўлен яго ўдзел.

У тых выпадках, калі падсудны нанёс шкоду сваімі злачыннымі дзеяннямі пры наўмысным садзейнічанні з боку іншых падсудных, на гэтых апошніх павінна ўскладацца салідарная з асобай, якая нанесла шкоду, адказнасць у размеры сумы, у якой яны садзейнічалі нанясенню шкоды.

Пры задавальненні грамадзянскага іску з некалькіх асуджаных суд павінен дакладна ўказаць у прыгаворы, ці ўскладае ён на асуджаных і на каго з іх салідарную і долевую адказнасць, і ў апошнім выпадку — якую іменна суму абавязан кожны з адказчыкаў заплаціць пацярпеўшаму.

5. Пры вынясенні апраўдальнага прыгавору за недаказанасцю падзеі злачынства або за недастатковасцю доказаў для абвінавачання суд згодна з арт. 327 КПК РСФСР [3]) і адпаведнымі артыкуламі КПК іншых саюзных рэспублік павінен адмовіць у грамадзянскім іску да падсуднага.

У выпадку апраўдання за адсутнасцю ў дзеяннях падсуднага саставу злачынства грамадзянскі іск павінен быць пакінут судом без разгляду. Роўным чынам, грамадзянскі іск пакідаецца без разгляду таксама ў выпадку спынення справы за смерцю падсуднага, у сілу акта аб амністыі, на падставе арт. 8, а таксама заўвагі да арт. 6 КК РСФСР [4]) і адпаведных артыкулаў КК і КПК іншых саюзных рэспублік, або за поўнай адсутнасцю памяці пад-

---

[1]) Абзац трэці п. 3 выключан пастановай Пленума Вярхоўнага Суда СССР ад 10 красавіка 1957 г. № 5.

[2]) Артыкул 453 ГК БССР.

[3]) Артыкул 327 КПК БССР.

[4]) Артыкул 4-а КПК БССР і артыкул 12 КК БССР.

суднага (арт. 322 КПК РСФСР[1]) і адпаведныя артыкулы КПК іншых саюзных рэспублік).

Ва ўсіх гэтых выпадках пацярпеўшы мае права прад'явіць іск да падсуднага ў парадку грамадзянскага судавядзення.

У тых выпадках, калі суд, разглядаючы справу ў судовым пасяджэнні, прызнаўшы падсуднага вінаватым, вызваляе яго ад пакарання ў сілу п. 2 арт. 326 КПК РСФСР[2]) і адпаведных артыкулаў КПК іншых саюзных рэспублік, пытанне аб грамадзянскім іску вырашаецца на такіх-жа падставах, як пры вынясенні абвінаваўчага прыгавору.

Парадак, устаноўлены ў арт. 327 КПК РСФСР[3]) і адпаведных артыкулах КПК іншых саюзных рэспублік, павінен прымяняцца і пры разглядзе справы ў касацыйным парадку і ў парадку нагляду.

Пры адмене прыгавору з перадачай справы на новы разгляд у адносінах адных асуджаных і пакіданні яго ў сіле ў адносінах другіх, звязаных з першымі салідарнай маёмаснай адказнасцю, прыгавор у частцы грамадзянскага іску падлягае адмене з перадачай на новы разгляд у адносінах усіх асуджаных, прызнаных па прыгавору салідарнымі адказчыкамі.

Калі пры змяненні прыгавору мяняецца падстава маёмаснай адказнасці, то ў залежнасці ад акалічнасцей справы вышэйстаячы суд або сам змяняе прыгавор у частцы грамадзянскага іску, або адмяняе ў гэтай частцы прыгавор і накіроўвае грамадзянскі іск на новы разгляд у парадку грамадзянскага судавядзення.

6. Пры вынясенні абвінаваўчага прыгавору суд павінен на падставе стараннага аналізу акалічнасцей справы высветліць пытанне аб абгрунтаванасці прад'яўленага іску і, як у выпадках яго задавальнення, так і адмаўлення ў ім, прывесці ў прыгаворы матывы ў абгрунтаванне свайго вываду ў адносінах грамадзянскага іску, доказы, на падставе якіх суд прызнаў іск даказаным ці недаказаным, а таксама закон, у адпаведнасці з якім вырашан грамадзянскі іск.

7. Пры разглядзе ў грамадзянскім парадку іску, прад'яўленага ў крымінальнай справе, суд не можа ўваходзіць у праверку таго, ці было зроблена злачынства і ці зроблена яно падсудным (арт. 13 КПК РСФСР[4]) і адпаведныя артыкулы КПК іншых саюзных рэспублік), а разглядае толькі пытанне аб размеры страты, якая падлягае спагнанню, выкарыстоўваючы для гэтага як матэрыялы крымінальнай справы, так і новыя доказы, прадстаўленыя суду бакамі і сабраныя па ініцыятыве суда.

Калі ў выніку ўстаноўленага ў парадку грамадзянскага судавядзення размеру страты суд прыходзіць да пераканання аб неабходнасці перагляду прыгавору па крымінальнай справе, суд павінен пастанавіць рашэнне па грамадзянскаму іску на падставе ўсіх разгледжаных ім доказаў і разам з тым зрабіць прадстаўленне Старшыні Вярхоўнага суда саюзнай рэспублікі або Вярхоўнага Суда СССР, па прыналежнасці, аб праверцы ў парадку нагляду прыгавору па крымінальнай справе.

8. Пры разглядзе ў парадку грамадзянскага судавядзення іску, які вынікае з крымінальнай справы, суд абавязан паведаміць

---

1) Артыкул 322 КПК БССР.
2) Пункт 2 артыкула 326 КПК БССР.
3) Артыкул 327 КПК БССР.
4) Артыкул 13 КПК БССР.

асуджанаму адказчыку аб дні слухання справы. Калі месца знаходжання адказчыка невядома і справа за немагчымасцю ўручэння адказчыку позвы падлягае разгляду па арт. 72 ГПК РСФСР[1]) і адпаведных артыкулах ГПК іншых саюзных рэспублік, суд павінен паведаміць аб дні слухання справы блізкім сваякам асуджанага або іншым асобам і ўстановам, у веданні якіх знаходзіцца маёмасць асуджанага і якія могуць прадстаўляць яго інтарэсы.

9. Прыгавор суда ў частцы грамадзянскага іску можа быць прад'яўлен да выканання ў межах тэрмінаў, устаноўленых у ГПК саюзных рэспублік для выканання рашэння па грамадзянскіх справах.

10. Суды павінны ўзмацніць кантроль за дзеяннямі судовых выканаўцаў па прывядзенню імі ў выкананне судовых прыгавораў і рашэнняў, якімі задаволены грамадзянскія іскі пацярпеўшых (з пастановы Пленума Вярхоўнага Суда СССР ад 28 мая 1954 г. № 6).

АБ АДКАЗНАСЦІ ЗА НЕЗАКОННАЕ ЎЗНАГАРОДЖАННЕ ОРДЭНАМІ І МЕДАЛЯМІ СССР І НАГРУДНЫМІ ЗНАКАМІ, ЗА ПРЫСВАЕННЕ ОРДЭНАЎ, МЕДАЛЯЎ І НАГРУДНЫХ ЗНАКАЎ І ПЕРАДАЧУ ІХ УЗНАГАРОДЖАНЫМІ АСОБАМІ ІНШЫМ АСОБАМ

Указ Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР ад 2 мая 1943 г.

(«Ведамасці Вярхоўнага Савета СССР» 1943 г. № 18)

Указам Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР ад 10 лістапада 1942 года[2]) камандуючым франтамі, флотамі, арміямі і флатыліямі, камандзірам карпусоў, дывізій, брыгад і палкоў прадастаўлена права ўзнагароджання ад імя Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР ордэнамі і медалямі СССР і нагруднымі знакамі байцоў і камандзіраў Чырвонай Арміі і Ваенна-Марскога Флоту, якія вызначыліся на фронце барацьбы з нямецкімі захопнікамі.

Між тым, маюць месца выпадкі парушэння законаў аб ордэнах, медалях СССР і нагрудных знаках, а іменна факты незаконнага ўзнагароджання асоб, якія не маюць прамых адносін да дзеючай арміі і флоту, як гэта мела, напрыклад, месца ў 21, 20 і 61 арміях.

Апрача таго, ёсць факты прысваення ордэнаў і медаляў СССР і нагрудных знакаў, а таксама факты перадачы ўзнагароджанымі асобамі ордэнаў, медаляў і нагрудных знакаў іншым асобам.

Прэзідыум Вярхоўнага Савета СССР пастанаўляе:

1. Устанавіць, што вінаватыя ў незаконным узнагароджанні ордэнамі і медалямі СССР і нагруднымі знакамі асоб, якія не маюць прамых адносін да арміі або флоту, прыцягваюцца да крымінальнай

---

[1]) Артыкул 72 ГПК БССР.

[2]) Страціў сілу (Указ Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР ад 26 лютага 1947 г. «Аб прызнанні страціўшымі сілу Указаў Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР аб прадастаўленні ваеннаму камандаванню права ўзнагароджання ордэнамі і медалямі СССР»).

адказнасці, як за службовае злачынства, і караюцца турэмным зняволеннем тэрмінам ад 6 месяцаў да 2 год.

2. Вінаватыя ў прысваенні ордэна, медаля або нагруднага знака караюцца турэмным зняволеннем тэрмінам ад 2 да 3 год.

3. За продаж або перадачу ў выглядзе падарунка ордэна, медаля або нагруднага знака іншай асобе вінаваты падлягае пазбаўленню ўзнагароды і караецца турэмным зняволеннем тэрмінам ад аднаго да 3 год.

4. Нашэнне ордэна, медаля або нагруднага знака асобамі, якія не маюць на гэта права, караецца турэмным зняволеннем тэрмінам ад 6 месяцаў да аднаго года.

5. Службовыя асобы, якія нясуць адказнасць за захоўванне ордэнаў, медаляў і нагрудных знакаў (у шпіталях, у штабах, судовых органах і да т. п.), па нядбайнасці якіх дапушчаны крадзяжы ордэна, медаля або нагруднага знака, караюцца турэмным зняволеннем тэрмінам ад аднаго да 2 год.

АБ АДКАЗНАСЦІ ЗА ПАТРАВЫ ПАСЕВАЎ У КАЛГАСАХ І СОЎГАСАХ

Указ Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР ад 11 студзеня 1955 г.

(«Ведамасці Вярхоўнага Савета СССР» 1955 г. № 1)

Прэзідыум Вярхоўнага Савета СССР адзначае, што за апошні час з прычыны патурання мясцовых савецкіх органаў шырокае распаўсюджанне атрымалі патравы жывёлай і птушкай, пашкоджанні праязджаючым па палях конным і аўтамабільным транспартам калгасных і соўгасных пасеваў (асабліва азімых культур), лугоў, стагоў сена, а таксама пашкоджанні полеахоўных лесанасаджэнняў, пладова-ягадных і іншых насаджэнняў, што наносіць вялікую шкоду інтарэсам калгасаў, соўгасаў і дзяржавы. Тое, што ствараецца працоўнымі намаганнямі калгаснікаў і рабочых соўгасаў на працягу доўгага часу, нярэдка беспакарана знішчаецца, а барацьба з гэтым зусім не вядзецца. У адносінах патраў азімых культур ёсць ілжывае ўяўленне аб тым, што азімым не наносіцца шкода, а ў асобных выпадках нават прызнаюць неабходным праводзіць страўліванне азімых, наносячы такім чынам вялікую шкоду ўраджаю па гэтых культурах.

Савецкая дзяржава не можа дапусціць, каб у выніку злачынных адносін асобных грамадзян і службовых асоб да грамадскай, сацыялістычнай уласнасці наносілася шкода соўгасам, грамадскай гаспадарцы калгасаў і падрываўся матэрыяльны дабрабыт калгаснікаў.

У мэтах забеспячэння аховы калгасных і соўгасных пасеваў і насаджэнняў ад патраў і пашкоджанняў Прэзідыум Вярхоўнага Савета СССР пастанаўляе:

1. Устанавіць, што жывёла і птушка, якія належаць калгаснікам, рабочым, служачым і іншым грамадзянам, прадпрыемствам, арганізацыям і ўстановам і нанеслі патраву пасеваў і пашкоджанне насаджэнняў у калгасах, соўгасах і іншых дзяржаўных і грамадскіх

гаспадарках, затрымліваюцца гэтымі гаспадаркамі аж да пакрыцця ўладальнікамі жывёлы і птушкі страты, нанесенай патравай.

2. Устанавіць, што за патраву і іншую шкоду, нанесеную пасевам і насаджэнням калгасаў, соўгасаў і іншых дзяржаўных і грамадскіх гаспадарак, павінны прымяняцца наступныя меры матэрыяльнай адказнасці:

а) пры дапушчэнні ў першы раз патравы жывёлай і птушкай пасеваў або пашкоджанняў насаджэнняў у калгасах, соўгасах і іншых гаспадарках уладальнікі жывёлы або птушкі павінны поўнасцю пакрыць страту, нанесеную калгасам, соўгасам або іншым дзяржаўным і грамадскім гаспадаркам, і заплаціць штраф, які накладаецца сельскім або пасялковым, гарадскім Советам дэпутатаў працоўных, у размеры:

за затрыманых на пасевах, у насаджэннях і ля стагоў сена авечак, коз, свіней, цялят — 25 рублёў з галавы; за дарослую буйную рагатую жывёлу, коней і вярблюдаў — 50 рублёў з галавы; за птушку — 5 рублёў з галавы;

б) пры дапушчэнні ў тым-жа годзе паўторнай або неаднаразовай патравы пасеваў, стагоў сена і паўторнага або неаднаразовага пашкоджання насаджэнняў, апрача пакрыцця нанесенай страты, з уладальнікаў жывёлы і птушкі спаганяецца штраф у двайным размеры;

в) калі патрава пасеваў або пашкоджанне насаджэнняў зроблены жывёлай і птушкай, якія належаць калгасу, соўгасу або іншай дзяржаўнай і грамадскай гаспадарцы і знаходзяцца на адказнасці асобных людзей (пастухоў, конюхаў, чабаноў і іншых работнікаў ферм), то вінаватыя ў патравах або пашкоджанні калгаснікі або работнікі соўгасаў, дзяржаўных і грамадскіх гаспадарак павінны пакрыць страту, нанесеную калгасу, соўгасу або іншай дзяржаўнай і грамадскай гаспадарцы;

г) за праезд па пасевах або насаджэннях на гужавым транспарце з асоб, вінаватых у гэтым, спаганяецца штраф у размеры да 50 рублёў, а за праезд на аўтамабілі, трактары, камбайне і іншых машынах — да 100 рублёў.

3. У тым выпадку, калі жывёла і птушка не затрыманы на месцы патравы пасеваў або пашкоджання насаджэнняў, але калгасу, соўгасу або іншай дзяржаўнай і грамадскай гаспадарцы вядома, каму належаць жывёла і птушка, — іх уладальнік нясе такую-ж адказнасць, як і пры затрыманні жывёлы або птушкі на месцы патравы або пашкоджання.

4. Вызначэнне размеру страты, нанесенай патравай пасеваў або пашкоджаннем насаджэнняў, праводзіцца камісіяй у складзе прадстаўніка сельскага або пасялковага, гарадскога Совета дэпутатаў працоўных, агранома і прадстаўніка праўлення калгаса, дырэкцыі соўгаса або іншай дзяржаўнай і грамадскай гаспадаркі ў прысутнасці ўладальніка жывёлы і птушкі, якія нанеслі патраву пасеваў або пашкоджанне насаджэнняў.

Пры няяўцы ўладальніка жывёлы і птушкі вызначэнне размеру страты праводзіцца камісіяй у яго адсутнасці.

5. Спагнанне страты, нанесенай патравай пасеваў і пашкоджаннем насаджэнняў, і штрафу праводзіцца па рашэнню выканкома сельскага або пасялковага, гарадскога Совета дэпутатаў працоўных.

Штраф за праезд па пасевах і насаджэннях накладаецца сельскім або пасялковым, гарадскім Саветам дэпутатаў працоўных па прадстаўленню праўлення калгаса, дырэктара соўгаса або кіраўніка іншай дзяржаўнай і грамадскай гаспадаркі і спаганяецца органамі міліцыі.

Рашэнне сельскага або пасялковага, гарадскога Савета можа быць абскарджана ў 5-дзённы тэрмін у выканком раённага Савета дэпутатаў працоўных, рашэнне якога з'яўляецца канчатковым.

У выпадку адмаўлення ўладальніка жывёлы або птушкі, якія нанеслі патраву пасеваў або пашкоджанне насаджэнняў калгаса, соўгаса і іншай дзяржаўнай і грамадскай гаспадаркі, ад пакрыцця страты і выплаты штрафу спагнанне праводзіцца сельскім або пасялковым, гарадскім Саветам дэпутатаў працоўных у прымусовым парадку.

6. За наўмысную патраву пасеваў, а таксама наўмыснае пашкоджанне полеахоўчых лесанасаджэнняў, пладова-ягадных і іншых насаджэнняў, якія нанеслі буйную шкоду калгасу, соўгасу або іншай дзяржаўнай і грамадскай гаспадарцы, вінаватыя асобы падвяргаюцца па прыгавору суда пакаранню ў выглядзе папраўча-працоўных работ на тэрмін ад 6 месяцаў да аднаго года або пазбаўляюцца волі на тэрмін ад аднаго года да двух год.

АБ ДАЛУЧЭННІ ДА ПРАЦЫ ЦЫГАНОЎ, ЯКІЯ ЗАЙМАЮЦЦА БАДЗЯЖНІЦТВАМ

Указ Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР ад 5 кастрычніка 1956 г.

(«Ведамасці Вярхоўнага Совета СССР» 1956 г. № 21)

У выніку мер, прынятых Савецкай дзяржавай па працаўладкаванню вандруючых цыганоў, паляпшэнню ўмоў іх жыцця, павышэнню культурнага ўзроўню, большасць з іх перайшла да працоўнага аселага спосабу жыцця. Аднак да гэтага часу некаторая частка цыганоў працягвае займацца бадзяжніцтвам, вядзе паразітычны спосаб жыцця і нярэдка робіць злачынствы.

У мэтах далучэння да грамадска-карыснай працы цыганоў, якія займаюцца бадзяжніцтвам, Прэзідыум Вярхоўнага Совета СССР пастанаўляе:

1. Забараніць цыганам займацца бадзяжніцтвам і прапанаваць ім перайсці да працоўнага аселага спосабу жыцця.

2. Абавязаць Советы Міністраў саюзных рэспублік прыняць меры да рассялення на пастаяннае месца жыхарства цыганоў, якія займаюцца бадзяжніцтвам, іх працаўладкавання і культурна-бытавога абслугоўвання.

3. Устанавіць, што дасягнуўшыя поўналецця цыганы, якія будуць злосна ўхіляцца ад грамадска-карыснай працы і займацца бадзяжніцтвам, караюцца па прыгавору народнага суда ссылкай на тэрмін да пяці год у злучэнні з папраўча-працоўнымі работамі.

Расследаванне гэтых спраў павінна праводзіцца органамі міліцыі ў адпаведнасці з дзеючымі крымінальна-працэсуальнымі кодэксамі саюзных рэспублік.

АБ АДМЕНЕ СУДОВАЙ АДКАЗНАСЦІ РАБОЧЫХ І СЛУЖАЧЫХ ЗА САМАВОЛЬНЫ ЎХОД З ПРАДПРЫЕМСТВАЎ І З УСТАНОЎ І ЗА ПРАГУЛ БЕЗ УВАЖЛІВАЙ ПРЫЧЫНЫ

Указ Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР ад 25 красавіка 1956 г.

(«Ведамасці Вярхоўнага Савета СССР» 1956 г. № 10)

(Вытрымка)

У выніку росту свядомасці працоўных, павышэння іх матэрыяльнага добрабыту і культурнага ўзроўню ўмацавалася дысцыпліна на прадпрыемствах і ва ўстановах. У гэтых умовах існуючая судовая адказнасць рабочых і служачых за самавольны ўход з прадпрыемстваў і з устаноў і за неаднаразовы або працяглы прагул без уважлівай прычыны не выклікаецца неабходнасцю і можа быць заменена мерамі дысцыплінарнага і грамадскага ўздзеяння.

Прэзідыум Вярхоўнага Савета СССР пастанаўляе:

1. Адмяніць судовую адказнасць рабочых і служачых за самавольны ўход з прадпрыемстваў і з устаноў і за неаднаразовы або працяглы прагул без уважлівай прычыны.

2. Вызваліць ад адбывання пакарання асоб, асуджаных за самавольны ўход з прадпрыемстваў і з устаноў і за прагул без уважлівай прычыны.

3. Спыніць судавядзеннем усе справы аб самавольным уходзе з прадпрыемстваў і з устаноў і аб прагулах, не разгледжаныя судамі да выдання гэтага Указа.

4. Зняць судзімасць з грамадзян, раней асуджаных і адбыўшых пакаранне за самавольны ўход з прадпрыемстваў і з устаноў і за прагул, а таксама вызваленых ад пакарання на падставе гэтага Указа.

8. Лічыць страціўшымі сілу:

а) Указ Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР ад 26 чэрвеня 1940 г. «Аб пераходзе на васьмігадзінны рабочы дзень, на сямідзённы рабочы тыдзень і аб забароне самавольнага ўходу рабочых і служачых з прадпрыемстваў і ўстаноў», за выключэннем арт. арт. 1 і 2 Указа;

б) Указ Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР ад 17 ліпеня 1940 г. «Аб забароне самавольнага ўходу з работы трактарыстаў і камбайнераў, якія працуюць у машынна-трактарных станцыях»;

в) Указ Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР ад 19 кастрычніка 1940 г. «Аб парадку абавязковага пераводу інжынераў, тэхнікаў, майстроў, служачых і кваліфікаваных рабочых з адных прадпрыемстваў і ўстаноў у другія»;

г) Указ Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР ад 14 ліпеня 1951 г. «Аб замене судовай адказнасці рабочых і служачых за прагул, апрача выпадкаў неаднаразовага і працяглага прагулу, мерамі дысцыплінарнага і грамадскага ўздзеяння»;

д) Указ Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР ад 13 лістапада 1952 г. «Аб унясенні змен і дадаткаў ва Указы Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР ад 17 ліпеня 1940 г. «Аб забароне самаволь-

нага ўходу з работы трактарыстаў і камбайнераў, якія працуюць у машынна-трактарных станцыях», і ад 19 кастрычніка 1940 г. «Аб парадку абавязковага пераводу інжынераў, тэхнікаў, майстроў, служачых і кваліфікаваных рабочых з адных прадпрыемстваў і ўстаноў у другія».

АБ ЗАМЕНЕ КРЫМІНАЛЬНАЙ АДКАЗНАСЦІ ЗА САМАВОЛЬНЫ ПРАЕЗД У ТАВАРНЫХ ПАЯЗДАХ МЕРАМІ АДМІНІСТРАЦЫЙНАГА ЎЗДЗЕЯННЯ

Указ Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР ад 11 сакавіка 1955 г.

(«Ведамасці Вярхоўнага Савета СССР» 1955 г. № 5)

Прэзідыум Вярхоўнага Савета СССР пастанаўляе:

1. Адмяніць крымінальную адказнасць за самавольны праезд у таварных паяздах.

2. Устанавіць, што самавольны праезд у таварных паяздах выклікае штраф у размеры да 100 рублёў, які накладаецца ў адміністрацыйным парадку.

3. Асоб, асуджаных, але не адбыўшых пакаранне за самавольны праезд у таварных паяздах, ад далейшага адбывання пакарання вызваліць.

Зняць судзімасць з асоб, асуджаных за гэтыя дзеянні.

4. Лічыць страціўшым сілу артыкул 1 Указа Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР ад 9 красавіка 1941 года «Аб крымінальнай адказнасці за самавольны праезд у таварных паяздах і за самавольнае без патрэбы спыненне поезда стоп-кранам».

АБ АДМЕНЕ УКАЗА ПРЭЗІДЫУМА ВЯРХОЎНАГА САВЕТА СССР «АБ ЗАБАРОНЕ ПРОДАЖУ, АБМЕНУ І ВОДПУСКУ НА СТАРАНУ АБСТАЛЯВАННЯ І МАТЭРЫЯЛАЎ І АБ АДКАЗНАСЦІ ПА СУДУ ЗА ГЭТЫЯ НЕЗАКОННЫЯ ДЗЕЯННІ»

Указ Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР ад 13 мая 1955 г.

(«Ведамасці Вярхоўнага Савета СССР» 1955 г. № 8)

Прэзідыум Вярхоўнага Савета СССР пастанаўляе:

1. Адмяніць Указ Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР ад 10 лютага 1941 г. «Аб забароне продажу, абмену і водпуску на старану абсталявання і матэрыялаў і аб адказнасці па суду за гэтыя незаконныя дзеянні».

2. Асоб, асуджаных, але не адбыўшых пакаранне за продаж, абмен і водпуск на старану абсталявання і матэрыялаў, ад далейшага адбывання пакарання вызваліць.

Зняць судзімасць з асоб, асуджаных за гэтыя дзеянні.

3. Даручыць Совету Міністраў СССР устанавіць парадак пераразмеркавання і рэалізацыі лішняга, невыкарыстоўваемага абсталявання і матэрыялаў, маючы на ўвазе значна расшырыць правы Міністраў СССР, начальнікаў галоўных упраўленняў міністэрстваў СССР і дырэктараў прадпрыемстваў у выкарыстанні ўказанага абсталявання і матэрыялаў.

АБ АДМЕНЕ КРЫМІНАЛЬНАЙ АДКАЗНАСЦІ ЦЯЖАРНЫХ ЖАНЧЫН ЗА АБОРТ

Указ Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР ад 5 жніўня 1954 г.

(«Ведамасці Вярхоўнага Совета СССР» 1954 г. № 15)

1. Адмяніць крымінальную адказнасць у адносінах цяжарных жанчын, якія робяць сабе аборт, устаноўленую артыкулам 4-м Пастановы ЦВК СССР і СНК СССР ад 27 чэрвеня 1936 года, захаваўшы ўстаноўленую гэтай пастановай крымінальную адказнасць асоб, якія робяць незаконныя аборты, і асоб, якія прымушаюць жанчын рабіць аборт.

2. Прапанаваць Прэзідыумам Вярхоўных Советаў саюзных рэспублік прывесці крымінальнае законадаўства ў адпаведнасць з даным Указам.

АБ АДМЕНЕ ЗАБАРОНЫ АБОРТАЎ

Указ Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР ад 23 лістапада 1955 г.

(«Ведамасці Вярхоўнага Совета СССР» 1955 г. № 22)

Мерапрыемствы па заахвочванню мацярынства і аховы дзяцінства, якія праводзяцца Совецкай дзяржавай, і няспынны рост свядомасці і культурнасці жанчын, прымаючых актыўны ўдзел ва ўсіх галінах народнагаспадарчага жыцця краіны, дазваляюць у цяперашні час адмовіцца ад забароны абортаў у законадаўчым парадку.

Зніжэнне ліку абортаў можа быць у далейшым забяспечана шляхам далейшага расшырэння дзяржаўных мер заахвочвання мацярынства, а таксама мер выхаваўчага і растлумачальнага характару.

Адмена забароны абортаў таксама дасць магчымасць ліквідаваць вялікую шкоду, якая наносіцца здароўю жанчын абортамі, што робяцца па-за лячэбнымі ўстановамі і часта невуцкімі асобамі.

У мэтах прадастаўлення жанчыне магчымасці самой вырашаць пытанне аб мацярынстве, а таксама папярэджання шкоды, якая наносіцца здароўю жанчын пазабальнічнымі абортамі, Прэзідыум Вярхоўнага Совета СССР п а с т а н а ў л я е:

1. Адмяніць артыкул 1 Пастановы ЦВК і СНК СССР ад 27 чэрвеня 1936 года аб забароне абортаў.

2. Аперацыю штучнага перарывання цяжарнасці дапусціць толькі ў бальніцах і іншых лячэбных установах згодна з інструкцыяй Міністра аховы здароўя СССР.

3. Захаваць устаноўленую крымінальную адказнасць як урачоў, так і асоб, якія не маюць спецыяльнай медыцынскай адукацыі і робяць аборты па-за бальніцамі або іншымі лячэбнымі ўстановамі.

АБ АДКАЗНАСЦІ ЗА ДРОБНАЕ ХУЛІГАНСТВА

Указ Прэзідыума Вярхоўнага Совета БССР ад 30 снежня 1956 г.

(«Советская Белоруссия» № 4 ад 5 студзеня 1957 г.)

У мэтах узмацнення барацьбы з дробным хуліганствам, якое выражаецца ў парушэнні грамадскага парадку і спакою, вымаўленні брыдкіх слоў і іншых непрыстойных учынках, якія зневажаюць гонар і годнасць савецкіх грамадзян, Прэзідыум Вярхоўнага Совета Беларускай ССР пастанаўляе:

1. Устанавіць, што дробнае хуліганства выклікае арышт на тэрмін ад трох да пятнаццаці сутак, калі гэтыя дзеянні па свайму характару не выклікаюць пакарання, прадугледжанага артыкулам 107 Крымінальнага кодэкса Беларускай ССР.

2. Матэрыялы аб дробным хуліганстве разглядаюцца народным суддзёй аднаасобна на працягу сутак пасля паступлення іх у суд з органаў міліцыі з выклікам асобы, якая зрабіла хуліганскі ўчынак, і ў неабходных выпадках сведкаў.

Пастанова народнага суддзі аб арышце за дробнае хуліганства прыводзіцца ў выкананне неадкладна і абскарджанню не падлягае.

3. Арыштаваныя за дробнае хуліганства трымаюцца ў камеры папярэдняга зняволення або ў турме з выкарыстаннем на фізічных работах; за час знаходжання пад арыштам заработная плата па месцу пастаяннай работы ім не выплачваецца.

АБ ПАРАДКУ ДАТЭРМІНОВАГА ВЫЗВАЛЕННЯ АД ПАКАРАННЯ АСУДЖАНЫХ ЗА ЗЛАЧЫНСТВЫ, ЗРОБЛЕНЫЯ ВА ЎЗРОСЦЕ ДА 18 ГОД

Указ Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР ад 24 красавіка 1954 г.

Улічваючы, што адбыццё ўсяго тэрміну пакарання зняволенымі, асуджанымі за злачынствы, зробленыя імі ва ўзросце да 18 год, і цвёрда стаўшымі на шлях выпраўлення, не выклікаецца неабходнасцю, Прэзідыум Вярхоўнага Совета СССР пастанаўляе:

Устанавіць, што асобы, асуджаныя да пазбаўлення волі за злачынствы, зробленыя імі ва ўзросце да 18 год, даказаўшыя сваё выпраўленне прыкладнымі паводзінамі і добрасумленнымі адносінамі да працы і навучання ў месцах зняволення, могуць быць вызвалены ад далейшага пакарання датэрмінова, пасля адбыцця імі

не менш адной трэці вызначанага судом тэрміну пазбаўлення волі, або ім можа быць скарочан тэрмін пакарання.

Разгляд спраў аб датэрміновым вызваленні ўказаных асоб або аб скарачэнні ім тэрміну пакарання робіцца судамі па месцу ўтрымання зняволеных па прадстаўленню адміністрацыі месц зняволення.

Справа аб скарачэнні тэрміну пакарання можа разглядацца судом пасля адбыцця асуджаным не менш шасці месяцаў пазбаўлення волі.

АБ УВЯДЗЕННІ УМОЎНА-ДАТЭРМІНОВАГА ВЫЗВАЛЕННЯ З МЕСЦ ЗНЯВОЛЕННЯ

Указ Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР ад 14 ліпеня 1954 г.

(Вытрымка)

Прэзідыум Вярхоўнага Савета СССР пастанаўляе:

1. Увесці ўмоўна-датэрміновае вызваленне асуджаных з месц зняволення.

2. Да асоб, якія асуджаны да адбыцця пакарання ў месцах зняволення і даказалі сваё выпраўленне сумленнымі адносінамі да працы і прыкладнымі паводзінамі, пасля адбыцця імі не менш двух трэцей тэрміну пакарання можа быць прыменена ўмоўна-датэрміновае вызваленне.

3. Умоўна-датэрміновае вызваленне выражаецца або ў вызваленні ад далейшага адбывання меры пакарання, або ў замене яе больш мяккай мерай пакарання і рашаецца судом па месцу ўтрымання асуджанага, на падставе прадстаўлення адміністрацыі месц зняволення.

4. Калі датэрмінова вызвалены зробіць на працягу неадбытага тэрміну пакарання новае злачынства, за якое можа быць назначана пазбаўленне волі, то суду прадастаўляецца права далучэння неадбытай ім часткі тэрміну да той меры пакарання, якая будзе назначана судом за новае злачынства.

У гэтым выпадку агульны тэрмін пазбаўлення волі павінен ўстанаўлівацца ў адпаведнасці з дзеючым заканадаўствам.

АБ АМНІСТЫІ

Пастанова Прэзідыума ЦВК СССР ад 2 лістапада 1927 г. (ЗЗ № 61)

У выкананне маніфеста ЦВК Саюза ССР 15 кастрычніка 1927 г. і ў азнаменаванне дзесяцігоддзя Кастрычніцкай рэвалюцыі Прэзідыум ЦВК Саюза ССР пастанаўляе:

1. Усім асуджаным да вышэйшай меры сацыяльнай аховы (расстрэлу), за выключэннем асоб, выключаных з амністыі арт. 10 маніфеста ЦВК Саюза ССР 15 кастрычніка 1927 г., па справах, па якіх прыгаворы яшчэ не прыведзены ў выкананне, замяніць расстрэл дзесяцігадовым пазбаўленнем волі са строгай ізаляцыяй і канфіскацыяй маёмасці.

2. Асуджаных судамі да пазбаўлення волі на тэрміны да шасці месяцаў уключна вызваліць неадкладна ад утрымання пад вартай і ад іншых звязаных з прыгаворамі дадатковых мер соцыяльнай аховы.

Працоўных, чырвонаармейцаў і чырвонафлотцаў, асуджаных судамі ўпершыню да пазбаўлення волі на тэрміны да аднаго года ўключна, неадкладна вызваліць ад утрымання пад вартай і ўсіх дадатковых звязаных з прыгаворамі мер соцыяльнай аховы.

3. Працоўных, асуджаных да пазбаўлення волі на больш працяглыя тэрміны, вызваліць ад далейшага ўтрымання пад вартай і дадатковых звязаных з прыгаворамі мер соцыяльнай аховы, калі яны асуджаны ўпершыню і адбылі палавіну тэрміну, назначанага судовым прыгаворам, а тых з іх, хто не адбыў палавіны тэрміну, вызваліць пасля сканчэння палавіны тэрміну.

Усіх астатніх асуджаных да пазбаўлення волі на больш працяглыя тэрміны вызваліць ад далейшага ўтрымання пад вартай і дадатковых звязаных з прыгаворамі мер соцыяльнай аховы, калі яны адбылі дзве трэці ўстаноўленага судовым прыгаворам тэрміну.

Ільготы, указаныя ў гэтым артыкуле, не распаўсюджваюцца на актыўных членаў палітычных партый, якія ставяць сабе мэтай зніш- чэнне совецкага ладу, а таксама на асоб, асуджаных за злоснае хабарніцтва і злосныя растраты.

4. Вызваліць ад далейшага ўтрымання пад вартай усіх працоўных, асуджаных па прыгавору судоў або адміністрацыйных органаў за контррэволюцыйную дзейнасць, якая мела месца ў час грамадзянскай вайны па 1 студзеня 1923 года.

Усе незакончаныя судавядзеннем справы гэтага роду падлягаюць спыненню. Выключэнні з гэтага правіла могуць мець месца толькі па пастановах ЦВК Саюза ССР або цэнтральных выканаўчых камітэтаў саюзных рэспублік.

5. Вызваліць ад адбывання, у выглядзе дадатковай меры соцыяльнай аховы, высылкі і ссылкі ўсіх працоўных, асуджаных па суду ўпершыню і адбыўшых асноўную меру соцыяльнай аховы, а таксама зняць з асуджаных накладзенае на іх умоўнае асуджэнне.

6. У адносінах асоб, асуджаных органамі Аб'еднанага дзяржаўнага палітычнага ўпраўлення, апрача асоб, выключаных згодна з арт. 10 маніфеста з гэтай амністыі, спыніць далейшае прымяненне вызначаных для іх мер соцыяльнай аховы пасля адбыцця двух трэцей устаноўленага для іх вызначэннем Аб'еднанага дзяржаўнага палітычнага ўпраўлення тэрміну.

Асоб-жа, асуджаных органамі Аб'еднанага дзяржаўнага палітычнага ўпраўлення за дзяржаўныя злачынствы і ўзброены разбой, вызваліць пасля адбыцця трох чвэрцей устаноўленага прыгаворам тэрміну.

7. Зняць з асобага ўліку ўсіх былых афіцэраў і ваенных чыноўнікаў белых армій.

8. Вызваліць ад прымусовых работ усіх грамадзян, прыгавораных да гэтай меры соцыяльнай аховы ў адміністрацыйным або судовым парадку.

9. Зняць накладзеныя ў судовым або адміністрацыйным парадку і неспагнаныя штрафы да 100 руб. уключна.

Штрафы, накладзеныя за няўзнос падаткаў, знімаюцца ў памеры і парадку, які вызначаецца Пастановай ЦВК Саюза ССР 2 лі-

стапада 1927 г. аб зняцці нядоімак, штрафаў і пені па падатках і рэнце з маламаёмных слаёў насельніцтва.

10. Зняць усякае паражэнне правоў з працоўных, асуджаных упершыню, калі яны адбылі асноўную меру социяльнай аховы або былі датэрмінова вызвалены.

11. Зняць судзімасць у адносінах працоўных, асуджаных упершыню і адбыўшых к дню выдання гэтай пастановы аб амністыі асноўную меру социяльнай аховы, або датэрмінова вызваленых асоб, або прыгавораных да ўмоўнага асуджэння ці да прымусовых работ.

12. Спыніць усе следчыя справы па злачынствах, зробленых працоўнымі ўпершыню, за якія крымінальнымі кодэксамі саюзных рэспублік прадугледжана ў выглядзе меры социяльнай аховы пазбаўленне волі або прымусовыя работы на тэрмін да аднаго года.

У адносінах-жа астатніх грамадзян спыніць усе следчыя справы па зробленых імі злачынствах, за якія прадугледжана пазбаўленне волі да шасці месяцаў або прымусовыя работы на тэрмін да шасці месяцаў.

13. Гэтая пастанова падлягае прымяненню судамі і адміністрацыйнымі органамі Саюза ССР і саюзных рэспублік таксама па ўсіх справах аб злачынствах, зробленых да выдання гэтай пастановы аб амністыі, прыгаворы па якіх яшчэ не вынесены.

14. Правядзенне ў жыццё гэтай пастановы даручыць прэзідыумам цэнтральных выканаўчых камітэтаў саюзных рэспублік праз падведамасныя ім органы на працягу месячнага тэрміну з дня яго апублікавання.

У адносінах спраў, падсудных судовым установам і адміністрацыйным органам Саюза ССР, тое-ж абавязацельства ўскласці на Вярхоўны Суд і Пракуратуру Вярхоўнага Суда СССР і Аб'еднанае дзяржаўнае палітычнае ўпраўленне, па прыналежнасці.

АБ АМНІСТЫІ У СУВЯЗІ З ПЕРАМОГАЙ НАД ГІТЛЕРАЎСКАЙ ГЕРМАНІЯЙ

Указ Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР ад 7 ліпеня 1945 г.

(«Ведамасці Вярхоўнага Совета СССР» 1945 г. № 39)

У азнаменаванне пераможнага завяршэння вайны з гітлераўскай Германіяй Прэзідыум Вярхоўнага Совета СССР пастанаўляе:

1. Вызваліць ад пакарання:

а) асуджаных да пазбаўлення волі на тэрмін не звыш трох год і да больш мяккіх мер пакарання;

б) асуджаных за самавольны ўход з прадпрыемстваў ваеннай прамысловасці і іншых прадпрыемстваў, на якія распаўсюджана дзеянне Указа Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР ад 26 снежня 1941 года;

в) ваеннаслужачых, асуджаных з адтэрміноўкай выканання прыгавору ў парадку заўвагі 2 да артыкула 28 Крымінальнага ко-

дэкса РСФСР[1]) і адпаведных артыкулаў крымінальных кодэксаў іншых саюзных рэспублік;

г) асоб, асуджаных за воінскія злачынствы па артыкулах 193^{2}, 193^{5}, 193^{6}, 193^{7}, 193^{9}, 193^{10}, $193^{10а}$, 193^{14}, 193^{15} і 193^{16} Крымінальнага кодэкса РСФСР[2]) і адпаведных артыкулах крымінальных кодэксаў іншых саюзных рэспублік.

2. Скараціць напалавіну застаўшыся тэрмін пакарання асобам, асуджаным да пазбаўлення волі на тэрмін звыш трох год, апрача асуджаных за контррэвалюцыйныя злачынствы, крадзяжы соцыялістычнай уласнасці (закон ад 7 жніўня 1932 г.), бандытызм, фальшываманецтва, наўмыснае забойства і разбой.

3. Зняць судзімасць:

а) з асуджаных да пазбаўлення волі на тэрмін не звыш аднаго года і да больш мяккіх мер пакарання;

б) з асуджаных па Указу Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР ад 26 снежня 1941 года;

в) з ваеннаслужачых, указаных у пункце «в» артыкула 1 гэтага Указа.

4. Спыніць вядзеннем усе следчыя справы і справы, не разгледжаныя судамі, аб зробленых да выдання гэтага Указа злачынствах, за якія ў законе ўстаноўлена пакаранне не звыш трох год пазбаўлення волі, аб самавольным уходзе з прадпрыемстваў ваеннай прамысловасці і прыроўненых да іх, а таксама аб воінскіх злачынствах, указаных у пункце «г» артыкула 1 гэтага Указа.

Па справах аб астатніх злачынствах суд, калі прызнае неабходным выбраць меру пакарання не звыш трох год пазбаўлення волі, — вызваляе падсуднага ад пакарання; калі-ж прызнае неабходным выбраць меру пакарання звыш трох год пазбаўлення волі, — скарачае тэрмін пакарання ў адпаведнасці з артыкулам 2 гэтага Указа.

5. Зняць усе неспагнаныя адміністрацыйныя штрафы і ўсе не прыведзеныя ў выкананне адміністрацыйныя спагнанні, прадугледжаныя п. «а» артыкула 4 Указа Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР ад 22 чэрвеня 1941 г. «Аб ваенным становішчы», за дзеянні, зробленыя да выдання гэтага Указа.

6. Не прымяняць амністыі да асоб, неаднаразова асуджаных за растраты, пакражы, грабяжы і хуліганства.

АБ АМНІСТЫІ

Указ Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР ад 27 сакавіка 1953 г.

(«Ведамасці Вярхоўнага Совета СССР» 1953 г. № 4)

У выніку ўмацавання совецкага грамадскага і дзяржаўнага ладу, павышэння добрабыту і культурнага ўзроўню насельніцтва, росту свядомасці грамадзян, іх сумленных адносін да выканання свайго грамадскага абавязку ўмацаваліся законнасць і соцыялі-

---

[1]) Артыкул 32 КК БССР.

[2]) Артыкулы 165, 168, 169, 170, 172, 173, 173^{1}, 177, 178, 179 КК БССР.

стычны правапарадак, а таксама значна скарацілася злачыннасць у краіне.

Прэзідыум Вярхоўнага Совета СССР лічыць, што ў гэтых умовах не выклікаецца неабходнасцю далейшае ўтрыманне ў месцах зняволення асоб, якія зрабілі злачынствы, не маючыя вялікай небяспекі для дзяржавы, і сваімі добрасумленнымі адносінамі да працы даказаўшых, што яны могуць вярнуцца да сумленнага працоўнага жыцця і стаць карыснымі членамі грамадства.

Прэзідыум Вярхоўнага Совета СССР п а с т а н а ў л я е:

1. Вызваліць з месц зняволення і ад іншых мер пакарання, не звязаных з пазбаўленнем волі, асоб, асуджаных на тэрмін да 5 год уключна.

2. Вызваліць з месц зняволення асуджаных, незалежна ад тэрміну пакарання, за службовыя і гаспадарчыя злачынствы, а таксама за воінскія злачынствы, прадугледжаныя арт. арт. 193^{4} п. «а», 193^{7}, 193^{8}, 193^{10}, $193^{10а}$, 193^{14}, 193^{15}, 193^{16} і 193^{17} п. «а» Крымінальнага кодэкса РСФСР [1]) і адпаведнымі артыкуламі крымінальных кодэксаў іншых саюзных рэспублік.

3. Вызваліць з месц зняволення, незалежна ад тэрміну пакарання, асуджаных: жанчын, якія маюць дзяцей ва ўзросце да 10 год, і цяжарных жанчын; няпоўналетніх ва ўзросце да 18 год; мужчын старэй 55 год і жанчын старэй 50 год, а таксама асуджаных, якія хварэюць цяжкай невылечнай хваробай.

4. Скараціць напалавіну тэрмін пакарання асуджаных да пазбаўлення волі на тэрмін звыш 5 год.

5. Спыніць вядзеннем усе следчыя справы і справы, не разгледжаныя судамі, аб зробленых да выдання гэтага Указа злачынствах:

а) за якія ў законе прадугледжана пакаранне ў выглядзе пазбаўлення волі на тэрмін да 5 год або іншыя меры пакарання, не звязаныя з утрыманнем у месцах зняволення;

б) службовых, гаспадарчых і воінскіх злачынствах, пералічаных у артыкуле 2 гэтага Указа;

в) зробленых асобамі, указанымі ў артыкуле 3 гэтага Указа.

Па іншых справах аб злачынствах, зробленых да выдання гэтага Указа, за якія ў законе прадугледжана пазбаўленне волі на тэрмін звыш 5 год, суд, калі прызнае неабходным выбраць меру пакарання ў выглядзе пазбаўлення волі не звыш 5 год, вызваляе падсуднага ад пакарання, калі-ж суд прызнае неабходным выбраць меру пакарання ў выглядзе пазбаўлення волі на тэрмін звыш 5 год, — скарачае тэрмін пакарання напалавіну.

6. Зняць судзімасць і паражэнне ў выбарчых правах з грамадзян, раней судзімых і адбыўшых пакаранне або датэрмінова вызваленых ад пакарання на падставе гэтага Указа.

7. Не прымяняць амністыі да асоб, асуджаных на тэрмін больш 5 год за контррэвалюцыйныя злачынствы, буйныя крадзяжы соцыялістычнай уласнасці, бандытызм і наўмыснае забойства.

8. Прызнаць неабходным перагледзець крымінальнае заканадаўства СССР і саюзных рэспублік, маючы на ўвазе замяніць крымінальную адказнасць за некаторыя службовыя, гаспадарчыя, бытавыя і іншыя менш небяспечныя злачынствы мерамі адміністра-

[1]) Артыкулы 167 п. «а», 170, 171, 173, 173^{1}, 177, 178, 179, 180 п. «а» КК БССР.

цыйнага і дысцыплінарнага парадку, а таксама змякчыць крымінальную адказнасць за асобныя злачынствы.

Даручыць Міністэрству юстыцыі СССР у месячны тэрмін распрацаваць адпаведныя прапановы і ўнесці іх на разгляд Савета Міністраў Саюза ССР для прадстаўлення ў Прэзідыум Вярхоўнага Совета СССР.

АБ АМНІСТЫІ СОВЕЦКІХ ГРАМАДЗЯН, ЯКІЯ СУПРАЦОЎНІЧАЛІ З АКУПАНТАМІ Ў ПЕРЫЯД ВЯЛІКАЙ АЙЧЫННАЙ ВАЙНЫ 1941—1945 гг.

Указ Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР ад 17 верасня 1955 г.

(«Ведамасці Вярхоўнага Совета СССР» 1955 г. № 17)

Пасля пераможнага завяршэння Вялікай Айчыннай вайны совецкі народ дабіўся новых вялікіх поспехаў ва ўсіх галінах гаспадарчага і культурнага будаўніцтва і далейшага ўмацавання сваёй соцыялістычнай дзяржавы.

Улічваючы гэта, а таксама спыненне стану вайны паміж Совецкім Саюзам і Германіяй і кіруючыся прынцыпам гуманнасці, Прэзідыум Вярхоўнага Совета СССР лічыць магчымым прымяніць амністыю ў адносінах тых совецкіх грамадзян, якія ў перыяд Вялікай Айчыннай вайны 1941—1945 гг. па маладушнасці або несвядомасці аказаліся ўцягнутымі ў супрацоўніцтва з акупантамі.

У мэтах прадастаўлення гэтым грамадзянам магчымасці вярнуцца да сумленнага працоўнага жыцця і стаць карыснымі членамі соцыялістычнага грамадства Прэзідыум Вярхоўнага Совета СССР пастанаўляе:

1. Вызваліць з месц зняволення і ад іншых мер пакарання асоб, асуджаных на тэрмін да 10 год пазбаўлення волі ўключна за зробленыя ў перыяд Вялікай Айчыннай вайны 1941—1945 гг. пасобніцтва ворагу і іншыя злачынствы, прадугледжаныя артыкуламі 58^1, 58^3, 58^4, 58^6, 58^{10}, 58^{12} Крымінальнага кодэкса РСФСР [1]) і адпаведнымі артыкуламі крымінальных кодэксаў іншых саюзных рэспублік.

2. Скараціць напалавіну назначанае судом пакаранне асуджаным на тэрмін звыш 10 год за злачынствы, пералічаныя ў артыкуле першым гэтага Указа.

3. Вызваліць з месц зняволення незалежна ад тэрміну пакарання асоб, асуджаных за службу ў нямецкай арміі, паліцыі і спецыяльных нямецкіх фарміраваннях.

Вызваліць ад далейшага адбывання пакарання асоб, накіраваных за такія злачынствы ў ссылку і высылку.

4. Не прымяняць амністыі да карнікаў, асуджаных за забойствы і катаванні совецкіх грамадзян.

5. Спыніць вядзеннем усе следчыя справы і справы, не разгледжаныя судамі аб злачынствах, зробленых у перыяд Вялікай Айчыннай вайны 1941—1945 гг., прадугледжаных артыкуламі

---

[1]) Артыкулы 63, 65, 66, 68, 72, 73 КК БССР.

58^{1}, 58^{3}. 58^{4}, 58^{6}, 58^{10}, 58^{12} Крымінальнага кодэкса РСФСР[1]) і адпаведнымі артыкуламі крымінальных кодэксаў іншых саюзных рэспублік. за выключэннем спраў аб асобах, указаных у артыкуле чацвёртым гэтага Указа.

6. Зняць судзімасць і паражэнне ў правах з грамадзян, вызваленых ад пакарання на падставе гэтага Указа.

Зняць судзімасць і паражэнне ў правах з асоб, раней судзімых і адбыўшых пакаранне за злачынствы, пералічаныя ў артыкуле першым гэтага Указа.

7. Вызваліць ад адказнасці савецкіх грамадзян, што знаходзяцца за граніцай, якія ў перыяд Вялікай Айчыннай вайны 1941—1945 гг. здаліся ў палон ворагу або служылі ў нямецкай арміі, паліцыі і спецыяльных нямецкіх фарміраваннях.

Вызваліць ад адказнасці і тых савецкіх грамадзян, што цяпер знаходзяцца за граніцай, якія займалі ў час вайны кіруючыя пасады ў створаных акупантамі органах паліцыі, жандармерыі і прапаганды, у тым ліку і ўцягнутых у антысавецкія арганізацыі ў пасляваенны перыяд, калі яны выкупілі сваю віну далейшай патрыятычнай дзейнасцю ў карысць радзімы або з'явіліся з пакаяннем.

У адпаведнасці з дзеючым заканадаўствам разглядаць як змякчаючую віну акалічнасць яўку з пакаяннем савецкіх грамадзян, што знаходзяцца за граніцай, якія зрабілі ў перыяд Вялікай Айчыннай вайны 1941—1945 гг. цяжкія злачынствы супроць Савецкай дзяржавы. Устанавіць, што ў гэтых выпадках пакаранне, назначанае судом, не павінна перавышаць пяці год ссылкі.

8. Даручыць Савету Міністраў СССР прыняць меры да аблягчэння ўезду ў СССР савецкім грамадзянам, якія знаходзяцца за граніцай, а таксама членам іх сем'яў, незалежна ад грамадзянства, і іх працаўладкаванню ў Савецкім Саюзе.

АБ ДАТЭРМІНОВЫМ ВЫЗВАЛЕННІ ГЕРМАНСКІХ ГРАМАДЗЯН, АСУДЖАНЫХ СУДОВЫМІ ОРГАНАМІ СССР ЗА ЗРОБЛЕНЫЯ ІМІ ЗЛАЧЫНСТВЫ СУПРОЦЬ НАРОДАЎ САВЕЦКАГА САЮЗА Ў ПЕРЫЯД ВАЙНЫ

Указ Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР ад 28 верасня 1955 г.

(«Ведамасці Вярхоўнага Савета СССР» 1955 г. № 17)

Прымаючы пад увагу хадайніцтва Прэзідэнта і Урада Германскай Дэмакратычнай Рэспублікі ад 27 ліпеня г. г. і хадайніцтва Урада Германскай Федэральнай Рэспублікі аб датэрміновым вызваленні і звароце на радзіму германскіх грамадзян, якія адбываюць пакаранне за злачынствы, зробленыя імі супроць народаў Савецкага Саюза ў перыяд вайны, улічваючы, што з часу заканчэння вайны прайшло больш дзесяці год і ваенныя злачынцы, асуджаныя за свае злачынствы, ужо адбылі значную частку тэрміну пакарання, Прэзідыум Вярхоўнага Савета СССР пастанаўляе:

---

[1]) Артыкулы 63, 65, 66, 68, 72, 73 КК БССР.

1. Вызваліць датэрмінова ад адбывання пакарання 8 877 германскіх грамадзян і рэпатрыіраваць іх у залежнасці ад месцажыхарства ў Германскую Дэмакратычную Рэспубліку і ў Германскую Федэральную Рэспубліку.

2. Перадаць 749 германскіх грамадзян як ваенных злачынцаў адпаведна ў распараджэнне Урада Германскай Дэмакратычнай Рэспублікі і Урада Германскай Федэральнай Рэспублікі, у залежнасці ад месцажыхарства гэтых грамадзян, паколькі Прэзідыум Вярхоўнага Савета СССР не палічыў магчымым датэрмінова вызваліць указаных асоб ад далейшага адбывання пакарання з прычыны асаблівай цяжкасці зробленых імі злачынстваў супроць савецкага народа.

АБ ПРЫМЯНЕННІ УКАЗА ПРЭЗІДЫУМА ВЯРХОЎНАГА СОВЕТА СССР АД 17 ВЕРАСНЯ 1955 ГОДА «АБ АМНІСТЫІ СОВЕЦКІХ ГРАМАДЗЯН, ЯКІЯ СУПРАЦОЎНІЧАЛІ З АКУПАНТАМІ Ў ПЕРЫЯД ВЯЛІКАЙ АЙЧЫННАЙ ВАЙНЫ 1941—1945 гг.» ДА ВАЕННАСЛУЖАЧЫХ СОВЕЦКАЙ АРМІІ І ФЛОТУ, ЯКІЯ ЗДАЛІСЯ Ў ПАЛОН ВОРАГУ Ў ПЕРЫЯД АЙЧЫННАЙ ВАЙНЫ

Пастанова Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР ад 20 верасня 1956 г.

(«Ведамасці Вярхоўнага Совета СССР» 1956 г. № 19)

У сувязі з паступіўшымі запытаннямі аб прымяненні Указа Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР ад 17 верасня 1955 года «Аб амністыі совецкіх грамадзян, якія супрацоўнічалі з акупантамі ў перыяд Вялікай Айчыннай вайны 1941—1945 гг.» да былых ваеннаслужачых Совецкай Арміі і Флоту, якія здаліся ў палон ворагу ў перыяд Айчыннай вайны, Прэзідыум Вярхоўнага Совета СССР растлумачвае, што Указ ад 17 верасня 1955 г. распаўсюджваецца і на былых ваеннаслужачых Совецкай Арміі і Флоту, асуджаных за здачу ў палон ворагу па артыкулах 193^{22} і $58^{1б}$ Крымінальнага кодэкса РСФСР [1]) і адпаведных артыкулах крымінальных кодэксаў іншых саюзных рэспублік. У адпаведнасці з гэтым указаныя асобы падлягаюць вызваленню ад далейшага адбыцця пакарання са зняццем судзімасці і паражэння ў правах. Знімаецца таксама судзімасць і паражэнне ў правах з асоб, асуджаных за гэтыя злачынствы, адбыўшых пакаранне або вызваленых датэрмінова.

Усе следчыя справы, а таксама не разгледжаныя судамі справы на асоб, прыцягнутых да адказнасці за здачу ў палон ворагу ў перыяд Айчыннай вайны, падлягаюць спыненню.

---

[1]) Артыкулы 185 і 63^{2} КК БССР.

АБ АМНІСТЫІ ЯПОНСКІХ ГРАМАДЗЯН, АСУДЖАНЫХ У СОВЕЦКІМ САЮЗЕ

Указ Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР ад 13 снежня 1956 г.

(«Ведамасці Вярхоўнага Совета СССР» 1956 г. № 24)

У сувязі са спыненнем стану вайны і ўстанаўленнем мірных адносін паміж Саюзам Совецкіх Соцыялістычных Рэспублік і Японіяй, а таксама кіруючыся прынцыпам гуманнасці, Прэзідыум Вярхоўнага Совета СССР пастанаўляе:

1. Вызваліць з месц зняволення ўсіх асуджаных японскіх грамадзян.

2. Дазволіць усім вызваленым з месц зняволення японскім грамадзянам вярнуцца на радзіму.

АБ АДМЕНЕ ЗАБАРОНЫ ПРЫМЯНЯЦЬ АМНІСТЫЮ ДА АСОБ, АСУДЖАНЫХ ЗА ЗЛАЧЫНСТВЫ, ПРАДУГЛЕДЖАНЫЯ ПАСТАНОВАМІ ЦВК І СНК СССР ад 7 і 22 ЖНІЎНЯ 1932 г.

Указ Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР ад 8 верасня 1953 г.

Адмяніць забарону прымяняць амністыю да асоб, асуджаных за злачынствы, прадугледжаныя Пастановай ЦВК і СНК СССР ад 7 жніўня 1932 г. «Аб ахове маёмасці дзяржаўных прадпрыемстваў, калгасаў і кааперацыі і ўмацаванні грамадскай (соцыялістычнай) уласнасці» і Пастановай ЦВК і СНК СССР ад 22 жніўня 1932 г. «Аб барацьбе са спекуляцыяй».

ПААРТЫКУЛЬНЫЯ МАТЭРЫЯЛЫ

Да артыкула 7

§ 1. Савецкі суд, прымяняючы меры крымінальнага пакарання, не толькі карае злачынцаў, але таксама мае сваёй мэтай выпраўленне і перавыхаванне злачынцаў (з артыкула 3 Закону аб судовым ладзе СССР, саюзных і аўтаномных рэспублік).

Да артыкула 10

§ 1. 1. Звярнуць увагу судовых органаў на сур'ёзныя недахопы ў прымяненні арт. 9 Асноўных пачаткаў крымінальнага заканадаўства СССР і саюзных рэспублік (арт. 13 КК РСФСР[1]) і адпаведных артыкулаў КК іншых саюзных рэспублік), згодна з якім не выклікаюць крымінальнай адказнасці дзеянні, прадугледжаныя крымінальным законам, калі яны зроблены ў стане неабходнай абароны супроць пасягання на савецкую ўладу або на асобу і правы абараняючайся або іншай асобы.

Такога роду дзеянні, якія вынікаюць з неад'емнага права грамадзян на абарону, не толькі не змяшчаюць саставу злачынства, як не маючыя грамадскай небяспекі, але, наадварот, садзейнічаюць умацаванню належнага сацыялістычнага правапарадку.

2. Растлумачыць судам, што згодна з законам выкананне дзеянняў па ахове ад нападу выклікае для таго, хто абараняецца, крымінальную адказнасць толькі ў выпадку перавышэння межаў неабходнай абароны, г. зн. калі па справе будзе ўстаноўлена, што той, хто абараняецца, прыбегнуў да аховы такімі сродкамі і метадамі, прымяненне якіх яўна не выклікалася ні характарам нападу, ні рэальнай абстаноўкай, і без неабходнасці нанёс нападаўшаму цяжкую шкоду.

3. Вырашаючы пытанне аб наяўнасці або адсутнасці адзнак перавышэння межаў неабходнай абароны, суды не павінны механічна зыходзіць з патрабавання суразмернасці сродкаў аховы і

[1]) Артыкул 10 КК БССР.

сродкаў нападу, а таксама суразмернасці інтэнсіўнасці аховы і нападу, а павінны ўлічваць як ступень і характар небяспекі, якая пагражала таму, хто абараняецца, так і яго сілы і магчымасці па адбіццю нападу.

Пры вырашэнні гэтага пытання неабходна ўлічваць тую акалічнасць, што ў выпадках душэўнага хвалявання, выкліканага нападам, яго раптоўнасцю, той, хто абараняецца, не заўсёды ў стане дакладна ўзважыць характар небяспекі і выбраць суразмерныя сродкі аховы, што, натуральна, можа іншы раз выклікаць і больш цяжкія вынікі, за якія ён не можа несці адказнасць.

4. Роўным чынам, суды не павінны фармальна падыходзіць да прызнання перавышэння межаў неабходнай абароны па матывах нясвоечасовасці яе прымянення. Стан неабходнай абароны наступае не толькі ў самы момант нападу, але і ў тых выпадках, калі ў наяўнасці рэальная пагроза нападу. Гэтак-жа стан неабходнай абароны не можа лічыцца ўстароненым і ў тым выпадку, калі акт самаабароны адбыўся непасрэдна за актам, хоць-бы і скончанага нападу, але па акалічнасцях справы для таго, хто абараняецца, не быў ясны момант заканчэння нападу.

Не прызнаюцца законам зробленымі ў стане неабходнай абароны дзеянні асобы, якая падверглася нападу, выклікаўшыя цяжкія вынікі для нападаўшага, толькі ў тым выпадку, калі яны былі зроблены ўжо пасля таго, як напад быў прадухілен або скончан і ў прымяненні сродкаў абароны ўжо яўна мінула неабходнасць, і, такім чынам, гэтыя дзеянні выступілі як акт помсты — самачыннай расправы.

У гэтых выпадках адказнасць наступае на агульных падставах як за наўмыснае злачынства.

5. Растлумачыць, што дзеянні, зробленыя пацярпеўшым або іншымі асобамі па затрыманню злачынца з мэтай дастаўлення яго ў адпаведныя органы ўлады, як правамерныя, прыроўніваюцца да неабходнай абароны.

Крымінальная адказнасць за дзеянні па затрыманню злачынца, якія выклікалі для яго цяжкія вынікі, можа наступіць толькі пры ўмовах, указаных у п. 2 гэтай пастановы, г. зн. за дзеянні, зробленыя з перавышэннем межаў неабходнай абароны.

6. Суды павінны адрозніваць стан неабходнай абароны і так званай уяўнай абароны, калі асоба не падвяргаецца рэальнаму нападу і толькі памылкова мяркуе наяўнасць такога нападу. У гэтым выпадку, у залежнасці ад акалічнасцей справы, асоба можа адказваць або за неасцярожныя дзеянні, або наогул не падлягае прыцягненню да крымінальнай адказнасці. Аднак неабходна мець на ўвазе, што ўяўная абарона выключае крымінальную адказнасць толькі ў тых выпадках, калі ўся абстаноўка здарэння давала дастатковыя падставы меркаваць асобе, якая прымяніла сродкі абароны, што яна падвяргалася рэальнаму нападу і не ўсведамляла памылковасць свайго меркавання.

Разам з тым, у тых выпадках, калі пры ўяўнай абароне асоба нанесла пацярпеўшаму шкоду, якая яўна перавышае межы дапушчальнай шкоды ва ўмовах адпаведнага рэальнага нападу, яна падлягае адказнасці як за перавышэнне межаў неабходнай абароны.

7. Звярнуць увагу судоў, што пры разглядзе ўказаных спраў яны павінны з асаблівай стараннасцю аналізаваць усе абставіны,

паколькі такога роду справы нярэдка маюць значную складанасць (з пастановы Пленума Вярхоўнага Суда СССР ад 23 кастрычніка 1956 г. № 8).

Да артыкула 14

§ 1. Няпоўналетніх, пачынаючы з дванаццацігадовага ўзросту, выкрытых ва ўчыненні дзеянняў (развінчванні рэек, падкладванні на рэйкі розных прадметаў і да т. п.), якія могуць выклікаць крушэнне паяздоў, прыцягваць да судовай адказнасці з прымяненнем усіх мер крымінальнага пакарання [Указ Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР ад 10 снежня 1940 г. («Ведамасці Вярхоўнага Совета СССР» 1940 г. № 52)].

§ 2. Устанавіць, што за злачынствы, не прадугледжаныя ў Пастанове ЦВК і Соўнаркома СССР ад 7 красавіка 1935 г. «Аб мерах барацьбы са злачыннасцю сярод няпоўналетніх» і Указе Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР ад 10 снежня 1940 г. «Аб крымінальнай адказнасці няпоўналетніх за дзеянні, якія могуць выклікаць крушэнне паяздоў», няпоўналетнія прыцягваюцца да крымінальнай адказнасці, пачынаючы з 14-гадовага ўзросту [Указ Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР ад 31 мая 1941 г. («Ведамасці Вярхоўнага Совета СССР» 1941 г. № 25)].

§ 3. З прадстаўлення Пракурора СССР і пастановы Пленума Вярхоўнага Суда СССР ад 20 сакавіка 1941 года Прэзідыум Вярхоўнага Совета СССР устанаўлівае, што Вярхоўны Суд СССР пры разглядзе спраў аб злачынствах няпоўналетніх, прадугледжаных Пастановай ЦВК і СНК СССР ад 7 красавіка 1935 г. «Аб мерах барацьбы са злачыннасцю сярод няпоўналетніх», выходзіць з таго, што няпоўналетнія падлягаюць судовай адказнасці толькі ў тых выпадках, калі яны зрабілі злачынства наўмысна.

Прэзідыум Вярхоўнага Совета СССР растлумачвае, што такое прымяненне Вярхоўным Судом СССР Пастановы ЦВК і СНК СССР ад 7 красавіка 1935 г. «Аб мерах барацьбы са злачыннасцю сярод няпоўналетніх» не адпавядае тэксту закону, уводзіць не прадугледжаныя законам абмежаванні і знаходзіцца ў супярэчнасці з артыкулам 6 «Асноўных пачаткаў крымінальнага законадаўства Саюза ССР і саюзных рэспублік», згодна з якім крымінальная адказнасць наступае як у выпадку ўчынення злачынства наўмысна, так і па неасцярожнасці.

Прэзідыум Вярхоўнага Совета СССР прапануе Вярхоўнаму Суду СССР прымяняць Пастанову ЦВК і СНК СССР ад 7 красавіка 1935 года «Аб мерах барацьбы са злачыннасцю сярод няпоўналетніх» у дакладнай адпаведнасці з тэкстам закону і з дзеючым крымінальным законадаўствам СССР.

Гэтым Указам не адмяняецца ўстаноўлены для няпоўналетніх парадак адбывання пакарання ў дзіцячых папраўча-працоўных калоніях [Указ Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР ад 7 ліпеня 1941 г. («Ведамасці Вярхоўнага Совета СССР» 1941 г. № 32)].

§ 4. Гл. § 3 да Указаў Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР ад 4 чэрвеня 1947 г. (стар. 67).

§ 5. Гл. Указ Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР ад 24 красавіка 1954 г. «Аб парадку датэрміновага вызвалення ад пакарання асуджаных за злачынствы, зробленыя ва ўзросце да 18 год» (стар. 79).

Да артыкула 17

§ 1. 1. Крымінальнае законадаўства СССР і саюзных рэспублік прадугледжвае асобыя формы злачынных дзеянняў, якія робяцца не ў які-небудзь пэўны момант, а маюць працяглы характар. Прыкладамі такіх злачынстваў могуць служыць наступныя: злосны неплацеж падатку пасля сканчэння тэрміну выплаты, які працягваецца да вынясення прыгавору і прыняцця прымусовых мер спагнання (арт. 58 КК УССР, арт. 60 КК РСФСР); ухіленне ад прызыву да адбывання сапраўднай ваеннай службы або ад мабілізацыі (арт. арт. 18 і 19 Палажэння аб дзяржаўных злачынствах); самавольнае пакіданне часці або пасады ваеннаслужачымі (арт. арт. 8 і 9 Палажэння аб воінскіх злачынствах); удзел у контррэвалюцыйнай арганізацыі (арт. 11 Палажэння аб дзяржаўных злачынствах); неданясенне аб рыхтуемым або зробленым контррэволюцыйным злачынстве (арт. 12 Палажэння аб дзяржаўных злачынствах).

Такога роду злачынствы, якія носяць назву працяглых, характарызуюцца працяглым злачынным станам, г. зн. бесперапынным ажыццяўленнем саставу пэўнага злачыннага дзеяння. Гэты злачынны стан можа быць у выніку якога-небудзь дзеяння (самавольная адлучка) або наступіць з прычыны невыканання дзеянняў, прадпісаных законам пад страхам крымінальнай адказнасці. Такім чынам, працяглае злачынства можна вызначыць як дзеянне, што цягне за сабой бесперапынна ажыццяўляемы злачынны стан, або як працяглае невыкананне дзеянняў, патрабуемых законам пад страхам крымінальнага праследавання.

2. Вельмі падобны да злачынстваў працяглых злачынствы працягваемыя, г. зн. злачынствы, якія складваюцца з раду тоесных злачынных дзеянняў, накіраваных да агульнай мэты і складаючых у сваёй сукупнасці адзінае злачынства. Да гэтых злачынстваў адносяцца, напрыклад, контррэволюцыйны сабатаж, які выражаецца ў неаднаразовым невыкананні пэўных абавязкаў або ў наўмысна нядбайным іх выкананні з мэтай аслаблення ўлады ўрада, шкодніцтва і эканамічная контррэволюцыя.

3. Як працяглыя, так і працягваемыя злачынствы характарызуюцца працягласцю злачынных дзеянняў, і пры прымяненні амністыі і даўнасці да гэтых злачынстваў неабходна дакладна ўстанаўліваць пачатак і канец іх выканання.

4. Працяглае злачынства пачынаецца з моманту наступлення злачыннага стану і канчаецца ў момант спынення гэтага злачыннага стану з прычыны дзеяння самога віנаватага, накіраванага да спынення злачынства, або наступлення падзей, якія перашкаджаюць учыненню злачынства (умяшанне органаў улады).

Таму амністыя прымяняецца да тых працяглых злачынстваў, якія скончыліся да яе выдання. Да працяглых-жа злачынстваў, якія працягваліся пасля выдання амністыі, такая не прымяняецца.

Тэрмін даўнасці ў адносінах працяглых злачынстваў вылічваецца з часу спынення злачыннага стану.

5. Пачаткам працягваемага злачынства трэба лічыць выкананне першага дзеяння з ліку некалькіх тоесных дзеянняў, якія складаюць адно працягваемае злачынства, а канцом — момант выканання апошняга злачыннага дзеяння.

У адпаведнасці з гэтым амністыя прымяняецца да працягваемых дзеянняў, якія зусім закончыліся да выдання амністыі, і не

прымяняецца, калі хоць-бы адно са злачынных дзеянняў, утвараючых працягваемае дзеянне, зроблена было пасля выдання амністыі.

Роўным чынам, тэрмін даўнасці ў адносінах працягваемых дзеянняў вылічваецца з моманту выканання апошняга злачыннага дзеяння з ліку складаючых працягваемае злачынства (пастанова Пленума Вярхоўнага Суда СССР ад 4 сакавіка 1929 г.).

Да артыкула 21

§ 1. Згодна з п. «в» арт. 10[1] «Асноўных пачаткаў крымінальнага законадаўства СССР і саюзных рэспублік», не маючымі судзімасці прызнаюцца, у прыватнасці, асобы, асуджаныя на тэрмін не звыш шасці месяцаў пазбаўлення волі і да больш мяккага пакарання, калі яны на працягу трох год з дня адбыцця пакарання не зрабілі новага злачынства. Па сэнсу арт. 13 «Асноўных пачаткаў крымінальнага законадаўства СССР і саюзных рэспублік», які пералічвае паслядоўна віды пакарання па ступені іх цяжкасці, вынікае, што прымусовыя работы без пазбаўлення волі (папраўча-працоўныя работы) з'яўляюцца больш мяккім пакараннем у параўнанні з пазбаўленнем волі. Такі вывад пацвярджаецца таксама ўказаннямі арт. 29 КК РСФСР[1]) і адпаведных артыкулаў КК іншых саюзных рэспублік, згодна з якімі залік папярэдняга зняволення вызначаецца з разліку трох дзён папраўча-працоўных работ за адзін дзень пазбаўлення волі. З указанага вынікае, што адзін год папраўча-працоўных работ павінен лічыцца роўназначным чатыром месяцам пазбаўлення волі. Таму пры вырашэнні пытання аб пагашэнні судзімасці суды павінны кіравацца тым, што асуджаныя да папраўча-працоўных работ да аднаго года ўключна прызнаюцца не маючымі судзімасці пасля сканчэння трох год з дня адбыцця пакарання, калі яны на працягу гэтага часу не зрабілі новага злачынства (з пастановы Пленума Вярхоўнага Суда СССР ад 10 лютага 1940 г. № 2/2/у).

§ 2. У судовай практыцы ўзнікла пытанне аб умовах пагашэння судзімасці для асуджаных, якія былі па тых ці іншых падставах вызвалены ад пакарання да сканчэння тэрміну, установленага прыгаворам.

У сувязі з гэтым Пленум Вярхоўнага Суда СССР пастанаўляе даць судам наступныя ўказанні:

Калі ўстаноўленае прыгаворам пакаранне зніжана актам амністыі або вызначэннем вышэйстаячага суда, а таксама вызначэннем аб умоўна-датэрміновым вызваленні, умовы пагашэння судзімасці, установленыя арт. 55 КК РСФСР[2]) і адпаведнымі артыкуламі КК іншых саюзных рэспублік, прымяняюцца, зыходзячы з паніжанай меры пакарання, а не той, якая была назначана прыгаворам. Цячэнне тэрміну, установленага для пагашэння судзімасці, пачынаецца з дня адбыцця асуджаным зніжанай меры пакарання.

У тым выпадку, калі асуджаны вызваляецца ад далейшага адбыцця пакарання па амністыі без зняцця судзімасці або вызначэн-

---

[1]) Артыкул 47 КК БССР.
[2]) Артыкул 21 КК БССР.

нем аб умоўна-датэрміновым вызваленні, тэрміны, пагашаючыя судзімасць, павінны вылічвацца, выходзячы з размеру пакарання, фактычна адбытага к дню выдання акта аб амністыі або вынясення вызначэння аб умоўна-датэрміновым вызваленні. З гэтага-ж часу пачынаецца цячэнне тэрмінаў, пагашаючых судзімасць.

Ва ўсіх астатніх выпадках датэрміновага вызвалення ад пакарання (напрыклад, па хваробе, па заліку і інш.) тэрміны, якія пагашаюць судзімасць, вызначаюцца з назначанага, а не фактычна адбытага пакарання; цячэнне-ж тэрміну, які пагашае судзімасць, павінна пачынацца з дня фактычнага вызвалення ад пакарання (пастанова Пленума Вярхоўнага Суда СССР ад 20 сакавіка 1953 г. № 4 у рэд. 17 верасня 1954 г.).

§ 3. Асобы, якія прызнаюцца не маючымі судзімасці на падставе арт. 10[1] «Асноўных пачаткаў крымінальнага заканадаўства СССР і саюзных рэспублік» (ЗЗ 1927 г. № 12, арт. 122) і на падставе арт. 55 КК РСФСР[1]) і адпаведных артыкулаў крымінальных кодэксаў іншых саюзных рэспублік, а таксама асобы, судзімасць з якіх знята ў парадку агульнай або прыватнай амністыі, маюць права ў анкетах на пытанне аб мінулай судзімасці адказваць: «не судзіўся». Ніякай адказнасці за дачу такога адказу ўказаныя асобы падвяргацца не могуць (загад НКЮ СССР 1937 г. № 79).

Да артыкула 27

§ 1. Прадаставіць права Вярхоўнаму Суду Саюза ССР, вярхоўным судам саюзных рэспублік, краявым і абласным судам, чыгуначным і водна-транспартным судам[2]) і ваенным трыбуналам у адносінах асоб, асуджаных за найбольш небяспечныя злачынствы, вызначаць пазбаўленне волі ў выглядзе зняволення ў турму.

Накіраванне асуджаных да пазбаўлення волі для адбывання пакарання ў турму можа мець месца толькі пры той умове, калі ў прыгаворы названых судоў ёсць спецыяльнае ўказанне аб зняволенні асуджанага ў турму [арт. 1 Пастановы ЦВК і СНК СССР ад 8 жніўня 1936 г. (ЗЗ СССР № 44, арт. 370)].

Да артыкула 29

§ 1. Пазбаўленне грамадзянства СССР можа мець месца:

а) па прыгавору суда — у выпадках, прадугледжаных законам;

б) у сілу асобага ў кожным выпадку Указа Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР [арт. 7 Закону аб грамадзянстве СССР («Ведамасці Вярхоўнага Савета СССР» 1938 г. № 11)].

Да артыкула 30

§ 1. Дзеючым крымінальным заканадаўствам СССР і саюзных рэспублік для барацьбы са шпіянажам, шкодніцтвам, са спробамі арганізацыі выбухаў, крушэнняў, падпалаў з чалавечымі ахвярамі

---

[1]) Артыкул 21 КК БССР.

[2]) Законам ад 12 лютага 1957 года, прынятым Вярхоўным Саветам СССР, лінейныя і акруговыя транспартныя суды на чыгуначным і водным транспарце ліквідаваны.

і іншых дыверсійных актаў устаноўлены ў якасці мер крымінальнага пакарання — пазбаўленне волі на тэрмін не звыш дзесяці год, а для найбольш цяжкіх відаў дзяржаўных злачынстваў — вышэйшая мера пакарання (расстрэл) [1]).

У мэтах далейшай барацьбы з такога роду злачынствамі і прадастаўлення суду магчымасці выбіраць па гэтых злачынствах не толькі вышэйшую меру пакарання (расстрэл), але і пазбаўленне волі на больш працяглыя тэрміны, Цэнтральны Выканаўчы Камітэт СССР пастанаўляе:

1. У змяненне арт. 18 «Асноўных пачаткаў крымінальнага заканадаўства Саюза ССР і саюзных рэспублік» устанавіць у якасці меры крымінальнага пакарання пазбаўленне волі на тэрмін не звыш 25 год.

2. Прапанаваць цэнтральным выканаўчым камітэтам саюзных рэспублік прывесці сваё заканадаўства ў адпаведнасць з гэтай Пастановай (Пастанова Цэнтральнага Выканаўчага Камітэта Саюза ССР ад 2 кастрычніка 1937 г.).

Да артыкула 33

§ 1. 1. У адмену Пастановы Прэзідыума ЦВК Саюза ССР ад 27 лютага і 27 лістапада 1932 г. па гэтаму пытанню ўстанавіць ніжэйнаступныя гранічныя нормы ўтрыманняў з заработнай платы асоб, якія адбываюць прымусовыя работы:

а) асобы, асуджаныя на тэрмін да шасці месяцаў, адбываюць, як правіла, прымусовыя работы па месцу сваёй работы або службы з утрыманнем з іх да 25% заработку;

б) асобы, асуджаныя да прымусовых работ на тэрмін звыш шасці месяцаў, у адносінах якіх у прыгаворы ёсць спецыяльнае ўказанне аб адбыванні прымусовых работ не па месцу службы, адбываюць гэтыя работы ў спецыяльных установах або прадпрыемствах папраўча-працоўных органаў з тым, што яны прыроўніваюцца ў адносінах харчавання, забеспячэння і ўзнагароджання да знаходзячыхся ў закрытых месцах пазбаўлення волі.

2. Прызнаць магчымым адбыванне прымусовых работ асуджанымі калгаснікамі ў калгасах, членамі якіх яны з'яўляюцца.

Належачае на падставе арт. 1 гэтай Пастановы ўтрыманне з заработку асуджаных да прымусовых работ у адносінах калгаснікаў рабіць з іх даходаў, устанавіўшы адзіныя сярэднія нормы, па саюзных рэспубліках, ацэнкі кошту працадня ў калгасе.

Даручыць ЦВК саюзных рэспублік даць указанне НКЮстам устанавіць, па ўзгадненню з адпаведнымі наркаматамі, прыкладную ацэнку даходаў у працаднях па данай рэспубліцы [2]).

3. Прапанаваць урадам саюзных рэспублік унесці ў месячны

---

[1]) Гл. зноску 3 да заўвагі артыкула 27, стар. 7.

[2]) Згодна з загадам НКЮ СССР, НКУС СССР і НКЗема СССР ад 21 красавіка 1943 г. № 30/284/162/м утрыманні павінны рабіцца ад грашовай і натуральнай часткі даходу калгасніка з усёй сумы працадзён, выпрацаваных ім у час адбывання пакарання. (Са зменамі, унесенымі загадам МЮ СССР, МУС СССР і МСГ СССР ад 11 верасня 1954 г. № 59/471/368).

тэрмін змяненні ў сваё законадаўства ў адпаведнасці з гэтай Пастановай (Пастанова Прэзідыума ЦВК СССР ад 27 сакавіка 1933 г.).

§ 2. З прычыны таго, што пры асуджэнні да папраўча-працоўных работ утрыманне з заработнай платы з'яўляецца састаўной часткай пакарання, размер гэтых утрыманняў у межах, устаноўленых законам, г. зн. да 25 %,— таксама як і тэрмін пакарання— павінен устанаўлівацца прыгаворам суда як па папраўча-працоўных работах па месцу работы, так і па папраўча-працоўных работах на агульных падставах (пастанова Пленума Вярхоўнага Суда СССР ад 8 чэрвеня 1942 г. № 11/м/3/у са зменамі, унесенымі пастановай Пленума Вярхоўнага Суда СССР ад 4 снежня 1953 г.).

Да артыкула 35

§ 1. 1. Пры арышце асоб, узнагароджаных ордэнамі і медалямі, забраныя ў іх следчымі органамі ордэны, медалі і дакументы да іх здаюцца разам з іншымі каштоўнасцямі для захоўвання ў фінансавыя часткі месц зняволення, дзе ўтрымліваюцца арыштаваныя, да канчатковага вырашэння па справе.

2. Пры спыненні справы або вынясенні судом апраўдальнага прыгавору ордэны, медалі і дакументы да іх вяртаюцца ўладальнікам адміністрацыяй месц зняволення.

3. Пры вынясенні абвінаваўчага прыгавору, у тых выпадках, калі асуджаныя не пазбаўлены ўзнагарод па прыгавору суда або калі суды не лічаць мэтазгодным уваходзіць у Прэзідыум Вярхоўнага Совета СССР з прадстаўленнем аб пазбаўленні ўзнагарод, ордэны, медалі і дакументы да іх разам з іншымі каштоўнасцямі, забранымі ў асуджаных, накіроўваюцца па месцу адбывання імі пакарання і вяртаюцца адміністрацыяй месц зняволення ўладальнікам пры вызваленні іх з-пад варты.

4. Пры асуджэнні за цяжкія злачынствы, калі асуджаныя пазбаўлены медаляў па прыгавору суда або калі суды ўваходзяць у Прэзідыум Вярхоўнага Совета СССР з прадстаўленнем аб пазбаўленні ордэнаў і медаляў, забраныя ў асуджаных ордэны, медалі і дакументы да іх павінны накіроўвацца разам з копіямі прыгавораў у Канцылярыю Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР.

5. Згодна з пастановамі Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР ад 19 кастрычніка 1946 г. і 16 сакавіка 1950 г. пры асуджэнні ўзнагароджанага да пазбаўлення волі з паражэннем у правах, прадугледжаных пп. «а», «б» і «в» арт. 31 Крымінальнага кодэкса РСФСР[1]) і адпаведнымі артыкуламі крымінальных кодэксаў іншых саюзных рэспублік, суд можа, на падставе арт. 33 ч. II Крымінальнага кодэкса РСФСР[2]) і адпаведных артыкулаў крымінальных кодэксаў іншых саюзных рэспублік, сваім прыгаворам пазбавіць асуджанага наступных медаляў: «За абарону Ленінграда», «За абарону Одэсы», «За абарону Севастопаля», «За абарону Сталінграда», «За абарону Масквы», «За абарону Каўказа», «За абарону Совецкага Запаляр'я», «За перамогу над Германіяй у Вялікай

---

[1]) Пункты «а», «б» і «в» артыкула 34 КК БССР.

[2]) Частка 2 артыкула 35 КК БССР.

Айчыннай вайне 1941—1945 гг.», «За доблесную працу ў Вялікай Айчыннай вайне 1941—1945 гг.», «За перамогу над Японіяй», «За ўзяцце Будапешта», «За ўзяцце Кенігсберга», «За ўзяцце Вены», «За ўзяцце Берліна», «За вызваленне Белграда», «За вызваленне Варшавы», «За вызваленне Прагі», «За аднаўленне вугальных шахт Данбаса», «У памяць 800-годдзя Масквы», «30 год Савецкай Арміі і Флоту» і «За аднаўленне прадпрыемстваў чорнай металургіі поўдня».

Пазбаўленне асуджанага ордэнаў, а таксама ўсіх іншых медаляў можа рабіцца толькі Прэзідыумам Вярхоўнага Савета СССР (з пісьма МЮ СССР № П-14 ад 7 мая 1955 г.).

Да артыкула 39

§ 1. Па агульнаму сэнсу савецкага крымінальнага заканадаўства пакаранне можа быць назначана судом толькі ў выпадку прызнання падсуднага вінаватым ва ўчыненні пэўнага злачынства. Так, згодна з арт. 6 «Асноўных пачаткаў крымінальнага заканадаўства Саюза ССР і саюзных рэспублік», меры пакарання могуць прымяняцца ў судовым парадку толькі да асоб, якія прадбачылі або павінны былі прадбачыць грамадска-небяспечны характар вынікаў сваіх дзеянняў. Такім чынам, па прамому сэнсу гэтага артыкула пакаранне можа быць прыменена судом пры наяўнасці віны наўмыснай або неасцярожнай толькі да асобы, якая зрабіла пэўнае грамадска-небяспечнае дзеянне або бяздзеянне. Такім чынам, у сілу ўказанага артыкула выключаецца магчымасць прымянення судом пакарання да асоб, якія не прызнаны вінаватымі ва ўчыненні таго або іншага пэўнага злачынства.

Роўным чынам і п. «д» арт. 6 «Асноў крымінальнага судаводства СССР і саюзных рэспублік» устанаўлівае, што крымінальнае праследаванне не можа быць узбуджана, а ўзбуджанае не можа быць працягнута і падлягае спыненню ва ўсякай стадыі працэсу пры адсутнасці саставу злачынства ў дзеяннях абвінавачваемага. Такім чынам, і па сэнсу гэтага закону, для прымянення ў судовым парадку пакарання неабходна наяўнасць пэўнага злачынства, зробленага абвінавачваемым.

Ад указанага агульнага правіла ёсць у Асноўных пачатках адступленне толькі ў адносінах ссылкі і высылкі. Згодна з арт. 22 Асноўных пачаткаў пакаранне ў выглядзе ссылкі або высылкі можа быць прыменена прыгаворам суда па прапанове пракуратуры да асоб, прызнаных сацыяльна-небяспечнымі, незалежна ад прыцягнення іх да судовай адказнасці за ўчыненне пэўнага злачынства, а таксама і ў тым выпадку, калі яны па абвінавачанню ва ўчыненні пэўнага злачынства будуць судом апраўданы. Указанае правіла ўзноўлена ў крымінальных кодэксах раду саюзных рэспублік (арт. 34 КК УССР, арт. 39 КК БССР, арт. 32 КК Турк. ССР, арт. 38 КК Уз. ССР, арт. 36 КК Груз. ССР, арт. 35 КК Арм. ССР).

Аднак гэтае адступленне ад агульных правіл савецкага крымінальнага заканадаўства павінна лічыцца адпаўшым у сувязі з выданнем у далейшым Закону аб судовым ладзе СССР, саюзных і аўтаномных рэспублік, які, устанаўліваючы ўмовы прымянення судом пакарання, не змяшчае ўказанага адступлення. Згодна

з п. «а» арт. 4 гэтага Закону, суды ў СССР ажыццяўляюць задачы правасуддзя шляхам разбору ў судовых пасяджэннях крымінальных спраў і прымянення ўстаноўленых законам мер пакарання да здраднікаў радзімы, шкоднікаў, раскрадальнікаў социялістычнай уласнасці і іншых ворагаў народа, а таксама да грабежнікаў, злодзеяў, хуліганаў і іншых злачынцаў. Такім чынам, па сэнсу гэтага Закону пакаранне можа быць прыменена судом толькі да асоб, якія зрабілі пэўныя злачынствы, прыкладны, але не вычарпальны пералік якіх прыведзен у самім законе.

У выніку выкладзенага і ўлічваючы, што з выданнем Закону аб судовым ладзе, як больш позняга закону, павінны лічыцца страціўшымі сілу ўсе раней выданыя нормы, якія знаходзяцца з ім у супярэчнасці,— Пленум Вярхоўнага Суда СССР пастанаўляе даць судам наступнае ўказанне:

Устаноўленыя законам меры крымінальнага пакарання, у тым ліку ссылка і высылка, могуць быць прыменены ў судовым парадку па прыгавору суда толькі ў тым выпадку, калі падсудны прызнаецца тым-жа прыгаворам вінаватым ва ўчыненні пэўнага злачынства (пастанова Пленума Вярхоўнага Суда СССР ад 12 ліпеня 1946 г. № 8/5/у).

Да артыкула 43

§ 1. Пералік маёмасці, якая не падлягае канфіскацыі па судовых прыгаворах.

Канфіскацыі не падлягае:

1) неабходныя для асуджанага і асоб, якія знаходзяцца на яго ўтрыманні, адзенне, бялізна, абутак, мэбля і іншыя прадметы хатняга ўжытку;

2) неабходныя прылады асабістай саматужнай і рамеснай працы асуджанага, а таксама неабходныя для асабістых прафесіянальных заняткаў асуджанага інструменты, дапаможнікі ўсякага роду і кнігі, калі асуджаны не пазбаўлен судом права на займанне данай прафесіяй;

3) сельскагаспадарчы жывы і мёртвы інвентар, а таксама запас корму для жывёлы, тое і другое ў колькасці, неабходнай для падтрымання працоўнай земляробчай гаспадаркі, прычым с перавышаючай гэтую колькасць маёмасці сялянскай гаспадаркі (двара) можа быць канфіскавана толькі доля, належачая асуджанаму за злачынства члену двара, дапушчальная да выдзялення згодна з дзеючымі ўзаконеннямі;

4) насенне, неабходнае для чарговых пасеваў (асенняга і веснавога) у працоўнай земляробчай гаспадарцы, і нязняты ўраджай, за выключэннем ураджаю з прамысловых садоў і агародаў, калі эксплуатацыя гэтых садоў і агародаў не носіць працоўнага характару;

5) жылыя і надворныя пабудовы ў сельскіх мясцовасцях, неабходныя для пражывання сям'і асуджанага, а таксама складаючыя неад'емную прыналежнасць сельскай гаспадаркі;

6) прадметы харчавання і паліва, неабходныя для асабістага спажывання асуджанага, яго сям'і і асоб, якія знаходзяцца на яго ўтрыманні, на працягу шасці месяцаў;

7) грашовыя сумы ў размеры, вызначаемым у парадку, указаным у заўвазе да гэтага артыкула;

8) паявыя ўзносы ў каапэратыўныя арганізацыі, таварыствы сельскагаспадарчага крэдыту і працоўныя арцелі [1]).

Заўвага 1. Колькасць і род прадметаў, якія не падлягаюць канфіскацыі, згодна з пп. 1 2, 3, 4, 6 і 7 гэтага артыкула, вызначаюцца законадаўствам саюзных рэспублік [15 чэрвеня 1927 г. (ЗЗ СССР 1927 г. № 35, арт. 365)].

Заўвага 2. У кулацкіх гаспадарках канфіскацыі не падлягае толькі тая маёмасць, на якую не можа быць звернута спагнанне па падатках [2]) [заўвага да арт. 17 Палажэння аб спагнанні падаткаў (ЗЗ СССР 1929 г. № 71, арт. 672)].

[Артыкул 25[1] «Асноўных пачаткаў крымінальнага законадаўства СССР і саюзных рэспублік» (ЗЗ СССР 1924 г. № 24, арт. 205)].

§ 2. У мэтах строгага захавання судамі соцыялістычнай законнасці і ліквідацыі недахопаў у судовай практыцы па прымяненню канфіскацыі маёмасці Пленум Вярхоўнага Суда СССР пастанаўляе даць судам наступныя ўказанні:

1. Звярнуць увагу судоў, што, прымяняючы канфіскацыю маёмасці ў якасці дадатковага пакарання ў выпадках, прадугледжаных законам, яны не павінны дапускаць фармальнага падыходу да вырашэння гэтага пытання і абавязаны ўлічваць у кожным асобным выпадку грамадскую небяспеку злачынства, ступень віны і асобу падсуднага.

У выпадку прымянення канфіскацыі суды павінны строга захоўваць патрабаванні закону пры вызначэнні маёмасці, якая падлягае канфіскацыі, і не дапускаць парушэння правоў грамадзян.

2. Растлумачыць, што ў выпадку ўмоўнага асуджэння, якое па закону прымяняецца пры наяўнасці асабліва змякчаючых акалічнасцей, назначэнне канфіскацыі маёмасці ў якасці дадатковага пакарання з'яўляецца, як правіла, нямэтазгодным.

3. Калі, зыходзячы з канкрэтных акалічнасцей справы, суд прызнае нямэтазгодным прымяненне канфіскацыі маёмасці пры асуджэнні за злачынства, па якому абавязковая канфіскацыя прадугледжана ў якасці дадатковага пакарання, — у прыгаворы павінны быць праведзены матывы прынятага судом рашэння па гэтаму пытанню.

4. Назначаючы дадатковае пакаранне ў выглядзе канфіскацыі маёмасці, суд павінен дакладна агаварыць размер канфіскацыі, каб пазбегнуць няяснасцей або сумненняў пры выкананні прыгавору.

У прыватнасці, калі суд пастанаўляе канфіскаваць частку маёмасці, у прыгаворы павінна быць дакладна ўказана, якая іменна частка ($^1/_2$, $^1/_3$ і г. д.) усёй маёмасці асуджанага падлягае канфіскацыі, або канкрэтна пералічаны канфіскуемыя прадметы. Пры гэтым замена канфіскацыі маёмасці грашовай сумай, роўнай кошту гэтай маёмасці, не дапускаецца.

---

[1]) У адпаведнасці з артыкулам 1 раздзела 2 Пастановы ЦВК і СНК СССР ад 4 ліпеня 1933 г. (ЗЗ СССР 1933 г. № 42, арт. 250) з п. 8 трэба выключыць словы «таварыствы сельскагаспадарчага крэдыту і працоўныя арцелі».

[2]) Палажэнне аб спагнанні падаткаў ад 2 кастрычніка 1925 г. з далейшымі зменамі адменена (ЗЗ СССР 1932 г. № 69, арт. 410 «б»; 1933 г. № 68, арт. 408; 1934 г. № 48, арт. 370).

Суды павінны мець на ўвазе, што пры канфіскацыі усёй маёмасці асуджанага канфіскацыя, згодна з арт. 40 КК РСФСР [1]) і адпаведнымі артыкуламі КК іншых саюзных рэспублік, накіроўваецца на асабістую ўласнасць асуджанага і на яго долю ў агульнай уласнасці і не можа быць накіравана на долю іншых асоб, якія валодаюць маёмасцю сумесна з асуджаным на праве агульнай уласнасці. Пры гэтым павінны быць улічаны правы і законныя інтарэсы членаў сям'і асуджанага, якія сумесна з ім пражывалі.

5. У выпадку накладання арышту на маёмасць у працэсе папярэдняга следства ў парадку арт. 121-а КПК РСФСР [2]) і адпаведных артыкулаў КПК іншых саюзных рэспублік суд, разглядаючы справу, павінен праверыць, ці захаваны патрабаванні арт. 25 [1] Асноўных пачаткаў крымінальнага заканадаўства аб маёмасці, якая не падлягае канфіскацыі, і ў выпадку ўключэння ў вопіс такой маёмасці абавязан сваім вызначэннем выключыць яе з вопісу і зняць арышт.

6. Суды павінны правяраць, ці сапраўды належыць падсуднаму апісаная маёмасць, і пры наяўнасці даных, якія сведчаць, што арышт накладзен на маёмасць, якая не належыць падсуднаму, суд, пры адсутнасці спрэчкі аб прыналежнасці гэтай маёмасці, у адпаведнасці з арт. арт. 69 і 331 КПК РСФСР [3]) і адпаведнымі артыкуламі КПК іншых саюзных рэспублік абавязан вынесці вызначэнне аб выключэнні такой маёмасці з вопісу, аб зняцці арышту і аб звароце яе законнаму ўладальніку.

7. Растлумачыць судам, што канфіскацыя можа быць накіравана толькі на тую маёмасць, якая належала асабіста падсуднаму або як доля ў агульнай уласнасці к моманту вынясення прыгавору.

У тых выпадках, калі пасля выканання прыгавору аб канфіскацыі ўсёй маёмасці будзе выяўлена неканфіскаваная маёмасць падсуднага, набытая ім да вынясення прыгавору, або хоць-бы і пасля гэтага, але на сродкі, якія падлягаюць канфіскацыі па прыгавору,— суд, які вынес прыгавор, або суд па месцу выканання апошняга выносіць па прадстаўленню пракурора вызначэнне аб накіраванні канфіскацыі на выяўленую маёмасць, калі апошняя можа быць канфіскавана па закону.

8. Пры выкананні прыгавораў, якімі, апрача канфіскацыі маёмасці, пастаноўлена таксама спагнанне з асуджанага сум у пакрыццё матэрыяльнай страты, нанесенай злачынствам,— у першую чаргу павінны быць спагнаны сумы для пакрыцця страты, а канфіскацыя накіроўваецца на астатнюю частку маёмасці, калі гэтая маёмасць па закону можа быць канфіскавана.

9. Растлумачыць судам, што ўказанне ў прыгаворы канкрэтна вызначанай маёмасці, якая падлягае канфіскацыі, не перашкаджае трэцім асобам магчымасці даказваць у іскавым парадку свае правы ўласнасці на гэтую маёмасць, таму што згодна з арт. 13 КПК РСФСР [4]) і адпаведнымі артыкуламі КПК іншых саюзных рэспублік уступіўшы ў законную сілу прыгавор крымінальнага суда аба-

---

[1]) Артыкул 43 КК БССР.

[2]) Артыкул 121-а КПК БССР.

[3]) Артыкулы 69 і 331 КПК БССР.

[4]) Артыкул 13 КПК БССР.

вязковы для грамадзянскага суда, які разглядае грамадзянскія вынікі злачынства толькі па пытанню аб тым, ці адбылося злачынства і ці зроблена яно падсудным. Таму суды павінны прымаць да свайго разгляду такія іскі, і раней вынесены прыгавор не звязвае грамадзянскі суд у вырашэнні ўзнікшай спрэчкі аб гэтай маёмасці.

Пры гэтым, калі прыгаворам суда па крымінальнай справе або грамадзянскім судом пры разглядзе іску аб выключэнні маёмасці з вопісу будзе ўстаноўлена, што ўключаная ў вопіс маёмасць набыта асуджаным злачынным шляхам або на сродкі, здабытыя ім злачынным шляхам, і толькі ў мэтах скрыцця яе ад канфіскацыі аформлена па фіктыўных здзелках на імя іншых асоб, то такога роду здзелкі павінны прызнавацца судамі несапраўднымі, а заснаваныя на такіх здзелках іскі не падлягаюць задавальненню.

10. Указаць судам, што адабранне дома ад уласніка ў выпадку яго канфіскацыі не пазбаўляе членаў сям'і асуджанага і іншых асоб права пражываць у доме ў якасці наймальнікаў і карыстацца жылой плошчай у межах жыллёвых норм. Высяленне членаў сям'і і іншых асоб з займаемай імі ў доме жылой плошчы можа мець месца толькі на агульных законных падставах.

11. Звярнуць увагу судоў, што яны павінны ажыццяўляць пастаянны кантроль за дзейнасцю судовых выканаўцаў па выкананню прыгавораў у частцы канфіскацыі маёмасці. У сувязі з гэтым устанавіць, што складаемы судовым выканаўцам вопіс маёмасці, на якую павінна быць накіравана канфіскацыя, падлягае зацвярджэнню народнага суддзі, у раёне дзеяння якога прыгавор у частцы канфіскацыі прыводзіцца ў выкананне.

Усе скаргі на няправільнае выкананне прыгавору ў частцы канфіскацыі маёмасці, а таксама ўсе сумненні і пытанні, якія ўзнікаюць па гэтаму поваду і не звязаны з прад'яўленнем грамадзянскага іску, вырашаюцца судом, вынесшым прыгавор, або судом па месцу выканання прыгавору ў парадку арт. арт. 461 і 462 КПК РСФСР[1]) і адпаведных артыкулаў КПК іншых саюзных рэспублік.

12. Указаць судам, што ў выпадку выключэння вышэйстаячым судом канфіскацыі з прыгавору суд, які вынес прыгавор, абавязан, незалежна ад просьбы асуджанага, пасля атрымання вызначэння вышэйстаячага суда накіраваць копію вызначэння фінансаваму органу, у распараджэнне якога паступіла канфіскаваная маёмасць, для выканання — звароту маёмасці або пакрыцця яе кошту.

Зварот маёмасці або пакрыццё яе кошту праводзіцца па правілах, указаных у «Палажэнні аб парадку ўліку і выкарыстання нацыяналізаванай, канфіскаванай, вымарачнай і безгаспадарнай маёмасці», зацверджаным Пастановай СНК СССР ад 17 красавіка 1943 года, і Інструкцыі Наркамфіна СССР ад 31 мая 1943 г.[2]).

У такім-жа парадку робіцца зварот маёмасці або пакрыццё яе кошту ў тых выпадках, калі наступным рашэннем суда выклю-

---

[1]) Артыкулы 461 і 462 КПК БССР.

[2]) Страціла сілу. Парадак уліку і выкарыстання канфіскаванай, безгаспадарнай і вымарачнай маёмасці рэгулюецца Інструкцыяй Міністэрства фінансаў СССР ад 30 студзеня 1956 г. № 35.

чана з вопісу маёмасць, на якую была ўжо распаўсюджана канфіскацыя ў парадку выканання прыгавору, уступіўшага ў законную сілу.

13. Растлумачыць судам, што ў тых выпадках, калі актам амністыі асуджаны падлягае поўнасцю вызваленню ад пакарання, амністыя распаўсюджваецца і на канфіскацыю маёмасці, калі к дню выдання акта аб амністыі яна не была прыведзена ў выкананне, г. зн. не была адабрана маёмасць, якая падлягае канфіскацыі.

14. Звярнуць увагу вышэйстаячых судоў і асабліва вярхоўных судоў саюзных рэспублік, што пры разглядзе спраў у касацыйным парадку і ў парадку нагляду яны павінны старанна правяраць, ці правільна прыменена канфіскацыя маёмасці, ці не дапушчана парушэнне закону пры вопісе, накладанні арышту на маёмасць, а таксама і пры выкананні прыгавору ў частцы канфіскацыі, і прымаць неабходныя меры па ахове інтарэсаў дзяржавы і аднаўленню парушаных правоў грамадзян (пастанова Пленума Вярхоўнага Суда СССР ад 29 верасня 1953 г. № 7).

Да артыкулаў 53 і 54

§ 1. 1. Па прамому сэнсу арт. 33 «Асноўных пачаткаў крымінальнага заканадаўства Саюза ССР і саюзных рэспублік» пры вызначэнні меры сацыяльнай аховы ў выпадках, калі ў зробленым абвінавачваемым дзеянні ёсць адначасова адзнакі некалькіх злачынстваў (ідэальная сукупнасць), а таксама і калі абвінавачваемы прызнан вінаватым ва-ўчыненні некалькіх асобных злачынстваў (рэальная сукупнасць), суд павінен разглядаць усю сукупнасць зробленых абвінавачваемым злачынных дзеянняў як адно цэлае, якое характарызуе сабой павышаную ступень небяспекі асобы абвінавачваемага, што дае суду права прымянення да яго тых мер сацыяльнай аховы і ў тых межах, якія ўказаны ў артыкуле закону, прадугледжваючым у санкцыі ў якасці асноўнай меры сацыяльнай аховы найбольш суровую меру.

2. Пры такім указанні арт. 33 «Асноўных пачаткаў крымінальнага заканадаўства СССР і саюзных рэспублік» і адпаведных артыкулаў КК саюзных рэспублік суд аднолькава, як у выпадках ідэальнай сукупнасці, так і ў выпадках рэальнай сукупнасці, абавязан у канчатковым вывадзе прыгавору кваліфікаваць усю сукупнасць зробленых абвінавачваемым дзеянняў па артыкулу, які прадугледжвае ў сваёй санкцыі найбольш цяжкую асноўную меру сацыяльнай аховы, і, незалежна ад таго, патрабуе ці не патрабуе адпаведны рэспубліканскі КК папярэдняга вызначэння мер сацыяльнай аховы па кожнаму асобнаму злачынству, ставіць на сваё абмеркаванне пытанне, якая канкрэтная мера сацыяльнай аховы ў межах, указаных у артыкуле, што прадугледжвае найбольш строгую меру, павінна быць назначана асуджанаму па гэтаму іменна артыкулу за ўсю сукупнасць зробленых ім злачынных дзеянняў. Выбраная судом у гэтым парадку мера сацыяльнай аховы і будзе канчатковай мерай.

3. З таго-ж арт. 33 «Асноўных пачаткаў крымінальнага заканадаўства Саюза ССР і саюзных рэспублік» вынікае, што ўстанаўліваемы ім парадак вызначэння меры сацыяльнай аховы павінен прымяняцца толькі ў тых выпадках сукупнасці, калі ні па ад-

наму злачынству, уваходзячаму ў сукупнасць, яшчэ не было вынесена асобнага прыгавору і, такім чынам, калі суд разглядае справу па сутнасці ў адносінах усіх злачынстваў, якія ўваходзяць у сукупнасць.

4. Пры назначэнні, у выпадках сукупнасці, асноўнай меры сацыяльнай аховы па артыкулу, які прадугледжвае найбольш суровую меру, суд мае права далучыць да яе любую з дадатковых мер, у тым ліку і канфіскацыю, прадугледжаных у іншых артыкулах, па якіх кваліфікуюцца зробленыя асуджаным асобныя злачынныя дзеянні, уваходзячыя ў сукупнасць (пастанова 23 Пленума Вярхоўнага Суда СССР ад 4 сакавіка 1929 г.).

§ 2. У судовай практыцы ўзнікла пытанне, як трэба вызначаць пакаранне па сукупнасці па прынцыпу складання пакаранняў у тых выпадках, калі па прыгаворах, якія ўваходзяць у сукупнасць, меры пакарання назначаны ў выглядзе пазбаўлення волі і папраўча-працоўных работ.

У сувязі з гэтым Пленум Вярхоўнага Суда СССР пастанаўляе даць судам наступнае ўказанне:

У тых саюзных рэспубліках, крымінальныя кодэксы якіх не вырашаюць указанага вышэй пытання, пакаранне па сукупнасці ў выпадку неабходнасці прымянення прынцыпу складання пакаранняў вызначаецца ў адпаведнасці з арт. 29 КК РСФСР[1]) і адпаведнымі артыкуламі КК іншых саюзных рэспублік — шляхам замены папраўча-працоўных работ пазбаўленнем волі з разліку трох дзён папраўча-працоўных работ за адзін дзень пазбаўлення волі; атрыманы такім чынам тэрмін далучаецца да тэрміну пазбаўлення волі, назначанага па другому прыгавору, які ўваходзіць у сукупнасць (пастанова Пленума Вярхоўнага Суда СССР ад 22 студзеня 1942 г. № 2/4/у).

Да артыкулаў 69, 71 і 75

§ 1. Улічваючы, што ў судовай практыцы мелі месца выпадкі няправільнага прымянення арт. арт. 58^7, 58^9 і 58^{14} Крымінальнага кодэкса РСФСР[2]) і адпаведных артыкулаў крымінальных кодэксаў іншых саюзных рэспублік, Пленум Вярхоўнага Суда СССР указвае, што па сэнсу гэтых артыкулаў прымяненне іх можа мець месца толькі ў тых выпадках, калі акалічнасцямі справы ўстаноўлена, што падсудны дзейнічаў з контррэвалюцыйнай мэтай (пастанова Пленума Вярхоўнага Суда СССР ад 31 снежня 1938 г.).

Да артыкула 80^3

§ 1. У сувязі з узнікшымі ў судовай практыцы пытаннямі аб кваліфікацыі злачынстваў, звязаных з рухам на аўтатранспарце, Пленум Вярхоўнага Суда СССР пастанаўляе даць судам наступныя ўказанні:

---

[1]) Артыкул 47 КК БССР.

[2]) Артыкулы 69, 71 і 75 КК БССР.

1. Парушэнне работнікамі аўтатранспарту правіл руху, якое пацягнула за сабой няшчасныя выпадкі з людзьмі або іншыя цяжкія вынікі, належыць кваліфікаваць па арт. $59^{3в}$ КК РСФСР [1]) і адпаведных артыкулах КК іншых саюзных рэспублік.

2. Парушэнне правіл руху, дапушчанае іншымі вадзіцелямі аўтамашын, якія не з'яўляюцца работнікамі аўтатранспарту, павінна кваліфікавацца:

а) парушэнне правіл руху, якое пацягнула за сабой няшчасныя выпадкі з людзьмі — смерць або цялесныя пашкоджанні, калі па справе ўстаноўлена, што вінаваты прадбачыў магчымасць наступлення такіх вынікаў і свядома дапускаў іх, павінна кваліфікавацца адпаведна як наўмыснае забойства або наўмыснае цялеснае пашкоджанне па адпаведных артыкулах крымінальных кодэксаў саюзных рэспублік;

б) у тых выпадках, калі смерць або цялеснае пашкоджанне пацярпеўшага з'явіліся вынікам парушэння правіл ваджэння, дапушчанага без указаных акалічнасцей, а ў выніку неасцярожнасці,— такое парушэнне падлягае кваліфікацыі па адпаведных артыкулах крымінальных кодэксаў саюзных рэспублік як забойства або прычыненне цялеснага пашкоджання па неасцярожнасці;

в) у астатніх выпадках парушэнне правіл руху, якое пацягнула іншыя цяжкія вынікі, павінна кваліфікавацца па арт. 75^1 КК РСФСР [2]) і адпаведных артыкулах КК іншых саюзных рэспублік.

3. Пры разглядзе спраў указанай катэгорыі судовыя органы павінны ўлічваць павышаную грамадскую небяспеку гэтых злачынстваў, прымяняючы строга і паслядоўна меры пакарання, прадугледжаныя законам, да асоб, вінаватых у парушэннях правіл руху на аўтатранспарце (пастанова Пленума Вярхоўнага Суда СССР ад 15 верасня 1950 г. № 16/12/у са зменамі, унесенымі пастановай Пленума Вярхоўнага Суда СССР ад 10 красавіка 1957 г. № 3).

§ 2. У судовай практыцы ўзнікла пытанне, як трэба кваліфікаваць дзеянні шафёраў, якія знаходзяцца на службе ў дзяржаўных і грамадскіх установах і прадпрыемствах і выкарыстоўваюць давераныя ім аўтамашыны ў карыслівых мэтах.

У сувязі з гэтым Пленум Вярхоўнага Суда СССР пастанаўляе даць судам наступныя ўказанні:

Перавозка пасажыраў або грузаў шафёрамі на давераных ім па службе аўтамашынах з мэтай атрымання асабістай матэрыяльнай выгады павінна кваліфікавацца па артыкулу 169 ч. 2 КК РСФСР [3]) і адпаведных артыкулах КК іншых саюзных рэспублік.

Асобныя выпадкі незаконнага выкарыстання аўтамашын, якія не нанеслі істотнай страты ўстанове або прадпрыемству, павінны вырашацца ў дысцыплінарным парадку і не выклікаць крымінальнай адказнасці (пастанова Пленума Вярхоўнага Суда СССР ад 9 лютага 1951 г. № 2/6/у са зменамі, унесенымі пастановамі Пленума Вярхоўнага Суда СССР ад 20 сакавіка 1953 г. № 5 і ад 17 верасня 1954 г.).

---

[1]) Артыкул 80^3 КК БССР.

[2]) Артыкул 108^1 КК БССР.

[3]) Артыкул 250 п. «б» КК БССР.

Да артыкула 87

§ 1. Кваліфікаванай кантрабандай прызнаецца:

а) перамяшчэнне грузаў без ведама таможных устаноў пры дапамозе спецыяльна для гэтай мэты прызначаных перавозачных сродкаў;

б) скрыццё кантрабандных грузаў у памяшканнях, асобна для іх скрыцця прыстасаваных;

в) кантрабанда, звязаная з падробліваннем таможных дакументаў або прыкрыццём грузу дакументамі, што адносяцца да іншага грузу [23 студзеня 1930 г. (ЗЗ СССР № 4, арт. 45)];

г) удзел у арганізацыі, якая спецыяльна займаецца кантрабандай;

д) ажыццяўленне кантрабанды ўзброенымі асобамі;

е) ажыццяўленне кантрабанды службовай асобай, якая непасрэдна звязана з таможнай справай, а таксама службовай асобай, якая мела магчымасць выкарыстаць для мэт кантрабанды сваё службовае становішча;

ж) кантрабанда, зробленая больш двух разоў на працягу трох год, а таксама захоўванне, перавозка або гандаль заведама кантрабанднымі грузамі ў выглядзе промысла;

з) кантрабанда выбуховых рэчываў і зброі, ваеннага снаражэння, паветраных суднаў, тэлеграфнай і радыётэлеграфнай маёмасці і вывазануляваных каштоўных папер;

і) займанне ў выглядзе промысла незаконным вывазам, увозам, перасылкай і пераводам за граніцу і з-за граніцы валютных і фондавых каштоўнасцей [31 студзеня 1931 г. (ЗЗ СССР № 6, арт. 71)]. [Арт. 166 Таможнага кодэкса Саюза ССР (ЗЗ СССР 1929 г. № 1, арт. 2 з наступнымі зменамі)].

Да артыкула 90

§ 1. З прычыны пытання, якое ўзнікла ў судовай практыцы, Пленум Вярхоўнага Суда СССР пастанаўляе даць судам наступнае ўказанне:

Скупка ў буйных размерах абліганый дзяржаўных пазык па паніжаных супроць наміналу цэнах, незалежна ад характару іх далейшага выкарыстання, падлягае кваліфікацыі па арт. 59 [12] КК РСФСР [1]) і адпаведных артыкулах КК іншых саюзных рэспублік (пастанова Пленума Вярхоўнага Суда СССР ад 20 красавіка 1951 г. № 5/11/у).

Да артыкула 93

§ 1. Пры наяўнасці неаднаразовых выпадкаў неплацяжу падатку нядоімшчыкі прыцягваюцца да крымінальнай адказнасці [пункт «в» артыкула 24 Закону «Аб сельскагаспадарчым падатку», прынятага пятай сесіяй Вярхоўнага Савета СССР 8 жніўня 1953 г. («Ведамасці Вярхоўнага Савета СССР» 1953 г. № 7)].

§ 2. Пры наяўнасці неаднаразовых выпадкаў неплацяжу падатку або штрафу нядоімшчыкі прыцягваюцца да крымінальнай

---

[1]) Артыкул 90 КК БССР.

адказнасці [пункт «в» артыкула 37 Указа Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР ад 30 красавіка 1943 г. («Ведамасці Вярхоўнага Совета СССР» 1943 г. № 17)].

Да артыкула 97

§ 1. У адпаведнасці з артыкулам 67 Закону «Аб усеагульным воінскім абавязку» ўстанавіць, што асобы, вінаватыя ў парушэнні правіл воінскага ўліку, нясуць адказнасць у наступным парадку:

1. За парушэнне правіл, устаноўленых для ўліку ваеннаабавязаных радавога і малодшага начальніцкага саставу, зробленае ў першы раз, гэтыя ваеннаабавязаныя падвяргаюцца штрафу да 50 рублёў, які накладаецца ў адміністрацыйным парадку начальнікамі аддзяленняў міліцыі або старшынямі сельскіх (пасялковых) Советаў.

2. За парушэнне правіл, устаноўленых для ўліку ваеннаабавязаных начальніцкага саставу, зробленае ў першы раз, гэтыя ваеннаабавязаныя падвяргаюцца штрафу да 100 рублёў, які накладаецца ў адміністрацыйным парадку раённымі (гарадскімі) ваеннымі камісарамі.

3. За незахаванне правіл уліку ваеннаабавязаных, устаноўленых арт. арт. 63 і 64 Закону «Аб усеагульным воінскім абавязку», кіраўнік домам, камендант дома або домаўладальнік падвяргаецца штрафу да 100 рублёў, які накладаецца ў адміністрацыйным парадку начальнікамі аддзяленняў міліцыі.

4. Паўторнае парушэнне правіл воінскага ўліку выклікае:

а) калі парушэнне зроблена асобамі радавога або малодшага начальніцкага саставу, прымусовыя работы на тэрмін да аднаго месяца або штраф да 200 рублёў;

б) калі парушэнне зроблена асобамі начальніцкага саставу, прымусовыя работы на тэрмін да двух месяцаў або штраф да 400 рублёў.

> З а ў в а г а. Прадугледжаныя гэтым артыкулам штраф і прымусовыя работы за паўторнае парушэнне правіл воінскага ўліку накладаюцца ў судовым парадку.

5. За страту ваенных білетаў у выніку нядбайнага захоўвання іх вінаватыя ваеннаабавязаныя падвяргаюцца штрафу ў размеры да 100 рублёў. Штраф накладаецца раённымі (гарадскімі) ваеннымі камісарамі.

6. Спагнанне штрафу, які накладаецца за парушэнне правіл воінскага ўліку або за страту ваеннага білета, ускладаецца на мясцовыя органы Рабоча-Сялянскай Міліцыі[1]) [Указ Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР ад 30 ліпеня 1940 г. («Ведамасці Вярхоўнага Совета СССР» 1940 г. № 28)].

Да артыкула 108^6

§ 1. 2. Устанавіць, што самавольнае без патрэбы спыненне поезда стоп-кранам караецца па прыгавору суда турэмным зняволеннем тэрмінам ад аднаго да трох год, калі гэтае дзеянне па свайму

---

[1]) Артыкул 7 не прыводзіцца, як прадугледжваючы адмену раней выданых актаў.

характару не цягне за сабой па закону больш цяжкага пакарання (Указ Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР ад 9 красавіка 1941 г.).

Да артыкула 122

§ 1. 1. Забараніць здачу ў арэнду зямель сельскагаспадарчага значэння як па-за гарадской мяжой, так і ў яе граніцах.

4. Спагнанне арэнднай платы ў якой-бы то ні было форме за землі, прадастаўленыя раней для сельскагаспадарчага выкарыстання, з выданнем гэтай Пастановы спыняецца [з Пастановы ЦВК і СНК СССР ад 4 чэрвеня 1937 г. (ЗЗ СССР № 37, арт. 150)] [1].

§ 2. На падставе спраў, разгледжаных Вярхоўным Судом СССР, Пленум Вярхоўнага Суда СССР канстатуе, што судовыя органы па-рознаму кваліфікуюць выпадкі самавольнага выкарыстання ў сваіх асабістых мэтах зямель, якія належаць калгасам і соўгасам. У адных выпадках гэтыя дзеянні кваліфікуюцца па арт. 87-а, а ў другіх па арт. 90 Крымінальнага кодэкса РСФСР [2]) і адпаведных артыкулах крымінальных кодэксаў іншых саюзных рэспублік.

У сувязі з выкладзеным Пленум Вярхоўнага Суда СССР пастанаўляе даць судам наступныя ўказанні: арт. 87-а Крымінальнага кодэкса РСФСР і адпаведныя артыкулы крымінальных кодэксаў іншых саюзных рэспублік прадугледжваюць незаконнае адчужэнне правоў працоўнага карыстання на зямлю, г. зн. пазбаўленне карыстальнікам сябе гэтага права бестэрмінова або часова, за плату або без аплаты, у карысць іншых асоб. У даным-жа выпадку мае месца самавольнае прысваенне непрыналежачага права. Таму дзеянні, якія выразіліся ў самавольным выкарыстанні ў асабістых мэтах зямель, што належаць калгасу або соўгасу, не могуць кваліфікавацца па арт. 87-а Крымінальнага кодэкса РСФСР і адпаведных артыкулах крымінальных кодэксаў іншых саюзных рэспублік. Гэтыя дзеянні павінны кваліфікавацца наступным чынам:

а) Самавольная апрацоўка ў асабістых мэтах зямлі, якая належыць калгасу або соўгасу, павінна кваліфікавацца, як самаўпраўства, па арт. 90 Крымінальнага кодэкса РСФСР і адпаведных артыкулах крымінальных кодэксаў іншых саюзных рэспублік.

б) Самавольнае зняцце ўраджаю для асабістых патрэб з зямлі, якая належыць калгасу або соўгасу, павінна кваліфікавацца як крадзеж дзяржаўнай і грамадскай маёмасці.

в) У тых выпадках, калі дзеянні, указаныя ў п. «а» гэтай Пастановы, зроблены з дазволу прадстаўнікоў улады або кіруючых службовых асоб калгаса або соўгаса, гэтыя асобы павінны прыцягвацца да адказнасці па арт. 87-а Крымінальнага кодэкса РСФСР і адпаведных артыкулах крымінальных кодэксаў іншых саюзных рэспублік.

Асобы, якія заведама выкарысталі незаконны дазвол, павінны прыцягвацца па тых-жа артыкулах Крымінальнага кодэкса, як саўдзельнікі, а пры адсутнасці або недаказанасці таго, што яны заве-

---

[1]) Распаўсюджана на пабочныя віды карыстання зямлёй у лясах (ЗЗ СССР 1937 г. № 76, арт. 373).

[2]) Артыкулы 122 і 131 КК БССР.

дама выкарысталі незаконны дазвол, вызваляюцца ад крымінальнай адказнасці.

Дзеянні прадстаўнікоў улады і службовых асоб, якія далі дазвол на выкананне ўказаных незаконных дзеянняў па карыслівых матывах або іншай асабістай зацікаўленасці, павінны кваліфікавацца па сукупнасці па арт. 87-а КК РСФСР і адпаведных артыкулах КК іншых саюзных рэспублік і па адпаведных артыкулах КК аб службовых злачынствах (пастанова Пленума Вярхоўнага Суда СССР ад 3 красавіка 1940 г. № 7/6/у са зменамі, унесенымі пратакольнай пастановай Пленума Вярхоўнага Суда СССР ад 18 студзеня 1957 г.).

Да артыкула 131

§ 1. Гл. § 2 да артыкула 122.

Да артыкула 132

§ 1. Усякі, хто шляхам насілля, падману, пагроз або подкупу будзе перашкаджаць грамадзяніну СССР у свабодным ажыццяўленні яго права выбіраць і быць выбраным у Вярхоўны Совет СССР, караецца пазбаўленнем волі на тэрмін да двух год (арт. 109 Палажэння аб выбарах у Вярхоўны Совет СССР).

Да артыкула 143

§ 1. У мэтах ліквідацыі недахопаў у рабоце судоў па разгляду спраў аб займанні забароненымі промысламі Пленум Вярхоўнага Суда СССР пастанаўляе даць судам наступныя ўказанні:

1. Звярнуць увагу судоў, што крымінальную адказнасць па арт. 99 КК РСФСР[1]) і адпаведных артыкулах КК іншых саюзных рэспублік за займанне забароненым промыслам могуць несці асобы, якія займаюцца толькі тымі промысламі, адносна якіх ёсць спецыяльная забарона ў правілах рэгістрацыі некааперaваных саматужнікаў і рамеснікаў, зацверджаных Пастановай Совета Міністраў СССР ад 30 чэрвеня 1949 г.

2. Не аслабляючы барацьбы з указанымі злачынствамі, суды, разам з тым, не павінны дапускаць асуджэння за адзінкавыя нязначныя выпадкі забароненага вырабу рэчаў і матэрыялаў, зыходзячы з таго, што закон прадугледжвае крымінальную адказнасць толькі ў выпадках вырабу і далейшага збыту рэчаў і матэрыялаў, адносна якіх ёсць спецыяльная забарона або абмежаванне, у выглядзе промысла.

3. Растлумачыць, што займанне забароненым промыслам падлягае кваліфікацыі па арт. 99 КК РСФСР і адпаведных артыкулах КК іншых саюзных рэспублік.

Прымяненне, апрача арт. 99, яшчэ і арт. 107 КК РСФСР[2])

---

[1]) Артыкул 143 КК БССР.

[2]) Артыкул 155 КК БССР.

і адпаведных артыкулаў КК іншых саюзных рэспублік можа мець месца толькі ў выпадках рэальнай сукупнасці, г. зн. у тых выпадках, калі, апрача займання забароненым промыслам, асоба займалася скупкай і перапродажам тавараў з мэтай нажывы (з пастановы Пленума Вярхоўнага Суда СССР ад 3 верасня 1954 г. № 7).

§ 2. § 4. Забараняюцца ніжэйнаступныя некааператаваныя промыслы і выдача на іх рэгістрацыйных пасведчанняў:

а) перапрацоўка скупленага і давальчаскага зерня, канапель, ільну і ільняной пражы, а таксама скупленай шэрсці і шарсцяной пражы (за выключэннем дыванаткацтва);

б) перапрацоўка скупленага і давальчаскага тытуню і махоркі, маслічных сямян, бавоўны-сырца, бавоўны-валакна, коканаў (шоўку) і шаўковай пражы, скураной і аўчынна-футравай сыравіны;

в) вытворчасць хімічных вырабаў (кіслот, лака-фарбаў, купарвасу, соды, сінькі, ядавітых рэчываў і да т. п.), а таксама вытворчасць аліфы, парфумерна-касметычных вырабаў і мыла;

г) вытворчасць і рамонт халоднай і вогнестрэльнай зброі, вытворчасць выбуховых і вогненебяспечных рэчываў, у тым ліку піратэхнічных вырабаў — феерверкаў, бенгальскіх агнёў і да т. п.;

д) паліграфічныя промыслы (друкарскі, шклаграфічны, светакапіравальны, цынкаграфскі, літаграфскі, словалітны, а таксама іншыя промыслы з выкарыстаннем друкарскага, меднага і пераплётнага шрыфтоў і да т. п.); вытворчасць множальных апаратаў (шклографаў, рататараў, шапірографаў і да т. п.); выраб каучукавых і металічных штэмпеляў, штампаў, пячацей, шрыфтоў для пішучых машын, а таксама гравёрны і аптычны промыслы;

е) вытворчасць з матэрыялаў саматужніка як па індывідуальных заказах насельніцтва, так і для продажу: гатовага адзення, бялізны, трыкатажу, галаўных убораў, абутку і галёшаў і іншых вырабаў са скуры і гумы, галантэрэі, рымарскіх вырабаў, а таксама вырабаў з каляровых металаў (волава, медзь, алюміній, свінец і іншыя), у тым ліку вырабаў з прымяненнем асобных частак з каляровых металаў;

ж) вытворчасць планак і калодак для ордэнаў і медаляў; вытворчасць сшыткаў, блакнотаў, канвертаў і пакетаў; вытворчасць люстэркаў, свечак, а таксама вырабаў са шчаціны і конскага воласу;

з) вытворчасць вырабаў не на заказ, а для продажу на рынку кааперанымі саматужнікамі і рамеснікамі, працуючымі на старану, а таксама рабочымі і служачымі, якія займаюцца саматужнымі і раменымі промысламі ў пазаўрочны час;

і) вытворчасць з пакупной і давальчаскай сыравіны харчовых прадуктаў, як: хлеба, булачных, малочных, каўбасна-вяндлінных, плодагароднінных вырабаў, пасцілы, макавак, ледзянцоў, цукерак і іншых кандытарскіх вырабаў, страў, кофе, перцу, гарчыцы, воцату, безалкагольных напіткаў і да т. п.;

к) вытворчасць з пакупной і давальчаскай сыравіны віна і алкагольных напіткаў;

л) перавозка пасажыраў і грузаў на аўтамашынах і матацыклах;

м) усякія промыслы з прымяненнем наёмнай працы, а таксама з дапамогай вучняў;

н) расфасоўка, размол, разліў, сартыроўка, рэзка, зборка, ачыстка і да таго падобныя складскія аперацыі з пакупнымі таварамі для наступнага іх перапродажу;

о) усякага роду гандаль (скупка-перапродаж) і гандлёвае пасрэдніцтва, а таксама рэстаўрацыя скупленых вырабаў для перапродажу;

Заўвага. На продаж прадуктаў сваёй сельскай гаспадаркі ў сырым або перапрацаваным выглядзе калгаснікамі і аднаасобнікамі, а таксама вядучымі падсобную гаспадарку рабочымі, служачымі і іншымі грамадзянамі выбаркі рэгістрацыйных пасведчанняў не патрабуецца.

п) утрыманне заезных двароў, каруселяў, купальняў, вагаў, сіламераў, цпіраў і наладжванне розных гульняў (з правіл рэгістрацыі некааперованых саматужнікаў і рамеснікаў, зацверджаных Пастановай Совета Міністраў СССР ад 30 чэрвеня 1949 г.).

Да артыкула 152

§ 1. Гл. матэрыялы да арт. 155.

Да артыкула 152[1]

§ 1. 1. Устанавіць, што выпуск нядобраякаснай або некамплектнай прамысловай прадукцыі і выпуск прадукцыі з парушэннем абавязковых стандартаў з'яўляецца процідзяржаўным злачынствам, роўназначным шкодніцтву.

2. За выпуск нядобраякаснай або некамплектнай прадукцыі і за выпуск прадукцыі з парушэннем абавязковых стандартаў — дырэктараў, галоўных інжынераў і начальнікаў аддзелаў тэхнічнага кантролю прамысловых прадпрыемстваў аддаваць пад суд і па прыгавору суда падвяргаць турэмнаму зняволенню тэрмінам ад 5 да 8 год.

3. Даручыць Пракурору СССР забяспечыць няўхільнае правядзенне ў жыццё гэтага Указа (Указ Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР ад 10 ліпеня 1940 г.).

§ 2. У мэтах устаранення памылак, якія дапускаюцца судамі па справах, прадугледжаных Указам ад 10 ліпеня 1940 г., Пленум Вярхоўнага Суда СССР пастанаўляе даць судам наступнае ўказанне:

1. Указаць судам на неабходнасць весці самую рашучую барацьбу з выпускам нядобраякаснай або некамплектнай прамысловай прадукцыі, а таксама прадукцыі з парушэннем абавязковых стандартаў, шляхам няўхільнага і строгага прымянення да асоб, вінаватых у гэтым процідзяржаўным злачынстве, мер пакарання, прадугледжаных Указам ад 10 ліпеня 1940 г. (ч. I арт. 128-а КК РСФСР[1]) і адпаведныя артыкулы КК іншых саюзных рэспублік).

2. Не дапускаць кваліфікацыі па арт. арт. 109, 111[2]) і іншых

---

[1]) Пункт «а» артыкула 152[1] КК БССР.

[2]) Артыкулы 195, 196[1] і 196 КК БССР.

артыкулах КК РСФСР і адпаведных артыкулах КК іншых саюзных рэспублік дзеяннях вінаватых у выпуску нядобраякаснай або некамплектнай і нестандартнай прамысловай прадукцыі службовых асоб, прадугледжаных ва Указе ад 10 ліпеня 1940 г.,— дырэктараў, галоўных інжынераў і начальнікаў аддзелаў тэхнічнага кантролю, а таксама асоб іншых службовых назваў, якія фактычна выконваюць функцыі ўказаных службовых асоб.

Указаныя злачынствы ўпамянутых службовых асоб павінны кваліфікавацца па ч. 1 арт. 128-а КК РСФСР[1]) і адпаведных артыкулах КК іншых саюзных рэспублік, а ў Азербайджанскай і Узбекскай ССР, крымінальныя кодэксы якіх не змяшчаюць адпаведнага артыкула,— па Указу ад 10 ліпеня 1940 г.

3. Указаць судам, што пад выпускам прадукцыі трэба разумець як здачу прадукцыі заказчыкам, так і тыя выпадкі, калі прадукцыя прайшла аддзел тэхнічнага кантролю і канчаткова аформлена да здачы.

4. Справы аб выпуску нядобраякаснай або некамплектнай і не адпавядаючай стандарту прамысловай прадукцыі падсудны акруговым, абласным, краявым судам, вярхоўным судам аўтаномных рэспублік і вярхоўным судам саюзных рэспублік без абласнога дзялення, а ў належных выпадках — акруговым і прыроўненым да іх ваенным трыбуналам, акруговым судам чыгуначнага транспарту і лінейным судам воднага транспарту[2]) (з пастановы Пленума Вярхоўнага Суда СССР ад 30 верасня 1949 г. № 13/9/у).

Да артыкула 155

§ 1. Судовая практыка па справах аб спекуляцыі паказвае, што па гэтых справах яшчэ ёсць рад істотных недахопаў, аслабляючых барацьбу са спекуляцыяй, якая мае сур'ёзную грамадскую небяспеку.

Суды ў радзе выпадкаў не прымяняюць да спекулянтаў арт. 107 КК РСФСР[3]) і адпаведныя артыкулы КК іншых саюзных рэспублік і няправільна кваліфікуюць іх дзеянні па арт. 105 КК РСФСР[4]) і адпаведных артыкулах КК іншых саюзных рэспублік.

Нягледзячы на тое, што закон прадугледжвае пакаранне за спекуляцыю — пазбаўленне волі з канфіскацыяй маёмасці, суды нярэдка без усякіх да таго падстаў прыгаварваюць вінаватых у спекуляцыі да пакарання ніжэй мяжы, указанай у законе, або да ўмоўнага асуджэння, а таксама, насуперак прамому патрабаванню закону, не прымяняюць дадатковага пакарання ў выглядзе канфіскацыі маёмасці.

Па справах аб спекуляцыі не даследуецца пытанне аб крыніцах набыцця спекулянтамі перапрадаваемых імі тавараў, хоць гэтыя тавары часта набываюцца незаконным шляхам у гандлёвых арганізацыях у выніку злоўжыванняў і крадзяжоў з боку службовых асоб, якія застаюцца беспакаранымі.

---

[1]) Пункт «а» артыкула 152[1] КК БССР.
[2]) Гл. зноску 2 на стар. 94.
[3]) Артыкул 155 КК БССР.
[4]) Артыкул 152 КК БССР.

У некаторых выпадках суды кваліфікуюць дзеянні асоб, якія скупляюць заведама ўкрадзенае для перапродажу з мэтай нажывы, толькі па аднаму артыкулу 164 КК РСФСР [1]) і адпаведных артыкулах КК іншых саюзных рэспублік, вызваляючы іх такім чынам ад адказнасці за спекуляцыю.

З другога боку, маюць яшчэ месца факты неабгрунтаванага асуджэння як за спекуляцыю пры выпадковым продажы працоўнымі рэчаў, набытых імі для асабістага карыстання, пры абмене рэчаў на прадукты харчавання, а таксама ў выпадках продажу калгаснікамі і аднаасобнікамі прадуктаў сваёй сельскай гаспадаркі.

З прычыны выкладзенага Пленум Вярхоўнага Суда СССР пастанаўляе даць судам наступныя ўказанні:

1. Указаць судам на неабходнасць няўхільнага прымянення да асоб, вінаватых у спекуляцыі, арт. 107 КК РСФСР і адпаведных артыкулаў КК іншых саюзных рэспублік з назначэннем пакарання, прадугледжанага ўказанымі артыкуламі КК.

У тых выпадках, калі па справе не ўстаноўлен перапродаж скупленых тавараў, але суд, зыходзячы з усіх доказаў па справе, прыйдзе да абгрунтаванага вываду, што скупка тавараў была праведзена для перапродажу з мэтай нажывы, такія дзеянні павінны кваліфікавацца па арт. арт. 19 і 107 КК РСФСР і адпаведных артыкулах КК іншых саюзных рэспублік.

2. Дзеянні службовых асоб, вінаватых у продажы спекулянтам тавараў для спекуляцыі, павінны кваліфікавацца па сукупнасці як злоўжыванне службовым становішчам і саўдзел у спекуляцыі.

У тых выпадках, калі службовыя асобы, выкарыстоўваючы сваё службовае становішча, закупляюць тавары і самі затым займаюцца перапродажам іх з мэтай нажывы, яны падлягаюць адказнасці па сукупнасці за злоўжыванне службовым становішчам і за спекуляцыю.

3. Дзеянні асоб, якія скупляюць заведама ўкрадзенае для перапродажу з мэтай нажывы, павінны кваліфікавацца па сукупнасці па арт. арт. 164 і 107 КК РСФСР і адпаведных артыкулах КК іншых саюзных рэспублік.

Калі па ўказаных справах купля заведама звязана з саўдзелам у самім крадзяжы, такія дзеянні павінны кваліфікавацца, як саўдзел у крадзяжы маёмасці і спекуляцыя па сукупнасці.

4. Асобы, якія займаюцца забароненымі промысламі, а таксама спекуляцыяй, падлягаюць адказнасці па арт. арт. 99 і 107 КК РСФСР [2]) і адпаведных артыкулах КК іншых саюзных рэспублік.

5. Разам з тым указаць судам, што выпадковы продаж або абмен працоўнымі рэчаў, набытых імі для асабістага карыстання, а не для перапродажу, а таксама продаж калгаснікамі і аднаасобнікамі прадуктаў сваёй сельскай гаспадаркі без парушэння ўстаноўленых правіл гандлю не змяшчаюць у сабе саставу крымінальнага злачынства (пастанова Пленума Вярхоўнага Суда СССР ад 20 верасня 1946 г. са зменамі, унесенымі пратакольнай пастановай Пленума Вярхоўнага Суда СССР ад 18 студзеня 1957 г.).

---

[1]) Артыкул 251 КК БССР.

[2]) Артыкулы 143 і 155 КК БССР.

Да артыкула 180

§ 1. У судовай практыцы ўзнікла пытанне аб тым, як трэба кваліфікаваць злачынствы па службе ваеннаслужачых, якія выконваюць службовыя функцыі, але не з'яўляюцца разам з тым асобамі начальніцкага саставу.

У сувязі з гэтым Пленум Вярхоўнага Суда СССР пастанаўляе даць судам наступнае ўказанне:

Улічваючы, што ў прыведзеных вышэй выпадках указаныя ваеннаслужачыя выконваюць функцыі, прысвоеныя звычайна асобам начальніцкага саставу, злачынныя іх дзеянні па службе належыць кваліфікаваць нароўні з апошнімі.

У прыватнасці, за злоўжыванне ўладай, перавышэнне і бяздзеянне ўлады, а таксама — за нядбайныя адносіны да сваіх абавязкаў яны падлягаюць адказнасці па арт. 17 Палажэння аб воінскіх злачынствах (арт. 193 [17] КК РСФСР [1]) і адпаведныя артыкулы КК іншых саюзных рэспублік) (пастанова Пленума Вярхоўнага Суда СССР ад 6 красавіка 1945 г. № 6/4/у).

Да артыкулаў 207 і 208

§ 1. Пленум Вярхоўнага Суда СССР пастанаўляе даць судам наступнае кіруючае ўказанне:

1. Указаць судам на неабходнасць рашучай барацьбы з хабарніцтвам шляхам строгага і паслядоўнага прымянення да асоб, вінаватых у атрыманні і дачы хабару, а таксама да пасрэднікаў у хабарніцтве суровых мер пакарання, устаноўленых законам за гэтыя злачынствы, не дапускаючы неабгрунтаванага змякчэння пакарання па гэтага роду справах.

2. Не дапускаць прымянення ч. 1 арт. 117 КК РСФСР [2]) і адпаведных артыкулаў КК іншых саюзных рэспублік пры наяўнасці кваліфікуючых адзнак ч. 2 гэтых артыкулаў КК.

У прыватнасці, суды не павінны звужваць паняцце адказнага становішча службовай асобы, вінаватай у атрыманні хабару, як кваліфікуючай адзнакі гэтага злачынства.

Як неаднаразовае атрыманне хабару павінны разглядацца разначасовае атрыманне хабару ў двух або больш выпадках, або аднačасовае атрыманне хабару ад двух або больш асоб.

3. У тых выпадках, калі асоба, падбухторваючы хабарадавальніка, атрымлівае ад яго грошы або іншыя каштоўнасці нібы для перадачы службовай асобе ў якасці хабару, але фактычна прысвойвае іх, гэтае злачынства ў адносінах падбухоршчыкаў трэба кваліфікаваць па арт. арт. 17 і 118, а ў адносінах хабарадавальнікаў па арт. арт. 19 і 118 КК РСФСР [3]) і адпаведных артыкулах КК іншых саюзных рэспублік.

4. Пры асуджэнні хабарадавальнікаў грошы і іншыя каштоўнасці, перададзеныя імі службовым асобам або пасрэднікам, падлягаюць ва ўсіх выпадках канфіскацыі як рэчавы доказ, у адпавед-

---

[1]) Артыкул 180 КК БССР.

[2]) Пункт «а» артыкула 207 КК БССР.

[3]) Артыкулы 24 і 208; 22, 23 і 208 КК БССР.

насці з п. 1 арт. 69 КПК РСФСР [1]) і адпаведнымі артыкуламі КПК іншых саюзных рэспублік.

5. У тых выпадках, калі пры разглядзе любой справы выяўляцца акалічнасці, якія сведчаць аб фактах атрымання або дачы хабару або пасрэдніцтва ў хабарніцтве з боку падсуднага, якому не прад'яўлена абвінавачанне ў гэтых злачынствах, або з боку іншых асоб, не прыцягнутых па данай справе,— суды не павінны праходзіць міма такіх абставін і абавязаны выносіць адпаведныя вызначэнні, кіруючыся арт. арт. 312, 315 і 316 КПК РСФСР [2]) і адпаведнымі артыкуламі КПК іншых саюзных рэспублік (з пастановы Пленума Вярхоўнага Суда СССР ад 24 чэрвеня 1949 г. № 7/2/у).

---

[1]) Пункт 1 артыкула 69 КПК БССР.
[2]) Артыкулы 312, 315 і 316 КПК БССР.

АБ НЕКАТОРЫХ ПЫТАННЯХ ПА ПРЫМЯНЕННЮ Ў СУДОВАЙ ПРАКТЫЦЫ УКАЗА ПРЭЗІДЫУМА ВЯРХОЎНАГА СОВЕТА СССР АД 10 СТУДЗЕНЯ 1955 ГОДА «АБ КРЫМІНАЛЬНАЙ АДКАЗНАСЦІ ЗА ДРОБНЫ КРАДЗЕЖ ДЗЯРЖАЎНАЙ І ГРАМАДСКАЙ МАЁМАСЦІ»

(Пастанова Пленума Вярхоўнага Суда СССР ад 18 чэрвеня 1957 г. № 9)

Судовая практыка па справах аб дробных крадзяжах дзяржаўнай і грамадскай маёмасці сведчыць аб тым, што суды, прымяняючы Указ Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР ад 10 студзеня 1955 года «Аб крымінальнай адказнасці за дробны крадзеж дзяржаўнай і грамадскай маёмасці», у радзе выпадкаў дапускаюць памылкі па справах гэтай катэгорыі.

Нярэдка дробныя крадзяжы кваліфікуюцца па Указу Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР ад 4 чэрвеня 1947 года «Аб крымінальнай адказнасці за крадзеж дзяржаўнай і грамадскай маёмасці», а крадзяжы, якія падпадаюць пад прызнакі гэтага Указа, кваліфікуюцца па Указу Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР ад 10 студзеня 1955 года «Аб крымінальнай адказнасці за дробны крадзеж дзяржаўнай і грамадскай маёмасці».

Так, народны суд 3 участка г. Каломны за крадзеж 13 кг свініны асудзіў Качаткова П. Ф. па Указу ад 4 чэрвеня 1947 года, тады як з улікам размеру і кошту пакрадзенага дзеянні Качаткова трэба было-б кваліфікаваць па Указу ад 10 студзеня 1955 года.

У той-жа час Прэзідыум Вярхоўнага Суда РСФСР беспадстаўна перакваліфікаваў на Указ ад 10 студзеня 1955 года дзеянні Ніколава Д. Н., асуджанага па Указу ад 4 чэрвеня 1947 года за крадзеж 3 тон каменнага вугалю. Няправільнае змяненне кваліфікацыі было выклікана ў даным выпадку тым, што Вярхоўны суд РСФСР прыняў пад увагу толькі кошт і не ўлічыў пры гэтым размеру пакрадзенага.

У судовай практыцы маюць месца факты фармальнага прымянення Указа ад 10 студзеня 1955 года да выпадкаў адзінкавых крадзяжоў у такім нязначным размеры, калі маюцца ўсе падставы

для спынення справы па прызнаках арт. 6-1 «Асноў крымінальнага судавядзення СССР і саюзных рэспублік» (заўвага да арт. 6 КК РСФСР [1]) і адпаведныя артыкулы КК і КПК іншых саюзных рэспублік). Так, па Указу ад 10 студзеня 1955 года былі асуджаны: народным судом 3 участка г. Ферганы Пуцята Л. Е. за крадзеж 2 кавалкаў туалетнага мыла коштам 2 руб. 20 кап.; народным судом 3 участка Дзяцькаўскага раёна, Бранскай вобласці, Лялюшка М. А. за замах на крадзеж аднаго вядра каменнага вугалю коштам 2 руб. 40 кап.; народным судом Алатырскага раёна, Чувашскай АССР, калгасніца Беспалава Е. П. за крадзеж з фермы 8 кг сена і іншыя.

Пры кваліфікацыі крадзяжоў па Указу ад 10 студзеня 1955 года суды зыходзяць часам толькі з размеру і кошту фактычна пакрадзенага, без уліку наяўных у справе даных аб тым, што намер вінаватага быў накіраван на крадзеж у значна большых размерах, але не быў ажыццёўлен па не залежных ад яго акалічнасцях. Так, Сарокін І. Т., асуджаны Маскоўска-Курскім лінейным транспартным судом па Указу ад 10 студзеня 1955 года, быў прызнан вінаватым у тым, што, прабраўшыся ў палатку буфета, выкраў там тры банкі кансерваў, пачку жэле і дзве пачкі папярос. Суд не ўлічыў, што Сарокін быў затрыман на месцы злачынства, калі ён толькі пачаў складваць пакрадзенае, і тая нязначная колькасць, якую ён паспеў узяць, не давала падставы разглядаць гэтыя дзеянні як дробны крадзеж, таму што па ўсіх акалічнасцях справы відаць, што намер яго быў накіраван на крадзеж значна большай колькасці тавараў; таму, незалежна ад той колькасці, якую Сарокін паспеў узяць, дзеянні яго падлягалі кваліфікацыі як крадзеж, які падпадае пад прызнакі Указа ад 4 чэрвеня 1947 года.

Маюць месца і такія выпадкі, калі суды дробны крадзеж толькі таму, што ён зроблен групай або з узломам, кваліфікуюць па Указу ад 4 чэрвеня 1947 года. Іншы раз такія-ж дзеянні няправільна кваліфікуюцца па ч. 2 Указа ад 10 студзеня 1955 года, якая прадугледжвае адказнасць толькі за паўторна зроблены дробны крадзеж.

У судовай практыцы няма адзінства і ў тым, як трэба кваліфікаваць дробны крадзеж, калі яму папярэднічае крадзеж, які падпадае пад дзеянне Указа ад 4 чэрвеня 1947 года, і наадварот.

У мэтах ліквідацыі памылак у судовай практыцы па справах аб дробных крадзяжах дзяржаўнай і грамадскай маёмасці і правільнага адзінага прымянення Указа ад 10 студзеня 1955 года Пленум Вярхоўнага Суда СССР пастанаўляе даць судам наступныя тлумачэнні:

1. Пры вырашэнні пытання аб прызнаках дробнага крадзяжу, які падпадае пад дзеянне Указа ад 10 студзеня 1955 года, неабходна ўлічваць не толькі кошт, але і прымаць пад увагу размер пакрадзенага ў натуральным выглядзе (вагу, колькасць пакрадзеных прадметаў і г. д.). Пытанне аб тым, ці можа той або іншы крадзеж разглядацца як дробны па кошту і размерах пакрадзенага, вырашаецца ў кожным асобным выпадку ў залежнасці ад канкрэтных акалічнасцей справы.

2. Пры назначэнні пакарання па справах аб дробных крадзяжах суды, як і па іншых справах, павінны строга кіравацца арты-

---

[1]) Арт. 12 КК БССР і арт. 4-а КПК БССР.

кулам 30 «Асноўных пачаткаў крымінальнага заканадаўства СССР і саюзных рэспублік» (арт. 45 КК РСФСР [1]) і адпаведныя артыкулы КК іншых саюзных рэспублік), гэта значыць назначаць пакаранне з улікам канкрэтных акалічнасцей справы і асобы вінаватага.

Разам з тым у тых выпадках, калі крадзеж яўна малазначны, суды ў адпаведнасці з арт. 6-1 «Асноў крымінальнага судаводства СССР і саюзных рэспублік» (заўвага да арт. 6 КК РСФСР і адпаведныя артыкулы КК і КПК іншых саюзных рэспублік) не павінны разглядаць такія дзеянні, як крымінальнае злачынства.

3. Папярэдняя дамоўленасць, а таксама спосаб крадзяжу (з узломам і інш.) самі па сабе пры дробным крадзяжы не з'яўляюцца кваліфікуючымі акалічнасцямі, якія патрабуюць прымянення ч. 2 Указа ад 10 студзеня 1955 года пры адсутнасці паўторнасці або Указа ад 4 чэрвеня 1947 года пры адсутнасці намеру на крадзеж у значных размерах.

4. У тых выпадках, калі матэрыяламі справы даказана, што намер вінаватага быў накіраван на крадзеж у значных размерах і не быў ажыццёўлен па не залежных ад вінаватага акалічнасцях, злачынства трэба кваліфікаваць як замах на крадзеж, прадугледжаны Указам ад 4 чэрвеня 1947 года.

5. Дробны крадзеж, калі яму папярэднічаў крадзеж дзяржаўнай або грамадскай маёмасці, які падпадае пад дзеянне Указа ад 4 чэрвеня 1947 года, павінен кваліфікавацца як паўторны па ч. 2 Указа ад 10 студзеня 1955 года. Калі пры гэтым вінаваты не быў судзім за першы крадзеж, то кожны з іх падлягае самастойнай кваліфікацыі: першы — па Указу ад 4 чэрвеня 1947 года і другі — па ч. 2 Указа ад 10 студзеня 1955 года.

З другога боку, раней зроблены дробны крадзеж не стварае прызнаку паўторнасці для наступнага крадзяжу, які падпадае пад дзеянне Указа ад 4 чэрвеня 1947 года.

---

[1]) Арт. 48 КК БССР.

АЛФАВІТНА-ПРАДМЕТНЫ УКАЗАЛЬНІК [1])

А

Абавязковыя пастановы — парушэнне — 108^{1}, 123, 139, 200.

Абавязковыя пастаўкі — 94, 95.

Абарона неабходная — гл. Неабходная абарона.

Абважванне, абмерванне — 196^{2}.

Аблігацыі — скупліванне А. дзяржаўных пазык — 90 § 1; незаконны выпуск А. мясцовымі органамі — 85^{2}.

Абмундзіраванне — праматанне — 177.

Аборт — адказнасць за незаконны А. — 217; прымушэнне жанчын да А. — 217^{1}; адмена крымінальнай адказнасці за А. — стар. 78; адмена забароны А. — стар. 78.

Абрады рэлігійныя — перашкоджанне іх выкананню — 163.

Абсталяванне і матэрыялы — адмена адказнасці за продаж, абмен А. і м. — стар. 77.

Абцяжваючыя віну акалічнасці — 49.

Аб'яўленне па-за законам — стар. 60.

Аб'яўленне вайны — схіленне да А. в. — 67.

Аб'яўленне ворагам працоўных — 28, 29.

Аварыя — на аўтатранспарце — 80^{3}; 80^{3} § 1, 2; у паветраным флоце — 80^{4}.

Авіяцыя — гл. Паветраны флот.

Агалашэнне — даных папярэдняга следства — 138.

Агентура — служба на сакрэтных пасадах пры царскім ладзе або ў контррэвалюцыйных урадаў — 74.

Агітацыя — накіраваная да ўчынення контррэвалюцыйнага злачынства, — 72; узбуджаючая нацыянальную або рэлігійную варожасць — 84.

Аграномы — ухіленне ад персанальнага ўліку — 102.

Адказнасць дысцыплінарная — 213.

Адкрыццё — перадача за граніцу А., якія складаюць дзяржаўную тайну, — стар. 60.

Адмаўленне — ад ваеннай службы — 81; ад выплаты падаткаў і выканання павіннасцей у ваенны час — 83; ад выканання павіннасцей і работ, якія маюць агульнадзяржаўнае значэнне, — 94; ад выплаты падаткаў — 95; А. сведкаў, экспертаў, перакладчыкаў і панятых ад выканання абавязкаў — 134; А. у прыёме на работу жан-

---

[1]) Спасылкі зроблены на артыкулы Кодэкса, параграфы паартыкульных матэрыялаў і, у асобных выпадках, на старонкі.

чын, цяжарных і кормячых груддзю,— 139[1]; А. дзейнічаць зброяй у час бою — 185.

Адміністрацыйная адказнасць — за самавольны праезд у таварных паяздах — стар. 77.

Адтэрміноўка — выкананне прыгавору, які прысуджае ваеннаслужачага ў ваенны час да пазбаўлення волі без паражэння правоў,— 32.

Адурманьваючыя рэчывы — выраб, захоўванне, купля і збыт без дазволу — 151.

Акты грамадзянскага стану — непаведамленне органу ЗАГСа аб перашкодах да шлюбу і паведамленне ім ілжывых звестак — 119.

Акты тэрарыстычныя — 70.

Актывісты — пабоі і ўчыненне насільных дзеянняў у адносінах А.— 106[2].

Аліменты — ухіленне ад выплаты — 232.

Алкаголь — уплыў ап'янення на прымяненне мер пакарання — 13.

Амністыя — 17 § 1, стар. 80—88.

Аналогія злачынстваў — 6.

Апараты самагонныя — 150, стар. 61.

Ап'яненне — значэнне А.— 13.

Арандатар — растрачванне маёмасці — 253.

Арганізацыя контррэвалюцыйная — 76.

Архіўны матэрыял — скрыццё архіўнага матэрыялу, які падлягае рэгістрацыі,— 130.

Арцелі — гл. Кааперацыя.

Арыштаваны — садзейнічанне пабегу — 117; пабег з-пад варты — 118.

Арышт — прымяненне да ваеннаслужачых узамен папраўча-працоўных работ — 33; незаконны А.— 198.

Арэнда — забарона А. зямель сельскагаспадарчага значэння — 122 § 1.

Аўтарскае права — парушэнне закону аб А. п.— 263.

Аўтатранспарт — парушэнне правіл руху на А.— 80[3]; адмаўленне або ўхіленне ад выканання аўтатранспартнай павіннасці ў ваенны час — 83; парушэнне правіл ваеннага ўліку аўтамабіляў і іншых транспартных сродкаў — 100; парушэнне ваеннаслужачым правіл ваджэння або эксплуатацыі баявой або транспартнай машыны — 177[1]; гл. Аварыя.

Афіцыяльныя паперы — падробліванне — 105, 210, 254.

Афіцэрскі састаў — гл. Камандны састаў.

Ахова працы — 141[2], 141[3], 139, 200.

Б

Бабры марскія — гандаль шкуркамі без пломб і клейм або дакументаў, якія пацвярджаюць законнасць іх набыцця,— 153.

Бадзяжніцтва — адказнасць цыганоў, якія займаюцца Б.,— стар. 75.

Бальніца — змяшчэнне ў Б. для псіхічных хворых здаровай асобы — 227.

Бандытызм — уварванне контррэвалюцыйных банд — 64; арганізацыя банд — 80; крадзеж маёмасці, які кваліфікуецца як Б.,— стар. 66.

Банк дзяржаўны — падробліванне білетаў — 85.
Бацькі — ухіленне іх ад выплаты ўтрымання дзецям — 232.
Бацькоўскія правы — пазбаўленне іх — 34, 35.
Бездапаможны стан — пацярпеўшага — 49; выкарыстанне Б. с. пры згвалтаванні — 235; пакіданне без дапамогі — 229.
Беспарадкі — масавыя беспарадкі з пагромамі і іншымі дзеяннямі — 79.
Білеты — казначэйскія, Дзяржбанка — падробліванне — 85; падробліванне Б. чыгуначнага і воднага транспарту — 85.
Бітва — пакіданне поля Б.— 185.
Боль фізічны — нанясенне яго — 223.
Брак вытворчы — выпуск з прамысловых прадпрыемстваў — 152[1], 152[1] § 1, 2.
Будаўнічыя работы — невыкананне або парушэнне правіл — 157.
Буржуазія міжнародная — аказанне дапамогі міжнароднай буржуазіі ў ажыццяўленні варожай дзейнасці супроць СССР — 66.
Бяздзеянне ўлады — 180, 196.

В

Вагі і меры — захоўванне, прымяненне і збыт вагаў і мер няправільных, забароненых, з падробленым кляймом або без кляйма — 154; карыстанне няправільнымі вагамі, гірамі і іншымі вымяральнымі прыборамі — 196[2].

Ваенная прамысловасць — гл. Прамысловасць.

Ваенная служба — ухіленне ад В. с.— 81; невыкананне загаду — 165; прымушэнне да парушэння абавязкаў па В. с.— 167; дэзерцірства — 170; самавольнае пакіданне ваеннаслужачым часці — 171; тое-ж самае ў баявой абстаноўцы — 172; самавольная адлучка з часці або з месца службы ваеннаслужачага тэрміновай службы — 173; ухіленне ваеннаслужачых ад выканання абавязкаў шляхам самапашкоджання, сімуляцыі хваробы, падлогу і падману — 175; ухіленне ваеннаслужачых ад выканання абавязкаў па В. с. пад выглядам рэлігійных або іншых перакананняў — 176; парушэнне правіл ваджэння або эксплуатацыі баявой або транспартнай машыны — 177[1]; парушэнне правіл палётаў або падрыхтоўкі да іх — 177[2]; парушэнне правіл караблеваджэння — 177[3]; парушэнне правіл нясення пагранічнай службы — 178[1]; невыкананне правіл нясення службы на радыётэхнічных пастах, у дзяжурных падраздзяленнях і іншых аб'ектах — 178[2].

Ваеннаабавязаныя — парушэнне правіл уліку — 97, 97 § 1; адмаўленне або ўхіленне ад прызыву або мабілізацыі — 81; ухіленне ад папрызыўнай падрыхтоўкі і паверачных збораў — 98; ухіленне ад выпрабавальных і паверачных мабілізацый — 99.

Ваеннаслужачыя — адтэрміноўка выканання прыгавору, які прысуджае да пазбаўлення волі В. у ваенны час,— 32; вызваленне ад назначанай меры пакарання або замена яе больш мяккай мерай у адносінах да В., якія праявілі сябе стойкімі абаронцамі Саюза ССР,— 32; замена ім папраўча-працоўных работ пазбаўленнем волі — 33; пагроза забойствам, нанясеннем цялесных пашкоджанняў або пабояў начальніку ў сувязі з яго службовай дзейнасцю — 166[1];

адказнасць В. за разгалашэнне дзяржаўнай тайны і за страту дакументаў, якія змяшчаюць дзяржаўную тайну,— стар. 61.
Ваенная варта — невыкананне законнага загаду варты — 108; парушэнне ваеннаслужачымі правіл вартавой службы — 178.
Ваенны ўлік — парушэнне правіл — 97, 97 § 1.
Вайна — схіленне да аб'яўлення В. Саюзу ССР — 67; прапаганда В.— стар. 58; гл. Ваенны час.
Валакіта — 196.
Валюта замежная — падробліванне і збыт — 85.
Валютныя аперацыі — парушэнне правіл — 90 § 1.
Варожасць — узбуджэнне нацыянальнай і рэлігійнай В.— 84.
Варта ваенная — 108, 178.
Вартавая служба — парушэнне правіл вартавой і канвойнай службы — 178, 179.
Веласіпеды — парушэнне правіл аб ваенным уліку — 100.
Венерычныя хваробы — заражэнне — 225.
Віна — наўмысная і неасцярожная — 9; акалічнасці, абцяжваючыя В.,— 49; акалічнасці, змякчаючыя В.,— 50.
Віно — збыт і захоўванне без дазволу хлебнага віна, вырабаў з гарэлкі, налівак і настоек — 147; выраб, збыт і захоўванне — 148; адказнасць за выраб і продаж самагону — стар. 61.
Водны транспарт — гл. Транспарт.
Водпуск — адказнасць за няяўку ў тэрмін на службу ваеннаслужачых з В.— 170, 171, 173.
Воінскія злачынствы — 164—194.
Вораг працоўных — гл. Аб'яўленне ворагам працоўных.
Вучэбныя зборы — ухіленне ад іх начсаставу запасу Савецкай Арміі — 98.
Выбары — гл. Выбарчае права.
Выбарчае права — 34, 132, 132 § 1.
Выгнанне з Саюза ССР — 28, 29.
Выдаленне — з межаў БССР, Саюза ССР або асобнай мясцовасці — 27, 38, 39.
Выезд — за граніцу без устаноўленага пашпарта або дазволу — 120.
Вызваленне — парадак вызвалення асуджаных ад прымянення да іх пакарання — 52; незаконнае В. з-пад варты — 117; датэрміновае і ўмоўна-датэрміновае В.—61, 62, стар. 79, 80.
Выкананне прыгавору — адтэрміноўка В. п., які прысуджае ваеннаслужачага ў ваенны час да пазбаўлення волі без паражэння правоў,— 32.
Выкарыстанне — дзяржаўных устаноў і прадпрыемстваў у контррэвалюцыйных мэтах — 69; эмблемы і знакаў санітарнай службы арміі ў камерцыйных мэтах — 115; самавольнае В. літаратурных твораў — 263; В. начальнікам падпарадкаванага для асабістых паслуг — 182.
Выкраданне дакументаў — 116; гл. Пакража, Крадзеж.
Вымаганне — пры атрыманні хабару — 207; В., выключаючае адказнасць за дачу хабару,— 208; В. маёмасці або права на яе пад пагрозай насілля — 260.
Вынаходства — самавольнае карыстанне з парушэннем правіл аб патэнтах — 263; заяўка В. за граніцай без дазволу — стар. 61.
Выпуск нядобраякаснай прадукцыі — 152[1], 152[1] § 1, 2.

Выпуск друкаваных твораў — парушэнне правіл — 121 [2].
Выпрабавальны тэрмін — пры ўмоўным асуджэнні — 56.
Вырабы — выраб забароненых В.— 143, 143 § 1, 2; захоўванне неклеймаваных В.—154; клеймаванне В. падробленым прабірным кляймом — 257.
Высылка — 27, 38, 39.
Высяленне — з СССР, БССР і з асобных мясцовасцей — як мера пакарання — 27; выпадкі прымянення В.— 38, 39; паяўленне высланага ў мясцовасці, дзе жыць яму забаронена,— 118.
Вытворча-тэхнічная дысцыпліна — парушэнне правіл — 141 [2], 141 [3].

Г

Ганаровае званне — пазбаўленне яго пры пазбаўленні правоў — 34, 35.
Гандаль — падрыў Г. у контррэвалюцыйных мэтах — 69; парушэнне манаполіі знешняга Г.— 89; вядзенне Г. ад імя асобы або арганізацыі, якая карыстаецца ільготамі,— 92; вядзенне ў гандлёвым прадпрыемстве двайных кніг — 92; Г. самагонам — стар. 61; з парушэннем законаў і пастаноў, якія рэгулююць Г.,— 152; шкуркамі марскіх коцікаў і баброў без пломбаў і клеймаў або дакументаў, якія пацвярджаюць законнасць набыцця,—153; парушэнне нармальнага развіцця савецкага і калгаснага Г. (спекуляцыя) — 155; перавышэнне цэн — 196[2]; парушэнне службовай асобай правіл Г.—202.
Гандлёвае судна — гл. Судна.
Грамадзяне — БССР і іншых саюзных рэспублік — адказнасць за злачынствы — 2; замежныя — адказнасць за злачынствы — 3.
Грамадзянскі іск — у крымінальным працэсе — стар. 69.
Грамадзянства БССР і СССР — пазбаўленне яго як мера пакарання — 29.
Грамадскае бедства — знішчэнне або псаванне маёмасці, якое выклікала Г. б.,— 262.
Грамадская маёмасць — крадзеж Г. м.— стар. 63; неданясенне аб крадзяжы Г. м.— стар. 63.
Грамадскае ганьбаванне — 27, 42.
Грамадскія работнікі — пагрозы ў адносінах да Г. р.— 106 [1].
Грамадска-небяспечныя дзеянні — 4, 12; гл. Злачынства.
Грамадскі парадак — невыкананне загадаў органаў улады, якія ахоўваюць Г. п.,— 108.
Грамадскія арганізацыі — пазбаўленне права займаць у іх выбарныя пасады — 34; пакража, псаванне, скрыццё або знішчэнне дакументаў у мэтах перашкоджання дзейнасці ўстаноў — 116; машэнніцтва, у выніку якога была нанесена страта Г. а., — 250.
Граніца — дапамога пры пераходзе дзяржаўнай Г.— 88; пабег або пералёт за Г. ваеннаслужачага — 63 [3]; выезд за Г. без дазволу — 120; гл. Уезд і выезд.
Грошы — падрыў грашовага абароту ў контррэвалюцыйных мэтах — 69; падраблянне Г.— 85; пераплаўка манеты — 85 [1]; выпуск грашовых сурагатаў — 85 [2].
Груз — падраблянне дакументаў на правоз Г.— 85.

Д

Давер'е — злоўжыванне Д.— 250.

Дагавор — парушэнне наймальнікам — 140; парушэнне службовай асобай, як наймальнікам, калектыўных Д.— 201; заключэнне службовай асобай нявыгадных Д.— 206; злоснае невыкананне Д. з дзяржаўнымі, грамадскімі і кааператыўнымі ўстановамі і прадпрыемствамі — 252; разбазарванне арандатарам данай яму па Д. маёмасці — 253.

Дагавор міжнародны — садзейнічанне скасаванню — 64, 67.

Дазнанне — ілжывае паказанне на дазнанні — 136; разгалашэнне матэрыялаў Д. без дазволу — 138; прымушэнне даць паказанне — 198.

Дакументы — падробліванне Д. на праезд і правоз грузаў — 85; падробліванне афіцыяльных Д. — 105; пакража, псаванне, скрыццё або знішчэнне Д., якія знаходзяцца ў дзяржаўных, грамадскіх і кааператыўных установах,— 116; складанне і выдача фальшывых Д.— 210; падробліванне Д., якія ўстанаўліваюць маёмасныя правы,—254; страта Д., якія змяшчаюць дзяржаўную тайну,— стар. 60.

Данос ілжывы — 135; звязаны з цяжкім абвінавачаннем, карыслівымі матывамі або штучнымі доказамі абвінавачання — 137.

Дапамога — пакіданне без дапамогі асобы, якая знаходзілася ў небяспечным для жыцця стане,— 229; неаказанне яе асобе, якая знаходзіцца ў небяспечным для жыцця стане, калі вынікам гэтага была смерць або цяжкае цялеснае пашкоджанне, — 230; неаказанне яе капітанам судна асобам, якія гінуць на моры або іншым водным шляху,— 230^{1}; неаказанне яе хвораму асобамі, якія абавязаны па закону або займаюцца медыцынскай практыкай,— 231; пакіданне дзяцей без Д.—229^{1}, 232.

Дапрызыўная падрыхтоўка — ухіленне — 98.

Дарэнне — скрыццё маёмасці, якая пераходзіць па Д., і штучнае змяншэнне яе кошту — 96; забарона Д. зямлі — 122.

Датэрміновае вызваленне — Д. в. ад пакарання асуджаных няпоўналетніх — стар. 79.

Датэрміновае ўмоўнае вызваленне — 61, 62, стар. 80.

Даўгі — межы адказнасці дзяржавы пры канфіскацыі маёмасці — 44.

Даўнасць — злачынства — 16; умовы прымянення і перарыву яе — 17, 17 § 1; Д. па злачынствах контррэвалюцыйных — 18, 19; Д., пагашаючая прыгавор,— 20.

Дзеці — пазбаўленне бацькоўскіх правоў — 34; выкраданне, скрыццё або падмен чужога дзіцяці — 228; нявыплата бацькамі ўтрымання дзецям і пакіданне іх без дапамогі — 232.

Дзейнасць — забарона займацца пэўнай Д.— 27, 41.

Дзяржава замежная — 65, 67.

Дзяржаўная тайна — 63^{1}, 68, 188, стар. 60.

Дзяржаўная маёмасць — гл. *Маёмасць дзяржаўная.*

Дзяржаўны банк — падробліванне білетаў — 85; прадстаўленне Д. б. няправільных звестак аб выкананні фінансавага плана або іншых звестак — 210-а.

Дзяржаўныя ўстановы і прадпрыемствы — крадзеж, пашкоджанне, скрыццё або знішчэнне дакументаў у мэтах перашкоджання дзейнасці ўстаноў — 116; крадзеж маёмасці з дзяржаўных устаноў — стар. 63; дробны крадзеж дзяржаўнай і грамадскай

маёмасці — стар. 63; машэнніцтва, якое нанесла страту дзяржаўнай установе,— 250; злоснае невыкананне дагавору з дзяржаўнымі ўстановамі — 252; разбазарванне арандатарам маёмасці, дадзенай яму па дагавору,— 253.

Допыт — прымушэнне даць паказанне пры дапамозе прымянення незаконных мер — 198.

Друк — знявага ў Д.— 238; паклёп у Д.— 239.

Друкаваныя творы — парушэнне правіл, устаноўленых для выпуску і размнажэння Д. т.,— 121 [2].

Душэўная хвароба — 13, 219.

Душэўнахворыя — змяшчэнне Д. у лячэбныя ўстановы, як мера медыцынскага характару,— 58; змяшчэнне ў бальніцу для Д. заведама здаровага чалавека — 227.

Душэўнае хваляванне — гл. Хваляванне нервовае.

Дыверсія — 71; прымяненне пакарання смерцю да падрыўнікоў-дыверсантаў — стар. 59.

Дыпламатычныя прадстаўнікі — асобы парадак адказнасці за злачынствы — 3.

Дырэктар прадпрыемства — адказнасць за выпуск нядобраякаснай прадукцыі — 152 [1], 152 [1] § 1, 2.

Дыскрэдытаванне ўлады — выдумванне або распаўсюджванне ілжывых чутак з мэтай Д. у.— 104; пры прысваенні ўлады або звання службовай асобы — 110; службовай асобай — 212.

Дысцыплінарная адказнасць — за ўпушчэнне па службе — 213.

Дысцыпліна прапоўная — на аўтатранспарце — 80 [3].

Дэзерцірства — 170.

Ж

Жабрацтва — прымушэнне няпоўналетніх да займання Ж.— 232 [1].

Жанчыны — непрымяненне расстрэлу да цяжарных Ж.— 27; цяжарнасць як змякчаючая акалічнасць пры назначэнні меры пакарання — 50; адказнасць за зніжэнне зарплаты і адмаўленне ў прыёме на работу Ж., якія кормяць груддзю, і па матывах цяжарнасці — 139[1]; прымушэнне Ж. да аборту — 217[1]; прымушэнне да ўступлення ў палавую сувязь — 203; прымушэнне да займання прастытуцыяй — 236; адмена крымінальнай адказнасці за аборт — стар. 78.

Жывёлы — парушэнне правіл аб ваенным уліку і непрадстаўленне іх пры пробных і паверачных мабілізацыях — 100; парушэнне правіл аб ваенным уліку рабочых Ж.— 100; злосны забой і распродаж Ж.— 94 [1]; забой і наўмыснае скалечанне коней — 94 [2], 205 [2].

Жыллё — спагнанне павышанай платы — 142.

Жыццё — злачынствы супроць Ж.—214, 215, 216 і 218, стар. 59; разбой, злучаны з насіллем, небяспечны для Ж., — стар. 64.

З

Забабоны — узбуджэнне З.— 160.

Забарона займання пэўнай дзейнасцю або промыслам — як мера пакарання — 27; выпадкі прымянення — 41.

Забароненыя промыслы, прадукты і матэрыялы — 143, 143 § 1, 2; 155 § 1.

Забеспячэнне дзяржаўнае — пазбаўленне права на дзяржаўнае забеспячэнне — 34.

Забой жывёлы — гл. Жывёлы.

Забойства — адказнасць няпоўналетніх — 15; пры супраціўленні ўладзе — 106; наўмыснае — 214; у стане нервовага хвалявання — 215; з перавышэннем мер неабходнай абароны — 216; неасцярожнае — 218; пры абцяжваючых акалічнасцях — стар. 59.

Загад — невыкананне З. органа ўлады, які ахоўвае грамадскі парадак,— 108; невыкананне З. ваеннаслужачымі — 165.

Заданне дзяржаўнае — адмаўленне ад выканання — 94, 95.

Залік папярэдняга зняволення — 47.

Замах на злачынства — вызначэнне паняцця і прымяненне мер пакарання — 22, 23.

Замежныя дзяржавы — зносіны з імі ў контррэвалюцыйных мэтах — 65, 67.

Замежныя грамадзяне — адказнасць за злачынствы — 3.

Заработная плата — утрыманне з З. п. асоб, якія адбываюць папраўча-працоўныя работы,— 33 § 1; адказнасць за зніжэнне З. п. жанчынам, цяжарным і кормячым груддзю. — 139[1].

Заражэнне — венерычнай хваробай — 225.

Затапленне — знішчэнне маёмасці шляхам З. — 262.

Затрыманне — незаконнае — 198.

Захоўванне — літаратуры контррэвалюцыйнай — 72; літаратуры, якая заклікае да ўзбуджэння рэлігійнай або нацыянальнай варожасці,— 84; пушніны, здабытай шляхам незаконнага палявання,— 126; прадуктаў, матэрыялаў і вырабаў, у адносінах якіх ёсць спецыяльная забарона,— 143; ядавітых і моцнадзеючых рэчываў без дазволу або з парушэннем правіл — 144; выбуховых рэчываў і вогнестрэльнай і халоднай зброі без дазволу — 145; хлебнага віна, вырабаў з гарэлкі, налівак і настоек для збыту без дазволу — 147; выраблёных без дазволу або звыш устаноўленай моцнасці віна, гарэлкі, спіртных і спіртаўтрымліваючых напіткаў і прадметаў са спіртам — 148; самагону для збыту — стар. 61; апаратаў для вырабу самагону — стар. 62; какаіну, опію і іншых адурманьваючых рэчываў без дазволу — 151; мер і вагаў няправільных, забароненых, з падробленым або неўстаноўленым кляймом або без кляйма — 154; парушэнне правіл захоўвання казённай маёмасці ваенна-служачых — 177; падробленага прабірнага кляйма — 257; неклеймаваных вырабаў з каштоўных матэрыялаў — 258.

Заяўка — за граніцу вынаходстваў, адкрыццяў або тэхнічных удасканаленняў, якія складаюць дзяржаўную тайну,— стар. 61.

Зброя — выраб, збыт, купля і захоўванне — 145; праматанне — 177; крадзеж — 80[1].

Зборы — нявыплата — 93; прымусовыя зборы для царкоўных і рэлігійных груп — 161.

Збыт — падробленай манеты, казначэйскіх і Дзяржбанка білетаў і інш.— 85; падробленых пасведчанняў і афіцыяльных дакументаў, якія даюць права або вызваляюць ад павіннасцей,— 105; парнаграфічных твораў і малюнкаў — 121[3]; самавольна высечанага лесу — 124; пушніны, здабытай незаконным паляваннем,— 126; прадуктаў, матэрыялаў і вырабаў, у адносінах якіх ёсць спецыяльная

забарона,— 143; ядавітых моцнадзеючых рэчываў без дазволу або з парушэннем правіл — 144; выбуховых рэчываў, вогнестрэльнай і халоднай зброі без дазволу — 145; хлебнага віна, вырабаў з гарэлкі, налівак і настоек без дазволу — 147; выробленых без дазволу або звыш устаноўленай моцнасці віна, гарэлкі, спіртных напіткаў і спіртаўтрымліваючых рэчываў — 148; какаіну, опію і іншых адурманьваючых рэчываў без дазволу — 151; мер і вагаў няправільных, забароненых, з падробленым або неўстаноўленым кляймом або без кляйма — 154; фальсіфікаваных прадметаў — 255; непрыгоднага насення — 256; падробленага прабірнага кляйма і вырабаў з такім кляймом — 257.

Звальненне — з пасады — як мера пакарання — 27; выпадкі прымянення — 40.

Званне — пазбаўленне ганаровага З.— 34; самавольнае прысваенне ўлады або звання службовай асобы — 110.

Зварот — самавольны З. у СССР пасля выгнання — 29.

Звесткі — разгалашэнне ваеннаслужачымі ваенных З.— 188; паведамленне службовай асобай З., якія не падлягаюць агалашэнню,—211, стар. 61.

Зводніцтва — 236.

Згвалтаванне — 235, стар. 62.

Здароўе — народнае — парушэнне правіл аб ахове яго — 112; злачынствы супроць здароўя — 219—225; разбой, злучаны з насіллем, небяспечным для жыцця і З.,— стар. 64.

Здзелкі з зямлёй — 122, 122 § 1, 2; заключэнне службовай асобай нявыгадных З.— 206.

Здрада радзіме — 63^1—63^4; прымяненне пакарання смерцю да здраднікаў радзімы — стар. 59.

Зладзейская шайка — пакража, зробленая З. ш.,— стар. 63, 67.

Злачынства — агульныя палажэнні — 1—8, 16, 17, 18, 49, 50; З. працяглае і працягваемае — 17 § 1.

Злоўжыванне — уладай службовай асобай — 196; асобы начсаставу Савецкай Арміі — 180; З. давер'ем з мэтай атрымаць маёмасць, правы на яе або іншыя выгады — 250.

Знакі — таварныя — 264; зрыў, псаванне, а таксама перамяшчэнне межавых знакаў пры землеўпарадкаванні — 129.

Знаходка — утойванне знойдзенай маёмасці — 249.

Знешні гандаль — парушэнне манаполіі — 89.

Знішчэнне — дзяржаўнай і грамадскай маёмасці ў контррэвалюцыйных мэтах — 71; лясоў — парушэнне пастаноў, выданых для аховы лясоў ад знішчэння,— 123; дакументаў — афіцыяльных або прыватных — 116; процізаконнае З. маёмасці ваеннаслужачымі ў раёне ваенных дзеянняў — 191; маёмасці — 261; маёмасці агульнанебяспечным спосабам — 262.

Зносіны з замежнымі дзяржавамі — 65, 67.

Зносіны з асобамі, якія належаць да саставу непрыяцельскай арміі, — 189.

Знявага прадстаўнікоў улады — 109; З., нанесеная ваенным начальнікам або ваеннаму начальніку, — 168, 169; нанясенне З. славесна або пісьмова — 237; З. у друку — 238.

Знявечанне твару — 219.

Зняволенне — папярэдняе — абавязковасць заліку пры вызначэнні меры пакарання — 47; незаконнае — 198.

Золата — гл. Каштоўныя металы.

Зрыў пячацей — 129.
Зямля — забарона здзелак з З.— 122, 122 § 1; незаконная распрацоўка нетраў — 127; знішчэнне, псаванне або перамяшчэнне межавых знакаў пры землеўпарадкаванні — 129.

І

Ілжывае паказанне — сведкі, эксперта і перакладчыка — 136, 137.
Ілжывы данос — 135, 137.
Ілжывыя дакументы — выдача ілжывых дакументаў — 210.
Ілжывыя чуткі — выдумванне І. ч., якія могуць выклікаць грамадскую паніку, недавер'е да ўлады, дыскрэдытаванне яе,— 104.
Ільготы — перашкоджанне начальнікам падпарадкаванаму ваеннаслужачаму выкарыстаць ільготы і перавагі — 181; вядзенне промысла або гандлю ад імя асобы, якая карыстаецца ільготамі,— 92.
Інвентар — канфіскацыя — 43; 43 § 1.
Інжынеры — гл. Спецыялісты.

К

Кааперацыя — падрыў яе ў контррэвалюцыйных мэтах — 69; арганізацыя фіктыўнай К.— 92; разбазарванне арандатарам маёмасці, дадзенай яму па дагавору,— 253; злоснае невыкананне заключанага з К. дагавору — 252; машэнніцтва, якое нанесла шкоду К.,— 250; пакража, псаванне, скрыццё або знішчэнне дакументаў з мэтай перашкоджання дзейнасці К.— 116.
Кабель — пашкоджанне — 108 [2].
Казначэйскія білеты — падробліванне — 85.
Какаін — выраб, захоўванне, купля і збыт без дазволу — 151.
Калгасная маёмасць — крадзеж К. м. — стар. 63.
Калгаснікі — парадак адбывання папраўча-працоўных работ — 33 § 1; недапушчальнасць прыцягнення да адказнасці К. за продаж імі прадуктаў сваёй гаспадаркі без парушэння правіл гандлю — 155 § 1.
Калектыўны дагавор — парушэнне яго наймальнікам — 140; парушэнне наймальнікам — службовай асобай — 201.
Калекцыя — скрыццё К. старадаўнасці і мастацтва, якія падлягаюць уліку,— 130.
Калецтва — адказнасць няпоўналетніх за прычыненне К.— 15.
Камандзіроўка — адказнасць ваеннаслужачага за няяўку ў тэрмін на службу з камандзіроўкі — 170, 171, 173.
Камандны састаў — злачынствы К. с. Савецкай Арміі — 165, 168, 170, 171, 180, 183, 193.
Камітэты — фабрычна-заводскія і мясцовыя — перашкоджанне іх дзейнасці — 141.
Канкурэнцыя — карыстанне чужым таварным, фабрычным і рамесным знакам, рысункам, мадэллю і фірмай для нядобрасумленнай канкурэнцыі — 264.
Кантрабанда — 87, 87 § 1.
Канфіскацыя — 27, 28, 43, 43 § 1, 2; 44.
Капітан судна — 230 [1].
Карабель — пакіданне ваеннага гінучага К. камандзірам і асобамі каманды — 186.

Катаванне — 219, 223.

Каштоўныя паперы — падробліванне — 85; незаконны выпуск — 85 [2].

Каштоўныя металы — захоўванне неклеймаваных вырабаў з К. м.— 258; клеймаванне падробленым кляймом — 257.

Кватэрная плата — спагнанне ў размеры звыш устаноўленага органамі ўлады — 142.

Кінематаграфічныя здымкі — парушэнне правіл аб іх — 108 [3].

Кіноцэнзура — парушэнне правіл яе — 121 [2].

Кіраванне — злачынствы супроць парадку кіравання — 77—163.

Кляймо — падробліванне і накладанне неўстаноўленых клеймаў на меры і вагі — 154; прабірнае — выраб, захоўванне і збыт падробленага прабірнага кляйма і клеймаванне ім вырабаў, а таксама накладанне клеймаў і марак, падобных да прабірнага кляйма,—257; захоўванне неклеймаваных вырабаў з каштоўных металаў — 258.

Кнігі гандлёвыя — вядзенне ў прамысловых і гандлёвых прадпрыемствах двайных кніг — 92.

Кодэкс законаў аб працы — парушэнне наймальнікам законаў аб працы — 139, 200.

Коні — адмаўленне або ўхіленне ў ваенны час ад выканання ваенна-конскай павіннасці — 83; забой і распродаж іх з мэтай перашкоджання мерапрыемствам па абагульненню жывёлы — 94 [1]; забой іх або наўмыснае скалечанне — 94 [2]; забой іх без дазволу ветнагляду і злачынна-нядбайны догляд іх у калгасах і соўгасах — 205 [2]; парушэнне правіл уліку коней — 100.

Конская павіннасць — адмаўленне або ўхіленне ад выканання яе ў ваенны час — 83.

Контррэвалюцыйная мэта — 69 § 1.

Контррэвалюцыйныя злачынствы — 63—76; даўнасць па К. з.— 18, 19.

Кормячыя груддзю — адмаўленне ў прыёме на работу жанчын, кормячых груддзю,— 139 [1].

Коцікі — увоз і вываз без пломбаў і клеймаў — 128; незаконны гандаль — 153.

Крадзеж — дзяржаўнай, калгаснай, кааператыўнай або іншай грамадскай маёмасці — стар. 63; дробны К. дзяржаўнай або грамадскай маёмасці — стар. 63; зроблены няпоўналетнімі — стар. 67; дакументаў — 116.

Крушэнне паяздоў — адказнасць няпоўналетніх за дзеянні, якія могуць выклікаць К. п.,— 15.

Крэдытная сістэма — падрыў яе ў контррэвалюцыйных мэтах — 69.

Крэдытная ўстанова — прадстаўленне ёю фальшывых звестак аб выкананні фінансавага плана — 210-а.

Купля — зямлі — 122; самавольна высечанага лесу — 124; пушніны, здабытай шляхам незаконнага палявання,— 126; прадуктаў, матэрыялаў і вырабаў, у адносінах якіх ёсць спецыяльная забарона,— 143, 143 § 1; для збыту ядавітых і моцнадзеючых рэчываў без дазволу — 144; выбуховых рэчываў і вогнестрэльнай і халоднай зброі без дазволу — 145; без дазволу какаіну, опію і іншых адурманьваючых рэчываў для збыту — 151; незаконная К. ваеннай маёмасці — 177; маёмасці, здабытай шляхам пакражы, грабяжу, разбою, прысваення, растраты і машэнніцтва — 251.

Л

Лес — самавольная парубка і парушэнне пастаноў аб ахове лясоў ад крадзяжу і знішчэння — 123; купля і збыт самавольна высечанага Л. — 124; знішчэнне межавых знакаў пры лесаўпарадкаванні — 129.

Літаратура — распаўсюджванне, выраб або захоўванне контррэвалюцыйнай Л.— 72; выраб, захоўванне і распаўсюджванне Л., якая заклікае да ўзбуджэння рэлігійнай і нацыянальнай варожасці,— 84; выкарыстанне літаратурных твораў з парушэннем законаў аб аўтарскім праве — 263.

Ліхвярства — 259.

Лячэбныя ўстановы — змяшчэнне ў іх, як мера пакарання,— 58.

Лячэнне — займанне ўрачаваннем асобамі, якія не маюць медыцынскай адукацыі, і займанне медыцынскімі работнікамі практыкай, на якую яны не маюць права,— 111.

Лячэнне прымусовае — як мера пакарання — 58.

М

Мабілізацыя — ухіленне ад М. у Савецкую Армію — 81; ухіленне ад паверачных і пробных мабілізацый — 99; непрадстаўленне рабочай жывёлы, аўтамабіляў і іншых транспартных сродкаў пры пробных і паверачных мабілізацыях — 100.

Мадэль — карыстанне ёю для нядобрасумленнай канкурэнцыі — 264.

Маёмасць — канфіскацыя яе — 43, 44; разбурэнне дзяржаўнай і грамадскай М. у контррэвалюцыйных мэтах — 71; скрыццё спадчыннай М.— 96; казённая М., праматанне яе ваеннаслужачым — 177; незаконнае знішчэнне і адабранне ад насельніцтва ў раёне ваенных дзеянняў пад выглядам ваеннай неабходнасці — 191, разбазарванне арандатарам М., дадзенай яму па дагавору,— 253; патрабаванне перадачы пад пагрозай насілля — 260; спагнанне платы за пазычаную М. у размеры, які перавышае звычайную норму,— 259; знішчэнне і псаванне яе — 261; знішчэнне і псаванне яе агульнанебяспечным спосабам — 262; крадзеж дзяржаўнай і грамадскай М. — стар. 63; гл. Пакража, Грамадская маёмасць.

Маёмасныя злачынствы — 240—264; крадзеж дзяржаўнай і грамадскай маёмасці — стар. 63, 65; дробны крадзеж дзяржаўнай і грамадскай маёмасці — стар. 63; пакража асабістай маёмасці грамадзян — стар. 64.

Мак — пасеў опійнага маку без дазволу — 144.

Малалетнія — навучанне іх рэлігіі — 159; пакіданне без дапамогі і ў небяспечным становішчы — 229; разбэшчванне іх — 234; гл. Няпоўналетнія.

Манаполія — парушэнне палажэнняў аб М. знешняга гандлю — 89; парушэнне законаў і правіл аб дзяржаўных М.— 121.

Манета — падробліванне — 85.

Манеўры — ухіленне ад іх начсаставу запасу Савецкай Арміі — 98.

Марадзёрства — 190.

Маркі — паштовыя — падробліванне і збыт падробленых марак — 85; накладванне на вырабы з металу марак, падобных да прабірнага кляйма,— 257.

Марскі флот — парушэнне правіл караблеваджэння — 177 [3].
Масавыя беспарадкі — 79.
Мастацтва — скрыццё калекцый і помнікаў М., якія падлягаюць уліку,— 130.
Мастацкія творы — выкарыстанне іх з парушэннем закону аб аўтарскім праве — 263.
Матэрыялы — гл. Абсталяванне і матэрыялы.
Матывы злачынства — 49, 50.
Машынна-трактарныя станцыі — псаванне і знішчэнне пажарам маёмасці МТС — 205 [1].
Машыны — баявыя і транспартныя — парушэнне правіл ваджэння іх — 177 [1].
Машэнніцтва — 250.
Медалі — гл. Ордэны, медалі і нагрудныя знакі.
Медыка-педагагічныя меры — 8; выпадкі прымянення — 60; віды — 59.
Медыцынскія меры — 8; выпадкі прымянення — 13, 60; віды—58.
Медычная дапамога — адмаўленне ў аказанні яе — 231.
Медыцынскія работнікі — займанне імі такой практыкай, на якую яны не маюць права,— 111.
Межавыя знакі — знішчэнне, псаванне або перамяшчэнне іх пры земле- і лесаўпарадкаванні — 129.
Мена — зямлі — 122.
Меры і вагі — захоўванне, ужыванне і збыт мер і вагаў няправільных, забароненых, з падробленым кляймом або без кляйма — 154.
Меры сацыяльнай аховы — гл. Пакаранне.
Месца ўчынення злачынства — 2, 3.
Метал — накладанне на вырабы з М. клеймаў і марак, падобных да прабірнага кляйма,—257.
Механічныя рухавікі — парушэнне правіл устаноўкі — 158.
Міліцыя — адказнасць работнікаў М. за ўчыненне злачынства — 164.
Мір — Закон аб ахове міру — стар. 58.
Міравыя камеры і камісіі — парушэнне наймальнікам заключаных у іх пагадненняў — 140; парушэнне заключаных у іх пагадненняў службовай асобай як наймальнікам — 201.
Морфій — выраб, захоўванне, купля і збыт без дазволу або з парушэннем правіл — 144.
Моцнадзеючыя рэчывы — выраб, захоўванне, купля і збыт без дазволу або з парушэннем правіл — 144.
Мужаложства — 235 [1].
Музычныя творы — выкарыстанне іх з парушэннем закону аб аўтарскім праве — 263.
Мясцовыя камітэты — перашкоджанне іх дзейнасці — 141.

Н

Навуковыя творы — выкарыстанне іх з парушэннем закону аб аўтарскім праве — 263.
Нагрудныя знакі — гл. Ордэны, медалі і нагрудныя знакі.
Наём — спагнанне платы за наём кватэры звыш устаноўленага размеру — 142.

Наймальнік — перашкоджанне выкарыстанню выбарчых правоў — 132[1]; парушэнне законаў і пастаноў аб працы і соцыяльным страхаванні — 139; парушэнне калектыўных дагавораў, тарыфных пагадненняў і пагадненняў у міравых камерах — 140; парушэнне законаў і пастаноў аб працы і соцыяльным страхаванні службовай асобай, як наймальнікам,—200.

Наркотыкі — 144, 151.

Народнае здароўе — парушэнне правіл аб ахове яго — 112.

Насенне — збыт непрыгоднага Н. — 256.

Насілле — адказнасць няпоўналетніх за Н. — 15; як абцяжваючая віну акалічнасць — 49; пры супраціўленні прадстаўнікам улады — 106; пагроза зрабіць Н.— 106[1]; у адносінах грамадскіх актывістаў, ударнікаў на вытворчасці — 106[2]; пры вызваленні арыштаванага — 117; над іншымі ваеннапалоннымі або жорсткае абыходжанне з імі з боку ваеннапалоннага, які з'яўляецца старшым,— 185[2]; зробленае ваеннаслужачым у раёне ваенных дзеянняў — 191; пры перавышэнні ўлады — 197; пры палавых зносінах — 235.

Нацыяналізацыя зямлі — гл. Зямля.

Нацыянальная варожасць — прапаганда і агітацыя, якая заклікае да ўзбуджэння Н. в., і выраб, захоўванне і распаўсюджванне літаратуры такога зместу — 84.

Нацыянальныя забабоны — выкарыстанне ў контррэволюцыйных мэтах — 72.

Начальніцкі састаў — гл. Камандны састаў.

Неабходная абарона — 10, 10 § 1; 216, 222.

Неасцярожнасць — вызначэнне паняцця — 9; забойства па Н. — 218; цялеснае пашкоджанне па Н. — 224.

Небяспечны стан — неаказанне дапамогі асобе, якая знаходзіцца ў небяспечным стане,— 229, 230.

Небяспека — непазбежная — 11.

Невыкананне — павіннасцей і работ, якія маюць агульнадзяржаўнае значэнне,— 94; загаду органа, які ахоўвае грамадскі парадак,— 108; загаду ваеннаслужачымі — 165; злоснае Н. дагавораў з дзяржаўнымі, грамадскімі і кааператыўнымі ўстановамі і прадпрыемствамі — 252.

Неданясенне — аб злачынствах — 26; аб здрадзе радзіме — 63[3], 63[4]; аб контррэволюцыйных злачынствах — 73; аб злачынствах, якія прадугледжаны арт. арт. 79, 80 і 85 КК, — 86; належным установам і асобам аб небяспечным для жыцця стане іншай асобы — 230; аб крадзяжы — стар. 63; аб разбоі — стар. 65.

Незаконнае затрыманне або прывод — 198; пазбаўленне волі — 226.

Непадпарадкаванне ўладзе — 79, 108.

Непазбежная небяспека — 11.

Неправасудны прыгавор — 199.

Нетры зямлі — незаконная распрацоўка — 127.

Нізкія пабуджэнні — як абцяжваючая віну акалічнасць — 49.

Нядбайнасць — нядбайныя адносіны да службы начсаставу Савецкай Арміі — 180; да службовых абавязкаў — 196.

Нядобрасумленныя адносіны — да службовых абавязкаў — 196.

Нядобраякасная і некамплектная прадукцыя — выпуск — 152[1], 152[1] § 1, 2.

Няпоўналетнія — прымяненне да іх мер пакарання — 14, 14 § 1—5; 15; непрымяненне расстрэлу — 27; аддача бацькам і іншым

асобам у якасці медыка-педагагічнай меры — 59; навучанне рэлігіі — 159; разбэшчванне — 234; прымушэнне іх да займання спекуляцыяй, прастытуцыяй, жабрацтвам — 232 [1]; датэрміновае вызваленне Н.— стар. 79; прымяненне Указаў ад 4 чэрвеня 1947 г. у адносінах Н. — стар 67; гл. Дзеці, Малалетнія.

Няяўка — ваеннаслужачага ў часць або да месца службы пры назначэнні, пераводзе, з камандзіроўкі, з водпуску або з лячэбнай установы — 170, 171, 173.

О

Опій — выраб, захоўванне, купля і збыт без дазволу — 151.

Опійны мак — пасеў яго — 144.

Ордэны, медалі і нагрудныя знакі — пазбаўленне знакаў адрознення пры паражэнні правоў —35, 35 § 1; незаконнае нашэнне —113; процізаконнае нашэнне знакаў Чырвонага Крыжа і Чырвонага Поўмесяца — 114, 193; незаконнае ўзнагароджанне і перадача ордэнаў, медаляў і нагрудных знакаў іншым асобам — стар. 72.

П

Пабег — за граніцу ваеннаслужачага — 63[3]; садзейнічанне П. арыштаваных — 117; з месца абавязковага пасялення або з-пад варты — 118.

Пабоі — 223, 106 [2].

Паветраны флот — парушэнне абавязкаў, зробленае асобамі начсаставу грамадзянскага П. ф., — 80[4], 80[5]; парушэнне ваеннаслужачым правіл палётаў або падрыхтоўкі да іх — 177 [2].

Павіннасці — ухіленне ад выканання ў ваенны час — 83; адмаўленне асобных грамадзян ад выканання П. і работ, якія маюць агульнадзяржаўнае значэнне, — 94; адмаўленне або ўхіленне ад выканання П. па ўзаемнаму ўзгадненню — 95; падробліванне дакументаў, якія вызваляюць ад П., — 105.

Павозкі — парушэнне правіл аб ваенным уліку іх і непрадстаўленне пры выпрабаванні і паверачных мабілізацыях — 100.

Павышэнне цэн — на тавары — 196 [2].

Пагадненне — парушэнне наймальнікам тарыфных і заключаных у міравых камерах і камісіях П.— 140; парушэнне службовай асобай як наймальнікам тарыфных і заключаных у міравых камерах П.— 201.

Пагранічная служба — парушэнне правіл нясення П. с.— 178 [1].

Пагроза — у сувязі са службовай і грамадскай дзейнасцю асобы, якой пагражаюць,— 106; П. забойствам, нанясеннем цялесных пашкоджанняў або пабояў ваеннаму начальніку ў сувязі з яго службовай дзейнасцю — 166 [1]; палавыя зносіны з прымяненнем П.—235; П. пры самаабароне — 10 § 1.

Пагромы — пры масавых беспарадках — 79.

Падатак — ухіленне ад выплаты ў ваенны час —83; скрыццё або няправільнае ўказанне колькасці прадметаў, якія падлягаюць абкладанню і ўліку,— 92; нявыплата П. асобнымі грамадзянамі ў

тэрмін — 93; адмаўленне або ўхіленне ад выплаты П. па ўзаемнаму пагадненню — 95; скрыццё маёмасці, якая пераходзіць па спадчыне і дарэнню, і штучнае змяншэнне кошту такой маёмасці з мэтай ухіліцца ад выплаты П.— 96.

Падбухторванне — 24, 25, 232 [1].

Падлеткі — гл. Няпоўналетнія.

Падлог — ухіленне ад ваеннай службы шляхам П. дакументаў — 81; афіцыяльных дакументаў і выкарыстанне іх — 105; ухіленне ад выканання абавязкаў ваеннай службы шляхам П. дакументаў — 175; службовы П.—210.

Падман — з мэтай узбуджэння забабонаў — 160; абважванне і абмерванне — 196 [2]; машэнніцтва — 250, 255.

Падмен — чужога дзіцяці — 228.

Падпал — знішчэнне маёмасці шляхам П. — 262.

Падробліванне — манеты, казначэйскіх і Дзяржаўнага банка білетаў, каштоўных папер, замежнай валюты, знакаў паштовай аплаты, білетаў чыгункі і воднага транспарту і дакументаў на праезд і правоз грузаў —85; пасведчанняў і іншых афіцыяльных дакументаў — 105; пераплаўка дзяржаўнай разменнай металічнай манеты — 85 [1]; клейм для мер і вагаў — 154; службовай асобай дакументаў — 210; дакументаў, якія ўстанаўліваюць маёмасныя правы,— 254; прабірнага кляйма — 257.

Падрыўнікі-дыверсанты — прымяненне да іх пакарання смерцю — стар. 59.

Падрыхтоўка да злачынства — 22, 23.

Пажар — псаванне або знішчэнне П. трактараў, с.-г. машын, маёмасці калгасаў, соўгасаў і МТС —205 [1].

Пазбаўленне волі — прымяненне П. в. да няпоўналетніх — 15; зняцце судзімасці з асоб, асуджаных да П. в., — 21, 21 § 1; як вышэйшая мера пакарання для няпоўналетніх і цяжарных — 27; як асноўная мера пакарання — 28; як мера, якая замяняе аб'яўленне ворагам працоўных,— 29; прымяненне П. в.— 30; працяглыя тэрміны П. в. па дзяржаўных злачынствах — 30 § 1; П. в. у выглядзе зняволення ў турму — 27 § 1; адтэрміноўка выканання прыгавору, які прысуджае да П. в. ваеннаслужачага ў ваенны час,—32; тое-ж для работнікаў чыгуначнага і воднага транспарту — 32 [1]; замена пазбаўленнем волі папраўча-працоўных работ — 33; забарона замены П. в. штрафам — 45; абавязковасць заліку папярэдняга зняволення —47; незаконнае П. в. у якасці меры стрымання —198; незаконнае П. в. прыватнай асобай — 226; прымяненне ў мірны час П. в. за злачынствы, якія караюцца па дзеючых законах пакараннем смерцю,— стар. 59.

Пазыка — спагнанне працэнтаў па пазыцы звыш устаноўленага размеру і аплаты за пазычанае насенне ў размеры, які перавышае звычайную норму,— 259.

Пазыка дзяржаўная — скупліванне аблігацый дзяржпазык — 90; незаконны выпуск П, мясцовымі ўстановамі — 85 [2].

Пакаранне — мэта прымянення — 7, 7 § 1; віды — 8; умовы прымянення судова-папраўчых мер — 9; умовы непрымянення мер пакарання ўсіх відаў — 10—12; умовы непрымянення судова-папраўчых мер — 13, 14; адказнасць няпоўналетніх — 14 § 1—3, 15; умовы прымянення медыцынскіх мер — 13, 60; уплыў ап'янення на прымяненне мер пакарання — 13; выпадкі прымянення медыка-педагагічных мер — 60; прымяненне іх пры замаху або падрых-

тоўцы да злачынства — 22, 23; прымяненне іх да ўдзельнікаў злачынства — 25; прымяненне іх у выпадку неданясення аб злачынствах —26; віды судова-папраўчых мер —27; непрымяненне расстрэлу да няпоўналетніх і цяжарных — 27; асноўныя і дадатковыя меры — 28; аб'яўленне ворагам працоўных з выгнаннем з Саюза ССР — 29; пазбаўленне волі — 30; вызваленне ад назначанага раней П. або змякчэнне яго ў адносінах ваеннаслужачых, якія праявілі сябе стойкімі абаронцамі Саюза ССР, — 32; папраўча-працоўныя работы — 33; пазбаўленне правоў і знакаў гонару — 34, 35, 36, 37; высылка і ссылка — 38, 39; звальненне з пасады — 40; забарона займацца дзейнасцю або промыслам — 41; грамадскае ганьбаванне — 42; канфіскацыя маёмасці — 43, 44; штраф — 45; перасцярога — 46; акалічнасці, якія ўплываюць на вызначэнне мер П.,— 48; выпадкі прымянення больш строгага П.— 49; выпадкі прымянення больш мяккага П.—50; умовы вызначэння меры П. у размеры меншым, чым прадугледжана пэўным артыкулам КК або зусім ім не прадугледжаным,— 51; парадак вызвалення ад прымянення мер П.— 52; парадак вызначэння П., калі ў дзеяннях асуджанага ёсць адзнакі злачынстваў, прадугледжаных некалькімі артыкуламі КК, — 53; парадак вызначэння мер П. пры ўчыненні некалькіх злачынстваў — 54; парадак вызначэння мер П. у выпадках учынення новага злачынства да адбыцця мер пакарання за раней зробленае — 55; меры медыцынскага характару, віды — 58; меры медыка-педагагічнага характару, віды — 59; турэмнае зняволенне як мера П.— 27 § 1; умоўна-датэрміновае вызваленне ад П.—61, 62, стар. 80; датэрміновае вызваленне ад П. няпоўналетніх — стар. 79; гл. Пакаранне смерцю.

Пакаранне смерцю — адмена П. с. у мірны час — стар. 58; прымяненне П. с. да здраднікаў радзімы, шпіёнаў і падрыўнікоў-дыверсантаў — стар. 59; да забойцаў — стар. 59.

Пакіданне — воінскай часці — 170, 171; воінскай часці ў баявой абстаноўцы — 172; поля бітвы ў час бою — 185; без дапамогі — 229.

Паклёп — 239.

Пакража — адказнасць няпоўналетніх за П. — 15; П. ваеннаслужачым на полі бітвы прадметаў, якія знаходзяцца пры забітых і раненых,—190; П. дзяржаўнай і грамадскай маёмасці — стар. 63; П. асабістай маёмасці грамадзян — стар. 64; П., зробленая зладзейскай шайкай або паўторна,— стар. 63, 67; дробная пакража дзяржаўнай або грамадскай маёмасці — стар. 63; П. электрычнай энергіі — 244; купля заведама крадзенага — 251.

Пакрыццё страты — гл. Страта.

Пакуты — гл. Катаванні.

Палавыя зносіны — прымушэнне службовай асобай да палавой сувязі асобы, якая ад яе па службе залежыць,— 203; з асобамі, якія не дасягнулі палавой спеласці,— 233; з прымяненнем насілля, пагроз, выкарыстання бездапаможнага стану і прымушэнне да палавой сувязі асобы, якая матэрыяльна залежыць,— 235; мужаложства — 235 [1].

Палёты міжнародныя —80 [5].

Палон — добраахвотная здача ў П. па прычыне баязлівасці або маладушнасці — 185 [1].

Палонныя — 185 [2]; 192.

Паляванне — незаконнае — 125; купля, збыт, захоўванне і правоз пушніны, здабытай шляхам незаконнага П.,— 126.

Памілаванне — гл. Амністыя.

Паніжэнне — мер пакарання —51.

Панятыя — няяўка іх па выкліку судова-следчых органаў або адмаўленне ад выканання абавязкаў і перашкоджанне іх яўцы асобамі, ад якіх яны матэрыяльна залежаць, — 134.

Паперы — падробліванне дзяржаўных каштоўных П.— 85.

Папраўча-працоўныя работы — як асноўная мера пакарання — 28, 33, 33 § 1, 2; замена іх для ваеннаслужачых пазбаўленнем волі — 33; замена папраўча-працоўнымі работамі штрафу — 45; абавязковасць і ўмовы заліку папярэдняга зняволення пры асуджэнні да ППР — 47; выключэнне часу адбыцця ППР з агульнага працоўнага стажу — 33 [1].

Папярэдняе зняволенне — 47.

Папярэдняе следства — разгалашэнне матэрыялаў П. с. без дазволу — 138.

Парадак кіравання — злачынствы супроць П. к. — вызначэнне паняцця — 77; асабліва небяспечныя для Саюза ССР — 78—91; іншыя злачынствы супроць П. к.—92—163.

Паражэнне правоў — 27, 34, 35, 36, 37.

Парнаграфія — выраб і распаўсюджванне парнаграфічных твораў і малюнкаў — 121 [3].

Пасада — звальненне ад П., як мера пакарання,—27; выпадкі прымянення гэтай меры — 40.

Пасведчанне — падробліванне — 105.

Пасевы — опійнага маку і індыйскіх канапель — 144 п. «б»; гл. Патравы.

Пасобнікі — 24, 25.

Пасрэдніцтва — у хабарніцтве — 208.

Пастаўкі — ухіленне ад П. коней у Совецкую Армію — 100 п. «б»; гл. Абавязковыя пастаўкі.

Пасяленне — пабег з месца абавязковага П. або з дарогі да яго — 118.

Патрава — адказнасць за П. пасеваў у калгасах і соўгасах — стар. 73.

Паўторнасць маёмасных злачынстваў — стар. 63, 67.

Пашкоджанне — дакументаў — 116; пячацей — 129-а; трактараў і с.-г. машын — 205 [1]; маёмасці — 261, 262.

Пашпарт — уезд у СССР і выезд за граніцу без устаноўленага П.—120.

Пенсіі — пазбаўленне правоў на П.— 34, 37.

Перавышэнне абароны — гл. Неабходная абарона.

Перавышэнне ўлады — асобай начсаставу Совецкай Арміі — 180; службовай асобай — 197.

Перакладчыкі — няяўка іх па выкліку судова-следчых органаў або адмаўленне ад выканання абавязкаў і перашкоджанне іх яўцы асобамі, ад якіх яны матэрыяльна залежаць,— 134; ілжывыя паказанні — 136.

Перапіска — ваеннаслужачага ў час вайны з асобамі, якія належаць да саставу непрыяцельскай арміі або жывуць на непрыяцельскай тэрыторыі,— 189.

Перапіс і пераўлік — жывёл і прадметаў пры вопытных і паверачных мабілізацыях — 100.

Пераплаўка манеты — 85 [1]
Перасцярога — 27, 28, 46.
Пераход дзяржаўнай граніцы — дапамога пераходу, зробленая як промысел або службовай асобай,— 88.
Плаціна — клеймаванне падробленым і падобным да прабірнага кляймом зліткаў і вырабаў з П.— 257; захоўванне ў гандлёвых прадпрыемствах неклеймаваных вырабаў і збыт іх — 258.
Помнікі — скрыццё П. старадаўнасці і мастацтва, якія падлягаюць рэгістрацыі,— 130.
Поўная адсутнасць памяці — 13.
Пошта — падрабліванне знакаў паштовай аплаты — 85.
Прабірнае кляймо — выраб, захоўванне і збыт падробленага П. к. і клеймаванне ім вырабаў, а таксама накладанне клеймаў і марак, падобных да П. к.,—257; захоўванне неклеймаваных вырабаў з каштоўных металаў — 258.
Правакатары — 74.
Правакацыя хабару — 209.
Прагул — адмена судовай адказнасці рабочых і служачых за П. без уважлівай прычыны — стар. 76.
Прадукты — выраб забароненых П.— 143, 143 [1] § 1, 2.
Прадукцыя — нядобраякасная і некамплектная — адказнасць за выпуск — 152 [1], 152 [1] § 1, 2.
Праматанне — казённай маёмасці ваеннаслужачым — 177.
Прамысловасць — падрыў — 69; парушэнне законаў і пастаноў, якія рэгулююць П., — 152; парушэнне службовай асобай правіл аб П.— 202.
Прапаганда — якая заклікае да ўчынення контррэвалюцыйных злачынстваў — 72; якая заклікае да рэлігійнай і нацыянальнай варожасці — 84; П. вайны — стар. 58.
Прапіска пашпартаў — парушэнне правіл П. п. — 120 [1].
Прастытуцыя — прымушэнне займацца П. і ўцягненне ў яе жанчын — 236; падбухторванне — 232 [1].
Пратэкцыянізм — 196.
Прафесія — забарона займання П. або промыслам — 27, 41.
Праца — парушэнне законаў аб П. — 139, 139 [1], 140, 200, 201.
Працоўная дысцыпліна — парушэнне работнікамі транспарту — 80 [3].
Працоўны стаж — незалік у П. с. часу адбывання папраўча-працоўных работ — 33 [1].
Працяглае і працягваемае злачынства — умовы прымянення даўнасці па П. з.— 17 § 1.
Працэнты — спагнанне П. за пазыку звыш устаноўленага памеру — 259.
Промысел — забарона займацца П.— як мера пакарання — 27, 41; вядзенне П. ад імя асобы або арганізацыі, якія карыстаюцца ільготамі,— 92.
Прамысловая кааперацыя — гл. Кааперацыя.
Прафсаюзы — перашкоджанне законнай дзейнасці П. і іх упаўнаважаных — 141.
Проціўзсянне ўладзе — 79.
Процілажарныя правілы — 141 [2], 141 [3].
Прыборы вымяральныя — 196 [2].
Прыватнікі — займанне забароненым промыслам — 143 § 1, 2.
Прывод — незаконны — 198.

Прыгавор — канчатковы тэрмін выканання — 20; вынікі немагчымасці выканаць П. аб выгнанні — 29; адтэрміноўка выканання П., які прысуджае ваеннаслужачага ў ваенны час да пазбаўлення волі без паражэння правоў,— 32; вынясенне суддзямі неправасуднага П. — 199.

Прыём на работу — адмаўленне ад прыёму на работу цяжарных і кормячых груддзю жанчын — 139 [1].

Прызыў на ваенную службу — ухіленне — 81.

Прылады вытворчасці — спагнанне платы за пазычаныя П. в. у памеры, які перавышае звычайную норму,— 259.

Прымусовае лячэнне — як мера медыцынскага характару — 58.

Прымусовыя работы — гл. Папраўча-працоўныя работы.

Прымушэнне — да выканання незаконных патрабаванняў — 106; да парушэння абавязкаў па ваеннай службе — 167; да дачы паказанняў — 198; да палавой сувязі — 203, 235; няпоўналетніх да займання жабрацтвам, спекуляцыяй і прастытуцыяй — 232 [1]; да прастытуцыі — 236.

Прысваенне — улады або звання службовай асобы — 110; маёмасці прыватнай асобай — 248; знаходкі — 249; ордэнаў, медаляў і нагрудных знакаў — стар. 72; дзяржаўнай, калгаснай, кааператыўнай або іншай грамадскай маёмасці — стар. 63.

Прытоны — утрыманне П., у якіх праводзіцца збыт або ўжыванне какаіну і іншых адурманьваючых рэчываў,— 151; утрыманне П. распусты — 236.

Псаванне — казённай маёмасці ваеннаслужачымі — 177; трактараў і с.-г. машын — 205 [1]; маёмасці — 261; маёмасці агульнанебяспечным спосабам — 262.

Пушніна — купля, збыт, захоўванне і правоз П., здабытай незаконным паляваннем,—126.

Пячаці — зрыў або псаванне П., накладзенай для аховы прадметаў і памяшканняў,— 129.

Р

Работы будаўнічыя — 157.

Разбазарванне — арандатарам дзяржаўнай, грамадскай і кааператыўнай маёмасці — 253.

Разбой — зроблены ваеннаслужачымі ў раёне ваенных дзеянняў — 191; адкрыты напад для завалодання маёмасцю—247, стар. 64.

Разбурэнне шляхоў зносін — 71, 79, 80 [2].

Разбэшчванне — малалетніх і няпоўналетніх — 234.

Разгалашэнне — дзяржаўнай тайны — стар. 60; ваеннаслужачымі ваенных звестак —188; матэрыялаў папярэдняга следства, дазнання і рэвізіі без дазволу — 138; службовай асобай звестак, якія не падлягаюць агалашэнню,—211.

Раненыя — 192.

Раскраданне дзяржаўнай маёмасці — гл. Маёмасць дзяржаўная.

Распараджэнне — невыкананне Р. міліцыянера, які знаходзіцца на пасту, ваеннай варты і іншых улад — 108; невыкананне Р. начальніка — 165.

Распаўсюджванне — літаратуры, якая заклікае да ўзбуджэння рэлігійнай і нацыянальнай варожасці,—84; контррэвалюцыйнай

літаратуры — 72; ілжывых чутак і неправераных звестак з мэтай выклікаць грамадскую паніку і недавер'е да ўлады — 104; ілжывых ганьбячых звестак — 239.

Распрацоўка нетраў — процізаконная — 127.

Расстрэл — 18, 46; гл. Пакаранне смерцю.

Растленне — асоб, якія не дасягнулі палавой спеласці,—233.

Растрата — прыватнай асобай — 248; дзяржаўнай, калгаснай, кааператыўнай або іншай грамадскай маёмасці, стар. 63.

Рашэнне — неправасуднае — 199.

Рухавікі — парушэнне правіл аб устаноўцы — 158.

Рэвізія — разгалашэнне матэрыялаў без дазволу — 138.

Рэлігія — навучанне малалетніх і няпоўналетніх — 159.

Рэлігійныя групы — прымусовыя зборы для іх — 161; прысваенне імі публічна-прававых функцый — 162.

Рэлігійныя абрады — перашкоджанне выкананню іх — 163.

Рэлігійныя забабоны — выкарыстанне іх у контррэвалюцыйных мэтах — 72; прапаганда або агітацыя, якія заклікаюць да ўзбуджэння рэлігійнай варожасці, і выраб, захоўванне і распаўсюджванне літаратуры такога зместу — 84-а; падман з мэтай выклікаць забабоны ў масах — 160.

Рэлігійныя перакананні — ухіленне ваеннаслужачых ад ваеннай службы пад выглядам Р. п. — 82^{1}, 176.

Рэчывы — выбуховыя, адурманьваючыя — выбар, збыт, купля і захоўванне без дазволу —145; спіртаўтрымліваючыя Р.— 148; ядавітыя Р.— 144 «а».

Рыбная лоўля — 125.

С

Сабатаж — 75.

Салідарная адказнасць — нанясенне шкоды сумеснымі дзеяннямі — стар. 70.

Самавольны зварот — у Саюз ССР пасля выгнання — 29.

Самавольнае спыненне паяздоў — 108^{6}, 108^{6} § 1.

Самавольнае выкарыстанне — эмблемы і знакаў санітарнай службы арміі ў камерцыйных мэтах — 115; літаратурных і іншых твораў з парушэннем законаў аб аўтарскім праве — 263; таварных знакаў — 264.

Самавольнае пакіданне — воінскай часці — 171; тое-ж самае ў баявой абстаноўцы — 172; С. п. поля бітвы ў час бою — 185.

Самавольнае карыстанне — вынаходствам з парушэннем законаў аб патэнтах — 263.

Самавольнае прысваенне — улады або звання службовай асобы — 110.

Самавольны праезд — у таварных паяздах — замена крымінальнай адказнасці за С. п. у таварных паяздах мерамі адміністрацыйнага ўздзеяння — стар. 77.

Самавольнае сенакашэнне — кваліфікацыя С. с.— стар. 66.

Самавольны ўход — адмена судовай адказнасці рабочых і служачых за С. у. з прадпрыемстваў і з устаноў — стар. 76.

Самагон — выраб, захоўванне і гандаль — стар. 61.

Самагонныя апараты — выраб, захоўванне, рамонт і збыт іх — стар. 61.

Самагубства — як вынік прымушэння службовай асобай да палавой сувязі асобы, якая залежыць па службе, — 203.
Самаўпраўства — 131.
Санітарная служба — выкарыстанне эмблем і знакаў С. с. арміі ў камерцыйных мэтах — 115.
Саўдзел — 24, 25, 76, 79, 80, 87 § 1, 2; 32[1], 164 заўвага 2.
Свабода — незаконнае пазбаўленне — 226; гл. Пазбаўленне волі.
Сведкі — няяўка С. па выкліку судова-следчых органаў або адмаўленне ад выканання абавязкаў і перашкоджанне яўцы іх асобамі, ад якіх яны залежаць, — 134; ілжывае паказанне — 136.
Сельскагаспадарчыя машыны — псаванне і паломка іх — 205[1].
Сенакашэнне — кваліфікацыя С.— стар. 66.
Серабро — клеймаванне падробленым або падобным да прабірнага кляймом зліткаў і вырабаў з яго — 257; захоўванне ў гандлёвых прадпрыемствах неклеймаваных вырабаў з яго і збыт іх — 258.
Сімуляцыя хваробы — для ўхілення ад ваеннай службы — 175.
Складанне пакарання — 53, 54, 55.
Скрыццё — колькасці прадметаў, якія падлягаюць уліку і абкладанню, — 92; маёмасці, якая пераходзіць па спадчыне і дарэнню, — 96; дакументаў дзяржаўных, грамадскіх і кааператыўных устаноў — 116; калекцый, помнікаў старадаўнасці і мастацтва і архіўных матэрыялаў, якія падлягаюць рэгістрацыі,—130; С., як від удзелу ва ўчыненні злачынства — 24.
Скупліванне — крадзенага — 251; аблігацый дзяржпазыкі — 90, 90 § 1.
Следства — ухіленне ад яўкі — 134; ілжывае паказанне — 136; агалашэнне даных — 138; прымушэнне даць паказанне — 198.
Служба ўнутраная — 179.
Служба ваенная — гл. Ваенная служба.
Служба — вартавая і ваенная — 178.
Служба санітарная — 115, 193, 194.
Службовыя абавязкі — нядбайныя і нядобрасумленныя адносіны да іх — 196.
Службовыя асобы — садзейнічанне незаконнаму пераходу дзяржаўнай граніцы — 88; прысваенне ўлады або звання службовай асобы — 110; парушэнне КЗаП — 139, 200; вызначэнне паняцця С. а.— 195; умовы прыцягнення да дысцыплінарнай адказнасці — 213.
Службовыя злачынствы — 195—213.
Снарады — выраб, захоўванне, збыт — 145.
Снаражэнне — праматанне — 177.
Советы — удзел у выбарах у Советы асоб, пазбаўленых выбарчых правоў, — 132, 132 § 1.
Совецкая Армія — ухіленне ад мабілізацыі — 81; злоснае невыкананне дагавораў, звязаных з дастаўкай прадметаў забеспячэння, — 252 п. «б»; гл. Ваенная служба, Ваеннаслужачыя, Воінскія злачынствы.
Соўгасы — псаванне пажарам маёмасці С. — 205[1].
Сацыяльнае страхаванне — парушэнне наймальнікам законаў і пастаноў аб С. с. — 139; парушэнне службовай асобай як наймальнікам законаў і пастаноў аб С. с. — 200.
Спадчына — скрыццё спадчыннай маёмасці — 96.
Спагнанні дысцыплінарныя — умовы прыцягнення да дысцыплінарнай адказнасці за службовыя злачынствы — 213.

Спекуляцыя — 155, 155 § 1; прымушэнне няпоўналетніх да займання С. — 232[1].
Спецыялісты — ухіленне іх ад персанальнага ўліку — 102.
Спіртныя напіткі — выраб для збыту, збыт і захоўванне — 147, 148; выраб, захоўванне і збыт самагону — 149, стар. 61; выраб, захоўванне і збыт самагонных апаратаў — 150.
Спыненне поезда — самавольнае С. п. стоп-кранам — 108[6], 108[6] § 1.
Ссылка — як мера пакарання — 27; выпадкі прымянення — 38, 39; пабег з месца С. або з дарогі да яго — 118.
Стаж працоўны — незалік у працоўны стаж часу адбывання папраўча-працоўных работ — 33[1].
Стандарты абавязковыя — незахоўванне прамысловымі прадпрыемствамі — 152[1], 152[1] § 1, 2.
Старадаўнасць — скрыццё калекцый і помнікаў С., якія падлягаюць рэгістрацыі, — 130.
Страта дакументаў — гл. Дакументы.
Страхаванне дзяржаўнае — нявыплата ў тэрмін збораў па абавязковаму акладному страхаванню — 93.
Сувязь — разбурэнне сродкаў С. у контррэвалюцыйных мэтах — 71; пры масавых беспарадках і бандытызме — 79, 80; гл. Кабель.
Судзімасць — 21, 21 § 1, 2.
Суддзі — вынясенне неправасуднага прыгавору або рашэння — 199.
Судна — парушэнне правіл папярэджання сутыкненняў — 108[2]; пакіданне гінучага ваеннага карабля камандзірам і асобамі каманды — 186; пакража з яго — 205; неаказанне дапамогі камандзірам С. — 230[1].
Суднаходства — парушэнне правіл — 108[2].
Сукупнасць злачынстваў — 53, 53 § 1, 2, 54, 55.
Супраціўленне — прадстаўнікам улады — 106; выкананню абавязкаў па ваеннай службе — 166.
Сурагаты — грашовыя — 85[2].

Т

Тавары — павышэнне цэн — 196[2].
Таварны знак — самавольнае карыстанне для нядобрасумленнай канкурэнцыі — 264.
Тайна дзяржаўная — 68, 188; адказнасць за разгалашэнне Д. т. і за страту дакументаў, якія змяшчаюць Д. т., — стар. 60.
Таргі публічныя — штучнае зніжэнне цэн — 156.
Тарыфнае пагадненне — парушэнне яго наймальнікам — 140; парушэнне службовай асобай як наймальнікам — 201.
Творы літаратурныя, мастацкія і навуковыя — выкарыстанне іх з парушэннем законаў аб аўтарскім праве — 263; парушэнне правіл, устаноўленых для выпуску і размнажэння твораў друку, — 121[2].
Трактар — псаванне або паломка трактараў і с.-г. машын — 205[1].
Транспарт — адказнасць няпоўналетніх за дзеянні, якія могуць выклікаць крушэнне паяздоў, — 14 § 1, 2; падрыў Т. у контррэвалюцыйных мэтах — 69; парушэнне працоўнай дысцыпліны на Т. — 80[3], падробліванне білетаў чыгуначнага і воднага Т. і дакументаў

на праезд і правоз грузу — 85, парушэнне правіл аховы парадку і бяспекі руху, аховы маёмасці Т.— 108 [1]; самавольнае спыненне поезда стоп-кранам — 108 [6]; гл. Шляхі зносін.

Транспартная павіннасць — адмаўленне ад выканання ў ваенны час — 83.

Турэмнае зняволенне — як мера пакарання — 27 § 1.

Тэрарыстычныя акты — 70.

Тэрмін — пазбаўлення волі — 30, 47; папраўча-працоўных работ — 33; паражэння правоў — 34; высылкі — 38, 39; забароны займання пэўнай дзейнасцю або промыслам — 40, 41; выпрабавальны Т. пры ўмоўным асуджэнні — 56; Т., пасля сканчэння якога асобы, якія зрабілі злачынства, лічацца несудзімымі — 21 § 1, 2.

Тэхнікі — ухіленне ад персанальнага ўліку — 102.

Тэхнічнае ўдасканаленне — перадача за граніцу Т. у., якія складаюць дзяржаўную тайну,— стар. 61.

У

Уварванне — контррэвалюцыйных банд — 64.

Удзельнікі злачынства — вызначэнне паняцця і віды іх — 24, 25, 164.

Уезд — у СССР без устаноўленага пашпарта або дазволу — 120.

Узброенае паўстанне — у контррэвалюцыйных мэтах — 64.

Узброены напад — на варту ў мэтах вызвалення арыштаванага — 117; у мэтах завалодання маёмасцю — 247.

Уклады — падробліванне дакументаў на У. — 85.

Улада — захоп яе ў контррэвалюцыйных мэтах — 64; супраціўленне прадстаўнікам У. — 106; публічная знявага прадстаўнікоў У. — 109; прысваенне У. або звання службовай асобы — 110; злоўжыванне, перавышэнне і бяздзеянне У. з боку асобы начсаставу Савецкай Арміі — 180; бяздзейнасць — 196; перавышэнне У. — 197; дыскрэдытаванне У. — 212.

Уласнікі — выкарыстанне дзяржаўных устаноў і прадпрыемстваў у інтарэсах былых уласнікаў — 69.

Улік — парушэнне правіл У. ваеннаабавязаных і прызыўнікоў — 97, 97 § 1; парушэнне правіл ваеннага У. рабочай жывёлы і інш. прадметаў — 100; ухіленне ад персанальнага У. спецыялістаў — 102; скрыццё калекцый, помнікаў старажытнасці, культуры і архіўных матэрыялаў, якія падлягаюць У., — 130.

Умоўнае асуджэнне — зняцце судзімасці — 21; вызначэнне паняцця і размер выпрабавальнага тэрміну — 56; выкананне ўмоўнай меры пры ўчыненні новага злачынства — 57.

Умоўна-датэрміновае вызваленне — стар. 80.

Умысел — вызначэнне паняцця — 9.

Урач — адмаўленне ад аказання дапамогі хвораму — 231.

Установы дзяржаўныя — гл. Дзяржаўныя ўстановы.

Утрыманне — з зарплаты адбываючых папраўча-працоўныя работы — 33 § 1, 2.

Ухіленне — ад ваеннай службы — 81; ад мабілізацыі — 82; ад выплаты падаткаў і выканання павіннасцей у ваенны час — 83; ад выплаты падаткаў па ўзаемнай згодзе — 95; ад допрызыўнай

падрыхтоўкі — 98; ад паверачных і зборачных мабілізацый — 99; ад дастаўкі коней, узбраення і павозак — 100; ад персанальнага ўліку спецыялістаў — 102; У. ад яўкі ў суд — 134; ваеннаслужачых ад выканання абавязкаў па службе пры дапамозе прымянення цялеснага пашкоджання, сімуляцыі хваробы, падлогу або іншага машэнніцтва — 175; ваеннаслужачых ад абавязкаў па службе з рэлігійных перакананняў — 176; ад выплаты аліментаў — 232.

Ф

Фабрычны знак, рысунак, мадэль — самавольнае выкарыстанне для нядобрасумленнай канкурэнцыі — 264.

Фабрычна-заводскі камітэт — перашкоджанне дзейнасці — 141.

Фальсіфікацыя — 255.

Фальшываманецтва — 85.

Фірма — самавольнае карыстанне чужой фірмай — 264.

Флаг — злоўжыванне ў ваенны час флагамі Чырвонага Крыжа і Чырвонага Поўмесяца — 194.

Флот марскі — парушэнне правіл караблеваджэння — 177^{3}.

Флот паветраны — парушэнне абавязкаў, зробленае асобамі начсаставу грамадзянскага П. Ф., — 80^{4}, 80^{5}; парушэнне ваеннаслужачым правіл палётаў або падрыхтоўкі да іх — 177^{2}.

Фотаздымкі — парушэнне правіл аб іх — 108^{3}.

Фотакіноцэнзура — парушэнне правіл яе — 121^{2}.

Х

Хабар — атрыманне — 207; дача Х. або пасрэдніцтва — 208, 208 § 1; правакацыя Х. — 209.

Халодная зброя — захоўванне, збыт і нашэнне — 145.

Хваляванне нервовае — забойства ў стане нервовага хвалявання — 215; цялесныя пашкоджанні ў стане нервовага хвалявання — 221.

Хвароба — псіхічная — уплыў яе на прымяненне мер пакарання — 13; сімуляцыя Х. для ўхілення ад ваеннай службы — 175; як вынік прымушэння для палавой сувязі — 203; цялеснае пашкоджанне, якое выклікала псіхічную Х, — 219; заражэнне венерычнай Х. — 225.

Хворы — пакіданне ў небяспечным для жыцця стане без дапамогі — 229; неаказанне дапамогі Х. асобамі, якія абавязаны яе аказваць па закону, або займаюцца медыцынскай практыкай — 231; дрэннае абыходжанне з Х. палоннымі — 192.

Хітрасць — як абцяжваючая віну акалічнасць — 49.

Хуліганства — 107; адказнасць за дробнае хуліганства — стар. 79.

Ц

Царкоўныя групы — прымусовыя зборы для іх — 161; прысваенне імі публічна-праватных функцый — 162.

Цыганы — адказнасць за займанне бадзяжніцтвам — стар. 75.

Цэнзура — парушэнне правіл — 121^{2}.

Цэны — перавышэнне цэн на тавары — 196 ²; штучнае зніжэнне цэн на публічных таргах — 156.

Цяжарнасць — непрымяненне расстрэлу да цяжарных — 27; Ц. як змякчаючая акалічнасць пры вызначэнні меры пакарання — 50; адмаўленне ў прыёме на работу і зніжэнне зарплаты — 139¹; гл. Аборт.

Цялесныя пашкоджанні — адказнасць няпоўналетніх за нанясенне Ц. п. — 15; ухіленне ад чарговага прызыву на сапраўдную ваенную службу шляхам нанясення сабе Ц. п. — 81; ухіленне ваеннаслужачага ад нясення абавязкаў ваеннай службы шляхам нанясення сабе Ц. п.—175; цяжкае Ц. п.—219; менш цяжкае Ц. п.—220; Ц. п., нанесенае ў стане моцнага нервовага хвалявання, — 221; лёгкае Ц. п. — 223; неасцярожнае Ц. п. — 224.

Ч

Чыгункі — адказнасць няпоўналетніх за дзеянні, якія могуць выклікаць крушэнне паяздоў,—14, 14 § 1, 2; разбурэнне Ч. у контррэвалюцыйных мэтах — 71; разбурэнне Ч. пры беспарадках і бандытызме — 79, 80, 80 ²; адказнасць за аварыі на Ч. — 80 ³; падробліванне дакументаў на праезд і правоз грузаў — 85; самавольнае спыненне поезда стоп-кранам — 108 ⁶.

Чырвонага Сцяга ордэн — нашэнне яго без права нашэння на гэта — 113; гл. Ордэны, медалі і нагрудныя знакі.

Чырвоны Крыж і Чырвоны Поўмесяц — нашэнне знакаў Чырвонага Крыжа або Чырвонага Поўмесяца без права на гэта — 114; незаконнае карыстанне эмблемай у камерцыйных мэтах — 115; незаконнае нашэнне знакаў Чырвонага Крыжа або Чырвонага Поўмесяца ў раёне ваенных дзеянняў — 193; злоўжыванне ваеннаслужачымі ў ваенны час флагам і знакамі Чырвонага Крыжа або Чырвонага Поўмесяца і афарбоўкай транспартных сродкаў санітарнай эвакуацыі — 194.

Чэкі — выдача чэка, які не павінен аплачвацца плацельшчыкам, адмена чэка без уважлівых прычын — 250 ¹.

Ш

Шайка — крадзеж дзяржаўнай, калгаснай, кааператыўнай або іншай грамадскай маёмасці, зроблены Ш.,— стар. 63, 67; пакража асабістай маёмасці грамадзян, зробленая Ш.,— стар. 64.

Школа — навучанне рэлігіі — 159.

Шкода — дзяржаве як абцяжваючая віну акалічнасць — 49; як абавязковы вынік для саставу безгаспадарчасці — 195; спагнанне Ш., нанесенай злачынствам, стар. 69.

Шкодніцтва — выпуск нядобраякаснай прадукцыі — 152¹, 152¹ § 1, 2.

Шлюб — скрыццё акалічнасцей, якія перашкаджаюць уступленню ў Ш., — 119.

Шляхі зносін — разбурэнне —71, 79, 80 ²; парушэнне працоўнай дысцыпліны на транспарце — 80 ³; парушэнне правіл аховы Ш. з. — 108 ¹; гл. Транспарт.

Шпіянаж — 63[1], 63[2], 68; прымяненне пакарання смерцю да шпіёнаў — стар. 59.

Штраф — 27, 45.

Э

Эканамічная контррэволюцыя — 69.

Эканамічныя звесткі — 68.

Эксперт — ухіленне ад яўкі — 134.

Экстэрытарыяльнасць — асобы парадак адказнасці за злачынствы асоб, якія карыстаюцца правам Э., — 3.

Электрычная энергія — пакража — 244.

Эпідэмія — парушэнне правіл барацьбы з ёю — 112.

Эфір — выраб, захоўванне, купля і збыт без дазволу — 151.

Ю

Юрыдычная асоба — прысваенне рэлігійнымі групамі правоў юрыдычнай асобы — 162.

Я

Ядавітыя рэчывы — 144, 151.

Яўка — ухіленне ад яўкі ў суд — 134.

ЗМЕСТ

КРЫМІНАЛЬНЫ КОДЭКС БССР

	Артыкулы	*Стар.*
I. Агульныя палажэнні	1—62	3
II. Контррэвалюцыйныя злачынствы	63—76	15
III. Злачынствы супроць парадку дзяржаўнага кіравання	77	19
А. Злачынствы супроць парадку дзяржаўнага кіравання, асабліва небяспечныя для Саюза ССР	78—91	19
Б. Іншыя злачынствы супроць парадку дзяржаўнага кіравання	92—163	23
IV. Воінскія злачынствы	164—194	37
V. Службовыя злачынствы	195—213	46
VI. Злачынствы супроць асобы	214—239	50
VII. Маёмасныя злачынствы	240—264	54

Закон аб ахове міру 58
Аб адмене пакарання смерцю . . . . —
Аб прымяненні пакарання смерцю да здраднікаў радзімы, шпіёнаў, падрыўнікоў-дыверсантаў. 59
Аб узмацненні крымінальнай адказнасці за наўмыснае забойства . . . . —
Аб аб'яўленні па-за законам службовых асоб — грамадзян Саюза ССР за граніцай, якія перабеглі ў лагер ворагаў рабочага класа і сялянства і адмаўляюцца вярнуцца ў Саюз ССР 60
Аб адказнасці за разгалашэнне дзяржаўнай тайны і за страту дакументаў, якія змяшчаюць дзяржаўную тайну . . . . —
Аб крымінальнай адказнасці за выраб і продаж самагону 61
Аб узмацненні крымінальнай адказнасці за згвалтаванне 62
Аб крымінальнай адказнасці за крадзеж дзяржаўнай і грамадскай маёмасці 63
Аб крымінальнай адказнасці за дробны крадзеж дзяржаўнай і грамадскай маёмасці . . . . —
Аб прымяненні Указа Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР «Аб крымінальнай адказнасці за дробны крадзеж дзяржаўнай і грамадскай маёмасці» да асоб, якія зрабілі гэтыя злачынствы да 10 студзеня 1955 года 64

Аб узмацненні аховы асабістай уласнасці грамадзян . 64
Аб парадку прымянення судамі Указаў Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР ад 4 чэрвеня 1947 г. . . 65
Аб судовай практыцы па прымяненню Указа Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР ад 4 чэрвеня 1947 года «Аб крымінальнай адказнасці за крадзеж дзяржаўнай і грамадскай маёмасці» . . . . —
Аб прымяненні Указаў ад 4 чэрвеня 1947 года ў адносінах няпоўналетніх 67
Аб судовай практыцы па спагнанню матэрыяльнай страты, нанесенай злачынствам 69
Аб адказнасці за незаконнае ўзнагароджванне ордэнамі і медалямі СССР і нагруднымі знакамі, за прысваенне ордэнаў, медаляў і нагрудных знакаў і перадачу іх узнагароджанымі асобамі іншым асобам 72
Аб адказнасці за патравы пасеваў у калгасах і соўгасах 73
Аб далучэнні да працы цыганоў, якія займаюцца бадзяжніцтвам 75
Аб адмене судовай адказнасці рабочых і служачых за самавольны ўход з прадпрыемстваў і з устаноў і за прагул без уважлівай прычыны 76
Аб замене крымінальнай адказнасці за самавольны праезд у таварных паяздах мерамі адміністрацыйнага ўздзеяння 77
Аб адмене Указа Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР «Аб забароне продажу, абмену і водпуску на старану абсталявання і матэрыялаў і аб адказнасці па суду за гэтыя незаконныя дзеянні» . . . . —
Аб адмене крымінальнай адказнасці цяжарных жанчын за аборт 78
Аб адмене забароны абортаў . . . . —
Аб адказнасці за дробнае хуліганства 79
Аб парадку датэрміновага вызвалення ад пакарання асуджаных за злачынствы, зробленыя ва ўзросце да 18 год . . . . —
Аб увядзенні ўмоўна-датэрміновага вызвалення з месц зняволення 80
Аб амністыі (Пастанова Прэзідыума ЦВК СССР ад 2 лістапада 1927 г.) . . . . —
Аб амністыі ў сувязі з перамогай над гітлераўскай Германіяй (Указ Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР ад 7 ліпеня 1945 г.) 82
Аб амністыі (Указ Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР ад 27 сакавіка 1953 г.) 83
Аб амністыі совецкіх грамадзян, якія супрацоўнічалі з акупантамі ў перыяд Вялікай Айчыннай вайны 1941—1945 гг. (Указ Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР ад 17 верасня 1955 г.) 85
Аб датэрміновым вызваленні германскіх грамадзян, асуджаных судовымі органамі СССР за зробленыя імі злачынствы супроць народаў Совецкага Саюза ў

перыяд вайны (Указ Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР ад 28 верасня 1955 г.) 86
Аб прымяненні Указа Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР ад 17 верасня 1955 года «Аб амністыі совецкіх грамадзян, якія супрацоўнічалі з акупантамі ў перыяд Вялікай Айчыннай вайны 1941—1945 гг.» да ваеннаслужачых Совецкай Арміі і Флоту, якія здаліся ў палон ворагу ў перыяд Айчыннай вайны (Пастанова Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР ад 20 верасня 1956 г.) 87
Аб амністыі японскіх грамадзян, асуджаных у Совецкім Саюзе (Указ Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР ад 13 снежня 1956 г.) 88
Аб адмене забароны прымяняць амністыю да асоб, асуджаных за злачынствы, прадугледжаныя пастановамі ЦВК і СНК СССР ад 7 і 22 жніўня 1932 г. . —
Паартыкульныя матэрыялы 89
Дадатак 115
Алфавітна-прадметны ўказальнік 118

працы рабочых (Указ Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР ад [illegible] 1967 г.) . . . . . . [illegible]
48 [illegible] Указ Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР ад 17 [illegible] 1967 г. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 1968 г.) . . . . [illegible]
49 [illegible]
[illegible] Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР ад [illegible] 1968 г.) . . . . [illegible]
50 [illegible]
[illegible]
[illegible] ЦК КПСС і Савета Міністраў СССР ад [illegible] 1968 г.
[illegible] . . . . [illegible]
[illegible]
Алфавітна-прадметны паказальнік . . . . [illegible]

Пролетарии всех стран, соединяйтесь!

МИНИСТЕРСТВО ЮСТИЦИИ БССР

УГОЛОВНЫЙ КОДЕКС БЕЛОРУССКОЙ ССР

Официальный текст
с изменениями на 1 мая 1957 года
и с приложением
систематизированных материалов

УГОЛОВНЫЙ КОДЕКС БЕЛОРУССКОЙ СОВЕТСКОЙ СОЦИАЛИСТИЧЕСКОЙ РЕСПУБЛИКИ [1])

В редакции 1928 года

Утвержден ЦИК БССР на 3-й сессии VIII созыва 23 сентября 1928 г. и введен в действие с 15 ноября 1928 г. (СЗ БССР 1928 г. № 30, ст. 287)

I. ОБЩИЕ ПОЛОЖЕНИЯ

1. Уголовный кодекс Белорусской Советской Социалистической Республики имеет своей задачей судебно-правовую защиту социалистического государства диктатуры пролетариата от общественно-опасных деяний (преступлений) путем применения к правонарушителям (преступникам) указанных в Кодексе мер социальной защиты.

2. Граждане БССР и других союзных республик отвечают на основании настоящего Кодекса за все преступления, совершенные ими на территории БССР, а равно за преступления, совершенные за границей, если преступники задержаны либо преданы суду или следствию в БССР.

За преступления, совершенные за пределами БССР, но на территории Союза ССР, граждане БССР и других союзных республик отвечают по законам республики, на территории которой совершено преступление.

3. Иностранные граждане отвечают на основании настоящего Кодекса за преступления, совершенные ими на территории БССР.

Настоящая статья не распространяется на иностранных граждан, пользующихся правом экстерриториальности. Вопрос об уголовной ответственности этих граждан разрешается дипломатическим путем.

4. Общественно-опасным деянием (преступлением) признается всякое действие или бездействие, направленные против основ советского строя или правопорядка, установленных рабоче-крестьянской властью на переходный к коммунизму период.

5. Преступления разделяются на две категории:

а) направленные против основ советского строя и

б) все остальные.

За преступления первой категории в настоящем Кодексе устанавливается только низший (минимальный) предел, ниже которого суд не может назначать меру социальной защиты. За преступления второй категории в Кодексе устанавливается только высший (максимальный) предел.

---

[1]) Знак * перед номером статьи указывает, что к ней имеется постатейный материал

6. Если преступление не предусмотрено настоящим Кодексом, то основания и пределы ответственности, а также меры социальной защиты определяются судом на основании тех статей Кодекса, которые предусматривают наиболее сходные по роду и важности преступления (аналогия).

*7. Меры социальной защиты применяются с целью:

а) предупреждения преступлений;

б) лишения общественно-опасных элементов возможности вновь совершать преступления;

в) приспособления совершивших преступления к условиям свободного общежития трудящихся.

Меры социальной защиты не должны причинять физического страдания и унижать человеческое достоинство.

Целей возмездия и кары настоящий Кодекс не имеет.

8. К лицам, совершившим общественно-опасные деяния (преступления) или являющимся опасными по своей связи с преступной средой или по своей прошлой деятельности, применяются меры социальной защиты судебно-исправительного, медицинского и медико-педагогического характера.

9. Меры социальной защиты судебно-исправительного характера применяются только к лицам, которые:

а) действуя умышленно, предвидели общественно-опасные последствия своих деяний, желали этих последствий или сознательно допускали их наступление, либо,

б) действуя неосторожно, не предвидели последствий своих деяний, хотя и должны были их предвидеть, или легкомысленно надеялись предупредить эти последствия.

*10. Меры социальной защиты не применяются, если суд признает, что деяния, при обычных условиях составляющие преступление, совершены в состоянии необходимой обороны против посягательств на советскую власть либо на личность и права обороняющегося или другого лица и что при совершении этих деяний не было допущено превышения пределов необходимой обороны.

11. Меры социальной защиты не применяются, если суд признает, что деяния, при обычных условиях составляющие преступление, совершены для устранения опасности, которую при данных обстоятельствах нельзя было устранить иными средствами, и что вред от этих деяний является менее важным, чем вред, который они предупредили.

12. Меры социальной защиты не применяются, если суд признает, что данное деяние, формально подпадающее под признаки той или иной статьи настоящего Кодекса, не имеет общественно-опасного характера по своей малозначительности и отсутствию вредных последствий или что лицо, совершившее данное деяние, не является общественно-опасным.

13. Меры социальной защиты судебно-исправительного характера не применяются к лицам, совершившим преступление в состоянии хронической психической болезни или временного расстройства психической деятельности либо в таком болезненном состоянии, когда они не могли понимать своих действий или руководить ими, а также к лицам, которые совершили преступление, будучи психически здоровыми, но до вынесения приговора психически заболели.

К этим лицам применяются лишь меры социальной защиты медицинского характера.

Примечание. Настоящая статья не распространяется на лиц, совершивших преступление в состоянии опьянения.

* 14. Меры уголовного наказания не применяются к несовершеннолетним до 12 лет. К несовершеннолетним от 12 до 16 лет меры уголовного наказания применяются только по преступлениям, указанным в ст. 15 настоящего Кодекса [1]) [8 сентября 1935 г. (СЗ № 34, п. 180)].

15. Несовершеннолетние, начиная с двенадцатилетнего возраста, уличенные в совершении действий (развинчивании рельсов, подкладывании на рельсы разных предметов и т. п.), могущих вызвать крушение поездов, а также в совершении краж, в причинении насилия, телесных повреждений, увечий, в убийстве или в попытках к убийству, привлекаются к уголовному суду с применением всех мер уголовного наказания (Указ Президиума Верховного Совета БССР от 26 января 1945 года).

16. Уголовное преследование не может возбуждаться за давностью:

а) если прошло десять лет со времени совершения преступления, за которое суд вправе назначить лишение свободы более чем на пять лет;

б) если прошло пять лет со времени совершения преступления, за которое суд вправе назначить лишение свободы не более чем на пять лет;

в) если прошло три года со времени совершения преступления, за которое суд вправе назначить лишение свободы не более чем на один год, или в законе определена за преступление более мягкая, чем лишение свободы, мера социальной защиты, за исключением преступлений, указанных в п. «г» настоящей статьи;

г) если прошло шесть месяцев со времени совершения преступлений, предусмотренных статьей 213 настоящего Кодекса.

* 17. Давность применяется, если в течение определенных в статье 16 сроков не было никакого производства по данному делу о данном лице. Давность прерывается, если совершившее преступление лицо совершит в течение определенных в статье 16 сроков другое однородное или не менее тяжкое преступление либо скроется от следствия или суда. Исчисление сроков давности в этих случаях начинается со дня совершения второго преступления или со дня возобновления приостановленного производства.

18. По делам о контрреволюционных преступлениях давность может судом не применяться. Однако, если суд, не применив давности, приговорит за такое преступление к расстрелу [2]), то он обязательно должен заменить расстрел [2]) объявлением врагом трудящихся с лишением гражданства БССР или иной союзной республики и тем самым гражданства Союза ССР и с изгнанием из Союза ССР навсегда либо лишением свободы не менее как на два года.

19. В отношении лиц, привлеченных к уголовной ответственности за активные действия и активную борьбу против рабочего класса и революционного движения, проявленные на ответственных

---

[1]) Указом Президиума Верховного Совета СССР от 31 мая 1941 г. установлена ответственность несовершеннолетних, начиная с 14-летнего возраста, за все совершенные ими преступления, кроме предусмотренных Указом случаев.

[2]) См. сноску 3 к примечанию статьи 27, стр. 155.

или секретных должностях при царском строе или при контрреволюционных правительствах в период гражданской войны, суд в каждом отдельном случае, по своему усмотрению, применяет давность и решает вопрос о замене высшей меры социальной защиты — расстрела[1]) иной мерой.

20. Обвинительный приговор не приводится вовсе в исполнение, если он не был приведен в исполнение в течение десяти лет со дня его вынесения.

* **21.** Не имеющими судимости признаются:

а) лица, оправданные судом;

б) лица, условно осужденные, если они в течение определенного судом испытательного срока не совершили преступления;

в) лица, приговоренные к лишению свободы не более как на шесть месяцев или к иной более мягкой мере социальной защиты, если они в течение трех лет со дня отбытия меры социальной защиты не совершили преступления;

г) лица, приговоренные к лишению свободы более чем на шесть месяцев, но не более как на три года, если они в течение шести лет со дня отбытия меры социальной защиты не совершили преступления.

22. Если начатое преступление не было доведено до конца, т. е. если преступный результат по каким-либо причинам не наступил, то суд избирает меру социальной защиты из числа указанных в настоящем Кодексе за данный вид преступления мер в зависимости от опасности преступника и от степени осуществления им преступного намерения [15 июля 1930 г. (СЗ № 29, п. 184)].

23. Начатое преступление не преследуется, если оно не было доведено до конца по собственному побуждению лица, совершавшего или подготовлявшего его.

В этом случае суд определяет меру социальной защиты только за фактически совершенное деяние, если оно само по себе является преступлением.

24. Участниками преступления, кроме исполнителей, могут быть:

а) подстрекатели, т. е. лица, склоняющие других к преступлению;

б) пособники, т.е. лица, содействующие выполнению преступления советами, устранением препятствий, предоставлением орудий или средств, сокрытием преступника или следов преступления.

25. Меры социальной защиты в отношении подстрекателей и пособников определяются судом в зависимости от их социальной опасности, а также от степени участия их в данном преступлении.

26. Недонесение о совершенном или готовящемся преступлении преследуется только в случаях, указанных в настоящем Кодексе.

* **27.** Мерами социальной защиты[2]) судебно-исправительного характера являются:

а) объявление врагом трудящихся с лишением гражданства БССР или иной союзной республики и тем самым гражданства Союза ССР и с изгнанием из Союза ССР навсегда;

---

[1]) См. сноску 3 к примечанию статьи 27, стр. 155.

[2]) В общесоюзном законодательстве с 1934 года вместо термина «мера социальной защиты» употребляется термин «наказание».

б) лишение свободы в исправительно-трудовых лагерях в отдаленных местностях Союза ССР;

в) лишение свободы в общих местах заключения;

г) исправительно-трудовые работы без лишения свободы [1]);

д) поражение прав полное или частичное;

е) удаление из Союза ССР на определенный срок;

ж) удаление на определенный срок из БССР или из отдельной ее местности с назначением или без назначения места жительства, а также с запрещением проживать в тех или иных местностях или без такого запрещения;

з) увольнение от должности с запрещением занятия той или иной должности или без такого запрещения;

и) запрещение занятия той или иной деятельностью или промыслом;

к) общественное порицание;

л) конфискация всего или части имущества;

м) штраф;

н) предостережение.

Примечание. Для борьбы с наиболее тяжкими преступлениями, угрожающими основам советской власти или советского строя, временно, до отмены Центральным Исполнительным Комитетом [2]) Союза ССР, в случаях, указанных в настоящем Кодексе, допускается в качестве высшей меры социальной защиты расстрел [3]).

Суд не может применять расстрела к лицам, не достигшим в момент совершения преступления 18 лет, а также к женщинам, находящимся во время вынесения приговора в состоянии беременности. Высшей мерой социальной защиты для преступников этих категорий является лишение свободы в исправительно-трудовых лагерях в отдаленных местностях Союза ССР на десять лет [17 января 1930 г. (СЗ № 6, п. 41)].

28. Объявление врагом трудящихся с лишением гражданства БССР или иной союзной республики и тем самым гражданства Союза ССР и с изгнанием из Союза ССР навсегда, лишение свободы в исправительно-трудовых лагерях отдаленных местностей Союза ССР или в общих местах заключения, исправительно-трудовые работы без лишения свободы и предостережение применяются только как основные меры социальной защиты. Все прочие меры социальной защиты судебно-исправительного характера могут применяться как основные и как дополнительные меры. [17 января 1930 г. (СЗ № 6, п. 41)].

* **29.** Объявление врагом трудящихся с лишением гражданства БССР или иной союзной республики и тем самым гражданства Союза ССР и с изгнанием из Союза ССР навсегда применяется

[1]) Изменено название меры социальной защиты согласно позднейшему законодательству.

[2]) Верховным Советом.

[3]) См. Указы Президиума Верховного Совета СССР: от 26 мая 1947 г. «Об отмене смертной казни», стр. 207; от 12 января 1950 г. «О применении смертной казни к изменникам родины, шпионам, подрывникам-диверсантам», стр. 208; от 30 апреля 1954 г. «Об усилении уголовной ответственности за умышленное убийство», стр. 208.

только к лицам, осужденным за преступления, угрожающие основам советского строя.

В случае самовольного возвращения лица, изгнанного по приговору суда из Союза ССР, а равно в случае невозможности привести в исполнение приговор об изгнании, суд применяет к осужденному иную меру социальной защиты не ниже лишения свободы в исправительно-трудовых лагерях в отдаленных местностях Союза ССР на пять лет [17 января 1930 г. (СЗ № 6, п. 41)].

***30.** Лишение свободы в исправительно-трудовых лагерях в отдаленных местностях Союза ССР применяется на срок от трех до десяти лет [1]).

Лишение свободы в общих местах заключения применяется на срок до трех лет, причем лица, осужденные к лишению свободы в общих местах заключения, отбывают эту меру социальной защиты по общему правилу в исправительно-трудовых колониях.

В исключительных случаях, признав, что осужденный по степени своей социальной опасности не требует направления в исправительно-трудовой лагерь или явно не пригоден для физического труда, суд вправе заменить содержание в лагере лишением свободы в общих местах заключения на тот же срок, указав мотивы замены в приговоре [17 января 1930 г. (СЗ № 6, п. 41)].

31. Отменена [27 июля 1934 г. (СЗ № 31, п. 150)].

32. Военнослужащему, осужденному в военное время к лишению свободы без поражения прав, исполнение приговора может быть отсрочено до окончания военных действий по определению суда, вынесшего приговор, с направлением военнослужащего в штрафную часть.

Если этот военнослужащий проявит себя стойким защитником Союза ССР, то по ходатайству соответствующего военного командования определением суда он может быть освобожден от назначенного ранее наказания или подвергнут другому, более мягкому наказанию (Указ Президиума Верховного Совета БССР от 8 апреля 1957 г.).

32[1]. Приговор, присуждающий в военное время работников железнодорожного и водного транспорта к лишению свободы без поражения прав, может быть по определению суда, вынесшего приговор, отсрочен исполнением до окончания военных действий с тем, что осужденные направляются: в действующую армию — лица призывного возраста, годные к несению военной службы, а остальные на предприятия железнодорожного и водного транспорта с использованием их в должностях по усмотрению руководителей предприятий.

В отношении лиц, осужденных с применением настоящей статьи и показавших себя хорошо в работе на транспорте, допускается по ходатайству соответствующего руководителя предприя-

---

[1]) См. Указы Президиума Верховного Совета СССР: от 4 июня 1947 г. «Об уголовной ответственности за хищение государственного и общественного имущества», стр. 212; от 4 июня 1947 г. «Об усилении охраны личной собственности граждан», стр. 213; от 9 июня 1947 г. «Об ответственности за разглашение государственной тайны и за утрату документов, содержащих государственную тайну», стр. 209; от 4 января 1949 г. «Об усилении уголовной ответственности за изнасилование», стр. 211.

тия — освобождение от назначенной по приговору суда меры наказания либо замена ее более мягкой мерой по определению суда, вынесшего приговор (Указ Президиума Верховного Совета БССР от 11 января 1945 г.).

* 33. Исправительно-трудовые работы без лишения свободы применяются не менее как на три дня и не более как на один год.

В случае упорного или повторного уклонения от выполнения исправительно-трудовых работ без лишения свободы суд заменяет эту меру социальной защиты лишением свободы на срок, равный $^1/_3$ части определенного в приговоре срока исправительно-трудовых работ.

К военнослужащим высшего, среднего, старшего и младшего сверхсрочной службы кадрового начальствующего состава Рабоче-Крестьянской Красной Армии, а также к военнослужащим кадрового рядового и младшего срочной службы состава Рабоче-Крестьянской Красной Армии, приговоренным к исправительно-трудовым работам на срок до одного года, вместо этих работ применяется лишение свободы на срок до двух месяцев, отбываемое в порядке, установленном для отбывания военнослужащими дисциплинарного ареста [15 июля 1930 г. (СЗ № 28, п. 179) и 27 июля 1934 г. (СЗ № 31, п. 150)].

33[1]. Время отбывания исправительно-трудовых работ, в том числе и по месту работы осужденного, не засчитывается в общий трудовой стаж и в стаж для определения квалификации, а равно в стаж работы, дающий право по законодательству Союза ССР и БССР на получение пенсий и других льгот и преимуществ (надбавок к ставкам заработной платы за выслугу лет и т. п.)

Выплата надбавок к ставкам заработной платы за выслугу лет за время отбывания исправительно-трудовых работ приостанавливается [6 июля 1935 г. (СЗ № 25, п. 135)].

34. Под полным поражением прав разумеется лишение:

а) права избирать и быть избранными в Советы;

б) права занимать выборные должности в общественных организациях и права исполнять общественные обязанности (как-то: народного заседателя, опекуна, сельского исполнителя и пр.);

в) права занимать те или иные государственные должности;

г) права на почетные звания;

д) родительских прав;

е) права на пенсии, выдаваемые в порядке социального страхования и государственного обеспечения, и на пособие по безработице, выдаваемое в порядке социального страхования[1]).

Под частичным поражением прав разумеется лишение одного или нескольких, но не всех перечисленных прав.

Лишение родительских прав может применяться только при установлении судом злоупотребления осужденным этими правами.

Лишение права на пенсии и пособие может применяться только за преступления, особо предусмотренные законом [15 мая 1930 г. (СЗ № 21, п. 139)].

* 35. При поражении прав полном, а равно при поражении прав частичном, если осужденный лишается права избирать и быть избранным в Советы, суд обязан войти с ходатайством в Централь-

---

1) В связи с ликвидацией безработицы п. «е» в соответствующей части утратил силу.

ный Исполнительный Комитет [1]) Союза ССР, БССР или иной союзной республики, по принадлежности, о лишении осужденного данных ими знаков отличия [2]).

Лишение прочих знаков отличия и почетных званий производится судом.

Примечание. Если осужденный лишен родительских прав без поражения прав полного или частичного, то почетных званий и знаков отличия он не лишается.

36. Суд обязан обсудить вопрос о поражении прав полном или частичном всякий раз, когда он применяет к осужденному лишение свободы более чем на один год. При применении более мягкой меры социальной защиты поражение прав полное или частичное не допускается.

37. Поражение прав полное или частичное применяется не менее как на один год и не более как на пять лет.

Поражение прав полное или частичное, как дополнительная к лишению свободы мера социальной защиты, распространяется на все время заключения осужденного и, сверх того, на срок, определенный приговором.

Лишение прав на пенсии, выдаваемые в порядке социального страхования и государственного обеспечения, может применяться только как дополнительная мера социальной защиты на срок, установленный судом, за преступления, предусмотренные: а) статьями 64—76, 79—91, 93, 94, 94^1, 95, 103, пп. «б» и «в» ст. 106, 106^2, п. «б» ст. 107, п. «б» ст. 116, 117, п. «б» ст. 121^1, 155, 166, 167, 170, 172, 175, 176, 180, 183, 184—191, 198, 199, 204, 205, 207, 208, 214, 217, 219, 225, 227, 228, п. «б» ст. 231, 233, 234, 235, 236, п. «б» ст. 240, 241, 242, 243, пп. «б» и «в» ст. 245, 246, 247, 250 и 262 Уголовного кодекса и б) Постановлением ЦИК и СНК Союза ССР от 7 августа 1932 г. «Об охране имущества государственных предприятий, колхозов и кооперации и укрепления общественной (социалистической) собственности» (СЗ СССР 1932 г. № 62, ст. 360).

В военное время суд может лишить права на пенсию и за преступления, предусмотренные статьями 165, 168, 169, 171, 173, 174, 177, 178, 179, 181, 182, 192, 193 и 194 Уголовного кодекса.

Лишаются права на все виды пенсий и пособий в порядке государственного обеспечения лица среднего, старшего и высшего начальствующего состава, лица младшего начальствующего и рядового состава сверхсрочной службы и курсанты школ Военно-воздушных сил РККА, а также члены семей этих лиц, приговоренные к лишению свободы с поражением или без поражения права выбирать в Советы или к выселению с назначением или без назначения места жительства за преступления, предусмотренные статьями: 64—76, 79, 80, 80^1, 80^2, 80^3, 82, 84, 85, 87, 88, 91, 93, 94, 94^1, 95, 103, пп. «б» и «в» ст. 106, 106^2, п. «б» ст. 116, 117, п. «б» ст. 121^1, 155, пп. «в» и «г» ст. 165, 166, пп. «б» и «в» ст. 167, п. «д» ст. 170, п. «б» ст. 171, п. «а» ст. 172, 173, п. «б» ст. 175, п. «б» ст. 180, 183, 184, 185, 186, 187, пп. «а» и «б» ст. 188, 190, 191, 198, 199, 204, 205, 207, 208, 214, 219, 241, 242, 243, пп. «б» и «в»

---

[1]) В Верховный Совет.

[2]) Лишение орденов СССР производится Указом Президиума Верховного Совета СССР.

12

ст. 245, 246, 247, п. «б» ст. 250, 262 Уголовного кодекса и Постановлением ЦИК и СНК Союза ССР от 7 августа 1932 г. «Об охране имущества государственных предприятий, колхозов и коопераций и укреплении общественной (социалистической) собственности» (СЗ 1932 г. № 62, ст. 360). [3 марта 1933 г. (СЗ № 7, п. 40)].

38. Удаление из БССР или из ее отдельной местности с запрещением проживать в тех или иных местностях или без такого запрещения может применяться судом на срок от одного до пяти лет к лицам, проживание которых в данной местности по их преступной деятельности или по связи их с преступной средой суд признает социально-опасным.

Удаление из БССР или из отдельной ее местности с обязательным поселением в другой местности в соединении с исправительно-трудовыми работами или без исправительно-трудовых работ применяется судом на срок от трех до десяти лет в случаях, если суд признает, что социальная опасность преступника может быть устранена поселением его в определенной местности.

Удаление из БССР или из отдельной ее местности с обязательным поселением в другой местности в соединении с исправительно-трудовыми работами может применяться только в качестве основной меры социальной защиты. Причем исправительно-трудовые работы могут назначаться как на весь срок, так и на часть его.

Удаление из БССР или из отдельной ее местности с обязательным поселением в другой местности в качестве дополнительной меры социальной защиты может применяться на срок только до пяти лет.

Присужденные к удалению с обязательным поселением в другой местности, как дополнительной мере к лишению свободы в исправительно-трудовых лагерях в отдаленных местностях Союза ССР, по отбытии заключения поселяются на срок, указанный в приговоре, в районе лагеря с наделением землей или с предоставлением оплачиваемой работы [19 декабря 1933 г. (СЗ № 52, п. 341)].

***39.** Удаление из БССР или из отдельной местности ее с назначением или без назначения местожительства, а также с запрещением проживания в тех или иных местностях или без такого запрещения может применяться по приговору суда не менее как на один год и не более как на пять лет к лицам, привлеченным к уголовной ответственности, хотя бы предъявленное им обвинение и не было на суде доказано, если суд признает проживание этих лиц в данной местности по их преступной деятельности или по связи их с преступной средой социально-опасным.

Те же меры социальной защиты и на тот же срок могут применяться по приговору суда также к лицам, не привлеченным к уголовной ответственности за преступления, если суд признает проживание этих лиц в данной местности по их преступной деятельности или по связи их с преступной средой социально-опасным. Вопрос об удалении таких лиц может быть возбужден прокурором по собственной инициативе или по инициативе местного Совета.

40. Увольнение от должности применяется, если суд признает невозможным оставить осужденного на должности, которую он занимал во время совершения преступления или во время осуждения. Одновременно с увольнением суд может воспретить осужденному занимать ту или иную должность в течение не менее одного года и не более пяти лет

41. Запрещение заниматься той или иной деятельностью или промыслом применяется не менее как на один год и не более как на пять лет, если суд признает, что осужденный при занятии своей деятельностью или промыслом совершал злоупотребления и что дальнейшее занятие осужденного этой деятельностью или промыслом недопустимо.

В частности, суд может воспретить осужденному принимать на себя обязательство по государственным подрядам и поставкам, заключать сделки с государственными, общественными и кооперативными предприятиями и учреждениями, руководить от своего имени или по поручению других лиц торговыми и комиссионными предприятиями.

42. Общественное порицание обязательно объявляется в печати.

* 43. Конфискация имущества заключается в принудительном безвозмездном отчуждении в пользу государства всего или точно определенного судом имущества, принадлежащего лично осужденному.

Полная или частичная конфискация в качестве основной или дополнительной меры социальной защиты может применяться только в случае, если она предусмотрена в той статье настоящего Кодекса, под которую подпадает данное преступление. Не может быть конфисковано имущество, перечисленное в специальном законе.

44. При конфискации всего или части имущества государство не отвечает по долгам и обязательствам, падающим на имущество, если они возникли после принятия следственной или судебной властью мер охраны имущества и без согласия охраняющего это имущество органа.

По другим претензиям, подлежащим удовлетворению за счет конфискуемого имущества, государство отвечает только этим имуществом, причем претензии эти удовлетворяются в порядке очередности, предусмотренной Гражданским и Гражданским процессуальным кодексами [17 декабря 1929 г. (СЗ № 45, п. 271)].

45. Штраф заключается в принудительном взыскании в пользу государства денежной суммы, точно определенной судом в соответствии с имущественным положением осужденного.

Штраф в качестве основной меры социальной защиты применяется в случаях, предусмотренных теми статьями настоящего Кодекса, под которые подпадает данное преступление.

Штраф в качестве дополнительной меры социальной защиты применяется в тех случаях, когда суд найдет это необходимым, и в том размере, какой он определит для данного случая.

Примечание 1. Штраф не может быть взыскан путем продажи имущества, не подлежащего конфискации на основании специального закона.

Примечание 2. Если присужденный к штрафу не уплатит его и штраф не может быть взыскан в принудительном порядке, то суд заменяет штраф исправительно-трудовыми работами без лишения свободы не более как на один год из расчета один день исправительно-трудовых работ за однодневный средний заработок в данной местности. Замена штрафа лишением свободы не допускается.

46. Предостережение может быть объявлено в оправдательном приговоре, если предъявленное подсудимому обвинение не будет

доказано, но поведение подсудимого даст суду основание считать, что он может совершить преступление в будущем.

47. Время заключения до вступления приговора в законную силу обязательно полностью засчитывается в определенный приговором срок лишения свободы.

Если лицо, подвергнутое заключению до суда, присуждено к исправительно-трудовым работам без лишения свободы, то время заключения до суда обязательно засчитывается в определенный приговором срок исправительно-трудовых работ без лишения свободы, считая один день заключения за три дня исправительно-трудовых работ без лишения свободы.

При применении к осужденному всех прочих мер социальной защиты судебно-исправительного характера, кроме указанных в пп. «а», «м» и «н» ст. 27 настоящего Кодекса, суд обязательно принимает во внимание время заключения до суда и соответственно смягчает избранную им меру социальной защиты либо совсем не применяет к осужденному этой меры.

48. При определении мер социальной защиты суд принимает во внимание степень и характер опасности преступника и совершенного им преступления, личность преступника, мотивы преступления, а также насколько само преступление в данных условиях места и времени является общественно-опасным.

49. Более строгая мера социальной защиты определяется судом:

а) если преступление совершено в целях восстановления власти буржуазии;

б) если преступление хотя и не направлено непосредственно против интересов Советского государства или интересов трудящихся, но по своим объективным результатам может принести ущерб этим интересам;

в) если преступление совершено группой или бандой;

г) если преступление совершено лицом, уже судившимся за какое-либо преступление, за исключением случаев, когда данное лицо признаётся несудившимся (ст. 21), или если со времени совершения первого преступления или вынесения по нему приговора истекли сроки давности (ст. 16), при этом, однако, суд имеет право в зависимости от характера первого преступления не признать за ним отягчающего значения;

д) если преступление совершено из корыстных или иных низменных побуждений или в отношении лиц, подчиненных совершившему преступление, или находившихся на его попечении, либо в особо беспомощном по возрасту или иным условиям состоянии;

е) если преступление совершено с особой жестокостью, насилием или хитростью [17 декабря 1929 г. (СЗ № 45, п. 271)].

50. Более мягкая мера социальной защиты определяется судом, если преступление совершено:

а) хотя и с превышением мер необходимой обороны, но для защиты от посягательства на советскую власть, на революционный правопорядок или на личность и права оборонявшегося, либо другого лица;

б) первый раз;

в) без корыстных и каких бы то ни было низменных побуждений;

г) под влиянием служебной или экономической зависимости, угрозы или принуждения;

д) под влиянием сильного нервного волнения;

е) в состоянии голода, нужды и вообще под влиянием стечения тяжелых личных или семейных условий;

ж) по несознательности;

з) несовершеннолетним лицом или беременной женщиной.

51. Если суд признает целесообразным назначить меру социальной защиты ниже низшего предела размера, установленного соответствующей статьей настоящего Кодекса, или избрать иную менее тяжкую меру, не указанную в этой статье, то суд может это сделать, но не иначе, как точно изложив в приговоре мотивы смягчения.

Если суд считает, что обвиняемый ко времени рассмотрения дела не является социально-опасным, то суд имеет право, указав в приговоре соответствующие мотивы, совсем не применять к нему мер социальной защиты [17 декабря 1929 г. (СЗ № 45, п. 271)].

52. Право освобождать осужденных от применения мер социальной защиты и понижать установленную законом меру социальной защиты принадлежит в отношении приговоров народных и окружных судов и Верховного суда БССР Центральному Исполнительному Комитету БССР[1]) [17 декабря 1929 г. (СЗ № 45, п. 271)].

* **53.** Если в деянии, совершенном обвиняемым, имеются признаки нескольких преступлений, предусмотренных различными статьями настоящего Кодекса, то мера социальной защиты определяется судом на основании статьи, влекущей более строгую меру.

* **54.** Если обвиняемый совершит до приговора два или более преступлений, то меры социальной защиты определяются за каждое преступление в отдельности, но применяется более тяжкая из определенных судом мер.

55. Если осужденный совершит одно или более преступлений после приговора по ранее совершенному преступлению, но до отбытия назначенной в нем меры социальной защиты, то мера социальной защиты за новое преступление определяется самостоятельно, однако с таким расчетом, чтобы мера социальной защиты за все эти преступления вместе не превышала наивысшего предела, установленного настоящим Кодексом для данного вида меры социальной защиты.

56. Если при вынесении приговора, присуждающего к исправительно-трудовым работам или к лишению свободы, окажется, что степень общественной опасности осужденного не требует изоляции его или назначения ему исправительно-трудовых работ, то суд вправе постановить о неприведении приговора в исполнение под условием несовершения осужденным нового не менее тяжкого преступления в течение назначенного судом испытательного срока. При этом, при назначении в приговоре исправительно-трудовых работ или лишения свободы до одного года, испытательный срок назначается от одного года до трех лет, а при назначении лише-

---

[1]) Право помилования осужденных судебными органами БССР (народными, областными судами и Верховным судом БССР) принадлежит Президиуму Верховного Совета БССР (п. «ж» ст. 31 Конституции БССР)

ния свободы более одного года — испытательный срок назначается от трех до десяти лет.

57. Если условно осужденный в течение испытательного срока совершит новое преступление, то суд имеет право либо присоединить условно отсроченную меру социальной защиты полностью или частично к мере социальной защиты, назначенной по новому делу, или применить к осужденному только меру социальной защиты, назначенную по второму приговору. Однако весь срок лишения свободы не может превышать десяти лет, а весь срок исправительно-трудовых работ — одного года [17 декабря 1929 г. (СЗ № 45, п. 271)].

58. Мерами социальной защиты медицинского характера являются:

а) принудительное лечение;

б) помещение в медико-изоляционные учреждения.

59. Мерами социальной защиты медико-педагогического характера являются:

а) отдача несовершеннолетнего на попечение родителям, усыновителям, опекунам, попечителям, родственникам, если они могут его содержать, либо иным лицам и учреждениям;

б) помещение в специальные учреждения.

60. Меры социальной защиты медицинского и медико-педагогического характера, если они не были применены соответствующими органами до судебного разбирательства, могут быть применены судом в случае, если он признает нецелесообразным применение мер социальной защиты судебно-исправительного характера.

61. К лицам, осужденным к отбытию наказания в местах заключения и доказавшим свое исправление честным отношением к труду и примерным поведением, по отбытии ими не менее двух третей срока наказания может быть применено условно-досрочное освобождение.

Условно-досрочное освобождение выражается либо в освобождении от дальнейшего отбывания меры наказания, либо в замене ее более мягкой мерой наказания и решается судом по месту содержания осужденного, на основании представления администрации мест заключения (Указ Президиума Верховного Совета БССР от 18 января 1955 г.).

62. Если условно-досрочно освобожденный совершит в течение неотбытого срока наказания новое преступление, за которое может быть назначено лишение свободы, то суду предоставляется право присоединения неотбытой им части срока к той мере наказания, которая будет назначена судом за новое преступление.

В этом случае общий срок лишения свободы должен устанавливаться в соответствии с действующим законодательством (Указ Президиума Верховного Совета БССР от 18 января 1955 г.).

II. КОНТРРЕВОЛЮЦИОННЫЕ ПРЕСТУПЛЕНИЯ

63. Контрреволюционным признается всякое действие, направленное к свержению, подрыву или ослаблению власти рабоче-крестьянских Советов и избранных ими, на основании Конституции Союза ССР и конституций союзных республик рабоче-крестьянских правительств Союза ССР, союзных и автономных республик,

или к подрыву или ослаблению внешней безопасности Союза ССР и основных хозяйственных, политических и национальных завоеваний пролетарской революции.

В силу международной солидарности интересов всех трудящихся такие же действия признаются контрреволюционными и тогда, когда они направлены на всякое другое государство трудящихся, хотя бы и не входящее в Союз ССР.

63 [1]. Измена родине, т. е. действия, совершенные гражданами Союза ССР в ущерб военной мощи Союза ССР, его государственной независимости или неприкосновенности его территории, как-то: шпионаж, выдача военной или государственной тайны, переход на сторону врага, бегство или перелет за границу, карается —

высшей мерой уголовного наказания — расстрелом [1]) с конфискацией всего имущества, а при смягчающих обстоятельствах —

лишением свободы на срок десять лет с конфискацией всего имущества [29 июня 1934 г. (СЗ № 29, п. 141)].

63 [2]. Те же преступления (ст. 63 [1]), совершенные военнослужащими, караются — высшей мерой уголовного наказания — расстрелом [1]) с конфискацией всего имущества [29 июня 1934 г. (СЗ № 29, п. 141)].

63 [3]. В случае побега или перелета за границу военнослужащего совершеннолетние члены его семьи, если они чем-либо способствовали готовящейся или совершенной измене или хотя бы знали о ней, но не довели об этом до сведения властей, караются —

лишением свободы на срок от пяти до десяти лет с конфискацией всего имущества.

Остальные совершеннолетние члены семьи изменника, совместно с ним проживавшие или находившиеся на его иждивении к моменту совершения преступления, подлежат лишению избирательных прав и ссылке в отдаленные районы Сибири на пять лет [29 июня 1934 г. (СЗ № 29, п. 141)].

63 [4]. Недонесение военнослужащим о готовящейся или совершенной измене влечет —

лишение свободы на десять лет.

Недонесение остальными гражданами (не военнослужащими) преследуется согласно ст. 73 настоящего Кодекса [29 июня 1934 г. (СЗ № 29, п. 141)].

64. Вооруженное восстание или вторжение в контрреволюционных целях на советскую территорию вооруженных банд, захват власти в центре или на местах в тех же целях и, в частности, с целью насильственно отторгнуть от Союза ССР и отдельной союзной республики какую-либо часть ее территории или расторгнуть заключенные Союзом ССР с иностранными государствами договоры влекут —

высшую меру социальной защиты — расстрел [1]) или объявление врагом трудящихся с конфискацией имущества и с лишением гражданства БССР или иной союзной республики и тем самым гражданства Союза ССР и с изгнанием из пределов Союза ССР навсегда, с допущением при смягчающих обстоятельствах понижения до лишения свободы на срок не ниже трех лет с конфискацией всего или части имущества.

---

[1]) См. сноску 3 к примечанию статьи 27, стр. 155.

65. Сношения в контрреволюционных целях с иностранным государством или отдельными его представителями, а равно способствование каким бы то ни было способом иностранному государству, находящемуся с Союзом ССР в состоянии войны или ведущему с ним борьбу путем интервенции или блокады, влекут —

меры социальной защиты, указанные в ст. 64 настоящего Кодекса.

66. Оказание каким бы то ни было способом помощи той части международной буржуазии, которая, не признавая равноправия коммунистической системы, приходящей на смену капиталистической системы, стремится к ее свержению, а равно находящимся под влиянием или непосредственно организованным этой буржуазией общественным группам и организациям в осуществлении враждебной против Союза ССР деятельности влечет —

лишение свободы на срок не ниже трех лет с конфискацией всего или части имущества, с повышением при особо отягчающих обстоятельствах вплоть до высшей меры социальной защиты — расстрела [1]) или объявления врагом трудящихся с конфискацией имущества и с лишением гражданства БССР или иной союзной республики и тем самым гражданства Союза ССР и с изгнанием из пределов Союза ССР навсегда.

67. Склонение иностранного государства или каких-либо в нем общественных групп путем сношения с их представителями, использования фальшивых документов или иными средствами к объявлению войны, вооруженному вмешательству в дела Союза ССР или иным неприязненным действиям, в частности к блокаде, к захвату государственного имущества Союза ССР или союзных республик, разрыву дипломатических сношений, разрыву заключенных с Союзом ССР договоров и т. п. влечет —

меры социальной защиты, указанные в ст. 64 настоящего Кодекса.

68. а) Шпионаж, т. е. передача, похищение или собирание с целью передачи сведений, являющихся по своему содержанию специально охраняемой государственной тайной, иностранным государствам, контрреволюционным организациям или частным лицам, влечет —

лишение свободы на срок не ниже трех лет с конфискацией всего или части имущества, а в тех случаях, когда шпионаж вызвал или мог вызвать особо тяжелые последствия для интересов Союза ССР, — высшую меру социальной защиты — расстрел [1]) или объявление врагом трудящихся с конфискацией имущества и с лишением гражданства БССР или иной союзной республики и тем самым гражданства Союза ССР и с изгнанием из пределов Союза ССР навсегда.

б) Передача, похищение или собирание с целью передачи экономических сведений, не составляющих по своему содержанию специально охраняемой государственной тайны, но не подлежащих оглашению по прямому запрещению закона или распоряжению руководителей ведомств, учреждений и предприятий, за вознаграждение или безвозмездно, организациям и лицам, указанным выше, влекут —

лишение свободы на срок до трех лет.

---

[1]) См. сноску 3 к примечанию статьи 27, стр. 155.

Примечание 1. Специально охраняемой государственной тайной считаются сведения, перечисленные в особом перечне, утверждаемом Советом Народных Комиссаров Союза ССР по согласованию с Советами народных комиссаров союзных республик и опубликовываемом во всеобщее сведение.

Примечание 2. В отношении шпионажа лиц, упомянутых в ст. 164 настоящего Кодекса, применяется ст. 187 Кодекса.

*** 69.** Подрыв государственной промышленности, транспорта, торговли, денежного обращения или кредитной системы, а равно кооперации, совершенный в контрреволюционных целях путем соответствующего использования государственных учреждений и предприятий или противодействие их нормальной деятельности, а равно использование государственных учреждений и предприятий или противодействие их деятельности, совершаемое в интересах бывших собственников или заинтересованных капиталистических организаций, влекут —

меры социальной защиты, указанные в ст. 64 настоящего Кодекса.

70. Совершение террористических актов, направленных против представителей советской власти или деятелей революционных рабочих и крестьянских организаций, и участие в выполнении таких актов, хотя бы и лицами, не принадлежащими к контрреволюционной организации, влекут —

меры социальной защиты, указанные в ст. 64 настоящего Кодекса.

*** 71.** Разрушение или повреждение с контрреволюционной целью взрывом, поджогом или другими способами железнодорожных или иных путей и средств сообщения, средств народной связи, водопровода, общественных складов и иных сооружений или государственного или общественного имущества влечет —

меры социальной защиты, указанные в ст. 64 настоящего Кодекса.

72. а) Пропаганда или агитация, содержащие призыв к свержению, подрыву или ослаблению советской власти, или к совершению отдельных контрреволюционных преступлений (ст. ст. 64—71), а равно распространение, или изготовление, или хранение литературы того же содержания влекут —

лишение свободы на срок не ниже шести месяцев.

б) Те же действия при массовых волнениях или с использованием религиозных или национальных предрассудков масс, или в военной обстановке, или в местностях, объявленных на военном положении, влекут —

меры социальной защиты, указанные в ст. 64 настоящего Кодекса.

73. Недонесение о достоверно известном готовящемся или совершенном контрреволюционном преступлении влечет —

лишение свободы на срок не ниже шести месяцев.

74. Активные действия или активная борьба против рабочего класса и революционного движения, проявленные на ответственной или секретной (агентура) должности при царском строе или у контрреволюционных правительств в период гражданской войны, влекут —

меры социальной защиты, указанные в ст. 64 настоящего Кодекса.

*75. Контрреволюционный саботаж, т. е. сознательное неисполнение кем-либо определенных обязанностей или умышленно небрежное их исполнение со специальной целью ослабления власти правительства и деятельности государственного аппарата, влечет —

лишение свободы на срок не ниже одного года с конфискацией всего или части имущества, с повышением при особо отягчающих обстоятельствах вплоть до высшей меры социальной защиты — расстрела [1]) с конфискацией имущества.

76. Всякого рода организационная деятельность, направленная к подготовке или совершению предусмотренных в ст. ст. 63—75 настоящего Кодекса преступлений, а равно участие в организации, образованной для подготовки или совершения одного из этих преступлений, влекут —

меры социальной защиты, указанные в статье, предусматривающей данное преступление.

III. ПРЕСТУПЛЕНИЯ ПРОТИВ ПОРЯДКА ГОСУДАРСТВЕННОГО УПРАВЛЕНИЯ

77. Преступлением против порядка государственного управления признается всякое совершенное без контрреволюционной цели деяние, нарушающее правильную деятельность органов государственного управления или народного хозяйства, либо ослабляющее силу и авторитет власти и соединенное с сопротивлением органам власти, препятствованием их деятельности или неповиновением законам.

А. Преступления против порядка государственного управления, особо опасные для Союза ССР

78. Особо опасными для Союза ССР преступлениями против порядка государственного управления признаются те, совершенные без контрреволюционных целей, преступления против порядка государственного управления, которые колеблют основы государственного управления и хозяйственной мощи Союза ССР и союзных республик.

79. а) Массовые беспорядки, сопровождающиеся погромами, разрушением железнодорожных путей или иных средств сообщения и связи, убийствами, поджогами и другими подобными действиями, влекут —

1) в отношении организаторов и руководителей массовых беспорядков, а равно всех участников, совершивших указанные выше преступления или оказавших вооруженное сопротивление власти,—

лишение свободы на срок не ниже двух лет с конфискацией всего или части имущества, с повышением при особо отягчающих обстоятельствах вплоть до высшей меры социальной защиты — расстрела [1]) с конфискацией имущества;

---

[1]) См. сноску 3 к примечанию статьи 27, стр. 155.

2) в отношении прочих участников —

лишение свободы на срок до трех лет.

б) Массовые беспорядки, не отягченные преступлениями, указанными выше, но соединенные с явным неповиновением законным требованиям власти или с противодействием исполнению последними возложенных на них обязанностей или понуждением их к исполнению явно незаконных требований, влекут —

лишение свободы на срок до одного года.

80. Бандитизм, т. е. организация вооруженных банд и участие в них и в организуемых ими нападениях на советские и частные учреждения или отдельных граждан, остановка поездов и разрушение железнодорожных путей и иных средств сообщения и связи, влечет —

лишение свободы на срок не ниже трех лет с конфискацией части или всего имущества, с повышением в особо отягчающих обстоятельствах вплоть до высшей меры социальной защиты — расстрела [1]) с конфискацией имущества.

80 [1]. Тайное или открытое похищение огнестрельного оружия, частей к нему и огневых припасов: 1) из складов и хранилищ Рабоче-Крестьянской Красной Армии, военизированной охраны и военизированной пожарной охраны предприятий и сооружений, имеющих особое государственное значение, Рабоче-Крестьянской Милиции, Экспедиции подводных работ (ЭПРОН), исправительно-трудовых учреждений, а также тылового ополчения и трудовых частей из лиц, освобожденных от военной службы по религиозным убеждениям, либо 2) из мест постоянного или временного расположения частей Рабоче-Крестьянской Красной Армии, военизированной охраны и военизированной пожарной охраны, Рабоче-Крестьянской Милиции, Экспедиции подводных работ (ЭПРОН), тылового ополчения и трудовых частей и из исправительно-трудовых учреждений в тех случаях, когда огнестрельное оружие, части к нему и огневые припасы находились под охраной или особым наблюдением, влечет —

лишение свободы на срок не ниже одного года.

б) Такие же действия, в случае применения преступниками насилия, опасного для жизни и здоровья лиц, несущих охрану или наблюдение,—

лишение свободы на срок не ниже трех лет с повышением при особо отягчающих обстоятельствах вплоть до высшей меры социальной защиты — расстрела [1]) с конфискацией имущества [30 апреля 1934 г. (СЗ № 17, п. 89)] [2]).

80 [2]. Разрушение или повреждение железнодорожных и иных путей сообщения, сооружений на них, предостерегательных знаков подвижного состава и судов с целью вызвать крушение поезда или судна влечет —

лишение свободы на срок не ниже трех лет с конфискацией всего или части имущества, с повышением при особо отягчающих обстоятельствах вплоть до высшей меры социальной за-

---

[1]) См. сноску 3 к примечанию статьи 27, стр. 155.

[2]) Ст. 80 [1] не применяется. См. Постановление Пленума Верховного Суда СССР от 22 августа 1947 г. «О порядке применения Указов Президиума Верховного Совета СССР от 4 июня 1947 г.», стр. 214.

щиты — расстрела [1]) с конфискацией имущества [18 мая 1929 г. (СЗ № 18, п. 109)].

* 80[3]. Нарушение работниками транспорта трудовой дисциплины (нарушение правил движения, недоброкачественный ремонт подвижного состава и пути и т. п.), если это нарушение повлекло или могло повлечь повреждение или уничтожение подвижного состава, пути и путевых сооружений, либо несчастные случаи с людьми, несвоевременную отправку поездов и судов, скопление на местах выгрузки порожняка, простой вагонов и судов и другие действия, влекущие за собой срыв (невыполнение) намеченных правительством планов перевозок или угрозу правильности и безопасности движения, влечет —

лишение свободы на срок до десяти лет.

В тех случаях, когда эти преступные действия носят явно злостный характер, применяется высшая мера социальной защиты — расстрел [1]) с конфискацией имущества [5 февраля 1931 г. (СЗ № 6, п. 45)].

80[4]. Нарушение работниками гражданской авиации и гражданского воздухоплавания служебных обязанностей (нарушение начальником аэропорта правил о выпуске воздушных судов в полет, вылет из аэродрома без распоряжения начальника аэропорта, нарушение правил о полетах и т. п.), если это нарушение повлекло или могло повлечь повреждение или уничтожение воздушного судна или земного оборудования для полетов, либо несчастный случай с людьми, влечет —

лишение свободы на срок до десяти лет, а при особо отягчающих обстоятельствах — высшую меру наказания [1]) [13 ноября 1935 г. (СЗ № 36, п. 191)].

80[5]. Нарушение правил о международных полетах (влет в Союз ССР и вылет из Союза ССР без разрешения, несоблюдение указанных в разрешении маршрутов, мест посадки, воздушных ворот, высоты полетов и т. д.) при отсутствии признаков измены родине или иных контрреволюционных преступлений влечет —

лишение свободы на срок не ниже одного года или штраф в размере до 10 тысяч рублей с конфискацией или без конфискации воздушного судна [13 ноября 1935 г. (СЗ № 36, п. 191)].

81. а) Уклонение от очередного призыва на действительную военную службу влечет —

исправительно-трудовые работы на срок до одного года.

б) Уклонение от очередного призыва на действительную военную службу при отягчающих обстоятельствах, в частности посредством причинения себе телесного повреждения, симуляции болезни, подлога документов, подкупа должностного лица и т. п. или под предлогом религиозных убеждений [2]), влечет —

лишение свободы на срок до пяти лет [30 октября 1930 г. (СЗ № 39, п. 260)].

82. Уклонение лиц, зачисленных в тыловое ополчение, и лиц, освобожденных от военной службы по религиозным убеждениям [2]),

---

[1]) См. сноску 3 к примечанию статьи 27, стр. 155.

[2]) Законом о всеобщей воинской обязанности от 1 сентября 1939 г. освобождение от военной службы по религиозным убеждениям и тыловое ополчение не предусмотрены. В связи с этим ст. ст. 82 и 82[1] фактически утратили силу.

от призыва в военное время в части тылового ополчения и трудовые части, влечет —

лишение свободы на срок не ниже одного года [30 апреля 1934 г. (СЗ № 17, п. 89)].

82[1]. Уклонение лиц, освобожденных от обязательной военной службы по религиозным убеждениям[1]), и лиц, зачисленных в тыловое ополчение, от выполнения в мирное время общеполезных работ путем неявки на призывные пункты, злостного нарушения правил работы и симуляции болезни влечет —

лишение свободы на срок до пяти лет [25 марта 1931 г. (СЗ № 14, п. 123)].

83. Отказ или уклонение в условиях военного времени от внесения налогов или от выполнения повинностей (в частности, военно-автотранспортной, военно-конской, военно-повозочной и военно-судовой) влекут —

лишение свободы на срок не ниже шести месяцев, с повышением при особо отягчающих обстоятельствах вплоть до высшей меры социальной защиты — расстрела[2]) с конфискацией имущества.

84. а) Пропаганда или агитация, направленные к возбуждению национальной или религиозной вражды или розни, а равно распространение или изготовление и хранение литературы того же характера влекут —

лишение свободы на срок до двух лет.

б) Те же действия в военной обстановке или при массовых волнениях влекут —

лишение свободы на срок не ниже как на два года с конфискацией всего или части имущества, с повышением при особо отягчающих обстоятельствах вплоть до высшей меры социальной защиты — расстрела[2]) с конфискацией имущества.

85. а) Подделка или сбыт в виде промысла поддельной металлической монеты, государственных казначейских билетов, билетов Государственного банка, государственных ценных бумаг и поддельной иностранной монеты влекут —

высшую меру социальной защиты — расстрел[2]) с конфискацией имущества, с допущением при смягчающих обстоятельствах понижения до лишения свободы на срок не ниже двух лет с конфискацией всего или части имущества.

б) Подделка в виде промысла чеков, документов на денежные вклады и вклады в ценных бумагах, а равно свидетельств по денежным аккредитивам влечет —

лишение свободы на срок не ниже двух лет с конфискацией всего или части имущества.

в) Подделка или сбыт в виде промысла поддельных знаков почтовой оплаты, билетов железнодорожного и водного транспорта и иных проездных или на провоз грузов документов влекут —

лишение свободы на срок до трех лет [11 января 1930 г. (СЗ № 4, п. 21); 17 июня 1935 г. (СЗ № 25, п. 134)].

85[1]. а) Переплавка государственной разменной металлической монеты (серебряной, никелевой, медной, бронзовой) в слитки, а так-

---

[1] См. сноску 2 на стр. 169.

[2]) См. сноску 3 к примечанию статьи 27, стр. 155.

же использование этой монеты для выделки различных изделий карается —

лишением свободы на срок до трех лет с конфискацией соответствующих слитков и изделий из разменной монеты;

б) те же действия, совершаемые в виде промысла, караются —

лишением свободы на срок не ниже трех лет с конфискацией всего имущества осужденного [2 июня 1935 г. (СЗ № 22, п. 124)].

85[2]. а) За незаконный выпуск всякого рода займов, облигаций и других видов ценных бумаг, а также бон и всех других видов денежных суррогатов руководители учреждений, предприятий и организаций караются —

лишением свободы на срок до пяти лет.

б) За изготовление указанных в п. «а» настоящей статьи ценных бумаг и денежных суррогатов руководители типографий, граверных мастерских, литографий, стеклографий и т. п. караются —

лишением свободы на срок до трех лет.

в) За прием в уплату указанных в п. «а» настоящей статьи ценных бумаг или денежных суррогатов вместо денег заведующие магазинами, лавками, ларьками и другими розничными торговыми предприятиями, а также кассиры этих предприятий караются—

лишением свободы на срок до трех лет [17 июня 1935 г. (СЗ № 25, п. 134)].

86. Недонесение о достоверно известных готовящихся или совершенных преступлениях, предусмотренных статьями 79, 80 и 85 настоящего Кодекса, влечет —

лишение свободы на срок до одного года.

*87. Квалифицированная контрабанда влечет сверх произведенных таможенным управлением конфискаций товаров и наложения штрафов —

лишение свободы на срок не ниже одного года с конфискацией всего или части имущества, а при особо отягчающих обстоятельствах — повышение вплоть до высшей меры социальной защиты — расстрела[1]) с конфискацией имущества.

Примечание. Отменено [18 мая 1929 г. (СЗ № 18, п. 109)].

88. Способствование незаконному переходу государственных границ, совершенное в виде промысла или должностными лицами, влечет —

лишение свободы на срок не ниже одного года.

89. Нарушение положений о монополии внешней торговли влечет —

лишение свободы на срок до десяти лет с конфискацией всего или части имущества.

*90. Нарушение правил о валютных операциях влечет —

лишение свободы на срок до трех лет с конфискацией всего или части имущества.

91. Всякого рода организационная деятельность, направленная на подготовку или совершение предусмотренных в статьях 78—90 настоящего Кодекса преступлений, а равно участие в организации, образованной для подготовки или совершения одного из этих преступлений, влекут —

---

[1]) См. сноску 3 к примечанию статьи 27, стр. 155.

меры социальной защиты, указанные в статье, предусматривающей данное преступление.

Б. Прочие преступления против порядка государственного управления

92. а) Сокрытие или неверное показание количества подлежащих обложению или учету предметов, в частности ведение торговли или промысла от имени лица или организации, пользующихся льготами, образование фиктивных кооперативов или компаний, заведомо ложные показания в отчетах или декларациях, ведение в промышленных и торговых предприятиях двойных книг влечет —

штраф до десятикратного размера налога с сокрытого имущества или лишение свободы до двух лет.

б) Те же деяния, совершенные по взаимному соглашению, —

лишение свободы до трех лет и штраф до десятикратного размера налога с сокрытого имущества.

*93. а) Неплатеж отдельными гражданами в установленный срок налогов[1]) или сборов по обязательному окладному страхованию, несмотря на имеющуюся возможность уплатить их, и применение в административном порядке принудительных мер взыскания, если это деяние совершается не в первый раз, —

штраф до десятикратного размера неуплаченного налога или сбора или исправительно-трудовые работы до одного года или лишение свободы до трех лет.

б) Злостный неплатеж налогов, в том числе и сокрытие имущества путем перевода его на чужое имя или выдача фиктивных обязательств, хотя бы и в первый раз, —

штраф до десятикратного размера неуплаченного налога или лишение свободы не менее как на один год без выселения или с выселением до пяти лет.

Те же деяния, совершенные кулаками, кроме указанных мер социальной защиты, влекут —

конфискацию имущества.

Примечание. Неплатежом не в первый раз признается просрочка платежа хотя бы в первый раз в текущем окладном периоде, если данный неплательщик в предшествующем окладном периоде просрочил уплату, а также просрочка двух сроков платежа в текущем окладном периоде [17 ноября 1929 г. (СЗ № 41, п. 242); 25 марта 1931 г. (СЗ № 12, п. 96)].

94. Отказ отдельных граждан от выполнения повинностей и работ, имеющих общегосударственное значение, влечет —

штраф, налагаемый соответствующим органом власти в пределах до пятикратного размера стоимости повинности или работы.

---

[1]) См. пункт «в» статьи 24 Закона «О сельскохозяйственном налоге», принятого пятой сессией Верховного Совета СССР от 8 августа 1953 г. («Ведомости Верховного Совета СССР» 1953 г. № 7) и пункт «в» статьи 37 Указа Президиума Верховного Совета СССР от 30 апреля 1943 г. («Ведомости Верховного Совета СССР» 1943 г. № 17), стр. 255.

Те же действия, если они совершены во второй раз, или злостный отказ от выполнения указанных повинностей и работы, хотя бы в первый раз,—

исправительно-трудовые работы до одного года или лишение свободы до трех лет.

Те же действия, если они совершены кулаками, хотя бы и в первый раз,—

лишение свободы на срок не менее чем на три года с конфискацией имущества [9 октября 1933 г. (СЗ № 44, п. 208)].

94[1]. Злостное невыполнение постановлений и правил, обеспечивающих успешную коллективизацию сельского хозяйства, в том числе злостный убой и распродажа скота (рогатого и особенно лошадей) с целью воспрепятствования проведению мероприятий по обобществлению скота влечет —

лишение свободы до трех лет с выселением из данной местности или без выселения.

Те же деяния, совершенные кулаками, кроме указанных мер социальной защиты, влекут —

конфискацию имущества [27 января 1930 г. (СЗ № 9, п. 59); 25 марта 1931 г. (СЗ № 12, п. 96)].

94[2]. Убой лошадей без разрешения ветеринарного надзора кулаками и частными скупщиками или подстрекательство ими к незаконному убою лошадей других лиц, а также умышленное изувечение лошадей и иные злостные действия, которые повлекли за собой падеж лошади или привели лошадь в непригодное состояние, влекут —

лишение свободы до двух лет с выселением или без выселения из данной местности [9 февраля 1932 г. (СЗ № 9, п. 38)].

95. Отказ или уклонение от внесения налогов или от выполнения повинностей, организованные по взаимному соглашению, влекут —

1) В отношении подстрекателей, руководителей и организаторов — лишение свободы не менее одного года с выселением из данной местности или без выселения, с конфискацией имущества или без конфискации.

2) В отношении прочих участников —

штраф до десятикратного размера причитающихся с них налогов или повинностей или лишение свободы до трех лет, а если участники — кулаки, то, кроме того, и конфискацию имущества [27 января 1930 г. (СЗ № 9, п. 59); 25 марта 1931 г. (СЗ № 12, п. 96)].

96. Сокрытие в целом или части наследственного имущества или имущества, переходящего по актам дарения, а равно искусственное уменьшение стоимости имущества, в целях обхода закона о налоге с наследств и имуществ, переходящих по актам дарения, влекут —

штраф до десятикратного размера налога с сокрытого имущества или с сокрытой стоимости имущества[1]).

*97. Нарушение правил, установленных для учета военнообя-

---

[1]) Статья 96 утратила силу, так как указанный в ней налог отменен Указом Президиума Верховного Совета СССР от 9 января 1943 г.

занных рядового и сержантского состава, совершенное в первый раз военнообязанным рядового и сержантского состава, — штраф до пятидесяти рублей, налагаемый в административном порядке начальниками отделений милиции или председателями исполкомов сельских (поселковых) Советов.

Нарушение правил, установленных для учета военнообязанных офицерского состава, совершенное в первый раз военнообязанными офицерского состава, — штраф до ста рублей, налагаемый в административном порядке районными (городскими) военными комиссарами.

Несоблюдение управляющим домом, комендантом дома или домовладельцем установленных ст. ст. 63 и 64 Закона «О всеобщей воинской обязанности» правил учета военнообязанных, — штраф до ста рублей, налагаемый в административном порядке начальниками отделений милиции.

Повторное нарушение правил воинского учета, совершенное:

а) лицами рядового или сержантского состава, — принудительные работы на срок до одного месяца или штраф до двухсот рублей;

б) лицами офицерского состава, — принудительные работы на срок до двух месяцев или штраф до четырехсот рублей (Указ Президиума Верховного Совета БССР от 26 января 1945 г.).

98. а) Уклонение от допризывной подготовки и поверочных сборов влечет —

штраф до двухсот рублей или исправительно-трудовые работы до двух месяцев.

б) Уклонение среднего, старшего и высшего начальствующего состава запаса Рабоче-Крестьянской Красной Армии от учебных и подвижных сборов, маневров и иных учебных занятий, а также от участия в качестве инструкторов для вневойсковой подготовки военнослужащих и для обучения допризывников —

штраф до трехсот рублей или исправительно-трудовые работы до трех месяцев.

99. Уклонение от поверочных или опытных мобилизаций влечет —

лишение свободы до трех месяцев или штраф до пятисот рублей.

100. а) Нарушение правил о военном учете рабочих животных (лошадей, волов), повозок, упряжи, автомобилей, мотоциклов, велосипедов и иных транспортных средств, подлежащих военному учету, также о военном учете принадлежностей и запасных частей к ним и непредставление их без уважительных причин на переучет, перепись и при опытных или поверочных мобилизациях влекут —

штраф до двухсот рублей или исправительно-трудовые работы до одного месяца [5 октября 1931 г. (СЗ № 41, п. 261)].

б) Уклонение от поставки лошадей, повозок и упряжи на укомплектование территориальных частей Рабоче-Крестьянской Красной Армии во время обучения, а также во время учебных и краткосрочных сборов —

исправительно-трудовые работы до шести месяцев или конфискация подлежащих поставке животных и предметов.

101. Отменена [15 сентября 1932 г. (СЗ № 63, п. 305)].

102. Уклонение от установленного законом персонального уче-

та инженеров, техников, агрономов и иных специалистов народного хозяйства влечет —

штраф до трехсот рублей или исправительно-трудовые работы до трех месяцев или лишение свободы на тот же срок.

102[1]. Отказ или уклонение инженерно-технических работников от перехода на другую работу по своей специальности по требованиям органов труда[1]) влечет —

штраф до пятисот рублей или исправительно-трудовые работы до одного года [6 марта 1931 г. (СЗ № 9, п. 76)].

103. Отменена [6 декабря 1937 г. (СЗ 1938 г. № 6, п. 49)].

104. Измышление и распространение ложных слухов или непроверенных сведений, могущих вызвать общественную панику или недоверие к власти или дискредитировать ее, влекут —

исправительно-трудовые работы до одного года или лишение свободы на тот же срок.

105. а) Подделка удостоверений и иных выдаваемых государственными и общественными учреждениями документов, предоставляющих права или освобождающих от повинностей, а равно сбыт таких документов влекут —

лишение свободы до двух лет.

б) Если обвиняемый судится за такие деяния во второй раз или совершал их систематически —

лишение свободы до пяти лет.

в) Использование указанных выше заведомо подложных документов, не соединенное с другими преступными деяниями,—

исправительно-трудовые работы до шести месяцев или лишение свободы на тот же срок.

106. а) Сопротивление отдельных граждан представителям власти при исполнении ими возложенных на них законом обязанностей влечет —

лишение свободы до шести месяцев или исправительно-трудовые работы на тот же срок.

б) То же деяние, соединенное с насилием над представителем власти или с принуждением его к выполнению незаконных требований,—

лишение свободы не менее как на один год.

в) То же деяние, соединенное с убийством представителя власти или с причинением ему тяжких телесных повреждений,—

лишение свободы не менее как на восемь лет.

106[1]. Угроза убийством, насилием или истреблением имущества, совершенная в связи со служебной или общественной деятельностью лица, которому угрожают, карается —

лишением свободы до трех лет или исправительно-трудовыми работами до одного года [2 июня 1935 г. (СЗ № 22, п. 124)].

106[2]. Нанесение побоев или совершение иных насильственных действий в отношении общественных активистов, ударников на производстве, а также колхозников в связи с их общественной или производственной деятельностью, если эти действия по характеру, обстановке их совершения или последствиям не могут рассматриваться, как террористический акт, влекут —

лишение свободы до пяти лет с выселением или без выселения из данной местности [15 июня 1932 г. (СЗ № 45, п. 202)].

---

[1]) Статья фактически утратила силу.

107. а) Хулиганские действия на предприятиях, в учреждениях и в общественных местах караются —

тюремным заключением сроком на один год, если эти действия по своему характеру не влекут за собой более тяжкого наказания (Указ Президиума Верховного Совета БССР от 22 августа 1940 г.).

б) Те же действия, если они заключались в буйстве или бесчинстве, или совершены не впервые, или упорно не прекращались, несмотря на предупреждение органов милиции или иного органа, на который возложены обязанности охраны общественного порядка, или отличались особым бесчинством или грубиянством, или совершены группой лиц, или в отношении малолетних —

лишение свободы до пяти лет[1]) [10 апреля 1935 г. (СЗ № 17, п. 91)].

108. Неисполнение законного распоряжения или требования находящегося на посту милиционера, военного караула или иных органов власти, охраняющих общественный порядок и безопасность, влечет —

штраф до ста рублей или исправительно-трудовые работы до одного месяца.

108[1]. Нарушение установленных обязательными постановлениями Народного комиссариата путей сообщения, Народного комиссариата водного транспорта, Всесоюзного центрального управления шоссейных и грунтовых дорог и автомобильного транспорта и их органов правил об охране порядка и безопасности движения, охране имущества транспорта, предупреждении и пресечении незаконного использования транспорта, а также проведении санитарных и противопожарных мероприятий, если нарушение повлекло за собой тяжелые последствия, влечет —

лишение свободы до трех лет или штраф до трех тысяч рублей [27 мая 1937 г. (СЗ № 41, п. 180)].

108[2]. Нарушение внепортовых вод, установленных законом или распоряжением подлежащих органов правил о предупреждении столкновения судов на море, о мерах охраны подводных телеграфных кабелей и иных правил, регулирующих морское судоходство, если нарушение не является для совершителя служебным преступлением, влечет —

штраф до трехсот рублей, а в тех случаях, когда нарушение повлекло за собой тяжелые последствия,— лишение свободы до трех лет или штраф до трех тысяч рублей [18 мая 1939 г. (СЗ № 18, п. 109)].

108[3]. Нарушение установленных правил о производстве фотографических, кинематографических и других съемок влечет —

штраф до тысячи рублей или исправительно-трудовые работы до одного года [27 октября 1929 г. (СЗ № 38, п. 218)].

108[4]. Нарушение установленных Воздушным кодексом Союза ССР и издаваемых Главным управлением гражданского воздушного флота правил об охране порядка и безопасности воздушных передвижений и об охране имущества гражданского воздушного флота, а также санитарных и противопожарных правил гражданского воздушного флота, если нарушение повлекло или могло по-

---

[1]) См. Указ Президиума Верховного Совета БССР от 30 декабря 1956 г. «Об ответственности за мелкое хулиганство», стр. 228.

влечь за собой тяжелые последствия и не является для нарушителя должностным преступлением, влечет —

лишение свободы до трех лет или штраф до трех тысяч рублей [13 ноября 1935 г. (СЗ № 36, п. 191)].

108[5]. Исключена (Указ Президиума Верховного Совета БССР от 12 апреля 1955 г.).

* **108[6].** Самовольная без надобности остановка поезда стоп-краном, если это действие по своему характеру не влечет за собой по закону более тяжелого наказания, карается тюремным заключением сроком от одного до трех лет (Указ Президиума Верховного Совета БССР от 11 января 1945 г.).

109. Публичное оскорбление представителей власти в связи с исполнением ими служебных обязанностей влечет —

исправительно-трудовые работы до одного года или лишение свободы на тот же срок.

110. а) Самовольное присвоение власти или звания должностного лица с учинением на этом основании тех или иных действий влечет —

лишение свободы до одного года или исправительно-трудовые работы на тот же срок.

б) То же деяние, соединенное с дискредитированием советской власти или с совершением каких-либо общественно-опасных действий,—

лишение свободы до трех лет.

111. Занятие врачеванием, как профессией, лицом, не имеющим надлежаще удостоверенного медицинского образования, а также занятие медицинским работником такого рода медицинской практикой, на которую он не имеет права, влечет —

штраф до пятисот рублей или исправительно-трудовые работы до шести месяцев.

112. Нарушение во время эпидемий установленных правил об охране народного здравия или в местностях, объявленных угрожаемыми по эпидемии, или если нарушение имело тяжелые последствия влечет —

лишение свободы до трех месяцев или штраф до трехсот рублей.

113. Ношение ордена Союза ССР — ордена Ленина, Красного Знамени, Трудового Красного Знамени и Красной Звезды — лицами, не имеющими на это права, влечет —

штраф до трехсот рублей или исправительно-трудовые работы до трех месяцев с конфискацией этих орденов [5 сентября 1930 г. (СЗ № 33, п. 212)].

114. Ношение знаков Красного Креста или Красного Полумесяца лицами, не имеющими на это права, влечет —

штраф до трехсот рублей или исправительно-трудовые работы до трех месяцев с конфискацией этих знаков.

115. Использование лицами, не имеющими на это права, установленных международной конвенцией 1906 года в Женеве эмблемы и отличительных знаков санитарной службы армии («Красный Крест» и «Красный Полумесяц»), а равно наименования «Красного Креста» и «Красного Полумесяца» в коммерческих целях посредством фабричных и торговых знаков или, вообще, для получения от этого тех или иных личных выгод влечет —

лишение свободы до одного года или штраф до пяти тысяч рублей с запрещением занятия торговлей на срок до пяти лет.

116. а) Похищение, повреждение, сокрытие или уничтожение официальных или частных документов, находящихся в государственных, общественных и кооперативных учреждениях, в целях препятствования правильному решению дел или, вообще, деятельности учреждений влечет —

лишение свободы до одного года.

б) Те же деяния, совершенные в отношении особо секретных или особой важности государственных документов,—

лишение свободы до трех лет.

117. а) Содействие побегу арестованного из-под стражи или из места заключения путем обмана, взлома, подкопа или иными средствами влечет —

лишение свободы до двух лет.

б) Освобождение арестованного, соединенное с насилием над стражей,—

лишение свободы до пяти лет.

в) Освобождение арестованного, соединенное с вооруженным нападением на стражу или с насилием над стражей, опасным для жизни,—

лишение свободы до десяти лет.

118. а) Побег с места обязательного поселения или с пути следования к нему, а равно появление в местности, где проживание данному лицу воспрещено, влечет —

лишение свободы до одного года.

б) Побег арестованного из-под стражи или из места заключения влечет —

лишение свободы до двух лет [15 августа 1931 г. (СЗ № 44, п. 255)].

119. Сокрытие перед органами, ведущими регистрацию актов гражданского состояния, обстоятельств, препятствующих вступлению в брак, а также сообщение этим органам заведомо ложных сведений влечет —

штраф до одной тысячи рублей или исправительно-трудовые работы до шести месяцев или лишение свободы на тот же срок.

120. Выезд за границу или въезд в СССР без установленного паспорта или разрешения надлежащих органов власти влечет —

заключение в лагерь от одного года до трех лет [13 декабря 1936 г. (СЗ № 34, п. 187)].

120[1]. а) Повторное нарушение установленных правил прописки паспортов или временных удостоверений лицами, приезжающими в местности, где введена паспортная система, имеющими установленные документы, влечет —

исправительно-трудовые работы до одного года.

б) Проживание в местностях, где введена паспортная система, лиц, не имеющих паспорта или временного удостоверения и уже подвергшихся административному взысканию за указанное нарушение,—

лишение свободы до двух лет [15 августа 1934 г. (СЗ № 34, п. 166)].

121. Нарушение законов и правил о государственных монопо-

лиях, за исключением предусмотренных статьей 89 настоящего Кодекса, влечет —

штраф до пяти тысяч рублей или лишение свободы до трех лет.

121[1]. Утратила силу (Указ Президиума Верховного Совета БССР от 22 октября 1947 г.).

121[2]. Нарушение правил, установленных для выпуска и размножения произведений печати, а также правил фотокиноцензуры влечет —

лишение свободы до трех лет или исправительно-трудовые работы до одного года [14 апреля 1935 г. (СЗ № 17, п. 92)].

121[3]. Изготовление, распространение и рекламирование порнографических сочинений, печатных изданий, изображений и иных предметов, а также торговля ими или хранение с целью продажи или распространения их влекут —

лишение свободы до пяти лет с обязательной конфискацией порнографических предметов и средств их производства [5 декабря 1935 г. (СЗ № 38, п. 199)].

*122. Покупка, продажа, запродажа, завещание, дарение, залог или самовольная мена земли или иная недозволенная законом переуступка права пользования землей влекут —

лишение свободы до одного года или штраф до пятисот рублей.

123. а) Самовольная порубка в лесах общегосударственного или местного значения, а также нарушение постановлений, изданных в целях охраны лесов от хищения и истребления, если ущерб от этих действий превышает сто рублей по ценам, установленным для отпуска леса, влечет —

штраф до трехкратной стоимости незаконно добытого или истребленного, или исправительно-трудовые работы до одного года, или лишение свободы до трех лет с конфискацией во всех случаях незаконно добытого леса.

б) Если же обвиняемый судится за такие же действия второй раз или совершил их не впервые, независимо от стоимости незаконно добытого или истребленного,—

лишение свободы до пяти лет с конфискацией незаконно добытого леса [5 апреля 1934 г. (СЗ № 14, п. 68)].

124. а) Покупка или сбыт заведомо самовольно срубленного леса (ст. 123) влечет —

лишение свободы до шести месяцев или исправительно-трудовые работы на тот же срок с конфискацией во всех случаях этого леса.

б) Те же деяния, совершенные в виде промысла,—

лишение свободы до трех лет с конфискацией леса и с удалением из данной местности на срок до трех лет или без удаления.

125. Охота на особо ценных зверей, как-то: бобра, зубра, лося и других, если она воспрещена, или охота и рыбная ловля в заказниках и заповедниках, а также систематическая охота и рыбная ловля без надлежащего на то разрешения, либо в запретное время, либо недозволенными орудиями и способами влекут —

штраф до пятисот рублей или исправительно-трудовые работы до одного года или лишение свободы на тот же срок с конфискацией во всех случаях незаконно добытого.

126. Покупка, сбыт, хранение или провоз пушнины, заведомо добытой путем незаконной охоты (ст. 125), влечет —

штраф до пятисот рублей или лишение свободы до одного года с конфискацией во всех случаях незаконно добытого.

127. Разработка недр земли с нарушением правил об охране недр и о техническом надзоре влечет —

штраф до пятисот рублей или исправительно-трудовые работы до одного года или лишение свободы на тот же срок с конфискацией во всех случаях незаконно добытого.

128. Ввоз или вывоз шкурок морских котиков или морских бобров в кусках или в целом виде, выделанных или невыделанных, без особых пломб или клейм или без разрешительных на их вывоз документов от надлежащих органов власти Союза ССР или иностранных, удостоверяющих, что шкурки добыты законным путем, влекут —

штраф до десяти тысяч рублей или лишение свободы до одного года с конфискацией во всех случаях этих шкурок.

129. а) Сорвание или повреждение печати или иных знаков, накладываемых по распоряжению органов власти с целью охранения определенных предметов, хранилищ или иных помещений, влечет —

штраф до трехсот рублей или исправительно-трудовые работы до трех месяцев.

б) Истребление, порча, снос или перемещение поставленных при землеустройстве и лесоустройстве граничных временных или постоянных знаков, а равно постановка новых, в местах, где их не должно быть,—

штраф до пятидесяти рублей или исправительно-трудовые работы до одного месяца.

в) Умышленное повреждение, уничтожение и похищение постоянных геодезических знаков (сигналы, центры триангуляций, астропунктов и базисов, нивелирные марки и репера), возводимых или закладываемых при производстве геодезических работ (основных, топографических, нивелирных), а также переустройство и перемещение их без согласования с органами, в ведении которых они находятся, влечет —

штраф до пятисот рублей или исправительно-трудовые работы до одного года [15 сентября 1932 г. (СЗ № 60, п. 285)].

130. Сокрытие коллекций или памятников старины и искусства или архивных материалов, подлежащих регистрации, учету или передаче в государственные хранилища, влечет —

штраф до трехсот рублей с конфискацией скрытого имущества.

* 131. Самовольное осуществление кем-либо своего действительного или предполагаемого права с нарушением такого же права другого лица (самоуправство) влечет —

штраф до трехсот рублей или исправительно-трудовые работы до трех месяцев.

* 132. Участие в выборах депутатов в Советы лиц, лишенных избирательных прав в соответствии со ст. 110 Конституции БССР, влечет —

исправительно-трудовые работы до шести месяцев или штраф до пятисот рублей [21 октября 1937 г. (Постановление Президиума ЦИК БССР)].

132[1]. а) Воспрепятствование лицам наемного труда со стороны нанимателя в сельских местностях осуществлять их выборные права влечет —

штраф до пятисот рублей или исправительно-трудовые работы до шести месяцев.

б) То же действие, если оно направлено против группы рабочих из трех и более лиц или хотя и совершено в отношении к меньшему числу рабочих, но не впервые, —

штраф до тысячи рублей или исправительно-трудовые работы до одного года.

Те же деяния, совершенные кулаками, кроме указанных мер социальной защиты, влекут —

конфискацию имущества [9 марта 1929 г. (СЗ № 10, п. 52); 25 марта 1931 г. (СЗ № 12, п. 96)].

133. Одновременное участие в качестве члена в двух или более обществах взаимного кредита[1]) влечет —

штраф до одной тысячи рублей.

134. Неявка свидетеля, эксперта, переводчика или понятого по вызову судебного или следственного органа или органа дознания или отказ от исполнения возложенных на них обязанностей, а равно воспрепятствование явке свидетеля, эксперта, переводчика или понятого со стороны лица, от которого неявившийся зависит материально, влечет —

штраф до ста рублей или исправительно-трудовые работы до одного месяца.

135. Заведомо ложный донос органу судебной или следственной власти, или должностному лицу, имеющему право возбуждать преследование о совершении определенным лицом преступления, влечет —

исправительно-трудовые работы до одного года или лишение свободы на тот же срок.

136. Заведомо ложное показание свидетеля, эксперта или переводчика на дознании, следствии или на суде влечет —

лишение свободы до одного года.

137. Заведомо ложный донос или показание, соединенные с обвинением в тяжком преступлении, или с корыстными мотивами, или с искусственными доказательствами обвинения, влечет —

лишение свободы до трех лет.

138. Оглашение данных предварительного следствия, дознания или ревизионного обследования без разрешения прокурора, следователя или ответственного за производство дознания или ревизии должностного лица влечет —

исправительно-трудовые работы до шести месяцев, или лишение свободы на тот же срок, или штраф до пятисот рублей.

139. а) Нарушение нанимателем законодательства о труде и социальном страховании, а равно изданных в развитие этого законодательства постановлений и инструкций, если оно не подлежит преследованию в административном порядке, влечет —

штраф до трехсот рублей или исправительно-трудовые работы до шести месяцев.

---

[1]) Эти общества теперь не существуют, в связи с чем статья утратила значение.

б) То же деяние, если оно направлено против группы рабочих из трех лиц и более, однородно по своему составу в отношении всех рабочих данной группы и совершено в отношении всех их одновременно,—

лишение свободы до одного года или штраф до десяти тысяч рублей.

в) Такое нарушение правил об охране труда, при котором работник утратил или мог утратить свою трудоспособность,—

лишение свободы до двух лет или штраф до одной тысячи рублей.

139 [1]. Отказ в приеме женщин на работу и снижение им заработной платы по мотивам беременности, а также отказ в приеме на работу матерей, кормящих грудью, и снижение им заработной платы по этим мотивам, влечет —

исправительно-трудовые работы до шести месяцев или штраф до тысячи рублей.

При повторности указанных нарушений наказание может быть повышено до двух лет лишения свободы (Указ Президиума Верховного Совета БССР от 4 июня 1949 г.).

140. а) Нарушение нанимателем заключенных им с профессиональным союзом коллективных договоров, тарифных соглашений и соглашений, достигнутых в примирительных камерах и примирительных комиссиях, влечет —

штраф до трехсот рублей или исправительно-трудовые работы до шести месяцев.

б) То же нарушение, если оно направлено против группы рабочих из трех лиц и более, однородно по своему составу в отношении всех рабочих данной группы и совершено в отношении всех их одновременно,—

лишение свободы до одного года или штраф до десяти тысяч рублей [27 декабря 1929 г. (СЗ 1930 г. № 2, п. 8)].

141. Воспрепятствование законной деятельности фабрично-заводских и местных комитетов, профессиональных союзов и их уполномоченных влечет —

лишение свободы до одного года или штраф до одной тысячи рублей.

141 [1]. Нарушение руководителями органов труда и руководителями предприятий, учреждений и хозяйств законов о найме и плановом распределении рабочей силы[1]) влечет —

штраф до трехсот рублей или исправительно-трудовые работы до шести месяцев [6 марта 1931 г. (СЗ № 9, п. 76)].

141 [2]. а) Нарушение технического режима, производственно-технической дисциплины или условий работы, обеспечивающих безопасность производства, а также курение, появление в пьяном виде или сон на производстве во взрывоопасных цехах караются —

лишением свободы до трех лет.

б) Те же действия, повлекшие за собой взрыв или пожар, караются —

лишением свободы не ниже трех лет [29 сентября 1935 г. (СЗ № 32, п. 170)].

141 [3]. а) Нарушение технического режима или условий работы

---

[1]) Статья фактически утратила значение.

во взрывоопасных цехах лицами, отвечающими за установленную производственно-техническую дисциплину, карается —

лишением свободы до пяти лет.

б) Те же действия, повлекшие за собой взрыв или пожар, караются —

лишением свободы не ниже пяти лет [29 сентября 1935 г. (СЗ № 32, п. 170)].

142. Взимание квартирной платы выше установленного органами власти размера с рабочих и служащих и с иных приравненных к ним по закону лиц влечет —

штраф до пятисот рублей.

* **143.** Изготовление, хранение, покупка с целью сбыта или сбыт продуктов, материалов и изделий, относительно которых имеется специальное запрещение или ограничение, если эти деяния имеют характер промысла, влекут —

лишение свободы до двух лет с запрещением занятия торговлей на срок до пяти лет или без такого запрещения, или штраф до двух тысяч рублей с конфискацией во всех случаях таких продуктов, материалов и изделий.

144. а) Изготовление, хранение, приобретение и сбыт сильнодействующих ядовитых веществ без специального на то разрешения, а также нарушение установленных правил производства, хранения, отпуска, учета и перевозки сильнодействующих ядовитых веществ карается —

лишением свободы до пяти лет с конфискацией названных веществ.

б) Производство посевов опийного мака и индийской конопли без соответствующего на то разрешения земельных органов влечет —

штраф до одной тысячи рублей или лишение свободы до одного года с конфискацией во всех случаях этих посевов [3 января 1935 г. (СЗ № 1, п. 1); 9 мая 1936 г. (СЗ № 16, п. 79)].

144[1]. Тайное или открытое похищение огнестрельного оружия (кроме оружия охотничьего образца и мелкокалиберного) и огнестрельных припасов к нему, не предусмотренное статьей 80[1] этого Кодекса, влечет —

лишение свободы на срок до пяти лет [13 апреля 1929 г. (СЗ № 14, п. 74)] [1]).

145. а) Изготовление, хранение, покупка и сбыт взрывчатых веществ или снарядов и огнестрельного (кроме охотничьего) оружия без надлежащего разрешения, а также изготовление, хранение, сбыт и ношение кинжалов, финских ножей и т. п. холодного оружия без разрешения Народного комиссариата внутренних дел в установленном порядке влечет —

лишение свободы до пяти лет с конфискацией названных веществ, снарядов и оружия [10 апреля 1935 г. (СЗ № 17, п. 91)].

б) Пересылка по почте и другими способами огнестрельного

---

[1]) Статья 144[1] не применяется. См. постановление Пленума Верховного Суда СССР от 22 августа 1947 г. «О порядке применения Указов Президиума Верховного Совета СССР от 4 июня 1947 г.», стр. 214.

оружия (неохотничьего), взрывчатых и легковоспламеняющихся веществ, как-то: порох, патроны и т. п., влечет —

лишение свободы до пяти лет с конфискацией отправления [7 апреля 1933 г. (СЗ № 15, п. 96)].

в) Покупка, хранение и продажа заведомо похищенного огнестрельного оружия (кроме оружия охотничьего образца и мелкокалиберного) и огневых припасов к нему влечет —

лишение свободы до пяти лет [30 апреля 1934 г. (СЗ № 17, п. 89)].

146. Нарушение акцизных правил [1]), если оно не подлежит преследованию, согласно закону в административном порядке, влечет—

штраф до одной тысячи рублей и исправительно-трудовые работы или лишение свободы до одного года с конфискацией предметов и продуктов, не оплаченных акцизом или оплаченных не в надлежащем размере, а также сырья и орудий производства, служащих для выделки подлежащих акцизу предметов. [11 января 1930 г. (СЗ № 3, п. 15)].

147. Сбыт, если он имеет характер промысла, или хранение для такого сбыта без надлежащего разрешения хлебного вина (водки), водочных изделий, наливок и настоек влекут —

лишение свободы до двух лет и штраф до одной тысячи рублей с выселением из данной местности на три года или без выселения [17 января 1930 г. (СЗ № 8, п. 54)].

148. Изготовление с целью сбыта вин, водок и вообще спиртных напитков и спиртосодержащих веществ (политура, лак и т п.) без надлежащего разрешения или свыше установленной законом крепости, а также сбыт или незаконное хранение с целью сбыта таких напитков и веществ влечет —

лишение свободы до двух лет и штраф до одной тысячи рублей.

149. Изготовление и хранение самогона для сбыта и торговли им, если они имеют характер промысла, влекут —

лишение свободы до двух лет и штраф до пятисот рублей с конфискацией самогона и орудий для его изготовления [2]).

150. Изготовление, хранение, ремонт и сбыт аппаратов, специально служащих для изготовления самогона, если эти деяния имеют характер промысла, влекут —

лишение свободы до двух лет и штраф до пятисот рублей [2]).

151. а) Изготовление, хранение или покупка с целью сбыта или сбыт без надлежащего разрешения кокаина, опия, морфия, эфира и других одурманивающих веществ влечет —

лишение свободы до одного года и штраф до пятисот рублей.

б) Те же деяния, если они имеют характер промысла, а равно содержание притонов, в которых производится сбыт или потребление перечисленных в настоящей статье веществ, —

лишение свободы до трех лет и штраф до трех тысяч рублей.

* **152.** Нарушение законов, постановлений и правил, регулирую-

---

[1]) Статья фактически утратила значение с отменой акцизного сбора.

[2]) См. Указ Президиума Верховного Совета СССР от 7 апреля 1948 г. «Об уголовной ответственности за изготовление и продажу самогона», стр. 210.

щих торговлю и промышленность, в тех случаях, когда в них специально не указано преследование в административном порядке, влечет —

лишение свободы до одного года или штраф до двух тысяч рублей с запрещением занятия торговлей или промыслом на срок до пяти лет или без такого запрещения.

* 152[1]. а) За выпуск недоброкачественной или некомплектной продукции и за выпуск продукции с нарушением обязательных стандартов — директоры, главные инженеры и начальники отделов технического контроля промышленных предприятий караются как за противогосударственное преступление, равносильное вредительству, тюремным заключением сроком от пяти до восьми лет.

б) Массовый или систематический выпуск из торговых предприятий недоброкачественной продукции влечет —

лишение свободы до пяти лет или исправительно-трудовые работы до одного года (Указ Президиума Верховного Совета БССР от 26 января 1945 г.).

152[2]. Исключена (Указ Президиума Верховного Совета БССР от 31 декабря 1955 г.).

153. Торговля шкурками морских котиков и морских бобров в кусках или в целом виде, выделанными или невыделанными, без особых пломб или клейм или свидетельств от подлежащих органов власти Союза ССР или иностранных, удостоверяющих, что шкурки добыты законным путем, влечет —

штраф до десяти тысяч рублей или лишение свободы до одного года с конфискацией во всех случаях таких шкурок и с запрещением заниматься торговлей на срок до пяти лет.

154. а) Хранение в торговом или промышленном предприятии мер и весов неправильных или запрещенных к употреблению, или с поддельным, или неустановленным клеймом, или без надлежащего клейма влечет —

лишение свободы до шести месяцев или штраф до одной тысячи рублей.

б) Употребление в торговле или промышленности, хранение для сбыта и сбыт указанных выше мер и весов, а также изготовление или наложение поддельных или неустановленных клейм —

лишение свободы до двух лет или штраф до двух тысяч рублей с запрещением занятия торговлей или промыслом на срок до пяти лет или без такого запрещения.

* **155.** Скупка для перепродажи, а равно перепродажа частными лицами в целях наживы (спекуляции) продуктов сельского хозяйства и предметов массового потребления карается —

лишением свободы не менее как на пять лет с полной или частичной конфискацией имущества (Указ Президиума Верховного Совета БССР от 25 ноября 1940 г.).

156. Искусственное понижение цен на публичных торгах путем распространения ложных, порочащих предметы и условия торгов, сведений, или путем сговора соревнователей, или иными способами влечет —

лишение свободы до двух лет.

157. Неисполнение или нарушение при производстве строительных работ установленных законом или распоряжением органов власти строительных, санитарных или противопожарных правил, если оно имело тяжелые последствия, влечет —

лишение свободы до трех лет или штраф до трех тысяч рублей.

158. Нарушение правил об установке механических двигателей влечет —

штраф до пятисот рублей или исправительно-трудовые работы до шести месяцев.

159. Обучение малолетних или несовершеннолетних религии в государственных или частных школах и, вообще, обучение религии с нарушением установленных для этого правил влечет —

штраф до трехсот рублей или исправительно-трудовые работы до одного года.

160. Совершение обманных действий с целью возбуждения суеверия в массах населения и получения таким способом каких-либо выгод влечет —

штраф до одной тысячи рублей или исправительно-трудовые работы до одного года.

161. Принудительный сбор в пользу церковных или религиозных групп влечет —

исправительно-трудовые работы до шести месяцев или штраф до трехсот рублей.

162. Присвоение церковными или религиозными группами административных, судебных или иных публично-правовых функций или прав юридических лиц, влечет в отношении совершивших и допустивших означенное нарушение лиц —

исправительно-трудовые работы до шести месяцев или штраф до пятисот рублей.

163. Воспрепятствование выполнению религиозных обрядов, поскольку это выполнение не нарушает общественного порядка, влечет —

исправительно-трудовые работы до шести месяцев.

IV. ВОИНСКИЕ ПРЕСТУПЛЕНИЯ

164. Воинскими преступлениями признаются направленные против установленного порядка несения военной службы преступления, совершенные военнослужащими и военнообязанными запаса Рабоче-Крестьянской Красной Армии во время состояния тех и других в рядах Рабоче-Крестьянской Красной Армии.

Примечание 1. По соответствующим статьям настоящего положения несут ответственность за преступления, направленные против установленного для них порядка несения службы, также лица строевого и административно-хозяйственного состава Рабоче-Крестьянской Милиции [1]) и оперативного состава органов Управления государственной безопасности НКВД (Указ Президиума Верховного Совета СССР от 13 декабря 1940 г.).

Примечание 2. Соучастие в воинских преступлениях лиц, не упомянутых в настоящей статье, влечет ответственность

---

[1]) Лица строевого и административно-хозяйственного состава милиции не несут ответственности по статьям Положения о воинских преступлениях. (Указ Президиума Верховного Совета СССР от 11 сентября 1953 г.)

по соответствующим статьям этого раздела Уголовного кодекса [13 ноября 1935 г. (СЗ № 36, п. 191)].

165. а) Неисполнение отданного в порядке службы приказания карается —

лишением свободы на срок до пяти лет.

б) То же преступление при наличии смягчающих обстоятельств влечет —

применение правил дисциплинарного устава Рабоче-Крестьянской Красной Армии.

в) То же преступление, если оно совершено группой лиц или лицом начальствующего состава или если оно имело или могло иметь особо тяжелые последствия, карается —

лишением свободы на срок не ниже трех лет.

г) То же преступление, совершенное в военное время, карается —

лишением свободы на срок не ниже пяти лет, а при наличии отягчающих обстоятельств — высшей мерой уголовного наказания — расстрелом (Указ Президиума Верховного Совета БССР от 8 апреля 1957 г.).

д) То же преступление, совершенное в боевой обстановке, карается —

высшей мерой уголовного наказания — расстрелом [22 октября 1934 г. (СЗ № 43, п. 205) и Указ Президиума Верховного Совета БССР от 8 апреля 1957 г.].

166. а) Оказание сопротивления лицу, исполняющему возложенные на него обязанности по военной службе, влечет —

лишение свободы на срок до трех лет.

б) То же деяние, совершенное группой лиц, или сопряженное с насилием, либо применением оружия, или совершенное в боевой обстановке, влечет —

лишение свободы на срок не ниже трех лет.

в) Деяние, предусмотренное пунктом «б» настоящей статьи, при наличии отягчающих обстоятельств, влечет —

высшую меру социальной защиты.

166[1]. а) Угроза убийством, причинением телесных повреждений или нанесением побоев начальнику в связи с его служебной деятельностью влечет —

лишение свободы на срок от одного года до трех лет.

б) То же деяние, совершенное в военное время, влечет —

лишение свободы на срок не ниже трех лет (Указ Президиума Верховного Совета БССР от 8 апреля 1957 г.).

167. а) Принуждение лица, находящегося при исполнении обязанностей по военной службе, к нарушению этих обязанностей влечет —

лишение свободы на срок не ниже одного года.

б) То же деяние, совершенное группой лиц, или сопряженное с насилием, либо применением оружия, или совершенное в боевой обстановке, влечет —

лишение свободы на срок не ниже пяти лет.

в) Деяние, предусмотренное пунктом «б» настоящей статьи, при наличии отягчающих обстоятельств, влечет —

высшую меру социальной защиты.

168. а) Оскорбление насильственным действием подчиненным

начальника или младшим старшего при исполнении, хотя бы одним из них, обязанностей по военной службе влечет —

лишение свободы на срок не ниже шести месяцев.

б) Оскорбление, нанесенное при тех же условиях на словах или ненасильственным действием, влечет —

лишение свободы на срок до шести месяцев.

в) Деяние, предусмотренное пунктом «б» настоящей статьи, при наличии смягчающих обстоятельств, влечет —

применение правил дисциплинарного устава Рабоче-Крестьянской Красной Армии.

г) Те же деяния, учиненные при тех же условиях начальником в отношении подчиненного или старшим в отношении младшего, влекут за собой ответственность на тех же основаниях.

169. а) Оскорбление в случае, когда оскорбитель и оскорбленный принадлежат к числу лиц, упомянутых в статье 164, но не состоят между собой в отношениях подчиненности или старшинства, и когда притом хотя бы один из них находился при исполнении обязанностей по военной службе, влечет —

лишение свободы на срок до одного года.

б) То же деяние, при наличии смягчающих обстоятельств, влечет —

применение правил дисциплинарного устава Рабоче-Крестьянской Красной Армии.

170. а) Дезертирство, то есть оставление воинской части или места службы с целью уклониться от военной службы, а равно неявка с той же целью в часть или к месту службы при назначении, переводе, из командировки, из отпуска или из лечебного заведения, совершенное лицом рядового или сержантского состава срочной службы, влечет —

лишение свободы на срок от трех до пяти лет.

б) То же деяние, совершенное в военное время, влечет — высшую меру наказания — расстрел, а при наличии смягчающих обстоятельств — лишение свободы на срок не ниже пяти лет.

в) Дезертирство, совершенное лицом офицерского состава или военнослужащим сверхсрочной службы, влечет —

лишение свободы на срок от пяти до семи лет.

г) То же деяние, совершенное в военное время, влечет — высшую меру наказания — расстрел, а при наличии смягчающих обстоятельств — лишение свободы на срок не ниже семи лет (Указ Президиума Верховного Совета БССР от 8 апреля 1957 г.).

171. а) Самовольное оставление части лицом рядового или сержантского состава срочной службы, а равно неявка его в срок без уважительных причин в часть или к месту службы при увольнении из части, при назначении, переводе, из командировки, из отпуска или из лечебного заведения продолжительностью свыше трех суток влечет —

лишение свободы на срок от одного года до пяти лет.

б) То же деяние, совершенное в военное время, влечет —

лишение свободы на срок не ниже пяти лет.

в) Самовольное оставление части или места службы лицом офицерского состава или военнослужащим сверхсрочной службы, а равно неявка его в часть или к месту службы без уважительных

причин продолжительностью свыше десяти суток влечет —

лишение свободы на срок от одного года до пяти лет.

г) То же деяние, совершенное в военное время, если самовольное отсутствие продолжалось свыше одних суток, влечет —

лишение свободы на срок не ниже пяти лет (Указ Президиума Верховного Совета БССР от 8 апреля 1957 г.).

172. а) Самовольное оставление части или места службы в боевой обстановке влечет —

высшую меру социальной защиты (Указ Президиума Верховного Совета БССР от 8 апреля 1957 г.).

б) То же деяние, при наличии смягчающих обстоятельств, влечет —

лишение свободы на срок не ниже трех лет (Указ Президиума Верховного Совета БССР от 8 апреля 1957 г.).

173. а) Самовольная отлучка из части или с места службы военнослужащего срочной службы, а равно неявка его в срок без уважительных причин на службу при увольнении из части, при назначении, переводе, из командировки, из отпуска или из лечебного заведения продолжительностью свыше одних суток, но не более трех суток, либо хотя и менее суток, но совершенная повторно в течение трех месяцев, влечет —

направление в дисциплинарный батальон на срок от трех месяцев до двух лет.

б) То же деяние, совершенное в военное время, влечет —

лишение свободы на срок не ниже двух лет.

в) Деяние, предусмотренное пунктом «а» настоящей статьи, совершенное военнослужащим, отбывающим наказание в дисциплинарном батальоне, влечет —

лишение свободы на срок до трех лет (Указ Президиума Верховного Совета БССР от 8 апреля 1957 г.).

173[1]. Уклонение от призыва по мобилизации в ряды Рабоче-Крестьянской Красной Армии и от дальнейших призывов для укомплектования Рабоче-Крестьянской Красной Армии в составе военного времени влечет —

лишение свободы на срок не ниже одного года, а для лиц начальствующего состава — не ниже двух лет с повышением, при особо отягчающих обстоятельствах, до высшей меры социальной защиты — расстрела [30 октября 1930 г. (СЗ № 39, п. 269) и Указ Президиума Верховного Совета БССР от 8 апреля 1957 г.].

174. Исключена (Указ Президиума Верховного Совета БССР от 8 апреля 1957 г.).

175. а) Уклонение военнослужащего от несения обязанностей военной службы путем причинения себе какого-либо повреждения или путем симуляции болезни, подлога документов или иного обмана карается —

лишением свободы на срок до пяти лет.

б) То же преступление, при наличии отягчающих обстоятельств, карается —

лишением свободы на срок не ниже трех лет.

в) То же преступление, совершенное в военное время или в боевой обстановке, карается —

высшей мерой уголовного наказания — расстрелом [22 октября

1934 г. (СЗ № 43, п. 205) и Указ Президиума Верховного Совета БССР от 8 апреля 1957 года].

176. Уклонение от несения обязанностей военной службы, в частности, под предлогом религиозных или иных убеждений, при отсутствии признаков преступлений, предусмотренных другими статьями настоящего раздела Уголовного кодекса, влечет —

меры социальной защиты, предусмотренные ст. 165.

177. а) Противозаконное отчуждение, залог или передача в пользование выданных для временного или постоянного пользования предметов казенного обмундирования и снаряжения (промотание), умышленное уничтожение или повреждение этих предметов, а равно нарушение правил их хранения влечет —

лишение свободы на срок до одного года.

б) Те же деяния, при наличии смягчающих обстоятельств, влекут —

применение правил дисциплинарного устава Рабоче-Крестьянской Красной Армии.

в) Те же деяния, учиненные в отношении выданных для служебного употребления холодного или огнестрельного оружия, патронов и средств передвижения, влекут —

лишение свободы на срок до трех лет.

г) Деяния, предусмотренные п. «а» настоящей статьи, совершенные в военное время или в боевой обстановке, влекут —

лишение свободы на срок не ниже одного года.

д) Деяния, предусмотренные п. «в» настоящей статьи, совершенные в военное время или в боевой обстановке, влекут —

лишение свободы на срок не ниже трех лет, а при отягчающих обстоятельствах — высшую меру социальной защиты.

Примечание. Лица, принявшие упомянутые в настоящей статье предметы, заведомо для них незаконно отчуждаемые, закладываемые либо передаваемые в пользование или на хранение, подлежат ответственности как соучастники.

177[1]. Нарушение правил вождения или эксплуатации боевой или транспортной машины, повлекшее несчастные случаи с людьми или другие тяжкие последствия, влечет —

лишение свободы на срок от трех до десяти лет (Указ Президиума Верховного Совета БССР от 8 апреля 1957 г.).

177[2]. Нарушение правил полетов или подготовки к ним, повлекшее катастрофу или другие тяжкие последствия, влечет —

лишение свободы на срок от трех до десяти лет (Указ Президиума Верховного Совета БССР от 8 апреля 1957 г.).

177[3]. Нарушение правил кораблевождения, повлекшее гибель либо серьезные повреждения корабля, человеческие жертвы или другие тяжкие последствия, влечет —

лишение свободы на срок от трех до десяти лет (Указ Президиума Верховного Совета БССР от 8 апреля 1957 г.).

178. а) Нарушение уставных правил караульной или конвойной службы и изданных в развитие этих правил распоряжений влечет —

лишение свободы на срок до шести месяцев.

б) Те же деяния, при наличии смягчающих обстоятельств, влекут —

применение правил дисциплинарного устава Рабоче-Крестьянской Красной Армии. [19 января 1928 г. (СЗ № 30, п. 288)].

в) Нарушение уставных правил караульной службы, совершен-

ное в караулах при складах оружия, огнестрельных припасов и взрывчатых веществ, а равно в иных караулах, имеющих особо важное государственное или военное значение, влечет —

лишение свободы на срок до трех лет. [7 марта 1935 г. (СЗ № 9, п. 46)].

г) Нарушение уставных правил караульной или конвойной службы, сопровождавшееся наступлением вредных последствий, в предупреждение которых установлен данный караул или конвой, влечет —

лишение свободы на срок не ниже одного года.

д) Деяния, предусмотренные пунктами «в» и «г» настоящей статьи, совершенные в боевой обстановке, влекут —

лишение свободы на срок не ниже трех лет, а при наличии отягчающих обстоятельств — высшую меру социальной защиты. [19 января 1928 г. (СЗ № 30, п. 288)].

178[1]. а) Нарушение правил несения пограничной службы лицом, входящим в состав наряда по охране государственной границы СССР, влечет —

лишение свободы на срок от одного года до трех лет.

б) То же деяние, повлекшее тяжкие последствия, влечет —

лишение свободы на срок не ниже трех лет.

в) Деяние, предусмотренное пунктом «а» настоящей статьи, при наличии смягчающих обстоятельств —

наказывается в дисциплинарном порядке (Указ Президиума Верховного Совета БССР от 8 апреля 1957 г.).

178[2]. а) Невыполнение правил несения службы на радиотехнических постах, в дежурных подразделениях и иных объектах, предназначенных для предотвращения нарушений воздушного или морского пространства СССР, влечет —

лишение свободы на срок от одного года до трех лет.

б) То же деяние, повлекшее тяжкие последствия или совершенное в военное время, влечет —

лишение свободы на срок не ниже трех лет.

в) Деяние, предусмотренное пунктом «а» настоящей статьи, при наличии смягчающих обстоятельств —

наказывается в дисциплинарном порядке (Указ Президиума Верховного Совета БССР от 8 апреля 1957 г.).

179. а) Нарушение лицом, входящим в суточный наряд части (кроме караула), уставных правил внутренней (вахтенной) службы влечет —

лишение свободы на срок до шести месяцев.

б) То же деяние, при наличии смягчающих обстоятельств, влечет —

применение правил дисциплинарного устава Рабоче-Крестьянской Красной Армии.

в) То же деяние, если оно сопровождалось вредными последствиями, предупреждение которых входило в обязанности данного лица, влечет —

лишение свободы на срок до двух лет.

г) То же деяние, совершенное в военное время или в боевой обстановке, влечет —

лишение свободы на срок не ниже одного года.

д) Деяние, предусмотренное пунктом «г» настоящей статьи, при

наличии смягчающих обстоятельств, влечет —

лишение свободы на срок до трех лет.

* 180. а) Злоупотребление властью, превышение власти, бездействие власти, а также халатное отношение к службе лица начальствующего состава Рабоче-Крестьянской Красной Армии, если деяния эти совершались систематически, либо из корыстных соображений или иной личной заинтересованности, а равно если они имели своим последствием дезорганизацию вверенных ему сил, либо порученного ему дела, или разглашение военных тайн, или иные тяжелые последствия, или хотя бы и не имели означенных последствий, но заведомо могли их иметь, или были совершены в военное время либо в боевой обстановке, влекут —

лишение свободы на срок не ниже шести месяцев.

б) Те же деяния, при наличии особо отягчающих обстоятельств, влекут —

высшую меру социальной защиты.

в) Те же деяния, при отсутствии признаков, предусмотренных пунктами «а» и «б» настоящей статьи, влекут —

применение правил дисциплинарного устава Рабоче-Крестьянской Красной Армии.

181. а) Действия и распоряжения начальника, препятствующие использованию подчиненными ему военнослужащими (или их семьями) льгот и преимуществ, установленных для военнослужащих Рабоче-Крестьянской Красной Армии и их семей, влекут —

лишение свободы на срок до одного года.

б) Те же деяния, при наличии смягчающих обстоятельств, влекут —

применение правил дисциплинарного устава Рабоче-Крестьянской Красной Армии.

в) Те же деяния, совершаемые систематически или из корыстных соображений или иной личной заинтересованности, влекут —

лишение свободы на срок не ниже одного года.

182. Противозаконное использование начальником своего подчиненного для личных услуг самому начальнику, его семье или другим лицам влечет —

лишение свободы на срок до шести месяцев.

183. Сдача неприятелю начальником вверенных ему военных сил, оставление неприятелю, уничтожение или приведение в негодность начальником вверенных ему укреплений, военных кораблей, военнолетательных аппаратов, артиллерии, военных складов и других средств ведения войны, а равно непринятие начальником надлежащих мер к уничтожению или приведению в негодность перечисленных средств ведения войны, когда им грозит непосредственная опасность захвата неприятелем и уже использованы все способы сохранить их, если указанные в настоящей статье деяния совершены не в целях способствования неприятелю, но вопреки военным правилам, влекут —

лишение свободы на срок не ниже трех лет, а при наличии отягчающих обстоятельств — высшую меру наказания — расстрел (Указ Президиума Верховного Совета БССР от 8 апреля 1957 г.).

184. Самовольное отступление начальника от данных ему для боя распоряжений, совершенное не в целях способствования неприятелю, но вопреки военным правилам, влечет —

лишение свободы на срок не ниже трех лет, а при наличии особо отягчающих обстоятельств — высшую меру наказания — расстрел (Указ Президиума Верховного Совета БССР от 8 апреля 1957 г.).

185. Самовольное оставление поля сражения во время боя или отказ во время боя действовать оружием влекут —

высшую меру наказания — расстрел (Указ Президиума Верховного Совета БССР от 8 апреля 1957 г.).

185[1]. Добровольная сдача в плен по трусости или малодушию влечет —

высшую меру наказания — расстрел, а при наличии смягчающих обстоятельств — лишение свободы на срок от семи до десяти лет (Указ Президиума Верховного Совета БССР от 8 апреля 1957 г.).

185[2]. а) Добровольное участие военнослужащего, находящегося в плену, в работах, имеющих военное значение, или в других мероприятиях, заведомо могущих причинить ущерб Советскому Союзу или союзным с ним государствам, при отсутствии признаков измены родине, влечет —

лишение свободы на срок от трех до десяти лет.

б) Насилие над другими военнопленными или жестокое обращение с ними со стороны военнопленного, находящегося на положении старшего, влечет —

лишение свободы на срок от трех до десяти лет.

в) Совершение военнослужащим, находящимся в плену, действий, направленных в ущерб правам и законным интересам других военнопленных любой национальности, из корыстных мотивов или в целях обеспечения снисходительного к себе отношения со стороны противника, влечет —

лишение свободы на срок от одного года до трех лет (Указ Президиума Верховного Совета БССР от 8 апреля 1957 г.).

186. Оставление погибающего военного корабля командиром, не выполнившим до конца своих служебных обязанностей, а равно лицами команды корабля без надлежащего на то распоряжения командира влечет —

высшую меру социальной защиты.

187. Исключена (Указ Президиума Верховного Совета БССР от 8 апреля 1957 г.).

188. а) Разглашение являющихся специально охраняемой тайной сведений о вооруженных силах и об обороноспособности Союза ССР [Постановление Совета Народных Комиссаров Союза ССР от 27 апреля 1926 года, ст. ст. 1—6 (СЗ СССР 1926 г. № 32, ст. 213)] влечет —

лишение свободы на срок не ниже одного года[1]).

б) То же деяние, если оно повлекло или заведомо могло повлечь особо тяжелые последствия, влечет —

высшую меру социальной защиты (Указ Президиума Верховного Совета БССР от 8 апреля 1957 г.).

в) Разглашение военных сведений, не подлежащих оглашению, но не являющихся специально охраняемой тайной, влечет —

лишение свободы на срок до одного года.

---

[1]) П. «а» ст. 188 утратил силу. (Указ Президиума Верховного Совета БССР от 22 октября 1947 г.)

г) Деяние, предусмотренное п. «в» настоящей статьи, при наличии смягчающих обстоятельств, влечет —

применение правил дисциплинарного устава Рабоче-Крестьянской Красной Армии.

189. Сношение путем переписки или другими способами во время войны с лицами, принадлежащими к составу неприятельской армии или проживающими на неприятельской территории либо в местностях, занятых войсками неприятеля, влечет —

лишение свободы на срок до трех лет.

190. а) Похищение на поле сражения вещей, находящихся при убитых и раненых (мародерство), влечет —

лишение свободы на срок не ниже трех лет.

б) То же деяние, при наличии отягчающих обстоятельств, влечет —

высшую меру социальной защиты (Указ Президиума Верховного Совета БССР от 8 апреля 1957 г.).

191. Разбой, грабеж, противозаконное уничтожение имущества и насилие, а равно противозаконное отобрание имущества под предлогом военной необходимости, совершаемые по отношению к населению в районе военных действий, влекут —

лишение свободы на срок не ниже трех лет, а при наличии отягчающих обстоятельств — высшую меру социальной защиты (Указ Президиума Верховного Совета БССР от 8 апреля 1957 г.).

192. а) Дурное обращение с пленными, имевшее место неоднократно, или сопряженное с особой жестокостью, или направленное против больных и раненых, а равно небрежное исполнение обязанностей в отношении указанных больных и раненых лицами, на которых возложены их лечение и попечение о них, влечет —

лишение свободы на срок до трех лет.

б) Дурное обращение с пленными без указанных отягчающих обстоятельств влечет —

применение правил дисциплинарного устава Рабоче-Крестьянской Красной Армии.

193. Ношение в районе военных действий знаков Красного Креста и Красного Полумесяца лицами, не имеющими на то права, а равно отдача начальником распоряжений о ношении их упомянутыми лицами влечет —

лишение свободы на срок до одного года.

194. Злоупотребление в военное время флагами или знаками Красного Креста и Красного Полумесяца или окраской, присвоенной транспортным средствам санитарной эвакуации, влечет —

лишение свободы на срок до одного года.

V. ДОЛЖНОСТНЫЕ ПРЕСТУПЛЕНИЯ

195. Всякое действие или бездействие должностного лица, которое, не вызываясь соображениями служебной необходимости, имело своим последствием нарушение правильной работы учреждения или предприятия, либо причинило ему имущественный ущерб, либо повлекло за собой нарушение общественного порядка или охраняемых законом прав и интересов отдельных граждан, либо хотя и не было непосредственно связано с служебными функциями данного должностного лица, но подорвало авторитет органов власти в глазах трудящихся, признается должностным проступком.

Те же деяния должностного лица, если они имели систематический характер или совершались им из корыстных или иных личных мотивов, либо имели особо тяжелые последствия, либо заведомо для должностного лица угрожали тяжелыми последствиями, признаются должностным преступлением.

Должностные преступления преследуются в судебном порядке на основании ст. ст. 196—212 настоящего Кодекса, а должностные проступки преследуются в судебном или дисциплинарном порядке на основании ст. 213 этого Кодекса.

Примечание. Под должностными лицами разумеются лица, занимающие постоянные или временные должности в государственном, общественном или кооперативном учреждении или предприятии.

196. Небрежное или недобросовестное отношение должностного лица к своим служебным обязанностям, волокита и протекционизм, а также невыполнение должностным лицом действий, которые оно по обязанности своей службы должно было выполнить, при наличии признаков, предусмотренных 2 ч. ст. 195, влекут —

лишение свободы до трех лет или исправительно-трудовые работы до одного года.

196[1]. Злоупотребление властью или служебным положением, т. е. такие действия должностного лица, которые оно могло совершить только благодаря своему служебному положению и которые не вызывались соображениями служебной необходимости, имели своим последствием явное нарушение правильной работы учреждения или предприятия, или причинили ему имущественный ущерб, или нарушили общественный порядок или охраняемые законом права и интересы отдельных граждан, если имеются признаки, предусмотренные 2 ч. ст. 195, влечет —

лишение свободы не ниже одного года [11 декабря 1933 г. (СЗ № 51, п. 332)].

196[2]. а) Обвешивание, обмеривание покупателей, пользование при продаже неверными весами, гирями и прочими неправильными измерительными приборами;

б) нарушение установленных розничных цен на товары широкого потребления в магазинах, лавках, ларьках, столовых, буфетах и т. п., продажа товаров низшего сорта по ценам высшего, сокрытие от покупателей прейскурантных цен товаров караются —

как обворовывание потребителя и обман советского государства лишением свободы на срок до десяти лет [23 августа 1934 г. (СЗ № 35, п. 173)].

197. а) Совершение должностным лицом действий, выходящих за пределы предоставленных ему по закону прав или полномочий (превышение власти), при наличии признаков, предусмотренных 2 ч. ст. 195, влечет —

лишение свободы не менее как на шесть месяцев.

б) То же деяние, если оно соединялось с оскорбляющими личность потерпевшего действиями или с насилием, не опасным для жизни или здоровья, —

лишение свободы не менее как на один год.

в) То же деяние, если оно соединялось с насилием, опасным для жизни или здоровья потерпевшего, —

лишение свободы не менее как на три года.

198. Незаконное задержание, привод или взятие под стражу в качестве меры пресечения, а также принуждение к даче показания при допросе путем применения незаконных мер лицом, ведущим дознание или следствие, при наличии признаков, предусмотренных 2 ч. ст. 195, влечет —

лишение свободы не менее как на один год.

199. Вынесение судьями из корыстных или иных личных мотивов неправосудного решения, приговора или других постановлений влечет —

лишение свободы не менее как на пять лет.

200. а) Нарушение должностным лицом, как нанимателем, законодательства о труде и социальном страховании, а также изданных в развитие этого законодательства постановлений и инструкций, при наличии признаков, предусмотренных 2 ч. ст. 195, влечет —

исправительно-трудовые работы до одного года или лишение свободы до шести месяцев.

б) То же нарушение должностного лица, если оно направлено против группы рабочих из трех лиц и более, однородно в отношении всех рабочих данной группы и совершено в отношении всех их одновременно, а также такое нарушение должностным лицом правил об охране труда, при котором работник утратил или мог утратить свою трудоспособность, —

лишение свободы до двух лет.

201. а) Нарушение должностным лицом, как нанимателем, коллективных договоров, тарифных соглашений и соглашений, достигнутых в примирительных камерах и примирительных комиссиях, если притом имеются признаки, предусмотренные 2 ч. ст. 195, влечет —

исправительно-трудовые работы до одного года или лишение свободы до шести месяцев.

б) То же нарушение должностного лица, если оно направлено против группы рабочих из трех лиц и более, однородно в отношении всех рабочих данной группы и совершено в отношении всех их одновременно, —

лишение свободы до двух лет [27 декабря 1929 г. (СЗ 1930 г. № 2, п. 8)].

202. Нарушение должностным лицом правил о торговле и промышленности при наличии признаков, предусмотренных 2 ч. ст. 195, влечет —

лишение свободы до одного года.

203. а) Понуждение должностным лицом к половой связи с ним лица, от него по службе зависящего, влечет —

лишение свободы до пяти лет.

б) То же деяние, если последствием его было самоубийство или тяжкая болезнь потерпевшего лица, —

лишение свободы до десяти лет.

204. а) Присвоение или растрата должностным лицом денег, ценностей или иного имущества, находящегося по его службе в его ведении, влечет —

лишение свободы до пяти лет.

б) То же деяние, если оно совершено ответственным должностным лицом, либо имело для учреждения или предприятия тяже-

лые последствия, либо если присвоенное или растраченное имели особо крупные размеры, —

лишение свободы не менее как на три года с конфискацией всего или части имущества или без конфискации[1]) [17 марта 1935 г. (СЗ № 9, п. 46)].

205. а) Хищение из государственных, общественных или кооперативных учреждений, складов, вагонов, судов и иных хранилищ, совершенное должностным лицом, которое имело доступ к ним или которому вверена была их охрана, влечет —

лишение свободы не менее как на шесть месяцев.

б) То же деяние, если оно совершалось систематически путем краж, подлогов, составления неправильных актов и тому подобных преступлений, либо совершено ответственным должностным лицом, либо в особо крупных размерах похищенного, —

лишение свободы не менее как на три года[1]).

205[1]. а) Порча или поломка тракторов и сельскохозяйственных машин совхозов, машинно-тракторных станций и колхозов, если порча или поломка вызваны преступно-небрежным отношением к этому имуществу, влекут —

исправительно-трудовые работы до шести месяцев.

б) Те же действия, совершенные не в первый раз или причинившие крупный ущерб, влекут —

лишение свободы до трех лет [25 марта 1931 г. (СЗ № 11, п. 87)].

205[2]. а) Убой лошадей без разрешения ветеринарного надзора в колхозах, совхозах, машинно-конных станциях, учреждениях и предприятиях, а также умышленное изувечение лошадей и иные злостные действия, которые повлекли за собой падеж лошади или привели лошадь в непригодное состояние, влекут —

лишение свободы до одного года.

б) Преступно-небрежное обращение с лошадьми и особенно жеребыми матками в колхозах, совхозах, машинно-конных станциях, учреждениях и предприятиях, если такое обращение повлекло за собой падеж лошади или привело лошадь в непригодное состояние, —

исправительно-трудовые работы до шести месяцев.

в) Те же действия, если они имели систематический характер или повлекли за собой потерю значительного количества лошадей,—

лишение свободы до трех лет [9 февраля 1932 г. (СЗ № 9, п. 38)].

206. Заключение лицом, уполномоченным действовать от имени государственного, общественного или кооперативного учреждения, предприятия, заведомо невыгодных договоров или сделок, а равно если при заключении их лицо действовало в стачке с контрагентами этих учреждений или предприятий или намеренно предпочло их выгоду выгоде того учреждения или предприятия, от имени которого оно действовало, влечет —

лишение свободы не менее как на три года.

* **207.** а) Получение должностным лицом лично или через посредников взятки за выполнение или невыполнение в интересах

---

[1]) Статьи 204 и 205 не применяются. См. постановление Пленума Верховного Суда СССР от 22 августа 1947 г. «О порядке применения Указов Президиума Верховного Совета СССР от 4 июня 1947 г.», стр. 214.

дающего взятку действия, которое должностное лицо могло или должно было совершить исключительно вследствие своего служебного положения, влечет —

лишение свободы не менее как на шесть месяцев.

б) Получение взятки, совершенное при отягчающих обстоятельствах, как-то: 1) ответственным должностным лицом; 2) лицом, которое ранее было осуждено за получение взятки или неоднократно получало взятки; 3) если лицо, получившее взятку, вымогало ее —

лишение свободы не менее как на пять лет с конфискацией всего или части имущества или без конфискации.

* **208.** а) Дача взятки или посредничество при даче взятки влечет —

лишение свободы не менее как на шесть месяцев.

б) То же деяние, если лицо было ранее осуждено за дачу взятки или давало взятки неоднократно,—

лишение свободы не менее как на пять лет с конфискацией всего или части имущества или без конфискации.

Примечание. Лица, давшие взятку или бывшие посредниками при даче взятки, не привлекаются к ответственности: 1) если доказано, что от них вымогали взятку, или 2) если они ранее возбуждения преследования добровольно заявят о даче взятки.

209. Умышленное создание должностным лицом обстановки и условий, вызывающих предложение или получение взятки, в целях последующего изобличения давшего или принявшего взятку (провокация взятки), влечет —

лишение свободы не менее как на шесть месяцев.

210. Внесение должностным лицом в официальные документы или книги заведомо ложных сведений, составление и выдача им заведомо ложных документов, подделка, подчистка, а равно указание в документе неправильной даты (служебный подлог), при наличии признаков, предусмотренных 2 ч. ст. 195, влекут —

лишение свободы до трех лет.

210-а. Сообщение должностным лицом Государственному банку или другим кредитным учреждениям заведомо неправильных сведений о выполнении финансового плана, о товарной наличности или других данных, представление которых обязательно согласно правил кредитного учреждения, влечет —

лишение свободы до трех лет [5 сентября 1930 г. (СЗ № 34, п. 217)].

211. Сообщение или передача должностным лицом сведений, не подлежащих оглашению, при наличии признаков, предусмотренных 2 ч. ст. 195, влечет —

лишение свободы до трех лет.

212. Совершение должностным лицом действий, хотя бы и не связанных с его служебными обязанностями, но подрывающих в глазах трудящихся авторитет органов власти, представителем которых это должностное лицо является (дискредитирование власти), при наличии признаков, предусмотренных 2 ч. ст. 195, влечет—

лишение свободы до трех лет.

213. Действия, предусмотренные ст. ст. 196, 196[1], 197, 198, 200, 201, 202, 210, 211 и 212, если они содержат в себе только признаки, предусмотренные 1 ч. ст. 195, и не соединены с отягчающими обсто-

ятельствами, предусмотренными 2 ч. ст. 195 (должностные проступки), влекут —

исправительно-трудовые работы до одного месяца или увольнение от должности с запрещением занятия ответственных должностей в государственных, общественных и кооперативных учреждениях и предприятиях на срок до двух лет, или без такого запрещения, или запрещение занятия ответственных должностей в государственных, общественных и кооперативных учреждениях и предприятиях на срок до двух лет, или общественное порицание [11 декабря 1933 г. (СЗ № 51, п. 332)].

Те же деяния влекут ответственность в дисциплинарном порядке в случаях, если лица и органы, имеющие по закону право наложения дисциплинарных взысканий, судебно-следственные органы, прокурорский надзор или Рабоче-Крестьянская Инспекция[1]) по обстоятельствам дела признают, что следует возбудить преследование не в судебном, а в дисциплинарном порядке.

VI. ПРЕСТУПЛЕНИЯ ПРОТИВ ЛИЧНОСТИ

214. Умышленное убийство влечет —

лишение свободы до десяти лет.

Убийство, совершенное военнослужащими, при наличии особо отягчающих обстоятельств, влечет —

высшую меру уголовного наказания — расстрел[2]) [17 ноября 1934 г. (СЗ № 47, п. 230)].

215. Умышленное убийство, совершенное в состоянии внезапного сильного нервного волнения, вызванного тяжелым оскорблением со стороны убитого, влечет —

лишение свободы до пяти лет.

216. Превышение пределов необходимой обороны, повлекшее за собой смерть нападавшего, влечет —

лишение свободы до трех лет.

217. а) Производство врачами абортов вне больниц или других лечебных учреждений влечет —

тюремное заключение от одного года до двух лет (Указ Президиума Верховного Совета БССР от 26 марта 1956 г.).

б) Производство абортов в антисанитарной обстановке или лицами, не имеющими специального медицинского образования, —

тюремное заключение не ниже трех лет [29 октября 1936 г. (СЗ № 30, п. 160)].

217[1]. Понуждение женщин к производству аборта влечет —

тюремное заключение до двух лет [29 октября 1936 г. (СЗ № 30, п. 160)].

217[2]. Исключена (Указ Президиума Верховного Совета БССР от 30 сентября 1954 г.).

218. Убийство по неосторожности влечет —

лишение свободы до трех лет.

---

[1]) Органы Министерства государственного контроля.

[2]) См. Указ Президиума Верховного Совета СССР от 30 апреля 1954 г. «Об усилении уголовной ответственности за умышленное убийство», стр. 208.

219. а) Умышленное тяжкое телесное повреждение, повлекшее за собой полное нарушение функций какого-либо органа, неизгладимое обезображение лица, психическую болезнь или иное тяжкое расстройство здоровья, влечет —

лишение свободы до восьми лет.

б) Если от такого повреждения последовала смерть, или если оно причинено способом, имеющим характер мучения или истязания, или явилось последствием систематических, хотя бы и легких, повреждений,—

лишение свободы до десяти лет.

220. Умышленное менее тяжкое телесное повреждение, не опасное для жизни, но причинившее длительное нарушение функции какого-либо органа или длительное расстройство здоровья менее тяжкого характера, влечет —

лишение свободы до трех лет.

221. Умышленное тяжкое или менее тяжкое телесное повреждение, нанесенное в состоянии внезапного сильного нервного волнения, вызванного тяжелым оскорблением со стороны потерпевшего, влечет —

лишение свободы до одного года или исправительно-трудовые работы на тот же срок.

222. Превышение пределов необходимой обороны, повлекшее за собой телесное повреждение нападавшего, влечет —

лишение свободы до одного года или исправительно-трудовые работы на тот же срок.

223. а) Умышленные побои или иные действия, причинившие физическую боль, а равно умышленное легкое телесное повреждение влекут —

штраф до трехсот рублей или исправительно-трудовые работы до одного года, или лишение свободы на тот же срок.

б) Те же деяния, если они носили характер истязаний,—

лишение свободы до трех лет.

224. Неосторожное телесное повреждение влечет —

лишение свободы до шести месяцев или исправительно-трудовые работы на тот же срок.

225. Заражение венерической болезнью лицом, знавшим о наличии у него этой болезни, влечет —

лишение свободы до трех лет.

226. а) Незаконное лишение свободы влечет —

лишение свободы до одного года или исправительно-трудовые работы на тот же срок.

б) Те же деяния, если они совершены способом, опасным для жизни и здоровья потерпевшего, или были соединены с причинением ему физических страданий,—

лишение свободы до трех лет.

227. Помещение в больницу для психических больных заведомо здорового лица из корыстных или иных личных мотивов влечет —

лишение свободы до трех лет.

228. Похищение, сокрытие или подмен чужого ребенка из корыстных или иных личных мотивов влечет —

лишение свободы до трех лет.

229. Оставление без помощи лица, находящегося в опасном для жизни положении и лишенного возможности самосохранения по

малолетству, старости, болезни и т. п., если оставивший без помощи обязан был иметь заботу об оставленном и имел возможность оказать помощь, влечет —

лишение свободы до одного года или исправительно-трудовые работы на тот же срок.

229 [1]. Использование опеки в корыстных целях (занятие жилой площади, использование имущества, оставшегося после смерти родителей, и т. д.) и оставление опекаемых детей без надзора и необходимой материальной помощи карается —

лишением свободы на срок до трех лет [8 сентября 1935 г. (СЗ № 34, п. 180)].

230. Несообщение подлежащим учреждениям или лицам об опасном для жизни положении другого лица, неоказание ему помощи, которую можно было оказать, если последствием этого была смерть или тяжкое телесное повреждение, влечет —

исправительно-трудовые работы до шести месяцев.

230 [1]. Неоказание капитаном судна лицам, гибнущим на море или на ином водном пути, помощи, которую можно было оказать без серьезной опасности для судна, экипажа и пассажиров, влечет —

лишение свободы до двух лет [18 мая 1929 г. (СЗ № 18, п. 109)].

231. а) Неоказание помощи больному без уважительных причин со стороны лица, обязанного ее оказывать в силу закона или специальных правил, влечет —

исправительно-трудовые работы до одного года или штраф до трехсот рублей.

б) Отказ лица, занимающегося медицинской практикой, от оказания медицинской помощи, если этот отказ заведомо мог иметь опасные для больного последствия,—

лишение свободы до трех лет.

232. а) Неплатеж присужденных судом средств на содержание детей влечет —

тюремное заключение до двух лет с отнесением расходов по розыску уклоняющегося от платежа алиментов лица за его счет.

б) Оставление родителями детей без необходимой поддержки—

меры уголовного наказания, указанные в п. «а» настоящей статьи [17 апреля 1935 г. (СЗ № 17, п. 93); 29 октября 1936 г. (СЗ № 30, п. 160)].

232 [1]. Подстрекательство или привлечение несовершеннолетних к участию в различных преступлениях, а также понуждение несовершеннолетних к занятию спекуляцией, проституцией, нищенством и т. п. караются —

тюремным заключением не ниже пяти лет [17 апреля 1935 г. (СЗ № 17, п. 93)].

233. а) Половые сношения с лицами, не достигшими половой зрелости, влекут —

лишение свободы до трех лет.

б) Те же деяния, соединенные с растлением или удовлетворением половой страсти в извращенных формах,—

лишение свободы до восьми лет.

234. Развращение малолетних или несовершеннолетних, совершенное путем развратных действий в отношении их, влечет —

лишение свободы до пяти лет.

235. а) Половые сношения с применением физического насилия,

угроз, запугивания или с использованием, путем обмана, беспомощного состояния потерпевшего лица (изнасилование), а равно понуждение кем-либо к половой связи с ним лица, материально от него зависящего, влечет —

лишение свободы до пяти лет.

б) Те же деяния, если последствием их было самоубийство или тяжелая болезнь потерпевшего лица, или если они совершены группой из трех лиц и более, или над лицом, не достигшим половой зрелости,—

лишение свободы до десяти лет[1]).

235[1]. Половое сношение мужчины с мужчиной (мужеложство) влечет —

лишение свободы на срок от трех до пяти лет.

Мужеложство, совершенное с применением насилия или с использованием зависимого положения потерпевшего, влечет —

лишение свободы на срок от пяти до восьми лет [30 апреля 1934 г. (СЗ № 17, п. 88)].

236. а) Принуждение к занятию проституцией, сводничество, содержание притонов разврата, а также вовлечение женщин в проституцию влечет —

лишение свободы до пяти лет.

б) Те же действия, если вовлеченные в проституцию были на содержании или в зависимости от вовлекшего их,—

лишение свободы до восьми лет [17 апреля 1935 г. (СЗ № 17, п. 93)].

237. Оскорбление действием, словами или на письме влечет —

исправительно-трудовые работы до трех месяцев или штраф до двухсот рублей или общественное порицание.

238. Оскорбление в распространенных или публично выставленных произведениях печати или изображениях влечет —

штраф до трехсот рублей или исправительно-трудовые работы до шести месяцев.

239. а) Распространение заведомо ложных, позорящих другое лицо сведений (клевета) влечет —

штраф до трехсот рублей или исправительно-трудовые работы до шести месяцев.

б) Распространение таких сведений в печатном или иным способом размноженном произведении —

штраф до пятисот рублей или лишение свободы до одного года.

VII. ИМУЩЕСТВЕННЫЕ ПРЕСТУПЛЕНИЯ

240. а) Кража имущества из частных хранилищ влечет —

лишение свободы до шести месяцев или исправительно-трудовые работы на тот же срок.

б) То же деяние, если оно совершено по отбытии меры социальной защиты за однородное имущественное преступление, либо с применением технических средств, либо группой из трех

---

[1]) См. Указ Президиума Верховного Совета СССР от 4 января 1949 г. «Об усилении уголовной ответственности за изнасилование», стр. 211.

лиц и более, либо во время пожара, наводнения или иного общественного бедствия,—

лишение свободы до двух лет[1]).

241. а) Кража имущества из государственных, общественных или кооперативных учреждений или складов влечет —

лишение свободы до двух лет.

б) То же деяние, при наличии признаков, указанных в п. «б» ст. 240,—

лишение свободы до пяти лет[1]).

Примечание. Отменено [7 марта 1930 г. (СЗ № 15, п. 100)].

241 [1]. Мелкая кража, независимо от ее размеров, совершенная на предприятии или учреждении,—

карается тюремным заключением сроком на один год, если она по своему характеру не влечет за собой по закону более тяжкого наказания (Указ Президиума Верховного Совета БССР от 22 августа 1940 г.[1]).

242. а) Кража крупного скота, кроме лошадей (ст. 243), влечет —

лишение свободы до трех лет[1]).

б) То же деяние, совершенное не в первый раз или группой из трех лиц и более,—

лишение свободы до восьми лет[1]).

243. Кража лошадей влечет —

лишение свободы до восьми лет[1]).

244. Кража электрической энергии влечет —

штраф до трехсот рублей или исправительно-трудовые работы до трех месяцев или лишение свободы на тот же срок.

245. а) Открытое завладение чужим имуществом в присутствии лица, владеющего, пользующегося или ведающего им (грабеж), влечет —

лишение свободы до одного года.

б) То же деяние, соединенное с насилием, —

лишение свободы до трех лет.

в) То же деяние, совершенное группой из трех лиц и более или хотя бы одним лицом, но по отбытии меры социальной защиты за такое же преступление,—

лишение свободы до пяти лет[1]).

246. а) Грабеж лошадей, волов или другого крупного скота влечет —

лишение свободы до восьми лет.

б) То же деяние, совершенное группой из трех лиц и более или хотя бы одним лицом, но с насилием или по отбытии меры социальной защиты за такое же преступление,—

лишение свободы до десяти лет[1]).

---

[1]) Статьи 240, 241, 241 [1], 242, 243, 245, 246, 247 не применяются. См. постановление Пленума Верховного Суда СССР от 22 августа 1947 г. «О порядке применения Указов Президиума Верховного Совета СССР от 4 июня 1947 г.».

К ст. 241 [1] см. Указ Президиума Верховного Совета СССР от 10 января 1955 г. «Об уголовной ответственности за мелкое хищение государственного и общественного имущества» (стр. 212).

247. а) Открытое с целью завладения чужим имуществом нападение, соединенное с насилием, угрожающим жизни или здоровью потерпевшего (разбой) [1]), влечет —

лишение свободы не менее как на три года.

б) То же деяние, совершенное группой из трех лиц и более или хотя бы и одним лицом, но по отбытии меры социальной защиты за такое же преступление, —

лишение свободы не менее как на пять лет.

в) То же деяние, совершенное с применением оружия,—

лишение свободы не менее как на восемь лет, с повышением при отягчающих обстоятельствах вплоть до высшей меры социальной защиты — расстрел [2]).

248. а) Присвоение или растрата частным лицом денег или иного имущества, вверенного ему для определенной цели, влечет—

лишение свободы до одного года или исправительно-трудовые работы на тот же срок.

б) Те же деяния, если присвоенное или растраченное имущество принадлежало государственному, общественному или кооперативному учреждению,—

лишение свободы до пяти лет.

249. Утайка найденного имущества влечет —

лишение свободы до двух месяцев или исправительно-трудовые работы до трех месяцев.

250. а) Злоупотребление доверием или обман в целях получения имущества или права на имущество или иных личных выгод (мошенничество) влечет —

лишение свободы до двух лет.

б) Мошенничество, последствием которого было причинение убытка государственному, общественному или кооперативному учреждению,—

лишение свободы до пяти лет.

250 [1]. Выдача чекодателем чека, заведомо для него не подлежащего оплате плательщиком, отмена чека без уважительных причин или применение каких-либо иных мер с целью воспрепятствовать чекодержателю получить сумму чека, а также передача чекодержателю чека, заведомо для него не подлежащего оплате плательщиком, влекут —

лишение свободы до двух лет [17 января 1930 г. (СЗ № 7, п. 42)].

251. а) Покупка имущества, заведомо добытого путем кражи, грабежа, разбоя, присвоения, растраты или мошенничества, влечет —

штраф до пятисот рублей или исправительно-трудовые работы до шести месяцев или лишение свободы до одного года.

б) То же деяние, совершенное в виде промысла,—

лишение свободы до трех лет.

252. а) Неисполнение договора с государственным, общественным или кооперативным учреждением или предприятием, если при рассмотрении дела в порядке гражданского судопроиз-

---

[1]) См. сноску 1 на стр. 203.

[2]) См. сноску 3 к примечанию статьи 27, стр. 155.

водства установлен злонамеренный характер неисполнения, влечет —

лишение свободы до пяти лет с конфискацией части имущества или без конфискации.

б) То же деяние, если оно совершено в боевой обстановке или связано с поставкой предметов снабжения Красной Армии и Флота и могло вредно отразиться на их боеспособности, —

лишение свободы не менее как на три года с конфискацией всего имущества.

253. Расточение арендатором предоставленного ему по договору государственного, общественного или кооперативного имущества влечет —

лишение свободы до пяти лет с конфискацией всего или части имущества или без конфискации.

254. Подделка в корыстных целях документов и расписок, устанавливающих имущественные права или выгоды, влечет —

штраф до одной тысячи рублей или лишение свободы до одного года.

255. а) Обманное изменение с корыстной целью вида или свойства предметов, предназначенных для сбыта или общественного употребления (фальсификация), а также сбыт таких предметов влечет —

штраф до пятисот рублей или исправительно-трудовые работы до одного года с конфискацией фальсифицированных предметов.

б) Те же деяния, если они имели или могли иметь своим последствием вред здоровью,—

лишение свободы до одного года с конфискацией фальсифицированных предметов и с запрещением занятия торговлей на срок до пяти лет.

256. Сбыт заведомо негодного семенного материала влечет —

штраф до трех тысяч рублей или лишение свободы до трех лет с запрещением занятия торговлей на срок до пяти лет.

257. Изготовление, хранение с целью сбыта или сбыт поддельного пробирного клейма, клеймение таким клеймом изделий и слитков из золота, серебра и платины, наложение на изделия из иных металлов клейм и марок, имеющих сходство с пробирным клеймом, а также сбыт изделий с такими клеймами и марками влечет —

лишение свободы до двух лет с конфискацией поддельных изделий.

258. Хранение в торговом предприятии неклейменых изделий из золота, серебра и платины и сбыт таких изделий влечет —

штраф в размере не менее десятикратной пробирной платы за испытание и клеймение обнаруженных изделий и конфискацию этих изделий.

259. а) Взимание процентов по займу свыше размера, установленного для данной местности Советом Народных Комиссаров БССР, а равно взимание за предоставленные в пользование орудия производства, скот, полевые или огородные семена платы, значительно превышающей обычную для данной местности норму (ростовщичество), влечет —

лишение свободы до одного года.

б) Те же деяния, совершенные в виде промысла, либо с ис-

пользованием тяжелого материального положения другой стороны (квалифицированное ростовщичество) —

лишение свободы до трех лет.

260. Требование передачи какого-либо имущества, или имущественных выгод, или прав на имущество, или совершение каких-либо действий имущественного характера под угрозой учинения насилия над личностью потерпевшего, или истребления его имущества, или оглашения о нем позорящих его сведений (вымогательство) влечет —

лишение свободы до трех лет.

261. Умышленное истребление или повреждение чужого имущества или хотя бы и собственного имущества, но с целью причинить вред другому лицу, влечет —

штраф до пятисот рублей или исправительно-трудовые работы до одного года или лишение свободы на тот же срок.

262. а) Умышленное истребление или повреждение какого-либо имущества путем поджога, затопления или каким-либо иным общеопасным способом влечет —

лишение свободы до пяти лет.

б) Те же деяния, если они повлекли смерть, тяжкое телесное повреждение или общественное бедствие,—

лишение свободы до десяти лет.

263. Самовольное пользование изобретением с нарушением правил, установленных в законах о патентах на изобретения, а равно самовольное использование литературных, музыкальных и иных художественных или научных произведений с нарушением закона об авторском праве влечет —

штраф до одной тысячи рублей.

264. Самовольное пользование в целях недобросовестной конкуренции чужим товарным, фабричным или ремесленным знаком, рисунком, моделью, а равно чужой фирмой или чужим наименованием влечет —

штраф до трех тысяч рублей.

ЗАКОН О ЗАЩИТЕ МИРА

12 марта 1951 года

(«Ведомости Верховного Совета СССР» 1951 г. № 5)

Верховный Совет Союза Советских Социалистических Республик, руководствуясь высокими принципами советской миролюбивой политики, преследующей цели укрепления мира и дружественных отношений между народами,—

признает, что совесть и правосознание народов, перенесших на протяжении жизни одного поколения бедствия двух мировых войн, не могут мириться с безнаказанностью ведущейся агрессивными кругами некоторых государств пропаганды войны и солидаризируется с призывом Второго Всемирного Конгресса сторонников мира, выразившего волю всего передового человечества в отношении запрещения и осуждения преступной военной пропаганды.

Верховный Совет Союза Советских Социалистических Республик постановляет:

1. Считать, что пропаганда войны, в какой бы форме она ни велась, подрывает дело мира, создает угрозу новой войны и является ввиду этого тягчайшим преступлением против человечества.

2. Лиц, виновных в пропаганде войны, предавать суду и судить как тяжких уголовных преступников.

ОБ ОТМЕНЕ СМЕРТНОЙ КАЗНИ[1])

Указ Президиума Верховного Совета СССР от 26 мая 1947 г.

(«Ведомости Верховного Совета СССР» 1947 г. № 17)

Историческая победа советского народа над врагом показала не только возросшую мощь Советского государства, но и прежде всего исключительную преданность Советской родине и Советскому правительству всего населения Советского Союза.

---

[1]) См. ниже Указы Президиума Верховного Совета СССР: от 12 января 1950 г. «О применении смертной казни к изменникам родины, шпионам, подрывникам-диверсантам» и от 30 апреля 1954 г. «Об усилении уголовной ответственности за умышленное убийство».

Вместе с тем международная обстановка за истекший период после капитуляции Германии и Японии показывает, что дело мира можно считать обеспеченным на длительное время, несмотря на попытки агрессивных элементов спровоцировать войну.

Учитывая эти обстоятельства и идя навстречу пожеланиям профессиональных союзов рабочих и служащих и других авторитетных организаций, выражающих мнение широких общественных кругов,— Президиум Верховного Совета СССР считает, что применение смертной казни больше не вызывается необходимостью в условиях мирного времени.

Президиум Верховного Совета СССР постановляет:

1. Отменить в мирное время смертную казнь, установленную за преступления действующими в СССР законами.

2. За преступления, наказуемые по действующим законам смертной казнью, применять в мирное время заключение в исправительно-трудовые лагеря сроком на 25 лет.

3. По приговорам к смертной казни, не приведенным в исполнение до издания настоящего Указа, заменить смертную казнь, по определению вышестоящего суда, наказанием, предусмотренным в статье 2 настоящего Указа.

О ПРИМЕНЕНИИ СМЕРТНОЙ КАЗНИ К ИЗМЕННИКАМ РОДИНЫ, ШПИОНАМ, ПОДРЫВНИКАМ-ДИВЕРСАНТАМ

Указ Президиума Верховного Совета СССР от 12 января 1950 г.

(«Ведомости Верховного Совета СССР» 1950 г. № 3)

Ввиду поступивших заявлений от национальных республик, от профсоюзов, крестьянских организаций, а также от деятелей культуры о необходимости внести изменения в Указ об отмене смертной казни с тем, чтобы этот Указ не распространялся на изменников родины, шпионов и подрывников-диверсантов, Президиум Верховного Совета СССР постановляет:

1. В виде изъятия из Указа Президиума Верховного Совета СССР от 26 мая 1947 г. об отмене смертной казни, допустить применение к изменникам родины, шпионам, подрывникам-диверсантам смертной казни как высшей меры наказания.

2. Настоящий Указ ввести в действие со дня его опубликования.

ОБ УСИЛЕНИИ УГОЛОВНОЙ ОТВЕТСТВЕННОСТИ ЗА УМЫШЛЕННОЕ УБИЙСТВО

Указ Президиума Верховного Совета СССР от 30 апреля 1954 г.

(«Ведомости Верховного Совета СССР» 1954 г. № 11)

В связи с ходатайствами граждан и общественных организаций о применении смертной казни к убийцам, в целях усиления охраны жизни граждан, Президиум Верховного Совета СССР постановляет:

Распространить действие Указа Президиума Верховного Совета СССР от 12 января 1950 г. «О применении смертной казни к изменникам родины, шпионам, подрывникам-диверсантам» на лиц, совершивших умышленное убийство при отягчающих обстоятельствах.

ОБ ОБЪЯВЛЕНИИ ВНЕ ЗАКОНА ДОЛЖНОСТНЫХ ЛИЦ — ГРАЖДАН СОЮЗА ССР ЗА ГРАНИЦЕЙ, ПЕРЕБЕЖАВШИХ В ЛАГЕРЬ ВРАГОВ РАБОЧЕГО КЛАССА И КРЕСТЬЯНСТВА И ОТКАЗЫВАЮЩИХСЯ ВЕРНУТЬСЯ В СОЮЗ ССР

Постановление Президиума ЦИК СССР от 21 ноября 1929 г.

1. Отказ гражданина Союза ССР — должностного лица государственного учреждения или предприятия Союза ССР, действующего за границей, на предложение органов государственной власти вернуться в пределы Союза ССР рассматривать как перебежку в лагерь врагов рабочего класса и крестьянства и квалифицировать как измену.

2. Лица, отказавшиеся вернуться в Союз ССР, объявляются вне закона.

3. Объявление вне закона влечет за собой: а) конфискацию всего имущества осужденного; б) расстрел[1]) осужденного через 24 часа после удостоверения его личности.

4. Все подобные дела рассматриваются Верховным Судом Союза ССР.

5. Имена объявленных вне закона подлежат сообщению всем исполнительным комитетам Советов и органам Государственного политического управления.

6. Настоящий закон имеет обратную силу.

ОБ ОТВЕТСТВЕННОСТИ ЗА РАЗГЛАШЕНИЕ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ТАЙНЫ И ЗА УТРАТУ ДОКУМЕНТОВ, СОДЕРЖАЩИХ ГОСУДАРСТВЕННУЮ ТАЙНУ

Указ Президиума Верховного Совета СССР от 9 июня 1947 г.

(«Ведомости Верховного Совета СССР» 1947 г. № 20)

В целях установления единства в законодательстве и усиления ответственности за разглашение сведений, являющихся государственной тайной, перечень которых установлен Советом Министров СССР в его Постановлении от 8 июня сего года,— Президиум Верховного Совета СССР постановляет:

1. Разглашение сведений, составляющих государственную тайну, совершенное лицами, которым были доверены эти сведения или которые могли получить эти сведения в силу своего служебного положения, поскольку эти действия не могут быть квалифицированы как измена родине или шпионаж,— карается заключением в исправительно-трудовой лагерь на срок от восьми до двенадцати лет.

2. Разглашение военнослужащими сведений военного характера, составляющих государственную тайну, поскольку эти действия не могут быть квалифицированы как измена родине или шпионаж, — карается заключением в исправительно-трудовой лагерь на срок от десяти до двадцати лет.

3. Разглашение частными лицами сведений, составляющих государственную тайну, поскольку эти действия не могут быть квалифи-

---

[1]) См. сноску 3 к примечанию статьи 27, стр. 155.

цированы как измена родине или шпионаж,— карается заключением в исправительно-трудовой лагерь на срок от пяти до десяти лет.

4. Утрата должностными лицами материалов, документов и изданий, содержащих сведения, составляющие государственную тайну, если эти действия по своему характеру не влекут за собой по закону более тяжкого наказания,— карается заключением в исправительно-трудовой лагерь на срок от четырех до шести лет.

То же преступление, если оно повлекло за собой тяжелые последствия,— карается заключением в исправительно-трудовой лагерь на срок от шести до десяти лет.

5. Утрата военнослужащими документов, содержащих сведения, составляющие государственную тайну, если эти действия по своему характеру не влекут за собой по закону более тяжкого наказания,— карается заключением в исправительно-трудовой лагерь на срок от пяти до восьми лет.

То же преступление, если оно повлекло за собой особо тяжелые последствия,— карается заключением в исправительно-трудовой лагерь на срок от восьми до двенадцати лет.

6. Заявка или передача за границу изобретений, открытий и технических усовершенствований, составляющих государственную тайну, сделанных в пределах СССР, а также сделанных за границей гражданами СССР, командированными государством, если эти преступления не могут быть квалифицированы как измена родине или шпионаж,— карается заключением в исправительно-трудовой лагерь на срок от десяти до пятнадцати лет.

7. Утратила силу. (Указ Президиума Верховного Совета СССР от 11 сентября 1953 г.)

8. В связи с изданием настоящего Указа признать утратившими силу:

а) Указ Президиума Верховного Совета СССР от 15 ноября 1943 г. «Об ответственности за разглашение государственной тайны и за утрату документов, содержащих государственную тайну».

б) Пункт «а» ст. 25 «Положения о воинских преступлениях».

Предложить Верховным Советам союзных республик в соответствии с настоящим Указом внести необходимые изменения в законодательство союзных республик.

ОБ УГОЛОВНОЙ ОТВЕТСТВЕННОСТИ ЗА ИЗГОТОВЛЕНИЕ И ПРОДАЖУ САМОГОНА

Указ Президиума Верховного Совета СССР от 7 апреля 1948 г.

(«Ведомости Верховного Совета СССР» 1948 г. № 14)

В целях установления единства законодательства об уголовной ответственности за изготовление и продажу самогона и усиления борьбы с этими преступлениями Президиум Верховного Совета СССР постановляет:

1. Изготовление и хранение самогона с целью сбыта, сбыт самогона, а равно изготовление и сбыт в виде промысла аппаратов, специально служащих для изготовления самогона,—

карается заключением в исправительно-трудовом лагере на срок от шести до семи лет с конфискацией всего имущества или части имущества.

2. Изготовление самогона без цели сбыта —

карается лишением свободы на срок от одного до двух лет с конфискацией самогона и орудий его изготовления.

§ 1. В целях устранения недостатков в работе судов по борьбе с самогоноварением Пленум Верховного Суда СССР постановляет дать судам следующие указания:

1. Указать судам на необходимость решительной борьбы с самогоноварением путем точного применения к виновным соответствующих статей Указа от 7 апреля 1948 г. и неуклонного назначения мер наказания, установленных этим Указом.

Применение по этим делам ст. ст. 51 и 53 УК РСФСР [1]) и соответствующих статей УК других союзных республик может иметь место лишь при особо смягчающих обстоятельствах.

2. Разъяснить судам, что в соответствии с требованиями Указа от 7 апреля 1948 г. по ст. 1 этого Указа подлежат ответственности не только лица, виновные в изготовлении и сбыте самогона, но также виновные в изготовлении самогона с целью сбыта либо в его хранении с той же целью.

3. Скупка и перепродажа самогона с целью наживы должна квалифицироваться как спекуляция по ст. 107 УК РСФСР [2]) и соответствующим статьям УК других союзных республик.

4. Изготовление для сбыта хмельных напитков из продуктов собственного хозяйства или из покупного сырья, либо изготовление их из давальческого сырья надлежит квалифицировать по ст. 99 УК РСФСР [3]) и соответствующим статьям УК других союзных республик.

5. Указать судам, что эффективность борьбы с самогоноварением требует своевременного рассмотрения этих дел в установленный законом срок с тем, чтобы виновные незамедлительно понесли наказание за совершенное преступление, ввиду чего волокита, недопустимая по любому делу, является особо нетерпимой по этой категории дел (из постановления Пленума Верховного Суда СССР от 5 января 1951 г. № 1/1/у с изменениями, внесенными протокольным постановлением Пленума Верховного Суда СССР от 17 сентября 1954 г.).

ОБ УСИЛЕНИИ УГОЛОВНОЙ ОТВЕТСТВЕННОСТИ ЗА ИЗНАСИЛОВАНИЕ

Указ Президиума Верховного Совета СССР от 4 января 1949 г.

(«Сборник документов по истории уголовного законодательства СССР и РСФСР 1917—1952 гг.», стр. 434)

В целях усиления уголовной ответственности за изнасилование Президиум Верховного Совета СССР п о с т а н о в л я е т:

Установить, что изнасилование карается заключением в исправительно-трудовом лагере на срок от десяти до пятнадцати лет.

Изнасилование несовершеннолетней, а равно изнасилование,

---

[1]) Статьи 51 и 56 УК БССР.

[2]) Статья 155 УК БССР.

[3]) Статья 143 УК БССР.

совершенное группой лиц или повлекшее за собой особо тяжкие последствия,— карается заключением в исправительно-трудовом лагере на срок от пятнадцати до двадцати лет.

ОБ УГОЛОВНОЙ ОТВЕТСТВЕННОСТИ ЗА ХИЩЕНИЕ ГОСУДАРСТВЕННОГО И ОБЩЕСТВЕННОГО ИМУЩЕСТВА [1])

Указ Президиума Верховного Совета СССР от 4 июня 1947 г.

(«Ведомости Верховного Совета СССР» 1947 г. № 19)

В целях установления единства законодательства об уголовной ответственности за хищение государственного и общественного имущества и усиления борьбы с этими преступлениями Президиум Верховного Совета СССР постановляет:

1. Кража, присвоение, растрата или иное хищение государственного имущества —

карается заключением в исправительно-трудовом лагере на срок от семи до десяти лет с конфискацией имущества или без конфискации.

2. Хищение государственного имущества, совершаемое повторно, а равно совершенное организованной группой (шайкой) или в крупных размерах —

карается заключением в исправительно-трудовом лагере на срок от десяти до двадцати пяти лет с конфискацией имущества.

3. Кража, присвоение, растрата или иное хищение колхозного, кооперативного или иного общественного имущества —

карается заключением в исправительно-трудовом лагере на срок от пяти до восьми лет с конфискацией имущества или без конфискации.

4. Хищение колхозного, кооперативного или иного общественного имущества, совершаемое повторно, а равно совершенное организованной группой (шайкой) или в крупных размерах —

карается заключением в исправительно-трудовом лагере на срок от восьми до двадцати лет с конфискацией имущества.

5. Недонесение органам власти о достоверно известном готовящемся или совершенном хищении государственного или общественного имущества, предусмотренном статьями 2 и 4 настоящего Указа,—

карается лишением свободы на срок от двух до трех лет или ссылкой на срок от пяти до семи лет.

ОБ УГОЛОВНОЙ ОТВЕТСТВЕННОСТИ ЗА МЕЛКОЕ ХИЩЕНИЕ ГОСУДАРСТВЕННОГО И ОБЩЕСТВЕННОГО ИМУЩЕСТВА

Указ Президиума Верховного Совета СССР от 10 января 1955 г.

Установить, что мелкое хищение государственного или общественного имущества, совершенное впервые,—

наказывается исправительно-трудовыми работами на срок от

[1]) См. ниже Указ Президиума Верховного Совета СССР от 10 января 1955 г. «Об уголовной ответственности за мелкое хищение государственного и общественного имущества».

шести месяцев до одного года или лишением свободы сроком на три месяца.

Те же действия, совершенные повторно,—

наказываются лишением свободы на срок от одного года до двух лет.

О ПРИМЕНЕНИИ УКАЗА ПРЕЗИДИУМА ВЕРХОВНОГО СОВЕТА СССР «ОБ УГОЛОВНОЙ ОТВЕТСТВЕННОСТИ ЗА МЕЛКОЕ ХИЩЕНИЕ ГОСУДАРСТВЕННОГО И ОБЩЕСТВЕННОГО ИМУЩЕСТВА» К ЛИЦАМ, СОВЕРШИВШИМ ЭТИ ПРЕСТУПЛЕНИЯ ДО 10 ЯНВАРЯ 1955 ГОДА

Постановление Президиума Верховного Совета СССР от 24 мая 1955 г.

Разъяснить, что в соответствии со статьей 3 Основ уголовного судопроизводства СССР и союзных республик Указ Президиума Верховного Совета СССР от 10 января 1955 года подлежит применению и к лицам, совершившим мелкое хищение государственного или общественного имущества до 10 января 1955 года.

Вопрос о применении Указа Президиума Верховного Совета СССР от 10 января 1955 года к лицам, отбывающим наказание за мелкое хищение государственного или общественного имущества, совершенное до 10 января 1955 года, рассматривается Верховным судом союзной, автономной республики, краевым, областным судом, судом автономной области по месту содержания осужденного, а при значительной отдаленности этих судов — ближайшим народным судом по представлению соответствующего прокурора или судьи.

Если дело в отношении лица, совершившего мелкое хищение государственного или общественного имущества до 10 января 1955 года, истребовано для проверки в порядке надзора, вопрос о применении Указа Президиума Верховного Совета СССР от 10 января 1955 года разрешается судом, рассматривающим дело в порядке надзора.

ОБ УСИЛЕНИИ ОХРАНЫ ЛИЧНОЙ СОБСТВЕННОСТИ ГРАЖДАН

Указ Президиума Верховного Совета СССР от 4 июня 1947 г.

(«Ведомости Верховного Совета СССР» 1947 г. № 19)

В целях усиления охраны личной собственности граждан Президиум Верховного Совета СССР постановляет:

1. Кража, то есть тайное или открытое похищение личного имущества граждан,—

карается заключением в исправительно-трудовом лагере на срок от пяти до шести лет.

Кража, совершенная воровской шайкой или повторно,—

карается заключением в исправительно-трудовом лагере на срок от шести до десяти лет.

2. Разбой, то есть нападение с целью завладения чужим имуществом, соединенное с насилием или с угрозой применения насилия,—

карается заключением в исправительно-трудовом лагере на срок от десяти до пятнадцати лет с конфискацией имущества.

Разбой, соединенный с насилием, опасным для жизни и здоровья потерпевшего, или с угрозой смертью или тяжким телесным повреждением, а равно совершенный шайкой либо повторно,—

карается заключением в исправительно-трудовом лагере на срок от пятнадцати до двадцати лет с конфискацией имущества.

3. Недонесение органам власти о достоверно известном готовящемся или совершенном разбое —

карается лишением свободы на срок от одного года до двух лет или ссылкой на срок от четырех до пяти лет.

§ 1. Ввиду вопросов, возникших в судебной практике в связи с изданием Указов Президиума Верховного Совета СССР от 4 июня 1947 г. «Об усилении охраны личной собственности граждан» и «Об уголовной ответственности за хищение государственного и общественного имущества», — Министр юстиции Союза ССР, в порядке п. «в» ст. 7 Положения о НКЮ СССР, вошел в Пленум Верховного Суда Союза ССР с предложением дать судам по этим вопросам руководящие указания.

Пленум Верховного Суда СССР постановляет дать судам следующие указания:

1. Преступления, предусмотренные упомянутыми Указами, совершенные после их издания, подлежат квалификации по соответствующим статьям этих Указов. В связи с этим не подлежат применению закон от 7 августа 1932 года, статья 1 Указа Президиума Верховного Совета СССР от 10 августа 1940 года «Об уголовной ответственности за мелкие кражи на производстве и хулиганство», а также статьи $59^{3а}$, 116, 162, 165, 166, 166-а, 167 и 169 ч. 2 Уголовного кодекса РСФСР и соответствующие статьи уголовных кодексов других союзных республик[1]).

2. Дела о преступлениях, предусмотренных статьями 2 и 4 Указа «Об уголовной ответственности за хищение государственного и общественного имущества» при крупных размерах похищенного,— подсудны краевым, областным, окружным судам и верховным судам союзных и автономных республик. Все остальные дела о преступлениях, предусмотренных Указами от 4 июня 1947 года, подсудны народным судам.

3. По всем делам о преступлениях, предусмотренных Указами от 4 июня 1947 года, обязательно предварительное расследование.

Направление этих дел в суды должно производиться прокурором (постановление Пленума Верховного Суда СССР от 22 августа 1947 г. № 12/6).

§ 2. В целях дальнейшего укрепления социалистической законности и установления единства в судебной практике по применению Указа Президиума Верховного Совета СССР от 4 июня 1947 года

---

[1]) Статьи 80^1, 204, 240, 241, 241^1, 245, 242, 243, 246, 144^1, 247, 250 п. «б» УК БССР. См. п. 9 постановления Пленума Верховного Суда СССР от 28 мая 1954 года № 5 (стр. 216).

«Об уголовной ответственности за хищение государственного и общественного имущества» Пленум Верховного Суда СССР постановляет дать судам следующие указания:

1. Исходя из того, что борьба с хищениями социалистической собственности является одной из основных задач советского правосудия, суды должны и в дальнейшем строго проводить в жизнь Указ Президиума Верховного Совета СССР от 4 июня 1947 года «Об уголовной ответственности за хищение государственного и общественного имущества».

2. При рассмотрении дел о хищениях социалистической собственности суды, как и по другим делам, обязаны индивидуально подходить к назначению наказания, учитывая, согласно ст. 45 УК РСФСР[1]) и соответствующим статьям УК других союзных республик, степень общественной опасности совершенного преступления, конкретные обстоятельства дела и личность виновного.

Вместе с тем по делам о мелких хищениях, совершенных впервые, при наличии смягчающих обстоятельств, суды должны учитывать указания ст. 51 УК РСФСР[2]) и соответствующих статей УК других союзных республик, дающих право суду с приведением соответствующих мотивов в приговоре назначить наказание ниже низшего предела, указанного в законе[3]).

3. Обратить внимание судов, что при разрешении вопроса о квалификации преступления по делам о хищениях они должны исходить из того, что по смыслу Указа от 4 июня 1947 года умышленное незаконное обращение в свою собственность государственного и общественного имущества, независимо от форм и способов его совершения, должно рассматриваться как хищение.

4. Злоупотребление служебным положением должно квалифицироваться по Указу от 4 июня 1947 года лишь в тех случаях, когда должностное лицо использует свое служебное положение для незаконного обращения государственного и общественного имущества в свою собственность либо для незаконной передачи его с корыстной целью в собственность других лиц.

5. Как хищение должно квалифицироваться умышленное незаконное получение от государственных или общественных организаций премий, надбавок к заработной плате и других выплат при помощи представленных с этой целью заведомо фиктивных документов.

6. Представление подложных квитанций или иных фиктивных документов с целью освобождения от налогов, обязательных поставок и других повинностей должно квалифицироваться по ст. 72 УК РСФСР[4]) и соответствующим статьям УК других союзных республик.

7. Хищение государственного или общественного имущества, соединенное с разбойным нападением на лиц, в ведении или под охраной которых находится это имущество, должно квалифицироваться, как хищение при отягчающих обстоятельствах, по ст. 2

---

[1]) Статья 48 УК БССР.

[2]) Статья 51 УК БССР.

[3]) См. Указ Президиума Верховного Совета СССР от 10 января 1955 года «Об уголовной ответственности за мелкое хищение государственного и общественного имущества», стр. 212.

[4]) Статья 105 УК БССР.

или ст. 4 Указа от 4 июня 1947 года, а если оно сопровождалось убийством или совершено при обстоятельствах, содержащих признаки бандитизма,— то по совокупности соответствующих преступлений.

8. Самовольное кошение сена на сенокосных угодьях совхозов, колхозов или иных государственных или общественных организаций, если эти действия должны влечь уголовную ответственность, подлежат квалификации по ст. 90 УК РСФСР[1]) и соответствующим статьям УК других союзных республик.

9. В частичное изменение постановления Пленума Верховного Суда СССР от 22 августа 1947 года указать судам, что мошеннические действия, причинившие ущерб государственным или общественным учреждениям, предприятиям или организациям, подлежат квалификации по ч. 2 ст. 169 УК РСФСР[2]) и соответствующим статьям УК других союзных республик, если они не соединены с хищением государственного или общественного имущества.

10. Разъяснить, что не всякое хищение, совершенное совместно двумя или более лицами, может рассматриваться как хищение, совершенное организованной группой (шайкой), и что ст. ст. 2 или 4 Указа от 4 июня 1947 года по этому признаку могут применяться лишь в тех случаях, когда по обстоятельствам дела устанавливается, что хищение совершено по предварительному сговору соорганизовавшейся для этой цели группой лиц.

11. Хищение государственного или общественного имущества должно рассматриваться как повторное, если ранее было также совершено хищение государственного или общественного имущества. Равным образом, кража личного имущества должна рассматриваться как повторная, если ей предшествовала кража такого же имущества.

В случае совершения нескольких неоднородных хищений, по которым не было вынесено приговора, каждое из этих хищений должно квалифицироваться самостоятельно по соответствующему закону и наказание должно определяться по совокупности согласно ст. 49 УК РСФСР[3]) и соответствующим статьям УК других союзных республик.

12. По делам о хищениях государственного и общественного имущества суд при вынесении обвинительного приговора обязан разрешить вопрос о взыскании с виновного причиненного ущерба.

В тех случаях, когда до поступления дела в суд иск предъявлен не был, суд до рассмотрения дела должен своевременно предупредить заинтересованные учреждения, предприятия и организации о предъявлении соответствующего иска подсудимым.

13. При рассмотрении дел о хищениях социалистической собственности суды должны, на основе тщательного исследования обстоятельств дела, выяснять причины, способствующие хищениям, и доводить частными определениями до сведения соответствующих органов о выявленных недостатках (плохая постановка учета, охраны имущества и т. п.) для их устранения, а в необходимых случаях выносить частные определения о привлечении виновных к дисциплинарной или уголовной ответственности.

---

[1]) Статья 131 УК БССР.

[2]) Пункт «б» статьи 250 УК БССР.

[3]) Статьи 53, 54, 55 УК БССР.

14. Обратить внимание судов, что при рассмотрении в кассационном порядке или в порядке надзора дел о хищениях государственного и общественного имущества они должны с особой тщательностью проверять полноту и всесторонность исследования дела, а также правильность квалификации преступления и назначенного судом наказания (постановление Пленума Верховного Суда СССР от 28 мая 1954 г. № 5).

§ 3. В целях устранения недочетов в судебной практике по делам о несовершеннолетних в возрасте от 12 до 16 лет, привлекаемых к уголовной ответственности по Указам от 4 июня 1947 г., Пленум Верховного Суда СССР постановляет дать судам следующее руководящее указание:

1. Указать судебным органам, что с изданием Указов от 4 июня 1947 г. не утратило силы Постановление Совнаркома СССР от 15 июня 1943 г. № 659 «Об усилении мер борьбы с детской беспризорностью, безнадзорностью и хулиганством». В соответствии с этим Постановлением и изданной, по поручению Совнаркома СССР, Инструкцией НКВД, НКЮ и Прокуратуры СССР от 21 июня 1943 г. суды в случае совершения хищений незначительных размеров несовершеннолетними в возрасте от 12 до 16 лет должны ставить на свое обсуждение вопрос о прекращении дела в уголовном порядке за нецелесообразностью применения мер уголовного наказания и направлении обвиняемых в трудовые воспитательные колонии МВД.

Если, исходя из конкретных обстоятельств дела, суд по делам о мелких хищениях придет к выводу о нецелесообразности направления обвиняемого в трудовую воспитательную колонию, он вправе, прекращая своим определением дело в уголовном порядке, постановить о передаче обвиняемого на попечение родителей или опекунов с возложением на родителей или на органы народного образования либо опеки обязанности осуществлять повседневный надзор за поведением и воспитанием обвиняемого.

2. Указать судебным органам, что в тех случаях, когда дело в отношении несовершеннолетнего в возрасте от 12 до 16 лет не подлежит прекращению, суд может в необходимых случаях, при наличии смягчающих обстоятельств, назначить пониженное наказание в порядке ст. 51 УК РСФСР и соответствующих статей УК других союзных республик [1]) или применить условное осуждение с приведением в обоих случаях в приговорах обоснованных мотивов смягчения наказания.

Применяя условное осуждение, суды не должны допускать, чтобы у несовершеннолетнего осталось чувство безнаказанности за совершенное им преступление. Ввиду этого суд должен разъяснить подсудимому значение испытательного срока и предупредить, что в случае совершения нового преступления он понесет наказание и за первое преступление. Одновременно суд обязан в приговоре или особым определением возложить на органы народного образования, опеки или на родителей обязанность осуществления повседневного надзора за поведением и воспитанием осужденного.

3. Обратить внимание судебных органов на недопустимость осуждения несовершеннолетних за отдельные мелкие хищения, носящие

---

[1]) Статья 51 УК БССР.

характер детского озорства (например, мелкая кража яблок в саду или овощей в огороде и т. д.).

Равным образом не допускать осуждения несовершеннолетних за кражу у родителей или других совместно проживающих с ними членов семьи, за исключением случаев, когда сами потерпевшие обратятся в соответствующие органы с просьбой о возбуждении против несовершеннолетнего дела в уголовном порядке.

Настоящее постановление не распространяется на случаи разбоя и хищений в крупных размерах, а равно на лиц, ранее осужденных за хищения, а также на организаторов и активных участников организованных групп (шаек) (постановление Пленума Верховного Суда СССР от 17 февраля 1948 г. № 4/2/у).

§ 4. В целях устранения недостатков в судебной практике по взысканию ущерба, причиненного преступлением, Пленум Верховного Суда СССР постановляет дать судам следующие указания:

1. При рассмотрении уголовных дел суды должны уделять серьезное внимание гражданскому иску, учитывая его важное значение, как средства охраны имущественных интересов государственных и общественных учреждений, предприятий и организаций, потерпевших от преступления, а также имущественных прав отдельных граждан.

Принятый к совместному рассмотрению с уголовным делом гражданский иск должен быть, как правило, окончательно разрешен одновременно с уголовным делом.

Учитывая, что от размера причиненного материального ущерба зависят нередко квалификация преступления и определение размера наказания,— передача гражданского иска в порядке ст. 329 УПК РСФСР[1]) и соответствующих статей УПК других союзных республик в соответствующий суд для определения в порядке гражданского судопроизводства размеров удовлетворения может иметь место лишь как особое исключение.

2. При рассмотрении дела в подготовительном заседании суд должен выяснить, причинен ли преступлением материальный ущерб, предъявлен ли потерпевшим гражданский иск, представлены ли доказательства в подтверждение иска, приняты ли меры к его обеспечению и указан ли гражданский истец в числе лиц, подлежащих вызову в судебное заседание. Если, несмотря на имеющиеся в деле данные о причинении преступлением ущерба, следственные органы не приняли соответствующих мер к обеспечению заявленного гражданского иска, суд по собственной инициативе должен постановить о принятии этих мер.

По делам о хищениях и недостачах государственного и общественного имущества, по которым гражданский иск в процессе предварительного следствия не был заявлен, суд обязан известить заинтересованные учреждения, предприятия и организации о принятии дела к своему производству, с тем, чтобы они имели возможность предъявить гражданский иск. В случае непринятия следственными органами мер обеспечения заявленного гражданского иска по такого рода делам в процессе предварительного следствия, суд либо возвращает дело прокурору, либо сам принимает меры обеспечения, если они не сопряжены с производством следственных действий.

---

[1]) Статья 329 УПК БССР.

3. Если материальный ущерб причинен преступным действием рабочего или служащего, состоящего с потерпевшим государственным или общественным учреждением, предприятием или организацией в трудовых отношениях, то имущественная ответственность виновного должна определяться на основании постановления ЦИК и СНК СССР от 12 июня 1929 г. «Об имущественной ответственности рабочих и служащих перед нанимателем» (ст. 83^1 [1]), 83^6 КЗоТ РСФСР и соответствующие статьи КЗоТ других союзных республик).

Размер подлежащего в этих случаях возмещению ущерба должен устанавливаться судом с учетом конкретных обстоятельств дела, степени вины работника и его материального положения.

Вопрос о материальной ответственности должностных лиц, не относящихся к категории материально-ответственных работников, виновных в некорыстных преступлениях, должен, как правило, разрешаться в порядке п. «н» ст. 20 УК РСФСР и соответствующих статей УК других союзных республик, если суд вообще по обстоятельствам дела, помимо основного наказания, признает целесообразным возложить на осужденного обязанность загладить вред. При этом суд должен учесть, что это дополнительное наказание по своей тяжести не должно превышать назначенного по приговору основного наказания (ст. 44 УК РСФСР и соответствующие статьи УК других союзных республик). В этом случае исключается ответственность подсудимого по гражданскому иску [2]).

Если материальный ущерб причинен преступными действиями лица, не состоящего с потерпевшим в трудовых отношениях, то при установлении размера возмещения ущерба суд должен обсудить вопрос о применении ст. 411 ГК РСФСР [3]) и соответствующих статей ГК других союзных республик.

4. Солидарную ответственность должны нести лица, причинившие ущерб совместными действиями. Недопустимо возлагать солидарную ответственность на лиц, которые осуждены по одному делу, но за самостоятельные преступления, не связанные общим намерением, или на лиц, из которых одни, например, осуждены за хищение, а другие — за халатность или некорыстные злоупотребления, хотя бы действия последних в какой-то мере объективно и способствовали первым совершить хищение.

При групповых преступлениях каждый осужденный несет солидарную ответственность лишь в части тех фактов (эпизодов) преступления, в которых установлено его участие.

В тех случаях, когда подсудимый причинил вред своими преступными действиями при умышленном содействии со стороны других подсудимых, на этих последних должна возлагаться солидарная с лицом, причинившим вред, ответственность в размере суммы, в которой они содействовали причинению вреда.

При удовлетворении гражданского иска с нескольких осужденных суд должен точно указать в приговоре, возлагает ли он на осужденных и на кого из них солидарную и долевую ответствен-

---

1) Статья 83 КЗоТ БССР.

2) Абзац третий п. 3 исключен постановлением Пленума Верховного Суда СССР от 10 апреля 1957 г. № 5.

3) Статья 453 ГК БССР.

ность, и в последнем случае — какую именно сумму обязан каждый из ответчиков уплатить потерпевшему.

5. При вынесении оправдательного приговора за недоказанностью события преступления или за недостаточностью улик для обвинения суд согласно ст. 327 УПК РСФСР [1]) и соответствующим статьям УПК других союзных республик должен отказать в гражданском иске к подсудимому.

В случае оправдания за отсутствием в действиях подсудимого состава преступления гражданский иск должен быть оставлен судом без рассмотрения. Равным образом, гражданский иск оставляется без рассмотрения также в случае прекращения дела за смертью подсудимого, в силу акта об амнистии, на основании ст. 8, а также примечания к ст. 6 УК РСФСР [2]) и соответствующих статей УК и УПК других союзных республик, либо за невменяемостью подсудимого (ст. 322 УПК РСФСР [3]) и соответствующие статьи УПК других союзных республик).

Во всех этих случаях потерпевший вправе предъявить иск к подсудимому в порядке гражданского судопроизводства.

В тех случаях, когда суд, рассматривая дело в судебном заседании, признав подсудимого виновным, освобождает его от наказания в силу п. 2 ст. 326 УПК РСФСР [4]) и соответствующих статей УПК других союзных республик, вопрос о гражданском иске разрешается на таких же основаниях, как при вынесении обвинительного приговора.

Порядок, установленный в ст. 327 УПК РСФСР [1]) и соответствующих статьях УПК других союзных республик, должен применяться и при рассмотрении дела в кассационном порядке и в порядке надзора.

При отмене приговора с передачей дела на новое рассмотрение в отношении одних осужденных и оставлении его в силе в отношении других, связанных с первыми солидарной имущественной ответственностью, приговор в части гражданского иска подлежит отмене с передачей на новое рассмотрение в отношении всех осужденных, признанных по приговору солидарными ответчиками.

Если при изменении приговора меняется основание имущественной ответственности, то в зависимости от обстоятельств дела вышестоящий суд или сам изменяет приговор в части гражданского иска, или отменяет в этой части приговор и направляет гражданский иск на новое рассмотрение в порядке гражданского судопроизводства.

6. При вынесении обвинительного приговора суд должен на основе тщательного анализа обстоятельств дела выяснить вопрос об обоснованности предъявленного иска и, как в случаях его удовлетворения, так и отказа в нем, привести в приговоре мотивы в обоснование своего вывода в отношении гражданского иска, доказательства, на основании которых суд признал иск доказанным или недоказанным, а также закон, в соответствии с которым разрешен гражданский иск.

7. При рассмотрении в гражданском порядке иска, предъявлен-

---

[1]) Статья 327 УПК БССР.

[2]) Статья 4-а УПК БССР и статья 12 УК БССР.

[3]) Статья 322 УПК БССР.

[4]) Пункт 2 статьи 326 УПК БССР.

ного в уголовном деле, суд не может входить в проверку того, было ли совершено преступление и совершено ли оно подсудимым (ст. 13 УПК РСФСР[1]) и соответствующие статьи УПК других союзных республик), а рассматривает лишь вопрос о размере ущерба, подлежащего взысканию, используя для этого как материалы уголовного дела, так и новые доказательства, представленные суду сторонами и собранные по инициативе суда.

Если в результате установленного в порядке гражданского судопроизводства размера ущерба суд приходит к убеждению о необходимости пересмотра приговора по уголовному делу, суд должен постановить решение по гражданскому иску на основе всех рассмотренных им доказательств и вместе с тем сделать представление Председателю Верховного суда союзной республики или Верховного Суда СССР, по принадлежности, о проверке в порядке надзора приговора по уголовному делу.

8. При рассмотрении в порядке гражданского судопроизводства иска, вытекающего из уголовного дела, суд обязан известить осужденного ответчика о дне слушания дела. Если место пребывания ответчика неизвестно и дело за невозможностью вручения ответчику повестки подлежит рассмотрению по ст. 72 ГПК РСФСР[2]) и соответствующим статьям ГПК других союзных республик, суд должен известить о дне слушания дела близких родственников осужденного или иных лиц и учреждения, в ведении которых находится имущество осужденного и которые могут представлять его интересы.

9. Приговор суда в части гражданского иска может быть предъявлен к исполнению в пределах сроков, установленных в ГПК союзных республик для исполнения решения по гражданским делам.

10. Суды должны усилить контроль за действиями судебных исполнителей по приведению ими в исполнение судебных приговоров и решений, которыми удовлетворены гражданские иски потерпевших (из постановления Пленума Верховного Суда СССР от 28 мая 1954 г. № 6).

ОБ ОТВЕТСТВЕННОСТИ ЗА НЕЗАКОННОЕ НАГРАЖДЕНИЕ ОРДЕНАМИ И МЕДАЛЯМИ СССР И НАГРУДНЫМИ ЗНАКАМИ, ЗА ПРИСВОЕНИЕ ОРДЕНОВ, МЕДАЛЕЙ И НАГРУДНЫХ ЗНАКОВ И ПЕРЕДАЧУ ИХ НАГРАЖДЕННЫМИ ЛИЦАМИ ДРУГИМ ЛИЦАМ

Указ Президиума Верховного Совета СССР от 2 мая 1943 г.

(«Ведомости Верховного Совета СССР» 1943 г. № 18)

Указом Президиума Верховного Совета СССР от 10 ноября 1942 года[3]) командующим фронтами, флотами, армиями и флотилиями, командирам корпусов, дивизий, бригад и полков предоставлено

---

[1]) Статья 13 УПК БССР.

[2]) Статья 72 ГПК БССР.

[3]) Утратил силу (Указ Президиума Верховного Совета СССР от 26 февраля 1947 г. «О признании утратившими силу Указов Президиума Верховного Совета СССР о предоставлении военному командованию права награждения орденами и медалями СССР»).

право награждения от имени Президиума Верховного Совета СССР орденами и медалями СССР и нагрудными знаками бойцов и командиров Красной Армии и Военно-Морского Флота, отличившихся на фронте борьбы с немецкими захватчиками.

Между тем, имеют место случаи нарушения законов об орденах, медалях СССР и нагрудных знаках, а именно факты незаконного награждения лиц, не имеющих прямого отношения к действующей армии и флоту, как это имело, например, место в 21, 20 и 61 армиях.

Кроме того, имеются факты присвоения орденов и медалей СССР и нагрудных знаков, а также факты передачи награжденными лицами орденов, медалей и нагрудных знаков другим лицам.

Президиум Верховного Совета СССР постановляет:

1. Установить, что виновные в незаконном награждении орденами и медалями СССР и нагрудными знаками лиц, не имеющих прямого отношения к армии или флоту, привлекаются к уголовной ответственности, как за должностное преступление, и караются тюремным заключением сроком от 6 месяцев до 2 лет.

2. Виновные в присвоении ордена, медали или нагрудного знака караются тюремным заключением сроком от 2 до 3 лет.

3. За продажу или передачу в виде подарка ордена, медали или нагрудного знака другому лицу виновный подлежит лишению награды и карается тюремным заключением сроком от одного до 3 лет.

4. Ношение ордена, медали или нагрудного знака лицами, не имеющими на то права, карается тюремным заключением сроком от 6 месяцев до одного года.

5. Должностные лица, отвечающие за хранение орденов, медалей и нагрудных знаков (в госпиталях, в штабах, судебных органах и т. п.), по халатности которых допущены хищения ордена, медали или нагрудного знака, караются тюремным заключением сроком от одного до 2 лет.

ОБ ОТВЕТСТВЕННОСТИ ЗА ПОТРАВЫ ПОСЕВОВ В КОЛХОЗАХ И СОВХОЗАХ

Указ Президиума Верховного Совета СССР от 11 января 1955 года

(«Ведомости Верховного Совета СССР» 1955 г. № 1)

Президиум Верховного Совета СССР отмечает, что за последнее время вследствие попустительства местных советских органов широкое распространение получили потравы скотом и птицей, повреждения проезжающим по полям конным и автомобильным транспортом колхозных и совхозных посевов (особенно озимых культур), лугов, стогов сена, а также повреждения полезащитных лесонасаждений, плодово-ягодных и других насаждений, что наносит большой ущерб интересам колхозов, совхозов и государства. То, что создается трудовыми усилиями колхозников и рабочих совхозов на протяжении длительного времени, нередко безнаказанно уничтожается, а борьба с этим совершенно не ведется. В отно-

шении потрав озимых культур имеется ложное представление о том, что озимым не наносится вред, а в отдельных случаях даже признают необходимым производить стравливание озимых, нанося таким образом большой ущерб урожаю по этим культурам.

Советское государство не может допустить, чтобы вследствие преступного отношения отдельных граждан и должностных лиц к общественной, социалистической собственности наносился ущерб совхозам, общественному хозяйству колхозов и подрывалось материальное благосостояние колхозников.

В целях обеспечения охраны колхозных и совхозных посевов и насаждений от потрав и повреждений Президиум Верховного Совета СССР постановляет:

1. Установить, что скот и птица, принадлежащие колхозникам, рабочим, служащим и другим гражданам, предприятиям, организациям и учреждениям и причинившие потраву посевов и повреждение насаждений в колхозах, совхозах и других государственных и общественных хозяйствах, задерживаются этими хозяйствами впредь до возмещения владельцами скота и птицы ущерба, причиненного потравой.

2. Установить, что за потраву и другой ущерб, нанесенный посевам и насаждениям колхозов, совхозов и других государственных и общественных хозяйств, должны применяться следующие меры материальной ответственности:

а) при допущении в первый раз потравы скотом и птицей посевов или повреждений насаждений в колхозах, совхозах и других хозяйствах владельцы скота или птицы должны полностью возместить ущерб, нанесенный колхозам, совхозам или другим государственным и общественным хозяйствам, и уплатить штраф, налагаемый сельским или поселковым, городским Советом депутатов трудящихся, в размере:

за задержанных на посевах, в насаждениях и у стогов сена овец, коз, свиней, телят — 25 рублей с головы; за взрослый крупный рогатый скот, лошадей и верблюдов — 50 рублей с головы; за птицу — 5 рублей с головы;

б) при допущении в том же году повторной или неоднократной потравы посевов, стогов сена и повторного или неоднократного повреждения насаждений, кроме возмещения нанесенного ущерба, с владельцев скота и птицы взыскивается штраф в двойном размере;

в) если потрава посевов или повреждение насаждений произведены скотом и птицей, принадлежащими колхозу, совхозу или другому государственному и общественному хозяйству и находящимися на ответственности отдельных лиц (пастухов, конюхов, чабанов и других работников ферм), то виновные в потравах или повреждении колхозники или работники совхозов, государственных и общественных хозяйств должны возместить ущерб, нанесенный колхозу, совхозу или другому государственному и общественному хозяйству;

г) за проезд по посевам или насаждениям на гужевом транспорте с лиц, виновных в этом, взимается штраф в размере до 50 рублей, а за проезд на автомобиле, тракторе, комбайне и других машинах — до 100 рублей.

3. В том случае, если скот и птица не задержаны на месте потравы посевов или повреждения насаждений, но колхозу, сов-

хозу или другому государственному и общественному хозяйству известно, кому принадлежат скот и птица,— их владелец несет такую же ответственность, как и при задержании скота или птицы на месте потравы или повреждения.

4. Определение размера ущерба, причиненного потравой посевов или повреждением насаждений, производится комиссией в составе представителя сельского или поселкового, городского Совета депутатов трудящихся, агронома и представителя правления колхоза, дирекции совхоза или другого государственного и общественного хозяйства в присутствии владельца скота и птицы, причинивших потраву посевов или повреждение насаждений.

При неявке владельца скота и птицы определение размера ущерба производится комиссией в его отсутствии.

5. Взыскание ущерба, нанесенного потравой посевов и повреждением насаждений, и штрафа производится по решению исполкома сельского или поселкового, городского Совета депутатов трудящихся.

Штраф за проезд по посевам и насаждениям налагается сельским или поселковым, городским Советом депутатов трудящихся по представлению правления колхоза, директора совхоза или руководителя другого государственного и общественного хозяйства и взимается органами милиции.

Решение сельского или поселкового, городского Совета может быть обжаловано в 5-дневный срок в исполком районного Совета депутатов трудящихся, решение которого является окончательным.

В случае отказа владельца скота или птицы, причинивших потраву посевов или повреждение насаждений колхоза, совхоза и другого государственного и общественного хозяйства, от возмещения ущерба и уплаты штрафа взыскание производится сельским или поселковым, городским Советом депутатов трудящихся в принудительном порядке.

6. За умышленную потраву посевов, а также умышленное повреждение полезащитных лесонасаждений, плодово-ягодных и других насаждений, причинивших крупный ущерб колхозу, совхозу или другому государственному и общественному хозяйству, виновные лица подвергаются по приговору суда наказанию в виде исправительно-трудовых работ на срок от 6 месяцев до одного года или лишаются свободы на срок от одного года до двух лет.

О ПРИОБЩЕНИИ К ТРУДУ ЦЫГАН, ЗАНИМАЮЩИХСЯ БРОДЯЖНИЧЕСТВОМ

Указ Президиума Верховного Совета СССР от 5 октября 1956 г.

(«Ведомости Верховного Совета СССР» 1956 г. № 21)

В результате мер, принятых Советским государством по трудоустройству кочующих цыган, улучшению условий их жизни, повышению культурного уровня, большинство из них перешло к трудовому оседлому образу жизни. Однако до сих пор некоторая часть цыган продолжает заниматься бродяжничеством, ведет паразитический образ жизни и нередко совершает преступления.

В целях приобщения к общественно-полезному труду цыган, занимающихся бродяжничеством, Президиум Верховного Совета СССР постановляет:

1. Запретить цыганам заниматься бродяжничеством и предложить им перейти к трудовому оседлому образу жизни.

2. Обязать Советы Министров союзных республик принять меры к расселению на постоянное место жительства цыган, занимающихся бродяжничеством, их трудоустройству и культурно-бытовому обслуживанию.

3. Установить, что достигшие совершеннолетия цыгане, которые будут злостно уклоняться от общественно-полезного труда и заниматься бродяжничеством, наказываются по приговору народного суда ссылкой на срок до пяти лет в соединении с исправительно-трудовыми работами.

Расследование этих дел должно производиться органами милиции в соответствии с действующими уголовно-процессуальными кодексами союзных республик.

ОБ ОТМЕНЕ СУДЕБНОЙ ОТВЕТСТВЕННОСТИ РАБОЧИХ И СЛУЖАЩИХ ЗА САМОВОЛЬНЫЙ УХОД С ПРЕДПРИЯТИЙ И ИЗ УЧРЕЖДЕНИЙ И ЗА ПРОГУЛ БЕЗ УВАЖИТЕЛЬНОЙ ПРИЧИНЫ

Указ Президиума Верховного Совета СССР от 25 апреля 1956 г.

(«Ведомости Верховного Совета СССР» 1956 г. № 10)

(Извлечение)

В результате роста сознательности трудящихся, повышения их материального благосостояния и культурного уровня укрепилась дисциплина на предприятиях и в учреждениях. В этих условиях существующая судебная ответственность рабочих и служащих за самовольный уход с предприятий и из учреждений и за неоднократный или длительный прогул без уважительной причины не вызывается необходимостью и может быть заменена мерами дисциплинарного и общественного воздействия.

Президиум Верховного Совета СССР постановляет:

1. Отменить судебную ответственность рабочих и служащих за самовольный уход с предприятий и из учреждений и за неоднократный или длительный прогул без уважительной причины.

2. Освободить от отбывания наказания лиц, осужденных за самовольный уход с предприятий и из учреждений и за прогул без уважительной причины.

3. Прекратить производством все дела о самовольном уходе с предприятий и из учреждений и о прогулах, не рассмотренные судами до издания настоящего Указа.

4. Снять судимость с граждан, ранее осужденных и отбывших наказание за самовольный уход с предприятий и из учреждений и за прогул, а также освобожденных от наказания на основании настоящего Указа.

8. Считать утратившими силу:

а) Указ Президиума Верховного Совета СССР от 26 июня 1940 г. «О переходе на восьмичасовой рабочий день, на семидневную рабочую неделю и о запрещении самовольного ухода рабочих и служащих с предприятий и учреждений», за исключением ст. ст. 1 и 2 Указа;

б) Указ Президиума Верховного Совета СССР от 17 июля 1940 г. «О запрещении самовольного ухода с работы трактористов и комбайнеров, работающих в машинно-тракторных станциях»;

в) Указ Президиума Верховного Совета СССР от 19 октября 1940 г. «О порядке обязательного перевода инженеров, техников, мастеров, служащих и квалифицированных рабочих с одних предприятий и учреждений в другие»;

г) Указ Президиума Верховного Совета СССР от 14 июля 1951 г. «О замене судебной ответственности рабочих и служащих за прогул, кроме случаев неоднократного и длительного прогула, мерами дисциплинарного и общественного воздействия»;

д) Указ Президиума Верховного Совета СССР от 13 ноября 1952 г. «О внесении изменений и дополнений в Указы Президиума Верховного Совета СССР от 17 июля 1940 г. «О запрещении самовольного ухода с работы трактористов и комбайнеров, работающих в машинно-тракторных станциях», и от 19 октября 1940 г. «О порядке обязательного перевода инженеров, техников, мастеров, служащих и квалифицированных рабочих с одних предприятий и учреждений в другие».

О ЗАМЕНЕ УГОЛОВНОЙ ОТВЕТСТВЕННОСТИ ЗА САМОВОЛЬНЫЙ ПРОЕЗД В ТОВАРНЫХ ПОЕЗДАХ МЕРАМИ АДМИНИСТРАТИВНОГО ВОЗДЕЙСТВИЯ

Указ Президиума Верховного Совета СССР от 11 марта 1955 г.

(«Ведомости Верховного Совета СССР» 1955 г. № 5)

Президиум Верховного Совета СССР постановляет:

1. Отменить уголовную ответственность за самовольный проезд в товарных поездах.

2. Установить, что самовольный проезд в товарных поездах влечет за собой штраф в размере до 100 рублей, налагаемый в административном порядке.

3. Лиц, осужденных, но не отбывших наказание за самовольный проезд в товарных поездах, от дальнейшего отбывания наказания освободить.

Снять судимость с лиц, осужденных за эти действия.

4. Считать утратившей силу статью 1 Указа Президиума Верховного Совета СССР от 9 апреля 1941 года «Об уголовной ответственности за самовольный проезд в товарных поездах и за самовольную без надобности остановку поезда стоп-краном».

ОБ ОТМЕНЕ УКАЗА ПРЕЗИДИУМА ВЕРХОВНОГО СОВЕТА СССР «О ЗАПРЕЩЕНИИ ПРОДАЖИ, ОБМЕНА И ОТПУСКА НА СТОРОНУ ОБОРУДОВАНИЯ И МАТЕРИАЛОВ И ОБ ОТВЕТСТВЕННОСТИ ПО СУДУ ЗА ЭТИ НЕЗАКОННЫЕ ДЕЙСТВИЯ»

Указ Президиума Верховного Совета СССР от 13 мая 1955 г.

(«Ведомости Верховного Совета СССР» 1955 г. № 8)

Президиум Верховного Совета СССР постановляет:

1. Отменить Указ Президиума Верховного Совета СССР от 10 февраля 1941 г. «О запрещении продажи, обмена и отпуска на сторону оборудования и материалов и об ответственности по суду за эти незаконные действия».

2. Лиц, осужденных, но не отбывших наказание за продажу, обмен и отпуск на сторону оборудования и материалов, от дальнейшего отбывания наказания освободить.

Снять судимость с лиц, осужденных за эти действия.

3. Поручить Совету Министров СССР установить порядок перераспределения и реализации излишнего, неиспользуемого оборудования и материалов, имея в виду значительно расширить права Министров СССР, начальников главных управлений министерств СССР и директоров предприятий в использовании указанного оборудования и материалов.

ОБ ОТМЕНЕ УГОЛОВНОЙ ОТВЕТСТВЕННОСТИ БЕРЕМЕННЫХ ЖЕНЩИН ЗА ПРОИЗВОДСТВО АБОРТА

Указ Президиума Верховного Совета СССР от 5 августа 1954 г.

(«Ведомости Верховного Совета СССР» 1954 г. № 15)

1. Отменить уголовную ответственность в отношении беременных женщин, производящих себе аборт, установленную статьей 4-й Постановления ЦИК СССР и СНК СССР от 27 июня 1936 года, сохранив установленную этим постановлением уголовную ответственность лиц, производящих незаконные аборты, и лиц, понуждающих женщин к производству аборта.

2. Предложить Президиумам Верховных Советов союзных республик привести уголовное законодательство в соответствие с данным Указом.

ОБ ОТМЕНЕ ЗАПРЕЩЕНИЯ АБОРТОВ

Указ Президиума Верховного Совета СССР от 23 ноября 1955 г.

(«Ведомости Верховного Совета СССР» 1955 г. № 22)

Проводимые Советским государством мероприятия по поощрению материнства и охране детства и непрерывный рост сознательности и культурности женщин, активно участвующих во всех обла-

стях народнохозяйственной жизни страны, позволяют в настоящее время отказаться от запрещения абортов в законодательном порядке.

Снижение числа аборотов может быть впредь обеспечено путем дальнейшего расширения государственных мер поощрения материнства, а также мер воспитательного и разъяснительного характера.

Отмена запрещения абортов также даст возможность устранить большой вред, причиняемый здоровью женщины абортами, производимыми вне лечебных учреждений и часто невежественными лицами.

В целях предоставления женщине возможности самой решать вопрос о материнстве, а также предупреждения вреда, наносимого здоровью женщин внебольничными абортами, Президиум Верховного Совета СССР постановляет:

1. Отменить статью 1 Постановления ЦИК и СНК СССР от 27 июня 1936 года о запрещении абортов.

2. Производство операции искусственного прерывания беременности допустить только в больницах и других лечебных учреждениях согласно инструкции Министра здравоохранения СССР.

3. Сохранить установленную уголовную ответственность как врачей, так и лиц, не имеющих специального медицинского образования, производящих аборты вне больниц или других лечебных учреждений.

ОБ ОТВЕТСТВЕННОСТИ ЗА МЕЛКОЕ ХУЛИГАНСТВО

Указ Президиума Верховного Совета БССР от 30 декабря 1956 г.

(«Советская Белоруссия» № 4 от 5 января 1957 г.)

В целях усиления борьбы с мелким хулиганством, выражающимся в нарушении общественного порядка и спокойствия, сквернословии и совершении других непристойных поступков, оскорбляющих честь и достоинство советских граждан, Президиум Верховного Совета Белорусской ССР постановляет:

1. Установить, что мелкое хулиганство влечет за собой арест на срок от трех до пятнадцати суток, если эти действия по своему характеру не влекут наказания, предусмотренного статьей 107 Уголовного кодекса Белорусской ССР.

2. Материалы о мелком хулиганстве рассматриваются народным судьей единолично в течение суток по поступлении их в суд из органов милиции с вызовом лица, совершившего хулиганский поступок, и в необходимых случаях свидетелей.

Постановление народного судьи об аресте за мелкое хулиганство приводится в исполнение немедленно и обжалованию не подлежит.

3. Арестованные за мелкое хулиганство содержатся в камере предварительного заключения или в тюрьме с использованием на физических работах; за время нахождения под арестом заработная плата по месту постоянной работы им не выплачивается.

О ПОРЯДКЕ ДОСРОЧНОГО ОСВОБОЖДЕНИЯ ОТ НАКАЗАНИЯ ОСУЖДЕННЫХ ЗА ПРЕСТУПЛЕНИЯ, СОВЕРШЕННЫЕ В ВОЗРАСТЕ ДО 18 ЛЕТ

Указ Президиума Верховного Совета СССР от 24 апреля 1954 г.

Учитывая, что отбытие всего срока наказания заключенными, осужденными за преступления, совершенные ими в возрасте до 18 лет, и твердо вставшими на путь исправления, не вызывается необходимостью, Президиум Верховного Совета СССР постановляет:

Установить, что лица, осужденные к лишению свободы за преступления, совершенные ими в возрасте до 18 лет, доказавшие свое исправление примерным поведением и добросовестным отношением к труду и обучению в местах заключения, могут быть освобождены от дальнейшего наказания досрочно, по отбытии ими не менее одной трети определенного судом срока лишения свободы, или им может быть сокращен срок наказания.

Рассмотрение дел о досрочном освобождении указанных лиц или о сокращении им срока наказания производится судами по месту содержания заключенных по представлению администрации мест заключения.

Дело о сокращении срока наказания может рассматриваться судом по отбытии осужденным не менее шести месяцев лишения свободы.

О ВВЕДЕНИИ УСЛОВНО-ДОСРОЧНОГО ОСВОБОЖДЕНИЯ ИЗ МЕСТ ЗАКЛЮЧЕНИЯ

Указ Президиума Верховного Совета СССР от 14 июля 1954 г.

(Извлечение)

Президиум Верховного Совета СССР постановляет:

1. Ввести условно-досрочное освобождение осужденных из мест заключения.

2. К лицам, осужденным к отбытию наказания в местах заключения и доказавшим свое исправление честным отношением к труду и примерным поведением, по отбытии ими не менее двух третей срока наказания может быть применено условно-досрочное освобождение.

3. Условно-досрочное освобождение выражается либо в освобождении от дальнейшего отбывания меры наказания, либо в замене ее более мягкой мерой наказания и решается судом по месту содержания осужденного, на основании представления администрации мест заключения.

4. Если досрочно освобожденный совершит в течение неотбытого срока наказания новое преступление, за которое может быть назначено лишение свободы, то суду предоставляется право при-

соединения неотбытой им части срока к той мере наказания, которая будет назначена судом за новое преступление.

В этом случае общий срок лишения свободы должен устанавливаться в соответствии с действующим законодательством.

ОБ АМНИСТИИ

Постановление Президиума ЦИК СССР от 2 ноября 1927 г. (СЗ № 61)

Во исполнение манифеста ЦИК Союза ССР 15 октября 1927 г. и в ознаменование десятилетия Октябрьской революции Президиум ЦИК Союза ССР постановляет:

1. Всем осужденным к высшей мере социальной защиты (расстрелу), за исключением лиц, изъятых из амнистии ст. 10 манифеста ЦИК Союза ССР 15 октября 1927 г., по делам, по которым приговоры еще не приведены в исполнение, заменить расстрел десятилетним лишением свободы со строгой изоляцией и конфискацией имущества.

2. Осужденных судами к лишению свободы на сроки до шести месяцев включительно освободить немедленно от содержания под стражей и от других связанных с приговорами дополнительных мер социальной защиты.

Трудящихся, красноармейцев и краснофлотцев, осужденных судами впервые к лишению свободы на сроки до одного года включительно, немедленно освободить от содержания под стражей и всех дополнительных связанных с приговорами мер социальной защиты.

3. Трудящихся, осужденных к лишению свободы на более длительные сроки, освободить от дальнейшего содержания под стражей и дополнительных связанных с приговорами мер социальной защиты, если они осуждены впервые и отбыли половину срока, назначенного судебным приговором, а тех из них, кто не отбыл половины срока, освободить по истечении половины срока.

Всех остальных осужденных к лишению свободы на более длительные сроки освободить от дальнейшего содержания под стражей и дополнительных связанных с приговорами мер социальной защиты, если они отбыли две трети установленного судебным приговором срока.

Льготы, указанные в настоящей статье, не распространяются на активных членов политических партий, ставящих себе целью уничтожение советского строя, а равно на лиц, осужденных за злостное взяточничество и злостные растраты.

4. Освободить от дальнейшего содержания под стражей всех трудящихся, осужденных по приговору судов или административных органов за контрреволюционную деятельность, имевшую место во время гражданской войны по 1 января 1923 года.

Все незаконченные производством дела этого рода подлежат прекращению. Изъятия из этого правила могут иметь место лишь по постановлениям ЦИК Союза ССР или центральных исполнительных комитетов союзных республик.

5. Освободить от отбывания, в виде дополнительной меры социальной защиты, высылки и ссылки всех трудящихся, осужденных по суду впервые и отбывших основную меру социальной за-

щиты, а равно снять с осужденных наложенное на них условное осуждение.

6. В отношении лиц, осужденных органами Объединенного государственного политического управления, кроме лиц, изъятых согласно ст. 10 манифеста из настоящей амнистии, прекратить дальнейшее применение определенных для них мер социальной защиты по отбытии двух третей установленного для них определением Объединенного государственного политического управления срока.

Лиц же, осужденных органами Объединенного государственного политического управления за государственные преступления и вооруженный разбой, освободить по отбытии трех четвертей установленного приговором срока.

7. Снять с особого учета всех бывших офицеров и военных чиновников белых армий.

8. Освободить от принудительных работ всех граждан, приговоренных к этой мере социальной защиты в административном или судебном порядке.

9. Сложить наложенные в судебном или административном порядке и невзысканные штрафы до 100 руб. включительно.

Штрафы, наложенные за невзнос налогов, слагаются в размере и порядке, определяемом Постановлением ЦИК Союза ССР 2 ноября 1927 г. о сложении недоимок, штрафов и пени по налогам и ренте с малоимущих слоев населения.

10. Снять всякое поражение прав с трудящихся, осужденных впервые, если они отбыли основную меру социальной защиты или были досрочно освобождены.

11. Снять судимость в отношении трудящихся, осужденных впервые и отбывших ко дню издания настоящего постановления об амнистии основную меру социальной защиты, или досрочно освобожденных лиц, или приговоренных к условному осуждению или к принудительным работам.

12. Прекратить все следственные дела по преступлениям, совершенным трудящимися впервые, за которые уголовными кодексами союзных республик предусмотрено в виде меры социальной защиты лишение свободы или принудительные работы на срок до одного года.

В отношении же остальных граждан прекратить все следственные дела по совершенным ими преступлениям, за которые предусмотрено лишение свободы до шести месяцев или принудительные работы на срок до шести месяцев.

13. Настоящее постановление подлежит применению судами и административными органами Союза ССР и союзных республик также по всем делам о преступлениях, совершенных до издания настоящего постановления об амнистии, приговоры по которым еще не вынесены.

14. Проведение в жизнь настоящего постановления поручить президиумам центральных исполнительных комитетов союзных республик через подведомственные им органы в течение месячного срока со дня его опубликования.

В отношении дел, подсудных судебным учреждениям и административным органам Союза ССР, то же обязательство возложить на Верховный Суд и Прокуратуру Верховного Суда СССР и Объединенное государственное политическое управление, по принадлежности.

ОБ АМНИСТИИ В СВЯЗИ С ПОБЕДОЙ НАД ГИТЛЕРОВСКОЙ ГЕРМАНИЕЙ

Указ Президиума Верховного Совета СССР от 7 июля 1945 г.

(«Ведомости Верховного Совета СССР» 1945 г. № 39)

В ознаменование победоносного завершения войны с гитлеровской Германией Президиум Верховного Совета СССР постановляет:

1. Освободить от наказания:

а) осужденных к лишению свободы на срок не свыше трех лет и к более мягким мерам наказания;

б) осужденных за самовольный уход с предприятий военной промышленности и других предприятий, на которые распространено действие Указа Президиума Верховного Совета СССР от 26 декабря 1941 года;

в) военнослужащих, осужденных с отсрочкой исполнения приговора в порядке примечания 2 к статье 28 Уголовного кодекса РСФСР [1]) и соответствующих статей уголовных кодексов других союзных республик;

г) лиц, осужденных за воинские преступления по статьям 193^2, 193^5, 193^6, 193^7, 193^9, 193^{10}, $193^{10а}$, 193^{14}, 193^{15} и 193^{16} Уголовного кодекса РСФСР [2]) и соответствующим статьям уголовных кодексов других союзных республик.

2. Сократить наполовину остающийся срок наказания лицам, осужденным к лишению свободы на срок свыше трех лет, кроме осужденных за контрреволюционные преступления, хищения социалистической собственности (закон от 7 августа 1932 г.), бандитизм, фальшивомонетничество, умышленное убийство и разбой.

3. Снять судимость:

а) с осужденных к лишению свободы на срок не свыше одного года и к более мягким мерам наказания;

б) с осужденных по Указу Президиума Верховного Совета СССР от 26 декабря 1941 года;

в) с военнослужащих, указанных в пункте «в» статьи 1 настоящего Указа.

4. Прекратить производством все следственные дела и дела, не рассмотренные судами, о совершенных до издания настоящего Указа преступлениях, за которые в законе установлено наказание не свыше трех лет лишения свободы, о самовольном уходе с предприятий военной промышленности и приравненных к ним, а также о воинских преступлениях, указанных в пункте «г» статьи 1 настоящего Указа.

По делам об остальных преступлениях суд, если признает необходимым избрать меру наказания не свыше трех лет лишения свободы,— освобождает подсудимого от наказания; если же признает необходимым избрать меру наказания свыше трех лет лишения свободы,— сокращает срок наказания в соответствии со статьей 2 настоящего Указа.

---

[1]) Статья 32 УК БССР.

[2]) Статьи 165, 168, 169, 170, 172, 173, 173^1, 177, 178, 179 УК БССР.

5. Снять все невзысканные административные штрафы и все не приведенные в исполнение административные взыскания, предусмотренные п. «а» статьи 4 Указа Президиума Верховного Совета СССР от 22 июня 1941 г. «О военном положении», за действия, совершенные до издания настоящего Указа.

6. Не применять амнистии к лицам, неоднократно осужденным за растраты, кражи, грабежи и хулиганство.

ОБ АМНИСТИИ

Указ Президиума Верховного Совета СССР от 27 марта 1953 г.

(«Ведомости Верховного Совета СССР» 1953 г. № 4)

В результате упрочения советского общественного и государственного строя, повышения благосостояния и культурного уровня населения, роста сознательности граждан, их честного отношения к выполнению своего общественного долга укрепились законность и социалистический правопорядок, а также значительно сократилась преступность в стране.

Президиум Верховного Совета СССР считает, что в этих условиях не вызывается необходимостью дальнейшее содержание в местах заключения лиц, совершивших преступления, не представляющие большой опасности для государства, и своим добросовестным отношением к труду доказавших, что они могут вернуться к честной трудовой жизни и стать полезными членами общества.

Президиум Верховного Совета СССР постановляет:

1. Освободить из мест заключения и от других мер наказания, не связанных с лишением свободы, лиц, осужденных на срок до 5 лет включительно.

2. Освободить из мест заключения осужденных, независимо от срока наказания, за должностные и хозяйственные преступления, а также за воинские преступления, предусмотренные ст. ст. 193^{4} п. «а», 193^{7}, 193^{8}, 193^{10}, $193^{10а}$, 193^{14}, 193^{15}, 193^{16} и 193^{17} п. «а» Уголовного кодекса РСФСР[1]) и соответствующими статьями уголовных кодексов других союзных республик.

3. Освободить из мест заключения, независимо от срока наказания, осужденных: женщин, имеющих детей в возрасте до 10 лет, и беременных женщин; несовершеннолетних в возрасте до 18 лет; мужчин старше 55 лет и женщин старше 50 лет, а также осужденных, страдающих тяжелым неизлечимым недугом.

4. Сократить наполовину срок наказания осужденным к лишению свободы на срок свыше 5 лет.

5. Прекратить производством все следственные дела и дела, не рассмотренные судами, о совершенных до издания настоящего Указа преступлениях:

а) за которые в законе предусмотрено наказание в виде лишения свободы на срок до 5 лет или другие меры наказания, не связанные с содержанием в местах заключения;

б) должностных, хозяйственных и воинских преступлениях, перечисленных в статье 2 настоящего Указа;

---

[1]) Статьи 167 п. «а», 170, 171, 173, 173^{1}, 177, 178, 179, 180 п. «а» УК БССР.

в) совершенных лицами, указанными в статье 3 настоящего Указа.

По другим делам о преступлениях, совершенных до издания настоящего Указа, за которые в законе предусмотрено лишение свободы на срок свыше 5 лет, суд, если признает необходимым избрать меру наказания в виде лишения свободы не свыше 5 лет, освобождает подсудимого от наказания; если же суд признает необходимым избрать меру наказания в виде лишения свободы на срок свыше 5 лет,— сокращает срок наказания наполовину.

6. Снять судимость и поражение в избирательных правах с граждан, ранее судимых и отбывших наказание или досрочно освобожденных от наказания на основании настоящего Указа.

7. Не применять амнистии к лицам, осужденным на срок более 5 лет за контрреволюционные преступления, крупные хищения социалистической собственности, бандитизм и умышленное убийство.

8. Признать необходимым пересмотреть уголовное законодательство СССР и союзных республик, имея в виду заменить уголовную ответственность за некоторые должностные, хозяйственные, бытовые и другие менее опасные преступления мерами административного и дисциплинарного порядка, а также смягчить уголовную ответственность за отдельные преступления.

Поручить Министерству юстиции СССР в месячный срок разработать соответствующие предложения и внести их на рассмотрение Совета Министров Союза ССР для представления в Президиум Верховного Совета СССР.

ОБ АМНИСТИИ СОВЕТСКИХ ГРАЖДАН, СОТРУДНИЧАВШИХ С ОККУПАНТАМИ В ПЕРИОД ВЕЛИКОЙ ОТЕЧЕСТВЕННОЙ ВОЙНЫ 1941—1945 гг.

Указ Президиума Верховного Совета СССР от 17 сентября 1955 г.

(«Ведомости Верховного Совета СССР» 1955 г. № 17)

После победоносного окончания Великой Отечественной войны советский народ добился новых больших успехов во всех областях хозяйственного и культурного строительства и дальнейшего укрепления своего социалистического государства.

Учитывая это, а также прекращение состояния войны между Советским Союзом и Германией и руководствуясь принципом гуманности, Президиум Верховного Совета СССР считает возможным применить амнистию в отношении тех советских граждан, которые в период Великой Отечественной войны 1941—1945 гг. по малодушию или несознательности оказались вовлеченными в сотрудничество с оккупантами.

В целях предоставления этим гражданам возможности вернуться к честной трудовой жизни и стать полезными членами социалистического общества Президиум Верховного Совета СССР постановляет:

1. Освободить из мест заключения и от других мер наказания лиц, осужденных на срок до 10 лет лишения свободы включительно за совершенные в период Великой Отечественной войны 1941—1945 гг. пособничество врагу и другие преступления, предусмотренные статьями 58^{1}, 58^{3}, 58^{4}, 58^{6}, 58^{10}, 58^{12} Уголовного кодекса РСФСР [1]) и соответствующими статьями уголовных кодексов других союзных республик.

2. Сократить наполовину назначенное судом наказание осужденным на срок свыше 10 лет за преступления, перечисленные в статье первой настоящего Указа.

3. Освободить из мест заключения независимо от срока наказания лиц, осужденных за службу в немецкой армии, полиции и специальных немецких формированиях.

Освободить от дальнейшего отбывания наказания лиц, направленных за такие преступления в ссылку и высылку.

4. Не применять амнистии к карателям, осужденным за убийства и истязания советских граждан.

5. Прекратить производством все следственные дела и дела, не рассмотренные судами о преступлениях, совершенных в период Великой Отечественной войны 1941—1945 гг., предусмотренных статьями 58^{1}, 58^{3}, 58^{4}, 58^{6}, 58^{10}, 58^{12} Уголовного кодекса РСФСР [1]) и соответствующими статьями уголовных кодексов других союзных республик, за исключением дел о лицах, указанных в статье четвертой настоящего Указа.

6. Снять судимость и поражение в правах с граждан, освобожденных от наказания на основании настоящего Указа.

Снять судимость и поражение в правах с лиц, ранее судимых и отбывших наказание за преступления, перечисленные в статье первой настоящего Указа.

7. Освободить от ответственности советских граждан, находящихся за границей, которые в период Великой Отечественной войны 1941—1945 гг. сдались в плен врагу или служили в немецкой армии, полиции и специальных немецких формированиях.

Освободить от ответственности и тех ныне находящихся за границей советских граждан, которые занимали во время войны руководящие должности в созданных оккупантами органах полиции, жандармерии и пропаганды, в том числе и вовлеченных в антисоветские организации в послевоенный период, если они искупили свою вину последующей патриотической деятельностью в пользу родины или явились с повинной.

В соответствии с действующим законодательством рассматривать как смягчающее вину обстоятельство явку с повинной находящихся за границей советских граждан, совершивших в период Великой Отечественной войны 1941—1945 гг. тяжкие преступления против Советского государства. Установить, что в этих случаях наказание, назначенное судом, не должно превышать пяти лет ссылки.

8. Поручить Совету Министров СССР принять меры к облегчению въезда в СССР советским гражданам, находящимся за границей, а также членам их семей, независимо от гражданства, и их трудоустройству в Советском Союзе.

---

[1]) Статьи 63, 65, 66, 68, 72, 73 УК БССР.

О ДОСРОЧНОМ ОСВОБОЖДЕНИИ ГЕРМАНСКИХ ГРАЖДАН, ОСУЖДЕННЫХ СУДЕБНЫМИ ОРГАНАМИ СССР ЗА СОВЕРШЕННЫЕ ИМИ ПРЕСТУПЛЕНИЯ ПРОТИВ НАРОДОВ СОВЕТСКОГО СОЮЗА В ПЕРИОД ВОЙНЫ

Указ Президиума Верховного Совета СССР от 28 сентября 1955 г.

(«Ведомости Верховного Совета СССР» 1955 г. № 17)

Принимая во внимание ходатайство Президента и Правительства Германской Демократической Республики от 27 июля с. г. и ходатайство Правительства Германской Федеральной Республики о досрочном освобождении и возвращении на родину германских граждан, отбывающих наказание за преступления, совершенные ими против народов Советского Союза в период войны, учитывая, что со времени окончания войны прошло более десяти лет и военные преступники, осужденные за свои преступления, уже отбыли значительную часть срока наказания, Президиум Верховного Совета СССР постановляет:

1. Освободить досрочно от отбывания наказания 8 877 германских граждан и репатриировать их, в зависимости от местожительства, в Германскую Демократическую Республику и в Германскую Федеральную Республику.

2. Передать 749 германских граждан как военных преступников соответственно в распоряжение Правительства Германской Демократической Республики и Правительства Германской Федеральной Республики, в зависимости от местожительства этих граждан, поскольку Президиум Верховного Совета СССР не счел возможным досрочно освободить указанных лиц от дальнейшего отбывания наказания ввиду особой тяжести совершенных ими преступлений против советского народа.

О ПРИМЕНЕНИИ УКАЗА ПРЕЗИДИУМА ВЕРХОВНОГО СОВЕТА СССР ОТ 17 СЕНТЯБРЯ 1955 ГОДА «ОБ АМНИСТИИ СОВЕТСКИХ ГРАЖДАН, СОТРУДНИЧАВШИХ С ОККУПАНТАМИ В ПЕРИОД ВЕЛИКОЙ ОТЕЧЕСТВЕННОЙ ВОЙНЫ 1941—1945 гг.» К ВОЕННОСЛУЖАЩИМ СОВЕТСКОЙ АРМИИ И ФЛОТА, СДАВШИМСЯ В ПЛЕН ВРАГУ В ПЕРИОД ОТЕЧЕСТВЕННОЙ ВОЙНЫ

Постановление Президиума Верховного Совета СССР от 20 сентября 1956 г.

(«Ведомости Верховного Совета СССР» 1956 г. № 19)

В связи с поступившими запросами о применении Указа Президиума Верховного Совета СССР от 17 сентября 1955 года «Об амнистии советских граждан, сотрудничавших с оккупантами в период Великой Отечественной войны 1941—1945 гг.» к бывшим военнослужащим Советской Армии и Флота, сдавшимся в плен

врагу в период Отечественной войны, Президиум Верховного Совета СССР разъясняет, что Указ от 17 сентября 1955 г. распространяется и на бывших военнослужащих Советской Армии и Флота, осужденных за сдачу в плен врагу по статьям 193^{22} и 58^{16} Уголовного кодекса РСФСР[1]) и соответствующим статьям уголовных кодексов других союзных республик. В соответствии с этим указанные лица подлежат освобождению от дальнейшего отбытия наказания со снятием судимости и поражения в правах. Снимается также судимость и поражение в правах с лиц, осужденных за эти преступления, отбывших наказание или освобожденных досрочно.

Все следственные дела, а также не рассмотренные судами дела на лиц, привлеченных к ответственности за сдачу в плен врагу в период Отечественной войны, подлежат прекращению.

ОБ АМНИСТИИ ЯПОНСКИХ ГРАЖДАН, ОСУЖДЕННЫХ В СОВЕТСКОМ СОЮЗЕ

Указ Президиума Верховного Совета СССР от 13 декабря 1956 г.

(«Ведомости Верховного Совета СССР» 1956 г. № 24)

В связи с прекращением состояния войны и установлением мирных отношений между Союзом Советских Социалистических Республик и Японией, а также руководствуясь принципом гуманности, Президиум Верховного Совета СССР постановляет:

1. Освободить из мест заключения всех осужденных японских граждан.

2. Разрешить всем освобожденным из мест заключения японским гражданам возвратиться на родину.

ОБ ОТМЕНЕ ЗАПРЕЩЕНИЯ ПРИМЕНЯТЬ АМНИСТИЮ К ЛИЦАМ, ОСУЖДЕННЫМ ЗА ПРЕСТУПЛЕНИЯ, ПРЕДУСМОТРЕННЫЕ ПОСТАНОВЛЕНИЯМИ ЦИК И СНК СССР ОТ 7 и 22 АВГУСТА 1932 г.

Указ Президиума Верховного Совета СССР от 8 сентября 1953 г.

Отменить запрещение применять амнистию к лицам, осужденным за преступления, предусмотренные Постановлением ЦИК и СНК СССР от 7 августа 1932 г. «Об охране имущества государственных предприятий, колхозов и кооперации и укреплении общественной (социалистической) собственности» и Постановлением ЦИК и СНК СССР от 22 августа 1932 г. «О борьбе со спекуляцией».

---

[1]) Статьи 185 и 63^{2} УК БССР.

ПОСТАТЕЙНЫЕ МАТЕРИАЛЫ

К статье 7

§ 1. Советский суд, применяя меры уголовного наказания, не только карает преступников, но также имеет своей целью исправление и перевоспитание преступников (из статьи 3 Закона о судоустройстве СССР, союзных и автономных республик).

К статье 10

§ 1. 1. Обратить внимание судебных органов на серьезные недостатки в применении ст. 9 Основных начал уголовного законодательства СССР и союзных республик (ст. 13 УК РСФСР[1]) и соответствующих статей УК других союзных республик), согласно которой не влекут уголовной ответственности действия, предусмотренные уголовным законом, если они совершены в состоянии необходимой обороны против посягательства на советскую власть либо на личность и права обороняющегося или другого лица.

Такого рода действия, вытекающие из неотъемлемого права граждан на оборону, не только не содержат состава преступления, как не представляющие общественной опасности, но, наоборот, содействуют укреплению должного социалистического правопорядка.

2. Разъяснить судам, что согласно закону совершение действий по защите от нападения влечет для обороняющегося уголовную ответственность лишь в случае превышения пределов необходимой обороны, т. е. когда по делу будет установлено, что обороняющийся прибегнул к защите такими средствами и методами, применение которых явно не вызывалось ни характером нападения, ни реальной обстановкой, и без необходимости причинил нападавшему тяжкий вред.

3. Разрешая вопрос о наличии или отсутствии признаков превышения пределов необходимой обороны, суды не должны механически исходить из требования соразмерности средств защиты и средств нападения, а также соразмерности интенсивности защиты

---

[1]) Статья 10 УК БССР.

и нападения, а должны учитывать как степень и характер опасности, угрожавшей обороняющемуся, так и его силы и возможности по отражению нападения.

При решении этого вопроса необходимо учитывать то обстоятельство, что в случаях душевного волнения, вызванного нападением, его внезапностью, обороняющийся не всегда в состоянии точно взвесить характер опасности и избрать соразмерные средства защиты, что, естественно, может иногда повлечь и более тяжкие последствия, за которые он не может нести ответственность.

4. Равным образом, суды не должны формально подходить к признанию превышения пределов необходимой обороны по мотивам несвоевременности ее применения. Состояние необходимой обороны наступает не только в самый момент нападения, но и в тех случаях, когда налицо реальная угроза нападения. Точно так же состояние необходимой обороны не может считаться устраненным и в том случае, когда акт самозащиты последовал непосредственно за актом, хотя бы и оконченного нападения, но по обстоятельствам дела для обороняющегося не был ясен момент окончания нападения.

Не признаются законом совершенными в состоянии необходимой обороны действия лица, подвергшегося нападению, повлекшие тяжкие последствия для нападавшего, лишь в том случае, если они были совершены уже после того, как нападение было предотвращено или окончено и в применении средств защиты уже явно миновала необходимость, и, следовательно, эти действия выступали как акт мести — самочинной расправы.

В этих случаях ответственность наступает на общих основаниях как за умышленное преступление.

5. Разъяснить, что действия, предпринятые потерпевшим или другими лицами по задержанию преступника с целью доставления его в соответствующие органы власти, как правомерные, приравниваются к необходимой обороне.

Уголовная ответственность за действия по задержанию преступника, повлекшие для него тяжкие последствия, может наступить лишь при условиях, указанных в п. 2 настоящего постановления, т. е. за действия, совершенные с превышением пределов необходимой обороны.

6. Суды должны различать состояние необходимой обороны и так называемой мнимой обороны, когда лицо не подвергается реальному нападению и лишь ошибочно предполагает наличие такого нападения. В этом случае, в зависимости от обстоятельств дела, лицо может отвечать либо за неосторожные действия, либо вообще не подлежит привлечению к уголовной ответственности. Однако необходимо иметь в виду, что мнимая оборона исключает уголовную ответственность лишь в тех случаях, когда вся обстановка происшествия давала достаточные основания полагать лицу, применившему средства защиты, что он подвергался реальному нападению и не сознавал ошибочность своего предположения.

Вместе с тем, в тех случаях, когда при мнимой обороне лицо причинило потерпевшему вред, явно превышающий пределы допустимого вреда в условиях соответствующего реального нападения, оно подлежит ответственности как за превышение пределов необходимой обороны.

7. Обратить внимание судов, что при рассмотрении указанных дел они должны с особой тщательностью анализировать все обстоя-

тельства, поскольку такого рода дела нередко представляют значительную сложность (из постановления Пленума Верховного Суда СССР от 23 октября 1956 г. № 8).

К статье 14

§ 1. Несовершеннолетних, начиная с двенадцатилетнего возраста, уличенных в совершении действий (развинчивании рельсов, подкладывании на рельсы разных предметов и т. п.), могущих вызвать крушение поездов, привлекать к судебной ответственности с применением всех мер уголовного наказания [Указ Президиума Верховного Совета СССР от 10 декабря 1940 г. («Ведомости Верховного Совета СССР» 1940 г. № 52)].

§ 2. Установить, что за преступления, не предусмотренные в Постановлении ЦИК и Совнаркома СССР от 7 апреля 1935 г. «О мерах борьбы с преступностью среди несовершеннолетних» и Указе Президиума Верховного Совета СССР от 10 декабря 1940 г. «Об уголовной ответственности несовершеннолетних за действия, могущие вызвать крушение поездов», несовершеннолетние привлекаются к уголовной ответственности, начиная с 14-летнего возраста [Указ Президиума Верховного Совета СССР от 31 мая 1941 г. («Ведомости Верховного Совета СССР» 1941 г. № 25)].

§ 3. Из представления Прокурора СССР и постановления Пленума Верховного Суда СССР от 20 марта 1941 года Президиум Верховного Совета СССР устанавливает, что Верховный Суд СССР при рассмотрении дел о преступлениях несовершеннолетних, предусмотренных Постановлением ЦИК и СНК СССР от 7 апреля 1935 г. «О мерах борьбы с преступностью среди несовершеннолетних», исходит из того, что несовершеннолетние подлежат судебной ответственности лишь в тех случаях, когда они совершили преступление умышленно.

Президиум Верховного Совета СССР разъясняет, что такое применение Верховным Судом СССР Постановления ЦИК и СНК СССР от 7 апреля 1935 г. «О мерах борьбы с преступностью среди несовершеннолетних» не соответствует тексту закона, вводит не предусмотренные законом ограничения и находится в противоречии со статьей 6 «Основных начал уголовного законодательства Союза ССР и союзных республик», согласно которой уголовная ответственность наступает как в случае совершения преступления умышленно, так и по неосторожности.

Президиум Верховного Совета СССР предлагает Верховному Суду СССР применять Постановление ЦИК и СНК СССР от 7 апреля 1935 года «О мерах борьбы с преступностью среди несовершеннолетних» в точном соответствии с текстом закона и с действующим уголовным законодательством СССР.

Настоящим Указом не отменяется установленный для несовершеннолетних порядок отбывания наказания в детских исправительно-трудовых колониях. [Указ Президиума Верховного Совета СССР от 7 июля 1941 г. («Ведомости Верховного Совета СССР» 1941 г. № 32)].

§ 4. См. § 3 к Указам Президиума Верховного Совета СССР от 4 июня 1947 г. (стр 217).

§ 5. См. Указ Президиума Верховного Совета СССР от 24 апреля 1954 г. «О порядке досрочного освобождения от наказания осужденных за преступления, совершенные в возрасте до 18 лет» (стр. 229).

К статье 17

§ 1. 1. Уголовное законодательство СССР и союзных республик предусматривает особые формы преступных деяний, которые совершаются не в какой-либо определенный момент, а имеют длительный характер. Примерами таких преступлений могут служить следующие: злостный неплатеж налога по истечении срока уплаты, продолжающийся до вынесения приговора и принятия принудительных мер взыскания (ст. 58 УК УССР, ст. 60 УК РСФСР); уклонение от призыва к отбыванию действительной военной службы или от мобилизации (ст. ст. 18 и 19 Положения о государственных преступлениях); самовольное оставление части или должности военнослужащими (ст. ст. 8 и 9 Положения о воинских преступлениях); участие в контрреволюционной организации (ст. 11 Положения о государственных преступлениях); недонесение о готовящемся или совершенном контрреволюционном преступлении (ст. 12 Положения о государственных преступлениях).

Такого рода преступления, носящие название длящихся, характеризуются длительным преступным состоянием, т. е. непрерывным осуществлением состава определенного преступного деяния. Это преступное состояние может последовать в результате какого-либо действия (самовольная отлучка) или наступить вследствие несовершения действий, предписанных законом под страхом уголовной ответственности. Следовательно, длящееся преступление можно определить как действие, влекущее за собой непрерывно осуществляемое преступное состояние, или же как длительное несовершение действий, требуемых законом под страхом уголовного преследования.

2. Весьма сходны с длящимися преступлениями преступления продолжаемые, т. е. преступления, складывающиеся из ряда тождественных преступных действий, направленных к общей цели и составляющих в своей совокупности единое преступление. К этим преступлениям относятся, например, контрреволюционный саботаж, выражающийся в неоднократном неисполнении определенных обязанностей или в умышленно небрежном их исполнении с целью ослабления власти правительства, вредительство и экономическая контрреволюция.

3. Как длящиеся, так и продолжаемые преступления характеризуются продолжительностью преступных действий, и при применении амнистии и давности к этим преступлениям необходимо точно устанавливать начало и конец их совершения.

4. Длящееся преступление начинается с момента наступления преступного состояния и кончается в момент прекращения этого преступного состояния вследствие действия самого виновного, направленного к прекращению преступления, или наступления событий, препятствующих совершению преступления (вмешательство органов власти).

Поэтому амнистия применяется к тем длящимся преступлениям, которые окончились до ее издания. К длящимся же преступле-

ниям, продолжавшимся после издания амнистии, таковая не применяется.

Срок давности в отношении длящихся преступлений исчисляется со времени прекращения преступного состояния.

5. Началом продолжаемого преступления надлежит считать совершение первого действия из числа нескольких тождественных действий, составляющих одно продолжаемое преступление, а концом — момент совершения последнего преступного действия.

В соответствии с этим амнистия применяется к продолжаемым деяниям, вполне закончившимся до издания амнистии, и не применяется, если хотя бы одно из преступных действий, образующих продолжаемое деяние, совершено было после издания амнистии.

Равным образом, срок давности в отношении продолжаемых деяний исчисляется с момента совершения последнего преступного действия из числа составляющих продолжаемое преступление (постановление Пленума Верховного Суда СССР от 4 марта 1929 г.).

К статье 21

§ 1. Согласно п. «в» ст. 10[1] «Основных начал уголовного законодательства СССР и союзных республик», не имеющими судимости признаются, в частности, лица, осужденные на срок не свыше шести месяцев лишения свободы и к более мягкому наказанию, если они в течение трех лет со дня отбытия наказания не совершили нового преступления. По смыслу ст. 13 «Основных начал уголовного законодательства СССР и союзных республик», перечисляющей последовательно виды наказания по степени их тяжести, явствует, что принудительные работы без лишения свободы (исправительно-трудовые работы) являются более мягким наказанием по сравнению с лишением свободы. Такой вывод подтверждается также указаниями ст. 29 УК РСФСР[1]) и соответствующих статей УК других союзных республик, согласно которым зачет предварительного заключения определяется из расчета трех дней исправительно-трудовых работ за один день лишения свободы. Из указанного следует, что один год исправительно-трудовых работ должен считаться равнозначащим четырем месяцам лишения свободы. Поэтому при разрешении вопроса о погашении судимости суды должны руководствоваться тем, что осужденные к исправительно-трудовым работам до одного года включительно признаются не имеющими судимости по истечении трех лет со дня отбытия наказания, если они в течение этого времени не совершили нового преступления (из постановления Пленума Верховного Суда СССР от 10 февраля 1940 г. № 2/2/у).

§ 2. В судебной практике возник вопрос об условиях погашения судимости для осужденных, которые были по тем или иным основаниям освобождены от наказания до истечения срока, установленного приговором.

В связи с этим Пленум Верховного Суда СССР постановляет дать судам следующие указания:

Если установленное приговором наказание снижено актом амнистии или определением вышестоящего суда, а также определением об условно-досрочном освобождении, условия погашения судимости,

---

[1]) Статья 47 УК БССР.

установленные ст. 55 УК РСФСР [1]) и соответствующими статьями УК других союзных республик, применяются, исходя из сниженной меры наказания, а не той, которая была назначена приговором. Течение срока, установленного для погашения судимости, начинается со дня отбытия осужденным сниженной меры наказания.

В том случае, когда осужденный освобождается от дальнейшего отбытия наказания по амнистии без снятия судимости или определением об условно-досрочном освобождении, сроки, погашающие судимость, должны исчисляться, исходя из размера наказания, фактически отбытого ко дню издания акта об амнистии или вынесения определения об условно-досрочном освобождении. С этого же времени начинается течение сроков, погашающих судимость.

Во всех остальных случаях досрочного освобождения от наказания (например, по болезни, по зачету и пр.) сроки, погашающие судимость, определяются из назначенного, а не фактически отбытого наказания; течение же срока, погашающего судимость, должно начинаться со дня фактического освобождения от наказания (постановление Пленума Верховного Суда СССР от 20 марта 1953 г. № 4 в ред. 17 сентября 1954 г.).

§ 3. Лица, которые признаются не имеющими судимости на основании ст. 10^1 «Основных начал уголовного законодательства Союза ССР и союзных республик» (СЗ 1927 г. № 12, ст. 122) и на основании ст. 55 УК РСФСР [1]) и соответствующих статей уголовных кодексов других союзных республик, а равно лица, судимость с которых снята в порядке общей или частной амнистии, имеют право в анкетах на вопрос о прошлой судимости отвечать: «не судился». Никакой ответственности за дачу такого ответа указанные лица подвергаться не могут (приказ НКЮ СССР 1937 г. № 79).

К статье 27

§ 1. Предоставить право Верховному Суду Союза ССР, верховным судам союзных республик, краевым и областным судам, железнодорожным и водно-транспортным судам [2]) и военным трибуналам в отношении лиц, осужденных за наиболее опасные преступления, определять лишение свободы в виде заключения в тюрьму.

Направление осужденных к лишению свободы для отбывания наказания в тюрьму может иметь место лишь при том условии, если в приговоре названных судов есть специальное указание о заключении осужденного в тюрьму [статья 1 Постановления ЦИК и СНК СССР от 8 августа 1936 г. (СЗ СССР № 44, ст. 370)].

К статье 29

§ 1. Лишение гражданства СССР может иметь место:

а) по приговору суда — в случаях, предусмотренных законом;

---

[1]) Статья 21 УК БССР.

[2]) Законом от 12 февраля 1957 года, принятым Верховным Советом СССР, линейные и окружные транспортные суды на железнодорожном и водном транспорте упразднены.

б) в силу особого в каждом случае Указа Президиума Верховного Совета СССР [ст. 7 Закона о гражданстве СССР («Ведомости Верховного Совета СССР» 1938 г. № 11)].

К статье 30

§ 1. Действующим уголовным законодательством СССР и союзных республик для борьбы со шпионажем, вредительством, с попытками организации взрывов, крушений, поджогов с человеческими жертвами и других диверсионных актов установлены в качестве мер уголовного наказания — лишение свободы на срок не свыше десяти лет, а для наиболее тяжких видов государственных преступлений — высшая мера наказания (расстрел) [1]).

В целях дальнейшей борьбы с такого рода преступлениями и предоставления суду возможности избирать по этим преступлениям не только высшую меру наказания (расстрел), но и лишение свободы на более длительные сроки, Центральный Исполнительный Комитет СССР постановляет:

1. Во изменение ст. 18 «Основных начал уголовного законодательства Союза ССР и союзных республик» установить в качестве меры уголовного наказания лишение свободы на срок не свыше 25 лет.

2. Предложить центральным исполнительным комитетам союзных республик привести свое законодательство в соответствие с настоящим Постановлением (Постановление Центрального Исполнительного Комитета Союза ССР от 2 октября 1937 г.).

К статье 33

§ 1. 1. В отмену Постановления Президиума ЦИК Союза ССР от 27 февраля и 27 ноября 1932 г. по этому вопросу установить нижеследующие предельные нормы удержаний из заработной платы лиц, отбывающих принудительные работы:

а) лица, осужденные на срок до шести месяцев, отбывают, как правило, принудительные работы по месту своей работы или службы с удержанием с них до 25% заработка;

б) лица, осужденные к принудительным работам на срок свыше шести месяцев, в отношении которых в приговоре имеется специальное указание об отбывании принудительных работ не по месту службы, отбывают эти работы в специальных учреждениях или предприятиях исправительно-трудовых органов с тем, что они приравниваются в отношении питания, довольствия и вознаграждения к содержащимся в закрытых местах лишения свободы.

2. Признать возможным отбывание принудительных работ осужденными колхозниками в колхозах, членами которых они состоят.

Причитающееся на основании ст. 1 настоящего Постановления удержание с заработка осужденных к принудительным работам в отношении колхозников производить из их доходов, установив

---

[1]) См. сноску 3 к примечанию статьи 27, стр. 155.

единые средние нормы, по союзным республикам, оценки стоимости трудодня в колхозе.

Поручить ЦИК союзных республик дать указание НКЮстам установить, по согласованию с соответствующими наркоматами, примерную оценку доходов в трудоднях по данной республике [1]).

3. Предложить правительствам союзных республик внести в месячный срок изменения в свое законодательство в соответствии с настоящим Постановлением (Постановление Президиума ЦИК СССР от 27 марта 1933 г.).

§ 2. Ввиду того, что при осуждении к исправительно-трудовым работам удержание из заработной платы является составной частью наказания, размер этих удержаний в пределах, установленных законом, т. е. до 25%,— так же как и срок наказания — должен устанавливаться приговором суда как по исправительно-трудовым работам по месту работы, так и по исправительно-трудовым работам на общих основаниях (постановление Пленума Верховного Суда СССР от 8 июня 1942 г. № 11 /м/3/у с изменениями, внесенными постановлением Пленума Верховного Суда СССР от 4 декабря 1953 г.).

К статье 35

§ 1. 1. При аресте лиц, награжденных орденами и медалями, изъятые у них следственными органами ордена, медали и документы к ним сдаются вместе с другими ценностями для хранения в финансовые части мест заключения, где содержатся арестованные, до окончательного решения по делу.

2. При прекращении дела или вынесении судом оправдательного приговора ордена, медали и документы к ним возвращаются владельцам администрацией мест заключения.

3. При вынесении обвинительного приговора, в тех случаях, когда осужденные не лишены наград по приговору суда или когда суды не считают целесообразным входить в Президиум Верховного Совета СССР с представлением о лишении наград, ордена, медали и документы к ним вместе с другими ценностями, изъятыми у осужденных, направляются по месту отбывания ими наказания и возвращаются администрацией мест заключения владельцам при освобождении их из-под стражи.

4. При осуждении за тяжкие преступления, когда осужденные лишены медалей по приговору суда или когда суды входят в Президиум Верховного Совета СССР с представлением о лишении орденов и медалей, изъятые у осужденных ордена, медали и документы к ним должны направляться вместе с копиями приговоров в Канцелярию Президиума Верховного Совета СССР.

5. Согласно постановлениям Президиума Верховного Совета СССР от 19 октября 1946 г. и 16 марта 1950 г. при осуждении

---

[1]) Согласно приказу НКЮ СССР, НКВД СССР и НКЗема СССР от 21 апреля 1943 г. № 30/284/162/м удержания должны производиться от денежной и натуральной части дохода колхозника со всей суммы трудодней, выработанных им во время отбывания наказания. (С изменениями, внесенными приказом МЮ СССР, МВД СССР и МСХ СССР от 11 сентября 1954 г. № 59/471/368).

награжденного к лишению свободы с поражением в правах, предусмотренных пп. «а», «б» и «в» ст. 31 Уголовного кодекса РСФСР [1]) и соответствующими статьями уголовных кодексов других союзных республик, суд может, на основании ст. 33 ч. II Уголовного кодекса РСФСР[2]) и соответствующих статей уголовных кодексов других союзных республик, своим приговором лишить осужденного следующих медалей: «За оборону Ленинграда», «За оборону Одессы», «За оборону Севастополя», «За оборону Сталинграда», «За оборону Москвы», «За оборону Кавказа», «За оборону Советского Заполярья», «За победу над Германией в Великой Отечественной войне 1941—1945 гг.», «За доблестный труд в Великой Отечественной войне 1941—1945 гг.», «За победу над Японией», «За взятие Будапешта», «За взятие Кенигсберга», «За взятие Вены», «За взятие Берлина», «За освобождение Белграда», «За освобождение Варшавы», «За освобождение Праги», «За восстановление угольных шахт Донбасса», «В память 800-летия Москвы», «30 лет Советской Армии и Флота» и «За восстановление предприятий черной металлургии Юга».

Лишение осужденного орденов, а также всех других медалей может производиться только Президиумом Верховного Совета СССР (из письма МЮ СССР №П-14 от 7 мая 1955 г.).

К статье 39

§ 1. По общему смыслу советского уголовного законодательства наказание может быть назначено судом лишь в случае признания подсудимого виновным в совершении определенного преступления. Так, согласно ст. 6 «Основных начал уголовного законодательства Союза ССР и союзных республик», меры наказания могут применяться в судебном порядке только к лицам, которые предвидели или должны были предвидеть общественно-опасный характер последствий своих действий. Таким образом, по прямому смыслу этой статьи наказание может быть применено судом при наличии вины умышленной или неосторожной лишь к лицу, совершившему определенное общественно-опасное действие или бездействие. Следовательно, в силу указанной статьи исключается возможность применения судом наказания к лицам, не признанным виновными в совершении того или иного определенного преступления.

Равным образом и п. «д» ст. 6 «Основ уголовного судопроизводства СССР и союзных республик» устанавливает, что уголовное преследование не может быть возбуждено, а возбужденное не может быть продолжено и подлежит прекращению во всякой стадии процесса при отсутствии состава преступления в действиях обвиняемого. Таким образом, и по смыслу этого закона, для применения в судебном порядке наказания необходимо наличие определенного преступления, совершенного обвиняемым.

От указанного общего правила содержится в Основных началах отступление лишь в отношении ссылки и высылки. Согласно ст. 22 Основных начал наказание в виде ссылки или высылки может быть применено приговором суда по предложению прокура-

---

[1]) Пункты «а», «б» и «в» статьи 34 УК БССР.

[2]) Часть 2 статьи 35 УК БССР.

туры к лицам, признанным социально-опасными, независимо от привлечения их к судебной ответственности за совершение определенного преступления, а также и в том случае, когда они по обвинению в совершении определенного преступления будут судом оправданы. Указанное правило воспроизведено в уголовных кодексах ряда союзных республик (ст. 34 УК УССР, ст. 39 УК БССР, ст. 32 УК Турк. ССР, ст. 38 УК Узб. ССР, ст. 36 УК Груз. ССР, ст. 35 УК Арм. ССР).

Однако это отступление от общих правил советского уголовного законодательства должно считаться отпавшим в связи с изданием впоследствии Закона о судоустройстве СССР, союзных и автономных республик, который, устанавливая условия применения судом наказания, не содержит указанного отступления. Согласно п. «а» ст. 4 этого Закона, суды в СССР осуществляют задачи правосудия путем разбирательства в судебных заседаниях уголовных дел и применения установленных законом мер наказания к изменникам родины, вредителям, расхитителям социалистической собственности и другим врагам народа, а также к грабителям, ворам, хулиганам и иным преступникам. Таким образом, по смыслу этого Закона наказание может быть применено судом лишь к лицам, совершившим определенные преступления, примерный, но не исчерпывающий перечень которых приведен в самом законе.

Ввиду изложенного и учитывая, что с изданием Закона о судоустройстве, как более позднего закона, должны считаться утратившими силу все ранее изданные нормы, находящиеся с ним в противоречии, — Пленум Верховного Суда СССР постановляет дать судам следующее указание:

Установленные законом меры уголовного наказания, в том числе ссылка и высылка, могут быть применены в судебном порядке по приговору суда лишь в том случае, если подсудимый признается тем же приговором виновным в совершении определенного преступления (постановление Пленума Верховного Суда СССР от 12 июля 1946 г. № 8/5/у).

К статье 43

§ 1. Перечень имущества, не подлежащего конфискации по судебным приговорам.

Конфискации не подлежат:

1) необходимые для осужденного и находящихся на его иждивении лиц одежда, белье, обувь, мебель и иные предметы домашнего обихода;

2) необходимые орудия личного кустарного и ремесленного труда осужденного, а также необходимые для личных профессиональных занятий осужденного инструменты, пособия всякого рода и книги, если осужденный не лишен судом права на занятие данной профессией;

3) сельскохозяйственный живой и мертвый инвентарь, а равно запас корма для скота, то и другое в количестве, необходимом для поддержания трудового земледельческого хозяйства, причем из превышающего это количество имущества крестьянского хозяйства (двора) может быть конфискована лишь доля, принадлежащая осужденному за преступление члену двора, допустимая к выделу согласно действующих узаконений;

4) семена, необходимые для очередных посевов (осеннего и весеннего) в трудовом земледельческом хозяйстве, и неснятый урожай, за исключением урожая с промышленных садов и огородов, если эксплуатация этих садов и огородов не носит трудового характера;

5) жилые и надворные постройки в сельских местностях, необходимые для проживания семьи осужденного, а равно составляющие неотъемлемую принадлежность сельского хозяйства;

6) предметы питания и топливо, необходимые для личного потребления осужденного, его семьи и лиц, находящихся на его иждивении, в течение шести месяцев;

7) денежные суммы в размере, определяемом в порядке, указанном в примечании к настоящей статье;

8) паевые взносы в кооперативные организации, общества сельскохозяйственного кредита и трудовые артели[1]).

Примечание 1. Количество и род предметов, не подлежащих конфискации, согласно п.п. 1, 2, 3, 4, 6 и 7 настоящей статьи, определяются законодательством союзных республик [15 июня 1927 г. (СЗ СССР 1927 г. № 35, ст. 365)].

Примечание 2. В кулацких хозяйствах конфискации не подлежит только то имущество, на которое не может быть обращено взыскание по налогам[2]) [примечание к ст. 17 Положения о взимании налогов (СЗ СССР 1929 г. № 71, ст. 672)].

[Статья 25[1] «Основных начал уголовного законодательства Союза ССР и союзных республик» (СЗ СССР 1924 г. № 24, ст. 205)].

§ 2. В целях строгого соблюдения судами социалистической законности и устранения недостатков в судебной практике по применению конфискации имущества Пленум Верховного Суда СССР постановляет дать судам следующие указания:

1. Обратить внимание судов, что, применяя конфискацию имущества в качестве дополнительного наказания в случаях, предусмотренных законом, они не должны допускать формального подхода к решению этого вопроса и обязаны учитывать в каждом отдельном случае общественную опасность преступлений, степень вины и личность подсудимого.

В случае применения конфискации суды должны строго соблюдать требования закона при определении имущества, подлежащего конфискации, и не допускать нарушения прав граждан.

2. Разъяснить, что в случае условного осуждения, которое по закону применяется при наличии особо смягчающих обстоятельств, назначение конфискации имущества в качестве дополнительного наказания является, как правило, нецелесообразным.

3. Если, исходя из конкретных обстоятельств дела, суд признает нецелесообразным применение конфискации имущества при осуждении за преступление, по которому обязательная конфиска-

---

[1]) В соответствии со ст. 1 главы 2 Постановления ЦИК И СНК СССР от 4 июля 1933 г. (СЗ СССР 1933 г. № 42, ст. 250) из п. 8 надлежит исключить слова «общества сельскохозяйственного кредита и трудовые артели».

[2]) Положение о взимании налогов от 2 октября 1925 года с последующими изменениями отменено (СЗ СССР 1932 г. № 69, ст. 410б; 1933 г. № 68, ст. 408; 1934 г. № 48, ст. 370).

ция предусмотрена в качестве дополнительного наказания, — в приговоре должны быть приведены мотивы принятого судом решения по этому вопросу.

4. Назначая дополнительное наказание в виде конфискации имущества, суд должен четко оговорить размер конфискации во избежание неясностей или сомнений при исполнении приговора.

В частности, если суд постановляет конфисковать часть имущества, в приговоре должно быть точно указано, какая именно часть (1/2, 1/3 и т. д.) всего имущества осужденного подлежит конфискации, или конкретно перечислены конфискуемые предметы. При этом замена конфискации имущества денежной суммой, равной стоимости этого имущества, не допускается.

Суды должны иметь в виду, что при конфискации всего имущества осужденного конфискация, согласно ст. 40 УК РСФСР [1]) и соответствующим статьям УК других союзных республик, обращается на личную собственность осужденного и на его долю в общей собственности и не может быть обращена на долю других лиц, владеющих имуществом совместно с осужденным на праве общей собственности. При этом должны быть учтены права и законные интересы членов семьи осужденного, совместно с ним проживавших.

5. В случае наложения ареста на имущество в процессе предварительного следствия в порядке ст. 121-а УПК РСФСР [2]) и соответствующих статей УПК других союзных республик суд, рассматривая дело, должен проверить, соблюдены ли требования ст. 25^1 Основных начал уголовного законодательства об имуществе, не подлежащем конфискации, и в случае включения в опись такого имущества обязан своим определением исключить его из описи и снять арест.

6. Суды должны проверять, действительно ли принадлежит подсудимому описанное имущество, и при наличии данных, свидетельствующих, что арест наложен на имущество, не принадлежащее подсудимому, суд, при отсутствии спора о принадлежности этого имущества, применительно к ст. ст. 69 и 331 УПК РСФСР [3]) и соответствующим статьям УПК других союзных республик обязан вынести определение об исключении такого имущества из описи, о снятии ареста и о возврате его законному владельцу.

7. Разъяснить судам, что конфискация может быть обращена лишь на то имущество, которое принадлежало лично подсудимому или как доля в общей собственности к моменту вынесения приговора.

В тех случаях, когда после исполнения приговора о конфискации всего имущества будет обнаружено неконфискованное имущество подсудимого, приобретенное им до вынесения приговора, или хотя бы и после этого, но на средства, подлежащие конфискации по приговору, — суд, вынесший приговор, или суд по месту исполнения последнего выносит по представлению прокурора определение об обращении конфискации на обнаруженное имущество, если последнее может быть конфисковано по закону.

---

[1]) Статья 43 УК БССР.
[2]) Статья 121-а УПК БССР.
[3]) Статья 69 и 331 УПК БССР.

8. При исполнении приговоров, которыми, кроме конфискации имущества, постановлено также взыскание с осужденного сумм в возмещение материального ущерба, причиненного преступлением,— в первую очередь должны быть взысканы суммы для возмещения ущерба, а конфискация обращается на остальную часть имущества, если это имущество по закону может быть конфисковано.

9. Разъяснить судам, что указание в приговоре конкретно определенного имущества, подлежащего конфискации, не преграждает третьим лицам возможности доказывать в исковом порядке свое право собственности на это имущество, так как согласно ст. 13 УПК РСФСР[1]) и соответствующим статьям УПК других союзных республик вступивший в законную силу приговор уголовного суда обязателен для гражданского суда, рассматривающего гражданские последствия преступления лишь по вопросу о том, совершилось ли преступление и совершено ли оно подсудимым. Поэтому суды должны принимать к своему рассмотрению такие иски, и ранее вынесенный приговор не связывает гражданский суд в разрешении возникшего спора об этом имуществе.

При этом, если приговором суда по уголовному делу или гражданским судом при рассмотрении иска об исключении имущества из описи будет установлено, что включенное в опись имущество приобретено осужденным преступным путем либо на средства, добытые им преступным путем, и лишь в целях сокрытия его от конфискации оформлено по фиктивным сделкам на имя других лиц, то такого рода сделки должны признаваться судами недействительными, а основанные на таких сделках иски не подлежат удовлетворению.

10. Указать судам, что изъятие дома у собственника в случае его конфискации не лишает членов семьи осужденного и других лиц права проживать в доме в качестве нанимателей и пользоваться жилой площадью в пределах жилищных норм. Выселение членов семьи и других лиц из занимаемой ими в доме жилой площади может иметь место лишь на общих законных основаниях.

11. Обратить внимание судов, что они должны осуществлять постоянный контроль за деятельностью судебных исполнителей по исполнению приговоров в части конфискации имущества. В связи с этим установить, что составляемая судебным исполнителем опись имущества, на которое должна быть обращена конфискация, подлежит утверждению народного судьи, в районе действия которого приговор в части конфискации приводится в исполнение.

Все жалобы на неправильное исполнение приговора в части конфискации имущества, а равно все сомнения и вопросы, возникающие по этому поводу и не связанные с предъявлением гражданского иска, разрешаются судом, вынесшим приговор, или судом по месту исполнения приговора в порядке ст. ст. 461 и 462 УПК РСФСР[2]) и соответствующих статей УПК других союзных республик.

12. Указать судам, что в случае исключения вышестоящим судом конфискации из приговора суд, вынесший приговор, обязан, независимо от просьбы осужденного, по получении определения вышестоящего суда направить копию определения финансовому ор-

---

[1]) Статья 13 УПК БССР.

[2]) Статьи 461 и 462 УПК БССР.

гану, в распоряжение которого поступило конфискованное имущество, для исполнения — возврата имущества или возмещения его стоимости.

Возврат имущества или возмещение его стоимости производится по правилам, указанным в «Положении о порядке учета и использования национализированного, конфискованного, выморочного и бесхозяйного имущества», утвержденном Постановлением СНК СССР от 17 апреля 1943 года, и Инструкции Наркомфина СССР от 31 мая 1943 г.[1]).

В таком же порядке производится возврат имущества или возмещение его стоимости в тех случаях, когда последующим решением суда исключено из описи имущество, на которое была уже обращена конфискация в порядке исполнения приговора, вступившего в законную силу.

13. Разъяснить судам, что в тех случаях, когда актом амнистии осужденный подлежит полностью освобождению от наказания, амнистия распространяется и на конфискацию имущества, если ко дню издания акта об амнистии она не была приведена в исполнение, т. е. не было изъято подлежащее конфискации имущество.

14. Обратить внимание вышестоящих судов и в особенности верховных судов союзных республик, что при рассмотрении дел в кассационном порядке и в порядке надзора они должны тщательно проверять, правильно ли применена конфискация имущества, не допущено ли нарушение закона при описи, наложении ареста на имущество, а равно и при исполнении приговора в части конфискации, и принимать необходимые меры по защите интересов государства и восстановлению нарушенных прав граждан (постановление Пленума Верховного Суда СССР от 29 сентября 1953 г. № 7).

К статьям 53 и 54

§ 1. 1. По прямому смыслу ст. 33 «Основных начал уголовного законодательства Союза ССР и союзных республик» при определении меры социальной защиты в случаях, когда в совершенном обвиняемым деянии имеются одновременно признаки нескольких преступлений (идеальная совокупность), а равно и когда обвиняемый признан виновным в совершении нескольких отдельных преступлений (реальная совокупность), суд должен рассматривать всю совокупность совершенных обвиняемым преступных действий как одно целое, характеризующее собой повышенную степень опасности личности обвиняемого, что дает суду право применения к нему тех мер социальной защиты и в тех пределах, какие указаны в статье закона, предусматривающей в санкции в качестве основной меры социальной защиты наиболее суровую меру.

2. При таком указании ст. 33 «Основных начал уголовного законодательства СССР и союзных республик» и соответствующих статей УК союзных республик суд одинаково, как в случаях идеальной совокупности, так и в случаях реальной совокупности, обязан в конечном выводе приговора квалифицировать всю совокупность

---

[1]) Утратила силу. Порядок учета и использования конфискованного, бесхозяйного и выморочного имущества регулируется Инструкцией Министерства финансов СССР от 30 января 1956 г. № 35.

совершенных обвиняемым действий по статье, которая предусматривает в своей санкции наиболее тяжкую основную меру социальной защиты, и, независимо от того, требует или не требует соответствующий республиканский УК предварительного определения мер социальной защиты по каждому отдельному преступлению, ставить на свое обсуждение вопрос, какая конкретная мера социальной защиты в пределах, указанных в статье, предусматривающей наиболее строгую меру, должна быть назначена осужденному по этой именно статье за всю совокупность совершенных им преступных действий. Избранная судом в этом порядке мера социальной защиты и будет окончательной мерой.

3. Из той же ст. 33 «Основных начал уголовного законодательства Союза ССР и союзных республик» следует, что устанавливаемый ею порядок определения меры социальной защиты должен применяться только в тех случаях совокупности, когда ни по одному преступлению, входящему в совокупность, еще не было вынесено отдельного приговора и, следовательно, когда суд рассматривает дело по существу в отношении всех преступлений, входящих в совокупность.

4. При назначении, в случаях совокупности, основной меры социальной защиты по статье, предусматривающей наиболее суровую меру, суд вправе присоединить к ней любую из дополнительных мер, в том числе и конфискацию, предусмотренных в других статьях, по которым квалифицируются совершенные осужденным отдельные преступные действия, входящие в совокупность (постановление 23 Пленума Верховного Суда СССР от 4 марта 1929 г.).

§ 2. В судебной практике возник вопрос, как следует определять наказание по совокупности по принципу сложения наказаний в тех случаях, когда по приговорам, входящим в совокупность, меры наказания назначены в виде лишения свободы и исправительно-трудовых работ.

В связи с этим Пленум Верховного Суда СССР постановляет дать судам следующее указание:

В тех союзных республиках, уголовные кодексы которых не разрешают указанного выше вопроса, наказание по совокупности в случае необходимости применения принципа сложения наказаний определяется применительно к ст. 29 УК РСФСР [1]) и соответствующим статьям УК других союзных республик — путем замены исправительно-трудовых работ лишением свободы из расчета трех дней исправительно-трудовых работ за один день лишения свободы; полученный таким образом срок присоединяется к сроку лишения свободы, назначенному по другому приговору, входящему в совокупность (постановление Пленума Верховного Суда СССР от 22 января 1942 г. № 2/4/у).

К статьям 69, 71 и 75

§ 1. Учитывая, что в судебной практике имели место случаи неправильного применения ст. ст. 58^7, 58^9 и 58^{14} Уголовного кодекса РСФСР [2]) и соответствующих статей уголовных кодексов других

[1]) Статья 47 УК БССР.

[2]) Статьи 69, 71 и 75 УК БССР.

союзных республик, Пленум Верховного Суда СССР указывает, что по смыслу этих статей применение их может иметь место лишь в тех случаях, когда обстоятельствами дела установлено, что подсудимый действовал с контрреволюционной целью (постановление Пленума Верховного Суда СССР от 31 декабря 1938 г.).

К статье 80^{3}

§ 1. В связи с возникшими в судебной практике вопросами о квалификации преступлений, связанных с движением на автотранспорте, Пленум Верховного Суда СССР постановляет дать судам следующие указания:

1. Нарушение работниками автотранспорта правил движения, повлекшее за собой несчастные случаи с людьми или иные тяжелые последствия, надлежит квалифицировать по ст. $59^{3в}$ УК РСФСР [1]) и соответствующим статьям УК других союзных республик.

2. Нарушение правил движения, допущенное другими водителями автомашин, не являющимися работниками автотранспорта, должно квалифицироваться:

а) нарушение правил движения, повлекшее несчастные случаи с людьми — смерть или телесное повреждение, если по делу установлено, что виновный предвидел возможность наступления таких последствий и сознательно допускал их, должно квалифицироваться соответственно как умышленное убийство или умышленное телесное повреждение по соответствующим статьям уголовных кодексов союзных республик;

б) в тех случаях, когда смерть или телесное повреждение потерпевшего явились результатом нарушения правил вождения, допущенного без указанных обстоятельств, а вследствие неосторожности, — такое нарушение подлежит квалификации по соответствующим статьям уголовных кодексов союзных республик как убийство или причинение телесного повреждения по неосторожности;

в) в остальных случаях нарушение правил движения, повлекшее иные тяжелые последствия, должно квалифицироваться по ст. 75^{1} УК РСФСР [2]) и соответствующим статьям УК других союзных республик.

3. При рассмотрении дел указанной категории судебные органы должны учитывать повышенную общественную опасность этих преступлений, применяя строго и последовательно меры наказания, предусмотренные законом, к лицам, виновным в нарушениях правил движения на автотранспорте (постановление Пленума Верховного Суда СССР от 15 сентября 1950 года № 16/12/у с изменениями, внесенными постановлением Пленума Верховного Суда СССР от 10 апреля 1957 г. № 3).

§ 2. В судебной практике возник вопрос, как следует квалифицировать действия шоферов, состоящих на службе в государственных и общественных учреждениях и предприятиях и использующих вверенные им автомашины в корыстных целях.

---

[1]) Статья 80^{3} УК БССР.
[2]) Статья 108^{1} УК БССР.

В связи с этим Пленум Верховного Суда СССР постановляет дать судам следующие указания:

Перевозка пассажиров или грузов шоферами на вверенных им по службе автомашинах с целью извлечения личной материальной выгоды должна квалифицироваться по статье 169 ч. 2 УК РСФСР[1]) и соответствующим статьям УК других союзных республик.

Отдельные случаи незаконного использования автомашин, не причинившие существенного ущерба учреждению или предприятию, должны разрешаться в дисциплинарном порядке и не влекут уголовной ответственности (постановление Пленума Верховного Суда СССР от 9 февраля 1951 г. № 2/6/у с изменениями, внесенными постановлениями Пленума Верховного Суда СССР от 20 марта 1953 г. № 5 и от 17 сентября 1954 г.).

К статье 87

§ 1. Квалифицированной контрабандой признается:

а) перемещение грузов помимо таможенных учреждений с помощью специально для этой цели предназначенных перевозочных средств;

б) сокрытие контрабандных грузов в помещениях, особо для их сокрытия приспособленных;

в) контрабанда, связанная с подделкой таможенных документов или прикрытием груза документами, относящимися к другому грузу [23 января 1930 г. (СЗ СССР № 4, ст. 45)];

г) участие в организации, специально занимающейся контрабандой;

д) совершение контрабанды вооруженными лицами;

е) совершение контрабанды должностным лицом, непосредственно связанным с таможенным делом, а также должностным лицом, имевшим возможность использовать для целей контрабанды свое служебное положение;

ж) контрабанда, совершенная более двух раз в течение трех лет, а также хранение, перевозка или торговля заведомо контрабандными грузами в виде промысла;

з) контрабанда взрывчатых веществ и оружия, военного снаряжения, воздушных судов, телеграфного и радиотелеграфного имущества и вывоз аннулированных ценных бумаг;

и) занятие в виде промысла незаконным вывозом, ввозом, пересылкой и переводом за границу и из-за границы валютных и фондовых ценностей [31 января 1931 г. (СЗ СССР № 6, ст. 71)]. [Ст. 166 Таможенного кодекса Союза ССР (СЗ СССР 1929 г. № 1, ст. 2 с последующими изменениями)].

К статье 90

§ 1. Ввиду вопроса, возникшего в судебной практике, Пленум Верховного Суда СССР постановляет дать судам следующее указание:

---

[1]) Статья 250 п. «б» УК БССР.

Скупка в крупных размерах облигаций государственных займов по пониженным против номинала ценам, независимо от характера их последующего использования, подлежит квалификации по ст. 59[12] УК РСФСР[1]) и соответствующим статьям УК других союзных республик (постановление Пленума Верховного Суда СССР от 20 апреля 1951 г. № 5/11/у).

К статье 93

§ 1. При наличии неоднократных случаев неплатежа налога недоимщики привлекаются к уголовной ответственности [пункт «в» статьи 24 Закона «О сельскохозяйственном налоге», принятого пятой сессией Верховного Совета СССР 8 августа 1953 г. («Ведомости Верховного Совета СССР» 1953 г. № 7)].

§ 2. При наличии неоднократных случаев неплатежа налога или штрафа недоимщики привлекаются к уголовной ответственности [пункт «в» статьи 37 Указа Президиума Верховного Совета СССР от 30 апреля 1943 г. («Ведомости Верховного Совета СССР» 1943 г. № 17)].

К статье 97

§ 1. В соответствии со статьей 67 Закона «О всеобщей воинской обязанности» установить, что лица, виновные в нарушении правил воинского учета, несут ответственность в следующем порядке:

1. За нарушение правил, установленных для учета военнообязанных рядового и младшего начальствующего состава, совершенное в первый раз, эти военнообязанные подвергаются штрафу до 50 рублей, налагаемому в административном порядке начальниками отделений милиции или председателями сельских (поселковых) Советов.

2. За нарушение правил, установленных для учета военнообязанных начальствующего состава, совершенное в первый раз, эти военнообязанные подвергаются штрафу до 100 рублей, налагаемому в административном порядке районными (городскими) военными комиссарами.

3. За несоблюдение правил учета военнообязанных, установленных ст. ст. 63 и 64 Закона «О всеобщей воинской обязанности», управляющий домом, комендант дома или домовладелец подвергается штрафу до 100 рублей, налагаемому в административном порядке начальниками отделений милиции.

4. Повторное нарушение правил воинского учета влечет за собой:

а) если нарушение совершено лицами рядового или младшего начальствующего состава, принудительные работы на срок до одного месяца или штраф до 200 рублей;

б) если нарушение совершено лицами начальствующего состава, принудительные работы на срок до двух месяцев или штраф до 400 рублей.

---

[1]) Статья 90 УК БССР.

Примечание. Предусмотренные настоящей статьей штраф и принудительные работы за повторное нарушение правил воинского учета налагаются в судебном порядке.

5. За утрату военных билетов в результате небрежного хранения их виновные военнообязанные подвергаются штрафу в размере до 100 рублей. Штраф налагается районными (городскими) военными комиссарами.

6. Взыскание штрафа, налагаемого за нарушение правил воинского учета или за утерю военного билета, возлагается на местные органы Рабоче-Крестьянской Милиции [1]) [Указ Президиума Верховного Совета СССР от 30 июля 1940 г. («Ведомости Верховного Совета СССР» 1940 г. № 28)].

К статье 108^6

§ 1. 2. Установить, что самовольная без надобности остановка поезда стоп-краном карается по приговору суда тюремным заключением сроком от одного до трех лет, если это действие по своему характеру не влечет за собой по закону более тяжкого наказания (Указ Президиума Верховного Совета СССР от 9 апреля 1941 г.)

К статье 122

§ 1. 1. Воспретить сдачу в аренду земель сельскохозяйственного значения как вне городской черты, так и в ее пределах.

4. Взимание арендной платы в какой бы то ни было форме за земли, предоставленные ранее для сельскохозяйственного использования, с изданием настоящего Постановления прекращается [из постановления ЦИК и СНК СССР от 4 июня 1937 г. (СЗ СССР № 37, ст. 150)] [2]).

§ 2. На основании дел, рассмотренных Верховным Судом СССР, Пленум Верховного Суда СССР констатирует, что судебные органы по-разному квалифицируют случаи самовольного использования в своих личных целях земель, принадлежащих колхозам и совхозам. В одних случаях эти действия квалифицируются по ст. 87-а, а в других по ст. 90 Уголовного кодекса РСФСР [3]) и соответствующим статьям уголовных кодексов других союзных республик.

В связи с изложенным Пленум Верховного Суда СССР постановляет дать судам следующие указания: ст. 87-а Уголовного кодекса РСФСР и соответствующие статьи уголовных кодексов других союзных республик предусматривают незаконное отчуждение прав трудового пользования на землю, т. е. лишение пользователем себя этого права бессрочно или временно, за плату или безвозмездно, в пользу других лиц. В данном же случае имеет место самовольное присвоение непринадлежащего права. Поэтому действия, выразившиеся в самовольном использовании в личных целях земель, при-

---

[1]) Статья 7 не приводится, как предусматривающая отмену ранее изданных актов.

[2]) Распространено на побочные виды пользования землей в лесах (СЗ СССР 1937 г. № 76, ст. 373).

[3]) Статьи 122 и 131 УК БССР.

надлежащих колхозу или совхозу, не могут квалифицироваться по ст. 87-а Уголовного кодекса РСФСР и соответствующим статьям уголовных кодексов других союзных республик. Эти действия должны квалифицироваться следующим образом:

а) Самовольная обработка в личных целях земли, принадлежащей колхозу или совхозу, должна квалифицироваться, как самоуправство, по ст. 90 Уголовного кодекса РСФСР и соответствующим статьям уголовных кодексов других союзных республик.

б) Самовольное снятие урожая для личных нужд с земли, принадлежащей колхозу или совхозу, должно квалифицироваться как хищение государственного и общественного имущества.

в) В тех случаях, когда действия, указанные в п. «а» настоящего Постановления, совершены с разрешения представителей власти или руководящих должностных лиц колхоза или совхоза, эти лица должны привлекаться к ответственности по ст. 87-а Уголовного кодекса РСФСР и соответствующим статьям уголовных кодексов других союзных республик.

Лица, заведомо воспользовавшиеся незаконным разрешением, должны привлекаться по тем же статьям Уголовного кодекса, как соучастники, а при отсутствии или недоказанности того, что они заведомо воспользовались незаконным разрешением, освобождаются от уголовной ответственности.

Действия представителей власти и должностных лиц, давших разрешение на совершение указанных незаконных действий по корыстным мотивам или иной личной заинтересованности, должны квалифицироваться по совокупности по ст. 87-а УК РСФСР и соответствующим статьям УК других союзных республик и по соответствующим статьям УК о должностных преступлениях (постановление Пленума Верховного Суда СССР от 3 апреля 1940 г. № 7/6/у с изменениями, внесенными протокольным постановлением Пленума Верховного Суда СССР от 18 января 1957 г.).

К статье 131

§ 1. См. § 2 к статье 122.

К статье 132

§ 1. Всякий, кто путем насилия, обмана, угроз или подкупа будет препятствовать гражданину СССР в свободном осуществлении его права избирать и быть избранным в Верховный Совет СССР, карается лишением свободы на срок до двух лет (ст. 109 Положения о выборах в Верховный Совет СССР).

К статье 143

§ 1. В целях устранения недостатков в работе судов по рассмотрению дел о занятии запрещенными промыслами Пленум Верховного Суда СССР постановляет дать судам следующие указания:

1. Обратить внимание судов, что уголовную ответственность по

ст. 99 УК РСФСР[1]) и соответствующим статьям УК других союзных республик за занятие запрещенным промыслом могут нести лица, занимающиеся лишь теми промыслами, относительно которых имеется специальное запрещение в правилах регистрации некооперированных кустарей и ремесленников, утвержденных Постановлением Совета Министров СССР от 30 июня 1949 г.

2. Не ослабляя борьбы с указанными преступлениями, суды, вместе с тем, не должны допускать осуждения за единичные незначительные случаи запрещенного изготовления изделий и материалов, исходя из того, что закон придусматривает уголовную ответственность лишь в случаях изготовления и последующего сбыта изделий и материалов, относительно которых имеется специальное запрещение или ограничение, в виде промысла.

3. Разъяснить, что занятие запрещенным промыслом подлежит квалификации по ст. 99 УК РСФСР и соответствующим статьям УК других союзных республик.

Применение, кроме ст. 99, еще и ст. 107 УК РСФСР[2]) и соответствующих статей УК других союзных республик может иметь место лишь в случаях реальной совокупности, т. е. в тех случаях, когда, помимо занятия запрещенным промыслом, лицо занималось скупкой и перепродажей товаров с целью наживы (из постановления Пленума Верховного Суда СССР от 3 сентября 1954 г. № 7).

§ 2. § 4. Запрещаются нижеследующие некооперированные промыслы и выдача на них регистрационных удостоверений:

а) переработка скупленного и давальческого зерна, конопли, льна и льняной пряжи, а также скупленной шерсти и шерстяной пряжи (за исключением ковроткачества);

б) переработка скупленного и давальческого табака и махорки, масличных семян, хлопка-сырца, хлопка-волокна, коконов (шелка) и шелковой пряжи, кожевенного и овчинно-шубного сырья;

в) производство химических изделий (кислот, лако-красок, купороса, соды, синьки, ядовитых веществ и т. п.), а также производство олифы, парфюмерно-косметических изделий и мыла;

г) производство и ремонт холодного и огнестрельного оружия, производство взрывчатых и огнеопасных веществ, в том числе пиротехнических изделий — фейерверков, бенгальских огней и т. п;

д) полиграфические промыслы (типографский, стеклографический, светокопировальный, цинкографский, литографский, словолитный, а также другие промыслы с использованием типографского, медного и переплетного шрифтов и т. п.); производство множительных аппаратов (стеклографов, ротаторов, шапирографов и т. п.); изготовление каучуковых и металлических штемпелей, штампов, печатей, шрифтов для пишущих машин, а также граверный и оптический промыслы;

е) производство из материалов кустаря как по индивидуальным заказам населения, так и для продажи: готового платья, белья, трикотажа, головных уборов, обуви и галош и других изделий из кожи и резины, галантереи, шорных изделий, а также изделий из цветных металлов (олово, медь, алюминий, свинец и другие), в том числе изделий с применением отдельных частей из цветных металлов;

---

[1]) Статья 143 УК БССР.

[2]) Статья 155 УК БССР.

ж) производство планок и колодок для орденов и медалей; производство тетрадей, блокнотов, конвертов и пакетов; производство зеркал, свечей, а также изделий из щетины и конского волоса;

з) производство изделий не на заказ, а для продажи на рынке кооперированными кустарями и ремесленниками, работающими на сторону, а также рабочими и служащими, занимающимися кустарными и ремесленными промыслами во внеурочное время;

и) производство из покупного и давальческого сырья пищевых продуктов, как-то: хлеба, булочных, молочных, колбасно-ветчинных, плодоовощных изделий, пастилы, маковок, леденцов, конфет и других кондитерских изделий, кушаний, кофе, перца, горчицы, уксуса, безалкогольных напитков и т. п.;

к) производство из покупного и давальческого сырья вина и алкогольных напитков;

л) перевозка пассажиров и грузов на автомашинах и мотоциклах;

м) всякие промыслы с применением наемного труда, а также с помощью учеников;

н) расфасовка, размол, розлив, сортировка, резка, сборка, очистка и тому подобные складские операции с покупными товарами для последующей их перепродажи;

о) всякого рода торговля (скупка-перепродажа) и торговое посредничество, а также реставрация скупленных изделий для перепродажи;

Примечание. На продажу продуктов своего сельского хозяйства в сыром или переработанном виде колхозниками и единоличниками, а также ведущими подсобное хозяйство рабочими, служащими и другими гражданами выборки регистрационных удостоверений не требуется.

п) содержание постоялых дворов, каруселей, купален, весов, силомеров, тиров и устройство различных игр (из правил регистрации некооперированных кустарей и ремесленников, утвержденных Постановлением Совета Министров СССР от 30 июня 1949 г.).

К статье 152

§ 1. См. материалы к ст. 155.

К статье 152[1]

§ 1. 1. Установить, что выпуск недоброкачественной или некомплектной промышленной продукции и выпуск продукции с нарушением обязательных стандартов является противогосударственным преступлением, равносильным вредительству.

2. За выпуск недоброкачественной или некомплектной продукции и за выпуск продукции с нарушением обязательных стандартов — директоров, главных инженеров и начальников отделов технического контроля промышленных предприятий предавать суду и по приговору суда подвергать тюремному заключению сроком от 5 до 8 лет.

3. Поручить Прокурору СССР обеспечить неуклонное проведение в жизнь настоящего Указа (Указ Президиума Верховного Совета СССР от 10 июля 1940 г.).

§ 2. В целях устранения ошибок, допускаемых судами по делам, предусмотренным Указом от 10 июля 1940 г., Пленум Верховного Суда СССР постановляет дать судам следующее указание:

1. Указать судам на необходимость вести самую решительную борьбу с выпуском недоброкачественной или некомплектной промышленной продукции, а равно продукции с нарушением обязательных стандартов, путем неуклонного и строгого применения к лицам, виновным в этом противогосударственном преступлении, мер наказания, предусмотренных Указом от 10 июля 1940 г. (ч. 1 ст. 128-а УК РСФСР[1]) и соответствующие статьи УК других союзных республик).

2. Не допускать квалификации по ст. ст. 109, 111[2]) и иным статьям УК РСФСР и соответствующим статьям УК других союзных республик действий виновных в выпуске недоброкачественной или некомплектной и нестандартной промышленной продукции должностных лиц, предусмотренных в Указе от 10 июля 1940 г.,— директоров, главных инженеров и начальников отделов технического контроля, а также лиц иных должностных наименований, фактически выполняющих функции указанных должностных лиц.

Указанные преступления упомянутых должностных лиц должны квалифицироваться по ч. 1 ст. 128-а УК РСФСР[1]) и соответствующим статьям УК других союзных республик, а в Азербайджанской и Узбекской ССР, уголовные кодексы которых не содержат соответствующей статьи,—по Указу от 10 июля 1940 г.

3. Указать судам, что под выпуском продукции следует понимать как сдачу продукции заказчикам, так и те случаи, когда продукция прошла отдел технического контроля и окончательно оформлена к сдаче.

4. Дела о выпуске недоброкачественной или некомплектной и не соответствующей стандарту промышленной продукции подсудны окружным, областным, краевым судам, верховным судам автономных республик и верховным судам союзных республик без областного деления, а в надлежащих случаях — окружным и приравненным к ним военным трибуналам, окружным судам железнодорожного транспорта и линейным судам водного транспорта[3]) (из постановления Пленума Верховного Суда СССР от 30 сентября 1949 г. № 13/9/у).

К статье 155

§ 1. Судебная практика по делам о спекуляции показывает, что по этим делам еще имеется ряд существенных недочетов, ослабляющих борьбу со спекуляцией, которая представляет серьезную общественную опасность.

Суды в ряде случаев не применяют к спекулянтам ст. 107 УК РСФСР[4]) и соответствующие статьи УК других союзных республик и неправильно квалифицируют их действия по ст. 105 УК РСФСР[5]) и соответствующим статьям УК других союзных республик.

---

[1]) Пункт «а» статьи 152[1] УК БССР.

[2]) Статьи 195, 196[1] и 196 УК БССР.

[3]) См. сноску 2 на стр. 243.

[4]) Статья 155 УК БССР.

[5]) Статья 152 УК БССР.

Несмотря на то, что закон предусматривает наказание за спекуляцию — лишение свободы с конфискацией имущества, суды нередко без всяких к тому оснований приговаривают виновных в спекуляции к наказанию ниже предела, указанного в законе, или к условному осуждению, а также, вопреки прямому требованию закона, не применяют дополнительного наказания в виде конфискации имущества.

По делам о спекуляции не исследуется вопрос об источниках приобретения спекулянтами перепродаваемых ими товаров, хотя эти товары часто приобретаются незаконным путем в торговых организациях в результате злоупотреблений и хищений со стороны должностных лиц, которые остаются безнаказанными.

В некоторых случаях суды квалифицируют действия лиц, скупающих заведомо похищенное для перепродажи с целью наживы, только по одной статье 164 УК РСФСР [1]) и соответствующим статьям УК других союзных республик, освобождая их таким образом от ответственности за спекуляцию.

С другой стороны, имеют еще место факты необоснованного осуждения как за спекуляцию при случайной продаже трудящимися вещей, приобретенных ими для личного пользования, при обмене вещей на продукты питания, а также в случаях продажи колхозниками и единоличниками продуктов своего сельского хозяйства.

Ввиду изложенного Пленум Верховного Суда СССР постановляет дать судам следующие указания:

1. Указать судам на необходимость неуклонного применения к лицам, виновным в спекуляции, ст. 107 УК РСФСР и соответствующих статей УК других союзных республик с назначением наказания, предусмотренного указанными статьями УК.

В тех случаях, когда по делу не установлена перепродажа скупленных товаров, но суд, исходя из всех доказательств по делу, придет к обоснованному выводу, что скупка товаров была произведена для перепродажи с целью наживы, такие действия должны квалифицироваться по ст. ст. 19 и 107 УК РСФСР и соответствующим статьям УК других союзных республик.

2. Действия должностных лиц, виновных в продаже спекулянтам товаров для спекуляции, должны квалифицироваться по совокупности как злоупотребление служебным положением и соучастие в спекуляции.

В тех случаях, когда должностные лица, используя свое служебное положение, закупают товары и сами затем занимаются перепродажей их с целью наживы, они подлежат ответственности по совокупности за злоупотребление служебным положением и за спекуляцию.

3. Действия лиц, скупающих заведомо похищенное для перепродажи с целью наживы, должны квалифицироваться по совокупности по ст. ст. 164 и 107 УК РСФСР и соответствующим статьям УК других союзных республик.

Если по указанным делам покупка заведомо связана с соучастием в самом хищении, такие действия должны квалифицироваться, как соучастие в хищении имущества и спекуляция по совокупности.

---

[1]) Статья 251 УК БССР.

4. Лица, занимающиеся запрещенными промыслами, а также спекуляцией, подлежат ответственности по ст. ст. 99 и 107 УК РСФСР[1]) и соответствующим статьям УК других союзных республик.

5. Вместе с тем указать судам, что случайная продажа или обмен трудящимися вещей, приобретенных ими для личного пользования, а не для перепродажи, а также продажа колхозниками и единоличниками продуктов своего сельского хозяйства без нарушения установленных правил торговли не содержат в себе состава уголовного преступления (постановление Пленума Верховного Суда СССР от 20 сентября 1946 г. с изменениями, внесенными протокольным постановлением Пленума Верховного Суда СССР от 18 января 1957 г.).

К статье 180

§ 1. В судебной практике возник вопрос о том, как следует квалифицировать преступления по службе военнослужащих, выполняющих должностные функции, но не являющихся вместе с тем лицами начальствующего состава.

В связи с этим Пленум Верховного Суда СССР постановляет дать судам следующее указание:

Учитывая, что в приведенных выше случаях указанные военнослужащие выполняют функции, присвоенные обычно лицам начальствующего состава, преступные их действия по службе надлежит квалифицировать наравне с последними.

В частности, за злоупотребление властью, превышение и бездействие власти, а равно — за халатное отношение к своим обязанностям они подлежат ответственности по ст. 17 Положения о воинских преступлениях (ст. 193[17] УК РСФСР[2]) и соответствующие статьи УК других союзных республик) (постановление Пленума Верховного Суда СССР от 6 апреля 1945 г. № 6/4/у).

К статьям 207 и 208

§ 1. Пленум Верховного Суда СССР постановляет дать судам следующее руководящее указание:

1. Указать судам на необходимость решительной борьбы со взяточничеством путем строгого и последовательного применения к лицам, виновным в получении и даче взяток, а также к посредникам во взяточничестве суровых мер наказания, установленных законом за эти преступления, не допуская необоснованного смягчения наказания по этого рода делам.

2. Не допускать применения ч. 1 ст. 117 УК РСФСР[3]) и соответствующих статей УК других союзных республик при наличии квалифицирующих признаков ч. 2 этих статей УК.

В частности, суды не должны суживать понятие ответственного положения должностного лица, виновного в получении взятки, как квалифицирующего признака этого преступления.

---

[1]) Статьи 143 и 155 УК БССР.

[2]) Статья 180 УК БССР.

[3]) Пункт «а» статьи 207 УК БССР.

Как неоднократное получение взяток должны рассматриваться разновременное получение взятки в двух или более случаях либо одновременное получение взяток от двух или более лиц.

3. В тех случаях, когда лицо, подстрекая взяткодателя, получает от него деньги или иные ценности якобы для передачи должностному лицу в качестве взятки, но фактически присваивает их, это преступление в отношении подстрекателей следует квалифицировать по ст. ст. 17 и 118, а в отношении взяткодателей по ст. ст. 19 и 118 УК РСФСР [1]) и соответствующим статьям УК других союзных республик.

4. При осуждении взяткодателей деньги и другие ценности, переданные ими должностным лицам или посредникам, подлежат во всех случаях конфискации как вещественное доказательство, применительно к п. 1 ст. 69 УПК РСФСР [2]) и соответствующим статьям УПК других союзных республик.

5. В тех случаях, когда при рассмотрении любого дела выявятся обстоятельства, свидетельствующие о фактах получения или дачи взятки либо посредничества во взяточничестве со стороны подсудимого, которому не предъявлено обвинение в этих преступлениях, или со стороны иных лиц, не привлеченных по данному делу,— суды не должны проходить мимо таких обстоятельств и обязаны выносить соответствующие определения, руководствуясь ст. ст. 312, 315 и 316 УПК РСФСР [3]) и соответствующими статьями УПК других союзных республик (из постановления Пленума Верховного Суда СССР от 24 июня 1949 г. № 7/2/у).

---

[1]) Статьи 24 и 208; 22, 23 и 208 УК БССР.

[2]) Пункт 1 статьи 69 УПК БССР.

[3]) Статьи 312, 315 и 316 УПК БССР.

О НЕКОТОРЫХ ВОПРОСАХ ПО ПРИМЕНЕНИЮ В СУДЕБНОЙ ПРАКТИКЕ УКАЗА ПРЕЗИДИУМА ВЕРХОВНОГО СОВЕТА СССР ОТ 10 ЯНВАРЯ 1955 ГОДА «ОБ УГОЛОВНОЙ ОТВЕТСТВЕННОСТИ ЗА МЕЛКОЕ ХИЩЕНИЕ ГОСУДАРСТВЕННОГО И ОБЩЕСТВЕННОГО ИМУЩЕСТВА»

(Постановление Пленума Верховного Суда СССР)
от 18 июня 1957 г. № 9)

Судебная практика по делам о мелких хищениях государственного и общественного имущества свидетельствует о том, что суды, применяя Указ Президиума Верховного Совета СССР от 10 января 1955 года «Об уголовной ответственности за мелкое хищение государственного и общественного имущества», в ряде случаев допускают ошибки по делам этой категории.

Нередко мелкие хищения квалифицируются по Указу Президиума Верховного Совета СССР от 4 июня 1947 года «Об уголовной ответственности за хищение государственного и общественного имущества», а хищения, подпадающие под признаки этого Указа, квалифицируются по Указу Президиума Верховного Совета СССР от 10 января 1955 года «Об уголовной ответственности за мелкое хищение государственного и общественного имущества».

Так, народный суд 3 участка г. Коломны за хищение 13 кг свинины осудил Кочеткова П. Ф. по Указу от 4 июня 1947 года, тогда как с учетом размера и стоимости похищенного действия Кочеткова следовало квалифицировать по Указу от 10 января 1955 года.

В то же время Президиум Верховного суда РСФСР неосновательно переквалифицировал на Указ от 10 января 1955 года действия Николова Д. Н., осужденного по Указу от 4 июня 1947 года за хищение 3-х тонн каменного угля. Неправильное изменение квалификации было вызвано в данном случае тем, что Верховный суд РСФСР принял во внимание только стоимость и не учел при этом размера похищенного.

В судебной практике имеют место факты формального применения Указа от 10 января 1955 года к случаям единичных хищений

в таком незначительном размере, когда имеются все основания для прекращения дела по признакам ст. 6-1 Основ уголовного судопроизводства СССР и союзных республик (примечание к ст. 6 УК РСФСР[1]) и соответствующие статьи УК и УПК других союзных республик). Так, по Указу от 10 января 1955 года были осуждены: народным судом 3 уч. г. Ферганы Путято Л. Е. за хищение 2 кусков туалетного мыла стоимостью 2 руб. 20 коп.; народным судом 3 участка Дятьковского района, Брянской области, Лялюшко М. А. за покушение на хищение одного ведра каменного угля стоимостью 2 руб. 40 коп.; народным судом Алатырского района, Чувашской АССР, колхозница Беспалова Е. П. за хищение с фермы 8 кг сена и другие.

При квалификации хищений по Указу от 10 января 1955 года суды исходят иногда только из размера и стоимости фактически похищенного, без учета имеющихся в деле данных о том, что умысел виновного был направлен на хищение в значительно больших размерах, но не был осуществлен по независящим от него обстоятельствам. Так, Сорокин И. Т., осужденный Московско-Курским линейным транспортным судом по Указу от 10 января 1955 года, был признан виновным в том, что, проникнув в палатку буфета, похитил там три банки консервов, пачку желе и две пачки папирос. Суд не учел, что Сорокин был задержан на месте преступления, когда он только начал складывать похищенное, и то незначительное количество, которое он успел взять, не давало оснований рассматривать его действия как мелкое хищение, так как по всем обстоятельствам дела видно, что умысел его был направлен на хищение значительно большего количества товаров; поэтому, независимо от того количества, которое Сорокин успел взять, действия его подлежали квалификации как хищение, подпадающее под признаки Указа от 4 июня 1947 года.

Имеют место и такие случаи, когда суды мелкое хищение только потому, что оно совершено группой или со взломом, квалифицируют по Указу от 4 июня 1947 года. Иногда такие же действия неправильно квалифицируются по ч. 2 Указа от 10 января 1955 года, предусматривающей ответственность лишь за повторно совершенное мелкое хищение.

В судебной практике нет единства и в том, как следует квалифицировать мелкое хищение, если ему предшествует хищение, подпадающее под действие Указа от 4 июня 1947 года, и наоборот.

В целях устранения ошибок в судебной практике по делам о мелких хищениях государственного и общественного имущества и правильного единообразного применения Указа от 10 января 1955 года Пленум Верховного Суда СССР постановляет дать судам следующие разъяснения:

1. При разрешении вопроса о признаках мелкого хищения, подпадающего под действие Указа от 10 января 1955 года, необходимо учитывать не только стоимость, но и принимать во внимание размер похищенного в натуральном виде (вес, количество похищенных предметов и т. д.). Вопрос о том, может ли то или иное хищение рассматриваться как мелкое по стоимости и размерам похищенного, разрешается в каждом отдельном случае в зависимости от конкретных обстоятельств дела.

---

[1]) Ст. 12 УК БССР и ст. 4-а УПК БССР.

2. При назначении наказания по делам о мелких хищениях суды, как и по другим делам, должны строго руководствоваться статьей 30 Основных начал уголовного законодательства СССР и союзных республик (ст. 45 УК РСФСР [1]) и соответствующие статьи УК других союзных республик), то есть назначать наказание с учетом конкретных обстоятельств дела и личности виновного.

Вместе с тем в тех случаях, когда хищение явно малозначительно, суды в соответствии со ст. 6-1 Основ уголовного судопроизводства СССР и союзных республик (примечание к ст. 6 УК РСФСР и соответствующие статьи УК и УПК других союзных республик) не должны рассматривать такие действия как уголовное преступление.

3. Предварительная договоренность, а равно способ хищения (со взломом и др.) сами по себе при мелком хищении не являются квалифицирующими обстоятельствами, требующими применения ч. 2 Указа от 10 января 1955 года при отсутствии повторности или Указа от 4 июня 1947 года при отсутствии умысла на хищение в значительных размерах.

4. В тех случаях, когда материалами дела доказано, что умысел виновного был направлен на хищение в значительных размерах и не был осуществлен по не зависящим от виновного обстоятельствам, преступление следует квалифицировать как покушение на хищение, предусмотренное Указом от 4 июня 1947 года.

5. Мелкое хищение, если ему предшествовало хищение государственного или общественного имущества, подпадающее под действие Указа от 4 июня 1947 года, должно квалифицироваться как повторное по ч. 2 Указа от 10 января 1955 года. Если при этом виновный не был судим за первое хищение, то каждое из них подлежит самостоятельной квалификации: первое — по Указу от 4 июня 1947 года и второе — по ч. 2 Указа от 10 января 1955 года.

С другой стороны, ранее совершенное мелкое хищение не создает признака повторности для последующего хищения, подпадающего под действие Указа от 4 июня 1947 года.

---

[1]) Ст. 48 УК БССР.

АЛФАВИТНО-ПРЕДМЕТНЫЙ УКАЗАТЕЛЬ [1])

А

Аборт — ответственность за незаконное производство А.—217; принуждение женщин к производству А.— 217 [1]; отмена уголовной ответственности за производство А. — стр. 227; отмена запрещения А. — стр. 227.

Авария — на автотранспорте — 80 [3], 80[3] § 1, 2; в воздушном флоте — 80 [4].

Авиация — см. Воздушный флот.

Авторское право — нарушение закона об А. п.— 263.

Автотранспорт — нарушение правил движения на А.— 80 [3]; отказ или уклонение от выполнения автотранспортной повинности в военное время — 83; нарушение правил военного учета автомобилей и иных транспортных средств — 100; нарушение военнослужащим правил вождения или эксплуатации боевой или транспортной машины — 177 [1]; см. Авария.

Агентура — служба на секретных должностях при царском строе или у контрреволюционных правительств — 74.

Агитация — направленная к совершению контрреволюционного преступления,— 72; возбуждающая национальную или религиозную вражду — 84.

Агрономы — уклонение от персонального учета — 102.

Административная ответственность — за самовольный проезд в товарных поездах — стр. 226.

Активисты — побои и совершение насильственных действий в отношении А.— 106 [2].

Акты гражданского состояния — несообщение органу ЗАГСа о препятствиях к браку и сообщение им ложных сведений — 119.

Акты террористические — 70.

Алименты — уклонение от уплаты — 232.

Алкоголь — влияние опьянения на применение мер наказания — 13.

Амнистия —17 § 1, стр. 230—237.

Аналогия — преступлений — 6.

---

[1]) Ссылки сделаны на статьи Кодекса, параграфы постатейных материалов и, в отдельных случаях, на страницы.

Аппараты самогонные — 150, стр. 210.

Аренда — запрещение А. земель сельскохозяйственного значения — 122 § 1.

Арендатор — расточение имущества — 253.

Арест — применение к военнослужащим взамен исправительно-трудовых работ — 33; незаконный А.— 198.

Арестованный — содействие побегу — 117; побег из-под стражи — 118.

Артели — см. Кооперация.

Архивный материал — сокрытие архивного материала, подлежащего регистрации — 130.

Б

Бандитизм — вторжение контрреволюционных банд — 64; организация банд — 80; хищение имущества, квалифицируемое как Б., — стр. 216.

Банк Государственный — подделка билетов — 85.

Бездействие власти — 180, 196.

Беременность — неприменение расстрела к беременным — 27; Б. как смягчающее обстоятельство при определении меры наказания — 50; отказ в приеме на работу и снижение зарплаты — 139[1]; см. Аборт.

Беспомощное состояние — потерпевшего — 49; использование Б. с. при изнасиловании — 235; оставление без помощи — 229.

Беспорядки — массовые беспорядки с погромами и иными действиями — 79.

Билеты — казначейские, Госбанка — подделка — 85; подделка Б. железнодорожного и водного транспорта — 85.

Бобры морские — торговля шкурками без пломб и клейм или документов, удостоверяющих законность их приобретения,— 153.

Болезнь — психическая — влияние ее на применение мер наказания — 13; симуляция Б. для уклонения от военной службы — 175; как результат принуждения к половой связи — 203; телесное повреждение, вызвавшее психическую Б.,— 219; заражение венерической Б.— 225.

Больница — помещение в Б. для психических больных здорового лица — 227.

Больной — оставление в опасном для жизни состоянии без помощи — 229; неоказание помощи Б. лицами, которые обязаны ее оказывать по закону, или занимающимися медицинской практикой — 231; дурное обращение с Б. пленными — 192.

Боль физическая — причинение ее — 223.

Брак — сокрытие обстоятельств, препятствующих вступлению в Б.,— 119.

Брак производственный — выпуск из промышленных предприятий — 152[1], 152[1] § 1, 2.

Бродяжничество — ответственность цыган, занимающихся Б.,— стр. 224.

Бумаги — подделка государственных ценных Б.— 85.

Буржуазия международная — оказание помощи международной буржуазии в осуществлении враждебной деятельности против СССР — 66.

В

Валюта иностранная — подделка и сбыт — 85.

Валютные операции — нарушение правил — 90, § 1.

Вахтенная служба — нарушение правил В. с.— 179.

Велосипеды — нарушение правил о военном учете — 100.

Венерические болезни — заражение — 225.

Весы и меры — хранение, применение и сбыт весов и мер неправильных, запрещенных, с поддельным клеймом или без клейма — 154; пользование неверными весами, гирями и иными измерительными приборами — 196^{2}.

Вещества — взрывчатые, одурманивающие — изготовление, сбыт, покупка и хранение без разрешения — 145; спиртосодержащие В.— 148; ядовитые В.— 144 «а».

Взыскания дисциплинарные — условия привлечения к дисциплинарной ответственности за служебные преступления — 213.

Взятка — получение — 207; дача В. или посредничество — 208, 208 § 1; провокация В.— 209.

Вина — умышленная и неосторожная — 9; обстоятельства, отягчающие В.,— 49; обстоятельства, смягчающие В.,— 50.

Вино — сбыт и хранение без разрешения хлебного вина, изделий из водки, наливок и настоек — 147; изготовление, сбыт и хранение — 148; ответственность за изготовление и продажу самогона — стр. 210.

Вклады — подделка документов на В.— 85.

Власть — захват ее в контрреволюционных целях — 64; сопротивление представителям В.— 106; публичное оскорбление представителей В.— 109; присвоение В. или звания служебного лица — 110; злоупотребление, превышение и бездействие В. со стороны лица начсостава Советской Армии — 180; бездеятельность — 196; превышение В.— 197; дискредитирование В.— 212.

Внешняя торговля — нарушение монополии — 89.

Водный транспорт — см. Транспорт.

Военная промышленность — см. Промышленность.

Военная служба — уклонение от В. с.— 81; невыполнение приказания — 165; принуждение к нарушению обязанностей по В. с.— 167; дезертирство — 170; самовольное оставление военнослужащим части — 171; то же самое в боевой обстановке — 172; самовольная отлучка из части или с места службы военнослужащего срочной службы — 173; уклонение военнослужащих от выполнения обязанностей путем самоповреждения, симуляции болезни, подлога и обмана — 175; уклонение военнослужащих от исполнения обязанностей по В. с. под предлогом религиозных или иных убеждений — 176; нарушение правил вождения или эксплуатации боевой или транспортной машины — 177^{1}; нарушение правил полетов или подготовки к ним — 177^{2}; нарушение правил кораблевождения — 177^{3}; нарушение правил несения пограничной службы — 178^{1}; невыполнение правил несения службы на радиотехнических постах, в дежурных подразделениях и иных объектах — 178^{2}.

Военнообязанные — нарушение правил учета — 97, 97 § 1; отказ или уклонение от призыва или мобилизации — 81; уклонение от допризывной подготовки и поверочных сборов — 98; уклонение от испытательных и поверочных мобилизаций — 99.

Военнослужащие — отсрочка исполнения приговора, присуж-

дающего к лишению свободы В. в военное время — 32; освобождение от назначенной меры наказания или замена ее более мягкой мерой по отношению к В., проявившим себя стойкими защитниками Союза ССР, — 32; замена им исправительно-трудовых работ лишением свободы — 33; угроза убийством, причинением телесных повреждений или нанесением побоев начальнику в связи с его служебной деятельностью — 166 [1]; ответственность В. за разглашение государственной тайны и за утрату документов, содержащих государственную тайну, — стр. 209.

Военный караул — невыполнение законного приказания караула — 108; нарушение военнослужащим правил караульной службы — 178.

Военный учет — нарушение правил — 97, 97 § 1.

Возвращение — самовольное В. в СССР после изгнания — 29.

Воздушный флот — нарушение обязанностей, совершенное лицами начсостава гражданского В. ф.,— 80 [4], 80 [5]; нарушение военнослужащим правил полетов или подготовки к ним — 177 [2].

Возмещение ущерба — см. Ущерб.

Воинские преступления — 164—194.

Война — склонение к объявлению В. Союзу ССР — 67; пропаганда В.—стр. 207; см Военное время.

Волокита — 196.

Волнение нервное — убийство в состоянии нервного волнения — 215; телесные повреждения в состоянии нервного волнения — 221.

Воровская шайка — кража, совершенная В. ш., — стр. 212, 216.

Вооруженное восстание — в контрреволюционных целях — 64.

Вооруженное нападение — на стражу в целях освобождения арестованного — 117; в целях завладения имуществом — 247.

Враг трудящихся — см. Объявление врагом трудящихся.

Вражда — возбуждение национальной и религиозной В.— 84.

Врач — отказ от оказания помощи больному — 231.

Вредительство — выпуск недоброкачественной продукции — 152 [1], 152 [1] § 1, 2.

Вторжение — контрреволюционных банд — 64.

Въезд — в СССР без установленного паспорта или разрешения — 120.

Выборы — см. Избирательное право.

Выезд — за границу без установленного паспорта или разрешения — 120.

Вымогательство — при получении взятки — 207; В., исключающее ответственность за дачу взятки,— 208; В. имущества или права на него под угрозой насилия — 260.

Выпуск недоброкачественной продукции — 152 [1], 152 [1] § 1, 2.

Выпуск печатных произведений — нарушение правил — 121 [2].

Выселение — из СССР, БССР и из отдельных местностей — как мера наказания — 27; случаи применения В.— 38, 39; появление высланного в местности, где жить ему воспрещено,— 118.

Высылка — 27, 38, 39.

Г

Государство иностранное — 65, 67.

Государственная тайна — 63 [1], 68, 188, стр. 209.

Государственное имущество — см. Имущество государственное.

Государственный банк — подделка билетов — 85; представление Г. б. неправильных сведений о выполнении финансового плана или иных сведений — 210-а.

Государственные учреждения и предприятия — похищение, повреждение, сокрытие или уничтожение документов в целях препятствования деятельности учреждений — 116; хищение имущества из государственных учреждений — стр. 212; мелкое хищение государственного и общественного имущества — стр. 212; мошенничество, повлекшее убыток государственному учреждению,— 250; злостное невыполнение договора с государственными учреждениями — 252; разбазаривание арендатором имущества, данного ему по договору,— 253.

Граждане — БССР и других союзных республик — ответственность за преступления — 2; иностранные — ответственность за преступления — 3.

Гражданский иск — в уголовном процессе — стр. 218.

Гражданство БССР и СССР — лишение его как мера наказания — 29.

Граничные знаки — уничтожение, порча или перемещение их при земле- и лесоустройстве — 129.

Граница — помощь при переходе государственной Г.— 88; побег или перелет за Г. военнослужащего — 63 ³; выезд за Г. без разрешения — 120; см. Въезд и выезд.

Груз — подделка документов на провоз Г.— 85.

Д

Давность — преступления — 16; условия применения и перерыва ее — 17, 17 § 1; Д. по преступлениям контрреволюционным — 18, 19; Д., погашающая приговор,— 20.

Дарение — сокрытие имущества, переходящего по Д., и искусственное уменьшение его стоимости — 96; запрещение Д. земли — 122.

Двигатели — нарушение правил об установке — 158.

Дезертирство — 170.

Деньги — подрыв денежного оборота в контрреволюционных целях — 69; подделка Д.— 85; переплавка монеты — 85 ¹; выпуск денежных суррогатов — 85 ².

Дети — лишение родительских прав — 34; похищение, сокрытие или подмен чужого ребенка — 228; неуплата родителями содержания детям и оставление их без помощи — 232.

Деятельность — запрещение заниматься определенной Д.— 27, 41.

Диверсия — 71; применение смертной казни к подрывникам-диверсантам — стр. 208.

Дипломатические представители — особый порядок ответственности за преступления — 3.

Директор предприятия — ответственность за выпуск недоброкачественной продукции — 152 ¹, 152 ¹ § 1, 2.

Дискредитирование власти — измышление или распространение ложных слухов с целью Д. в. — 104; при присвоении власти или звания должностного лица — 110; служебным лицом — 212.

Дисциплинарная ответственность — за упущение по службе — 213.

Дисциплина трудовая — на автотранспорте — 80 [3].

Длящееся преступление — условия применения давности по Д. п.— 17 § 1.

Доверие — злоупотребление Д.— 250.

Договор — нарушение нанимателем — 140; нарушение должностным лицом, как нанимателем, коллективных Д.— 201; заключение должностным лицом невыгодных Д.— 206; злостное невыполнение Д. с государственными, общественными и кооперативными учреждениями и предприятиями — 252; разбазаривание арендатором данного ему по Д. имущества — 253.

Договор международный — способствование расторжению — 64, 67.

Дознание — ложное показание на дознании — 136; разглашение материалов Д. без разрешения — 138; принуждение дать показание — 198.

Документы — подделка Д. на проезд и провоз грузов — 85; подделка официальных Д. — 105; кража, порча, сокрытие или уничтожение Д., находящихся в государственных, общественных и кооперативных учреждениях,— 116; составление и выдача фальшивых Д.— 210; подделка Д., устанавливающих имущественные права,— 254; утрата Д., содержащих государственную тайну,— стр. 209.

Долги — пределы ответственности государства при конфискации имущества — 44.

Должностные лица — способствование незаконному переходу государственной границы — 88; присвоение власти или звания служебного лица — 110; нарушение КЗоТ — 139, 200; определение понятия Д. л. — 195; условия привлечения к дисциплинарной ответственности — 213.

Должностные преступления — 195—213.

Должность — увольнение от Д., как мера наказания, — 27; случаи применения этой меры — 40.

Донос ложный — 135; связанный с обвинением в тяжком преступлении, корыстными мотивами или искусственными доказательствами обвинения — 137.

Допризывная подготовка — уклонение — 98.

Допрос — принуждение дать показание посредством применения незаконных мер — 198.

Досрочное освобождение — Д. о. от наказания осужденных несовершеннолетних — стр. 229.

Досрочное условное освобождение — 61, 62, стр. 229.

Драгоценные металлы — хранение неклейменных изделий из Д. м.— 258; клеймение поддельным клеймом — 257.

Душевная болезнь — 13, 219.

Душевнобольные — помещение Д. в лечебные заведения, как мера медицинского характера,— 58; помещение в больницу для Д. заведомо здорового человека — 227.

Душевное волнение — см. Волнение нервное.

Ж

Железные дороги — ответственность несовершеннолетних за действия, могущие вызвать крушение поездов,— 14, 14 § 1, 2; разрушение Ж. д. в контрреволюционных целях — 71; разрушение Ж. д. при беспорядках и бандитизме — 79, 80, 80 [2]; ответственность за аварии на Ж. д.— 80 [3]; подделка документов на проезд и провоз грузов — 85; самовольная остановка поезда стоп-краном — 108 [6].

Женщины — неприменение расстрела к беременным Ж.— 27; беременность как смягчающее обстоятельство при назначении меры наказания — 50; ответственность за снижение зарплаты и отказ в приеме на работу Ж., кормящих грудью, и по мотивам беременности — 139 [1]; понуждение Ж. к производству аборта — 217 [1]; принуждение к вступлению в половую связь — 203; принуждение к занятию проституцией —236; отмена уголовной ответственности за производство аборта — стр. 227.

Животные — нарушение правил о военном учете рабочих Ж.— 100.

Жизнь — преступления против Ж.— 214, 215, 216 и 218, стр. 208; разбой, соединенный с насилием, опасный для Ж., — стр. 214.

Жилище — взимание повышенной платы — 142.

З

Забой скота — см. Скот.

Задание государственное — отказ от выполнения — 94, 95.

Задержание — незаконное — 198.

Заем — взимание процентов по займу свыше установленного размера и оплаты за одолженные семена в размере, превышающем обычную норму,— 259.

Заем государственный — скупка облигаций госзаймов —90; незаконный выпуск З. местными учреждениями — 85 [2].

Заключение — предварительное — обязательность зачета при определении меры наказания — 47; незаконное — 198.

Запрещение занятия определенной деятельностью или промыслом — как мера наказания — 27; случаи применения — 41.

Запрещенные промыслы, продукты и материалы — 143, 143 § 1, 2; 155 § 1.

Заработная плата — удержания из З. п. лиц, отбывающих исправительно-трудовые работы,— 33 § 1; ответственность за снижение З. п. женщинам, беременным и кормящим грудью,— 139 [1].

Заражение — венерической болезнью — 225.

Затопление — истребление имущества путем З.— 262.

Зачет предварительного заключения — 47.

Заявка — за границу изобретений, открытий или технических усовершенствований, составляющих государственную тайну,— стр. 210.

Звание — лишение почетного З.— 34; самовольное присвоение власти или звания служебного лица — 110.

Здоровье — народное — нарушение правил об охране его — 112; преступления против здоровья — 219—225; разбой, соединенный с насилием, опасным для жизни и З., — стр. 214.

Земля — запрещение сделок с З.— 122, 122 § 1; незаконная раз-

работка недр — 127; уничтожение, порча или перемещение граничных знаков при землеустройстве — 129.

Злоупотребление — властью должностным лицом — 196; лица начсостава Советской Армии — 180; З. доверием с целью получить имущество, права на него или иные выгоды — 250.

Знаки — товарные — 264; срыв, порча, а также перемещение граничных знаков при землеустройстве — 129.

Золото — см. Драгоценные металлы.

И

Избирательное право — 34, 132, 132 § 1.

Изгнание из Союза ССР — 28, 29.

Изделия — изготовление запрещенных И.— 143, 143 § 1, 2; хранение неклейменных И.— 154; клеймение И. поддельным пробирным клеймом — 257.

Измена родине — 63 [1]—63 [4]; применение смертной казни к изменникам родины — стр. 208.

Изнасилование — 235, стр. 211.

Изобретение — самовольное пользование с нарушением правил о патентах — 263; заявка И. за границей без разрешения — стр. 210.

Имущество — конфискация его — 43, 44; разрушение государственного и общественного И. в контрреволюционных целях — 71; сокрытие наследственного И.— 96; казенное И.— промотание его военнослужащим — 177; незаконное уничтожение и отобрание от населения в районе военных действий под предлогом военной необходимости — 191; разбазаривание арендатором И., данного ему по договору,— 253; требование передачи под угрозой насилия — 260; взимание платы за одолженное И. в размере, превышающем обычную норму,— 259; уничтожение и порча его — 261; уничтожение и порча его общеопасным способом — 262; хищение государственного и общественного И.— стр. 212; см. Кража, Общественное имущество.

Имущественные преступления — 240—264; хищение государственного и общественного имущества — стр. 212, 214; мелкое хищение государственного и общественного имущества — стр. 212; кража личного имущества граждан — стр. 213.

Инвентарь — конфискация — 43, 43 § 1.

Инженеры — см. Специалисты.

Иностранные государства — сношения с ними в контрреволюционных целях — 65, 67.

Иностранные граждане — ответственность за преступления — 3.

Исполнение приговора — отсрочка И. п., присуждающего военнослужащего в военное время к лишению свободы без поражения прав,— 32.

Исправительно-трудовые работы — как основная мера наказания — 28, 33, 33 § 1, 2; замена их для военнослужащих лишением свободы — 33; замена исправительно-трудовыми работами штрафа — 45; обязательность и условия зачета предварительного заключения при осуждении к ИТР — 47; исключение времени отбытия ИТР из общего трудового стажа — 33 [1].

Использование — государственных учреждений и предприятий в контрреволюционных целях — 69; эмблемы и знаков санитарной службы армии в коммерческих целях — 115; самовольное И. литера-

турных произведений — 263; И. начальником подчиненного для личных услуг — 182.
Испытательный срок — при условном осуждении — 56.
Искусство — сокрытие коллекций и памятников И., подлежащих учету,— 130.
Истребление имущества — см. Имущество.
Истязание — 219, 223.

К

Кабель — повреждение — 108 [2].
Казначейские билеты — подделка — 85.
Капитан судна — 230 [1]
Караул военный — 108, 178.
Караульная служба — нарушение правил караульной и конвойной службы — 178.
Квартирная плата — взыскание в размере свыше установленного органами власти — 142.
Кинематографические снимки — нарушение правил о них — 108 [3].
Киноцензура — нарушение правил ее — 121 [2].
Клевета — 239.
Клеймо — подделка и наложение неустановленных клейм на меры и весы — 154; пробирное — изготовление, хранение и сбыт поддельного пробирного клейма и клеймение им изделий, а также наложение клейм и марок, схожих с пробирным клеймом,— 257; хранение неклейменных изделий из ценных металлов — 258.
Книги торговые — ведение в промышленных и торговых предприятиях двойных книг — 92.
Кодекс законов о труде — нарушение нанимателем законов о труде — 139, 200.
Кокаин — изготовление, хранение, купля и сбыт без разрешения — 151.
Коллективный договор — нарушение его нанимателем — 140; нарушение нанимателем — должностным лицом — 201.
Коллекция — сокрытие К. старины и искусства, подлежащего учету,— 130.
Колхозники — порядок отбывания исправительно-трудовых работ — 33 § 1, недопустимость привлечения к ответственности К. за продажу ими продуктов своего хозяйства без нарушения правил торговли — 155 § 1.
Колхозное имущество — хищение К. и. — стр. 212.
Командировка — ответственность военнослужащего за неявку в срок на службу из командировки — 170, 171, 173.
Командный состав — преступления К. с. Советской Армии — 165, 168, 170, 171, 180, 183, 193.
Комитеты — фабрично-заводские и местные — препятствование их деятельности — 141.
Конкуренция — пользование чужим товарным, фабричным и ремесленным знаком, рисунком, моделью и фирмой для недобросовестной конкуренции — 264.
Конская повинность — отказ или уклонение от исполнения ее в военное время — 83.
Контрабанда — 87, 87 § 1.

Контрреволюционная цель — 69 § 1.
Контрреволюционные преступления — 63—76; давность по К. п. — 18, 19.
Конфискация — 27, 28, 43, 43 § 1, 2; 44.
Кооперация — подрыв ее в контрреволюционных целях — 69; организация фиктивной К. — 92; разбазаривание арендатором имущества, данного ему по договору,— 253; злостное невыполнение заключенного с К. договора — 252; мошенничество, нанесшее вред К.,— 250; кража, порча, сокрытие или уничтожение документов с целью препятствования деятельности К.—116.
Корабль — оставление военного гибнущего К. командиром и лицами команды — 186.
Кормящие грудью — отказ в приеме на работу женщин, кормящих грудью,— 139[1].
Котики — ввоз и вывоз без пломб и клейм — 128; незаконная торговля — 153.
Кража — ответственность несовершеннолетних за К. — 15; К. военнослужащим на поле сражения предметов, находящихся при убитых и раненых,—190· К. государственного и общественного имущества — стр. 212; К. личного имущества граждан — стр. 213; К., совершенная воровской шайкой или повторно,— стр. 212, 216; мелкая кража государственного или общественного имущества — стр. 212; К. электрической энергии — 244; покупка заведомо краденого — 251.
Красного Знамени орден — ношение его без права ношения на это — 113; см. Ордена, медали и нагрудные знаки.
Красный Крест и Красный Полумесяц — ношение знаков Красного Креста или Красного Полумесяца без права на это — 114; незаконное пользование эмблемой в коммерческих целях — 115; незаконное ношение знаков Красного Креста или Красного Полумесяца в районе военных действий — 193; злоупотребление военнослужащими в военное время флагом и знаками Красного Креста или Красного Полумесяца и окраской транспортных средств санитарной эвакуации — 194.
Кредитная система — подрыв ее в контрреволюционных целях — 69.
Кредитное учреждение — представление им фальшивых сведений о выполнении финансового плана — 210-а.
Крушение поездов — ответственность несовершеннолетних за действия, могущие вызвать К. п.,— 15.

Л

Лес — самовольная порубка и нарушение постановлений об охране лесов от хищения и истребления — 123; покупка и сбыт самовольно вырубленного Л.— 124; уничтожение граничных знаков при лесоустройстве — 129.
Лечебные учреждения — помещение в них, как мера наказания,—58.
Лечение — занятие врачеванием лицами, не имеющими медицинского образования, и занятие медицинскими работниками практикой, на которую они не имеют права,—111.
Лечение принудительное — как мера наказания — 58.
Литература — распространение, изготовление или хранение

контрреволюционной Л.—72; изготовление, хранение и распространение Л., призывающей к возбуждению религиозной и национальной вражды,—84; использование литературных произведений с нарушением законов об авторском праве — 263.

Лишение свободы — применение Л. с. к несовершеннолетним — 15; снятие судимости с лиц, осужденных к Л. с.,— 21, 21 § 1; как высшая мера наказания для несовершеннолетних и беременных —27; как основная мера наказания — 28; как мера, заменяющая объявление врагом трудящихся,—29; применение Л. с.—30; длительные сроки Л. с. по государственным преступлениям — 30 § 1; Л. с. в виде заключения в тюрьму — 27 § 1; отсрочка исполнения приговора, присуждающего к Л. с. военнослужащего в военное время, — 32; то же для работников железнодорожного и водного транспорта — 32 [1]; замена лишением свободы исправительно-трудовых работ — 33; запрещение замены Л. с. штрафом — 45; обязанность зачета предварительного заключения — 47; незаконное Л. с. в качестве меры пресечения — 198; незаконное Л. с. частным лицом — 226; применение в мирное время Л. с. за преступления, наказуемые по действующим законам смертной казнью,— стр. 208.

Ложные документы — выдача ложных документов — 210.

Ложный донос — 135, 137.

Ложное показание — свидетеля, эксперта и переводчика — 136, 137.

Ложные слухи — измышление Л. с., могущих вызвать общественную панику, недоверие к власти, дискредитирование ее,— 104.

Лошади — отказ или уклонение в военное время от выполнения военно-конской повинности — 83; убой и распродажа их с целью препятствования мероприятиям по обобществлению скота — 94 [1]; убой их или умышленное искалечение — 94 [2]; убой их без разрешения ветнадзора и преступно-халатный досмотр их в колхозах и совхозах — 205 [2]; нарушение правил учета лошадей — 100.

Льготы — воспрепятствование начальником подчиненному военнослужащему использовать льготы и преимущества — 181; ведение промысла или торговли от имени лица, пользующегося льготами,— 92.

М

Мак — посев опийного мака без разрешения — 144.

Малолетние — обучение их религии — 159; оставление без помощи и в опасном состоянии — 229; развращение их — 234; см. Несовершеннолетние.

Маневры — уклонение от них начсостава запаса Советской Армии — 98.

Марки — почтовые — подделка и сбыт поддельных марок — 85; накладывание на изделия из металла марок, сходных с пробирным клеймом,— 257.

Мародерство — 190.

Массовые беспорядки — 79.

Материалы — см. Оборудование и материалы.

Машинно-тракторные станции — порча и истребление пожаром имущества МТС — 205 [1].

Машины — боевые и транспортные — нарушение правил вождения их — 177[1].
Медали — см. Ордена, медали и нагрудные знаки.
Медико-педагогические меры — 8; случаи применения — 60; виды — 59.
Медицинские меры — 8; случаи применения — 13, 60; виды — 58.
Медицинская помощь — отказ в оказании ее — 231.
Медицинские работники — занятие ими такой практикой, на которую они не имеют права — 111.
Мена — земли — 122.
Меры и весы — хранение, употребление и сбыт мер и весов неправильных, запрещенных, с поддельным клеймом или без клейма — 154.
Меры социальной защиты — см. Наказание.
Местные комитеты — воспрепятствование их деятельности — 141.
Место совершения преступления — 2, 3.
Металл — наложение на изделия из М. клейм и марок, сходных с пробирным клеймом.— 257.
Механические двигатели — нарушение правил установки — 158.
Милиция — ответственность работников М. за совершение преступления — 164.
Мир — Закон о защите мира — стр. 207.
Мировые камеры и комиссии — нарушение нанимателем заключенных в них соглашений — 140; нарушение заключенных в них соглашений служебным лицом, как нанимателем. — 201.
Мобилизация — уклонение от М. в Советскую Армию — 81; уклонение от поверочных и пробных мобилизаций — 99; непредставление рабочего скота, автомобилей и иных транспортных средств при пробных и поверочных мобилизациях — 100.
Модель — пользование ею для недобросовестной конкуренции — 264.
Монета — подделка — 85.
Монополия — нарушение положений о М. внешней торговли — 89; нарушение законов и правил о государственных М.— 121.
Морской флот — нарушение правил кораблевождения — 177[3].
Морфий — изготовление, хранение, покупка и сбыт без разрешения или с нарушением правил — 144.
Мотивы преступления — 49, 50.
Мошенничество — 250.
Мужеложство — 235[1].
Музыкальные произведения — использование их с нарушением закона об авторском праве — 263.
Мучения — см. Истязания.

Н

Нагрудные знаки — см. Ордена, медали и нагрудные знаки.
Наем — взыскание платы за наем квартиры свыше установленного размера — 142.
Наказание — цель применения — 7, 7 § 1; виды — 8; условия применения судебно-исправительных мер — 9; условия непримене-

ния мер наказания всех видов — 10—12; условия неприменения судебно-исправительных мер — 13, 14; ответственность несовершеннолетних — 14 § 1—3, 15; условия применения медицинских мер — 13, 60; влияние опьянения на применение мер наказания — 13; случаи применения медицинско-педагогических мер — 60; применение их при покушении или подготовке к преступлению — 22, 23; применение их к участникам преступления — 25; применение их в случае недонесения о преступлениях — 26; виды судебно-исправительных мер — 27; неприменение расстрела к несовершеннолетним и беременным — 27; основные и дополнительные меры — 28; объявление врагом трудящихся с изгнанием из Союза ССР — 29; лишение свободы — 30; освобождение от назначенного ранее Н. или смягчение его в отношении военнослужащих, проявивших себя стойкими защитниками Союза ССР,— 32; исправительно-трудовые работы — 33; лишение прав и знаков почета — 34, 35, 36, 37; высылка и ссылка — 38, 39; увольнение с должности — 40; запрещение заниматься деятельностью или промыслом — 41; общественное порицание — 42; конфискация имущества — 43, 44; штраф — 45; предостережение — 46; обстоятельства, влияющие на определение мер Н.,— 48; случаи применения более строгого Н.—49; случаи применения более мягкого Н.—50; условия определения меры Н. в размере меньшем, чем предусмотрено определенной статьей УК или совсем им не предусмотренном.—51; порядок освобождения от применения мер Н.— 52; порядок определения Н., когда в действиях осужденного имеются признаки преступлений, предусмотренных несколькими статьями УК,—53; порядок определения мер Н. при совершении нескольких преступлений — 54; порядок определения мер Н. в случаях совершения нового преступления до отбытия мер наказания за ранее совершенное — 55; меры медицинского характера, виды — 58; меры медико-педагогического характера, виды — 59; тюремное заключение как мера Н.—27 § 1; условно-досрочное освобождение от Н.— 61, 62, стр. 229; досрочное освобождение от Н. несовершеннолетних — стр. 229; см. Смертная казнь.

Налог — уклонение от уплаты в военное время — 83; сокрытие или неправильное указание количества предметов, подлежащих обложению и учету,— 92; неуплата Н. отдельными гражданами в срок — 93; отказ или уклонение от уплаты Н. по взаимному соглашению — 95; сокрытие имущества, переходящего по наследству и дарению, и искусственное уменьшение стоимости такого имущества с целью уклониться от уплаты Н.— 96.

Наниматель — воспрепятствование использованию избирательных прав — 132 [1]; нарушение законов и постановлений о труде и социальном страховании — 139; нарушение коллективных договоров, тарифных соглашений и соглашений в мировых камерах — 140; нарушение законов и постановлений о труде и социальном страховании должностным лицом, как нанимателем,— 200.

Наркотики — 144, 151.

Народное здравие — нарушение правил об охране его — 112.

Насилие — ответственность несовершеннолетних за Н.— 15; как отягчающее вину обстоятельство — 49; при сопротивлении представителям власти — 106; угроза совершить Н.— 106 [1]; в отношении общественных активистов, ударников на производстве — 106 [2]; при освобождении арестованного — 117; над другими военнопленными или жестокое обращение с ними со стороны военнопленного, нахо-

дящегося на положении старшего,— 185 [2]; совершенное военнослужащим в районе военных действий — 191; при превышении власти — 197; при половых сношениях — 235.

Наследство — сокрытие наследственного имущества — 96.

Научные произведения — использование их с нарушением закона об авторском праве — 263.

Находка — утайка найденного имущества — 249.

Национализация земли — см. Земля.

Национальная вражда — пропаганда и агитация, призывающие к возбуждению Н. в., и изготовление, хранение и распространение литературы такого содержания — 84.

Национальное суеверие — использование в контрреволюционных целях — 72.

Начальствующий состав — см. Командный состав.

Небрежность — преступно-небрежное обращение с лошадьми — 205 [2].

Невменяемость — 13.

Недоброкачественная и некомплектная продукция — выпуск — 152 [1], 152 [1] § 1, 2.

Недобросовестное отношение — к служебным обязанностям — 196.

Недонесение — о преступлениях — 26; об измене родине —63 [3], 63 [4]; о контрреволюционных преступлениях — 73; о преступлениях, предусмотренных ст. ст. 79, 80 и 85 УК,— 86; надлежащим учреждениям и лицам об опасном для жизни состоянии другого лица — 230; о хищении — стр. 212; о разбое — стр. 214.

Недра земли — незаконная разработка — 127.

Незаконное задержание или привод — 198; лишение свободы — 226.

Неисполнение — повинностей и работ, имеющих общегосударственное значение,— 94; приказа органа, охраняющего общественный порядок,— 108; приказа военнослужащими — 165; злостное Н. договоров с государственными, общественными и кооперативными учреждениями и предприятиями — 252.

Необходимая оборона — 10, 10 § 1; 216, 222.

Неосторожность — определение понятия — 9; убийство по Н. — 218; телесное повреждение по Н.— 224.

Неотвратимая опасность — 11.

Неповиновение власти — 79, 108.

Неправосудный приговор — 199.

Несовершеннолетние — применение к ним мер наказания — 14, 14 § 1—5; 15; неприменение расстрела — 27; отдача родителям и иным лицам в качестве медико-педагогической меры — 59; обучение религии — 159; развращение — 234; принуждение их к занятию спекуляцией, проституцией, нищенством — 232 [1]; досрочное освобождение Н. — стр. 229; применение Указов от 4 июня 1947 г. в отношении Н.— стр. 217; см. Дети, Малолетние.

Неявка — военнослужащего в часть или к месту службы при назначении, переводе, из командировки, из отпуска или из лечебного заведения — 170, 171, 173.

Низменные побуждения — как отягчающее вину обстоятельство — 49.

Нищенство — принуждение несовершеннолетних к занятию Н.— 232 [1].

О

Обвешивание, обмеривание — 196 [2].

Обезображение лица — 219.

Обеспечение государственное — лишение права на государственное обеспечение — 34.

Облигации — скупка. О. государственных займов — 90 § 1; незаконный выпуск О. местными органами — 85 [2].

Оборона необходимая — см. Необходимая оборона.

Обман — с целью возбуждения суеверия — 160; обвешивание и обмеривание — 196 [2]; мошенничество — 250, 255.

Обмундирование — промотание — 177.

Оборудование и материалы — отмена ответственности за продажу, обмен О. и м.—стр. 227.

Обряды религиозные — воспрепятствование их исполнению—163.

Общественное бедствие — уничтожение или порча имущества, повлекшее О. б.,—262.

Общественное имущество — хищение О. и.—стр. 212; недонесение о хищении О. и.—стр. 212.

Общественное порицание — 27, 42.

Общественные работники — угрозы по отношению к О. р.— 106 [1].

Общественно-опасные действия — 4, 12; см. Преступление.

Общественный порядок — невыполнение приказов органов власти, охраняющих О. п.,—108.

Общественные организации — лишение права занимать в них выборные должности — 34; кража, порча, сокрытие или уничтожение документов в целях препятствования деятельности учреждений — 116; мошенничество, в результате которого был причинен убыток О. о.,—250.

Объявление вне закона — стр. 209.

Объявление войны — склонение к О. в.— 67.

Объявление врагом трудящихся — 28, 29.

Обязательные постановления — нарушение — 108[1], 123, 139, 200.

Обязательные поставки — 94, 95.

Оглашение — данных предварительного следствия — 138.

Одурманивающие вещества — изготовление, хранение, покупка и сбыт без разрешения — 151.

Опасное состояние — неоказание помощи лицу, находящемуся в опасном состоянии,—229, 230.

Опасность — неотвратимая — 11.

Опий — изготовление, хранение, купля и сбыт без разрешения — 151.

Опийный мак — посев его — 144.

Опьянение — значение О.— 13.

Организация контрреволюционная — 76.

Ордена, медали и нагрудные знаки — лишение знаков отличия при поражении прав — 35, 35 § 1; незаконное ношение — 113; противозаконное ношение знаков Красного Креста и Красного Полумесяца — 114, 193; незаконное награждение и передача орденов, медалей и нагрудных знаков другим лицам — стр. 221.

Орудия производства — взимание платы за одолженные О. п. в размере, превышающем обычную норму,—259.

Оружие — изготовление, сбыт, покупка и хранение — 145; промотание — 177; хищение — 80 [1].

Освобождение — порядок освобождения осужденных от применения к ним наказания — 52; незаконное О. из-под стражи — 117; досрочное и условно-досрочное О.—61, 62, стр. 229.

Оскорбление — представителей власти — 109; О., нанесенное военным начальником или военному начальнику,—168, 169; нанесение О. словесно или письменно — 237; О. в печати — 238.

Оставление — воинской части — 170, 171; воинской части в боевой обстановке — 172; поля сражения во время боя — 185; без помощи — 229.

Остановка поезда — самовольная О. п. стоп-краном — 108 [6], 108 [6] § 1.

Ответственность дисциплинарная — 213.

Отказ — от военной службы — 81; от уплаты налогов и выполнения повинностей в военное время — 83; от выполнения повинностей и работ, имеющих общегосударственное значение,—94; от уплаты налогов — 95; О. свидетелей, экспертов, переводчиков и понятых от исполнения обязанностей — 134; О. в приеме на работу женщин, беременных и кормящих грудью,— 139 [1]; О. действовать оружием во время боя — 185.

Открытие — передача за границу О., составляющих государственную тайну, — стр. 210.

Отпуск — ответственность за неявку в срок на службу военнослужащих из О.— 170, 171, 173.

Отсрочка — исполнение приговора, присуждающего военнослужащего в военное время к лишению свободы без поражения прав,—32.

Отягчающие вину обстоятельства — 49.

Офицерский состав — см. Командный состав.

Официальные бумаги — подделка — 105, 210, 254.

Охота — незаконная — 125; покупка, сбыт, хранение и провоз пушнины, добытой путем незаконной О.,— 126.

Охрана труда — 141 [2], 141 [3], 139, 200.

П

Памятники — сокрытие П. старины и искусства, подлежащих регистрации,—130.

Паспорт — въезд в СССР и выезд за границу без установленного П.— 120.

Пенсии — лишение прав на П.— 34, 37.

Переводчики — неявка их по вызову судебно-следственных органов или отказ от исполнения обязанностей и препятствование их явке лицами, от которых они материально зависят,—134; ложные показания — 136.

Переписка — военнослужащего во время войны с лицами, принадлежащими к составу неприятельской армии или живущими на неприятельской территории,—189.

Перепись и переучет — животных и предметов при опытных и поверочных мобилизациях — 100.

Переплавка монеты — 85 [1].

Переход государственной границы — помощь переходу, совершенная как промысел или служебным лицом,— 88.
Печати — срыв или порча П., наложенной для охраны предметов и помещений,—129.
Печатные произведения — нарушение правил, установленных для выпуска и размножения П. п.,— 121 [2].
Печать — оскорбление в П.— 238; клевета в П.— 239.
Платина — клеймение поддельным и сходным с пробирным клеймом слитков и изделий из П.—257; хранение в торговых предприятиях неклейменных изделий и сбыт их — 258.
Плен — добровольная сдача в П. по трусости или малодушию — 185 [1].
Пленные — 185[2]; 192.
Побег — за границу военнослужащего — 63[3]; содействие П. арестованных — 117; с места обязательного поселения или из-под стражи — 118.
Побои — 223, 106 [2].
Повинности — уклонение от исполнения в военное время — 83; отказ отдельных граждан от исполнения П. и работ, имеющих общегосударственное значение,— 94; отказ или уклонение от исполнения П. по взаимному соглашению — 95; подделка документов, освобождающих от П.,—105.
Повозки — нарушение правил о военном учете их и непредставление при испытании и поверочных мобилизациях — 100.
Повреждение — документов — 116; печатей — 129-а; тракторов и с.-х. машин — 205 [1]; имущества — 261, 262.
Повторность имущественных преступлений — стр. 212, 216.
Повышение цен — на товары — 196 [2].
Пограничная служба — нарушение правил несения П. с. — 178 [1].
Погромы — при массовых беспорядках — 79.
Подделка — монеты, казначейских и Государственного банка билетов, ценных бумаг, иностранной валюты, знаков почтовой оплаты, билетов ж. д. и водного транспорта и документов на проезд и провоз грузов — 85; удостоверений и иных официальных документов — 105; переплавка государственной разменной металлической монеты — 85 [1]; клейм для мер и весов — 154; служебным лицом документов — 210; документов, устанавливающих имущественные права,— 254; пробирного клейма — 257.
Поджог — уничтожение имущества путем П.—262.
Подлог — уклонение от военной службы путем П. документов — 81; официальных документов и использование их — 105; уклонение от исполнения обязанностей военной службы путем П. документов — 175; служебный П.— 210.
Подмен — чужого ребенка — 228.
Подростки — см. Несовершеннолетние.
Подрывники-диверсанты — применение к ним смертной казни — стр. 208.
Подстрекательство — 24, 25, 232 [1].
Пожар — порча или истребление П. тракторов, с.-х. машин, имущества колхозов, совхозов и МТС — 205 [1].
Покупка — земли — 122; самовольно вырубленного леса — 124; пушнины, добытой путем незаконной охоты,—126; продуктов, материалов и изделий, в отношении которых есть специальное запрещение,— 143, 143 § 1; для сбыта ядовитых и сильнодействующих

веществ без разрешения — 144; взрывчатых веществ и огнестрельного и холодного оружия без разрешения — 145; без разрешения кокаина, опия и иных одурманивающих веществ для сбыта — 151; незаконная П. военного имущества — 177; имущества, добытого путем кражи, грабежа, разбоя, присвоения, растраты и мошенничества — 251.

Покушение на преступление — определение понятия и применение мер наказания — 22, 23.

Полеты международные — 80[5].

Половое сношение — понуждение служебным лицом к половой связи лица, от него по службе зависящего,—203; с лицами, недостигшими половой зрелости, — 233; с применением насилия, угроз, использования беспомощного состояния и понуждение к половой связи лица, материально зависящего, — 235; мужеложство — 235[1].

Помилование — см. Амнистия.

Помощь — оставление без помощи лица, находящегося в опасном для жизни состоянии,— 229; неоказание ее лицу, находящемуся в опасном для жизни состоянии, если последствием этого была смерть или тяжелое телесное повреждение,— 230; неоказание ее капитаном судна лицам, гибнущим на море или ином водном пути — 230[1]; неоказание ее больному лицами, обязанными по закону или занимающимися медицинской практикой,— 231; оставление детей без П.—229[1], 232.

Понижение — мер наказания — 51.

Понятые — неявка их по вызову судебно-следственных органов или отказ от исполнения обязанностей и препятствование их явке лицами, от которых они материально зависят,— 134.

Поражение прав — 27, 34, 35, 36, 37.

Порнография — изготовление и распространение порнографических сочинений и изображений — 121[3].

Порча — казенного имущества военнослужащими — 177; тракторов и с.-х. машин — 205[1]; имущества — 261; имущества общеопасным способом — 262.

Порядок управления — преступления против П. у.— определение понятия — 77; особо опасные для Союза ССР — 78—91; иные преступления против П. у.— 92—163.

Посевы — опийного мака и индийской конопли — 144 п. «б»; см. Потравы.

Поселение — побег с места обязательного П. или с дороги к нему — 118.

Пособники — 24, 25.

Поставки — уклонение от П. лошадей в Советскую Армию — 100 п. «б»; см. Обязательные поставки.

Посредничество — во взяточничестве — 208.

Потрава — ответственность за П. посевов в колхозах и совхозах — стр. 222.

Похищение — документов — 116; см. Кража, Хищение.

Почетное звание — лишение его при лишении прав — 34, 35.

Почта — подделка знаков почтовой оплаты — 85.

Превышение власти — лицом начсостава Советской Армии — 180; служебным лицом — 197.

Превышение обороны — см. Необходимая оборона.

Предварительное заключение — 47.

Предварительное следствие — разглашение материалов П. с. без разрешения — 138.
Предостережение — 27, 28, 46.
Преступление — общие положения — 1—8, 16, 17, 18, 49, 50; П. длящееся и продолжаемое — 17 § 1.
Приборы измерительные — 196[2].
Привод — незаконный — 198.
Приговор — предельный срок исполнения — 20; результаты невозможности исполнить П. об изгнании — 29; отсрочка исполнения П., присуждающего военнослужащего в военное время к лишению свободы без поражения прав,—32; вынесение судьями неправосудного П.—199.
Приготовление к преступлению — 22, 23.
Прием на работу — отказ от приема на работу беременных и кормящих грудью женщин — 139[1].
Призыв на военную службу — уклонение — 81.
Приказ — невыполнение П. органа власти, охраняющего общественный порядок,— 108; невыполнение П. военнослужащими — 165.
Принуждение — к исполнению незаконных требований — 106; к нарушению обязанностей по военной службе — 167; к даче показаний — 198; к половой связи — 203, 235; несовершеннолетних к занятию нищенством, спекуляцией и проституцией — 232[1]; к проституции — 236.
Принудительное лечение — как мера медицинского характера — 58.
Принудительные работы — см. Исправительно-трудовые работы.
Присвоение — власти или звания служебного лица — 110; имущества частным лицом — 248; находки — 249; орденов, медалей и нагрудных знаков — стр. 221; государственного, колхозного, кооперативного или иного общественного имущества — стр. 212.
Притоны — содержание П., в которых производится сбыт или употребление кокаина и иных одурманивающих веществ,— 151; содержание П. разврата — 236.
Пробирное клеймо — изготовление, хранение и сбыт поддельного П. к. и клеймение им изделий, а также наложение клейм и марок, сходных с П. к.,— 257; хранение неклейменных изделий из ценных металлов — 258.
Провокаторы — 74.
Провокация взятки — 209.
Продолжаемое преступление — условия применения давности — 17 § 1.
Прогул — отмена судебной ответственности рабочих и служащих за П. без уважительной причины — стр. 225.
Продукты — изготовление запрещенных П.— 143, 143[1] § 1, 2.
Продукция — недоброкачественная и некомплектная — ответственность за выпуск — 152[1], 152[1] § 1, 2.
Произведения литературные, художественные и научные — использование их с нарушением законов об авторском праве — 263; нарушение правил, установленных для выпуска и размножения произведений печати,—121[2].
Производственно-техническая дисциплина — нарушение правил — 141[2], 141[3].
Промотание — казенного имущества военнослужащим — 177.
Промысел — запрещение заниматься П. — как мера наказа-

ния — 27, 41; ведение П. от имени лица или организации, пользующихся льготами,— 92.

Промысловая кооперация — см. Кооперация.

Промышленность — подрыв — 69; нарушение законов и постановлений, регулирующих П., — 152; нарушение служебным лицом правил о П.—202.

Пропаганда — призывающая к совершению контрреволюционных преступлений — 72; призывающая к религиозной и национальной вражде — 84; П. войны — стр. 207.

Прописка паспортов — нарушение правил П. п. — 120 [1].

Проституция — принуждение заниматься П. и вовлечение в нее женщин — 236; подстрекательство — 232 [1].

Протекционизм — 196.

Противодействие власти — 79.

Противопожарные правила — 141 [2], 141 [3].

Профессия — запрещение занятия П. или промыслом — 27, 41.

Профсоюзы — препятствование законной деятельности П. и их уполномоченных — 141.

Проценты — взимание П. за заем свыше установленного размера — 259.

Пути сообщения — разрушение — 71, 79, 80 [2]; нарушение труддисциплины на транспорте — 80 [3]; нарушение правил охраны П. с.— 108 [1]; см. Транспорт.

Пушнина — купля, сбыт, хранение и провоз П., добытой незаконной охотой,—126.

Р

Работы строительные — 157.

Разбазаривание — арендатором государственного, общественного и кооперативного имущества — 253.

Разбой — совершенный военнослужащими в районе военных действий — 191; открытое нападение для завладения имуществом — 247, стр. 214.

Развращение — малолетних и несовершеннолетних — 234.

Разглашение — государственной тайны — стр. 209; военнослужащими военных сведений — 188; материалов предварительного следствия, дознания и ревизии без разрешения — 138; служебным лицом сведений, не подлежащих оглашению,—211.

Разработка недр — противозаконная — 127.

Разрушение путей сообщения — 71, 79, 80 [2].

Раненые — 192.

Распоряжение — неисполнение Р. находящегося на посту милиционера, военного караула и иных властей — 108; неисполнение Р. начальника — 165.

Распространение — литературы, призывающей к возбуждению религиозной и национальной вражды, — 84, контрреволюционной литературы — 72; ложных слухов и непроверенных сведений с целью вызвать общественную панику и недоверие к власти — 104; ложных позорящих сведений — 239.

Расстрел — 18, 46; см. Смертная казнь.

Растление — лиц, не достигших половой зрелости,—233.

Растрата — частным лицом — 248; государственного, колхозного, кооперативного или иного общественного имущества — стр. 212.

Расхищение государственного имущества — см. Имущество государственное.
Ребенок — см. Дети.
Ревизия — разглашение материалов без разрешения — 138.
Религия — обучение малолетних и несовершеннолетних — 159.
Религиозные группы — принудительные сборы для них — 161; присвоение ими публично-правовых функций — 162.
Религиозные обряды — препятствование выполнению их — 163.
Религиозные предрассудки — использование их в контрреволюционных целях — 72; пропаганда или агитация, призывающая к возбуждению религиозной вражды, и изготовление, хранение и распространение литературы такого содержания — 84-а; обман с целью вызвать суеверие в массах — 160.
Религиозные убеждения — уклонение военнослужащих от военной службы под предлогом Р. у.— 82^1, 176.
Решение — неправосудное — 199.
Родители — уклонение их от уплаты содержания детям — 232.
Родительские права — лишение их — 34, 35.
Ростовщичество — 259.
Рыбная ловля — 125.

С

Саботаж — 75.
Самовольное возвращение — в Союз ССР после изгнания — 29.
Самовольная остановка поездов — 108^6, 108^6 § 1.
Самовольное использование — эмблемы и знаков санитарной службы армии в коммерческих целях — 115; литературных и иных произведений с нарушением законов об авторском праве — 263; товарных знаков — 264.
Самовольное оставление — воинской части — 171; то же самое в боевой обстановке — 172; С. о. поля сражения во время боя — 185.
Самовольное пользование — изобретением с нарушением законов о патентах — 263.
Самовольное присвоение — власти или звания служебного лица — 110.
Самовольный проезд — в товарных поездах — замена уголовной ответственности за С. п. в товарных поездах мерами административного воздействия — стр. 226.
Самовольное сенокошение — квалификация С. с.—стр. 216.
Самовольный уход — отмена судебной ответственности рабочих и служащих за С. у. с предприятий и из учреждений — стр. 225.
Самогон — изготовление, хранение и торговля — стр. 210.
Самогонные аппараты — изготовление, хранение, ремонт и сбыт их — стр. 210.
Самоубийство — как результат принуждения служебным лицом к половой связи лица, которое зависит по службе,—203.
Самоуправство — 131.
Санитарная служба — использование эмблем и знаков С. с. армии в каммерческих целях — 115.
Сборы — неуплата — 93; принудительные сборы для церковных и религиозных групп — 161.

Сбыт — поддельной монеты, казначейских и Госбанка билетов и др.— 85; поддельных удостоверений и официальных документов, дающих права или освобождающих от повинностей,— 105; порнографических сочинений и изображений — 121 [3]; самовольно вырубленного леса — 124; пушнины, добытой незаконной охотой,— 126; продуктов, материалов и изделий, в отношении которых имеется специальное запрещение,— 143; ядовитых сильнодействующих веществ без разрешения или с нарушением правил — 144; взрывчатых веществ, огнестрельного и холодного оружия без разрешения — 145; хлебного вина, изделий из водки, наливок и настоек без разрешения — 147; изготовленных без разрешения или свыше установленной крепости вина, водки, спиртных напитков и спиртосодержащих веществ — 148; кокаина, опия и иных одурманивающих веществ без разрешения — 151; мер и весов неправильных, запрещенных, с поддельным или неустановленным клеймом или без клейма — 154; фальсифицированных предметов — 255; непригодных семян — 256; поддельного пробирного клейма и изделий с таким клеймом — 257.

Сведения — разглашение военнослужащими военных С.— 188; сообщение служебным лицом С., не подлежащих оглашению, — 211, стр. 209.

Свидетели — неявка С. по вызову судебно-следственных органов или отказ от исполнения обязанностей и препятствование явке их лицами, от которых они зависят, — 134; ложное показание — 136.

Свобода — незаконное лишение — 226; см. Лишение свободы.

Сводничество — 236.

Связь — разрушение средств С. в контрреволюционных целях — 71; при массовых беспорядках и бандитизме — 79, 80; см. Кабель.

Сделки — с землей — 122, 122 § 1, 2; заключение служебным лицом невыгодных С.— 206.

Сельскохозяйственные машины — порча и поломка их — 205 [1].

Семена — сбыт непригодных С.—256.

Сенокошение — квалификация С.—стр. 216.

Серебро — клеймение поддельным или сходным с пробирным клеймом слитков и изделий из него — 257; хранение в торговых предприятиях неклейменных изделий из него и сбыт их — 258.

Сильнодействующие вещества — изготовление, хранение, купля и сбыт без разрешения или с нарушением правил — 144.

Симуляция болезни — для уклонения от военной службы — 175.

Скот — нарушение правил военного учета и непредставление его при пробных и поверочных мобилизациях — 100; злостный убой и распродажа С.— 94 [1]; убой и умышленное искалечение лошадей — 94[2], 205[2].

Скупка — краденого — 251; облигаций госзайма — 90, 90 § 1.

Следствие — уклонение от явки — 134; ложное показание — 136; оглашение данных — 138; принуждение дать показание — 198.

Сложение наказания — 53, 54, 55.

Служба внутренняя — 179.

Служба военная — см. Военная служба.

Служба — караульная и военная — 178.

Служба санитарная — 115, 193, 194.

Служебное лицо — см. Должностное лицо.

Служебные обязанности — халатное и недобросовестное отношение к ним — 196.

Служебные преступления — 195—213.
Смертная казнь — отмена С. к. в мирное время — стр. 207; применение С. к. к изменникам родины, шпионам и подрывникам-диверсантам — стр. 208; к убийцам — стр. 208.
Снаряды — изготовление, хранение, сбыт — 145.
Снаряжение — промотание — 177.
Сношение с иностранными государствами — 65, 67.
Сношение с лицами, принадлежащими к составу неприятельской армии,—189.
Собственники — использование государственных учреждений и предприятий в интересах бывших собственников — 69.
Советы — участие в выборах в Советы лиц, лишенных избирательных прав,— 132, 132 § 1.
Советская армия — уклонение от мобилизации — 81; злостное невыполнение договоров, связанных с доставкой предметов обеспечения,—252 п. «б»; см. Военная служба, Военнослужащие, Воинские преступления.
Совокупность преступлений — 53, 53 § 1, 2; 54, 55.
Совхозы — порча пожаром имущества С. — 205[1].
Соглашение — нарушение нанимателем тарифных и заключенных в мировых камерах и комиссиях С.— 140; нарушение служебным лицом как нанимателем тарифных и заключенных в мировых камерах С.—201.
Содержание — отказ от выплаты С. детям — 232.
Сокрытие — количества предметов, подлежащих учету и обложению,— 92; имущества, переходящего по наследству и дарению,— 96; документов государственных, общественных и кооперативных учреждений — 116; коллекций, памятников старины и искусства и архивных материалов, подлежащих регистрации,— 130; С., как вид участия в совершении преступления — 24.
Солидарная ответственность — причинение ущерба совместными действиями — стр. 219.
Сопротивление — представителям власти — 106; исполнению обязанностей по военной службе — 166.
Соучастие — 24, 25, 76, 79, 80, 87 § 1, 2; 32[1], 164 примечание 2.
Социальное страхование — нарушение нанимателем законов и постановлений о С. с.—139; нарушение служебным лицом, как нанимателем, законов и постановлений о С. с.—200.
Спекуляция — 155, 155 § 1; понуждение несовершеннолетних к занятию С.—232[1].
Специалисты — уклонение их от персонального учета — 102.
Спиртные напитки — изготовление для сбыта, сбыт и хранение — 147, 148; изготовление, хранение и сбыт самогона — 149, стр. 210; изготовление, хранение и сбыт самогонных аппаратов — 150.
Сражение — оставление поля С. — 185.
Срок — лишения свободы — 30, 47; исправительно-трудовых работ — 33; поражения прав — 34; высылки — 38, 39; запрещения занятия определенной деятельностью или промыслом — 40, 41; испытательный С. при условном осуждении — 56; С., по истечении которого лица, совершившие преступление, считаются несудимыми — 21 § 1, 2.
Срыв печатей — 129.
Ссылка — как мера наказания — 27; случаи применения — 38, 39; побег из места С. или с дороги к нему — 118.

Стаж трудовой — незачет в трудовой стаж времени отбывания исправительно-трудовых работ — 33[1].

Стандарты обязательные — несоблюдение промышленными предприятиями — 152[1], 152[1] § 1, 2.

Старина — сокрытие коллекций и памятников С., подлежащих регистрации,— 130.

Страхование государственное — неуплата в срок сборов по обязательному окладному страхованию — 93.

Строительные работы — невыполнение или нарушение правил — 157.

Судимость — 21, 21 § 1, 2.

Судно — нарушение правил предупреждения столкновений — 108[2]; оставление гибнущего военного корабля командиром и лицами команды — 186; кража с него — 205; неоказание помощи командиром С.— 230[1].

Судоходство — нарушение правил — 108[2].

Судьи — вынесение неправосудного приговора или решения — 199.

Суеверие — возбуждение С.—160.

Суррогаты — денежные — 85[2].

Т

Тайна государственная — 68, 188; ответственность за разглашение Г. т. и за утрату документов, содержащих Г. т.,—стр. 209.

Тарифное соглашение — нарушение его нанимателем — 140; нарушение служебным лицом, как нанимателем, — 201.

Телесные повреждения — ответственность несовершеннолетних за причинение Т. п.—15; уклонение от очередного призыва на действительную военную службу путем причинения себе Т. п.—81; уклонение военнослужащего от несения обязанностей военной службы путем причинения себе Т. п. — 175; тяжкое Т. п. — 219; менее тяжкое Т. п.—220; Т. п., нанесенное в состоянии сильного нервного волнения, — 221; легкое Т. п. — 223; неосторожное Т. п. — 224.

Террористические акты — 70.

Техники — уклонение от персонального учета — 102.

Техническое усовершенствование — передача за границу Т. у., составляющих государственную тайну, — стр. 210.

Товарный знак — самовольное пользование для недобросовестной конкуренции — 264.

Товары — повышение цен — 196[2].

Торги публичные — искусственное снижение цен — 156.

Торговля — подрыв Т. в контрреволюционных целях — 69; нарушение монополии внешней Т.— 89; ведение Т. от имени лица или организации, пользующихся льготами,— 92; ведение в торговом предприятии двойных книг — 92; Т. самогоном — стр. 210; с нарушением законов и постановлений, регулирующих Т.,—152; шкурками морских котиков и бобров без пломб и клейм или документов, удостоверяющих законность приобретения,— 153; нарушение нормального развития советской и колхозной Т. (спекуляция) — 155; превышение цен — 196[2]; нарушение служебным лицом правил Т.— 202.

Торговое судно — см. Судно.

Трактор — порча или поломка тракторов и с.-х. машин — 205[1].

Транспорт — ответственность несовершеннолетних за действия, могущие вызвать крушение поездов,— 14 § 1, 2; подрыв Т. в контрреволюционных целях — 69; нарушение трудовой дисциплины на Т.— 80^{3}; подделка билетов ж.-д. и водного Т. и документов на проезд и провоз грузов — 85; нарушение правил охраны порядка и безопасности движения, охраны имущества Т.—108^{1}; самовольная остановка поезда стоп-краном — 108^{6}; см. Пути сообщения.

Транспортная повинность — отказ от выполнения в военное время — 83.

Труд — нарушение законов о Т.— 139, 139^{1}, 140, 200, 201.

Трудовая дисциплина — нарушение работниками транспорта — 80^{3}.

Трудовой стаж — незачет в Т. с. времени отбывания исправительно-трудовых работ — 33^{1};

Тюремное заключение — как мера наказания — 27 § 1.

У

Убийство — ответственность несовершеннолетних — 15; при сопротивлении власти — 106; умышленное — 214; в состоянии нервного волнения — 215; с превышением мер необходимой обороны — 216; неосторожное — 218; при отягчающих обстоятельствах — стр. 208.

Убой — хищнический У. скота — 94^{1}, лошадей — 94^{2}.

Увечье — ответственность несовершеннолетних за причинение У.— 15.

Увольнение — с должности — как мера наказания — 27; случаи применения — 40.

Угроза — в связи со служебной и общественной деятельностью лица, которому угрожают,— 106; У. убийством, причинением телесных повреждений или нанесение побоев военному начальнику в связи с его служебной деятельностью — 166^{1}; половое сношение с применением У.—235; У. при самообороне — 10 § 1.

Удаление — из пределов БССР, Союза ССР или отдельной местности — 27, 38, 39.

Удержание — из зарплаты отбывающих исправительно-трудовые работы — 33 § 1, 2.

Удостоверение — подделка — 105.

Уклонение — от военной службы — 81; от мобилизации — 82; от выплаты налогов и выполнения повинностей в военное время — 83; от выплаты налогов по взаимному согласию — 95; от допризывной подготовки — 98; от поверочных и сборочных мобилизаций — 99; от доставки лошадей, вооружения и повозок — 100; от персонального учета специалистов — 102; У. от явки в суд — 134; военнослужащих от выполнения обязанностей по службе посредством применения телесного повреждения, симуляции болезни, подлога или другого мошенничества — 175; военнослужащих от обязанностей по службе из религиозных убеждений — 176; от уплаты алиментов — 232;

Умысел — определение понятия — 9.

Уничтожение — государственного и общественного имущества в контрреволюционных целях — 71; лесов — нарушение постановлений, изданных для охраны лесов от уничтожения,— 123; документов — официальных или частных — 116; противозаконное У. имущества

военнослужащими в районе военных действий — 191; имущества — 261; имущества общеопасным способом — 262.

Управление — преступления против порядка управления — 77—163.

Условное осуждение — снятие судимости — 21; определение понятия и размер испытательного срока — 56; исполнение условной меры при совершении нового преступления — 57.

Условно-досрочное освобождение — стр. 229.

Утрата документов — см. Документы.

Участники преступления — определение понятия и виды их — 24, 25, 164.

Учебные сборы — уклонение от них начсостава запаса Советской Армии — 98.

Учет — нарушение правил У. военнообязанных и призывников — 97, 97 § 1; нарушение правил военного У. рабочего скота и др. предметов — 100; уклонение от персонального У. специалистов — 102; сокрытие коллекций, памятников древности, культуры и архивных материалов, которые подлежат У.,— 130.

Учреждения государственные — см. Государственные учреждения.

Ущерб — государству как отягчающее вину обстоятельство — 49; как обязательное последствие для состава бесхозяйственности — 195; взыскание У., причиненного преступлением, — стр. 218.

Ф

Фабрично-заводской комитет — воспрепятствование деятельности — 141.

Фабричный знак, рисунок, модель — самовольное использование для недобросовестной конкуренции — 264.

Фальсификация — 255.

Фальшивомонетничество — 85.

Фирма — самовольное пользование чужой фирмой — 264.

Флаг — злоупотребление в военное время флагами Красного Креста и Красного Полумесяца — 194.

Флот воздушный — нарушение обязанностей, совершенное лицами начсостава гражданского В. ф.,—80[4], 80[5]; нарушение военнослужащим правил полетов или подготовки к ним — 177[2].

Флот морской — нарушение правил кораблевождения — 177[3].

Фотокиноцензура — нарушение правил ее — 121[2].

Фотоснимки — нарушение правил о них — 108[3].

Х

Халатность — халатное отношение к службе начсостава Советской Армии — 180; к служебным обязанностям — 196.

Хитрость — как отягчающее вину обстоятельство — 49.

Хищение — государственного, колхозного, кооперативного или иного общественного имущества — стр. 212; мелкое Х. государственного или общественного имущества — стр. 212; совершенное несовершеннолетними — стр. 217; документов — 116.

Холодное оружие — хранение, сбыт и ношение — 145.
Хранение — литературы контрреволюционной — 72, литературы, призывающей к возбуждению религиозной или национальной вражды, — 84; пушнины, добытой путем незаконной охоты, — 126; продуктов, материалов и изделий, в отношении которых есть специальное запрещение,—143; ядовитых и сильнодействующих веществ без разрешения или с нарушением правил — 144; взрывчатых веществ и огнестрельного и холодного оружия без разрешения — 145; хлебного вина, изделий из водки, наливок и настоек для сбыта без разрешения — 147; изготовленных без разрешения или свыше установленной крепости вина, водки, спиртных и спиртосодержащих напитков и предметов со спиртом — 148; самогона для сбыта — стр. 210; аппаратов для изготовления самогона — стр. 210; кокаина, опия и других одурманивающих веществ без разрешения — 151; мер и весов неправильных, запрещенных, с поддельным или неустановленным клеймом или без клейма — 154; нарушение правил хранения казенного имущества военнослужащих — 177; поддельного пробирного клейма — 257; неклейменных изделий из ценных материалов — 258.
Художественные произведения — использование их с нарушением закона об авторском праве — 263.
Хулиганство — 107; ответственность за мелкое хулиганство — стр. 228.

Ц

Цензура — нарушение правил — 121².
Ценные бумаги — подделка — 85; незаконный выпуск — 85².
Цены — превышение цен на товары — 196²; искусственное снижение цен на публичных торгах — 156.
Церковные группы — принудительные сборы для них — 161; присвоение ими публично-правовых функций — 162.
Цыгане — ответственность за занятие бродяжничеством — стр. 224.

Ч

Частники — занятие запрещенным промыслом — 143 § 1, 2.
Чеки — выдача чека, который не должен оплачиваться плательщиком, отмена чека без уважительных причин — 250¹.

Ш

Шайка — хищение государственного, колхозного, кооперативного или иного общественного имущества, совершенное Ш.,— стр. 212, 216; кража личного имущества граждан, совершенная Ш., — стр. 212.
Школа — обучение религии — 159.
Шпионаж — 63¹, 63², 68; применение смертной казни к шпионам — стр. 208.
Штраф — 27, 45.

Э

Экономическая контрреволюция — 69.
Экономические сведения — 68.
Эксперт — уклонение от явки — 134.
Экстерриториальность — особый порядок ответственности за преступления лиц, пользующихся правом Э., — 3.
Электрическая энергия — кража — 244.
Эпидемия — нарушение правил борьбы с нею — 112.
Эфир — выделка, хранение, покупка и сбыт без разрешения — 151.

Ю

Юридическое лицо — присвоение религиозными группами прав юридического лица — 162.

Я

Явка — уклонение от явки в суд — 134.
Ядовитые вещества — 144, 151.

СОДЕРЖАНИЕ

УГОЛОВНЫЙ КОДЕКС БССР

	Статьи	Стр.
I. Общие положения	1—62	151
II. Контрреволюционные преступления	63—76	163
III. Преступления против порядка государственного управления	77	167
А. Преступления против порядка государственного управления, особо опасные для Союза ССР	78—91	—
Б. Прочие преступления против порядка государственного управления	92—163	172
IV. Воинские преступления	164—194	186
V. Должностные преступления	195—213	194
VI. Преступления против личности	214—239	199
VII. Имущественные преступления	240—264	202

Закон о защите мира 207

Об отмене смертной казни . . . . . . —

О применении смертной казни к изменникам родины, шпионам, подрывникам-диверсантам 208

Об усилении уголовной ответственности за умышленное убийство . . . . . . —

Об объявлении вне закона должностных лиц — граждан Союза ССР за границей, перебежавших в лагерь врагов рабочего класса и крестьянства и отказывающихся вернуться в Союз ССР 209

Об ответственности за разглашение государственной тайны и за утрату документов, содержащих государственную тайну . . . . . . —

Об уголовной ответственности за изготовление и продажу самогона 210

Об усилении уголовной ответственности за изнасилование 211

Об уголовной ответственности за хищение государственного и общественного имущества 212

Об уголовной ответственности за мелкое хищение государственного и общественного имущества . . . . . . —

О применении Указа Президиума Верховного Совета СССР «Об уголовной ответственности за мелкое хищение государственного и общественного имущества» к лицам, совершившим эти преступления до 10 января 1955 года 213
Об усилении охраны личной собственности граждан . . —
О порядке применения судами Указов Президиума Верховного Совета СССР от 4 июня 1947 г. 214
О судебной практике по применению Указа Президиума Верховного Совета СССР от 4 июня 1947 года «Об уголовной ответственности за хищение государственного и общественного имущества» . . . . . . —
О применении Указов от 4 июня 1947 года в отношении несовершеннолетних 217
О судебной практике по взысканию материального ущерба, причиненного преступлением 218
Об ответственности за незаконное награждение орденами и медалями СССР и нагрудными знаками, за присвоение орденов, медалей и нагрудных знаков и передачу их награжденными лицами другим лицам 221
Об ответственности за потравы посевов в колхозах и совхозах 222
О приобщении к труду цыган, занимающихся бродяжничеством 224
Об отмене судебной ответственности рабочих и служащих за самовольный уход с предприятий и из учреждений и за прогул без уважительной причины 225
О замене уголовной ответственности за самовольный проезд в товарных поездах мерами административного воздействия 226
Об отмене Указа Президиума Верховного Совета СССР «О запрещении продажи, обмена и отпуска на сторону оборудования и материалов и об ответственности по суду за эти незаконные действия» 227
Об отмене уголовной ответственности беременных женщин за производство аборта . . . . —
Об отмене запрещения абортов . . . . —
Об ответственности за мелкое хулиганство 228
О порядке досрочного освобождения от наказания осужденных за преступления, совершенные в возрасте до 18 лет 229
О введении условно-досрочного освобождения из мест заключения . . . . —
Об амнистии (Постановление Президиума ЦИК СССР от 2 ноября 1927 г.) 230
Об амнистии в связи с победой над гитлеровской Германией (Указ Президиума Верховного Совета СССР от 7 июля 1945 г.) 232
Об амнистии (Указ Президиума Верховного Совета СССР от 27 марта 1953 г.) 233
Об амнистии советских граждан, сотрудничавших с оккупантами в период Великой Отечественной войны

1941—1945 гг. (Указ Президиума Верховного Совета СССР от 17 сентября 1955 г.) 234
О досрочном освобождении германских граждан, осужденных судебными органами СССР, за совершенные ими преступления против народов Советского Союза в период войны (Указ Президиума Верховного Совета СССР от 28 сентября 1955 г.) 236
О применении Указа Президиума Верховного Совета СССР от 17 сентября 1955 года «Об амнистии советских граждан, сотрудничавших с оккупантами в период Великой Отечественной войны 1941—1945 гг.» к военнослужащим Советской Армии и Флота, сдавшимся в плен врагу в период Отечественной войны (Постановление Президиума Верховного Совета СССР от 20 сентября 1956 г.) . . . . —
Об амнистии японских граждан, осужденных в Советском Союзе (Указ Президиума Верховного Совета СССР от 13 декабря 1956 г.) 237
Об отмене запрещения применять амнистию к лицам, осужденным за преступления, предусмотренные постановлениями ЦИК и СНК СССР от 7 и 22 августа 1932 г. —
Постатейные материалы 238
Дополнение 264
Алфавитно-предметный указатель 267

Редактор *И. Ветров*
Технический редактор *А. Труханова*
Корректоры *М. Барсукова и С. Киселевич*

АТ 06819. Подп. к печати 5/X 1957 г.
Тираж 8000 экз. Формат 84 × 108/32. Физ. печ. л. 9,37. Усл. печ. л. 15,37. Уч.-изд. л. 23,58.
Цена 5 руб. 75 к. Зак. 267.

Типография им. Сталина, Минск,
проспект им. Сталина, 105.

Замеченные опечатки

Стр.	Строка	Напечатано	Следует читать
9	21 сверху	стаж работы	у стаж работы
20	1 сверху	80[1].	80[1]. а,
99	18 снизу	праведзены	прыведзены
158	22 снизу	укрепления	укреплении
168	18 сверху	80[1].	80[1]. а)

Зак. 267

1961 г.

Бел. [illegible]дзел
1994 г.

53

73

Цана 5 р. 75 к.

B0000003 139284

ДЗЯРЖАЎНАЕ ВЫДАВЕЦТВА БССР
МІНСК 1957